

รายงาน

วัดโพธิ์เผือก (AY'03 : WPP)

ตำบลประตู่ชัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เสนอ

สำนักงานศิลปากรที่ 3 พระนครศรีอยุธยา
กรมศิลปากร

โดย

นายสุภชัย นวการพิศุทธิ

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2546

อธิบดีกรมศิลปากรจาก
อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

คำนำ

รายงานการขุดค้นขุดแต่งโบราณสถานวัดโพธิ์เผือก ตำบลประจักษ์ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นรายงานที่ถูกจัดทำขึ้นด้วยความควบคุมดูแล ของสำนักงานศิลปากรที่ 3 พระนครศรีอยุธยา ภายใต้งบประมาณปี 2546 ของกรมศิลปากร เพื่อจะได้รักษาสภาพของโบราณสถานก่อนถูกทำลายไปมากกว่าที่เป็นอยู่ โดยความตั้งใจและอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ นอกจากนี้ยังได้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาเรื่องราวความเป็นมาของโบราณสถานหรือวัดแห่งนี้ จากหลักฐานร่องรอยที่ยังคงเหลืออยู่จากอดีตสู่ปัจจุบัน โดยดำเนินการศึกษาตามระเบียบขั้นตอนทางด้านโบราณคดี เพื่อจะให้การศึกษาเป็นไปอย่างถูกต้องชัดเจน และนำไปสู่การศึกษาวิเคราะห์ ตีความทางด้านโบราณคดี - ประวัติศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับโบราณสถาน และเป็นส่วนประกอบที่จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาโบราณสถานแห่งอื่น ๆ และความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับชุมชนบริเวณอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา

ผู้เขียนจึงหวังว่ารายงานเล่มนี้ คงจะมีประโยชน์ต่อการศึกษาในเรื่องโบราณคดี และประวัติศาสตร์ในช่วงสมัยอยุธยาตอนกลางถึงตอนปลาย ระหว่างช่วงพุทธศตวรรษที่ 21 - 24 ได้เป็นอย่างดีในระดับหนึ่ง สำหรับผู้สนใจศึกษาเรื่องราวในทางประวัติศาสตร์โบราณคดี

ในท้ายสุดนี้ ต้องขอแสดงความขอบคุณต่อสำนักงานศิลปากรที่ 3 พระนครศรีอยุธยา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณเสริมสุข ประภคฤณี และคุณฤทธิเดช ทองจันทร์ ที่ได้กรุณาเสนอแนะและให้ความคิดเห็นในเชิงวิชาการ ตลอดจนการเข้าควบคุมงานอย่างใกล้ชิด เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานโบราณคดีอย่างเคร่งครัด

ศุภชัย นวการพิศุทธิ และ สุรเชษฐ์ กิ่งทอง

สารบัญเรื่อง

	หน้า
คำนำ	1
สารบัญเรื่อง	3
สารบัญแผนที่	9
สารบัญแผนผัง	11
สารบัญตาราง	13
สารบัญภาพถ่ายเส้น	15
สารบัญภาพถ่าย	19
บทที่ 1 การดำเนินงานขุดแต่งโบราณสถานและขุดค้นทางโบราณคดี	31
1.1 ที่ตั้ง	31
1.2 ประวัติการทำงานที่ผ่านมา	31
1.3 สภาพปัจจุบันของโบราณสถาน	31
1.4 การวางผังหลุมขุดค้นและขุดแต่งทางโบราณคดี	33
1.5 เทคนิคการขุดแต่งโบราณสถาน	34
1.6 เทคนิคการขุดค้นทางโบราณคดี	34
1.7 การเก็บหลักฐานและการบันทึกข้อมูล	35
บทที่ 2 โบราณสถานภายหลังการขุดแต่ง	37
2.1 สภาพทั่วไปและลักษณะแผนผังของวัดโดยรวม	37
2.2 ลักษณะ โบราณสถานภายหลังการขุดแต่งและเทคนิคการก่อสร้าง	38
2.2.1 วิหารหมายเลข 1	38
2.2.2 เจดีย์รายหมายเลข 2.1	47
2.2.3 เจดีย์รายหมายเลข 2.2	48
2.2.4 เจดีย์รายหมายเลข 2.3	49
2.2.5 กำแพงวัดหมายเลข 3	49

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

	หน้า
2.2.6 แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหมายเลข 4	51
2.2.7 แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าหมายเลข 5	52
2.2.8 แนวอิฐหมายเลข 6	52
2.2.9 แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหมายเลข 7	53
บทที่ 3 โบราณวัตถุและนิเวศน์วัตถุที่พบจากการขุดแต่ง	55
3.1 โบราณวัตถุที่เป็นส่วนประกอบสถาปัตยกรรม	55
3.1.1 ประเภทดินเผา	55
3.1.1.1 อิฐ	55
3.1.1.2 กระเบื้องมุงหลังคา	56
3.1.1.3 กระเบื้องเชิงชาย	57
3.1.1.4 ประติมากรรมดินเผารูปสัตว์	58
3.1.2 ลวดลายปูนปั้น	61
3.2 โบราณวัตถุที่เป็นรูปเคารพทางศาสนา	67
3.2.1 พระพุทธรูปแบบลอยตัว	67
3.2.1.1 พระพุทธรูปสำริด	67
3.2.1.2 พระพุทธรูปศิลาทราย	76
3.2.1.3 พระพุทธรูปดินเผา	80
3.2.1.4 แกนพระพุทธรูปดินเผาบุเงิน	81
3.2.1.5 พระพุทธรูปปูนปั้น	84
3.2.2 พระพิมพ์ดินเผา	84
3.3 โบราณวัตถุที่เป็นเครื่องมือเครื่องใช้	85
3.3.1 ตะปูโลหะ	85
3.3.2 แท่งหินบดยา	85
3.3.3 สากหิน	86
3.3.4 เหรียญสำริด	86

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

	หน้า	
3.3.5	มิดโลหะ	86
3.3.6	ชิ้นส่วนภาชนะสำริด	86
3.3.7	เบ้าจั่น	87
3.3.8	ลูกกระสุนดินเผา	87
3.3.9	เตาเชิงกราน	87
3.3.10	เบ้าดินเผา	88
3.3.11	เบ้าหลอม	88
3.3.12	ห่วงโลหะ	88
3.3.13	ลูกเหล็ก	88
3.3.14	ตะกรุด	89
3.3.15	ครกหิน	89
3.3.16	ฝาเคลือบสำริด	89
3.3.17	เงินพดด้วง	89
3.3.18	เศษแก้ว	90
3.4	ภาชนะดินเผา	91
3.5	เศษภาชนะดินเผา	93
3.6	โบราณวัตถุประเภทอื่น ๆ	114
3.6.1	เศษโลหะ	114
3.6.2	ขาสัตว์ดินเผา	114
3.6.3	ประติมากรรมดินเผารูปบุคคล	114
3.6.4	ส่วนเท้าของประติมากรรมดินเผารูปช้าง	114
3.6.5	ประติมากรรมดินเผารูปสตรีอุ้มเด็ก	115
3.6.6	ประติมากรรมดินเผารูปสามเหลี่ยมโค้ง	115
3.6.7	ประติมากรรมดินเผารูปแผงคอสัตว์	115
3.6.8	ส่วนขาหรือหางอนประติมากรรมดินเผา	115

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

	หน้า
3.6.9. ชิ้นส่วนประติมากรรมดินเผาเคลือบ	115
3.6.10 ประติมากรรมศิลาทรายรูปบุคคล	116
3.7 นิเวศน์วัตถุ	116
บทที่ 4 การขุดค้นทางโบราณคดี	117
4.1 ตำแหน่งหลุมขุดค้น	117
4.2 ชั้นดินธรรมชาติ	118
4.3 ชั้นดินทางโบราณคดี	121
4.4 โบราณวัตถุที่พบจากการขุดค้น	123
4.4.1 หลุมขุดค้นที่ 1	123
4.4.1.1 เศษภาชนะดินเผา	123
4.4.1.2 ตะคันดินเผา	123
4.4.1.3 ลูกกระสุนดินเผา	123
4.4.2 หลุมขุดค้นที่ 2	123
4.4.2.1 ภาชนะดินเผา	123
4.4.2.2 เศษภาชนะดินเผา	124
4.4.2.3 กระเบื้องมุงหลังคา	124
4.4.2.4 ลูกกระสุนดินเผา	124
4.4.2.5 เบี้ยดินเผา	124
4.4.2.6 เศษโลหะ	124
4.4.2.7 ปูนปั้น	124
4.4.3 หลุมขุดค้นที่ 3	125
4.4.3.1 ภาชนะดินเผา	125
4.4.3.2 เศษภาชนะดินเผา	125
4.5 การวิเคราะห์แปลความ และสรุป	125

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 การศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบในเชิงประวัติศาสตร์โบราณคดี และรูปทรงสถนนิษฐาน	131
5.1 แผนผังวัด	131
5.2 วิหารหมายเลข 1	134
5.3 เจดีย์รายหมายเลข 2.1	138
5.4 เจดีย์รายหมายเลข 2.2	139
5.5 เจดีย์รายหมายเลข 2.3	139
5.6 กำแพงวัดหมายเลข 3	139
5.7 แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหมายเลข 4	140
5.8 แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าหมายเลข 5	140
5.9 แนวอิฐหมายเลข 6	141
5.10 แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหมายเลข 7	141
 บทที่ 6 สรุป	 143
 บรรณานุกรม	 145
ภาคผนวก	147
ทะเบียนโบราณวัตถุ	149
ทะเบียนธงโบราณวัตถุ	153
สัญญาจ้าง	173
แผนที่	185
แผนผัง	188
ภาพถ่ายเส้น	221
ภาพถ่าย	250

สารบัญแผนที่

		หน้า
แผนที่ 1	ตำแหน่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในแผนที่ประเทศไทย ระบุว่าที่ 5137 IV ลำดับชุด L7017 พิมพ์ครั้งที่ 2-RTSD พิกัดกริดที่ 47 PPR 687877 มาตราส่วน 1: 50,000	185
แผนที่ 2	แผนที่กรุงเทพมหานคร ฉบับพระยาโบราณนุรักษ์ (พร) ฉบับ พ.ศ.2451	186
แผนที่ 3	แผนที่เกาะเมืองกรุงเก่า ได้จากห้องสมุดพระยาโบราณราชธานินทร์ (พร เดชะคุปต์)	187

สารบัญแนผผัง

		หน้า
แผนผผังที่ 1	ผผังแสดงตำแหน่งหลุมขุดทดสอบและหลุมขุดค้น	188
แผนผผังที่ 2	ผผังแสดงชั้นดินหลุมขุดทดสอบที่ 1	189
แผนผผังที่ 3	ผผังแสดงชั้นดินหลุมขุดทดสอบที่ 2	189
แผนผผังที่ 4	ผผังแสดงชั้นดินหลุมขุดทดสอบที่ 3	190
แผนผผังที่ 5	ผผังแสดงชั้นดินหลุมขุดทดสอบที่ 4	190
แผนผผังที่ 6	ผผังแสดงชั้นดินหลุมขุดทดสอบที่ 5	191
แผนผผังที่ 7	ผผังแสดงชั้นดินหลุมขุดทดสอบที่ 6	191
แผนผผังที่ 8	ผผังแสดงชั้นดินหลุมขุดทดสอบที่ 7	192
แผนผผังที่ 9	ผผังแสดงชั้นดินหลุมขุดทดสอบที่ 8	192
แผนผผังที่ 10	ผผังแสดงชั้นดินหลุมขุดทดสอบที่ 9	193
แผนผผังที่ 11	ผผังแสดงชั้นดินหลุมขุดทดสอบที่ 10	193
แผนผผังที่ 12	ผผังแสดงชั้นดินหลุมขุดทดสอบที่ 11	194
แผนผผังที่ 13	ผผังแสดงชั้นดินหลุมขุดทดสอบที่ 12	195
แผนผผังที่ 14	ผผังแสดงชั้นดินหลุมขุดทดสอบที่ 13	195
แผนผผังที่ 15	ผผังแสดงชั้นดินหลุมขุดทดสอบที่ 14	195
แผนผผังที่ 16	ผผังแสดงชั้นดินหลุมขุดค้นที่ 1 (N15W15)	196
แผนผผังที่ 17	ผผังแสดงชั้นดินหลุมขุดค้นที่ 2 (N15W30)	197
แผนผผังที่ 18	ผผังแสดงชั้นดินหลุมขุดค้นที่ 3 (N15W25)	198
แผนผผังที่ 19	ผผังบริเวณวัดโพธิ์เผือกก่อนการขุดแต่งและพิกัถกริตทางโบราณคดี 1	199
แผนผผังที่ 20	รูปแปลนวิหารหมายเลข 1 ก่อนการขุดแต่ง	200
แผนผผังที่ 21	รูปด้านวิหารหมายเลข 1 ก่อนการขุดแต่ง	201
แผนผผังที่ 22	รูปแปลนและรูปด้านเจดีย์รายนหมายเลข 2.1 ก่อนการขุดแต่ง	202
แผนผผังที่ 23	รูปแปลนและรูปด้านเจดีย์รายนหมายเลข 2.2 ก่อนการขุดแต่ง	203
แผนผผังที่ 24	รูปแปลนและรูปด้านเจดีย์รายนหมายเลข 2.3 ก่อนการขุดแต่ง	204
แผนผผังที่ 25	รูปแปลนและรูปด้านโบราณสถานหมายเลข 7 ก่อนการขุดแต่ง	205

สารบัญแผนผัง(ต่อ)

		หน้า
แผนผังที่ 26	ผังบริเวณวัดโพธิ์เผือกหลังการขุดแต่ง	206
แผนผังที่ 27	รูปแปลนวิหารหมายเลข 1 หลังการขุดแต่ง	207
แผนผังที่ 28	รูปด้านวิหารหมายเลข 1 หลังการขุดแต่ง	208
แผนผังที่ 29	รูปแปลนและรูปด้านเจดีย์รายหมายเลข 2.1 หลังการขุดแต่ง	209
แผนผังที่ 30	รูปแปลนและรูปด้านเจดีย์รายหมายเลข 2.2 หลังการขุดแต่ง	210
แผนผังที่ 31	รูปแปลนและรูปด้านเจดีย์รายหมายเลข 2.3 หลังการขุดแต่ง	211
แผนผังที่ 32	รูปแปลนและรูปด้านกำแพงวัดหมายเลข 3 ด้านเหนือและด้านตะวันตก	212
แผนผังที่ 33	รูปแปลนและรูปด้านกำแพงวัดหมายเลข 3 ด้านตะวันออกและด้านใต้	213
แผนผังที่ 34	รูปแปลนและรูปด้านแนวอิฐหมายเลข 7 หลังการขุดแต่ง	214
แผนผังที่ 35	รูปแปลนและรูปด้านแนวอิฐหมายเลข 4,5 และ 6 หลังการขุดแต่ง	215
แผนผังที่ 36	รูปสันนิษฐานแผนผังวัดระยะแรก	216
แผนผังที่ 37	รูปสันนิษฐานแผนผังวัดระยะที่สอง	217
แผนผังที่ 38	รูปแปลนสันนิษฐานแผนผังวิหารระยะที่1-4	218
แผนผังที่ 39	รูปแปลนและรูปด้านสันนิษฐานของเจดีย์รายหมายเลข 2.1 – 2.3	219
แผนผังที่ 40	รูปแปลนฐานชุกชีระยะที่ 1 – 5	220

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 3.1	แสดงสภาพและรายละเอียดของประติมากรรมดินเผารูปสัตว์ ประดับสถาปัตยกรรม	58
ตารางที่ 3.2	แสดงสภาพรายละเอียดและตำแหน่งของลวดลายปูนปั้นที่พบ จากการขุดแต่ง	61
ตารางที่ 3.3	แสดงลักษณะและรายละเอียดของพระพุทธรูปลอยตัวแบบสำริด	67
ตารางที่ 3.4	แสดงสภาพและรายละเอียดของพระพุทธรูปศิลาทราย	76
ตารางที่ 3.5	แสดงสภาพและรายละเอียดของพระพุทธรูปดินเผา	80
ตารางที่ 3.6	แสดงสภาพและรายละเอียดของแกนพระพุทธรูปดินเผาบุเงิน	82
ตารางที่ 3.7	แสดงรายละเอียดเชิงปริมาณของเศษภาชนะดินเผาที่พบจากการขุดแต่ง	95
ตารางที่ 4.1	แสดงรายละเอียดเชิงปริมาณของเศษภาชนะดินเผาที่พบจากหลุมขุดค้นที่ 1	126
ตารางที่ 4.2	แสดงรายละเอียดเชิงปริมาณของเศษภาชนะดินเผาที่พบจากหลุมขุดค้นที่ 2	127
ตารางที่ 4.3	แสดงรายละเอียดเชิงปริมาณของเศษภาชนะดินเผาที่พบจากหลุมขุดค้นที่ 3	129

สารบัญภาพลายเส้น

		หน้า
ภาพลายเส้นที่ 1	กระเบื้องเชิงชายแบบที่ 1	221
ภาพลายเส้นที่ 2	กระเบื้องเชิงชายแบบที่ 2	221
ภาพลายเส้นที่ 3	กระเบื้องเชิงชายแบบที่ 3	222
ภาพลายเส้นที่ 4	ประติมากรรมดินเผารูปสัตว์ประดับสถาปัตยกรรม	222
ภาพลายเส้นที่ 5	ลูกฟักปูนปั้นประดับสถาปัตยกรรม	223
ภาพลายเส้นที่ 6	บัวกลุ่มปูนปั้น	223
ภาพลายเส้นที่ 7	บัววงหรือบัวหัวเสาปูนปั้น	224
ภาพลายเส้นที่ 8	เฟืองอุบะหรือกรวยเชิงปูนปั้น	224
ภาพลายเส้นที่ 9	พระพุทธรูปปูนปั้น	225
ภาพลายเส้นที่ 10	ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด	225
ภาพลายเส้นที่ 11	ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด	226
ภาพลายเส้นที่ 12	ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด	226
ภาพลายเส้นที่ 13	ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด	227
ภาพลายเส้นที่ 14	ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด	227
ภาพลายเส้นที่ 15	ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด	228
ภาพลายเส้นที่ 16	ตัวอย่างเศียรพระพุทธรูปสำริด	228
ภาพลายเส้นที่ 17	ตัวอย่างเศียรพระพุทธรูปสำริด	229
ภาพลายเส้นที่ 18	ตัวอย่างเศียรพระพุทธรูปสำริด	229
ภาพลายเส้นที่ 19	พระหัตถ์พระพุทธรูปสำริด	230
ภาพลายเส้นที่ 20	พระบาทพระพุทธรูปสำริด	230
ภาพลายเส้นที่ 21	พระบาทพระพุทธรูปสำริด	231
ภาพลายเส้นที่ 22	พระบาทพระพุทธรูปสำริด	231
ภาพลายเส้นที่ 23	ชิ้นส่วนแตกหักของเศียรพระพุทธรูปศิลาทราย	232
ภาพลายเส้นที่ 24	ส่วนพระวรกายพระพุทธรูปศิลาทราย	232
ภาพลายเส้นที่ 25	ตัวอย่างพระพุทธรูปดินเผาบุเงิน	232

สารบัญภาพลายเส้น(ต่อ)

			หน้า
ภาพลายเส้นที่	26	ตัวอย่างพระพุทธรูปดินเผาบุเงิน	233
ภาพลายเส้นที่	27	พระพิมพ์ดินเผาแบบที่ 1	233
ภาพลายเส้นที่	28	พระพิมพ์ดินเผาแบบที่ 2	233
ภาพลายเส้นที่	29	พระพิมพ์ดินเผาแบบที่ 3	234
ภาพลายเส้นที่	30	ตัวอย่างตะปูโลหะ	234
ภาพลายเส้นที่	31	มิด โลหะ	235
ภาพลายเส้นที่	32	เบี้ยจัน	235
ภาพลายเส้นที่	33	ตะกรุด	235
ภาพลายเส้นที่	34	ฝาตลับสำริด	236
ภาพลายเส้นที่	35	เงินพดด้วง	236
ภาพลายเส้นที่	36	ภาชนะดินเผาหมายเลข 1	237
ภาพลายเส้นที่	37	ภาชนะดินเผาหมายเลข 2	237
ภาพลายเส้นที่	38	ภาชนะดินเผาหมายเลข 3	237
ภาพลายเส้นที่	39	ภาชนะดินเผาหมายเลข 4	238
ภาพลายเส้นที่	40	ภาชนะดินเผาหมายเลข 5	238
ภาพลายเส้นที่	41	ภาชนะดินเผาหมายเลข 6	238
ภาพลายเส้นที่	42	ภาชนะดินเผาหมายเลข 7	239
ภาพลายเส้นที่	43	ภาชนะดินเผาหมายเลข 8	239
ภาพลายเส้นที่	44	ภาชนะดินเผาหมายเลข 9	239
ภาพลายเส้นที่	45	ภาชนะดินเผาหมายเลข 10	240
ภาพลายเส้นที่	46	ภาชนะดินเผาหมายเลข 11	240
ภาพลายเส้นที่	47	ภาชนะดินเผาหมายเลข 12	240
ภาพลายเส้นที่	48	ภาชนะดินเผาหมายเลข 13	241
ภาพลายเส้นที่	49	ภาชนะดินเผาหมายเลข 14	241
ภาพลายเส้นที่	50	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาภายในท้องถิ่น	242

สารบัญภาพลายเส้น(ต่อ)

		หน้า
ภาพลายเส้นที่	51	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาบ้านบางปูน 243
ภาพลายเส้นที่	52	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาสุโขทัย 243
ภาพลายเส้นที่	53	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์หยวน 243
ภาพลายเส้นที่	54	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศญี่ปุ่น 244
ภาพลายเส้นที่	55	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์หมิง 244
ภาพลายเส้นที่	56	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศเวียดนาม 245
ภาพลายเส้นที่	57	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์ชิง 246
ภาพลายเส้นที่	58	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์ชิง 246
ภาพลายเส้นที่	59	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์ชิง 247
ภาพลายเส้นที่	60	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์ชิง 247
ภาพลายเส้นที่	61	ประติมากรรมดินเผารูปบุคคล 248
ภาพลายเส้นที่	62	ส่วนเท้าของประติมากรรมดินเผารูปช้าง 248
ภาพลายเส้นที่	63	ประติมากรรมดินเผารูปสตรีอุ้มเด็ก 248
ภาพลายเส้นที่	64	ประติมากรรมดินเผารูปสามเหลี่ยม โค้ง 249
ภาพลายเส้นที่	65	ประติมากรรมดินเผารูปแผงคอสัตว์ 249
ภาพลายเส้นที่	66	ประติมากรรมศิลาทรายรูปบุคคล 249

สารบัญญภาพถ่าย

		หน้า
ภาพที่ 1	สภาพเนินดินแรกด้านเหนือก่อนการขุดแต่ง	250
ภาพที่ 2	สภาพเนินดินแรกด้านตะวันออกก่อนการขุดแต่ง	250
ภาพที่ 3	สภาพเนินดินแรกด้านตะวันออกก่อนการขุดแต่ง	251
ภาพที่ 4	สภาพเนินดินที่สองด้านใต้ก่อนการขุดแต่ง	251
ภาพที่ 5	สภาพพื้นที่ด้านตะวันออกของเนินดินแรกก่อนการขุดแต่ง	252
ภาพที่ 6	สภาพเนินดินที่สามด้านใต้ก่อนการขุดแต่ง	252
ภาพที่ 7	สภาพเนินดินที่สี่ด้านตะวันออกก่อนการขุดแต่ง	253
ภาพที่ 8	ขณะกำลังขุดแต่งฐานวิหารด้านใต้	253
ภาพที่ 9	ขณะกำลังขุดแต่งฐานวิหารด้านใต้	254
ภาพที่ 10	ขณะกำลังขุดแต่งฐานวิหารด้านตะวันตก	254
ภาพที่ 11	ขณะกำลังขุดแต่งฐานวิหารด้านตะวันตก	255
ภาพที่ 12	ขณะกำลังขุดแต่งฐานวิหารมุมตะวันตกเฉียงเหนือ	255
ภาพที่ 13	ขณะกำลังขุดแต่งฐานวิหารด้านตะวันตก	256
ภาพที่ 14	ขณะกำลังขุดแต่งพื้นวิหาร	256
ภาพที่ 15	สภาพหลุมขุดทดสอบที่ 1 ภายหลังจากขุดทดสอบ	257
ภาพที่ 16	ผนังหลุมด้านเหนือของหลุมขุดทดสอบที่ 1	257
ภาพที่ 17	ผนังหลุมด้านตะวันตกของหลุมขุดทดสอบที่ 1	258
ภาพที่ 18	ผนังหลุมด้านใต้ของหลุมขุดทดสอบที่ 2	258
ภาพที่ 19	สภาพหลุมขุดทดสอบที่ 3,4 และ 5 ภายหลังจากขุดทดสอบ	259
ภาพที่ 20	ผนังหลุมด้านตะวันตกของหลุมขุดทดสอบที่ 3	259
ภาพที่ 21	ผนังหลุมด้านตะวันตกของหลุมขุดทดสอบที่ 4	260
ภาพที่ 22	ผนังหลุมด้านตะวันตกของหลุมขุดทดสอบที่ 5	261
ภาพที่ 23	ผนังหลุมด้านตะวันตกของหลุมขุดทดสอบที่ 5	262
ภาพที่ 24	ผนังหลุมด้านตะวันตกของหลุมขุดทดสอบที่ 6	263
ภาพที่ 25	ผนังหลุมด้านเหนือของหลุมขุดทดสอบที่ 7	264

สารบัญญภาพถ่าย (ต่อ)

			หน้า
ภาพที่	26	ผนังหลุมด้านใต้ของหลุมชุดทดสอบที่ 7	265
ภาพที่	27	ผนังหลุมด้านใต้ของหลุมชุดทดสอบที่ 8	266
ภาพที่	28	อิฐรูปพื้นภายในหลุมชุดทดสอบที่ 8	266
ภาพที่	29	อิฐรูปพื้นภายในหลุมชุดทดสอบที่ 8	267
ภาพที่	30	ผนังหลุมด้านตะวันตกของหลุมชุดทดสอบที่ 8	267
ภาพที่	31	ผนังหลุมด้านใต้ของหลุมชุดทดสอบที่ 8	268
ภาพที่	32	ผนังหลุมด้านตะวันตกของหลุมชุดทดสอบที่ 9	268
ภาพที่	33	ผนังหลุมด้านเหนือของหลุมชุดทดสอบที่ 10	269
ภาพที่	34	ผนังหลุมด้านตะวันตกของหลุมชุดทดสอบที่ 10	269
ภาพที่	35	ผนังหลุมด้านเหนือของหลุมชุดทดสอบที่ 11	270
ภาพที่	36	ผนังหลุมด้านใต้ของหลุมชุดทดสอบที่ 11	270
ภาพที่	37	ผนังหลุมด้านใต้ของหลุมชุดทดสอบที่ 12	271
ภาพที่	38	เศษอิฐแตกหักพบภายในหลุมชุดทดสอบที่ 13	271
ภาพที่	39	สภาพวิหารด้านตะวันออกภายหลังการขุดแต่ง	272
ภาพที่	40	สภาพวิหารด้านใต้ภายหลังการขุดแต่ง	272
ภาพที่	41	สภาพวิหารด้านใต้ภายหลังการขุดแต่ง	273
ภาพที่	42	สภาพวิหารด้านใต้ภายหลังการขุดแต่ง	273
ภาพที่	43	สภาพวิหารมุมตะวันตกเฉียงเหนือภายหลังการขุดแต่ง	274
ภาพที่	44	สภาพมุขหลังด้านตะวันตกของวิหารภายหลังการขุดแต่ง	274
ภาพที่	45	สภาพพาไลด้านเหนือของวิหารภายหลังการขุดแต่ง	275
ภาพที่	46	สภาพวิหารด้านเหนือภายหลังการขุดแต่ง	275
ภาพที่	47	สภาพพาไลด้านเหนือของวิหารภายหลังการขุดแต่ง	276
ภาพที่	48	สภาพพาไลด้านเหนือของวิหารภายหลังการขุดแต่ง	277
ภาพที่	49	สภาพพาไลด้านใต้ของวิหารภายหลังการขุดแต่ง	277
ภาพที่	50	สภาพพาไลด้านใต้ของวิหารภายหลังการขุดแต่ง	278

สารบัญภาพถ่าย (ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ 51	สภาพพื้นวิหารภายหลังการขุดแต่ง	279
ภาพที่ 52	สภาพพื้นวิหารภายหลังการขุดแต่ง	279
ภาพที่ 53	บัวคว้ามุมผนังวิหารมุมตะวันตกเฉียงใต้	280
ภาพที่ 54	เสาวิหารระยะที่สี่	280
ภาพที่ 55	สภาพการปรับพื้นวิหารระยะที่สี่บนพื้นวิหารระยะแรก	281
ภาพที่ 56	สภาพเสาในประธานของวิหารระยะที่สี่	281
ภาพที่ 57	รูปหลุมเสารูปแปดเหลี่ยมของงานก่อสร้างวิหารระยะแรก	282
ภาพที่ 58	บันไดข้างด้านใต้ของงานก่อสร้างวิหารระยะที่สี่	282
ภาพที่ 59	บันไดข้างด้านเหนือของงานก่อสร้างวิหารระยะที่สี่	283
ภาพที่ 60	ขณะขุดแต่งฐานวิหารระยะแรก	283
ภาพที่ 61	สภาพฐานและบันไดของวิหารระยะแรก	284
ภาพที่ 62	ลวดลายปูนปั้นพบบนพื้นวิหารระยะแรก	284
ภาพที่ 63	สภาพเสาในประธานของวิหารระยะที่สี่	285
ภาพที่ 64	ขณะขุดแต่งอิฐปูพื้นรอบวิหารระยะแรก	285
ภาพที่ 65	สภาพบันไดหน้าปีกเหนือของงานก่อสร้างวิหารระยะแรก	286
ภาพที่ 66	งานก่อสร้างวิหารระยะที่สี่ชั้นที่ปฏิบัติงานก่อสร้างวิหารระยะแรกถึงสาม	286
ภาพที่ 67	ร่องรอยฐานชุกชีพบใต้พื้นวิหารของงานก่อสร้างระยะที่สี่	287
ภาพที่ 68	ร่องรอยฐานชุกชีพบใต้พื้นวิหารของงานก่อสร้างระยะที่สี่	287
ภาพที่ 69	ร่องรอยฐานชุกชีพบใต้พื้นวิหารของงานก่อสร้างระยะที่สี่	288
ภาพที่ 70	ลักษณะกรอบช่องสี่เหลี่ยมประดับฐานชุกชีระยะแรก	288
ภาพที่ 71	ร่องรอยการขุดเจาะฐานชุกชีระยะแรก	289
ภาพที่ 72	ลักษณะของฐานชุกชีระยะแรก	290
ภาพที่ 73	ขณะขุดแต่งฐานพระอันดับหน้าฐานชุกชีระยะแรก	290
ภาพที่ 74	สภาพฐานพระอันดับภายหลังการขุดแต่ง	291
ภาพที่ 75	สภาพฐานพระอันดับภายหลังการขุดแต่ง	291
ภาพที่ 76	ฐานพระอันดับด้านตะวันตกภายหลังการขุดแต่ง	292

สารบัญภาพถ่าย (ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ 77	สถาปนาฐานชุกชีและฐานพระอันดับของงานก่อสร้างวิหารระยะแรก	292
ภาพที่ 78	ลักษณะฐานชุกชีระยะที่สอง	293
ภาพที่ 79	ลักษณะฐานชุกชีระยะที่สองด้านใต้	293
ภาพที่ 80	ลักษณะฐานชุกชีระยะที่สองด้านใต้	294
ภาพที่ 81	สภาพการก่อสร้างชั้นทับฐานชุกชี	294
ภาพที่ 82	ลักษณะฐานชุกชีระยะที่สาม	295
ภาพที่ 83	ลักษณะฐานชุกชีระยะที่สี่	295
ภาพที่ 84	ลักษณะฐานชุกชีระยะที่สี่	296
ภาพที่ 85	พื้นวิหารภายหลังจากการขุดแต่ง	296
ภาพที่ 86	สภาพพื้นที่ด้านเหนือของวิหารขณะขุดแต่ง	297
ภาพที่ 87	สภาพพื้นที่ด้านเหนือของวิหารขณะขุดแต่ง	297
ภาพที่ 88	สภาพพื้นที่ด้านเหนือของวิหารขณะขุดแต่ง	298
ภาพที่ 89	สภาพพื้นที่ด้านเหนือของวิหารขณะขุดแต่ง	298
ภาพที่ 90	ขณะขุดแต่งเจดีย์รายหมายเลข 2.1	299
ภาพที่ 91	ขณะขุดแต่งเจดีย์รายหมายเลข 2.1	299
ภาพที่ 92	เจดีย์รายหมายเลข 2.1 ด้านเหนือภายหลังจากการขุดแต่ง	300
ภาพที่ 93	เจดีย์รายหมายเลข 2.1 ด้านตะวันออกภายหลังจากการขุดแต่ง	300
ภาพที่ 94	เจดีย์รายหมายเลข 2.1 ด้านใต้ภายหลังจากการขุดแต่ง	301
ภาพที่ 95	เจดีย์รายหมายเลข 2.1 ด้านตะวันตกภายหลังจากการขุดแต่ง	301
ภาพที่ 96	บัวลูกฟักประดับเจดีย์รายหมายเลข 2.1	302
ภาพที่ 97	สภาพแนวแกนแปดแฉกภายในเจดีย์รายหมายเลข 2.1	302
ภาพที่ 98	สภาพแนวแกนแปดแฉกภายในเจดีย์รายหมายเลข 2.1	303
ภาพที่ 99	เจดีย์รายหมายเลข 2.2 ภายหลังจากการขุดแต่ง	303
ภาพที่ 100	เจดีย์รายหมายเลข 2.2 ภายหลังจากการขุดแต่ง	304
ภาพที่ 101	เจดีย์รายหมายเลข 2.2 ภายหลังจากการขุดแต่ง	304
ภาพที่ 102	โอบรรจุอิฐพิบบริเวณฐานด้านตะวันตกของเจดีย์รายหมายเลข 2.2	305

สารบัญภาพถ่าย (ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ 103	เจดีย์รายหมายเลข 2.3 ด้านตะวันออกภายหลังจากการขุดแต่ง	306
ภาพที่ 104	เสาแปดเหลี่ยมพบภายในเจดีย์รายหมายเลข 2.3	306
ภาพที่ 105	ขณะขุดแต่งกำแพงวัดด้านตะวันตก	307
ภาพที่ 106	กำแพงวัดด้านเหนือภายหลังจากการขุดแต่ง	307
ภาพที่ 107	สภาพช่องประตูทางเข้าออกของกำแพงวัดด้านเหนือ	308
ภาพที่ 108	กำแพงวัดด้านตะวันออกภายหลังจากการขุดแต่ง	308
ภาพที่ 109	กำแพงวัดด้านใต้ภายหลังจากการขุดแต่ง	309
ภาพที่ 110	สภาพช่องประตูทางเข้าออกของกำแพงวัดด้านใต้	309
ภาพที่ 111	กำแพงวัดด้านตะวันตกภายหลังจากการขุดแต่ง	310
ภาพที่ 112	กำแพงวัดด้านตะวันตกภายหลังจากการขุดแต่ง	310
ภาพที่ 113	แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหมายเลข 4 ภายหลังจากการขุดแต่ง	311
ภาพที่ 114	แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหมายเลข 4 ภายหลังจากการขุดแต่ง	311
ภาพที่ 115	แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหมายเลข 4 ภายหลังจากการขุดแต่ง	312
ภาพที่ 116	แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าหมายเลข 5 ภายหลังจากการขุดแต่ง	312
ภาพที่ 117	แนวอิฐหมายเลข 6 ภายหลังจากการขุดแต่ง	313
ภาพที่ 118	แนวอิฐหมายเลข 6 ภายหลังจากการขุดแต่ง	313
ภาพที่ 119	แนวอิฐหมายเลข 6 ภายหลังจากการขุดแต่ง	314
ภาพที่ 120	ขณะขุดแต่งแนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหมายเลข 7	314
ภาพที่ 121	แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหมายเลข 7 ด้านเหนือภายหลังจากการขุดแต่ง	315
ภาพที่ 122	แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหมายเลข 7 ด้านตะวันออกภายหลังจากการขุดแต่ง	315
ภาพที่ 123	แนวอิฐด้านในของแนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหมายเลข 7	316
ภาพที่ 124	สภาพหลุมขุดค้นที่ 1 ด้านเหนือระดับที่ -120CM.DT	316
ภาพที่ 125	สภาพหลุมขุดค้นที่ 1 ด้านตะวันออกระดับที่ -140CM.DT	317
ภาพที่ 126	สภาพหลุมขุดค้นที่ 2 ด้านใต้ระดับที่ -60CM.DT	317
ภาพที่ 127	สภาพหลุมขุดค้นที่ 2 ด้านใต้ระดับที่ -90 - -100 CM.DT	318
ภาพที่ 128	ผนังหลุมด้านเหนือของหลุมขุดค้นที่ 1	318

สารบัญภาพถ่าย (ต่อ)

			หน้า
ภาพที่	129	ผนังหลุมด้านตะวันตกของหลุมชุดคันที่ 1	319
ภาพที่	130	ผนังหลุมด้านเหนือของหลุมชุดคันที่ 2	319
ภาพที่	131	ผนังหลุมด้านตะวันออกของหลุมชุดคันที่ 2	320
ภาพที่	132	ผนังหลุมด้านใต้ของหลุมชุดคันที่ 2	320
ภาพที่	133	ผนังหลุมด้านตะวันตกของหลุมชุดคันที่ 2	321
ภาพที่	134	ผนังหลุมด้านเหนือของหลุมชุดคันที่ 3	321
ภาพที่	135	ผนังหลุมด้านตะวันออกของหลุมชุดคันที่ 3	322
ภาพที่	136	ผนังหลุมด้านใต้ของหลุมชุดคันที่ 3	322
ภาพที่	137	ผนังหลุมด้านตะวันตกของหลุมชุดคันที่ 3	323
ภาพที่	138	ภาชนะดินเผาหมายเลข 14 พบในหลุมชุดคันที่ 3	323
ภาพที่	139	อิฐรูปสี่เหลี่ยมคางหมูโค้ง	324
ภาพที่	140	ตัวอย่างกระเบื้องมุงหลังคาแบบกาบกล้วยตัวผู้	324
ภาพที่	141	ตัวอย่างกระเบื้องมุงหลังคาแบบกาบกล้วยตัวเมีย	325
ภาพที่	142	ตัวอย่างกระเบื้องมุงหลังคามีร่องรอยการพอกปิดด้วยปูน	325
ภาพที่	143	กระเบื้องเชิงชายแบบที่ 1	326
ภาพที่	144	กระเบื้องเชิงชายแบบที่ 2	326
ภาพที่	145	กระเบื้องเชิงชายแบบที่ 3	327
ภาพที่	146	ประติมากรรมดินเผารูปสัตว์ประดับสถาปัตยกรรม	327
ภาพที่	147	ชิ้นส่วนประติมากรรมดินเผารูปสัตว์ประดับสถาปัตยกรรม	328
ภาพที่	148	ชิ้นส่วนประติมากรรมดินเผารูปสัตว์ประดับสถาปัตยกรรม	328
ภาพที่	149	ชิ้นส่วนประติมากรรมดินเผารูปสัตว์ประดับสถาปัตยกรรม	329
ภาพที่	150	ชิ้นส่วนประติมากรรมดินเผารูปสัตว์ประดับสถาปัตยกรรม	329
ภาพที่	151	ชิ้นส่วนประติมากรรมดินเผารูปสัตว์ประดับสถาปัตยกรรม	330
ภาพที่	152	ลูกฟักปูนปั้นประดับสถาปัตยกรรม	330
ภาพที่	153	ตัวอย่างบัววงปูนปั้นประดับสถาปัตยกรรม	331
ภาพที่	154	ปล้องไฉนปูนปั้น	331

สารบัญญภาพถ่าย (ต่อ)

			หน้า
ภาพที่	155	ชิ้นส่วนลูกปักปูนปั้น	332
ภาพที่	156	บัวคว่ำหรือบัวหงายปูนปั้น	332
ภาพที่	157	ลูกปักปูนปั้น	333
ภาพที่	158	ลูกปักปูนปั้น	333
ภาพที่	159	บัวกลุ่มปูนปั้น	334
ภาพที่	160	ลายกนกปูนปั้น	334
ภาพที่	161	บัวแฉ่งหรือบัวหัวเสาปูนปั้น	335
ภาพที่	162	ปล้องไฉนปูนปั้น	335
ภาพที่	163	บัวคว่ำหรือบัวหงายปูนปั้น	336
ภาพที่	164	เฟืองอุษะหรือกรวยเชิงปูนปั้น	336
ภาพที่	165	พระพุทธรูปปูนปั้น	337
ภาพที่	166	ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด	337
ภาพที่	167	ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด	338
ภาพที่	168	ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด	339
ภาพที่	169	ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด	340
ภาพที่	170	ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด	341
ภาพที่	171	ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด	342
ภาพที่	172	ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด	343
ภาพที่	173	ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด	344
ภาพที่	174	ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด	345
ภาพที่	175	ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด	346
ภาพที่	176	ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด	347
ภาพที่	177	ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด	348
ภาพที่	178	ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด	349
ภาพที่	179	ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด	350
ภาพที่	180	ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด	351

สารบัญภาพถ่าย (ต่อ)

			หน้า
ภาพที่	181	ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด	352
ภาพที่	182	ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด	353
ภาพที่	183	ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด	354
ภาพที่	184	ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด	355
ภาพที่	185	ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด	356
ภาพที่	186	ตัวอย่างเศียรพระพุทธรูปสำริด	357
ภาพที่	187	ตัวอย่างเศียรพระพุทธรูปสำริด	358
ภาพที่	188	ตัวอย่างเศียรพระพุทธรูปสำริด	359
ภาพที่	189	พระหัตถ์พระพุทธรูปสำริด	360
ภาพที่	190	พระหัตถ์พระพุทธรูปสำริด	360
ภาพที่	191	พระหัตถ์พระพุทธรูปสำริด	361
ภาพที่	192	พระบาทพระพุทธรูปสำริด	361
ภาพที่	193	พระบาทพระพุทธรูปสำริด	362
ภาพที่	194	พระบาทพระพุทธรูปสำริด	363
ภาพที่	195	ส่วนพระศอพระพุทธรูปศิลาทราย	364
ภาพที่	196	ส่วนพระกรพระพุทธรูปศิลาทราย	364
ภาพที่	197	ไรพระศกพระพุทธรูปศิลาทราย	365
ภาพที่	198	ส่วนพระเกตุมาลาพระพุทธรูปศิลาทราย	365
ภาพที่	199	ส่วนพระเกตุมาลาพระพุทธรูปศิลาทราย	366
ภาพที่	200	ชิ้นส่วนแตกหักของเศียรพระพุทธรูปศิลาทราย	366
ภาพที่	201	ส่วนพระชานูพระพุทธรูปศิลาทราย	367
ภาพที่	202	ส่วนฐานพระพุทธรูปศิลาทราย	367
ภาพที่	203	ส่วนพระวรกายพระพุทธรูปศิลาทราย	368
ภาพที่	204	ส่วนพระเพลาพระพุทธรูปศิลาทราย	368
ภาพที่	205	ฐานพระพุทธรูปดินเผา	369

สารบัญภาพถ่าย (ต่อ)

			หน้า
ภาพที่	206	ฐานพระพุทธรูปดินเผา	369
ภาพที่	207	พระอุระพระพุทธรูปดินเผา	370
ภาพที่	208	ชิ้นส่วนดินเผาทาสีแดงปิดทอง	371
ภาพที่	209	ตัวอย่างพระพุทธรูปดินเผาบุเงิน	371
ภาพที่	210	ตัวอย่างพระพุทธรูปดินเผาบุเงิน	372
ภาพที่	211	ตัวอย่างพระพุทธรูปดินเผาบุเงิน	373
ภาพที่	212	ตัวอย่างพระพุทธรูปดินเผาบุเงิน	373
ภาพที่	213	ตัวอย่างพระพุทธรูปดินเผาบุเงิน	374
ภาพที่	214	ชิ้นส่วนพระพาหาพระพุทธรูปปูนปั้น	375
ภาพที่	215	ส่วนพระกรรมพระพุทธรูปปูนปั้น	375
ภาพที่	216	เม็ดพระศกพระพุทธรูปปูนปั้น	376
ภาพที่	217	พระพิมพ์ดินเผาแบบที่ 1	376
ภาพที่	218	พระพิมพ์ดินเผาแบบที่ 2	377
ภาพที่	219	พระพิมพ์ดินเผาแบบที่ 3	377
ภาพที่	220	ตัวอย่างตะปูโลหะ	378
ภาพที่	221	แท่งหินบดยา	378
ภาพที่	222	ซากหิน	379
ภาพที่	223	เหรียญสำริด	379
ภาพที่	224	มิด โลหะ	380
ภาพที่	225	ชิ้นส่วนภาชนะสำริด	380
ภาพที่	226	เบี้ยจัน	381
ภาพที่	227	ลูกกระสุนดินเผา	381
ภาพที่	228	ชิ้นส่วนเตาเชิงกราน	382
ภาพที่	229	เบี้ยดินเผา	382
ภาพที่	230	เบ้าหลอม	383

สารบัญภาพถ่าย (ต่อ)

		หน้า	
ภาพที่	231	ห้วงโลหะ	383
ภาพที่	232	ลูกเหล็ก	384
ภาพที่	233	ตะกรุด	384
ภาพที่	234	ชิ้นส่วนครกหิน	385
ภาพที่	235	ฝัดลับสำริด	385
ภาพที่	236	เงินพดด้วง	386
ภาพที่	237	ตัวอย่างเศษแก้ว	386
ภาพที่	238	ภาชนะดินเผาหมายเลข 1	387
ภาพที่	239	ภาชนะดินเผาหมายเลข 2	387
ภาพที่	240	ภาชนะดินเผาหมายเลข 3	388
ภาพที่	241	ภาชนะดินเผาหมายเลข 4	388
ภาพที่	242	ภาชนะดินเผาหมายเลข 5	389
ภาพที่	243	ภาชนะดินเผาหมายเลข 6	389
ภาพที่	244	ภาชนะดินเผาหมายเลข 7	390
ภาพที่	245	ภาชนะดินเผาหมายเลข 8	390
ภาพที่	246	ภาชนะดินเผาหมายเลข 9	391
ภาพที่	247	ภาชนะดินเผาหมายเลข 10	391
ภาพที่	248	ภาชนะดินเผาหมายเลข 11	392
ภาพที่	249	ภาชนะดินเผาหมายเลข 12	392
ภาพที่	250	ภาชนะดินเผาหมายเลข 13	393
ภาพที่	251	ภาชนะดินเผาหมายเลข 14	393
ภาพที่	252	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาภายในท้องถิ่น	394
ภาพที่	253	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาภายในท้องถิ่น	394
ภาพที่	254	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาแม่น้ำน้อย	395
ภาพที่	255	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาบ้านบางปูน	395

สารบัญภาพถ่าย (ต่อ)

			หน้า
ภาพที่	256	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาสู่โขทัย	396
ภาพที่	257	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาศรีสังขนาถ	396
ภาพที่	258	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในล้านนา	397
ภาพที่	259	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์หยวน	397
ภาพที่	260	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศญี่ปุ่น	398
ภาพที่	261	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์หมิง	398
ภาพที่	262	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์หมิง	399
ภาพที่	263	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศเวียดนาม	399
ภาพที่	264	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์ชิง	400
ภาพที่	265	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์ชิง	400
ภาพที่	266	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์ชิง	401
ภาพที่	267	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์ชิง	401
ภาพที่	268	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์ชิง	402
ภาพที่	269	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์ชิง	402
ภาพที่	270	ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์ชิง	403
ภาพที่	271	ชาสี่ตัวดินเผา	403
ภาพที่	272	ประติมากรรมดินเผารูปบุคคล	404
ภาพที่	273	ส่วนเท้าของประติมากรรมดินเผารูปช้าง	404
ภาพที่	274	ประติมากรรมดินเผารูปสตรีอุ้มเด็ก	405
ภาพที่	275	ประติมากรรมดินเผารูปสามเหลี่ยมโค้ง	405
ภาพที่	276	ประติมากรรมดินเผารูปแผงคอสัตว์	406
ภาพที่	277	ส่วนขาหรือหางอนประติมากรรมดินเผา	406
ภาพที่	278	ชิ้นส่วนประติมากรรมดินเผาเคลือบ	407
ภาพที่	279	ประติมากรรมศิลาทรายรูปบุคคล	407
ภาพที่	280	ประติมากรรมศิลาทรายรูปบุคคล	408
ภาพที่	281	ประติมากรรมศิลาทรายรูปบุคคล	408

บทที่ 1

การดำเนินงานขุดแต่งและขุดค้นทางโบราณคดี

1.1 ที่ตั้ง

โบราณสถานวัดโพธิ์เผือก ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ของตำบลประจักษ์ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หรือระหว่างเส้นรุ้งที่ 14 องศา 20 ลิปดา 34 พิลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 องศา 32 ลิปดา 51 พิลิปดาตะวันออก ตามแผนที่ทหารระวางที่ 5137 IV ลำดับชุด L7017 พิมพ์ครั้งที่ 2-RTSD พิกัดที่ 47 666886 E 1586189 N (แผนที่ที่ 1)

สามารถเดินทางเข้าสู่แหล่งได้ โดยใช้เส้นทางถนนอุโมงค์ จากสำนักงานศิลปากรที่ 3 พระนครศรีอยุธยา มุ่งหน้าไปทางโรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา ระยะทางประมาณ 1,300 เมตร จะพบศาลเจ้าพ่อตากสินมหาราชตั้งอยู่ด้านซ้ายมือ จึงเลี้ยวซ้ายเข้าไปในหมู่บ้าน ระยะทางอีกประมาณ 100 เมตร ก็จะถึงโบราณสถานแห่งนี้

สำหรับ โบราณสถานที่อยู่ใกล้เคียงกับ โบราณสถานแห่งนี้ ตามที่ปรากฏในแผนที่พระนครศรีอยุธยา ฉบับพระยาโบราณราชธานินทร์ (พร เจริญกุล) ซึ่งได้จัดทำขึ้นในปี พ.ศ. 2451 (แผนที่ที่ 2-3) พบว่ามีวัดและสถานที่ใกล้เคียงกับวัด โพธิ์เผือกดังนี้คือ

ทิศเหนือ	เป็นตำแหน่ง	ถนนอิฐ
ทิศใต้	เป็นตำแหน่ง	ถนนอิฐ
ทิศตะวันออก	เป็นตำแหน่ง	วัดวังไชย
ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ	เป็นตำแหน่ง	วัดแจ้ง

1.2 ประวัติการทำงานที่ผ่านมา

โบราณสถานแห่งนี้ยังไม่เคยมีการขุดค้นขุดแต่งศึกษา

1.3 สภาพปัจจุบันของโบราณสถาน (แผนผังที่ 19)

สภาพพื้นที่ในเขตโบราณสถานก่อนการดำเนินงานขุดแต่ง มีต้นไม้ขนาดใหญ่จำพวก ข่อย ตะโก และต้นหางนกยูง รวมถึงวัชพืชขึ้นปกคลุมอยู่โดยทั่วไป นอกจากนี้ยังพบเศษอิฐ เศษกระเบื้องมุงหลังคา เศษปูน และเศษภาชนะดินเผา กระจายตัวอยู่ทั่วบริเวณพื้นที่ของ โบราณสถาน

ภายในพื้นที่ของ โบราณสถาน มีเนินดินขนาดใหญ่และเล็กกระจายตัวอยู่บริเวณใกล้เคียง รวมกัน 5 เนินดินคือ

เนินดินแรก (แผนผังที่ 20-21, ภาพที่ 1-3) มีขนาดใหญ่ที่สุด ลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดประมาณ 27 x 19 เมตร ทอดตัวยาวตามแนวแกนทิศตะวันออก - ตะวันตก มีเศษอิฐ เศษปูน เศษกระเบื้องมุงหลังคา เศษภาชนะดินเผา และวัชพืชกระจายตัวปกคลุมอยู่โดยทั่วไป บริเวณปลายเนินดินด้านตะวันออก มีดินข่อย 4 ต้น ขึ้นอยู่บริเวณพื้นที่ส่วนนี้ สำหรับปลายเนินดินด้านตะวันตก มีดินข่อย และต้นหางนกยูงขึ้นอยู่ประมาณ 3 - 4 ต้น เช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ยังพบว่า เนินดินแห่งนี้มีร่องรอยของหลุมขนาดใหญ่และเล็ก ซึ่งเกิดจากการขุดทำลายหรืออาจเกิดจากการกระทำกิจกรรมของมนุษย์ในระยะปัจจุบัน กระจายตัวอยู่ทั่วเนินดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณตรงจุดกึ่งกลาง และบริเวณพื้นที่ของเนินดินส่วนตะวันตก ปรากฏเป็นหลุมขนาดใหญ่อยู่ บริเวณบนเนินดินยังพบชิ้นส่วนแตกหักชำรุดของพระพุทธรูปศิลาทราย กระจายตัวอยู่หลายองค์ ห่างจากเนินดินแห่งนี้มาทางด้านใต้และทางด้านตะวันออกเฉียงใต้ มีบ้านเรือนราษฎรตั้งอยู่ด้านละหนึ่งหลัง

เนินดินที่สอง (แผนผังที่ 22 , ภาพที่ 4-5) อยู่ทางด้านเหนือของส่วนปลายเนินดินด้านตะวันออกของเนินดินแรก ระยะห่างประมาณ 4 เมตร ลักษณะเป็นรูปทรงกรวย ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 8 เมตร สูงประมาณ 1.50 เมตร มีวัชพืชและเศษอิฐกระจายตัวอยู่ทั่วบริเวณ บนเนินดินมีร่องรอยของขอบฐานสิ่งก่อสร้างที่ก่อเรียงด้วยอิฐ และหลุมหรือโพรงขนาดใหญ่ที่ถูกขุดลึกลงไปภายในของสิ่งก่อสร้าง จนปรากฏแนวอิฐรูปแปดแฉก ที่ก่อเป็นเอ็นหรือแกนภายในของสิ่งก่อสร้าง จึงสามารถสันนิษฐานในเบื้องต้นได้ว่าน่าจะเป็นส่วนล่างของเจดีย์

เนินดินที่สาม (แผนผังที่ 25 , ภาพที่ 6) อยู่ทางด้านตะวันตกของเนินดินที่สอง ห่างกันประมาณ 12 เมตร ลักษณะเป็นเนินดินรูปทรงกรวย ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 7 เมตร และสูงประมาณ 0.5 เมตร มีเศษอิฐแตกหัก และวัชพืชปกคลุมอยู่โดยทั่วไป

เนินดินที่สี่ (แผนผังที่ 24 , ภาพที่ 7) อยู่บริเวณด้านใต้ของส่วนปลายเนินดินด้านตะวันตกของเนินดินแรก ระยะห่างประมาณ 2.50 เมตร ลักษณะเป็นเนินดินรูปทรงกรวย ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 7 เมตร และสูงประมาณ 1 เมตร มีวัชพืชและเศษอิฐแตกหักกระจายตัวอยู่โดยรอบ เช่นเดียวกับเนินดินอื่นๆ

เนินดินที่ห้า มีลักษณะเป็นแนวคันดินรูปยาว ตามแนวแกนทิศเหนือ-ใต้ ห่างจากเนินดินแรกมาทางด้านตะวันออกประมาณ 6 เมตร เนินดินนี้มีความยาวประมาณ 28 เมตร ทอดยาวไปทางด้านทิศเหนือแล้วหักออกไปทางด้านตะวันตกอีกประมาณ 35 เมตร บนเนินดินมีเศษอิฐแตก

หักกระจายตัวอยู่ และมีต้นข่อยเจริญเติบโตขึ้นอยู่บนเนินดินเป็นระยะ ๆ รวมถึงมีวัชพืชขึ้นปกคลุมอยู่โดยรอบ

ถัดจากแนวเนินดินที่ห้า มาทางด้านตะวันออกประมาณ 3.50 เมตร มีคลองหรือคูน้ำทอดยาวไปตามแนวแกนทิศเหนือ-ใต้ แนวคลองนี้ถูกปิดกั้นบางส่วน จนกลายเป็นบึงรูปยาวไปในที่สุด สภาพที่เหลืออยู่มีความยาวประมาณ 30 เมตร และกว้างประมาณ 6 เมตร

สำหรับพื้นที่ด้านเหนือของโบราณสถาน เป็นบริเวณพื้นที่สำหรับปลูกพืชผักสวนครัวของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง นอกจากนี้ยังพบว่า บริเวณด้านตะวันตกของเนินดินแรกและสอง มีคลองที่ถูกขุดขึ้นใหม่อีกหนึ่งสายเมื่อไม่นานมานี้ ทอดตัวยาวไปตามแนวแกนทิศเหนือ-ใต้

จากลักษณะพื้นที่ในเขตโบราณสถานก่อนการขุดแต่ง ทำให้สามารถพิจารณาได้ว่า สภาพพื้นที่ของโบราณสถานในปัจจุบัน มีคลองขนานอยู่ทั้งสองด้านคือทางด้านทิศตะวันออก และตะวันตก สภาพพื้นที่ทางด้านเหนือและใต้ เป็นเขตพื้นที่ดินที่ทอดตัวยาวออกไปซึ่งไม่ปรากฏร่องรอยของแนวคูล้อมรอบโบราณสถานในปัจจุบัน

1.4 การวางผังหลุมขุดค้นและขุดแต่งทางโบราณคดี (แผนผังที่ 19)

การวางผังหลุมใช้ระบบตารางสี่เหลี่ยมจัตุรัส (GRID SYSTEM) ขนาด 5 x 5 เมตร ครอบคลุมพื้นที่ดำเนินงานทั้งหมด โดยกำหนดเส้นแกนหลัก (BASE LINE) สองเส้น วางผังในแนวแกนทิศเหนือ-ใต้ และตะวันออก-ตะวันตกจริง ตัดกันที่จุดกำหนดตายตัว (FIXED POINT) ซึ่งได้กำหนดไว้ที่ด้านตะวันออกเฉียงเหนือของเจดีย์รายนหมายเลข 2.1 สำหรับจุดกำหนดระดับมาตรฐานสมมุติ (DATUM POINT) อยู่ในตำแหน่งเดียวกันกับจุดกำหนดตายตัว โดยมีเส้นระดับมาตรฐานสมมุติหลัก (DATUM LINE) อยู่เสมอส่วนบนสุดของจุดกำหนดระดับมาตรฐานสมมุติ

ในส่วนของการเรียกชื่อพื้นที่ในตารางต่าง ๆ ใช้วิธีการเรียกชื่อทิศบวกกับระยะทาง โดยมีจุดกำหนดตายตัวเป็นจุดกึ่งกลาง แบ่งพื้นที่ในการดำเนินงานออกเป็น 4 ส่วนด้วยกัน ตามเส้นแนวแกนหลักทั้งสองที่ตัดกัน คือพื้นที่ส่วนตะวันออกเฉียงเหนือ พื้นที่ส่วนตะวันออกเฉียงใต้ พื้นที่ส่วนตะวันตกเฉียงเหนือ และพื้นที่ส่วนตะวันตกเฉียงใต้ ตัวอย่างเช่น พื้นที่ N5E10 หมายถึงพื้นที่ที่อยู่ในตารางสี่เหลี่ยมนี้อยู่ในพื้นที่ส่วนตะวันออกเฉียงเหนือ ห่างจากจุดกำหนดตายตัวไปทางเหนือ 5 เมตร และทางตะวันออก 10 เมตร เป็นต้น

สำหรับหลุมขุดค้นมี 3 หลุม คือ หลุม N15W15 มีขนาด 3 x 3 เมตร หลุม N15W30 มีขนาด 6 x 2 เมตร และหลุม N15W25 มีขนาด 4 x 2 เมตร (แผนผังที่ 1)

1.5 เทคนิคการขุดแต่งโบราณสถาน

เนื่องจากโบราณสถานแห่งนี้อยู่ในสภาพที่พังทลายเป็นอย่างมาก เหลือเพียงเนินดินที่ถูกปกคลุมทับถมด้วยเศษโบราณวัตถุที่ใช้ประกอบสถาปัตยกรรม จนไม่สามารถสังเกตเห็นขอบฐานของสิ่งก่อสร้างได้ การดำเนินการขุดแต่งจึงใช้วิธีการตรวจหาขอบเขตของโบราณสถานก่อนโดยการขุดหลุมขุดทดสอบรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า (TRENCH) ตัดขวางบริเวณเนินดิน ที่สันนิษฐานว่าน่าจะมีร่องรอยหลักฐานของสิ่งก่อสร้างหลงเหลืออยู่ ตามประสบการณ์ของผู้ขุดแต่งเป็นลำดับแรกก่อน (ภาพที่ 8-10)

หลังจากนั้นจึงดำเนินการขุดหลุมขุดทดสอบขนาดเล็ก (TEST PIT) กว้าง x ยาว ไม่ต่ำกว่าด้านละ 1 เมตร บริเวณขอบฐานของสิ่งก่อสร้างที่พบ เพื่อตรวจสอบเทคนิคการก่อรากฐานของโบราณสถาน รวมถึงชั้นดินที่สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นชั้นดินที่ใช้งานร่วมสมัย และมีความสัมพันธ์กับกลุ่มโบราณสถานทั้งหมด

เมื่อสามารถตรวจสอบชั้นดินที่อยู่ร่วมสมัยเดียวกันกับสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ได้แล้ว จึงดำเนินการขุดลอกชั้นดินที่ทับถมตัวโบราณสถานออกทั้งหมด จนถึงระดับชั้นดินที่สันนิษฐานว่าอยู่ในชั้นกิจกรรมของการใช้งานร่วมสมัยกัน และมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ในงานขุดแต่งได้ให้ความสำคัญกับแนวโบราณสถาน และแนวปูนฉาบเป็นอย่างมาก โดยการใช้เครื่องมือขุดแต่งขนาดเล็ก เมื่อทำการขุดเข้าใกล้แนวโบราณสถานแต่ละหลัง แต่ละองค์สำหรับแนวอิฐต่าง ๆ ที่ได้พบจากการขุดแต่งก็ใช้หลักวิธีการขุดแต่งแบบเดียวกัน เพื่อหาความสัมพันธ์กับโบราณสถาน หรือสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ ต่อไป

นอกจากนี้ยังได้เปิดหลุมขุดทดสอบรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าแบบยาวอีกหลายหลุมเชื่อมโบราณสถานแต่ละหลังเข้าด้วยกัน เพื่อตรวจสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างกันอันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาลักษณะแผนผังของโบราณสถานในแต่ละสมัย แต่ละครั้ง และการก่อสร้างซ้อนทับหรือการเพิ่มเติมสิ่งก่อสร้างของกลุ่มโบราณสถานแห่งนี้ด้วย (แผนผังที่ 1)

1.6 เทคนิคการขุดค้นทางโบราณคดี

สำหรับการขุดค้นได้ทำการขุดตามระดับชั้นดินสมมุติ (UNIT LEVEL) กำหนดให้แต่ละชั้นดินมีความหนา 10 เซนติเมตร ขุดลึกลงไปตามระบบเช่นนี้ จนถึงระดับชั้นดินที่ไม่ปรากฏร่องรอยการทำกิจกรรมของมนุษย์หรือชั้นดินไร้วัฒนธรรม (STERILE) แต่ในบางครั้งเมื่อพบร่องรอยฝีมือ (FEATURE) หรือความเปลี่ยนแปลงของดินที่ผิดปกติ ก็จะทำการขุดผิวดิน (SCRAPING) ทำการบันทึกภาพ และบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ ลงบนแบบบันทึกชั้นดิน

(LEVEL FORM) เพื่อทำการศึกษาต่อไป นอกจากนี้ในระหว่างที่ทำการขุดค้นศึกษาได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับรายละเอียดหรือลักษณะของดิน (SOIL MORPHOLOGY) ด้วย เพื่อประกอบการศึกษาภายในหลุมขุดค้น อันอาจจะนำไปใช้ประโยชน์ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกันของชั้นดินของแหล่งโบราณคดีแห่งนี้ รวมถึงการวิเคราะห์ตีความในระดับต่อไป

1.7 การเก็บหลักฐานและการบันทึกข้อมูล

การเก็บหลักฐานในงานขุดแต่งและขุดค้นทางโบราณคดี ทำการเก็บไว้ในถุงพลาสติกตามพื้นที่ตารางสี่เหลี่ยมจัตุรัส (GRID SYSTEM) ที่ได้พบโบราณวัตถุชิ้น ๆ โดยการแยกประเภทตามความสำคัญของหลักฐานและความแข็งแรงคงทน หลังจากนั้นจึงนำไปล้างเอาเศษดินออก บรรจุในกล่องพลาสติกที่มีความแข็งแรง สำหรับโบราณวัตถุบางประเภทที่มีความเปราะบางและแตกหักง่าย ได้ดำเนินการบุภายในกล่องที่เก็บรักษาด้วยวัสดุอ่อนนุ่มอีกชั้นหนึ่ง ในส่วนของหลุมขุดค้นได้เก็บตามลำดับชั้นดินสมบูรณ์ เพื่อสะดวกต่อการศึกษาในภายหลัง

โบราณวัตถุที่สำคัญ (SPECIAL FINDS) และแนวอิฐต่าง ๆ ที่พบในระหว่างการขุดและหลังการขุดศึกษา ได้ทำการบันทึกด้วยภาพถ่ายสีและสไลด์ ในบางครั้งเมื่อหลักฐานไม่ชัดเจนนักเมื่อบันทึกด้วยภาพถ่าย จึงบันทึกด้วยภาพถ่ายเส้นประกอบ รวมถึงการบันทึกลงในแผนผังด้วย

และเพื่อสะดวกต่อการบันทึกหลักฐานทางโบราณคดีต่าง ๆ ให้ถูกต้องรวดเร็วจึงได้กำหนดแบบฟอร์มสำหรับการปฏิบัติงานดังนี้คือ

1. แบบบันทึกประจำวัน (DIARY RECORD)
2. แบบบันทึกภาพถ่าย (PHOTO LOG)
3. แบบทะเบียนถุง (BAG LIST)
4. แบบทะเบียนของพิเศษ (SPECIAL FINDS LIST)
5. แบบบันทึกชั้นดิน (LEVEL FORM)
6. แบบบันทึกร่องรอยผิวดิน (FEATURE FORM)

บทที่ 2

โบราณสถานภายหลังการขุดแต่ง

ภายหลังการดำเนินงานขุดแต่งลอกชั้นดินทับถมออก ที่มีความหนาประมาณ 50 - 150 เซนติเมตร ประกอบไปด้วยเศษอิฐ เศษปูน เศษกระเบื้องมุงหลังคา ดิน และวัชพืชที่ขึ้นปกคลุม โบราณสถาน และพื้นที่ที่สัมพันธ์กับกลุ่มโบราณสถาน รวมทั้งสิ้นประมาณ 4,000 ตารางเมตร จนถึงระดับชั้นดินที่สัมพันธ์ร่วมสมัยกับกลุ่มโบราณสถานโดยรวมทั้งหมด พบว่านอกจากสิ่งก่อสร้างที่ปรากฏก่อนการขุดแต่งศึกษาแล้ว ยังพบสิ่งก่อสร้างรูปแบบอื่น ภายหลังการขุดแต่งศึกษาสัมพันธ์กับกลุ่มโบราณสถานและลักษณะแผนผังโดยรวมของวัด

ดังนั้นเพื่อง่ายและสะดวกต่อความเข้าใจ จึงได้แยกสภาพทั่วไป และลักษณะแผนผังของวัด รวมถึงสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่พบภายหลังการขุดแต่งออกดังนี้

2.1 สภาพทั่วไปและลักษณะแผนผังของวัดโดยรวม (แผนผังที่ 26)

ลักษณะแผนผังวัด เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดประมาณ 42 x 34.70 เมตร ด้านยาววางตามแนวแกนทิศเหนือ-ใต้ ด้านขวางวางตามแนวแกนทิศตะวันออก-ตะวันตก

มีกำแพงวัด (กำแพงวัดหมายเลข 3) ก่อด้วยอิฐล้อมทั้งสี่ด้าน หนาประมาณ 70 เซนติเมตร พื้นที่ภายในกำแพงวัดมีสิ่งก่อสร้างหลายประเภท ประกอบด้วย อาคารหนึ่งหลัง (วิหารหมายเลข 1) มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดประมาณ 24 x 13.80 เมตร วางตัวยาวตามแนวแกนทิศตะวันออก-ตะวันตก ตั้งอยู่ห่างจากกำแพงวัดด้านใต้ ประมาณ 10.50 เมตร และกำแพงวัดด้านตะวันออกประมาณ 8 เมตร จากตำแหน่งของวิหารหมายเลข 1 สามารถพิจารณาได้ว่า ตำแหน่งของวิหารตั้งอยู่เยื้องเข้ามาในพื้นที่ส่วนใต้ของวัดมากกว่าส่วนเหนือ

ถัดจากมุมตะวันออกเฉียงเหนือของวิหารหมายเลข 1 ไปทางด้านเหนือ ระยะห่างกันประมาณ 5 เมตร เป็นตำแหน่งของเจดีย์ฐานแปดเหลี่ยม ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 6 เมตร (เจดีย์รายหมายเลข 2.1) ตั้งอยู่หนึ่งองค์

สำหรับทางด้านมุมตะวันออกเฉียงใต้ของฐานวิหารหมายเลข 1 ห่างจากขอบฐานออกไปทางด้านใต้ประมาณ 4 เมตร เป็นตำแหน่งของเจดีย์ฐานแปดเหลี่ยม ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 4.50 เมตร (เจดีย์รายหมายเลข 2.2) ตั้งอยู่หนึ่งองค์

ห่างจากเจดีย์รายหมายเลข 2.2 ไปทางด้านตะวันตกประมาณ 15.50 เมตร มีเจดีย์รายฐานแปดเหลี่ยมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 4.50 เมตร (เจดีย์รายหมายเลข 2.3) ตั้งอยู่อีกหนึ่งองค์

นอกจากนี้ยังพบแนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมหนึ่งแนว มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดประมาณ 1.20 x 1.20 เมตร (แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหมายเลข 4) ตั้งห่างจากฐานด้านตะวันออกของวิหารหมายเลข 1 ไปทางด้านตะวันออก ระยะห่างประมาณ 2 เมตร

ห่างจากแนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหมายเลข 4 ไปทางด้านตะวันออกประมาณ 2.70 เมตร เป็นตำแหน่งของแนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีความยาวประมาณ 1.30 เมตร (แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าหมายเลข 5) วางตัวยาวตามแนวแกนทิศเหนือ-ใต้ อยู่ในสภาพที่พังทลาย จนไม่สามารถพิจารณาหน้าที่การใช้งานที่ชัดเจน

ห่างจากกำแพงวัดด้านตะวันออกมาทางด้านตะวันตกประมาณ 2.30 เมตร ภายในขอบเขตของวัด มีแนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ายาวประมาณ 10 เมตร (แนวอิฐหมายเลข 6) ทอดตัวยาวขนานกับกำแพงวัดด้านตะวันออก

นอกจากนี้แล้ว ยังพบว่าทางด้านเหนือของวิหารหมายเลข 1 ห่างประมาณ 6.80 เมตร เป็นตำแหน่งของสิ่งก่อสร้างอีกรูปแบบหนึ่ง (แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหมายเลข 7) อยู่ในสภาพที่พังทลายมากเช่นกัน จนไม่สามารถพิจารณาหน้าที่การใช้งานที่ชัดเจนได้ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดประมาณ 5.20 x 5.20 เมตร วางตัวตามแนวแกนทิศตะวันออก - ตะวันตก

2.2 ลักษณะโบราณสถานภายหลังการขุดแต่งและเทคนิคการก่อสร้าง

2.2.1 วิหารหมายเลข 1 (แผนผังที่ 27-28, ภาพที่ 8-14 และ 39-43)

สภาพภายหลังการขุดแต่ง อยู่ในสภาพที่พังทลายมากจนถึงระดับฐาน เหลือความสูงประมาณ 1.60 เมตร ซึ่งเกิดจากการถล่มรอบขุดทำลายก่อนการเข้ามาดำเนินการขุดแต่งศึกษา ลักษณะของวิหารมีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดประมาณ 24 x 13.80 เมตร ด้านยาววางตามแนวแกนทิศตะวันออก-ตะวันตก ด้านขวางวางตามแนวแกนทิศเหนือ-ใต้ อาคารหันหน้าไปทางทิศตะวันออก ภายหลังการขุดแต่งศึกษา พบว่ามีร่องรอยการก่อสร้างซ้อนทับของอาคารหลังนี้ 4 ระยะ สำหรับบนพื้นภายในอาคารส่วนตะวันตก ยังพบร่องรอยหลักฐานที่ยังคงหลงเหลืออยู่ของฐานชุกชี และฐานพระอันคืบ มีร่องรอยการก่อสร้างซ้อนทับกันถึง 5 ระยะ (ภาพที่ 81-82) บนพื้นอาคารของงานก่อสร้างวิหารระยะแรก เพื่อสะดวกและง่ายต่อความเข้าใจในการศึกษาสภาพ ภายหลังการขุดแต่งศึกษา จึงแยกบรรยายสภาพของวิหาร ฐานชุกชีและเทคนิคการก่อสร้างตามงานก่อสร้างในแต่ละระยะ ดังนี้คือ

งานก่อสร้างวิหารระยะแรก (แผนผังที่ 38 , ภาพที่ 60-62)

มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าวางตัวยาวตามแนวแกนทิศตะวันออก-ตะวันตก มีขนาดประมาณ 21.50 x 10 เมตร อาคารมีมุขด้านหน้าทางด้านตะวันออกยื่นยาวออกไป 2.50 เมตร และมุขหลังด้านตะวันตกยื่นยาวออกไป 3 เมตร จากการขุดหลุมขุดทดสอบที่ 8 (T.P-8) (แผนผังที่ 9 , ภาพที่ 27 และ 30-31) พบว่าการเตรียมรากฐานของอาคารกระทำโดยการขุดหลุมบริเวณพื้นที่ที่จะทำการก่อสร้างให้ได้ระดับลึกลงสมควร ปรับระดับพื้นภายในหลุมให้ได้ระดับ ทำการถมอัดดินเหนียวสีด้าหนาประมาณ 50 เซนติเมตร ต่อด้วยชั้นทรายหนาประมาณ 15 เซนติเมตร และเศษอิฐแตกหักเป็นเม็ดเล็กผสมเศษปูนหนาประมาณ 15 เซนติเมตร แล้วก่อเรียงอิฐเป็นฐานรากหรือฐานแผ่รับน้ำหน้าอาคารหนาประมาณ 35 เซนติเมตร ตามลำดับจากส่วนล่างขึ้นสู่ส่วนบน หลังจากนั้นจึงก่อฐานเชิงหนา 15 เซนติเมตร รับน้ำหน้าอีกชั้นหนึ่ง แล้วก่อขึ้นองค์ประกอบของฐานอาคารเป็นชั้นฐานเชิงหนึ่งชั้น หน้ากระดานล่าง เส้นลวด บัวคว่ำ เส้นลวด ท้องไม้ และบัวลูกฟักหนึ่งเส้น ตามลำดับจากส่วนล่างขึ้นสู่ส่วนบน ไม่พบส่วนองค์ประกอบที่อยู่ต่อเนื่องขึ้นไป เพราะอยู่ในสภาพที่พังทลายมาก นอกจากนี้ยังพบว่ามีการปูพื้นด้วยอิฐประมาณ 3-4 ชั้นอยู่ในระดับเสมอส่วนบนของฐานเชิงรับน้ำหน้า พบภายในพื้นพาไลของงานก่อสร้างวิหารระยะที่สอง แผ่ยื่นออกไปจากฐานข้างด้านเหนือของอาคาร จนไปเชื่อมกับแนวกำแพงวัดด้านทิศเหนือ (ภาพที่ 27-29) แต่ไม่พบหลักฐานการปูพื้นเช่นนี้บริเวณด้านอื่น ๆ ของอาคาร แสดงให้เห็นว่าอิฐปูพื้นเหล่านี้ คงปูโดยรอบอาคารภายในเขตพุทธาวาสในงานก่อสร้างแรก และถูกรื้อออกไปในงานก่อสร้างระยะหลัง จึงคงเหลือหลักฐานบางส่วนใต้พื้นพาไลตามที่กล่าว อิฐที่ใช้ก่อพื้นมีขนาดประมาณ 32 x 16 x 3.5 เซนติเมตร ส่วนอิฐที่ใช้ในการก่อสร้างฐานของอาคารมีหลายขนาด เช่น ตั้งแต่ชั้นฐานเชิงถึงท้องไม้ ใช้อิฐขนาดประมาณ 36 x 18 x 5 เซนติเมตร และชั้นบัวคว่ำ ใช้อิฐก่อขนาดประมาณ 36 x 18 x 7 เซนติเมตร เป็นต้น การก่อเรียงอิฐของอาคารในระยะนี้ก่อเรียงอิฐแบบสั้นสลับยาว ผสมกับการก่ออิฐแบบหันเอาด้านสั้นของอิฐออก

นอกจากนี้จากการขุดหลุมขุดทดสอบที่ 12 (T-P-12) (แผนผังที่ 13 , ภาพที่ 37) ทางบันไดข้างด้านตะวันออกปีกเหนือ (ภาพที่ 65) มีลักษณะเป็นบันไดสามชั้น ชั้นแรกมีขนาดเล็กกว่าชั้นที่สอง และสาม บนบันไดชั้นที่สาม มีร่องรอยการก่ออิฐหักทับซ้อนลงไป น่าจะเกิดจากงานก่อสร้างวิหารระยะที่สองทับซ้อนลงไป อิฐที่ก่อบันไดใช้อิฐหักปะปนกับอิฐสมบูรณ์มีขนาดประมาณ 32 x 16 x 5 เซนติเมตร บันไดทางขึ้นมีความกว้าง 1.25 เมตร ชั้นแรกมีความกว้าง 25 เซนติเมตร สูง 15 เซนติเมตร ชั้นที่สองและสาม กว้าง 30 เซนติเมตร และสูง 20 เซนติเมตร

สำหรับภายในอาคารไม่พบร่องรอยของเสาในประธานก่อด้วยอิฐ เพียงแต่พบรูหลุมเสา รูปแปดเหลี่ยม ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 35 เซนติเมตร (ภาพที่ 57) บริเวณบนขอบฐาน วิหารมุตตะวันตกเฉียงเหนือ แสดงให้เห็นว่ารูหลุมเสาเหล่านี้ อาจจะเป็นตำแหน่งของเสาติดกับผนัง เพราะได้พบรูหลุมเสาอีกสามหลุม หลุมแรกอยู่บริเวณขอบฐานวิหารมุตตะวันตกเฉียงใต้ อีกสองหลุมอยู่บริเวณมุมของฐานชุกชี ระยะห่างกันประมาณ 4 เมตร สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นตำแหน่งของเสาในประธาน ตั้งอยู่ห่างจากเสาติดผนังประมาณ 1.80 เมตร

สำหรับภายในอาคารนั้น นอกจากการพบรูหลุมเสาดังที่กล่าวแล้ว ยังพบร่องรอยของอิฐปูพื้นภายในอาคาร (ภาพที่ 55) ก่อโดยการใช้อิฐสมบูรณ์ก่อเรียงอย่างไม่มียะเย็บ อิฐมีขนาดประมาณ $32 \times 16 \times 4$ เซนติเมตร จากการขุดหลุมขุดตรวจสอบการเตรียมพื้นภายในอาคารพบว่า มีการเตรียมรากฐานโดยการถมอัดดินภายในอาคารให้ได้ระดับ แล้วก่อแกนหรือเอ็นไปตามแกนทิศตะวันออก-ตะวันตก หนาประมาณ 20 เซนติเมตร หรือก่อเรียงอิฐสี่ชั้นอิฐ ถมค่อด้วยเศษอิฐแตกหักเป็นเม็ดเล็กและเศษปูนหนาประมาณ 10 เซนติเมตร จึงก่อเรียงอิฐปูพื้นหนึ่งชั้นอิฐ แล้วฉาบปูนปิดหน้าอิฐ เทคนิคการเตรียมอิฐปูพื้นเช่นนี้พบบริเวณด้านข้างของอาคาร ในขณะที่บริเวณกึ่งกลางของอาคาร กลับใช้ดินสลับกับทรายหนา 5 เซนติเมตร สลับกันไปมาประมาณสามชุด ก่อนปูอิฐเป็นพื้นภายในอาคาร สำหรับผนังของอาคารในระยะนี้มีความยาวประมาณ 35 เซนติเมตร และมีร่องรอยของการสร้างซุ้มทับในคราวงานก่อสร้างระยะหลัง

บนพื้นภายในอาคารส่วนตะวันตก ยังพบร่องรอยหลักฐานที่ยังคงหลงเหลืออยู่ของฐานชุกชี และฐานพระอันดับ มีร่องรอยการก่อสร้างซุ้มทับกันถึง 2 ระยะ บนพื้นอาคารของงานก่อสร้างวิหารระยะแรก มีรายละเอียดดังนี้คือ

งานก่อสร้างฐานชุกชีระยะแรก (แผนผังที่ 40 , ภาพที่ 67-70)

มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดประมาณ 5.60×2.70 เมตร สภาพพังทลายลงถึงระดับฐาน เหลือความสูงประมาณ 75 เซนติเมตร ฐานด้านตะวันตกพังทลายลง ในขณะที่ขอบฐานด้านหน้าทางทิศตะวันออก มีร่องรอยการขุดเจาะเป็นหลุมลงไปสองหลุม (ภาพที่ 71) จากการขุดตรวจสอบฐานชุกชี พบว่าเทคนิคการก่อสร้างฐานชุกชีกระทำโดยการขุดหลุมลึกลงไปประมาณ 1.50 เมตร จากระดับพื้นภายในอาคารของวิหาร หลังจากนั้นจึงปรับระดับพื้นให้ได้ระดับ ก่อเรียงอิฐสูงประมาณ 1.50 เมตร เป็นฐานรากรับน้ำหนัก การก่อเรียงอิฐของฐาน ก่อโดยการใช้อิฐด้านสั้นหันออกหนึ่งแนว สลับกับการใช้อิฐหน้ายาวหันออกหนึ่งแนว ก่อเรียงสลับในระบบเช่นนี้ อิฐที่ใช้ก่อมีขนาดประมาณ $33 \times 17 \times 4-5$ เซนติเมตร และขนาดประมาณ $30 \times 15 \times$

4 เซนติเมตร หลังจากนั้นจึงก่อขึ้นฐานเชิงสองชั้น เป็นขอบฐานทั้งสามด้าน ต่อขึ้นด้วยท้องไม้ ลูกฟัก และท้องไม้ตามลำดับจากส่วนล่างขึ้นสู่ส่วนบน สำหรับขอบฐานด้านตะวันตกหรือด้าน หลังของฐานชุกชี ก่อเป็นฐานเชิงหนึ่งชั้นเท่านั้น แสดงให้เห็นว่าฐานด้านตะวันตกคงจะไม่มี การประดับลวดลาย เพราะอยู่ติดกับผนังระหว่างมุขหลังกับอาคาร จึงทำการก่อสร้างอย่างเรียบง่ายเช่น นั้น (ภาพที่ 72)

สำหรับหลักฐานของบัวลูกฟัก ในชั้นแรกสันนิษฐานว่ามีการปั้นปูนประดับเป็นฐานบัว ลูกฟัก แต่จากร่องรอยหลักฐานที่ได้เพิ่มเติมบริเวณด้านหน้าของฐานชุกชีด้านทิศตะวันออก ซึ่งยังคงปรากฏร่องรอยของปูนฉาบ และการเขียนเส้นร่างสีแดงเป็นกรอบอยู่ (ภาพที่ 70) ได้แสดงให้เห็นถึงเทคนิคในการก่อประดับฐานชุกชี จนสามารถพิจารณาได้ว่า แนวอิฐที่ยื่นออกมาคล้ายลูก ฟักและเชิงทั้งสองรวมถึงฐานราก เป็นการเน้นระดับของช่างก่อสร้าง เพื่อจะได้นำอิฐไป ประกะบไว้สำหรับฉาบปูนหรือประดับปูนเป็นชั้นเชิง และเส้นลวดเท่านั้น (ภาพที่ 72) นอกจากนี้ ฐานชุกชีในงานก่อสร้างระยะนี้ ยังมีการประดับปูนปั้นเป็นกรอบช่องสี่เหลี่ยมตลอดด้าน (ภาพที่ 74) แต่อยู่ในสภาพที่พังทลายมากเช่นกัน สำหรับภายในฐานชุกชีพบว่าทำการก่อขอบรูปสี่เหลี่ยม ผืนผ้าเป็นกรอบหนา 50 เซนติเมตร ภายในอัดคันทันผสมเศษอิฐและเศษปูนเอาไว้ด้านใน

ถัดจากฐานชุกชีไปทางด้านทิศตะวันออก ระยะห่างประมาณ 70 เซนติเมตร พบฐานพระ อันดันดับ (ภาพที่ 73-77) หรืออาจจะเป็นแท่นวางสิ่งของสักการบูชา มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดประมาณ 1.10×0.90 เมตร อยู่ในสภาพที่พังทลายมากเช่นกัน และมีร่องรอยการก่อสร้าง ซ้อนทับของงานก่อสร้างฐานชุกชีในระยะหลัง ฐานพระอันดันดับเหลือความสูงประมาณ 60 เซนติเมตร ทำการก่อสร้างขึ้นบนพื้นของอาคารในงานก่อสร้างระยะแรก ก่อเรียงอิฐแบบสั้นสลับ ยาว อิฐที่ใช้ก่อมีขนาดประมาณ $32 \times 16 \times 4.5$ เซนติเมตร จากสภาพของฐานที่เหลืออยู่พบว่ามี องค์ประกอบจากส่วนล่างขึ้นสู่ส่วนบนประกอบด้วยฐานเชิงหนึ่งชั้น หน้ากระดานล่าง เส้นลวด บัวคว่ำ เส้นลวด ท้องไม้ เส้นลวด บัวหงาย และเส้นลวดตามลำดับ

งานก่อสร้างฐานชุกชีระยะที่สอง (แผนผังที่ 40 , ภาพที่ 78-81)

งานก่อสร้างฐานชุกชีในระยะนี้ พบว่ามีการเพิ่มขนาดของฐานชุกชี จากการก่อสร้างใน ระยะแรก ออกไปทางด้านข้างทิศเหนือและใต้ ด้านละ 90 เซนติเมตร ทำให้ฐานชุกชีมีความยาว รวม 7.50 เมตร ความกว้างเท่าเดิมคือ 2.70 เมตร การเพิ่มขนาดของฐานชุกชีทำโดยการก่ออิฐเป็น ขอบหนา 50 เซนติเมตร ยื่นพื้นฐานด้านตะวันออกของฐานชุกชีเดิมออกมา 55 เซนติเมตร ทำให้ เกิดลักษณะองค์ประกอบคล้ายเท้าแขนที่ยื่นออกมาจากฐานชุกชี ช่องว่างระหว่างฐานชุกชีในงาน

ระยะแรกและงานที่ก่อสร้างใหม่ในครั้งนี้ ทำการถมอัดดินไว้ ฐานหรือกรอบที่ก่อสร้างมาใหม่นี้ อยู่ในระดับที่สูงกว่าชั้นอิฐสุดท้ายของฐานรากของฐานชุกชีระยะแรกประมาณ 40 เซนติเมตร การก่อเรียงอิฐก่อแบบวางอิฐด้านสั้นหนึ่งแนวสลับกับการก่อเรียงอิฐด้านยาวหนึ่งแนว สลับกันไปมากับงานก่อสร้างฐานชุกชีระยะแรก อิฐที่ใช้ก่อมีขนาดประมาณ $32 \times 16 \times 4.5-5$ เซนติเมตร สำหรับองค์ประกอบของฐานชุกชียังคงมีลักษณะคล้ายคลึงกับงานก่อสร้างระยะแรก เพียงแต่มีการเพิ่มเส้นลวดอีกหนึ่งเส้นตรงช่องกรอบสี่เหลี่ยมด้านข้างของฐานชุกชีด้านตะวันออก และมีการลดขนาดด้านข้างของฐานชุกชีให้ต่ำลง ในขณะที่คานหน้าของฐานชุกชีในงานก่อสร้างระยะแรก ยังคงมีสัดส่วนเท่าเดิม (การลดขนาด ลดจากฐานเขียงซึ่งมีความสูง 33 เซนติเมตร ให้เหลือ 20 เซนติเมตร)

ในส่วนของฐานพระอันค้ำไม่พบความเปลี่ยนแปลงในงานก่อสร้างระยะนี้

งานก่อสร้างวิหารระยะที่ 2 (แผนผังที่ 38)

งานในระยะนี้ปรากฏร่องรอยจากการขุดตรวจสอบภายในหลุมขุดทดสอบที่ 9 และ 12 (T.P- 9 และ 12) (แผนผังที่ 10 และ 13 , ภาพที่ 32 และ 37 ตามลำดับ) มีการก่อเสริมบันไดทับและเพิ่มเติมจากงานก่อสร้างบันไดของวิหารระยะแรกออกไปอีกประมาณ 75 เซนติเมตร ทำให้บันไดมีขนาดความกว้างเป็น 2 เมตร อิฐที่ใช้ในงานก่อสร้างบันไดมีขนาดประมาณ $28 \times 14 \times 5$ เซนติเมตร

นอกจากนี้จากการขุดหลุมขุดทดสอบที่ 7 - 10 (T.P-7-10) (แผนผังที่ 8-11 , ภาพที่ 25-34) พบว่ามีหลักฐานการก่อสร้างพาไลข้างด้านเหนือและใต้ของวิหาร (ภาพที่ 45 และ 47-50) ขยายออกมาจากขอบฐานวิหารในงานก่อสร้างระยะแรก พาไลมีความกว้างประมาณ 2 เมตร ยาว 16 เมตร ทำโดยการก่อขอบฐานใหม่ ขนานกับขอบฐานด้านเหนือและใต้ของงานก่อสร้างวิหารระยะแรก ขอบฐานหนาประมาณ 50 เซนติเมตร มีองค์ประกอบจากส่วนล่างขึ้นสู่ส่วนบนประกอบด้วยฐานเขียงหนึ่งชั้น ระบุว่า งานก่อสร้างเพิ่มเติมพาไล พบว่ามีเทคนิคที่ต่างกันสองแบบ

แบบที่หนึ่ง ปรากฏหลักฐานบริเวณมุมตะวันออกเฉียงเหนือของฐานวิหารระยะแรก ทำโดยการก่อฐานต่อออกมาจากขอบฐานเดิมของงานก่อสร้างระยะแรก และล้อมรอบองค์ประกอบของฐานเดิม

แบบที่สอง ปรากฏหลักฐานบริเวณมุมตะวันตกเฉียงใต้ของฐานวิหารระยะแรก ทำโดยการก่อฐานทับหรือประกบฐานเดิมในองค์ประกอบและสัดส่วนอย่างเดิม

นอกจากนี้ยังพบว่าบริเวณมุมฐานด้านนี้ มีร่องรอยที่ไม่ชัดเจนของการก่อสร้างบันไดข้าง ด้านหลังขึ้นสู่मुखของงานก่อสร้างระยะแรกถึงระยะที่สอง เมื่อทำการก่อสร้างพาไลทั้งสองข้าง เชื่อมต่อฐานวิหารระยะแรกแล้ว จึงถมอัดดินสูงประมาณ 60 เซนติเมตร (ภาพที่ 50) ก่ออิฐปูพื้น พาไลหนึ่งชั้นปิดทับ อิฐที่ใช้ก่อมีขนาดประมาณ $30 \times 15 \times 5$ เซนติเมตร ลักษณะการเรียงพื้น พาไล ก่อโดยการเรียงอิฐเป็นรูปตัว "L" เรียงต่อเนื่องกันเรื่อยไป

สำหรับผนังของอาคาร ไม่มีหลักฐานว่าเปลี่ยนแปลงไปจากงานก่อสร้างระยะแรก รวมถึง ตำแหน่งของเสา และระดับพื้นใช้งานภายในอาคาร ก็มีได้มีการเปลี่ยนแปลง ในส่วนที่เกี่ยวกับ เทคนิคการก่อเรียงอิฐ พบว่าก่อเรียงแบบเอาอิฐด้านสั้นวางเรียงในระดับเดียวกันสลับกับการเอาอิฐ ด้านยาววางเรียงอีกระดับหนึ่ง เรียงสลับเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ อิฐที่ใช้ก่อในงานก่อสร้างระยะนี้ มีขนาด ประมาณ $28 \times 14 \times 3.5 - 4$ เซนติเมตร นอกจากนี้ยังพบร่องรอยของรูหลุมเสา ซึ่งสันนิษฐานว่า น่าจะเกิดจากการขุดเจาะลงมาในงานเปลี่ยนแปลงระยะหลัง พบบริเวณขอบฐานด้านใต้ของมุขหลัง แต่เหลือเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น จากการเปลี่ยนแปลงในระยะนี้ทำให้ขนาดของวิหารมีขนาด 21.50×14 เมตร

นอกจากนี้ ยังพบร่องรอยหลักฐานงานปรับปรุงเปลี่ยนแปลงฐานชุกชี และฐานพระอันดับ มีร่องรอยการก่อสร้างซ้อนทับกันอีก 2 ระยะ บนพื้นอาคารของงานก่อสร้างวิหารระยะที่สอง มีรายละเอียดดังนี้คือ

งานก่อสร้างฐานชุกชีระยะที่สาม (แผนผังที่ 40 , ภาพที่ 82)

งานก่อสร้างฐานชุกชีระยะนี้ มีร่องรอยหลักฐานชัดเจนภายหลังการขุดแต่ง แม้จะอยู่ใน สภาพที่พังทลายลง จนเหลือความสูงประมาณ 50-60 เซนติเมตร การก่อสร้างฐานชุกชีชุดใหม่ใน รูปแบบใหม่ กระทำโดยการก่อขอบฐาน 45 เซนติเมตร ต่อยื่นออกมาจากฐานด้านข้างทิศเหนือ และใต้ของฐานพระอันดับในงานก่อสร้างระยะแรก ล้อแบบองค์ประกอบเดิมของฐานพระอันดับ คือประกอบด้วย ชั้นเชิงหนึ่งชั้น หน้ากระดานล่าง เส้นลวด บัวคว่ำ และเส้นลวด ตามลำดับจาก ส่วนล่างขึ้นสู่ส่วนบน องค์ประกอบที่ต่อเนื่องขึ้นไปพังทลายลงหมดแล้ว จุดที่ต่างของฐานชุกชีใน ระยะนี้คือการก่อขอบฐานด้านหน้าทางทิศตะวันออก แบบย่อมุมด้านละสามมุม ภายในของกรอบ ฐาน ทำการถมอัดดินผสมเศษอิฐ เศษปูน และเศษกระเบื้องมุงหลังคาแบบกาบกล้วยลงไป เป็นการเตรียมรากฐานรับน้ำหนักของสิ่งก่อสร้างส่วนบน

จากลักษณะของฐานชุกชีที่ทำการก่อสร้างขึ้นมาใหม่ ทำให้ขนาดของฐานชุกชีใหญ่ขึ้น มี ขนาดประมาณ 7.50×4.25 เมตร สำหรับเทคนิคการก่ออิฐเป็นแบบสั้นสลับยาว อิฐมีขนาด ประมาณ $32 \times 16 \times 4$ เซนติเมตร ใช้อิฐผสมบุรณและแตกหักผสมกัน

งานก่อสร้างฐานชุกชีระยะที่ 4 (แผนผังที่ 40 , ภาพที่ 83-84)

เหล็กร่องรอยหลักฐานบริเวณฐานด้านตะวันออก มีความยาวเหลืออยู่ประมาณ 5 เมตร เหลือความสูงประมาณ 70 เซนติเมตร เทคนิคการก่อสร้างชุกชีในงานระยะนี้ ทำโดยการก่อขอบฐานหนา 30 เซนติเมตร ขนานกับฐานชุกชีด้านตะวันออกของงานก่อสร้างฐานชุกชีระยะที่สาม ออกมาประมาณ 1 เมตร ทำให้ขนาดของฐานชุกชีมีความยาวเท่าเดิมคือ 7.50 แต่กลับมีความกว้างเพิ่มขึ้นเป็น 5.25 เมตร การก่อรากฐานในคราวงานสร้างครั้งนี้ ไม่มีการข่มุม ทำให้ฐานชุกชีเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าอย่างแท้จริง สำหรับภายในของฐานชุกชี ทำการถมอัดด้วยเศษอิฐแตกหัก เศษปูน และเศษกระเบื้องมุงหลังคาลงไปทับงานก่อสร้างฐานชุกชีในระยะที่หนึ่งถึงสามทั้งหมด

สำหรับเทคนิคการก่อเรียงอิฐ ก่ออย่างไม่เป็นระเบียบ อิฐที่ใช้ก่อมีขนาดประมาณ 32 x 16 x 5 เซนติเมตร และขนาดประมาณ 36 x 18 x 4 เซนติเมตร

อย่างไรก็ดี แม้อังคป์ระกอบของฐานชุกชีจะพังไปมาก แต่จากลักษณะที่เหลืออยู่ ก็มีองค์ประกอบจากส่วนล่างขึ้นสู่ส่วนบนประกอบด้วย ชั้นฐานเจียงหนึ่งชั้น หน้ากระดานล่าง เส้นลวดบัวคว่ำ เส้นลวด และหน้าท้องไม้ตามลำดับ

งานก่อสร้างวิหารระยะที่ 3 (แผนผังที่ 38)

งานก่อสร้างในระยะนี้ พบหลักฐานเพียงส่วนหนึ่ง บริเวณฐานวิหารด้านตะวันตกปีกเหนือ ช่วงต่อกับมุขหลังด้านตะวันตก มีร่องรอยการก่ออิฐหนาประมาณ 40 เซนติเมตร ปิดทับบัวคว่ำ และฐานเจียงของงานก่อสร้างระยะแรก เป็นที่น่าสังเกตว่าไม่พบพื้นใช้งานภายนอกของงานก่อสร้างในระยะนี้ รวมถึงแนวอิฐนั้น ก็ไม่ต่อเนื่องลงมาถึงระดับฐานของวิหารระยะแรก เหมือนการเข้าไปประกบหรือปิดทับองค์ประกอบเดิมของงานก่อสร้างระยะแรกและระยะที่ 2 อย่างไม่เป็นระเบียบ

หลักฐานของงานระยะนี้อีกหนึ่งแห่ง พบบริเวณฐานวิหารด้านตะวันตกปีกใต้ ช่วงรอยต่อกับมุขหลังด้านตะวันตก มีลักษณะการก่ออิฐเข้าไปประกบฐานวิหารเช่นเดียวกัน เพียงแต่การประกบอิฐในตำแหน่งนี้ ประกบฐานวิหารในงานก่อสร้างวิหารระยะที่สอง และไม่พบระดับการใช้งานของงานระยะนี้เช่นเดียวกัน แต่ร่องรอยของปูนฉาบในงานระยะนี้ก็อยู่ด้านล่างของงานก่อสร้างวิหารในระยะที่สี่

จากหลักฐานทั้งหมด จึงอาจพิจารณาได้ว่า งานก่อสร้างระยะนี้คงเริ่มทำได้บางส่วน แล้วเกิดการเปลี่ยนใจหรือเปลี่ยนแบบแผนอย่างรีบด่วน เพื่อจะเริ่มก่อสร้างวิหารตามแบบใหม่ในงานก่อสร้างวิหารระยะที่สี่

นอกจากนี้ ยังพบร่องรอยหลักฐานงานปรับปรุงเปลี่ยนแปลงฐานชุกชี และฐานพระอันค้ำ มีร่องรอยการก่อสร้างซ้อนทับกันอีก 1 ระยะ บนพื้นอาคารของงานก่อสร้างวิหารระยะที่สาม มีรายละเอียดดังนี้คือ

งานก่อสร้างฐานชุกชีระยะที่ 5 (แผนผังที่ 40)

มีลักษณะทางด้านรูปแบบและองค์ประกอบ เหมือนงานก่อสร้างฐานชุกชีระยะที่ 4 เพียงแต่ได้พบหลักฐานร่องรอยการก่ออิฐปิดช่องว่างระหว่างฐานชุกชีในงานก่อสร้างฐานชุกชีระยะที่หนึ่ง ถึงสี่ กับผนังอาคาร (ภาพที่ 84) (ช่องว่างนี้มีความกว้างประมาณ 50 เซนติเมตร) ทำให้ไม่สามารถเดินเข้าไปด้านข้างของฐานชุกชีได้ อิฐที่ใช้ก่อในงานก่อสร้างครั้งนี้เป็นอิฐแตกหัก ขนาดประมาณ 16×4 เซนติเมตร

อย่างไรก็ดีการศึกษาความสัมพันธ์งานก่อสร้างฐานชุกชีในแต่ละระยะ ว่าสัมพันธ์กับงานก่อสร้างวิหารระยะใด เป็นรายละเอียดที่จะทำการวิเคราะห์ต่อไปในบทที่ 5 เรื่องการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบในเชิงประวัติศาสตร์ โบราณคดีและรูปทรงสันนิษฐาน

งานก่อสร้างวิหารระยะที่ 4 (แผนผังที่ 38 , ภาพที่ 39-46)

งานก่อสร้างในระยะนี้ เป็นงานส่วนใหญ่ที่พบภายหลังการขุดแต่งศึกษาเสร็จสิ้นลง ขนาดของอาคารมีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีขนาดประมาณ 24×13.80 เมตร มีร่องรอยการก่อ मुखหลังด้านตะวันตกยื่นยาวออกไปประมาณ 1 เมตร กว้าง 6 เมตร मुखหน้าด้านทิศตะวันออกก่อเป็นรูปตัว "U" เชื่อมต่อพาไลข้างด้านเหนือและใต้ของงานก่อสร้างระยะที่สอง จากการขุดหลุมขุดทดสอบที่ 1 (T.P-1) (แผนผังที่ 2, ภาพที่ 16-17) พบว่าทำการก่อสร้างขอบฐาน โดยการปรับระดับพื้นที่ที่จะทำการก่อสร้างให้ได้ระดับเท่ากันแล้วก่อเรียงอิฐเป็นฐานรากอย่างง่าย ๆ หลังจากนั้นจึงก่อขึ้นองค์ประกอบเช่นเดียวกับงานก่อสร้างระยะที่สอง

ถัดจากพาไลเข้าไปด้านในอาคารเป็นตำแหน่งของผนัง มีความหนาประมาณ 50 เซนติเมตร ผนังอยู่ในสภาพที่พังทลายมาก จนเหลือแค่เพียงส่วนล่างของผนังเฉย ๆ เท่านั้น หรือเหลือความสูงประมาณ 30 เซนติเมตร มีร่องรอยการก่อสร้างซ้อนทับให้มีความหนาเพิ่มขึ้นมากกว่า

งานก่อสร้างอาคารหรือวิหารระยะแรก จากการขุดหลุมขุดทอดสอบที่ 7 (T.P-7) (แผนผังที่ 8 , ภาพที่ 25-26) พบว่าการก่อผนัง ทำโดยการสร้างทับลงไปบนผนังเดิมของงานก่อสร้างผนังระยะที่ 1 - 3 ขยายขนาดเพิ่มเติมให้ใหญ่ขึ้น โดยไม่มีการเตรียมฐานรากรองรับ แต่สำหรับช่วงของผนังที่จะทำการก่อสร้างเพิ่มเติมและต่อเนื่องออกไป โดยไม่มีแนวฐานผนังเดิมรองรับ จะทำการเตรียมดิน และก่อเรียงอิฐเป็นฐานรากรับน้ำหนักของผนังก่อน อิฐที่ใช้ในการก่อฐานรากรับน้ำหนักของผนังมีขนาดประมาณ $26 \times 13 \times 3.65$ เซนติเมตร และขนาด $36 \times 18 \times 5$ เซนติเมตร ก่อเรียงโดยมีการถมอัดดินเหนือพื้นอาคาร หนาประมาณ 35 เซนติเมตร แล้วก่ออิฐเป็นฐานรากหนา 25 เซนติเมตร ก่อนก่อขึ้นผนังอาคาร

ส่วนฐานอาคารมีลักษณะเหมือนกับงานก่อสร้างระยะที่สองถึงสาม กล่าวคือก่อเป็นฐานเฉียงหนึ่งชั้นรับน้ำหนักว่า อิฐที่ใช้ในการก่อฐานอาคารและส่วนอื่น ๆ ของอาคารในระยะนี้มีหลายขนาดคือขนาดประมาณ $35 \times 19 \times 7$ เซนติเมตร $36 \times 18 \times 5$ เซนติเมตร $22 \times 11 \times 4.5$ เซนติเมตร $30 \times 15 \times 5$ เซนติเมตร $27 \times 14 \times 4$ เซนติเมตร และขนาด $22 \times 11 \times 4.5$ เซนติเมตร เป็นที่น่าสังเกตว่า การใช้อิฐขนาดเล็กลงมาก คือขนาดประมาณ $22 \times 11 \times 4.5$ เซนติเมตร นอกจากจะใช้เป็นวัสดุในการปูพื้นอาคารระยะนี้แล้ว ยังใช้เป็นวัสดุส่วนหนึ่งในงานก่อสร้างกำแพงวัดระยะสุดท้าย แต่จะไม่พบการใช้อิฐขนาดเช่นนี้ในงานก่อสร้างระยะก่อนหน้านี้นี้

นอกจากนี้ยังพบว่าพื้นภายในอาคารมีร่องรอยการยกระดับพื้นอาคารให้สูงกว่าระดับเดิมในงานระยะแรกอีกประมาณ 70 เซนติเมตร กระทำโดยการถมอัดดิน ปะปนกับเศษอิฐแตกหัก เศษปูน และเศษกระเบื้องมุงหลังคาลงบนพื้นอาคารและฐานชุกชีในงานก่อสร้างก่อนหน้านี้นี้ทั้งหมด หลังจากนั้นจึงก่อเรียงอิฐปูพื้นอย่างไม่เป็นระเบียบ โดยการใช้อิฐสมบูรณ์ และอิฐแตกหัก แล้วจึงฉาบปูนปิดทับ (ภาพที่ 51-52 และ 55) ภายในอาคารไม่ปรากฏร่องรอยของฐานชุกชีที่ชัดเจน เนื่องจากอาจถูกขุดทำลายลงไป จนเกิดเป็นหลุมขนาดใหญ่ก่อนการเข้ามาดำเนินการศึกษา

สำหรับเสาภายในอาคาร (ภาพที่ 54-56) พบรวมกันทั้งหมดหกต้น อยู่ในสภาพที่พังทลายมาก เหลือความสูงประมาณ 5 - 20 เซนติเมตร เทคนิคการก่อสร้างเสา กระทำโดยการถมอัดดินหนาประมาณ 13 เซนติเมตร ทับเหนือพื้นอาคารในงานก่อสร้างระยะแรกถึงสอง แล้วปูอิฐหนึ่งชั้น เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดประมาณ 70×70 เซนติเมตร เป็นฐานแผรับน้ำหนัก อิฐที่ใช้ก่อมีขนาด $26 \times 13 \times 4$ เซนติเมตร หลังจากนั้นจึงก่อเรียงอิฐแบบสลับยาวสอปูนเป็นเสารูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดประมาณ 60×60 เซนติเมตร อิฐที่ใช้ก่อเสามีขนาดประมาณ $28 \times 14 \times 3$ เซนติเมตร ตำแหน่งของเสาแต่ละต้น มีระยะห่างตามความยาวของอาคารประมาณ 2.20 เมตร และมีระยะห่างตามด้านขวางของอาคารประมาณ 3.50 เมตร

งานก่อสร้างระยะนี้ ยังพบว่ามี การก่อสร้างบันไดใหม่บริเวณด้านข้างทิศเหนือและใต้ของอาคาร (ภาพที่ 58-59) มีความกว้างประมาณ 1 เมตร ยื่นยาวออกมาจากฐานวิหาร 80 เซนติเมตร อยู่ในสภาพที่พังทลายเป็นอย่างมาก ลักษณะการก่อสร้างบันได ใช้อิฐแตกหักก่อก่อทั้งหมด อิฐมีขนาดประมาณ 12-16 x 3-4 เซนติเมตร แสดงให้เห็นถึงงานก่อสร้างที่ไม่ประณีตนัก

2.2.2 เจดีย์รายหมายเลข 2.1 (แผนผังที่ 29 , ภาพที่ 90-95)

ตั้งอยู่ห่างจากมูมฐานด้านตะวันออกเฉียงเหนือของวิหารไปทางด้านเหนือประมาณ 5 เมตร ลักษณะเป็นเจดีย์รายฐานแปดเหลี่ยม ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 5.70 เมตร เหลี่ยมแต่ละด้านยาวประมาณ 2.40 เมตร เหลือความสูงภายหลังการขุดแต่งจากระดับพื้นกิจกรรมร่วมสมัยสุดท้ายประมาณ 1.50 เมตร

สภาพของเจดีย์อยู่ในสภาพพังทลายมาก แต่ก็เหลือหลักฐานมากกว่าเจดีย์รายทุกองค์ที่พบภายในเขตโบราณสถาน ขอบฐานด้านตะวันออกและตะวันตกเฉียงเหนือถูกเจาะเป็นช่องเข้าไปภายใน อาจเกิดจากการลักลอบขุดหาของมีค่า ส่วนขอบฐานด้านอื่น ๆ อยู่ในสภาพพังทลายมากเช่นเดียวกัน

จากการขุดหลุมขุดทดสอบที่ 2 (T.P-2) (แผนผังที่ 3 , ภาพที่ 18) บริเวณฐานด้านตะวันออก พบว่าเทคนิคการเตรียมรากฐานของเจดีย์ กระทำโดยการขุดเจาะพื้นที่ที่จะทำการก่อสร้างเจดีย์ให้เป็นหลุมลึกลงไป ปรับพื้นที่ภายในหลุมให้ได้ระดับ แล้วถมอัดดินหนาประมาณ 15 เซนติเมตร เศษอิฐขนาดเล็กหนาประมาณ 5 เซนติเมตร ดินหนาประมาณ 30 เซนติเมตร จากส่วนล่างขึ้นสู่ส่วนบน แล้วก่ออิฐหักเป็นลักษณะฐานแผ่รองรับฐานเจดีย์ยื่นออกมาจากขอบฐานรากประมาณ 80 เซนติเมตร ฐานแผ่หนาประมาณ 20 เซนติเมตร หลังจากนั้นจึงถมดินหนาอีกประมาณ 15 เซนติเมตร แล้วก่อเรียงอิฐเป็นฐานรากหนาประมาณ 15 เซนติเมตร หรือก่อเรียงอิฐประมาณสามชั้นอิฐ

เทคนิคการก่อเรียงอิฐเป็นแบบสั้นสลับยาว อิฐที่ใช้ก่อมีขนาดประมาณ 34 x 17 x 5 เซนติเมตร และขนาดประมาณ 30 x 15 x 4.5 เซนติเมตร

องค์ประกอบของเจดีย์ในปัจจุบันภายหลังการขุดแต่งศึกษา ยังปรากฏหลักฐานของชั้นฐานเชิง บัวคว่ำ และลวดบัวแบบบัวลูกฟัก (ภาพที่ 96) โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านตะวันออกเฉียงเหนือ และด้านตะวันออกเฉียงใต้ ยังมีร่องรอยของปูนฉาบหลงเหลืออยู่ ส่วนสภาพด้านในของเจดีย์ ก่อเป็นแกนหรือเอ็นรูปแปดแฉก ยึดขอบฐานด้านในทั้งหมดของเจดีย์เอาไว้ นอกจากนี้ยังพบว่าบริเวณกึ่งกลางขององค์เจดีย์ มีร่องรอยการถูกขุดทำลายลงไป (ภาพที่ 97-98) จนทำให้จุด

ศูนย์กลางของแกนแปดแฉกพังทลายลง รวมถึงได้พบว่าเจดีย์องค์นี้มีการก่อสร้างสองระยะ โดยงานก่อสร้างระยะที่สอง กระทำโดยการก่อทับส่วนฐานให้มีความหนาเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 20 เซนติเมตร จากงานก่อสร้างระยะแรก และทับอยู่บนอิฐปูพื้นของงานก่อสร้างวักระยะแรก

2.2.3 เจดีย์รายหมายเลข 2.2 (แผนผังที่ 30 , ภาพที่ 99-101)

ตั้งอยู่ห่างจากฐานด้านข้างปีกตะวันตกของวิหารมาทางด้านทิศใต้ประมาณ 4 เมตร ลักษณะเป็นเจดีย์รายฐานแปดเหลี่ยม เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 4.30 เมตร เหลี่ยมแต่ละเหลี่ยมมีความยาวประมาณ 1.90 เมตร สภาพของเจดีย์อยู่ในสภาพที่พังทลายมากที่สุด เหลือเพียงชั้นฐานเฉียงหนึ่งชั้น หรือมีความสูงจากระดับพื้นกิจกรรมร่วมสมัยประมาณ 30 เซนติเมตร ขอบฐานด้านใต้และตะวันตกเฉียงใต้พังทลายขาดหายไป ส่วนขอบฐานด้านอื่นก็อยู่ในสภาพที่พังทลายลดหลั่นกันไปตามลำดับ

สภาพภายในของเจดีย์ ไม่ปรากฏแกนหรือเอ็นภายใน เหมือนกับเจดีย์รายหมายเลข 2.1 น่าจะเกิดจากการพังทลายจนถึงระดับฐานราก สันนิษฐานว่าสภาพเมื่อสมบูรณ์ น่าจะมีแกนรูปแปดแฉกประกอบอยู่ภายใน

จากการขุดหลุมขุดทดสอบที่ 13 (T.P-13) (แผนผังที่ 14 , ภาพที่ 38) พบว่าระบบการวางรากฐานของเจดีย์ ทำโดยการขุดดินบริเวณตำแหน่งที่จะทำการก่อสร้างเจดีย์ลงไปจากระดับชั้นใช้งานร่วมสมัยกับงานแผนผังวักระยะแรก หรืองานก่อสร้างวิหารระยะแรกประมาณ 1.43 เมตร หลังจากนั้นจึงปรับพื้นผิวดินให้เรียบได้ระดับ ถมอัดเศษอิฐแตกหักขนาดประมาณ 10 เซนติเมตร ดินหนาประมาณ 30 เซนติเมตร เศษอิฐแตกหักขนาดเล็กหนาประมาณ 5 เซนติเมตร ดินหนา 50 เซนติเมตร ทรายละเอียดหนาประมาณ 3 เซนติเมตร และดินหนาอีกประมาณ 10 เซนติเมตร ตามลำดับจากส่วนล่างขึ้นมาสู่ส่วนบน หลังจากนั้นจึงก่อเรียงอิฐเป็นฐานรากหนาประมาณ 40 เซนติเมตร หรือก่อเรียงอิฐประมาณสิบชั้นอิฐ แล้วจึงขึ้นฐานเฉียงหนึ่งชั้น องค์ประกอบส่วนบนเหนือชั้นฐานเฉียงพังทลายลงทั้งหมด

เทคนิคการก่อเรียงอิฐ ก่อแบบใช้อิฐด้านสั้นวางเรียงหนึ่งชั้น สลับกับการก่อแบบใช้อิฐด้านยาววางก่อเรียงหนึ่งชั้น เรียงสลับเช่นนี้ไปโดยตลอด อิฐที่ใช้ก่อมีขนาดประมาณ 28 x 16 x 4 เซนติเมตร

นอกจากนี้ยังพบว่าที่ขอบฐานด้านตะวันตก ตะวันตกเฉียงเหนือ และเหนือ มีร่องรอยของการนำเอาแผ่นอิฐเข้าไปประกบ แล้วฉาบปูนเหมือนกับเทคนิคที่ใช้ในการก่อสร้างฐานชุกชีระยะแรก

2.2.4 เจดีย์รายหมายเลข 2.3 (แผนผังที่ 31 , ภาพที่ 103)

ตั้งอยู่ห่างจากฐานวิหารด้านใต้มาทางทิศใต้ประมาณ 3.40 เมตร ลักษณะภายหลังการขุดแต่งเป็นเจดีย์รายขนาดเล็กฐานแปดเหลี่ยม เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 4.50 เมตร ด้านแต่ละด้านมีความยาวประมาณ 1.90 เมตร สภาพพังทลายมากเหลือความสูงในปัจจุบันประมาณ 70 เซนติเมตร เหนือระดับพื้นกิจกรรมร่วมสมัย

จากการขุดหลุมขุดทดสอบที่ 7 (T.P-7) (แผนผังที่ 8 , ภาพที่ 25-26) พบว่าระบบการเตรียมรากฐานของเจดีย์ กระทำโดยการปรับระดับพื้นที่ให้ได้ระดับและก่ออิฐเป็นฐานรากหนาประมาณ 20 เซนติเมตร หรือก่อเรียงอิฐสูงประมาณสี่ชั้นอิฐ เหนือขึ้นไปก่อเป็นชั้นฐานเชิงซ้อนกันอย่างน้อยสองชั้น ชั้นแรกสูงประมาณ 50 เซนติเมตร ชั้นบนสูงไม่ต่ำกว่า 20 เซนติเมตร ลักษณะของฐานเชิงก่อเป็นขอบสองชั้น รูปแปดเหลี่ยม ชั้นในหนาประมาณ 30 เซนติเมตร ชั้นนอกหนาประมาณ 55 เซนติเมตร ขอบชั้นในมีแกนหรือเอ็นเป็นรูปแปดแฉก ก่อยื่นออกมาจากจุดกึ่งกลางด้านแต่ละด้าน เพื่อยึดขอบของฐานทั้งหมดเอาไว้ แกนหรือเอ็นมีความหนาประมาณ 70 เซนติเมตร อิฐที่ใช้ในการก่อมีขนาด $30 \times 15 \times 4.5$ เซนติเมตร และขนาดประมาณ $28 \times 14 \times 4$ เซนติเมตร เทคนิคการก่อเรียงอิฐก่อแบบสันสลับยาว

นอกจากนี้ยังพบว่าภายในของเจดีย์มีเสาแปดเหลี่ยมอยู่ภายในหนึ่งต้น (ภาพที่ 104) แต่แตกหักออกเป็นสองท่อน มีความยาวรวมประมาณ 1 เมตร เส้นผ่านศูนย์กลางของเสาประมาณ 30 เซนติเมตร เทคนิคในการก่อเสาก่อโดยการใช้อิฐรูปครึ่งวงกลมออกเหลี่ยมสองก้อนประกบกันสภาพอิฐเมื่อสมบูรณ์ก่อนทำการฉาบเป็นรูปครึ่งวงกลมออกเหลี่ยม น่าจะเป็นอิฐสี่เหลี่ยม ขนาดประมาณ $28 \times 14 \times 4.5$ เซนติเมตร

2.2.5 กำแพงวัดหมายเลข 3

ลักษณะเป็นขอบรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดประมาณ 42×34.70 เมตร ก่อล้อมสิ่งก่อสร้างทั้งหมดไว้ภายใน ด้านยาววางตามแนวแกนทิศเหนือ-ใต้ ด้านขวางวางตามแนวแกนทิศตะวันออก-ตะวันตก กำแพงมีความหนาเฉลี่ยประมาณ 80 เซนติเมตร

เพื่อง่ายและสะดวกต่อความเข้าใจ จึงแยกบรรยายสภาพภายหลังการขุดแต่งของกำแพงวัดออกดังนี้

กำแพงวัดด้านเหนือ (แผนผังที่ 32 , ภาพที่ 106)

สภาพกำแพงวัดด้านนี้มีสภาพพังทลายมาก เหลือความสูงเฉลี่ยเหนือระดับพื้นดินร่วมสมัย ประมาณ 0 - 30 เซนติเมตร ยาวประมาณ 34.70 เมตร บนกำแพงมีดินข่อยขึ้นอยู่ประมาณหก คืบ ขนาดของกำแพงมีความหนาประมาณ 70 เซนติเมตร ห่างจากมุมกำแพงด้านตะวันออกเฉียงเหนือมาทางด้านตะวันตกประมาณ 13.70 เมตร มีช่องประตูทางเข้าออกวัดหนึ่งช่อง (ภาพที่ 107) ด้วยสภาพที่พังทลายมาก จึงไม่สามารถสันนิษฐานความกว้างของช่องประตูทางเข้าออกที่แน่นอนได้ เทคนิคการก่ออิฐของกำแพงเป็นแบบสั้นสลับยาว อิฐที่ใช้ก่อมีขนาดประมาณ $25 \times 12.5 \times 4$, $22 \times 11 \times 3$ และ $26 \times 13 \times 3.5$ เซนติเมตร ด้านบนของกำแพงบางช่วง โดยเฉพาะด้านปีกตะวันออก มีการใช้อิฐหักปูปิดด้านบน จากการศึกษาดูเทคนิคการก่อกำแพง น่าจะกระทำโดยการก่อขอบกำแพงทั้งสองด้าน แล้วใช้อิฐหักปิดทับ

บริเวณช่วงกลางของแนวกำแพงขาดหายไป อาจเกิดจากการถูกรบกวนหรืออาจจะเป็นช่องประตูทางเข้าออก ยังไม่สามารถพิจารณาได้ในขณะนี้ เนื่องจากมีต้นไม้ใหญ่ขึ้นปกคลุมอยู่ ประกอบกับสภาพการพังทลายของแนวกำแพงเอง

กำแพงวัดด้านตะวันตก (แผนผังที่ 32 , ภาพที่ 111-112)

มีความยาวประมาณ 42 เมตร สภาพพังทลายมากเช่นเดียวกับแนวกำแพงด้านเหนือ เหลือความสูงในปัจจุบันประมาณ 10 - 30 เซนติเมตร หนาประมาณ 70 เซนติเมตร บริเวณกำแพงด้านปีกใต้ มีสภาพพังทลายขาดหายเป็นช่วง ๆ และทรุดเอียงไปทางด้านตะวันตก กำแพงด้านนี้ตั้งห่างจากฐานวิหารระยະสุดท้ายมาทางด้านตะวันตกประมาณ 1.30 เมตร ไม่ปรากฏหลักฐานร่องรอยของช่องประตูทางเข้าออก แต่จากการขุดหลุมขุดทดสอบที่ 11 (T.P-11) (แผนผังที่ 12 , ภาพที่ 35-36) เชื่อมฐานวิหารและกำแพง พบว่ามีร่องรอยการก่อสร้างซ้อนทับกันอย่างน้อย 2 ระยะเวลา

ระยะแรก น่าจะเป็นงานก่อสร้างระยะเดียวกันกับงานก่อสร้างวิหารในระยะแรก กำแพงระยะนี้มีความกว้างประมาณ 80 เซนติเมตร การก่อเรียงอิฐเป็นแบบสั้นสลับยาว อิฐที่ใช้ในการก่อมีขนาดประมาณ $30 \times 15 \times 4$ เซนติเมตร

ระยะที่สอง ถมอัดดินปะปนกับเศษอิฐแตกหัก หนาประมาณ 10 - 20 เซนติเมตร ตามแต่ระดับการพังทลายของกำแพงวัดระยะแรก สันนิษฐานในเบื้องต้นว่า แนวกำแพงระยะนี้ คงเป็นการใช้งานในระยะสุดท้ายของวัด เทคนิคการก่อกำแพงก่ออย่างไม่เป็นระเบียบ ก่อขึ้นขอบทั้งสองด้าน

ด้วยอิฐสมบูรณ์ แล้วใช้เศษอิฐแตกหักก่ภายในของขอบทั้งสองด้าน อิฐที่ใช้ในการก่มีขนาด $26 \times 13 \times 2.5$, $30 \times 15 \times 4.5$, $25 \times 12.5 \times 2.5$ และ $22 \times 11 \times 4$ เซนติเมตร

กำแพงวัดด้านใต้ (แผนผังที่ 33 , ภาพที่ 109)

มีความยาวประมาณ 34.70 เมตร สภาพพังทลายมากที่สุด โดยเฉพาะแนวกำแพงด้านปีกตะวันตก ขาดหายเป็นช่วง ๆ ความสูงที่เหลืออยู่ประมาณ 0 – 50 เซนติเมตร บนกำแพงมีดินข่อยขึ้นอยู่สองด้าน นอกจากนี้ยังพบร่องรอยของช่องประตูทางเข้าออก (ภาพที่ 110) อยู่ห่างจากมุมกำแพงด้านตะวันออกเฉียงใต้มาทางด้านตะวันตกประมาณ 12 เมตร ขนาดของช่องประตูทางเข้าออก จากสภาพของหลักฐานที่พังทลาย น่าจะมีความกว้างไม่น้อยกว่า 1.40 เมตร

เทคนิคการก่อเรียงอิฐของกำแพงเป็นแบบสั้นสลับยาว ผสมกับการก่อโดยการเอาสั้นด้านสั้นของอิฐสมบูรณ์ออก ก่อเป็นขอบสองข้าง ถมอัดอิฐหักภายในระหว่างขอบทั้งสองด้าน เช่นเดียวกับแนวกำแพงด้านเหนือและด้านตะวันตก อิฐที่ใช้ก่อมีขนาดประมาณ $26 \times 16 \times 4$, $23 \times 11.5 \times 4.5$, $30 \times 15 \times 4$, $36 \times 16 \times 4.5$ และ $25 \times 12.5 \times 2.5$ เซนติเมตร

กำแพงวัดด้านตะวันออก (แผนผังที่ 33 , ภาพที่ 108)

มีความยาวประมาณ 42 เมตร หนาประมาณ 80 เซนติเมตร บริเวณกำแพงด้านปีกใต้ มีบ้านเรือนราษฎรหนึ่งหลังตั้งทับอยู่ สำหรับบริเวณกำแพงด้านปีกเหนือ แนวกำแพงขาดหายออกเป็นบางช่วง สภาพทั่วไปของแนวกำแพงมีสภาพค่อนข้างพังทลายมาก เหลือความสูงจากระดับพื้นการใช้งานร่วมสมัยประมาณ 20 เซนติเมตร

เทคนิคการก่อสร้างกำแพง ทำเพียงการปรับระดับพื้นที่ที่จะทำการก่อสร้างให้ได้ระดับเท่านั้น แล้วทำการก่อเรียงอิฐขึ้นเป็นชั้นกำแพง

สำหรับเทคนิคการก่อเรียงอิฐก่อแบบสั้นสลับยาว ผสมกับการเอาเศษอิฐแตกหักมาก่อเรียงอิฐที่ใช้ในการก่มีขนาดประมาณ $34 \times 16 \times 5$, $27 \times 12 \times 3$ และ $25 \times 12.5 \times 2.5$ เซนติเมตร

2.2.6 แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหมายเลข 4 (แผนผังที่ 35 , ภาพที่ 115)

ตั้งอยู่ห่างจากฐานวิหารหมายเลข 1 ระยะสุดท้าย ไปทางด้านตะวันออกประมาณ 2 เมตร มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดประมาณ 1.2×1.2 เมตร อยู่ในสภาพพังทลายมากเหลือความสูงประมาณ 15 เซนติเมตร

เทคนิคการก่อสร้างกระทำโดยการปรับพื้นที่ให้ได้ระดับ และก่อเรียงอิฐเป็นฐานราก สำหรับเทคนิคการเรียงอิฐเป็นแบบสั้นสลับยาว อิฐที่ใช้ก่อมีขนาดประมาณ 28 x 14 x 5 เซนติเมตร

จากการขุดหลุมขุดทดสอบที่ 6 (T.P-6) (แผนผังที่ 7 , ภาพที่ 24) สามารถสันนิษฐานได้ว่าน่าจะเป็นสิ่งก่อสร้างร่วมสมัยกับงานก่อสร้างวิหารระยะแรก

นอกจากนี้ยังพบแนวอิฐอีกหนึ่งแนว (ภาพที่ 113-114) อยู่ห่างจากแนวอิฐหมายเลข 4 ไปทางด้านเหนือ ระยะห่างประมาณ 2.50 เมตร ลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดประมาณ 1 x 1.30 เมตร วางตัวยาวตามแนวแกนทิศตะวันออก-ตะวันตก เหลือความสูงประมาณ 20 เซนติเมตร หรือก่อเรียงอิฐประมาณสี่ชั้นอิฐ อิฐที่ใช้ก่อเป็นอิฐหักและอิฐสมบูรณ์ อิฐมีขนาด 26 x 13 x 3 เซนติเมตร ก่อเรียงอิฐอย่างไม่เป็นระเบียบ

2.2.7 แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าหมายเลข 5 (แผนผังที่ 35 , ภาพที่ 116)

ตั้งอยู่ห่างจากแนวอิฐหมายเลข 4 มาทางด้านทิศตะวันออกประมาณ 2.50 เมตร มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดประมาณ 1.2 x 0.4 เมตร วางตัวยาวตามแนวแกนทิศเหนือได้ขนานกับแนวกำแพงวัดด้านตะวันออก

แนวอิฐเหลือความสูงประมาณ 15 เซนติเมตร หรือก่อเรียงอิฐสูงสี่ชั้นอิฐ อยู่ในสภาพที่พังทลายมาก จนไม่สามารถศึกษาหน้าที่การใช้งานได้ อย่างไรก็ตามก็ตีจากการขุดหลุมขุดทดสอบที่ 5 (T.P-5) (แผนผังที่ 6 , ภาพที่ 22-23) พบว่าแนวอิฐนี้คงมีความสัมพันธ์กับแนวอิฐหมายเลข 4 และงานก่อสร้างวิหารระยะแรก

สำหรับเทคนิคการก่อเรียงอิฐก่อโดยการใช้อิฐสมบูรณ์ขนาดประมาณ 36x18x5 เซนติเมตร ผสมกับการใช้อิฐหักที่มีขนาดเล็กกว่า การก่อก่ออย่างไม่เป็นระเบียบ

2.2.8 แนวอิฐหมายเลข 6 (แผนผังที่ 35 , ภาพที่ 117-119)

ตั้งอยู่ห่างจากแนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าหมายเลข 5 มาทางด้านเหนือประมาณ 4 เมตร หรือพบอยู่ห่างจากฐานวิหารมาทางด้านตะวันออกประมาณ 5.50 เมตร แนวอิฐนี้มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดประมาณ 10.30 x 0.45 เมตร วางตัวยาวตามแนวแกนทิศเหนือ-ใต้ สภาพพังทลายมาก เหลือความสูงในปัจจุบันประมาณ 10 เซนติเมตร ส่วนปลายด้านใต้ของแนวอิฐก่อในผังรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า สภาพพังทลายมาก สันนิษฐานว่าสภาพเมื่อคราวสมบูรณ์คงอยู่ในผังรูป

สี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดประมาณ 1.75×1.10 เมตร การก่อสร้างอิฐก่อแบบสั้นสลับยาว อิฐที่ใช้ก่อมีขนาดประมาณ $36 \times 18 \times 4.5$ เซนติเมตร

ต่อจากส่วนปลายด้านใต้ไปทางด้านทิศเหนือ ก่อลดขนาดลงคล้ายกำแพงด้วยอิฐสมบูรณ์ ผสมอิฐหัก อิฐที่ใช้ก่อมีขนาดประมาณ $26 \times 13 \times 3.5$ เซนติเมตร การก่อสร้างอิฐคล้ายงานก่อฐานชุกชีระยะแรก คือก่อแบบเอาสันด้านสั้นหันออกด้านนอก แต่อิฐที่ใช้ในการก่อนิยมใช้อิฐหักมากกว่า ส่วนปลายของแนวอิฐทางด้านเหนือ พังทลายมากจนแตกเป็นเศษอิฐขนาดเล็ก

2.2.9 แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหมายเลข 7 (แผนผังที่ 34 , ภาพที่ 120-123)

ตั้งอยู่ห่างจากวิหารหมายเลข 1 มาทางด้านเหนือประมาณ 6.80 เมตร มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดประมาณ 5.20×5.20 เมตร สภาพภายหลังจากการขุดแต่งอยู่ในสภาพพังทลายมาก เหลือความสูงประมาณ 5 – 40 เซนติเมตร แนวอิฐนี้มีลักษณะการก่อเป็นแนวสี่เหลี่ยมจัตุรัสซ้อนกันสองชั้น ขอบชั้นนอกมีขนาดประมาณ 5.20×5.20 เมตร ขอบหนาประมาณ 35 เซนติเมตร ขอบสี่เหลี่ยมชั้นในวางห่างจากขอบชั้นนอก 90 เซนติเมตร มีขนาดประมาณ 3.10×3.10 เมตร ขอบหนาประมาณ 45 เซนติเมตร ที่กึ่งกลางด้านตะวันออกของขอบชั้นใน มีแนวอิฐยื่นต่อออกมา เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดประมาณ 1×0.50 เมตร

จากการขุดหลุมขุดทดสอบที่ 14 (T.P-14) (แผนผังที่ 15 , ภาพที่ 120-121) บริเวณขอบฐานด้านเหนือของแนวอิฐ สามารถพิจารณาได้ว่าระบบการเตรียมรากฐาน กระทำโดยการปรับพื้นที่ที่จะทำการก่อสร้างให้ได้ระดับก่อน หลังจากนั้นจึงถมอัดดินเหนียวหนาประมาณ 25 เซนติเมตร และเศษอิฐแตกหัก หนาประมาณ 25 เซนติเมตร ตามลำดับจากล่างขึ้นบน หลังจากนั้นจึงทำการก่อสร้างอิฐเป็นกรอบฐานรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสโดยไม่สอปูน เทคนิคการก่อสร้างอิฐ ก่อโดยการเอาสันด้านสั้นของอิฐออกวางเรียงในแนวระดับเดียวกัน สลับกับการเอาสันด้านยาวของอิฐออก ในแนวอีกระดับ วางสลับต่อเนื่องกันไป อิฐที่ใช้ในการก่อมีขนาดประมาณ $28 \times 15 \times 3.5$ เซนติเมตร

นอกจากนี้ยังพบว่า พื้นที่รอบแนวอิฐนี้มีการปูพื้นด้วยอิฐ (ภาพที่ 87-88) ต่อเนื่องมาจากงานก่อสร้างวิหารระยะแรก อิฐปูพื้นยังคงปูเรียงเข้าไปจนเจดีย์รายหมายเลข 2.1 และกำแพงวัดด้านตะวันตก สำหรับกำแพงวัดด้านเหนือ อิฐปูพื้นปูเกือบต่อเนื่องกับกำแพง เหลือช่องว่างระหว่างกันประมาณ 2.30 เมตร ส่วนด้านอื่นนอกจากที่บรรยาย ไม่พบร่องรอยของอิฐปูพื้น การปูพื้น ทำโดยการนำอิฐมาซ้อนกันประมาณสองถึงสี่ชั้นบริเวณโดยรอบแนวอิฐ และฐานวิหารระยะ

แรก อิฐปูพื้นวางซ้อนกันประมาณสี่ชั้น พื้นที่อื่นวางซ้อนกันสองชั้น อิฐปูพื้นใช้อิฐสมบุรณ์ปะปนกับอิฐแตกหัก อิฐสมบุรณ์มีขนาดประมาณ 28 x 15 x 3.5 เซนติเมตร ก่ออย่างไม่เป็นระเบียบและไม่ตอปูน

นอกจากนี้ยังพบว่าบริเวณมุมด้านตะวันออกเฉียงเหนือของแนวอิฐมีร่องรอยการสร้างซ้อนทับ พบฐานรากของแนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมอย่างชัดเจน แสดงให้เห็นถึงการสร้างซ้อนทับกันในชั้นหลัง และเนื่องจากแนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสนี้ ทำการก่อสร้างอยู่บนดินที่ได้รับการถมปรับก่อนเรียงอิฐเป็นฐานรากด้วยเทคนิคเฉพาะ โดยการหันเอาด้านสั้นของอิฐออก ซึ่งแตกต่างจากแนวอิฐที่ทำในระยะหลัง และทับซ้อนลงบนฐานอิฐในงานระยะแรก มีการเตรียมดินโดยการใส่เศษอิฐขนาดเล็กถมอัดบนดินที่ได้รับการถมปรับอีกชั้นหนึ่ง เทคนิคการก่อเรียงอิฐไม่เป็นระเบียบ แตกต่างกับงานในระยะแรก จนอาจพิจารณาได้ว่ามีการขยายฐานของแนวอิฐออกมาจากงานก่อสร้างในระยะแรกอีก 35 เซนติเมตรโดยรอบ สำหรับอิฐปูพื้นก็มีร่องรอยการก่อสร้างเพิ่มเติมในงานคราวปรับเปลี่ยนแนวอิฐหมายเลข 7 ระยะที่สองด้วยเช่นเดียวกัน

บทที่ 3

โบราณวัตถุและนิเวศน์วัตถุที่พบจากการขุดแต่ง

ภายหลังการดำเนินงานขุดแต่งโบราณสถานทั้งหมด และบริเวณพื้นที่โดยรอบรวมถึงการขุดหลุมขุดทดสอบ (TEST PIT) ในระดับลึก เพื่อตรวจสอบร่องรอยการสร้างซ้อนทับกันของโบราณสถาน และความสัมพันธ์ระหว่างโบราณสถานแต่ละหลัง แต่ละองค์ สำหรับการวิเคราะห์ตีความในเรื่องของการปรับเปลี่ยนแผนผังวัด และการกำหนดอายุระยะก่อนและหลังของโบราณสถานแต่ละประเภท ได้พบโบราณวัตถุจำนวนมาก และมีความแตกต่างของประเภทวัสดุที่ใช้ในการสร้าง รวมถึงหน้าที่การใช้งาน เพื่อสะดวกต่อความเข้าใจ จึงได้แยกบรรยายตามหน้าที่การใช้งาน และประเภทของวัสดุ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ

3.1 โบราณวัตถุที่เป็นส่วนประกอบสถาปัตยกรรม

3.1.1 ประเภทดินเผา

วัสดุประเภทนี้ ใช้เป็นส่วนประกอบหลักในการก่อสร้างโบราณสถาน ในเรื่องของโครงสร้าง การก่อขึ้นรูปทรง และใช้ในงานก่อมุงหลังคาของอาคารที่มีหลังคาคลุม เช่น พระอุโบสถ เป็นต้น รวมถึงใช้ในการประดับตกแต่งอาคารให้เกิดความงาม มีรายละเอียดแยกตามหน้าที่การใช้งาน ดังนี้

3.1.1.1 อิฐ

อิฐที่ใช้ในการก่อสร้างโบราณสถาน พบว่ามีขนาดแตกต่างกัน 2 ขนาด คือขนาดใหญ่และขนาดเล็ก อิฐขนาดใหญ่มีขนาด $36 \times 18 \times 7$, $36 \times 18 \times 5$, $32 \times 16 \times 3.5-5$, $32 \times 16 \times 5$, $33 \times 17 \times 4-5$, $30 \times 15 \times 4-5$ และ $36 \times 18 \times 4$ เซนติเมตร อิฐขนาดเล็กมีขนาด $28 \times 14 \times 3$, $28 \times 16 \times 4$, $28 \times 14 \times 4.5$, $26 \times 13 \times 3.5$, $25 \times 12.5 \times 4$, $22 \times 11 \times 3.4$, $25 \times 12 \times 2.5$ และ $22 \times 11 \times 3.4$ เซนติเมตร อิฐขนาดเล็กพบว่าใช้ในการก่อสร้างอาคาร เจดีย์ และกำแพงวัดในงานก่อสร้างระยะหลัง โดยพบปะปนกับอิฐขนาดใหญ่ แสดงให้เห็นถึงการนำอิฐเก่าหรืออิฐที่ใช้ในการก่อสร้างระยะแรก มาใช้ในการก่อสร้างอีกครั้งหนึ่งในระยะหลัง

นอกจากนี้ยังพบอิฐรูปสี่เหลี่ยมคางหมูโค้ง ขนาดยาว 28 เซนติเมตร กว้าง 16 เซนติเมตร และหนา 4 เซนติเมตร ล้อมฝังหลายอยู่ภายในเจดีย์รายหมายเลข 2.3 (ภาพที่ 139)

3.1.1.2 กระเบื้องมุงหลังคา (ภาพที่ 140-141)

ใช้ในงานก่อมุงส่วนหลังคาของอาคารที่มีหลังคาคลุม มีศัพท์เรียกเฉพาะว่ากระเบื้องมุง¹ ภายหลังการขุดแต่งพบกระเบื้องมุงเป็นจำนวนมากแตกหักกระจายอยู่ภายในและรอบ ๆ วิหาร รวมถึงพบอยู่ใต้พื้นวิหารในงานก่อสร้างระยะสุดท้าย แสดงให้เห็นถึงการนำเศษกระเบื้องแตกหักมาใช้งานใหม่ในการปรับถมพื้นที่ ในขั้นตอนการเตรียมฐานรากของพื้นวิหาร เพื่อให้เกิดความมั่นคง

กระเบื้องมุงที่พบในระหว่างการขุดแต่งเป็นกระเบื้องมุงหลังคาแบบกาบกล้วย มีเนื้อดินแบบเนื้อดินธรรมดาค่อนข้างหยาบ ดินที่ใช้ในการปั้นขึ้นรูปเป็นดินเหนียวผสมกับทรายหยาบ สามารถมองเห็นเม็ดทรายได้ชัดเจน มีเม็ดกรวดขนาดเล็กสีน้ำตาลแดงปนอยู่ประมาณ 1 เปอร์เซ็นต์ เผาในอุณหภูมิปานกลาง เนื้อดินสุกเท่ากัน สีผิวและสีเนื้อที่พบส่วนใหญ่มี 3 สี คือสีแดงอ่อน (2.5YR 6/8 LIGHT RED) สีเหลืองแกมแดง (5YR 7/8 REDDISH YELLOW) และสีแดง (10YR 5/6 RED) รูปแบบของกระเบื้องกาบกล้วย เป็นกระเบื้องมุงหลังคาที่ทำให้พื้นหลังคามีลักษณะเป็นลอนลูกฟูก จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “กระเบื้องลูกฟูก” ประกอบด้วยกระเบื้อง 2 ชนิด คือ กระเบื้องตัวผู้ และกระเบื้องตัวเมีย กระเบื้องตัวเมียมีลักษณะเป็นแผ่นแบนรูปสี่เหลี่ยมคางหมู ขอบด้านข้างทั้งสองยกขึ้นเป็นสัน สำหรับประกบกับขอบของกระเบื้องตัวผู้ ส่วนปลายด้านหลังมีเดือยยื่นออกมาตรงกลาง แต่สั้นกว่าเดือยของกระเบื้องตัวผู้ใช้เกี่ยวยึดกับระแนงไม้ ตัวกระเบื้องวางในลักษณะหงาย ทำให้มีลักษณะเป็นร่องน้ำไหลต่อเนื่องกันไปทั้งผืน ขนาดทั่วไปยาวประมาณ 24 – 25 เซนติเมตร ส่วนปลายด้านที่มีเดือยยื่นออกมามีความกว้างประมาณ 15 – 16 เซนติเมตร ปลายอีกด้านหนึ่งมีความกว้างประมาณ 21 – 22 เซนติเมตร หนาประมาณ 1 เซนติเมตร ส่วนเดือยมีความยาวประมาณ 2 เซนติเมตร กระเบื้องตัวผู้มีลักษณะคล้ายรูปทรงกรวยผ่าครึ่ง ยาวประมาณ 24 – 26 เซนติเมตร เดือยยาวประมาณ 5 – 7 เซนติเมตร ส่วนปลายด้านที่มีเดือยกว้างประมาณ 8 เซนติเมตร ส่วนปลายด้านที่เหลือกว้างประมาณ 13 เซนติเมตร และหนาประมาณ 1 เซนติเมตร ลักษณะการวางของกระเบื้องตัวผู้จะวางคว่ำคร่อมระหว่างขอบของกระเบื้องตัวเมียสองตัว นอกจากนี้ยังพบว่ากระเบื้องบางชิ้นมีร่องรอยการใช้ปูนฉาบทับผิวด้านหน้าหนาประมาณ 3 เซนติเมตร (ภาพที่ 142) ซึ่งอาจจะเป็นการฉาบปิดทับรอยร้าวของหลังคาก็เป็นได้

¹ สันติ เล็กสุขุม. ศิลปะอยุธยา งานช่างหลวงแผ่นดิน. (กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2542), หน้า 31

3.1.1.3 กระเบื้องชิงชาย

มีหน้าที่ใช้งานในการติดปิดช่องบริเวณชายคาของอาคารที่มีหลังคาคลุม ต่อมาในภายหลังได้มีการพัฒนาขึ้น โดยการตกแต่งลดทอนลงไปจนกลายเป็นกระเบื้องประดับบริเวณชายคาของอาคารที่มีหลังคาคลุม

จากการขุดแต่งพบกระเบื้องชิงชาย 3 ชั้น

ชั้นที่ 1 พบบริเวณพื้นที่ขุดแต่ง N5W30 สภาพไม่สมบูรณ์ แฉกหักบริเวณส่วนล่างมีลักษณะเป็นรูปทรงสามเหลี่ยม ออกครีบทึบทั้งสองข้าง คล้ายทรงกระจิงปฏิญาณ มีความสูงประมาณ 11.5 เซนติเมตร กว้างประมาณ 7 เซนติเมตร และหนา 1.5 เซนติเมตร (ภาพที่ 143 , ภาพลายเส้นที่ 1)

การตกแต่งกระเบื้อง ทำโดยการใช้แม่พิมพ์กดประทับ ลักษณะของลดทอนทำเป็นกรอบซ้อนกันสองชั้น โดยที่กรอบชั้นในทำให้นูนสูงขึ้น คล้ายกับมีกระเบื้องสองแผ่น วางซ้อนกันอยู่ภายในพื้นที่ของกรอบชั้นใน ประดับด้วยลดทอนพันธุ์พฤกษา ตรงส่วนกลางของลายทำเป็นรูปดอกบัวตูมประกอบด้วยก้าน เรียงซ้อนต่อเนื่องกันในแนวดิ่ง ด้านข้างทั้งสองข้างของลายรูปดอกบัวตูม มีลายดอกรูปกลมรี พริ้วสะบัดล้อมกรอบชั้นในทรงสามเหลี่ยมประกอบอยู่

จากลักษณะและลดทอนของกระเบื้องชิงชาย เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับกระเบื้องชิงชายที่มีการพบและศึกษา อาจเทียบเคียงได้กับที่พบภายในวัดกุฎีดาว² และที่เก็บรวบรวมอยู่ภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจันทรมณฑล³ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ลักษณะของทรงกระจิงที่นำมาเป็นลดทอนของกระเบื้องชิงชาย พบหลักฐานตั้งแต่ปลายพุทธศตวรรษที่ 22 เป็นต้นมา⁴ จึงอาจพิจารณาได้ว่ากระเบื้องมุงหลังคาชั้นนี้น่าจะมีอายุอยู่ในสมัยอยุธยาตอนปลาย ราวพุทธศตวรรษที่ 22 – 23

ชั้นที่ 2 (ภาพที่ 144 , ภาพลายเส้นที่ 2) พบบริเวณพื้นที่ขุดแต่ง S15W25 สภาพไม่สมบูรณ์ แฉกหักที่ส่วนมุมล่างและส่วนบน ลักษณะเป็นรูปทรงสามเหลี่ยมหักโค้ง ตกแต่งลดทอนด้วยการทำเป็นเส้นนูนขนานสองเส้นล้อมกรอบนอก ภายในตกแต่งด้วยลายเทพนมครึ่งองค์ ลอยออกมาท่ามกลางลายพันธุ์พฤกษา จากลักษณะลดทอนการประดับ อาจเทียบได้กับที่พบภายในบริเวณวัดมหาสมัน และตำหนักวัดมเหยงค์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีอายุอยู่ในสมัยอยุธยาตอนปลาย ราวพุทธศตวรรษที่ 22 – 23⁵

² ประทีป เพ็งตะโก. กระเบื้องชิงชายสมัยอยุธยา (วิทยานิพนธ์ ภาควิชาโบราณคดี คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2540.), หน้า 106.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 67.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 50 และ 93

ชั้นที่ 3 (ภาพที่ 145 , ภาพลายเส้นที่ 3) พบบริเวณเดียวกับชั้นที่ 2 สภาพไม่สมบูรณ์ แตกหักที่ขอบด้านซ้าย ส่วนบนและส่วนล่าง ลักษณะรูปทรงสามเหลี่ยมคดโค้ง จากขอบด้านนอกเข้ามาสู่พื้นที่ส่วนในของกระเบื้องเชิงชาย ตกแต่งด้วยเส้นนูนขนานหนึ่งเส้น แถวเม็ดลูกประคำ เส้นนูนขนานสองเส้นล้อมขอบนอกตามลำดับ ตรงกลางประดับด้วยลายเทพพนมครึ่งองค์ ทรงสวมชฎาเทริด ปราศจากลวดลายพันธุ์พฤกษาโคจรอบ มีลักษณะที่อาจเทียบได้กับกระเบื้องเชิงชายที่พบบริเวณพระราชวังหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีอายุในสมัยอยุธยาตอนปลาย ราวพุทธศตวรรษที่ 22 – 23⁶

อย่างไรก็ดี กระเบื้องเชิงชายพบเพียงสามชิ้น มีปริมาณการพบน้อยกว่าที่จะสามารถพิจารณาว่าเป็นกระเบื้องเชิงชายที่ติดประดับอาคารที่มีหลังคาคลุมภายในวัด จึงอาจเป็นโบราณวัตถุที่ถูกเคลื่อนย้ายมาจากที่แห่งอื่น

3.1.1.4 ประติมากรรมดินเผารูปสัตว์

พบแตกกระจายตัวเป็นจำนวนมากรอบวิหารหมายเลข 1 โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณฐานด้านตะวันออกของวิหาร พบชิ้นส่วนแตกหักมากกว่าบริเวณอื่น สามารถศึกษาการกระจายตัวได้จากตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงสภาพและรายละเอียดของประติมากรรมดินเผารูปสัตว์ประดับสถาปัตยกรรม

ลำดับที่	หมายเลข ถู่	ตำแหน่ง ที่พบ	สภาพและรายละเอียด
1	125	S20 W15	ส่วนลำคอพญานาค สูงประมาณ 23 เซนติเมตร หนา 1.5 – 2 เซนติเมตร แตกหักออกเป็น 3 ส่วน ตกแต่งลวดลายเป็นรูปหูเกือก และแผงคอ โดยเฉพาะบริเวณส่วนแผงคอ ตกแต่งด้วยลายในทรงสามเหลี่ยม เรียงซ้อนต่อเนื่องกันคล้ายกลีบบัว ภายในทรงสามเหลี่ยมตกแต่งด้วยลายเส้นในแนวเฉียง ลวดลายทั้งหมดใช้เทคนิคการขูดขีดและเขียนสีดำหรือน้ำตาลได้เคลือบสีขาว (ภาพที่ 146 , ภาพลายเส้นที่ 4) ชิ้นส่วนทั้งหมดสามารถนำไปประกอบกับชิ้นส่วนที่พบภายในพื้นที่ S10W45

⁶ เรียงเคียงกัน, หน้า 51 และ 94

ลำดับ ที่	หมายเลข ถุง	ตำแหน่ง ที่พบ	สภาพและรายละเอียด
2	68	S10 W45	พบ 3 ชั้น เป็นส่วนปากด้านล่างประกอบด้วยฟันและเครา (สามารถต่อกับส่วนคอที่พบในพื้นที่ S20W15) ส่วนหูด้านซ้าย และหงอนด้านบน (ภาพที่ 146)
3	224	T.P-3	พบแตกหักเป็นห้าส่วน ไม่สามารถประกอบกันได้ ส่วนที่แตกหักประกอบด้วยส่วนลำตัว ประกอบด้วยเกล็ด ส่วนปากประกอบด้วยฟัน 2 ชั้น ส่วนหูหรือเขา และอีกชิ้นหนึ่ง ซึ่งไม่สามารถพิจารณาได้ว่าเป็นส่วนใด แต่จากลักษณะที่เหลืออยู่ อาจเป็นชิ้นส่วนของประติมากรรมประเภทอื่น มีลักษณะคล้ายส่วนล่างของประติมากรรมรูปบุคคล สวมผ้าถุง โดยมีเข็มขัดคาดที่เอว (ภาพที่ 147)
4	151	S25 W25	พบ 2 ชั้น ประกอบด้วยส่วนลำคอ ตกแต่งด้วยลายรูปวงรีซ้อนกันสองชั้น เรียงต่อเนื่องกันในแนวนอน จึงน่าจะเป็นประติมากรรมรูปสัตว์อีกตัวหนึ่ง ซึ่งแตกต่างกับที่พบภายในพื้นที่ S12W15, S10W45 และ T.P-3 (ภาพที่ 148)
5	20	S5W25	พบ 1 ชั้น เป็นส่วนด้านหลังของพญานาคประกอบด้วยแถวครีบล้าง สภาพไม่สมบูรณ์
6	374	S30 W35	ส่วนครีบล้างของพญานาค หนา 1.5 เซนติเมตร เหมือนกับที่พบภายในพื้นที่ S5W25 (ภาพที่ 149)
7	191	S30 W15	ส่วนครีบล้างด้านหลังของพญานาค หนา 3 เซนติเมตร เหมือนกับที่พบในพื้นที่ S5W25 และ S30W35

ลำดับ ที่	หมายเลข ถุง	ตำแหน่ง ที่พบ	สภาพและรายละเอียด
8	85	S15W20	ส่วนตาสภาพแตกหักมาก
9	322	S35 W15	ส่วนลำตัวประกอบด้วยเกล็ดของพญานาค ขนาดประมาณ 15x9 เซนติเมตร หนา 1.5 เซนติเมตร มีร่องรอยการแตกหักของชิ้นส่วนบางแห่งจนเป็นรูปร่างกลมสองวง จึงอาจจะเคยมีเขา หรือ หนวดประดับที่ตำแหน่งนี้ (ภาพที่ 150)
10	201	N5W30	พบ 2 ชิ้น ชิ้นหนึ่งเป็นส่วนแตกหักขนาดเล็กของส่วนฐานรับลำตัวของพญานาค เพราะเหตุที่มีลายเขียนสีดำได้เคลือบ เป็นรูปเกล็ดประกอบอยู่ ชิ้นที่สอง เป็นชิ้นส่วนตาด้านซ้าย ควงคากลม ไปนออกมา ทางตาวารีชิ้นด้านบน (ภาพที่ 151)
11	80	S15 W15	พบ 2 ชิ้น ชิ้นส่วนลำคอ 1 ชิ้น เหมือนกับที่พบภายในพื้นที่ S12W15 อีกชิ้นหนึ่งเป็นชิ้นส่วนปากประกอบด้วยฟันเหมือนกับที่พบภายในพื้นที่ T.P-3

ชิ้นส่วนประติมากรรมดินเผาเหล่านี้ เป็นเครื่องปั้นดินเผาประเภทเนื้อแกร่งเคลือบ (GLAZED STONE TERRACOTTA) ขึ้นรูปด้วยมือ ตกแต่งลวดลายด้วยการขูดขีด (INCISING) และการขูด (EXCISING) แล้วจึงตกแต่งด้วยการเขียนสีดำได้เคลือบสีขาว บางชิ้นพบว่ามีการเคลือบสองสี คือสีขาว และสีน้ำตาล

จากลักษณะรายละเอียดทางกายภาพของประติมากรรม รวมถึงเทคนิคการตกแต่ง สามารถพิจารณาได้ว่าน่าจะเป็นชิ้นส่วนแตกหักของประติมากรรมรูปสัตว์ ประเภทนาค มังกร หรือ มกรคายนาค สำหรับเป็นประติมากรรมประดับบริเวณส่วนปลายทั้งสองข้างของส่วนลำของ หรือ บริเวณตำแหน่งของหางหงส์⁷ ที่ประดับอยู่ปลายกรอบหน้าบันของพระอุโบสถ และวิหาร ในวัด

⁷ ศิลปากร, กรม. รายงานการขุดค้น ขุดแต่งศิลาวิชัยทางโบราณคดี และเสริมความมั่นคงเพื่อการบูรณะ โบราณสถานวัดพระยาฆราวาส อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. (เอกสารอัครำเนา, 2541), หน้า 47.

ธรรมภาคกลาง แต่ความนิยมในการใช้ประติมากรรมรูปสัตว์ที่เป็นเครื่องปั้นดินเผา ศิลปะระดับส่วนปลายของลุ่มของตามที่กล่าว กลับมีความนิยมในการศิลปะระดับอาคารประเภทวิหาร ในวัฒนธรรมสุโขทัย

ชิ้นส่วนประติมากรรมเหล่านี้ จึงน่าจะเป็นผลิตภัณฑ์จากแหล่งเตาศรีสังขนาลัย จังหวัดสุโขทัย และคงจะมีอายุอยู่ในช่วงกลางพุทธศตวรรษที่ 21 - ต้นพุทธศตวรรษที่ 22 เป็นอย่างน้อย⁸

3.1.2 ลวดลายปูนปั้น

จากการขุดแต่ง พบลวดลายปูนปั้นและองค์ประกอบสถาปัตยกรรมปูนปั้นจำนวนมากกระจายตัวอยู่รอบโบราณสถาน และบริเวณใกล้เคียง โดยไม่สามารถพิจารณาได้ว่าหลุดร่วงมาจากโบราณสถานหลังใดหรือองค์ใด แสดงให้เห็นถึงการถูกรบกวนเป็นอย่างมากภายในบริเวณวัดแห่งนี้ องค์ประกอบสถาปัตยกรรมปูนปั้นส่วนน้อยเท่านั้นที่ยังคงพบติดประดับอยู่กับโบราณสถาน เช่น เจดีย์รายหมายเลข 2.1 แต่ก็เป็นองค์ประกอบประเภทบัวคว่ำ บัวหงาย และท้องไม้ ที่ปราศจากการตกแต่งด้วยลวดลายประดับ จนไม่สามารถนำไปทำการศึกษารายละเอียดและกำหนดอายุได้

อย่างไรก็ดี สามารถศึกษารายละเอียดลักษณะและการกระจายตัวของลวดลายปูนปั้นที่พบ รวมถึงการกำหนดอายุลวดลายปูนปั้นบางประเภท ได้จากการศึกษาตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 แสดงสภาพ รายละเอียดและตำแหน่งของลวดลายปูนปั้นที่พบจากการขุดแต่ง

ลำดับที่	หมายเลขจุด	ตำแหน่งที่พบ	โบราณสถานใกล้เคียงที่พบ	สภาพรายละเอียดและการกำหนดอายุ
1	56	S10 W35	วิหารหมายเลข 1	ชิ้นส่วนแตกหักของส่วนองค์ประกอบสถาปัตยกรรมประเภทบัวคว่ำและบัวหงาย รวมถึงปูนปั้นรูปสามเหลี่ยม เรียบ ตรงส่วนกลางปั้นปูนแบบนูนสูง ล้อมกรอบนอกในทรงสามเหลี่ยม ไม่มีการประดับลวดลายปูนปั้น

⁸ กฤษณา พินศิริ และคณะ. เครื่องถ้วยสุโขทัย : พัฒนาการของเครื่องถ้วยไทย (กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินต์ติ้ง, 2535), หน้า 133.

ลำดับ ที่	หมายเลข ถุง	ตำแหน่ง ที่พบ	โบราณสถาน ใกล้เคียงที่พบ	สภาพรายละเอียดและการกำหนดอายุ
2	2	S5W15	เจดีย์รายหมายเลข 2.1	ชั้นส่วนองค์ประกอบสถาปัตยกรรมส่วนของลวดบัว ประเภทลูกฟัก ประกอบด้วยเส้นลวดทั้งด้านบนและ ด้านล่าง (ภาพที่ 152 , ภาพลายเส้นที่ 5)
3	282	S35 W25	เจดีย์รายหมายเลข 2.2	ลายประกอบสถาปัตยกรรมประเภทลูกฟัก ประดับช่วง กลางของท้อง ไม้ของฐานปัทม์
4	124	S20 W15	วิหารหมายเลข 1	ชั้นส่วนแตกหักของบัวปลายเสา ลักษณะเป็นรูปทรง สามเหลี่ยมซ้อนกันสองชั้น ส่วนปลายของสามเหลี่ยม ชั้นใน ทำโค้งออกมาจากพื้นที่ด้านใน ทำให้เกิดความ อ่อนช้อยของลวดลายปูนปั้น (ภาพที่ 153)
5	174	S25 W45	เจดีย์รายหมายเลข 2.3	ชั้นส่วนแตกหักของส่วนปล้องจ ใน มีลักษณะเป็นรูป ครึ่งวงกลมยาวโค้ง คล้ายหอยผ่าซีก (ภาพที่ 154)
6	93	S15 W30	วิหารหมายเลข 1	ชั้นส่วนของท้องไม้ 1 ชั้น ลูกฟัก 1 ชั้น กลีบบัว 1 ชั้น และบัวปลายเสาเหมือนกับที่พบภายในพื้นที่ S10W35 และ S5W15
7	41	S10 W15	เจดีย์รายหมายเลข 2.1	ชั้นส่วนลูกฟัก ประกอบด้วยเส้นลวด และบัวคว่ำหรือ บัวหงาย (ภาพที่ 155)
8	153	S25 W25	เจดีย์รายหมายเลข 2.2	ชั้นส่วนกลีบบัวปูนปั้นประดับเจดีย์ราย
9	93	S15 W30	วิหารหมายเลข 1	ชั้นส่วนลวดบัวประเภทลูกฟัก และบัวปลายเสาในทรง สามเหลี่ยม เหมือนกับที่พบในพื้นที่ S20W15
10	396	N15 W25	กำแพงวัดหมายเลข 3 ด้านเหนือ	ชั้นส่วนกลีบบัวปูนปั้น ลักษณะคล้ายบัวกลุ่ม

ลำดับ ที่	หมายเลข จุด	ตำแหน่ง ที่พบ	โบราณสถาน ใกล้เคียงที่พบ	สภาพรายละเอียดและการกำหนดอายุ
11	106	S15 W40	วิหารหมายเลข 1	บัวปลายเสา เหมือนกับที่พบในพื้นที่ S15W30, S10W35 และ S5W15
12	326	S15 W25	วิหารหมายเลข 1	ลายสวดบัวประเภทบัวคว่ำหรือบัวหงาย ประดับลวดลาย เป็นแนวเส้นนูนเชิงบริเวณส่วนหน้ากระดาน (ภาพที่ 156)
13	227	T.P-5	วิหารหมายเลข 1	ชิ้นส่วนแตกหักของเส้นลวดปูนปั้น
14	172	S25 W35	วิหารหมายเลข 1	ชิ้นส่วนแตกหักของบัวปลายเสา ประเภทบัววง มี ลักษณะเป็นรูปทรงสามเหลี่ยมยาว
15	279	S20 W15	เจดีย์รายหมายเลข 2.3	ชิ้นส่วนแตกหักของปล้องจ ในปูนปั้น เส้นผ่านศูนย์กลาง ประมาณ 7.5 เซนติเมตร
16	114	S15 W45	วิหารหมายเลข 1	ชิ้นส่วนแตกหักของลูกแก้วอกไก่ประดับสถาปัตยกรรม
17	83	S15 W20	วิหารหมายเลข 1	ชิ้นส่วนท้องไม้ปูนปั้น ปราศจากลวดลายประดับ
18	238	T.P-8	วิหารหมายเลข 1	ชิ้นส่วนแตกหักของบัวและบัวปลายเสาอาคาร
19	114	S15 W45	วิหารหมายเลข 1	ชิ้นส่วนแตกหักของลูกแก้วอกไก่คาดท้องไม้
20	76	S10W 10	เจดีย์รายหมายเลข 2.1	เส้นลวดปูนปั้นสภาพ ไม่สมบูรณ์
21	45	S10 W20	เจดีย์รายหมายเลข 2.1	ชิ้นส่วนแตกหักบัวลูกฟักปูนปั้น (ภาพที่ 157)

ลำดับ ที่	หมายเลข ถู่	ตำแหน่ง ที่พบ	โบราณสถาน ใกล้เคียงที่พบ	สภาพรายละเอียดและการกำหนดอายุ
22	99	S15 W35	วิหารหมายเลข 1	ชั้นส่วนแตกหักของบัวคว่ำหรือบัวหงาย และหน้า กระดานปูนปั้น (ภาพที่ 158)
23	74	S15W5	กำแพงวัดหมายเลข 3 ด้านตะวันออก	ส่วนแตกหักของลูกฟักปูนปั้น ประกอบด้วยเส้นลวดคาด ที่ส่วนบนและส่วนล่างของลูกฟัก
24	368	S20 W40	ฐานซุกชีระชะที่ 1 - 2 ของวิหาร หมายเลข 1	ปูนฉาบมีร่องรอยการเขียนสีแดง เป็นเส้นคู่ขนานในแนว นอน
25	323	N5W15	เจดีย์รายหมายเลข 2.1	ชั้นส่วนแตกหักของบัวกลุ่ม ประกอบด้วยกลีบบัวเรียง ซ้อนลดหลั่นกันในแนวนอน มีลักษณะเป็นแนวกลีบบัว สองชั้น ชั้นล่างลักษณะกลีบบัวเป็นรูปทรงสามเหลี่ยม โค้งแบนเรียบ สำหรับกลีบบัวชั้นบน ลักษณะของกลีบ บัวยาว กว้างกว่าขนานหนึ่งร่อง ล้อขอบกลีบชั้นนอก กลีบบัวทั้งสองชั้น มีกลีบแทรก และกลีบซ้อนประกอบ ด้วย จากลักษณะที่ปรากฏ จึงอาจสันนิษฐานว่าน่าจะเป็น บัวกลุ่ม หรืออาจจะคิดประดับปลายเสาเป็นบัวปลายเสา ของอาคารก็ได้ (ภาพที่ 159 , ภาพลายเส้นที่ 6)
26	213	N10 W35	แนวอิฐหมายเลข 7	กลีบบัวปูนปั้น ประกอบด้วยกลีบแทรก และกลีบซ้อน เหมือนกับที่พบในพื้นที่ N5W15
27	119	S20 W10	กำแพงวัดหมายเลข 3 ด้านตะวันออก	ลวดบัวและเส้นลวดปูนปั้นประกอบสถาปัตยกรรม
28	89	S15 W25	วิหารหมายเลข 1	ลวดบัวปูนปั้น และลายถนนปูนปั้น (ภาพที่ 160) สภาพ ชำรุดมากจนไม่สามารถทำการศึกษาเปรียบเทียบได้

ลำดับ ที่	หมายเลข จุด	ตำแหน่ง ที่พบ	โบราณสถาน ใกล้เคียงที่พบ	สภาพรายละเอียดและการกำหนดอายุ
29	130	S20 W30	วิหารหมายเลข 1	บัวหัวเสาปูนปั้นสภาพไม่สมบูรณ์ ชาวประมาณ 3 เซนติเมตร ลักษณะเป็นกลีบบัววงยาวในทรงสามเหลี่ยม ส่วนล่างของกลีบบัวยาว มีกลีบบัวเล็กในทรงสามเหลี่ยมโค้ง คั่นกลีบบัวยาวแต่ละกลีบ กลีบบัวนั้นมีการตกแต่งลวดลาย ด้วยการกรีดลายเป็นเส้นสามเหลี่ยมซ้อนกันสองชั้นที่ส่วนกลาง ที่ส่วนข้างทั้งสองของลายตรงส่วนกลาง ประกอบด้วยลายกนก (ภาพที่ 161 , ภาพลายเส้นที่ 7)
30	379	S35 W25	เจดีย์รายหมายเลข 2.2	ปล้องจ ใน สภาพแตกหักมากเหมือนกับที่พบภายในพื้นที่ S25W45 (ภาพที่ 162)
31	245	T.P 12	วิหารหมายเลข 1	บัวคว่ำหรือบัวหงาย มีลวดลายประดับที่หน้ากระดานเป็นลายกนกในแนวเฉียงเรียงต่อเนื่องกัน มีลักษณะเหมือนกับที่พบในพื้นที่ S15W25 (ภาพที่ 163)
32	396	N15 W25	กำแพงวัดหมายเลข 3 ด้านทิศเหนือ	เสาปูนปั้นเป็นจำนวนมาก แต่ส่วนใหญ่เหลือเพียงเสา ไม่มีลวดลาย มีเพียง 2 ชั้น ที่สามารถทำการศึกษาได้ ชั้นที่ 1 เป็นกลีบบัวของบัวกลุ่มประกอบด้วยกลีบแทรกและกลีบซ้อน เหมือนกับที่พบภายในพื้นที่ N5W15 ชั้นที่ 2 (ภาพที่ 164, ภาพลายเส้นที่ 8) สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นชิ้นส่วนแตกหักของกรวยเชิง หรือเพ็องอุบะ ที่นิยมประดับบริเวณส่วนเรือนธาตุของเจดีย์แบบปราสาทหรือทรงปรางค์ และอาจจะเป็นส่วนของรัศมี ประกอบด้วยประดับกรรมปูนปั้นก็ได้ เนื่องจากสภาพที่ไม่สมบูรณ์ของปูนปั้น ทำให้ยากแก่การพิจารณาเป็นอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตามก็ตีปูนปั้นชั้นนี้มีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยม ส่วนกลางประดับด้วยเส้นนูนในแนวตั้ง ปลายด้านบนกรีดแบ่งลายเป็นเส้นโค้งสองเส้นในแนวอน คอขึ้นด้วยลายเส้นในแนวเฉียง ส่วนปลายด้านล่างประดับด้วยกลีบบัวนูน กรีดลายภายในเป็น

ลำดับ ที่	หมายเลข ถุง	ตำแหน่ง ที่พบ	โบราณสถาน ใกล้เคียงที่พบ	สภาพรายละเอียดและการกำหนดอายุ
33	41	S10 W15	เจดีย์รายหมายเลข 2.1	เส้นคู่ขนาน 2 เส้น ล้อมลึบบัวชั้นนอก ด้านข้างทั้งสอง ของลายเส้นนูนในแนวตั้ง ประดับด้วยลายใบไม้ สามเหลี่ยม ภายในลายใบไม้กริดลายเป็นลายกนก จาก ลักษณะของลวดลายอาจเทียบได้กับลวดลายกรวยเชิง ประดับฐานปราสาทวัดส้ม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ^๑ ซึ่ง เป็นลวดลายประดับสมัยอยุธยาตอนต้น ราวพุทธศตวรรษ ที่ 20 พระพุทธรูปปูนปั้น สภาพไม่สมบูรณ์ เหลือเพียงส่วนของ พระอุระ ยังคงปรากฏพระหัตถ์ข้างซ้ายยกหงายฝ่าพระ หัตถ์แนบพระอุระ ตั้งฉากยาวเฉียงพาดพระอุระ ส่วน ปลายแตกหักออก จึงไม่ทราบว่ามีลักษณะใด แต่จากพุทธ ลักษณะเท่าที่เหลือหลักฐานอยู่ จึงอาจเป็นชิ้นส่วนพระ พุทธรูปปูนปั้นปางประทานพร ที่อาจเคยประดับอยู่ภาย ในซุ้มจระนำ นอกจากนี้ก็ยังพบชิ้นส่วนแตกหักขนาดเล็ก ของลูกฟักคาคทองไม้ของฐานปัทม์ด้วย (ภาพที่ 165, ภาพลายเส้นที่ 9)

ลวดลายปูนปั้นประดับสถาปัตยกรรมเกือบทั้งหมด มีสภาพพังทลายมาก และปราศจากลวด
ลายประดับ จึงยากแก่การนำไปศึกษาเปรียบเทียบและกำหนดอายุในขั้นตอนสุดท้าย ความสำคัญของ
ลวดลายปูนปั้น จึงเหลือเพียงว่า เป็นชิ้นส่วนประเภทใดขององค์ประกอบสถาปัตยกรรม และหลุดล่อน
มาจากโบราณสถานประเภทใดเท่านั้น

^๑ น.ณ ปากน้ำ. ลายปูนปั้นมณฑลศิลปอันเลิศแห่งสยาม. (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์, 2532.), หน้า

3.2 โบราณวัตถุที่เป็นรูปเคารพทางศาสนา

3.2.1 พระพุทธรูปแบบลอยตัว

3.2.1.1 พระพุทธรูปสำริด

พบเป็นจำนวนมาก และอยู่ในสภาพชำรุด มีสภาพแตกต่างกันออกไป เพื่อสะดวกต่อความเข้าใจ จึงได้จัดทำตารางที่ 3.3 ขึ้นมาประกอบการอธิบาย

ตารางที่ 3.3 แสดงสภาพและรายละเอียดของพระพุทธรูปลอยตัวแบบสำริด

ลำดับ ที่	หมายเลข ถุง	ตำแหน่ง ที่พบ	สภาพและรายละเอียด
1	13	S5W15	แตกชำรุดออกเป็น 3 ส่วน ประทับนั่งขัดสมาธิราบ ปางสมาธิ สูงประมาณ 13.5 เซนติเมตร ขนาดหน้าตักประมาณ 5.5 เซนติเมตร พระพุทธรเจ้าทรงสังวาลย์ และสวมพาหุรัดที่พระพาหาทั้งสองข้าง ข้างละ 1 วง พระพักตร์กว้างมน สวมใส่กระบังค้ำหน้า จัดเป็นพระพุทธรูปแบบทรงเครื่อง สมัยอยุธยาตอนปลาย ราวพุทธศตวรรษที่ 23-24 และมีพุทธลักษณะอันอาจเทียบได้กับพระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่ภายในพระอุโบสถ วัดหน้าพระเมรุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ภาพที่ 166 , ภาพลายเส้นที่ 10)
2	40	S5W15	แตกหักออกเป็น 2 ส่วน พระพุทธรเจ้าประทับนั่งขัดสมาธิราบบนฐานเขียงรูปครึ่งวงกลมโค้งมน ฐานเขียงที่ส่วนหน้าและหลัง ทำรอยเว้าลึกเป็นรูปสามเหลี่ยม เรียงต่อกันคล้ายพื้นปลาตีนละสองรอย ทรงสวมกระบังหน้า พระเกตุมาลาขาวแหลม ความสูงประมาณ 10 เซนติเมตร หน้าตักประมาณ 4 เซนติเมตร (ภาพที่ 167, ภาพลายเส้นที่ 11)
3	113	S15 W45	สภาพสมบูรณ์ มีสนิมของสำริดเกาะติดโดยรอบ ลักษณะเหมือนกับพระพุทธรูปสำริดลำดับที่ 2 เพียงแต่มีร่องรอยสีแดงที่ส่วนฐานที่ทำเป็นรอยเว้ารูปสามเหลี่ยม พระพุทธรูปองค์นี้

ลำดับ ที่	หมายเลข ถู่	ตำแหน่ง ที่พบ	สภาพและรายละเอียด
4	230	T.P-7	<p>มีความสูงประมาณ 11 เซนติเมตร หน้าตักประมาณ 4 เซนติเมตร (ภาพที่ 168 , ภาพลายเส้นที่ 12)</p> <p>สภาพสมบูรณ์ สูงประมาณ 9.5 เซนติเมตร หน้าตักประมาณ 4.5 เซนติเมตร มีสนิมดำริศเกาะติดโดยรอบ จนไม่สามารถศึกษาลักษณะของพระพักตร์ได้ พุทธลักษณะเหมือนกับพระพุทธรูปลำดับที่ 2 และ 3 (ภาพที่ 169)</p>
5	38	S10 W15	<p>สภาพเกือบสมบูรณ์ ปราศจากพระเศียรและส่วนฐานด้านหลังชำรุด เหลือความสูงประมาณ 14 เซนติเมตร หน้าตักประมาณ 9.5 เซนติเมตร พระพุทธเจ้าประทับนั่งขัดสมาธิราบ บนฐานที่มีลักษณะคล้ายฐานสิงห์ ลักษณะของฐานแตกต่างออกไปจากฐานพระพุทธรูปลำดับที่ 2-4 (ภาพที่ 170 , ภาพลายเส้นที่ 13)</p>
6	9	S5W15	<p>สภาพเกือบสมบูรณ์ ปราศจากพระเศียร และสีกร่อนจากการเกาะจับของสนิมดำริศจำนวนมาก มีพุทธลักษณะเหมือนกับพระพุทธรูปลำดับที่ 2-4 สูงประมาณ 6 เซนติเมตร หน้าตัก 4 เซนติเมตร (ภาพที่ 171)</p>
7	8	S5W15	<p>สภาพแตกหักออกเป็น 2 ส่วน และปราศจากพระเศียร เหลือความสูงประมาณ 14 เซนติเมตร หน้าตักประมาณ 8 เซนติเมตร พระพุทธเจ้านั่งขัดสมาธิราบบนฐานที่เหมือนกับพระพุทธรูปลำดับที่ 5 ต่างแต่ทรงสังวาลย์ มีทับทรวงอยู่กลางพระอุระ และทรงสวมพาดูร์ดที่พระพาหาทั้งสองข้าง ข้างละ 1 วง (ภาพที่ 172)</p>

ลำดับ ที่	หมายเลข ถง	ตำแหน่ง ที่พบ	สภาพและรายละเอียด
8	105	S15 W40	สภาพไม่สมบูรณ์ เหลือเพียงพระวรกายช่วงบน สูงประมาณ 11 เซนติเมตร พระพักตร์ค่อนข้างยาว พระนาสิกโค้ง พระขนงต่อกันเป็นปีกกา พระเนตรปิดสนิท พระโอษฐ์ยิ้ม สวมใส่กระบังด้านหน้า พระเกตุมาลาเป็นรูปดอกบัวตูม สันนิษฐานว่าเมื่ออยู่ในสภาพสมบูรณ์ น่าจะมีลักษณะเหมือนกับพระพุทธรูปสำริดลำดับที่ 2-4 และ 6 (ภาพที่ 173 , ภาพลายเส้นที่ 14)
9	348	S10 W35	สภาพไม่สมบูรณ์ ปราศจากพระเศียร และส่วนฐานชำรุด ส่วนแกนกลาง มีรูปวงรี เส้นผ่าศูนย์กลางสูงสุดประมาณ 1.5 เซนติเมตร เจาะทะลุ พระองค์ประทับนั่งขัดสมาธิราบ บนฐานที่ชำรุด แต่จากสภาพที่เหลืออยู่ สามารถสันนิษฐานได้ว่าน่าจะเหมือนกับพุทธรูปลำดับที่ 5 และ 7 ส่วนพระวรกายท่อนบน ไม่ทรงเครื่องประดับเหมือนกับพระพุทธรูปลำดับที่ 5 ความสูงเท่าที่เหลืออยู่สูงประมาณ 10 เซนติเมตร หน้าตักประมาณ 8 เซนติเมตร (ภาพที่ 174)
10	11	S5W15	สภาพไม่สมบูรณ์ ปราศจากพระเศียร มีลักษณะทุกประการเหมือนกับพระพุทธรูปลำดับที่ 2-4 และ 6 เหลือความสูงรวมฐานประมาณ 5.5 เซนติเมตร หน้าตัก 4 เซนติเมตร (ภาพที่ 175)
11	29	S5W20	สภาพไม่สมบูรณ์ ปราศจากพระเศียร และส่วนของฐานชำรุด ประทับนั่งขัดสมาธิราบ มีร่องรอยการลงรักปิดทอง เหลือความสูงประมาณ 4 เซนติเมตร หน้าตัก 4 เซนติเมตร (ภาพที่ 176)

ลำดับ ที่	หมายเลข ถู่	ตำแหน่ง ที่พบ	สภาพและรายละเอียด
12	112	S15 W45	สภาพไม่สมบูรณ์ ปราศจากพระเศียร และส่วนของฐานชำรุด มีลักษณะเหมือนกับพระพุทธรูปลำดับที่ 11 เหลือความสูงประมาณ 6.5 เซนติเมตร หน้าตัก 6 เซนติเมตร (ภาพที่ 177)
13	141	S20 W40	สภาพไม่สมบูรณ์ ปราศจากส่วนพระเศียร และฐานชำรุด เหลือความสูงประมาณ 8 เซนติเมตร หน้าตัก 6.5 เซนติเมตร มีพุทธลักษณะและทรงสวมใส่เครื่องทรงเหมือนกับลำดับที่ 7 (ภาพที่ 178, ภาพลายเส้นที่ 15)
14	179	S25 W45	สภาพไม่สมบูรณ์ ปราศจากพระเศียร หน้าตักประมาณ 5.2 เซนติเมตร สูงประมาณ 8.5 เซนติเมตร มีพุทธลักษณะและร่องรอยการทาสีแดง เหมือนกับพระพุทธรูปลำดับที่ 3 (ภาพที่ 179)
15	320	S25 W45	สภาพไม่สมบูรณ์ เหลือเพียงพระวรกายช่วงบน ทรงสวมใส่เครื่องอาภรณ์ ประกอบด้วยสังวาลย์ และทับทรวง พระพามีพาหุรัดใส่อยู่ข้างละ 1 วง เหมือนกับลำดับที่ 7 และ 13 เหลือความสูงประมาณ 6 เซนติเมตร (ภาพที่ 180)
16	30	S5W20	สภาพไม่สมบูรณ์ ปราศจากพระเศียร เหลือเพียงพระวรกายช่วงบน ความสูงประมาณ 6 เซนติเมตร พุทธลักษณะเหมือนกับพระพุทธรูปลำดับที่ 2-4, 6 และ 11 (ภาพที่ 181)
17	63	S10 W40	เหมือนกับลำดับที่ 16 เหลือความสูงประมาณ 6.5 เซนติเมตร (ภาพที่ 182)

ลำดับ ที่	หมายเลข ถุง	ตำแหน่ง ที่พบ	สภาพและรายละเอียด
18	148	S20 W45	เหมือนกับลำดับที่ 16 - 17 เหลือความสูงประมาณ 5.5 เซนติเมตร (ภาพที่ 183)
19	196	S30 W50	สภาพไม่สมบูรณ์ ตั้งแต่พระอังสะข้างขวาขึ้นไปแตกหัก ประทับนั่งขัดสมาธิราบเหมือนกับพระพุทธรูปลำดับที่ 2-4, 6, 11 และ 16 เหลือความสูงประมาณ 6.5 เซนติเมตร หน้าตัก ประมาณ 5 เซนติเมตร (ภาพที่ 184)
20	149	S20 W45	สภาพไม่สมบูรณ์ เหลือเพียงส่วนฐานสูง 6 เซนติเมตร ยาว ประมาณ 9 เซนติเมตร ลักษณะฐานเหมือนฐานพระพุทธรูปลำดับ ที่ 2 - 4 (ภาพที่ 185)
21	53	S10 W35	เหลือเพียงส่วนพระเพลา ประทับนั่งขัดสมาธิราบบนฐานสิงห์ หน้าตักประมาณ 8.5 เซนติเมตร ความสูงประมาณ 7.5 เซนติเมตร
22	37	S10 W15	สภาพชำรุด ปราศจากพระเศียร และแตกออกเป็นสองส่วน พุทธ ลักษณะเหมือนกับพระพุทธรูปลำดับที่ 7, 13 และ 15 เหลือ ความสูงประมาณ 11 เซนติเมตร หน้าตัก 7.5 เซนติเมตร
23	32	S5W20	ส่วนฐานพระพุทธรูปเหมือนกับฐานพระพุทธรูปลำดับที่ 7, 13, 15 และ 22 เหลือความสูงประมาณ 4.5 เซนติเมตร ฐานยาว ประมาณ 10 เซนติเมตร
24	298	S25 W50	สภาพไม่สมบูรณ์ เหลือความสูงประมาณ 6 เซนติเมตร หน้าตัก 5.5 เซนติเมตร ประทับนั่งขัดสมาธิราบ เหมือนกับลำดับที่ 2-4

ลำดับ ที่	หมายเลข ถุง	ตำแหน่ง ที่พบ	สภาพและรายละเอียด
25	178	S25 W45	สภาพชำรุดมาก เหลือเพียงส่วนฐาน เหมือนกับลำดับที่ 5 และ 7 เหลือความสูงประมาณ 5 เซนติเมตร หน้าตัดประมาณ 6 เซนติเมตร
26	176	S25 W45	สภาพไม่สมบูรณ์ ปราศจากตั้งแต่พระอุระขึ้นไป ประทับนั่งขัดสมาธิราบบนฐานเขียงรูปครึ่งวงกลมโค้งมน ฐานเขียงที่ส่วนหน้าและหลัง ทำรอยเว้าลึกเป็นรูปสามเหลี่ยม เรียงต่อกันคล้ายฟันปลา ด้านละสองรอย เหมือนกับลำดับที่ 2 - 4 เหลือความสูงประมาณ 6 เซนติเมตร หน้าตัด 5.3 เซนติเมตร
27	180	S25 W45	สภาพและลักษณะเหมือนกับลำดับที่ 26 เหลือความสูงประมาณ 5 เซนติเมตร หน้าตัด 4.5 เซนติเมตร
28	177	S25 W45	สภาพไม่สมบูรณ์ เหลือเพียงส่วนพระขง ขัดสมาธิราบบนฐานที่เหมือนกับฐานพระพุทธรูปลำดับที่ 26 - 27 เหลือความสูงประมาณ 5 เซนติเมตร หน้าตัด 5.5 เซนติเมตร
29	64	S10 W40	เหลือเพียงแผ่นส่วนฐานด้านหน้า ลักษณะฐานสันนิษฐานว่าน่าจะเหมือนกันกับลำดับที่ 5 และ 7
30	12	S5W15	พบเฉพาะส่วนเศียร สูงประมาณ 8 เซนติเมตร พระพักตร์กว้างมน พระขนงโค้ง พระเนตรเหลือบลงต่ำเปลือกพระเนตรใหญ่ พระนาสิกโค้งงุ้มที่ส่วนปลาย พระโอษฐ์อ้อม สวมใส่กระบังด้านหน้า จัดเป็นพระพุทธรูปแบบทรงเครื่องเหมือนกับลำดับที่ 1 สมัยอยุธยาตอนปลาย ราวพุทธศตวรรษที่ 23-24 (ภาพที่ 186 , ภาพลายเส้นที่ 16) นอกจากนี้ยังพบว่าส่วนพระเกตุมาลาสามารถถอดประกอบได้

ลำดับ ที่	หมายเลข ถุง	ตำแหน่ง ที่พบ	สภาพและรายละเอียด
31	181	S25 W45	เศียรสูง 5.5 เซนติเมตร พระพักตร์ค่อนข้างยาว พระนาสิกโค้ง พระขนงต่อกันเป็นปีกกา พระเนตรปิดสนิท พระโอษฐ์ยิ้มเล็กน้อย สวมใส่กระบังหน้า และมงกุฏ พระเศตุมากแหลมยาวขึ้นไป (ภาพที่ 187 , ภาพลายเส้นที่ 17)
32	185	S25 W45	เศียรสูง 5 เซนติเมตร ลักษณะพระพักตร์เหมือนลำดับที่ 31
33	235	T.P-7	เศียรสูง 4.3 เซนติเมตร ลักษณะพระพักตร์เหมือนลำดับที่ 31
34	233	T.P-2	เศียรสูง 6 เซนติเมตร ลักษณะพระพักตร์เหมือนลำดับที่ 31
35	231	T.P-7	เศียรสูง 4.5 เซนติเมตร ลักษณะพระพักตร์เหมือนลำดับที่ 31
36	232	T.P-7	เศียรสูง 5 เซนติเมตร ลักษณะพระพักตร์เหมือนลำดับที่ 31
37	147	S20 W45	เศียรสูง 5.3 เซนติเมตร ลักษณะพระพักตร์เหมือนลำดับที่ 31
38	264	S20 W45	เศียรสูง 5.7 เซนติเมตร ลักษณะพระพักตร์เหมือนลำดับที่ 31
39	325	S25 W45	เศียรสูง 4.5 เซนติเมตร ลักษณะพระพักตร์เหมือนลำดับที่ 31
40	184	S25 W45	เศียรสูง 4.5 เซนติเมตร ลักษณะพระพักตร์เหมือนลำดับที่ 31
41	182	S25 W45	เศียรสูง 4.7 เซนติเมตร ลักษณะพระพักตร์เหมือนลำดับที่ 31
42	315	S20 W40	เศียรสภาพชำรุดมาก ไม่เหลือส่วนที่จะทำการศึกษได้

ลำดับ ที่	หมายเลข ถุง	ตำแหน่ง ที่พบ	สภาพและรายละเอียด
43	135	S20 W35	เศียรแตกหักมากจนเหลือลักษณะคล้ายหน้ากาก สูงประมาณ 3.5 เซนติเมตร พระพักตร์รูปไข่ แยมพระโอษฐ์ พระเนตรเหลือบลงต่ำ พระนาสิกโค้ง (ภาพที่ 188 , ภาพลายเส้นที่ 18)
44	126	S20 W20	พระหัตถ์ข้างขวา ปลายนิ้วพระหัตถ์ยาวไม่เสมอกัน พระหัตถ์มีความยาวประมาณ 7.5 เซนติเมตร (ภาพที่ 189)
45	251	S25 W45	เหมือนกับลำดับที่ 44 ยาวประมาณ 5.5 เซนติเมตร (ภาพที่ 190)
46	347	S15 W45	พระหัตถ์ข้างซ้าย มีความยาวประมาณ 7.5 เซนติเมตร (ภาพที่ 191 , ภาพลายเส้นที่ 19)
47	17	S5W15	พระบาทข้างขวา ปลายนิ้วพระบาทเสมอกัน ใต้ฝ่าพระบาทมีเดือยยาว 4 เซนติเมตร พระบาทมีความยาวรวมเดือยประมาณ 15 เซนติเมตร (ภาพที่ 192 , ภาพลายเส้นที่ 20)
48	268	S20 W15	พระบาทคู่ของพระพุทธรูปประทับยืนบนแผ่นรอง ใต้แผ่นรองมีเดือยตรงกลางยาว 3 เซนติเมตร ความสูงของพระบาทรวมเดือยประมาณ 6.5 เซนติเมตร (ภาพที่ 193 , ภาพลายเส้นที่ 21)
49	202	N5W30	ส่วนฐานและพระหัตถ์ แตกออกเป็นหลายส่วน จนไม่สามารถทำการศึกษาพุทธลักษณะได้
50	234	T.P-7	พระอุระขนาดเล็ก สีกกร่อนมากจนยากแก่การศึกษา
51	77	S15 W10	ชิ้นส่วนพระขนาดเล็ก แตกกร่อนจนกลายเป็นเศษสำริด ไม่สามารถทำการศึกษาได้

ลำดับ ที่	หมายเลข ถุง	ตำแหน่ง ที่พบ	สภาพและรายละเอียด
52	71	S10 W45	บันพระองค์ มีรูตรงแกนกลาง สภาพสีกร่อนมาก
53	142	S20 W40	ส่วนพระอังกา และฐานแตกหักมาก ไม่สามารถทำการศึกษาได้
54	31	S5W20	สภาพฐานพระพุทธรูปประทับนั่งขัดสมาธิราบ เหลือความสูง ประมาณ 4 เซนติเมตร ยาวประมาณ 6 เซนติเมตร
55	265	S20 W45	ส่วนฐานพระพุทธรูป ชำรุดมาก
56	367	S20 W40	ส่วนฐานขนาดเล็ก ชำรุดมาก จนยากแก่การศึกษาวิเคราะห์
57	183	S25 W45	ชิ้นส่วนสำริดแตกจนไม่สามารถทำการศึกษาได้
58	65	S10 W40	ฐานขนาดเล็กมีร่องรอยการลงรักปิดทอง ชำรุดมาก
59	72	S10 W45	พระบาทข้างซ้ายขนาดใหญ่ เหลือความยาวประมาณ 8 เซนติเมตร กว้าง 9 เซนติเมตร มีร่องรอยการลงรักปิดทอง (ภาพ ที่ 194 , ภาพลายเส้นที่ 22)

พระพุทธรูปสำริด พบรวมกันเป็นจำนวนมากทั่วบริเวณวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณพื้นที่
รอบวิหาร ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพที่ไม่สมบูรณ์ ที่เกือบสมบูรณ์ ส่วนพระเศียรก็มักหายไปเพราะเป็น
ส่วนที่ยื่นยาวออกไป ย่อมหักชำรุดได้ง่ายกว่าส่วนอื่น จากการศึกษาพุทธลักษณะและฐานรองรับพระ
พุทธรูป พบว่าเป็นพระพุทธรูปแบบเดียวกัน มีลักษณะเป็นพระพุทธรูปประทับนั่งขัดสมาธิราบ ปาง
สมาธิ บนฐานรูปครึ่งวงกลม ด้านหน้าและหลังของฐาน มีลายเป็นร่องคั่นรูปสามเหลี่ยมค้ำยันสอง
รอย ลลายพื้นปลา

ลักษณะของฐานเช่นนี้ มีต่างไปสำหรับพระพุทธรูปลำดับที่ 5 และ 7 ที่ทำฐานรองรับเป็นฐานสิงห์ ท้องสิงห์ แอ่นย้อยจรดขอบฐานล่าง

จากพุทธลักษณะและฐานรองรับ อาจเรียกพระพุทธรูปแบบนี้ว่าพระชัยวัฒน์ มีพบบทังแบบทรงเครื่องใหญ่ ทรงเครื่องน้อย และห่มคลุม จีวรบางแนบพระวรกายมาก จนไม่สามารถสังเกตเห็นถึงรอยขอบชายผ้าและสังฆาฏิได้

พระพุทธรูปแบบนี้ มีพุทธลักษณะคล้ายคลึงกับพระพุทธรูปประธานที่ประดิษฐานภายในพระอุโบสถ วัดหน้าพระเมรุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่สร้างหรือปฏิสังขรณ์ในสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง (พ.ศ. 2172 – 2199)¹⁰ พระพุทธรูปแบบนี้เป็นแบบที่นิยมทำกันมาก ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พ.ศ. 2199 – 2231) สืบต่อลงมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ สร้างขึ้นเพื่ออุทิศส่วนกุศลหรือแก้บน¹¹

กำหนดอายุของพระพุทธรูปแบบนี้ จึงควรมีการสร้างอยู่ในสมัยอยุธยาตอนปลาย จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ราวปลายพุทธศตวรรษที่ 22 ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 24 เป็นอย่างน้อย

3.2.1.2 พระพุทธรูปศิลาทราย

ภายหลังและชุดแต่ง พบชิ้นส่วนแตกหักสภาพไม่สมบูรณ์ของพระพุทธรูปศิลาทรายต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก สามารถศึกษารายละเอียดได้จากตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 แสดงลักษณะรายละเอียดของพระพุทธรูปหินทราย

ลำดับที่	หมายเลข ถุ	ตำแหน่ง ที่พบ	สภาพและรายละเอียด
1	134	S20 W35	ชิ้นส่วนพระซงค์ มีรูรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า 3 x 4 เซนติเมตร เจาะทะลุอยู่ในส่วนในของแกนหิน สำหรับใส่เคียวยึดติดกับส่วนอื่นๆของ พระพุทธรูป
2	95	S15 W35	สภาพแตกหักมาก สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นส่วนบนพระองค์ข้างขวาของพระพุทธรูป

¹⁰ สันติ เล็กสุขุม. เรื่องเดิม, หน้า 146 – 147.

¹¹ ศิลปากร, กรม. รูปและสัญลักษณ์แห่งสาภพพุทธ. (กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, 2532.) หน้า 49.

ลำดับ ที่	หมายเลข ถุง	ตำแหน่ง ที่พบ	สภาพและรายละเอียด
3	100	S15 W35	ชิ้นส่วนพระชานุสภาพไม่สมบูรณ์ ยังคงปรากฏฝ่าพระบาทข้าง ซ้ายหงายวางอยู่บนพระชานุ
4	162	S25 W35	ชิ้นส่วนพระศอกสภาพแตกหักมาก เส้นผ่าศูนย์กลางส่วนพระศอก 13 เซนติเมตร (ภาพที่ 195)
5	162	S25 W35	ส่วนพระกรเส้นผ่านศูนย์กลาง 9 เซนติเมตร ยาว 9 เซนติเมตร มี ร่องรอยการลงรักปิดทอง (ภาพที่ 196)
6	162	S25 W35	ส่วนพระเศียรสภาพแตกหักมากเหลือเพียงส่วนบนของพระเศียร มีเม็ดพระศกประกอบอยู่โดยรอบ
7	175	S25 W45	ชิ้นส่วนพระพาดำสภาพแตกหักยาวประมาณ 13 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลาง 8.5 เซนติเมตร
8	175	S25 W45	ชิ้นส่วนพระเศียรสภาพแตกหักมาก มีร่องรอยการสลักเม็ดพระ ศกประกอบอยู่
9	132	S20 W30	ชิ้นส่วนพระพาดำ 4 ชิ้น เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 8 – 12 เซนติเมตร
10	134	S20 W35	ชิ้นส่วนบันพระองค์ 1 ชิ้น และชิ้นส่วนพระเศียรแตกหัก ประกอบด้วยเม็ดพระศก 1 ชิ้น
11	23	S5W30	ชิ้นส่วนพระชานุ 1 ชิ้น และพระพาดำ 1 ชิ้น

ลำดับ ที่	หมายเลข ถุง	ตำแหน่ง ที่พบ	สภาพและรายละเอียด
12	134	S20 W35	ชั้นส่วนโพรพระศกด้านซ้าย 1 ชั้น (ภาพที่ 197) พระกร 3 ชั้น มี ร่องรอยการลงรักปิดทองและข้อพระบาท 3 ชั้น
13	158	S25 W30	พระเกตุมาลาสภาพแตกหัก ประกอบด้วยเกตุมาลาเป็นรูปเปลว เพลิง ด้านล่างประดับด้วยแถวลายกลีบบัว (ภาพที่ 198)
14	94	S15 W30	ส่วนพระขงศ์สภาพแตกหัก
15	171	S25 W40	ชั้นส่วนพระกร 2 ชั้น และเศษพระเศียรขนาดเล็ก 1 ชั้น
16	52	S10 W35	ชั้นส่วนแตกหักของพระเกตุมาลา มีลักษณะเป็นรูปเปลวเพลิง 1 ชั้น (ภาพที่ 199) ส่วนแตกหักของส่วนพระเศียร 3 ชั้น ประกอบด้วยแถวเม็ดพระศก เป็นเม็ดกลมประดับในแนวนอน โดยรอบ (ภาพที่ 200, ภาพลายเส้นที่ 23) และส่วนของพระกร 2 ชั้น
17	284	S5W20	พระขานุสภาพแตกหัก 1 ชั้น เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 12.5 เซนติเมตร (ภาพที่ 201)
18	394	N5W45	ฐานพระศิลาทรายสภาพแตกหัก ยาวประมาณ 6.5 เซนติเมตร กว้าง 5.5 เซนติเมตร และหนา 1.5 เซนติเมตร ลักษณะของฐาน เหลือเพียงส่วนบนของฐานปัทม์ ประกอบด้วยหน้ากระดานบน เส้นลวด บัวหงาย เส้นลวด ลูกแก้วอกไก่ และบัวคว่ำ ตาม ลำดับจากส่วนบนลงสู่ส่วนล่าง (ภาพที่ 202)
19	163	S25 W35	ชั้นส่วนแตกหักของพระพุทธรูปศิลาทราย จนกลายเป็นเพียงเศษ ศิลาทราย

ลำดับ ที่	หมายเลข ถุง	ตำแหน่ง ที่พบ	สภาพและรายละเอียด
20	120	S20 W10	เศษศิลาทราย
21	3	S5 W15	ชิ้นส่วนพระเกตุมาลาสภาพแตกหักมาก
22		S10 W25	พระวรกายท่อนบน เหลือความสูงประมาณ 60 เซนติเมตร กว้าง 50 เซนติเมตร ถึอครองจีวรแบบห่มเฉียง ปลายสังฆาฏิจรดพระนาภีเป็นรูปเขี้ยวตะขาบ (ภาพที่ 203 , ภาพลายเส้นที่ 24)
23		S10 W30	ชิ้นส่วนพระเพลา ชัดสมาธิราบ สภาพชำรุดมาก หน้าตักประมาณ 100 เซนติเมตร (ภาพที่ 204)
24		S10 W45	สภาพไม่สมบูรณ์ เหลือเพียงส่วนพระขงค์ นั่งขัดสมาธิราบปางสมาธิ หน้าตักประมาณ 95 เซนติเมตร
25		N5W40	พระวรกายท่อนบน เหลือความสูงประมาณ 45 เซนติเมตร มีพุทธลักษณะเหมือนกับพระพุทธรูปหินทรายลำดับที่ 22
26		S20 W35	พระเพลา สภาพที่เหลืออยู่ มีลักษณะเป็นพระพุทธรูปประทับนั่งขัดสมาธิราบปางมารวิชัย หน้าตักประมาณ 100 เซนติเมตร
27		S10 W35	พระเพลาขนาดหน้าตักประมาณ 45 เซนติเมตร สันนิษฐานว่าน่าจะประทับนั่งขัดสมาธิราบ ปางมารวิชัย
28		S10 W35	ส่วนพระขงค์ สภาพชำรุดมาก
29		S25 W40	พระเพลาขนาดหน้าตักประมาณ 62 เซนติเมตร ประทับนั่งขัดสมาธิราบปางมารวิชัย

ลำดับ ที่	หมายเลข ถุง	ตำแหน่ง ที่พบ	สภาพและรายละเอียด
30		S20 W40	พระเพลาขนาดหน้าตักประมาณ 60 เซนติเมตร ประทับนั่งขัดสมาธิราบ ปางมารวิชัย
31		S25 W25	พระขานุพระพุทธรูปศิลาทราย

ชิ้นส่วนพระพุทธรูปศิลาทรายที่พบทั้งหมด ไม่มีลักษณะพิเศษหรือลวดลายมากเพียงพอที่สามารถนำไปศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบในเชิงประวัติศาสตร์ศิลปะ จึงยากแก่การกำหนดอายุ อีกทั้งจากการขุดแต่ง พบว่าชิ้นส่วนต่าง ๆ นั้น น่าจะถูกรบกวนเคลื่อนย้ายมาจากตำแหน่งเดิม รวมถึงชิ้นส่วนที่ขาดหายไปของพระพุทธรูปก็ไม่ได้อยู่ในบริเวณวัด ทำให้สันนิษฐานได้ว่า โบราณวัตถุเหล่านี้ได้ถูกรบกวนจนไม่สามารถนำมาใช้เป็นตัวอย่างสำคัญในการกำหนดอายุโบราณสถานแห่งนี้ได้อย่างชัดเจน

3.2.1.3 พระพุทธรูปดินเผา

พบในปริมาณน้อย สภาพไม่สมบูรณ์ แฉกหักออกเป็นชิ้นขนาดเล็ก จนไม่สามารถทำการศึกษากำหนดอายุได้ อย่างไรก็ตามก็สามารถทำการศึกษาสภาพและรายละเอียดของชิ้นส่วนเหล่านี้ได้จากตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5 แสดงสภาพและรายละเอียดของพระพุทธรูปดินเผา

ลำดับ ที่	หมายเลข ถุง	ตำแหน่ง ที่พบ	สภาพและรายละเอียด
1	170	S25 W40	ส่วนฐานแตกหักสภาพไม่สมบูรณ์ มีร่องรอยการทาน้ำรักสีดำเหลือความสูงประมาณ 7.5 เซนติเมตร องค์ประกอบบางส่วนของฐาน ประกอบด้วยเชิงเรียงซ้อนลดหลั่นกันสี่ชั้น ชั้นที่สองนับจากชั้นล่างมีความสูงมากที่สุดประมาณ 4 เซนติเมตร ชั้นอื่น ๆ มีความสูงเฉลี่ย 0.8 เซนติเมตร (ภาพที่ 205)

ลำดับ ที่	หมายเลข ถุง	ตำแหน่ง ที่พบ	สภาพและรายละเอียด
2	186	S25 W45	ส่วนแตกหักอีกส่วนหนึ่งของฐานพระพุทธรูปลำดับที่ 1
3	55	S10 W35	สภาพไม่สมบูรณ์ สูงประมาณ 6 เซนติเมตร ยาว 8 เซนติเมตร องค์กรประกอบของส่วนฐานพระพุทธรูปเท่าที่เหลืออยู่ ประกอบด้วยเส้นลวดหนึ่งเส้น บัวคว่ำ หน้ากระดานบน และเส้นลวดตามลำดับจากส่วนล่างขึ้นสู่ส่วนบน ด้านบนมีรูกลมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 0.8 เซนติเมตร 2 รู ประกอบอยู่ สำหรับรองรับเดือยของประติมากรรมที่ตั้งอยู่ด้านบนเพื่อความมั่นคง (ภาพที่ 206)
4	290	S5W5	ชิ้นส่วนพระชานู สภาพแตกหัก
5	104	S15 W40	ส่วนพระอุระสภาพไม่สมบูรณ์ ปราศจากพระพาหาทั้งสองข้าง และพระเศียร (ภาพที่ 207)
6	321	S10 W35	ชิ้นส่วนดินเผา ไม่สามารถสันนิษฐานว่าเป็นส่วนประกอบใด แต่มีการทาสีแดง และปิดทอง (ภาพที่ 208)
7	300	S25 W50	ชิ้นส่วนแตกหักของพระพุทธรูป จนกลายเป็นเศษดินเผา

3.2.1.4 แกนพระพุทธรูปดินเผาบุเงิน

โบราณวัตถุประเภทนี้ คือส่วนแกนของพระพุทธรูปดินเผาบุเงิน ทำด้วยดินเผาประเภทเนื้อดินธรรมดา ส่วนของเงินที่เคยบุอยู่หลุดหายไปแล้ว จึงจัดให้พระพุทธรูปกลุ่มนี้อยู่ในประเภทดินเผา พบรวมกันทั้งหมด 5 องค์ มีรูปแบบคล้ายคลึงกัน แต่มีขนาดและสภาพที่เหลืออยู่แตกต่างกันออกไป เพื่อง่ายและสะดวกต่อความเข้าใจในเรื่องของสภาพและรายละเอียด จึงจัดทำตารางที่ 3.6 เพื่อทำการศึกษา

ตารางที่ 3.6 แสดงสภาพและรายละเอียดของแกนพระพุทธรูปดินเผาบุเงิน

ลำดับ ที่	หมายเลข จุด	ตำแหน่ง ที่พบ	สภาพและรายละเอียด
1	15	S5W15	<p>สภาพไม่สมบูรณ์ ส่วนพระเศียรหลุดหายไป พระพุทธรเจ้าประทับนั่งขัดสมาธิราบปางมารวิชัยบนฐานสิงห์ หน้าตักประมาณ 3.3 เซนติเมตร พระซกั้ทั้งสองข้างกริดลายเป็นรูปวงรีซ้อนกันสองชั้น ส่วนฐานสิงห์นั้นสูงประมาณ 3.5 เซนติเมตร ในรูปทรงครึ่งวงรี ประกอบด้วยฐานเชิงสอง ชั้น ชั้นล่างเรียบ ชั้นที่สองกริดลายเป็นรูปกลีบบัวเรียงเป็นแถวยาว ขาสิงห์ บัวคว่ำและบัวหงายตามลำดับจากส่วนล่างขึ้นสู่ส่วนบน ขาสิงห์ประกอบด้วยกาบเท้าสิงห์ รูปทรงสามเหลี่ยมคล้ายกระจังกริดแบ่งลายภายใน น่องสิงห์กริดเป็นเส้นคู่ขนานยาวต่อเนื่องไปยังส่วนของท้องสิงห์ ท้องสิงห์ย้อยลงมา ตรงกลางประดับด้วยนมสิงห์รูปสามเหลี่ยม ส่วนบัวหงายประดับด้วยกลีบบัว ประกอบด้วยกลีบแทรกกลีบซ้อน การทำลายของฐาน และพระพุทธรูป ใช้เทคนิคการกริดลายลงบนเนื้อดินเผาก่อนบุเงินลงไป ตรงส่วนกลางของแกนพระ เจาะเป็นรูยาวในแนวตั้ง ความสูงเท่าที่เหลืออยู่ของพระพุทธรูปรวมฐาน 7 เซนติเมตร สำหรับพระพุทธรเจ้า ถูครองจีวรแบบห่มเฉียง ปลายสังฆาฏิเป็นรูปเขี้ยวตะขาบ (ภาพที่ 209, ภาพลายเส้นที่ 25)</p>
2	14	S5W15	<p>สภาพไม่สมบูรณ์ แตกหักตั้งแต่ส่วนพระเพลาขึ้นไป หน้าตักประมาณ 2.8 เซนติเมตร ความสูงรวมฐานประมาณ 5.5 เซนติเมตร มีพุทธลักษณะและสัณฐานเหมือนกับพระพุทธรูปลำดับที่ 1 (ภาพที่ 210)</p>

ลำดับ ที่	หมายเลข ถุง	ตำแหน่ง ที่พบ	สภาพและรายละเอียด
3	316	S35 W25	สภาพไม่สมบูรณ์ เหลือส่วนพระเพลาและฐานเท่านั้น หน้าคัก ประมาณ 3.5 เซนติเมตร ความสูงรวมฐานประมาณ 3 เซนติเมตร มีรูเจาะทะลุในแนวตั้งที่แกนกลางของพระพุทธรูป พระพุทธรูปประทับนั่งขัดสมาธิราบบนฐานบัวเดี่ยว ๆ ที่ประดับ ด้วยกลีบบัวโดยการกรีดแบ่งลายภายใน (ภาพที่ 211)
4	39	S10 W15	สภาพไม่สมบูรณ์ เหลือเฉพาะส่วนฐานรูปครึ่งวงกลม สูง ประมาณ 8 เซนติเมตร ฐานล่างสุดยาว 10 เซนติเมตร มีลักษณะ ของส่วนฐานคล้ายคลึงกับพระพุทธรูปลำดับที่ 1 (ภาพที่ 212.)
5	16	S5W15	สภาพไม่สมบูรณ์ มีลักษณะของฐานเหมือนกับฐานพระพุทธรูป ลำดับที่ 4 ความสูงรวมฐาน 10 เซนติเมตร ฐานด้านล่างสุดยาว 8 เซนติเมตร (ภาพที่ 213 , ภาพลายเส้นที่ 26)

พระพุทธรูปกลุ่มนี้ มีลักษณะพิเศษคือประทับนั่งขัดสมาธิราบปางมารวิชัย บนฐาน
สูงแบบฐานสิงห์ ประดับด้วยกลีบบัวอยู่ด้านบน จากลักษณะการทำฐานสูงรองรับพระพุทธรูป เป็น
แบบนิยมในสมัยอยุธยาตอนปลาย¹² สืบต่อมาจนถึงสมัยต้นรัตนโกสินทร์ จึงอาจกำหนดอายุสมัย
ของพระพุทธรูปกลุ่มนี้ได้อย่างกว้างๆ ราวพุทธศตวรรษที่ 23 - 24

¹² สันติ เล็กสุขุม. เรื่องเดิม. หน้า 147.

3.2.1.5 พระพุทธรูปปูนปั้น

พบส่วนพระพาหาหรือแขนของพระพุทธรูปปูนปั้นบริเวณพื้นที่ S10W40 (ภาพที่ 214) สภาพแตกหักมาก สันนิษฐานว่าเมื่ออยู่ในสภาพสมบูรณ์ น่าจะมีเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 14 เซนติเมตร ชิ้นส่วนพระกรรม ขนาดประมาณ 8 x 7 เซนติเมตร สภาพแตกหัก พบบริเวณพื้นที่ S10W40 (ภาพที่ 215) นอกจากนี้ยังพบเม็ดพระศกปูนปั้นขนาดใหญ่และเล็ก จำนวน 109 เม็ด บางชิ้นมีร่องรอยของการลงรัก ขนาดใหญ่มีเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 4 เซนติเมตร สูงประมาณ 5 เซนติเมตร ขนาดเล็กมีเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 1.5 เซนติเมตร สูงประมาณ 2 เซนติเมตร พบกระจายตัวบริเวณพื้นที่ S5W40, S10W40, S15W40, S20W40, S15W45, S20W35, S10W45, S10W35, S20W45 และ N5W35 (ภาพที่ 216)

3.2.2 พระพิมพ์ดินเผา

จากการขุดแต่งพบ 3 องค์ เป็นพระพิมพ์เนื้อดินเผาไฟในอุณหภูมิต่ำ ขึ้นรูปด้วยการใช้แม่พิมพ์กดประทับ มีลักษณะรายละเอียดดังต่อไปนี้

พระพิมพ์ดินเผาองค์ที่ 1 (ภาพที่ 217 , ภาพลายเส้นที่ 27) พบบริเวณพื้นที่ขุดแต่ง S25W20 รูปทรงสามเหลี่ยม แตกหักบริเวณส่วนบนเหนือเศียรพระพุทธรเจ้า กว้าง 1.7 เซนติเมตร หนา 0.5 เซนติเมตร ความสูงที่เหลืออยู่ประมาณ 2 เซนติเมตร ทำเป็นรูปพระพุทธรเจ้าประทับนั่งขัดสมาธิปางมารวิชัยบนฐานสิงห์ภายในซุ้มเรือนแก้ว ด้านข้างทั้งสองของพระองค์ มีรูปบุคคลประกอบด้านละ 1 คน อยู่ในอาการคล้ายกำลังคุกเข่า ประคองอัญชูลี หันหน้าไปทางพระพุทธรองค์

เนื่องจากสภาพลวดลายของพระพิมพ์ค่อนข้างเลือน จึงยากแก่การศึกษาเปรียบเทียบ อย่างไรก็ตาม ตรงส่วนกลางขอบฐานสิงห์ยังคงสังเกตเห็นนูนสิงห์ยาวออกมามาก จึงอาจสันนิษฐานในเบื้องต้นได้ว่า น่าจะสร้างขึ้นในสมัยอยุธยาตอนปลาย ราวพุทธศตวรรษที่ 22-23 และมีลักษณะทางประติมานวิทยาเหมือนกับพระพิมพ์ดินเผาประเภทพระเลียง วัดประคูลี จังหวัดลำพูน¹³

พระพิมพ์ดินเผาองค์ที่ 2 (ภาพที่ 218 , ภาพลายเส้นที่ 28) พบบริเวณพื้นที่ขุดแต่ง S10W35 สภาพไม่สมบูรณ์ แตกหักบริเวณด้านบนและด้านซ้ายของพระพุทธรเจ้า รูปทรงของพระพิมพ์เป็นรูปสามเหลี่ยม หนาประมาณ 0.5 เซนติเมตร กว้างประมาณ 2.3 เซนติเมตร ความสูงเท่าที่เหลืออยู่ประมาณ 3 เซนติเมตร ทำเป็นรูปพระพุทธรเจ้าประทับนั่งขัดสมาธิ ปางมารวิชัย ภายในซุ้มเรือนแก้วที่ประกอบด้วยเสา กรอบซุ้มที่ประดับด้วยใบระกา สำหรับพระพุทธรองค์นั้น ถือครองจีวร

¹³ ทรงวิทย์ แก้วศรี. พระเครื่องแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ-ทุติยภูมิ-ตติยภูมิ. (นิตยสารศิลปากร, ปีที่ 38 ฉบับที่ 2 มี.ค.-เม.ย. 2538), หน้า 104.

แบบห่มเฉียง ปลายสังฆาฏิตัดเรียบยาวจรดพระนาภี และอยู่เหนือขอบรัดประคด ที่มีลักษณะหักตรงด้านข้าง พระพักตร์ของพระพุทธรองค์ก่อนข้างกลม เกตุมาลาเป็นรูปดอกบัวตูม พระอุระอวบอ้วน พื้นที่ว่างด้านขวาของพระพุทธรเจ้า มีลวดลายพันธุ์พฤกษา คล้ายดอกบัวเอาหัวลง ประกอบอยู่ 1 ดอก

เนื่องจากสภาพรายละเอียดของพระพิมพ์มีไม่มากพอสำหรับการศึกษาค้นคว้า จึงไม่สามารถกำหนดอายุในเบื้องต้นได้

พระพิมพ์ดินเผาองค์ที่ 3 (ภาพที่ 219 , ภาพลายเส้นที่ 29) พระพิมพ์องค์นี้พบในพื้นที่จุดแต่ง S15W35 ขณะขุดผ่านพื้นวิหารระยะสุดท้ายลงไป และพบวางอยู่บนพื้นวิหารของงานก่อสร้างวิหารระยะที่ 1-2

สภาพค่อนข้างสมบูรณ์ แตกหักตั้งแต่ส่วนข้อพระบาทลงไป เหลือความสูง 6 เซนติเมตร กว้าง 2.5 เซนติเมตร หนา 0.5 เซนติเมตร รูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า ส่วนบนทำเป็นทรงสามเหลี่ยม ลักษณะของพระพิมพ์ ทำเป็นรูปพระพุทธรเจ้าประทับยืนภายในซุ้มเรือนแก้ว ประกอบด้วยเสาเรียงเหลี่ยมข้างละสามต้น รองรับกรอบเรือนแก้วรูปสามเหลี่ยมหักโค้ง จึงคล้ายพระองค์ประทับอยู่ในซุ้มจรนำ พระพักตร์และพระเกตุมาลาเหมือนกับพระพิมพ์องค์ที่ 2 พระหัตถ์ข้างขวาปล่อยลง อยู่ในอาการคล้ายจับสวางเอาไว้ ส่วนพระหัตถ์ข้างขวา ยกหงายฝ่าพระหัตถ์ออกแนบพระอุระ จากลักษณะอาการของพระองค์ เป็นแบบที่ไม่ค่อยพบ จึงสันนิษฐานในเบื้องต้นว่า น่าจะเป็นปางประทานพร นอกจากนี้ยังปรากฏจีบหน้านางยาวจรดพระบาทประกอบด้วย กำหนดอายุสมัยอยุธยาตอนกลาง ราวพุทธศตวรรษที่ 20-21

3.3 โบราณวัตถุที่เป็นเครื่องมือเครื่องใช้

3.3.1 ตะปูโลหะ (ภาพที่ 220 , ภาพลายเส้นที่ 30)

พบในปริมาณน้อย ลักษณะเป็นแท่งสี่เหลี่ยมยาว ปลายแหลม มีหลายขนาด ยาวตั้งแต่ 3-20 เซนติเมตร มีสนิมเหล็ก (IRON OXIDE) เกาะอยู่มาก พบบริเวณวิหารหมายเลข 1 มีหน้าที่การใช้งาน ในการตอกยึดเครื่องมือที่ใช้ประกอบสถาปัตยกรรม เช่น ส่วนของเครื่องมือฝังกระเบื้อง คันทวยไม้ กรอบประตูหน้าต่าง เป็นต้น และใช้เป็นแกนสำหรับตอกยึดลวดลายประดับปูนปั้น

3.3.2 แท่งหินบดยา (ภาพที่ 221)

พบจำนวน 3 ชิ้น ทำจากหินทราย สภาพแตกหักทั้งหมด มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ชิ้นที่ 1 พบบริเวณพื้นที่ S5W25 ทำจากศิลาทรายขัดมัน ยาวประมาณ 11 เซนติเมตร สภาพที่สมบูรณ์น่าจะมีเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 7 เซนติเมตร

ชั้นที่ 2 พบบริเวณพื้นที่ S35W30 ยาวประมาณ 12 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางสูงสุดประมาณ 6.2 เซนติเมตร เป็นแท่งทรงกระบอกส่วนปลายโค้งมน

ชั้นที่ 3 พบบริเวณพื้นที่ S15W45 รูปทรงกระบอก ยาวประมาณ 9.5 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางสูงสุดประมาณ 5.5 เซนติเมตร

แท่งหินบดยาใช้สำหรับบดสิ่งทึบลงบนวัตถุที่จะนำไปใช้เป็นตัวยาให้แตกละเอียด เพื่ออำนวยความสะดวกผสมตัวยา

3.3.3 สากหิน (ภาพที่ 222)

พบจำนวน 2 ชิ้น สภาพเกือบสมบูรณ์ มีลักษณะเป็นรูปทรงกรวยมน

ชั้นที่ 1 ยาวประมาณ 10.5 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางสูงสุด 4.2 เซนติเมตร

ชั้นที่ 2 ยาวประมาณ 15.5 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางสูงสุดประมาณ 4 เซนติเมตร

3.3.4 เหรียญสำริด (ภาพที่ 223)

พบบริเวณพื้นที่ N5W25 ลักษณะเป็นเหรียญกลมแบนหนา 0.2 เซนติเมตร เกือบกึ่งกลางเหรียญมีรูรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 0.5×0.5 เซนติเมตร ไม่มีการทำลวดลายใดๆ จึงบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

3.3.5 มีดโลหะ (ภาพที่ 224, ภาพลายเส้นที่ 31)

จากการขุดแต่งพบ 2 ชิ้น สภาพไม่สมบูรณ์ มีสนิมเหล็กเกาะอยู่

ชั้นที่ 1 พบบริเวณพื้นที่ S5W15 ยาว 22.5 เซนติเมตร กว้าง 3.2 เซนติเมตร หนา 0.8 เซนติเมตร ส่วนปลายมีรูเจาะทะลุหนึ่งรู จากสภาพของมีดพบว่าไม่มีคมทั้งสองด้าน จึงอาจเป็นเพียงแท่งเหล็กธรรมดาเท่านั้น

ชั้นที่ 2 พบบริเวณพื้นที่ S20W40 เป็นส่วนปลายดาบรูปร่างโค้ง เหลือความยาวประมาณ 22 เซนติเมตร กว้าง 3 เซนติเมตร และหนา 0.3 เซนติเมตร

3.3.6 ชิ้นส่วนภาชนะสำริด (ภาพที่ 225)

พบบริเวณพื้นที่การขุดแต่ง S5W45 สภาพไม่สมบูรณ์เหลือเพียงส่วนขอบปาก ลักษณะปากเป็นแบบปากตรง ยาวประมาณ 0.2 เซนติเมตร จึงบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

3.3.7 เบี้ยจั่น (COWRIE SHELL) (ภาพที่ 226 , ภาพลายเส้นที่ 32)

พบจำนวน 16 จิ้น จัดเป็นนิเวศน์วัตถุชนิดหนึ่งประเภทหอย ที่มนุษย์ได้นำมาปรับเปลี่ยนการใช้งาน ให้แทนเงินตราในสมัยโบราณ โดยเฉพาะในสมัยอยุธยาตอนปลาย แต่เดิมนำมาจากแม่น้ำโขง ภายหลังพวกพ่อค้านำมาจากแถบเกาะมัลดีเวส เกาะฟิลิปปินส์ เมืองสุวัก และเมืองมะละกา¹⁴

3.3.8 ลูกกระสุนดินเผา (ภาพที่ 227)

จากการขุดแต่งพบทั้งสิ้น 14 ลูก มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางตั้งแต่ 2.3 – 5.7 เซนติเมตร สีน้ำตาลเกือบทั้งหมด มีเพียง 1 ลูก เป็นสีขาว พบบริเวณพื้นที่ S25W50 สันนิษฐานน่าจะเป็นวัตถุสำหรับการละเล่นบางอย่าง

3.3.9 เตาชิงกราน (ภาพที่ 228)

พบกระจายตัวแตกหักทั้งหมด ไม่สามารถนำมาประกอบได้ เตาชิงกรานมีหลายขนาด ตั้งแต่เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 20 เซนติเมตร ถึง 50 เซนติเมตร การใช้งานคงแตกต่างกันไปตามขนาดภาชนะที่ต้องการ เป็นเตาหุงต้มที่มีลักษณะเป็นถาดรูปไข่ มีฐานเตี้ย ๆ ด้านบนเป็นถาดใส่พื้นยกขอบขึ้นเล็กน้อย มีปลายเส้ายื่นออกมารับกันภาชนะสามเส้า มักปั้นด้วยดินเหนียวปนทรายหยาบ เนื้อดินค่อนข้างแกร่งสีเหลืองแกมแดง สภาพสมบูรณ์มีขนาดโดยเฉลี่ยกว้าง 30 เซนติเมตร ยาว 40 – 45 เซนติเมตร สูง 17 – 18 เซนติเมตร เตาชิงกรานถูกใช้กันทั่วไปในคร้วไทย ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 19 – 24 อาจมีแหล่งผลิตสำคัญบริเวณภาคกลางของประเทศไทย อาทิ แหล่งเตาแม่น้ำน้อย จังหวัดสิงห์บุรี แหล่งเตาพื้นเมืองของอยุธยา เป็นต้น

มีหลักฐานว่าพบเตาชิงกรานในแหล่งเรือจม ซึ่งบรรจุทุกสินค้าในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย จำนวนเพียงเล็กน้อยในเรือจม จึงแสดงให้เห็นว่าน่าจะเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ของคนบนเรือ มากกว่าที่จะเป็นสินค้าที่นำเข้าหรือส่งออกไปยังต่างประเทศ¹⁵ จากการขุดแต่งพบชิ้นส่วนของเตาชิงกรานในปริมาณน้อย

¹⁴ ส. พลาชน้อย. เกร็ดโบราณคดีประเทศไทย. (กรุงเทพฯ : อักษรพิทยา, 2539), หน้า 155.

¹⁵ สุภชัย นวการพิศุทธิ. รายงานวัดสะพานนาคร ตำบลประจักษ์ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (เอกสารอัดสำเนา, 2544), 67.

3.3.10 เบี้ยดินเผา (ภาพที่ 229)

พบกระจายตัวทั่วบริเวณวัด มีจำนวน 4 ชั้น เส้นผ่านศูนย์กลางตั้งแต่ 3.7 – 6.5 เซนติเมตร หนาตั้งแต่ 0.7 – 1.3 เซนติเมตร ทำจากเศษภาชนะดินเผาหรือเศษกระเบื้องมุงหลังคา (ยกเว้นชั้นหนึ่งทำจากหินสีขาว) นำมากระเทาะแต่งขอบให้เป็นรูปร่างกลม จึงสังเกตเห็นเป็นวงกลมไม่สม่ำเสมอ อีกแบบหนึ่งทำให้เป็นรูปร่างกลมมาตั้งแต่ในขั้นตอนการผลิต จึงเห็นความแตกต่างของขอบวงกลมที่มีความสม่ำเสมอและเรียบมากกว่า

ลักษณะการใช้งานของวัตถุชนิดนี้ ยังไม่พบหลักฐานการใช้งานอย่างแน่นอนในเบื้องต้น จึงสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นวัตถุประกอบการละเล่นบางอย่าง เช่น การโยนลูกสะบ้า ของกลุ่มชนเชื้อชาติมอญ ที่ยังคงมีการละเล่นเช่นนี้อยู่ในปัจจุบัน

3.3.11 เบ้าหลอม (ภาพที่ 230)

พบในหลุมขุดทดสอบที่ 5 (T.P-5) ลักษณะรูปทรงเป็นรูปครึ่งวงกลม เส้นผ่านศูนย์กลางส่วนปาก ประมาณ 3.5 เซนติเมตร ภายในเบ้ามีฟองอากาศกระจายตัวอยู่โดยทั่วไป สันนิษฐานว่าเป็นวัสดุที่ใช้ในการรองรับโลหะหลวก่อนนำไปเทเข้าแม่พิมพ์

3.3.12 ห่วงโลหะ (ภาพที่ 231)

พบรวมกัน 3 ชั้น

ชั้นแรก พบบริเวณพื้นที่ N5W30 เป็นห่วงเหล็ก มีคราบสนิมเกาะติดโดยทั่วไป เส้นผ่านศูนย์กลาง 3.8 เซนติเมตร หนา 0.5 เซนติเมตร

ชั้นที่สอง พบบริเวณพื้นที่ S30W45 เป็นรูปร่างรี เส้นผ่านศูนย์กลางสูงสุด 3 เซนติเมตร หนา 0.5 เซนติเมตร

ชั้นที่สาม พบบริเวณพื้นที่ S15W35 เป็นห่วงสำริดขนาดเล็ก มีลักษณะคล้ายขดลวดมาขดกันสามชั้น แล้วนำมาร้อยต่อกันสองชั้น คล้ายสายโซ่ ไม่สามารถพิจารณาหน้าที่การใช้งานได้ จึงเพียงบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

3.3.13 ลูกเหล็ก (ภาพที่ 232)

พบบริเวณพื้นที่ N10W40 ลักษณะเป็นรูปทรงกลมตันขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 3.5 เซนติเมตร มีออกไซด์ของเหล็กหรือสนิมติดอยู่โดยทั่วไป จึงบันทึกไว้เป็นหลักฐานการพบ

3.3.14 ตะกรุด (ภาพที่ 233, ภาพลายเส้นที่ 33)

พบจำนวน 2 ชิ้น

ชิ้นที่ 1 พบบริเวณพื้นที่ S5W15 แดกหักออกเป็น 2 ท่อน ความยาวเฉลี่ยประมาณ 5 เซนติเมตร ลักษณะเป็นรูปทรงกระบอกมีรูตรงกลาง เส้นผ่านศูนย์กลาง 0.5 เซนติเมตร มีไขสีขาวติดอยู่ที่วัสดุโดยทั่วไป สันนิษฐานว่าน่าจะทำจากวัสดุประเภทหินหรือตะกั่ว

ชิ้นที่ 2 พบบริเวณพื้นที่ N5W35 สภาพไม่สมบูรณ์ โค้งงอบริเวณส่วนกลาง ลักษณะเป็นรูปทรงกระบอกยาวประมาณ 6 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลาง 0.5 เซนติเมตร เทคนิคการทำทำโดยการนำแผ่นโลหะบาง ๆ มาม้วนให้เป็นรูปทรงกระบอก

3.3.15 ครกหิน (ภาพที่ 234)

พบบริเวณพื้นที่ S15W20 และ S10W35 สภาพไม่สมบูรณ์แตกหักออกเป็นส่วน ๆ ทำจากหินแกรนิต มีความหนา 4.5 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางส่วนปากเมื่ออยู่ในสภาพสมบูรณ์ น่าจะมีขนาดประมาณ 30 เซนติเมตร ส่วนความสูงนั้นไม่สามารถสันนิษฐานได้ จึงบันทึกไว้เป็นหลักฐานการพบ

3.3.16 ฝาตลับสำริด (ภาพที่ 235 , ภาพลายเส้นที่ 34)

พบบริเวณพื้นที่ N10W40 สภาพไม่สมบูรณ์ ลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าปลายมนสำหรับปลายอีกด้านหนึ่งขาดหายไป เหลือความยาวประมาณ 11 เซนติเมตร กว้าง 4.5 เซนติเมตร และหนา 0.1 เซนติเมตร ด้านในของฝาตลับ ยกขอบสูง 0.6 เซนติเมตร ขอบด้านยาวทำเป็นรูยาวสำหรับยึดติดกับเดือยของตัวตลับที่หายไปแล้ว

สำหรับผิวด้านนอกของฝาตลับ กริดลายเป็นรูปวงรีวางเรียงต่อกันเป็นรูปวงกลม ภายในวงรีประดับด้วยลายดอกบัว

3.3.17 เงินพดด้วง (ภาพที่ 236 , ภาพลายเส้นที่ 35)

มีลักษณะเหมือนกับเงินตราที่ชาวต่างชาติที่เข้ามาในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้บันทึกไว้ว่า

“รูปร่างเป็นแท่งกลมเล็ก ๆ แล้วขดที่ตรงกลางจนปลายแท่งทั้งสองข้างชนกัน ส่วนบนนั้นมีตราสองดวงประทับไว้”¹⁶ และ “... พดด้วงมีด้านหนึ่งกลมเหมือนลูกกระสุนปืนยาว ด้านหนึ่งแบนมีรอยบากที่ตรงกลาง ขวามาราวครึ่งเหรียญ ที่ตรงใกล้รอยปากประทับรูปหัวใจ หรือรูปสามเหลี่ยมเล็ก ๆ และบนด้านหนึ่งประทับเป็นจุดกลม ๆ อีกจุดหนึ่ง (ตราจักร).....”¹⁷ เงินพดด้วงเริ่มมีใช้มาตั้งแต่สมัยสุโขทัย จนถึงสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ได้มีประกาศเลิกใช้ไปในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การกำหนดอายุสมัยของเงินพดด้วงคู่ได้จากตราประทับที่ปรากฏอยู่ด้านหน้าอันหมายถึงปีรัชกาลที่ผลิต ซึ่งมีหลายแบบ ส่วนตรงด้านบนจะเป็นตราจักรมีเหมือนกันเกือบทุกก้อน จากเอกสารบันทึกของชาวต่างชาติข้างต้น ได้มีการเขียนรูปของเงินพดด้วงไว้ด้วย ทำให้ทราบอายุที่แน่นอนของเงินพดด้วงกลุ่มที่มีการผลิตใช้ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ อัตรของเงินพดด้วงมีราคาตั้งแต่ 4 บาท, 1 บาท, กึ่งบาท, 1 สลึง, 1 เฟื้อง, กึ่งเฟื้อง และ 1 ไพ

สำหรับเงินพดด้วงที่พบจากการขุดแต่งมีสองก้อน ขนาดแตกต่างกัน

ขนาดใหญ่พบบริเวณพื้นที่ N5W40 ราคา 1 บาท ตราด้านหน้าเป็นพุ่มคล้ายดอกบัวอยู่ในกรอบสามเหลี่ยม ด้านบนเป็นตราจักรคล้ายดอกไม้แปดกลีบล้อมรอบด้วยวงกลม คล้ายกับที่พบภายในวัดสะพานนาคร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา¹⁸

ขนาดเล็ก พบบริเวณพื้นที่ N10W40 ลวดลายประทับจางหายไปแล้วจึงไม่สามารถทำการศึกษาได้

3.3.18 เศษแก้ว (ภาพที่ 237)

พบในปริมาณน้อย เป็นชิ้นส่วนแตกหักของภาชนะประเภทขวด และฝา มีทั้งที่เป็นสีฟ้า สีน้ำเงิน และสีเขียว เหมือนเคลือบด้วยปรอทอีกทีหนึ่ง จึงเพียงบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

¹⁶ ชิมอง เคอ ลาตูแบร์. จดหมายเหตุ, ลา ตูแบร์ ฉบับสมบูรณ์ : ราชอาณาจักรสยาม, แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร. (พระนคร : โรงพิมพ์ก้าวหน้า, 2510), หน้า 321-322.

¹⁷ นิโกลาส แซร์แวมส. ประวัติศาสตร์ธรรมชาติ และการเมืองแห่งราชอาณาจักรสยาม, แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร. (พระนคร : โรงพิมพ์ก้าวหน้า, 2510) หน้า 325 – 326.

¹⁸ ศุภชัย นวการพิศุทธิ์. เรื่องเดิม, หน้า 74.

3.4 ภาชนะดินเผา

พบทั้งหมด 12 ใบ ทั้งสภาพสมบูรณ์ และชำรุด เมื่อพิจารณารูปทรง เทคนิคการตกแต่งผิว ภาชนะ รวมถึงแหล่งผลิต ซึ่งจะสามารถกำหนดอายุโดยวิธีการเทียบเคียงได้ (Relative Dating) รายละเอียดของภาชนะดินเผาแต่ละใบมีดังนี้

ภาชนะดินเผาหมายเลข 1 พบบริเวณพื้นที่จุดแต่ง S30W15 สภาพชำรุด เป็นเครื่องถ้วยจีน เนื้อละเอียด (porcelain) ประเภทถ้วยเขียนสีน้ำเงินใต้เคลือบ สมัยราชวงศ์ซิง อายุราวพุทธศตวรรษที่ 23-24 ด้านในถ้วยเขียนจุด 3 จุดที่ก้น แล้วเขียนเส้นวงกลมที่เชิง กับขอบปาก ส่วนด้านนอกเขียนลายสามเหลี่ยมที่เชิง และเขียนลายตารางภายในเส้นคู่ขนานที่ขอบปาก ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางปาก 9.9 เซนติเมตร สูง 5.1 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางก้น 4.9 เซนติเมตร (ภาพที่ 238 , ภาพลายเส้นที่ 36)

ภาชนะดินเผาหมายเลข 2 พบบริเวณพื้นที่จุดแต่ง S30W15 สภาพชำรุด เป็นเครื่องถ้วยจีน เนื้อละเอียด (porcelain) ประเภทถ้วยเขียนสีน้ำเงินใต้เคลือบ สมัยราชวงศ์ซิง อายุราวพุทธศตวรรษที่ 23-24 ปากผายออกเล็กน้อย ด้านในไม่เขียนลาย ด้านนอกเขียนลายวงกลมมีกากบาทภายในสลับสองจุดในแนวตั้ง ภายในเส้นคู่ขนานที่ขอบปาก เชิงก้นถ้วยเขียนลายเส้นคล้ายคันหญา ล้อไปกับเส้นรอบเชิงก้นถ้วย ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางปาก 10.8 เซนติเมตร สูง 5.2 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางก้น 5.3 เซนติเมตร (ภาพที่ 239 , ภาพลายเส้นที่ 37)

ภาชนะดินเผาหมายเลข 3 พบบริเวณพื้นที่จุดแต่ง S30W45 สภาพชำรุด เป็นภาชนะทรงหม้อ ีทนเนื้อดิน (earthen ware) น่าจะผลิตจากเตาพื้นเมือง ขึ้นรูปภาชนะด้วยมือ ปากผายออกเล็กน้อย ตกแต่งด้วยการตีประทับหรือกดประทับตั้งแต่บริเวณไหล่จนถึงก้น ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางปาก 9.1 เซนติเมตร สูง 10.7 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางลำตัว 13.6 เซนติเมตร (ภาพที่ 240 , ภาพลายเส้นที่ 38)

ภาชนะดินเผาหมายเลข 4 พบบริเวณพื้นที่จุดแต่ง S15W40 สภาพสมบูรณ์ เป็นเครื่องเคลือบ เนื้อละเอียด (porcelain) ผลิตจากเตาในประเทศจีน สมัยราชวงศ์หมิง พ.ศ. 1911-2187 เป็นกระปุกเคลือบสีชาขนาดเล็ก เคลือบเกือบถึงก้น น้ำเคลือบหนา ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางปาก 1.6 เซนติเมตร สูง 2.7 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางลำตัว 2.7 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางก้น 2.2 เซนติเมตร (ภาพที่ 241 , ภาพลายเส้นที่ 39)

ภาชนะดินเผาหมายเลข 5 พบบริเวณพื้นที่จุดแต่ง N5W35 สภาพสมบูรณ์ เป็นเครื่องเคลือบ เนื้อละเอียด (porcelain) ผลิตจากเตาในประเทศจีน สมัยราชวงศ์ซิง พ.ศ. 2187-2454 เป็นฝากระปุกหรือผอบขนาดเล็กเขียนลายสีน้ำเงินใต้เคลือบ จุกที่จับเป็นรูปดอกบัวตูมมีลักษณะคล้ายเสาหัว

เมื่อกองสถาปัตยกรรมไทย จึงอาจจะเป็นของที่ชาวกรุงศรีอยุธยาสั่งทำเพื่อมาใช้สอยในบ้านเมือง ตามความนิยมในยุคนั้น ฝามีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 3.1 เซนติเมตร และสูง 2.9 เซนติเมตร (ภาพที่ 242 , ภาพลายเส้นที่ 40)

ภาชนะดินเผาหมายเลข 6 พบบริเวณพื้นที่ขุดแต่ง S15W10 สภาพสมบูรณ์ เป็นเครื่องเคลือบเนื้อละเอียด (porcelain) ผลิตจากเตาในประเทศจีน สมัยราชวงศ์ซิง พ.ศ. 2187-2454 เป็นฝาเคลือบทรงกลมขนาดเล็ก น่าจะใช้ปิดดักทรงกลมเช่นเดียวกัน ตัวฝาเขียนลายทิวทัศน์ มีบุคคลอยู่ได้ร่วมไม้ ใช้เทคนิคการวัดพู่กัน และตัดเส้นเป็นรูปต้นไม้ ฝามีเส้นผ่านศูนย์กลาง 4.2 เซนติเมตร สูง 2 เซนติเมตร (ภาพที่ 243 , ภาพลายเส้นที่ 41)

ภาชนะดินเผาหมายเลข 7 พบบริเวณพื้นที่ขุดแต่ง N5W35 สภาพสมบูรณ์ เป็นเครื่องเคลือบเนื้อแกร่ง (stone ware) น่าจะผลิตจากเตาในเวียดนาม เป็นภาชนะทรงเคลือบขนาดเล็ก ปราศจากส่วนฝาเขียนลายสีน้ำเงินได้เคลือบด้านนอก ลวดลายละเอียดอ่อนมาก ด้านในไม่เขียนลาย น้ำเคลือบค่อนข้างด้าน เคลือบด้านในและด้านนอกถึงเชิงกัน ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางปาก 3 เซนติเมตร สูง 2 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางลำตัว 3.3 เซนติเมตร (ภาพที่ 244 , ภาพลายเส้นที่ 42)

ภาชนะดินเผาหมายเลข 8 พบบริเวณพื้นที่ขุดแต่ง S10W40 สภาพชำรุด ลักษณะเป็นถ้วยเคลือบเขียว เนื้อแกร่ง (stone ware) ผลิตจากเตาในประเทศจีน สมัยราชวงศ์หมิง พ.ศ. 1911-2187 ปากถ้วยโค้งเข้าเล็กน้อย ลำตัวผายออก ก้นสอบ เคลือบด้านใน ด้านนอกเคลือบไม่ถึงก้น ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางปาก 4.7 เซนติเมตร สูง 3.8 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางลำตัว 4.6 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางก้น 3.4 เซนติเมตร (ภาพที่ 245 , ภาพลายเส้นที่ 43)

ภาชนะดินเผาหมายเลข 9 พบบริเวณพื้นที่ขุดแต่ง N5W20 สภาพชำรุด เป็นตะคันดินเผาเนื้อดิน (earthen ware) ขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน มีคราบเขม่าจับ แสดงถึงร่องรอยการใช้งาน ตามปกติตะคันจะใช้เป็นตะเกียงขนาดเล็ก หรือประทีปในเวลากลางคืน ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางปาก 6.5 เซนติเมตร สูง 2.1 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางก้น 4.1 เซนติเมตร (ภาพที่ 246 , ภาพลายเส้นที่ 44)

ภาชนะดินเผาหมายเลข 10 พบบริเวณพื้นที่ขุดแต่ง S15W35 สภาพสมบูรณ์ เป็นกระปุกเนื้อดิน (earthen ware) ขนาดเล็ก ขึ้นรูปด้วยมือ ปากตรง ลำตัวป่องกลาง ก้นสอบ กระปุกลักษณะแบบนี้ น่าจะใช้ใส่ของเล็กๆน้อยๆในสมัยอยุธยา ประเภทเครื่องสำอาง เป็นอาทิ ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางปาก 2.4 เซนติเมตร สูง 3.3 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางลำตัว 4 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางก้น 2.2 เซนติเมตร (ภาพที่ 247 , ภาพลายเส้นที่ 45)

ภาชนะดินเผาหมายเลข 11 พบบริเวณพื้นที่ขุดแต่ง S15W40 สภาพสมบูรณ์ เป็นกระปุกเนื้อดิน (earthen ware) ขนาดเล็ก ขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน ปากตรง ลำตัวป่องกลาง ก้นสอบ กระปุกลักษณะ

แบบนี้ น่าจะใช้ใส่ของเล็กๆน้อยๆ ประเภทเครื่องสำอาง เป็นต้น ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางปาก 2.7 เซนติเมตร สูง 3.2 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางลำตัว 4.1 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางก้น 3.2 เซนติเมตร (ภาพที่ 248 ,ภาพลายเส้นที่ 46)

ภาษาชนดินเผาหมายเลข 12 พบบริเวณพื้นที่ขุดแต่ง S30W25 สภาพชำรุด ส่วนปากบิ่น เป็นไหเคลือบสีน้ำตาลเนื้อแกร่ง (stone ware) ไม่สามารถวิเคราะห์แหล่งผลิตที่ชัดเจนได้ แต่น่าจะผลิตจากเตาแม่น้ำน้อย หรือแหล่งเตาล้านนา ไหมมีขนาดเล็ก มีหูสามหูประดับที่ไหล่ ตกแต่งด้วยการขูดขีดได้เคลือบเคลือบผิวไม่ถึงก้น ไหใบนี้ใช้บรรจุอัฐิ ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางปาก 11.5 เซนติเมตร สูง 18 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางลำตัว 16 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางก้น 9.5 เซนติเมตร (ภาพที่ 249 ,ภาพลายเส้นที่ 47)

3.5 เศษภาชนะดินเผา

พบเป็นเศษแตกหักกระจายทั่วเนินโบราณสถาน จำนวนรวมทั้งสิ้น 3,098 ชิ้น น้ำหนักรวม 100,395 กรัม สามารถศึกษาเชิงปริมาณได้จากตารางหมายเลข 3.7 (เฉพาะเศษภาชนะดินเผา ไม่รวมภาชนะดินเผาที่มีรูปร่างเกือบสมบูรณ์และสมบูรณ์) สามารถแบ่งย่อยออกเป็น 4 กลุ่มด้วยกันคือ

3.5.1 เศษภาชนะดินเผาประเภทเนื้อดินธรรมดา (Earthen Wares) เศษภาชนะที่พบมีทั้งส่วนปาก ลำตัว ก้น ที่มีการตกแต่งด้วยการกดประทับหรือตีประทับมากที่สุด เป็นส่วนแตกหักของภาชนะรูปทรง หม้อข้าว หม้อแกง หม้อทะนง หม้อตาล ตะคัน กระปุก คนโท สันนิษฐานว่าน่าจะผลิตขึ้นในเขตเมืองอยุธยาเอง (ภาพที่ 252-253 ,ภาพลายเส้นที่ 50)

3.5.2 เศษภาชนะดินเผาเนื้อแกร่งไม่เคลือบ (Unglazed Stone Wares) เศษภาชนะที่พบเป็นส่วนของ ไห อ่าง ครก หม้อ กระปุก ขวด ผลิตจากเตาแม่น้ำน้อย จังหวัดสิงห์บุรี (ภาพที่ 254) และเตาบ้านบางปูน จังหวัดสุพรรณบุรี (ภาพที่ 255 , ภาพลายเส้นที่ 51)

3.5.3 เศษภาชนะดินเผาเนื้อแกร่งเคลือบ (Glazed Stone Wares) ส่วนมากเป็นชิ้นส่วนภาชนะจากแหล่งเตาแม่น้ำน้อย เคลือบสีน้ำตาล และเศษภาชนะเขียนสีดำได้เคลือบ เคลือบสีเขียว เคลือบสีขาว เคลือบสีน้ำตาล และเคลือบสองสีจากแหล่งเตาสุโขทัย-ศรีสัชชนาลัย (ภาพที่ 256-257 , ภาพลายเส้นที่ 52) ส่วนที่พบปริมาณเล็กน้อยได้แก่ เศษภาชนะเคลือบสีเขียวจากแหล่งเตาในล้านนา (ภาพที่ 258) เศษภาชนะเคลือบสีเขียวจากแหล่งเตาในประเทศจีน สมัยราชวงศ์หยวน (ภาพที่ 259 , ภาพลายเส้นที่ 53) เศษภาชนะเคลือบสีเขียวจากเตาในเวียดนาม (ภาพที่ 263 , ภาพลายเส้นที่ 56) และเศษภาชนะเขียนสีน้ำเงินได้เคลือบของญี่ปุ่น (ภาพที่ 260) เศษภาชนะทั้งหมดจำแนกเป็นภาชนะรูปทรงชาม จาน อ่าง ขวด กระปุก ครก และหม้อ

3.5.4 เศษภาชนะดินเผาประเภทเนื้อละเอียด (Porcelain) เป็นเศษเครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์หมิง(พ.ศ.1911-2187) ประเภทจาน ชาม ถ้วย คัดับ กระปุก แบบเขียนสีน้ำเงินใต้เคลือบเขียนสีบนเคลือบ (ภาพที่ 261-262 , ภาพลายเส้นที่ 55) และสมัยราชวงศ์ชิง(พ.ศ.2187-2205) แบบเขียนสีน้ำเงินใต้เคลือบหรือลายคราม แบบเขียนสีบนเคลือบ แบบเขียนลายทองหรือลายน้ำทอง แบบลายไทยหรือเบญจรงค์ มีปริมาณการพบมากกว่าสมัยราชวงศ์หมิงเป็นอย่างมาก (ภาพที่ 264-270 , ภาพลายเส้นที่ 57-60)

ตารางที่ 3.7 แสดงรายละเอียดเชิงปริมาณของเศษภาชนะดินเผาที่พบจากการขุดแต่ง

จำนวน(ชิ้น) / น้ำหนัก(กรัม)

หมายเลข จุด	พื้นที่	แหล่งเตา ที่ผลิต	ประเภท	ปาก						คอ		ไหล่		ลำตัว		ฐาน				ฝา		รวม	
				เข้า		ตรง		ออก								มีเชิง		ไม่มีเชิง					
				จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก		
1	S5W15	พื้นเมือง	เนื้อดิน									3	80					4	110	7	190		
1	S5W15	บางปูน	เนื้อแกร่ง									1	20							1	20		
1	S5W15	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง									1	30	1	210					2	240		
1	S5W15	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด				6	100				16	200	10	440			2	50	34	790		
19	S5W25	พื้นเมือง	เนื้อดิน	2	200							1	80							3	280		
19	S5W25	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง				2	570				2	110							4	680		
19	S5W25	บางปูน	เนื้อแกร่ง				1	60												1	60		
19	S5W25	พื้นเมือง	เนื้อแกร่ง	1	120							1	180							2	300		
19	S5W25	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด				37	370				20	275	65	1325			7	180	129	2150		
19	S5W25	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อแกร่ง															1	10	1	10		
21	S5W30	พื้นเมือง	เนื้อดิน				1	5				5	60							6	65		
21	S5W30	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง				2	80				3	280	1	160					6	520		
21	S5W30	บางปูน	เนื้อแกร่ง									2	60							2	60		
21	S5W30	ศรีสังขาลัย	เนื้อแกร่ง				1	5				2	10	3	460					6	475		
21	S5W30	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด				8	70				6	50	7	180			3	70	24	370		
24	S5W35	พื้นเมือง	เนื้อดิน				1	20				7	320					2	30	10	370		
24	S5W35	บางปูน	เนื้อแกร่ง											1	180					1	180		
24	S5W35	ศรีสังขาลัย	เนื้อแกร่ง				5	60						1	100					6	160		
24	S5W35	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด				13	145				9	100	11	330			8	140	41	715		
24	S5W35	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อแกร่ง									1	10					1	100	2	110		
35	S10W10	พื้นเมือง	เนื้อดิน									11	370	1	40			1	50	13	460		

95

ตารางที่ 3.7 แสดงรายละเอียดเชิงปริมาณของเศษภาชนะดินเผาที่พบจากการขุดแต่ง

จำนวน(ชิ้น) / น้ำหนัก(กรัม)

หมายเลข	พื้นที่	แหล่งเตา ที่ผลิต	ประเภท	ปาก						คอ		ไหล่		ลำตัว		ฐาน				ฝา		รวม	
				เข้า		ตรง		ออก								มีเชิง		ไม่มีเชิง					
				จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก		
35	S10W10	บางปูน	เนื้อแกร่ง											1	230							1	230
35	S10W10	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง					2	60				4	150								6	210
35	S10W10	ศรีสังฆาลัย	เนื้อแกร่ง					7	90				8	150	5	760						20	1000
35	S10W10	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					6	150				8	80	11	420			1	40		26	690
36	S10W15	พื้นเมือง	เนื้อดิน										8	125			15	370				23	495
36	S10W15	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง					1	40				2	60								3	100
36	S10W15	บางปูน	เนื้อแกร่ง										1	70								1	70
36	S10W15	ศรีสังฆาลัย	เนื้อแกร่ง												1	190						1	190
36	S10W15	ล้านนา?	เนื้อแกร่ง												1	140						1	140
36	S10W15	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					2	20				1	10	1	150						4	180
43	S10W20	พื้นเมือง	เนื้อดิน					1	50													1	50
43	S10W20	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด												1	30						1	30
46	S10W25	พื้นเมือง	เนื้อดิน																1	5		1	5
46	S10W25	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง					1	30					1	220							2	350
46	S10W25	ศรีสังฆาลัย	เนื้อแกร่ง					1	20					2	40	1	30					4	90
46	S10W25	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					15	180					12	160	16	470			2	30	45	840
48	S10W30	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					3	20							8	240			1	30	12	290
50	S10W35	พื้นเมือง	เนื้อดิน											1	5							1	5
50	S10W35	ศรีสังฆาลัย	เนื้อแกร่ง											1	20							1	20
50	S10W35	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด											1	5							1	5
59	S10W40	พื้นเมือง	เนื้อดิน					2	100							1	60			2	50	8	230

96

ตารางที่ 3.7 แสดงรายละเอียดเชิงปริมาณของเศษภาชนะดินเผาที่พบจากการขุดแต่ง

จำนวน(ชิ้น) / น้ำหนัก(กรัม)

หมายเลข	พื้นที่	แหล่งเตา ที่ผลิต	ประเภท	ปาก						คอ		ไหล่		ลำตัว		ฐาน				ฝา		รวม	
				เข้า		ตรง		ออก								มีเชิง		ไม่มีเชิง					
				จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก		
59	S10W40	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง					1	30					4	230							5	260
59	S10W40	บางปูน	เนื้อแกร่ง					1	40					1	120							2	160
59	S10W40	ศรีสังฆาลัย	เนื้อแกร่ง					7	45					8	90							15	135
59	S10W40	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อแกร่ง											1	10							1	10
59	S10W40	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					6	50					1	5	1	10					8	65
67	S10W45	พื้นเมือง	เนื้อดิน	3	650									10	200					1	10	14	860
67	S10W45	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง					3	400					8	770	1	290					12	1460
67	S10W45	บางปูน	เนื้อแกร่ง											9	510							9	510
67	S10W45	ศรีสังฆาลัย	เนื้อแกร่ง					2	20					10	180	5	540					17	740
67	S10W45	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					36	330					24	210	36	1090			17	180	113	1810
67	S10W45	สุโขทัย	เนื้อแกร่ง											1	10	1	60					2	70
75	S15W10	พื้นเมือง	เนื้อดิน					1	20													1	20
75	S15W10	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง					1	20									1	90			2	110
75	S15W10	ศรีสังฆาลัย	เนื้อแกร่ง													2	200					2	200
75	S15W10	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด													2	230					2	230
79	S15W15	พื้นเมือง	เนื้อดิน											2	70							2	70
79	S15W15	พื้นเมือง	เนื้อแกร่ง	4	390									9	1100							13	1490
79	S15W15	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง											2	110							2	110
79	S15W15	ศรีสังฆาลัย	เนื้อแกร่ง													1	90					1	90
79	S15W15	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด											1	10	4	110			1	10	6	130
79	S15W15	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อแกร่ง											8	770							8	770

ตารางที่ 3.7 แสดงรายละเอียดเชิงปริมาณของเศษภาชนะดินเผาที่พบจากการขุดแต่ง

จำนวน(ชิ้น) / น้ำหนัก(กรัม)

หมายเลข	พื้นที่	แหล่งเตา ที่ผลิต	ประเภท	ปาก						คอ		ไหล่		ลำตัว		ฐาน				ฝา		รวม		
				เข้า		ตรง		ออก								มีเชิง		ไม่มีเชิง						
				จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก			
81	S15W20	พื้นเมือง	เนื้อดิน					1	20					3	60								4	80
81	S15W20	พื้นเมือง	เนื้อแกร่ง	5	440									7	760								12	1200
81	S15W20	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง											26	1760			3	1100				29	2860
81	S15W20	ศรีสัชชนาลัย	เนื้อแกร่ง					1	10					5	100	2	500						8	610
81	S15W20	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด											1	10								1	10
92	S15W30	พื้นเมือง	เนื้อดิน											4	60	1	20				1	30	6	110
92	S15W30	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง											1	10	1	40						2	50
92	S15W30	ศรีสัชชนาลัย	เนื้อแกร่ง													1	50						1	50
98	S15W35	พื้นเมือง	เนื้อดิน					4	190					22	580								26	770
98	S15W35	บางปูน	เนื้อแกร่ง					2	50					3	50								5	100
98	S15W35	ศรีสัชชนาลัย	เนื้อแกร่ง					1	10					2	20								3	30
98	S15W35	สุโขทัย	เนื้อแกร่ง					1	10					1	40								2	50
98	S15W35	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อแกร่ง											1	40								1	40
98	S15W35	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					4	30					4	30						3	30	11	90
109	S15W45	บางปูน	เนื้อแกร่ง											1	40	1	70						2	110
109	S15W45	พื้นเมือง	เนื้อดิน											3	40						1	20	4	60
109	S15W45	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง											1	20			2	250				3	270
109	S15W45	ศรีสัชชนาลัย	เนื้อแกร่ง											1	50	1	180						2	230
109	S15W45	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					1	5							4	9						5	95
118	S20W10	พื้นเมือง	เนื้อดิน					3	120					1	30						1	40	5	190
118	S20W10	พื้นเมือง	เนื้อแกร่ง	1	80									1	70								2	150

98

ตารางที่ 3.7 แสดงรายละเอียดเชิงปริมาณของเศษภาชนะดินเผาที่พบจากการขุดแต่ง

จำนวน(ชิ้น) / น้ำหนัก(กรัม)

หมายเลข จุด	พื้นที่	แหล่งเตา ที่ผลิต	ประเภท	ปาก						คอ	ไหล่	ลำตัว	ฐาน				ฝา		รวม		
				เข้า		ตรง		ออก					มีเชิง		ไม่มีเชิง						
				จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก				จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน
118	S20W10	บางปูน	เนื้อแกร่ง									1	40							1	40
118	S20W10	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง					3	290			1	100			1	140			5	530
118	S20W10	ศรีสัชนาลัย	เนื้อแกร่ง					2	10			3	90							5	100
118	S20W10	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					3	40			2	30	3	70					8	140
123	S20W15	พื้นเมือง	เนื้อดิน					1	5			10	115							11	120
123	S20W15	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง					2	90			2	120							4	210
123	S20W15	ศรีสัชนาลัย	เนื้อแกร่ง									1	30							1	30
123	S20W15	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					3	25					3	90					6	115
129	S20W30	พื้นเมือง	เนื้อดิน					2	120			1	10					1	30	4	160
129	S20W30	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง									1	60							1	60
129	S20W30	ศรีสัชนาลัย	เนื้อแกร่ง					1	5			2	40							3	45
129	S20W30	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					4	60			2	10	2	110			4	50	12	230
129	S20W30	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อแกร่ง									2	90					1	20	3	110
137	S20W35	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					4	70			10	140	16	430			5	120	37	760
137	S20W35	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อแกร่ง											1	50					1	50
139	S20W40	พื้นเมือง	เนื้อดิน	1	250							1	100					1	40	3	390
139	S20W40	บางปูน	เนื้อแกร่ง									2	170	1	40					3	210
139	S20W40	สุโขทัย	เนื้อแกร่ง					1	20											1	20
139	S20W40	ศรีสัชนาลัย	เนื้อแกร่ง									1	50	1	80					2	130
139	S20W40	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					6	40			5	70	9	270			5	140	25	520
145	S20W45	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง					2	80			1	20							3	100

ตารางที่ 3.7 แสดงรายละเอียดเชิงปริมาณของเศษภาชนะดินเผาที่พบจากการขุดแต่ง

จำนวน(ชิ้น) / น้ำหนัก(กรัม)

หมายเลข จุด	พื้นที่	แหล่งเตา ที่ผลิต	ประเภท	ปาก						คอ		ไหล่		ลำตัว		ฐาน				ฝา		รวม	
				เข้า		ตรง		ออก								มีเชิง		ไม่มีเชิง					
				จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก		
145	S20W45	บางปูน	เนื้อแกร่ง											2	590					2	590		
145	S20W45	ศรีสังฆาลัย	เนื้อแกร่ง											1	60					1	60		
145	S20W45	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด			2	30					2	15	8	190			1	10	13	245		
150	S25W25	บางปูน	เนื้อแกร่ง											1	60					1	60		
150	S25W25	พื้นเมือง	เนื้อดิน			1	20					2	30							3	50		
150	S25W25	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง	1	110							1	60							2	170		
150	S25W25	ศรีสังฆาลัย	เนื้อแกร่ง			3	20					3	40							6	60		
150	S25W25	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด			3	50							1	20					4	70		
156	S25W30	พื้นเมือง	เนื้อดิน	1	250							1	5							2	255		
156	S25W30	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง			2	150					1	5							3	155		
156	S25W30	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด			21	150					33	280	31	590			5	70	90	1090		
156	S25W30	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อแกร่ง									8	110							8	110		
160	S25W35	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง									2	230							2	230		
160	S25W35	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด			37	420					40	560	38	840			8	270	123	2090		
166	S25W40	พื้นเมือง	เนื้อดิน			3	180					4	80							7	260		
166	S25W40	พื้นเมือง	เนื้อแกร่ง	3	250															3	250		
166	S25W40	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง	2	470							2	300							4	770		
166	S25W40	ศรีสังฆาลัย	เนื้อแกร่ง			2	20					1	20	1	260					4	300		
166	S25W40	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อแกร่ง									1	10							1	10		
166	S25W40	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด			3	60							10	360			4	100	17	520		
173	S25W45	พื้นเมือง	เนื้อดิน									4	180							4	180		

100

ตารางที่ 3.7 แสดงรายละเอียดเชิงปริมาณของเศษภาชนะดินเผาที่พบจากการขุดแต่ง

จำนวน(ชิ้น) / น้ำหนัก(กรัม)

หมายเลข ดง	พื้นที่	แหล่งเตา ที่ผลิต	ประเภท	ปาก						คอ	ไหล่	ลำตัว	ฐาน				ฝา		รวม		
				เข้า		ตรง		ออก					มีเชิง		ไม่มีเชิง						
				จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก				จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน
173	S25W45	ศรีสังขาลัย	เนื้อแกร่ง					1	20											1	20
173	S25W45	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					2	20			2	20	2	50			2	40	8	130
192	S30W25	พื้นเมือง	เนื้อดิน									4	170							4	170
192	S30W25	ศรีสังขาลัย	เนื้อแกร่ง									2	30							2	30
192	S30W25	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					6	50					3	30			1	20	10	100
193	S30W30	พื้นเมือง	เนื้อดิน					1	10			1	20							2	30
193	S30W30	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อแกร่ง									2	20							2	20
193	S30W30	แม่บ้านน้อย	เนื้อแกร่ง					1	20											1	20
193	S30W30	บางปูน	เนื้อแกร่ง									1	40							1	40
193	S30W30	ศรีสังขาลัย	เนื้อแกร่ง									1	5	1	10					2	15
193	S30W30	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					36	320			37	390	25	580			4	50	102	1340
194	S30W35	พื้นเมือง	เนื้อดิน									4	80					4	80		
194	S30W35	แม่บ้านน้อย	เนื้อแกร่ง					1	130			2	140							3	270
194	S30W35	บางปูน	เนื้อแกร่ง					1	20											1	20
194	S30W35	ศรีสังขาลัย	เนื้อแกร่ง					1	100			1	5	2	160					4	265
194	S30W35	เวียงต๋าม?	เนื้อแกร่ง									1	10	2	210			3	220		
194	S30W35	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					7	60			6	80							13	140
197	S35W30	พื้นเมือง	เนื้อดิน															1	60	1	60
197	S35W30	บางปูน	เนื้อแกร่ง									2	400							2	400
199	N5W10	พื้นเมือง	เนื้อดิน	4	340			2	90			76	1905	2	90					84	2425
199	N5W10	พื้นเมือง	เนื้อแกร่ง	6	720							6	1020			4	1240			16	2980

ตารางที่ 3.7 แสดงรายละเอียดเชิงปริมาณของเศษภาชนะดินเผาที่พบจากการขุดแต่ง

จำนวน(ชิ้น) / น้ำหนัก(กรัม)

หมายเลข จุด	พื้นที่	แหล่งเตา ที่ผลิต	ประเภท	ปาก						คอ	ไหล่		ลำตัว		ฐาน				ฝา		รวม	
				เข้า		ตรง		ออก							มีเชิง		ไม่มีเชิง					
				จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก		จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก
199	N5W10	บางปูน	เนื้อแกร่ง					1	10				2	230	2	370					5	610
199	N5W10	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง					1	66				1	240		2	420				4	720
199	N5W10	ศรีสังฆาลัย	เนื้อแกร่ง					2	20				6	120	2	110					10	250
199	N5W10	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					11	150				12	180	22	500			1	10	46	840
207	N5W35	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อแกร่ง										1	20					1	10	2	30
207	N5W35	พื้นเมือง	เนื้อดิน					2	70				5	140					1	40	8	250
207	N5W35	พื้นเมือง	เนื้อแกร่ง					3	360				8	920							11	1280
207	N5W35	บางปูน	เนื้อแกร่ง					1	20						1	60					2	80
207	N5W35	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง					1	30				5	200							6	230
207	N5W35	สุโขทัย	เนื้อแกร่ง												3	140					3	140
207	N5W35	ศรีสังฆาลัย	เนื้อแกร่ง					4	150				11	110	4	1330					18	1470
207	N5W35	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					2	20				4	50	8	80			4	80	18	230
210	N10W25	ศรีสังฆาลัย	เนื้อแกร่ง										2	50	2	100					4	150
210	N10W25	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อแกร่ง										3	40	1	90					4	130
210	N10W25	พื้นเมือง	เนื้อดิน	7	820								11	360					5	130	23	1310
210	N10W25	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง					1	50				7	360		2	400				10	810
210	N10W25	บางปูน	เนื้อแกร่ง										4	160							4	160
210	N10W25	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					23	170				24	200	18	330			3	50	68	750
210	N10W25	ญี่ปุ่น?	เนื้อแกร่ง					2	40												2	40
211	N10W25	พื้นเมือง	เนื้อดิน					1	10				1	20							2	30
211	N10W25	พื้นเมือง	เนื้อแกร่ง	1	90								1	80							2	170

102

ตารางที่ 3.7 แสดงรายละเอียดเชิงปริมาณของเศษภาชนะดินเผาที่พบจากการขุดแต่ง

จำนวน(ชิ้น) / น้ำหนัก(กรัม)

หมายเลข	พื้นที่	แหล่งเตา ที่ผลิต	ประเภท	ปาก						คอ		ไหล่		ลำตัว		ฐาน				ฝา		รวม			
				เข้า		ตรง		ออก								มีเชิง		ไม่มีเชิง							
				จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก				
211	N10W25	บางปูน	เนื้อแกร่ง											3	110									3	110
211	N10W25	ศรีสังฆาลัย	เนื้อแกร่ง											3	60	1	90							4	150
211	N10W25	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					14	90					11	110	20	450			3	50			48	700
212	N10W35	พื้นเมือง	เนื้อดิน											4	90									4	90
212	N10W35	พื้นเมือง	เนื้อแกร่ง	4	520									1	30									5	550
212	N10W35	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง											1	30			1	130					2	160
212	N10W35	ศรีสังฆาลัย	เนื้อแกร่ง											3	60									3	60
212	N10W35	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อแกร่ง					1	250															1	250
212	N10W35	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					2	10					1	10	3	60			1	10			7	90
217	N10W40	พื้นเมือง	เนื้อดิน	7	1330									28	1280			1	20	9	210			45	2840
217	N10W40	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง	8	500									17	1240			4	460					29	2200
217	N10W40	บางปูน	เนื้อแกร่ง													1	170							1	170
217	N10W40	ศรีสังฆาลัย	เนื้อแกร่ง											3	60	1	70			1	20			5	150
217	N10W40	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					31	320					14	140	19	400			13	160			77	1020
221	TP. 1	พื้นเมือง	เนื้อดิน	3	470									6	60									9	530
221	TP. 1	บางปูน	เนื้อแกร่ง					1	20							1	820							2	840
221	TP. 1	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง															1	250					1	250
221	TP. 1	ศรีสังฆาลัย	เนื้อแกร่ง	1	10											1	110							2	120
221	TP. 1	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด											1	10									1	10
223	TP. 13	พื้นเมือง	เนื้อดิน											4	220									4	220
223	TP. 13	บางปูน	เนื้อแกร่ง											2	90									2	90

ตารางที่ 3.7 แสดงรายละเอียดเชิงปริมาณของเศษภาชนะดินเผาที่พบจากการขุดแต่ง

จำนวน(ชิ้น) / น้ำหนัก(กรัม)

หมายเลข	พื้นที่	แหล่งเตาที่ผลิต	ประเภท	ปาก				คอ		ไหล่		ลำตัว		ฐาน				ฝา		รวม	
				เข้า		ตรง								ออก		มีเชิง					
				จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก
223	TP. 13	สุโขทัย	เนื้อแกร่ง					1	10											1	10
223	TP. 13	ศรีสัชนาลัย	เนื้อแกร่ง									1	40	5	1500					6	1540
223	TP. 13	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					1	30			1	20	2	70			1	40	5	160
225	TP.4	พื้นเมือง	เนื้อดิน					2	100			27	920					5	250	34	1,270
225	TP.4	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง					2	100			1	60							3	160
225	TP.4	ศรีสัชนาลัย	เนื้อแกร่ง					1	20			2	40	1	70					4	130
225	TP.4	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					5	60			6	70	9	260			1	5	21	395
226	TP.5	พื้นเมือง	เนื้อดิน	3	330							4	90							7	420
226	TP.5	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					3	25					2	40			1	5	6	70
229	TP.6	พื้นเมือง	เนื้อดิน									5	200							5	200
229	TP.6	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					3	40					2	30			4	80	9	150
236	TP. 8	พื้นเมือง	เนื้อดิน					9	240					17	230			1	20	27	490
236	TP. 8	พื้นเมือง	เนื้อแกร่ง	1	160															1	160
236	TP. 8	บางปูน	เนื้อแกร่ง					7	380					7	380			1	20	9	410
236	TP. 8	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง									3	100							3	100
236	TP. 8	ศรีสัชนาลัย	เนื้อแกร่ง					4	40			4	60	2	80					10	180
236	TP. 8	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					3	20			2	20	3	40					8	80
240	TP. 9	พื้นเมือง	เนื้อดิน					1	20			9	100							10	120
240	TP. 9	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง									41	4880							41	4880
240	TP. 9	สุโขทัย	เนื้อแกร่ง											1	60					1	60
240	TP. 9	ศรีสัชนาลัย	เนื้อแกร่ง					18	220			16	280	6	630					40	1130

104

ตารางที่ 3.7 แสดงรายละเอียดเชิงปริมาณของเศษภาชนะดินเผาที่พบจากการขุดแต่ง

จำนวน(ชิ้น) / น้ำหนัก(กรัม)

หมายเลข	พื้นที่	แหล่งเตา ที่ผลิต	ประเภท	ปาก						คอ		ไหล่		ลำตัว		ฐาน				ฝา		รวม		
				เข้า		ตรง		ออก		จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	มีเชิง		ไม่มีเชิง		จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	
				จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก							จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก					จำนวน
240	TP.9	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด													2	40					2	40	
241	TP.10	พื้นเมือง	เนื้อดิน										1	5							1	5	2	10
241	TP.10	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง										2	40									2	40
241	TP.10	บางปูน	เนื้อแกร่ง										1	10									1	10
241	TP.10	ศรีสังขาลัย	เนื้อแกร่ง										1	30									1	30
242	TP.11	พื้นเมือง	เนื้อดิน					3	90					1	10								4	100
242	TP.11	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง	1	210								4	500	2	300							7	1010
242	TP.11	พื้นเมือง	เนื้อแกร่ง														1	1000					1	1000
242	TP.11	ศรีสังขาลัย	เนื้อแกร่ง										1	10	1	150							2	160
242	TP.11	เวียดนาม?	เนื้อแกร่ง												2	50							2	50
242	TP.11	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อแกร่ง												1	150							1	150
242	TP.11	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด												2	330							2	330
244	TP.12	พื้นเมือง	เนื้อดิน					4	60					22	400			3	100	1	10	30	570	
244	TP.12	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง					1	100					8	330			1	60			10	490	
244	TP.12	บางปูน	เนื้อแกร่ง											2	100							2	100	
244	TP.12	ศรีสังขาลัย	เนื้อแกร่ง					12	110					16	190							28	300	
244	TP.12	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					3	20					2	10	3	40			1	10	9	80	
244	TP.12	ญี่ปุ่น?	เนื้อแกร่ง					1	5													1	5	
262	S5W45	ศรีสังขาลัย	เนื้อแกร่ง					14	170					5	60	2	230					21	460	
262	S5W45	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง											2	100			1	80			3	180	
262	S5W45	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					14	120					12	90	3	80			1	10	30	300	

105

ตารางที่ 3.7 แสดงรายละเอียดเชิงปริมาณของเศษภาชนะดินเผาที่พบจากการขุดแต่ง

จำนวน(ชิ้น) / น้ำหนัก(กรัม)

หมายเลข	พื้นที่	แหล่งเตา ที่ผลิต	ประเภท	ปาก						คอ		ไหล่		ลำตัว		ฐาน				ฝา		รวม	
				เข้า		ตรง		ออก								มีเชิง		ไม่มีเชิง					
				จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก		
262	S6W45	พื้นเมือง	เนื้อดิน					1	40					6	150					1	90	8	280
270	TP. 7	พื้นเมือง	เนื้อดิน					5	80					9	80							14	160
270	TP. 7	บางปูน	เนื้อแกร่ง											2	110							2	110
270	TP. 7	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง											5	250							5	250
270	TP. 7	ศรีสรรณาลัย	เนื้อแกร่ง					4	20					4	60							8	80
270	TP. 7	เวียงคานาม?	เนื้อแกร่ง													2	70					2	70
273	S30W45	พื้นเมือง	เนื้อดิน	2	230									3	310							5	540
273	S30W45	พื้นเมือง	เนื้อแกร่ง	2	460									1	210			1	460			4	1130
273	S30W45	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง											3	360			2	390			5	750
273	S30W45	ศรีสรรณาลัย	เนื้อแกร่ง					1	70							1	50					2	120
273	S30W45	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					5	60					4	60	10	280			9	170	28	570
273	S30W45	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อแกร่ง													1	380					1	380
276	S30W50	พื้นเมือง	เนื้อดิน											4	50							4	50
276	S30W50	ศรีสรรณาลัย	เนื้อแกร่ง					1	10													1	10
276	S30W50	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					1	10					2	10	4	70			1	10	8	100
287	N15W40	พื้นเมือง	เนื้อดิน					6	700					12	560							18	1260
287	N15W40	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง											3	180							3	180
287	N15W40	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					1	20											1	20	2	40
289	S5W5	พื้นเมือง	เนื้อดิน					2	40					2	60							4	100
289	S5W5	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง											1	40							1	40
289	S5W5	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					4	20					4	20	5	70					13	110

ตารางที่ 3.7 แสดงรายละเอียดเชิงปริมาณของเศษภาชนะดินเผาที่พบจากการขุดแต่ง

จำนวน(ชิ้น) / น้ำหนัก(กรัม)

หมายเลข	พื้นที่	แหล่งเตาที่ผลิต	ประเภท	ปาก						คอ		ไหล่		ลำตัว		ฐาน				ฝา		รวม		
				เข้า		ตรง		ออก								มีเชิง		ไม่มีเชิง						
				จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก			
291	N5W20	พื้นเมือง	เนื้อดิน					1	80					20	510								21	590
291	N5W20	ศรีสัชนาลัย	เนื้อแกร่ง														1	40					1	40
291	N5W20	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด										4	40	3	90							7	130
296	S25W50	พื้นเมือง	เนื้อดิน										3	60					1	40			4	100
296	S25W50	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง										4	60									4	60
296	S25W50	ศรีสัชนาลัย	เนื้อแกร่ง					2	20														2	20
296	S25W50	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					4	40				5	50	2	30							11	120
302	N5W15	ศรีสัชนาลัย	เนื้อแกร่ง										2	30	1	40							3	70
302	N5W15	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					30	320				28	350	41	1220			10	210			109	2100
302	N5W15	พื้นเมือง	เนื้อดิน					4	340				3	170									7	510
302	N5W15	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง					2	60														2	60
302	N5W15	เวียดนาม?	เนื้อแกร่ง																1	10			1	10
302	N5W15	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อแกร่ง																1	20			1	20
328	S10W40	พื้นเมือง	เนื้อดิน					2	80				6	140									8	220
328	S10W40	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง										2	90									2	90
328	S10W40	บางปูน	เนื้อแกร่ง										1	20									1	20
328	S10W40	ศรีสัชนาลัย	เนื้อแกร่ง					1	5				1	10	1	40							3	55
328	S10W40	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					2	40				5	40	6	150			2	20			15	250
329	S30W45	ศรีสัชนาลัย	เนื้อแกร่ง										2	40									2	40
329	S30W45	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					4	20				4	40	2	20			1	20			11	100
332	S10W40	พื้นเมือง	เนื้อดิน					1	100				2	20									3	120

ตารางที่ 3.7 แสดงรายละเอียดเชิงปริมาณของเศษภาชนะดินเผาที่พบจากการขุดแต่ง

จำนวน(ชิ้น) / น้ำหนัก(กรัม)

หมายเลข	พื้นที่	แหล่งเตา	ประเภท	ปาก				คอ	ไหล่	ลำตัว	ฐาน				ฝา		รวม			
				เข้า		ตรง					ออก		มีเชิง		ไม่มีเชิง		จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก
				จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก				จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก				
332	S10W40	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง							2	40							2	40	
332	S10W40	ศรีสัชชนาลัย	เนื้อแกร่ง			2	10			4	30							6	40	
332	S10W40	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด			8	35			10	40	1	20					19	95	
333	S15W30	พื้นเมือง	เนื้อดิน	1	350					4	360			2	110			7	820	
333	S15W30	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง			1	30			2	100			1	50			4	180	
333	S15W30	ศรีสัชชนาลัย	เนื้อแกร่ง			3	50					2	30					5	80	
333	S15W30	สุโขทัย	เนื้อแกร่ง									2	70					2	70	
333	S15W30	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อแกร่ง			1	10					1	50			2	50	4	110	
333	S15W30	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด			48	510			39	320	53	1560			23	400	163	2790	
333	S15W30	ญี่ปุ่น?	เนื้อแกร่ง			2	20											2	20	
334	S15W40	พื้นเมือง	เนื้อดิน							6	80							6	80	
334	S15W40	บางปูน	เนื้อแกร่ง							1	180							1	180	
334	S15W40	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง											1	2040			1	2040	
334	S15W40	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด			1	10			1	10							2	20	
337	S15W40	พื้นเมือง	เนื้อดิน			2	90			6	70			1	20			9	180	
337	S15W40	บางปูน	เนื้อแกร่ง							5	530	1	80					6	610	
337	S15W40	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง							5	100	2	300					7	400	
337	S15W40	ศรีสัชชนาลัย	เนื้อแกร่ง			1	20			1	40	1	110					3	170	
337	S15W40	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด			3	40			1	30	2	50			1	20	7	140	
339	S20W35	พื้นเมือง	เนื้อดิน			1	80	1	60			2	60					4	200	
339	S20W35	บางปูน	เนื้อแกร่ง			1	20					7	530					8	550	

ตารางที่ 3.7 แสดงรายละเอียดเชิงปริมาณของเศษภาชนะดินเผาที่พบจากการขุดแต่ง

จำนวน(ชิ้น) / น้ำหนัก(กรัม)

หมายเลข	พื้นที่	แหล่งเตา	ที่ผลิต	ประเภท	ปาก						คอ		ไหล่		ลำตัว		ฐาน				ฝา		รวม	
					เข้า		ตรง		ออก								มีเชิง		ไม่มีเชิง					
					จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก		
339	S20W35	ล้านนา?	เนื้อแกร่ง											1	20								1	20
339	S20W35	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					1	10														1	10
340	S20W50	พื้นเมือง	เนื้อดิน										3	40						1	60		4	100
340	S20W50	บางปูน	เนื้อแกร่ง										2	100	1	150							3	250
340	S20W50	ศรีสัชนาลัย	เนื้อแกร่ง										1	80	1	70							2	150
340	S20W50	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง										2	70									2	70
340	S20W50	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					1	5				1	10	2	90			1	10		5	115	
343	S25W45	พื้นเมือง	เนื้อดิน					2	30				9	110					1	20		12	160	
343	S25W45	บางปูน	เนื้อแกร่ง					2	80													2	80	
343	S25W45	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง					6	280				3	150								5	250	
343	S25W45	ศรีสัชนาลัย	เนื้อแกร่ง					2	100						1	100						3	200	
343	S25W45	พื้นเมือง	เนื้อแกร่ง	1	130																	1	130	
343	S25W45	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					3	30				8	90	1	5						12	125	
344	S30W25	พื้นเมือง	เนื้อดิน										1	60					1	30		2	90	
344	S30W25	ศรีสัชนาลัย	เนื้อแกร่ง												1	60						1	60	
344	S30W25	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					6	80				2	100	3	85						11	265	
345	S35W30	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง													1	220					1	220	
345	S35W30	ศรีสัชนาลัย	เนื้อแกร่ง										1	80								1	80	
345	S35W30	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด										1	10	2	10						3	20	
346	S35W40	พื้นเมือง	เนื้อแกร่ง	3	250																	3	250	
346	S35W40	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง										2	140	1	260						3	400	

ตารางที่ 3.7 แสดงรายละเอียดเชิงปริมาณของเศษภาชนะดินเผาที่พบจากการขุดแต่ง

จำนวน(ชิ้น) / น้ำหนัก(กรัม)

หมายเลข	พื้นที่	แหล่งเตา ที่ผลิต	ประเภท	ปาก				คอ	ไหล่	ลำตัว	ฐาน				ฝา		รวม				
				เข้า		ตรง					ออก		มีเชิง						ไม่มีเชิง		
				จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก				จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก					จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน
377	S30W15	เวียดนาม?	เนื้อแกร่ง					2	10					1	300					3	310
377	S30W15	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					3	70			4	30	7	200					14	300
381	S35W25	พื้นเมือง	เนื้อดิน					1	5			5	50							6	55
381	S35W25	พื้นเมือง	เนื้อแกร่ง													1	220			1	220
381	S35W25	ศรีสัตนาแลย	เนื้อแกร่ง											2	350					2	350
381	S35W25	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					1	10											1	10
383	TP. 13	พื้นเมือง	เนื้อดิน					5	60											37	430
383	TP. 13	บางปูน	เนื้อแกร่ง											7	260					7	260
383	TP. 13	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง											3	80					3	80
383	TP. 13	ล้านนา?	เนื้อแกร่ง											1	30					1	30
385	S5W30	พื้นเมือง	เนื้อดิน					1	110											1	110
385	S5W30	พื้นเมือง	เนื้อแกร่ง	1	110							1	240							2	350
385	S5W30	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง					1	50			1	50							2	100
385	S5W30	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					15	180			27	420	27	750			8	210	77	1560
386	N10W40	พื้นเมือง	เนื้อดิน									2	100					1	20	3	120
386	N10W40	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง					1	60			1	50							2	110
386	N10W40	บางปูน	เนื้อแกร่ง									2	30							2	30
386	N10W40	ศรีสัตนาแลย	เนื้อแกร่ง									2	30	2	180					4	210
386	N10W40	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด					27	200			22	190	24	390			4	90	77	870
392	S35W30	พื้นเมือง	เนื้อดิน	1	260															1	260
392	S35W30	แม่น้ำน้อย	เนื้อแกร่ง					1	10											1	10

ตารางที่ 3.7 แสดงรายละเอียดเชิงปริมาณของเศษภาชนะดินเผาที่พบจากการขุดแต่ง

จำนวน(ชิ้น) / น้ำหนัก(กรัม)

หมายเลข จุด	พื้นที่	แหล่งเตา ที่ผลิต	ประเภท	ปาก						คอ		ไหล่		ลำตัว		ฐาน				ฝา		รวม	
				เข้า		ตรง		ออก								มีเชิง		ไม่มีเชิง					
				จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก	จำนวน	น้ำหนัก
392	S35W30	ศรีษะนาลย์	เนื้อแกร่ง													1	70					1	70
392	S35W30	เครื่องถ้วยจีน	เนื้อละเอียด			4	50							2	15	6	370			2	60	14	495
รวม				67	8980	1	20	701	12325	3	140			1328	40530	606	26360	38	8940	200	4553	3098	100395

113

3.6 โบราณวัตถุประเภทอื่น ๆ

3.6.1 เศษโลหะ

พบกระจายตัวอยู่รอบเจดีย์รายและวิหารในปริมาณน้อย ไร้รูปทรง น้ำหนักรวม 1,020 กรัม จึงเพียงบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

3.6.2 ขาตั้งคว้านเผา (ภาพที่ 271)

พบบริเวณพื้นที่ S30W45 เหลือเพียงส่วนขารูปทรงกรวย ยาวประมาณ 7 เซนติเมตร ทำจากดินเผาประเภทเนื้อแกร่ง ขึ้นรูปด้วยมือ ตกแต่งผิวด้วยการเคลือบสีน้ำตาล เคลือบไม่จรดส่วนปลายขา แสดงให้เห็นถึงเทคนิคการเคลือบ โดยการจับปลายขา แล้วจุ่มประติมากรรมลงไปในการเคลือบ

สันนิษฐานในเบื้องต้นที่น่าจะเป็นส่วนขาของประติมากรรมดินเผารูปสัตว์ จากแหล่งเตาศรีสังขนาถย์ จังหวัดสุโขทัย อายุราวพุทธศตวรรษที่ 21 - 22

3.6.3 ประติมากรรมดินเผารูปบุคคล (ภาพที่ 272 , ภาพลายเส้นที่ 61)

พบบริเวณพื้นที่ N15W35 สภาพไม่สมบูรณ์ แฉกหักที่ส่วนศีรษะ สามารถนำมาประกอบกันได้ ขึ้นรูปด้วยมือ ทำจากดินเผาประเภทเนื้อดินธรรมดา ใช้ไฟอุณหภูมิต่ำในการเผา ลักษณะของประติมากรรมเป็นรูปบุรุษกำลังนั่งคุกเข่า สูงประมาณ 6.2 เซนติเมตร ไม่สวมใส่อาภรณ์ จึงเผยให้เห็นอวัยวะเพศชายและบั้นท้าย ท้องป่องออก มือทั้งสองข้างวางแนบอยู่บนหน้าขาทั้งสองข้าง สวมใส่หมวกบนศีรษะ สำหรับใบหน้าค่อนข้างกลางเดือน

สันนิษฐานที่น่าจะเป็นประติมากรรมที่สร้างขึ้น เพื่อเป็นของคู่เล่น

3.6.4 ส่วนเท้าของประติมากรรมดินเผารูปช้าง (ภาพที่ 273 , ภาพลายเส้นที่ 62)

พบบริเวณพื้นที่ S10W45 สภาพแตกหักเหลือเพียงส่วนเท้าหลังข้างขวา ทำจากดินเผาประเภทเนื้อแกร่ง ขึ้นรูปด้วยมือ เคลือบสีน้ำตาล และเขียว เป็นผลิตภัณฑ์จากแห่งเตาศรีสังขนาถย์ จังหวัดสุโขทัย สันนิษฐานในเบื้องต้นที่น่าจะมีอายุอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 21 ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 22

3.6.5 ประติมากรรมดินเผารูปสตรีอุ้มเด็ก (ภาพที่ 274 , ภาพลายเส้นที่ 63)

พบบริเวณพื้นที่การขุดแต่ง N5W25 สภาพไม่สมบูรณ์ ส่วนศีรษะและลำตัวท่อนล่างแตกหักหายไป เหลือความสูงประมาณ 7.5 เซนติเมตร ขึ้นรูปด้วยมือ วัสดุที่ใช้ทำ เป็นประเภทเนื้อแกร่ง เคลือบสีเขียวไขก่า

ลักษณะเป็นรูปสตรีมีนมหย่อนยาน กำลังใช้มือทั้งสองข้างกอดหรืออุ้มเด็กไว้แนบหน้าอก สันนิษฐานในเบื้องต้นว่าน่าจะเป็นผลิตภัณฑ์ จากแหล่งเตาศรีสุวรรณาลัย จังหวัดสุโขทัย อายุราวพุทธศตวรรษที่ 21 – 22 เป็นอย่างน้อย

3.6.6 ประติมากรรมดินเผารูปทรงสามเหลี่ยมโค้ง (ภาพที่ 275 , ภาพลายเส้นที่ 64)

พบบริเวณพื้นที่การขุดแต่ง S10W40 เป็นดินเผาเนื้อแกร่งไม่เคลือบ สภาพแตกหัก เหลือความสูงประมาณ 7.5 เซนติเมตร รูปทรงสามเหลี่ยมปลายโค้ง ด้านตัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน ตกแต่งลวดลายด้วยการขูดขีดเป็นรูปครึ่งวงกลม เรียงต่อเนื่องกันสองชั้น เหนือแถวชั้นบนกริดลายเป็นรูปเส้นเฉียงเรียงซ้อนกันขึ้นไป ไม่สามารถสันนิษฐานหน้าที่การใช้งานได้ จึงเพียงบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

3.6.7 ประติมากรรมดินเผารูปแผงคอสัตว์ (ภาพที่ 276 , ภาพลายเส้นที่ 65)

พบบริเวณพื้นที่ N10W25 สภาพแตกหักมาก เหลือเพียงส่วนรูปสามเหลี่ยมโค้งมน สันนิษฐานในเบื้องต้นว่าน่าจะเป็นส่วนแผงคอของสัตว์ ตกแต่งลวดลายบนเนื้อดินธรรมดาไม่เคลือบ ด้วยการขูดขีดลาย เป็นเส้นครึ่งวงกลมเรียงซ้อนลดหลั่นกันไป ไม่สามารถสันนิษฐานหน้าที่การใช้งานที่แน่นอนได้ในเบื้องต้น

3.6.8 ส่วนขาหรือหอนประติมากรรมดินเผา (ภาพที่ 277)

พบบริเวณพื้นที่หลุมขุดทดสอบที่ 12 (T.P-12) ทำจากดินเผาประเภทเนื้อดินธรรมดา สภาพไม่สมบูรณ์เหลือเพียงส่วนขา ยาวประมาณ 6 เซนติเมตร ตกแต่งลายเป็นแนวเส้นทแยง โคจรอบด้วยเทคนิคการขูดขีด

3.6.9 ชิ้นส่วนประติมากรรมดินเผาเคลือบ (ภาพที่ 278)

พบบริเวณพื้นที่ S10W45 สภาพแตกหักมาก ทำจากเนื้อดินธรรมดาเคลือบสีน้ำตาล ตกแต่งลวดลายด้วยเทคนิคการแต่งเดิมดินและขูดขีดเป็นรูปคล้ายแถบแบนยาว ภายในแถบกริดแบ่งลายเป็น

ช่วงห่างกันเป็นระยะ ๆ ไม่สามารถสันนิษฐานว่าเป็นชิ้นส่วนของประติมากรรมรูปใด และมีหน้าที่การใช้งานเช่นไร

3.6.10 ประติมากรรมศิลาทรายรูปบุคคล (ภาพที่ 279-281 , ภาพลายเส้นที่ 66)

สภาพแตกหักเหลือเพียงส่วนศีรษะ สวมใต่มงกุฎรูปทรงกรวย สลักอยู่ในกรอบรูปสามเหลี่ยม ที่ประดับด้วยแถวรอยระกาในทรงสามเหลี่ยม สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นชิ้นส่วนประติมากรรมรูปเทวดาในศิลปะเขมรสมัยบาเยน และน่าจะเคยประดับบนชั้นรัดประคดของปราสาทในอิทธิพลศิลปะเขมร กำหนดอายุในราวพุทธศตวรรษที่ 18 เป็นอย่างน้อย

3.7 นิเวศน์วัตถุ

จากการขุดแต่ง พบนิเวศน์วัตถุประเภทเปลือกหอย 2 ชิ้น และชิ้นส่วนฟันกรามของมนุษย์ 1 ซี่ จึงบันทึกไว้เป็นหลักฐานการพบ

บทที่ 4

การขุดค้นทางโบราณคดี

ในการขุดแต่งโบราณสถานวัดโพธิ์เผือก จำเป็นต้องมีการดำเนินงานขุดค้นทางโบราณคดีควบคู่ไปพร้อม ๆ กับงานขุดแต่งโบราณสถาน เพื่อเพิ่มข้อมูลและหลักฐานร่องรอยทางโบราณคดีให้มากขึ้น สำหรับการสนับสนุนในส่วนของการวิเคราะห์ และตีความให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพราะเฉพาะการดำเนินงานด้วยวิธีการขุดแต่งศึกษาลอกชั้นดินที่ทับถมซากโบราณสถาน สิ่งที่ได้มีเพียงการพบร่องรอยของโบราณสถานที่เด่นชัดขึ้น และอาจได้หลักฐานทางด้าน โบราณวัตถุประกอบเพื่อนำไปศึกษาในเรื่องของการกำหนดอายุสมัย รูปแบบศิลปกรรม และความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องระหว่างชุมชนต่าง ๆ เท่านั้น ด้วยเหตุเหล่านี้ งานขุดค้นทางโบราณคดีอย่างเป็นระบบ จึงเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะเติมเต็มข้อมูลได้ดียิ่งขึ้น กว่าการทำงานขุดแต่งเพียงอย่างเดียว ทั้งยังสามารถตอบข้อปัญหาต่าง ๆ และเพิ่มเติมหลักฐานข้อมูลสำหรับการศึกษาต่อไปในอนาคต ได้ดังนี้

1. เพื่อตรวจสอบพื้นที่บริเวณด้านเหนือ นอกเขตกำแพงวัด ว่ามีความเป็นไปได้หรือไม่ที่อาจจะเป็นบริเวณพื้นที่เขตสังฆาวาส
2. เพื่อศึกษาความเชื่อมโยงต่อเนื่องของวัฒนธรรม ที่มีมาก่อนการก่อสร้างกลุ่มโบราณสถานทั้งหมด ว่ามีพัฒนาการต่อเนื่องกันมาโดยไม่ขาดระยะ เป็นกลุ่มวัฒนธรรมแบบเดียวกันที่เจริญขึ้นหรือต่างออกไป หรือมีการทิ้งร้างไปก่อนการก่อสร้าง หรือไม่เคยมีแหล่งชุมชนอยู่อาศัยมาก่อนการก่อสร้างกลุ่มโบราณสถานขึ้น
3. เพื่อเก็บหลักฐานข้อมูลทางโบราณคดี ที่พบบริเวณแหล่งโบราณคดีแห่งนี้ สำหรับการสนับสนุนการวิเคราะห์ และตีความแหล่งโบราณคดีแห่งอื่นที่อาจมีการดำเนินงานขึ้นในอนาคต

4.1 ตำแหน่งหลุมขุดค้น (แผนผังที่ 1)

การดำเนินงานขุดค้นทางโบราณคดี ดำเนินการโดยการขุดหลุมขุดทดสอบจำนวน 3 หลุม หลุมทั้งหมดอยู่บริเวณด้านเหนือของกำแพงวัดด้านเหนือ นอกเขตพุทธาวาส

หลุมขุดค้นที่ 1 ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่ N15W15 มีขนาด 3 x 3 เมตร

หลุมขุดค้นที่ 2 ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่ N15W30 มีขนาด 6 x 2 เมตร

หลุมขุดค้นที่ 3 ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่ N15W25 มีขนาด 4 x 2 เมตร

4.2 ชั้นดินธรรมชาติ

การศึกษาและการแบ่งชั้นดินธรรมชาติของเนินโบราณสถานวัดโพธิ์เผือก จำแนกการศึกษาชั้นดินทางด้านปฐพีวิทยา โดยใช้หลักการจำแนกจากคุณสมบัติทางกายภาพของดิน หรือ ลักษณะของดิน (SOIL MORPHOLOGY) เช่น เนื้อดิน จุดสีประ สีของดิน ลักษณะและขอบเขตของชั้นดิน รวมถึงลักษณะทางกายภาพพิเศษอื่น ๆ ได้แก่ ลักษณะการอัดตัวเป็นแผ่นดิน เป็นต้น สามารถแบ่งชั้นดินแต่ละชั้น โดยแยกตามหลุมขุดค้นดังนี้

ชั้นดินธรรมชาติหลุมขุดค้นที่ 1 (แผนผังที่ 16 , ภาพที่ 128-129) สามารถแบ่งชั้นดินออกได้ 4 ชั้นดิน

ชั้นดินที่ 1 ความหนาเฉลี่ยประมาณ 30 – 70 เซนติเมตร เนื้อดินเป็นดินร่วน สีแดงทึบ (2.5YR 3/2 DUSKY RED) ลักษณะชั้นดินเป็นแบบลูกคลื่น (WAVY) มีรากพืช เศษอิฐแตกหักและเศษกระเบื้องมุงหลังคาปะปนอยู่ในเนื้อดินในปริมาณน้อย ในชั้นดินนี้มีชั้นดินแทรกอีกสองชั้น คือ ชั้นดิน 1A เนื้อดินเป็นดินร่วน สีน้ำตาลออกแดงเข้ม (2.5YR 3/3 DARK REDDISH BROWN) มีรากพืช และเศษอิฐแตกหักแทรกตัวอยู่ในเนื้อดินในปริมาณน้อย และชั้นดิน 1B เนื้อดินเป็นดินร่วน สีน้ำตาลออกแดงเข้ม (2.5YR 3/4 DARK REDDISH BROWN) มีรากพืช และเศษอิฐแตกหักขนาดเล็กแทรกตัวในเนื้อดินในปริมาณน้อย

ชั้นดินที่ 2 ความหนาเฉลี่ยประมาณ 20 – 30 เซนติเมตร เนื้อดินเป็นดินร่วนสีน้ำตาลออกแดง (2.5YR 4/4 REDDISH BROWN) ลักษณะชั้นดินเป็นแบบลูกคลื่น (WAVY) มีเศษอิฐแตกหักปะปนน้อยในเนื้อดิน ในชั้นดินนี้ยังมีชั้นดินแทรกอีกสามชั้นคือ ชั้นดิน 2A เป็นดินร่วน สีน้ำตาลออกแดงเข้ม (2.5YR 3/3 DARK REDDISH BROWN) มีความหนาประมาณ 5 เซนติเมตร ชั้นดิน 2B เป็นดินร่วน สีน้ำตาลออกแดงเข้ม (2.5YR 3/4 DARK REDDISH BROWN) มีความหนาประมาณ 70 เซนติเมตร และชั้นดิน 2C เป็นดินร่วนสีดำ (10YR 2/1 BLACK) แทรกอยู่ระหว่างชั้นดินที่ 1 และ 3 ชั้นดินแทรกทั้ง 3 ชั้น มีเศษอิฐแตกหักขนาดเล็กและรากพืช แทรกตัวอยู่ในชั้นดินในปริมาณน้อย

ชั้นดินที่ 3 ความหนาเฉลี่ยประมาณ 20 – 50 เซนติเมตร เนื้อดินเป็นดินร่วน สีน้ำตาลออกแดงเข้ม (2.5YR 3/4 DARK REDDISH BROWN) ลักษณะชั้นดินเป็นแบบลูกคลื่น ไม่พบโบราณวัตถุใด ๆ ในชั้นดินนี้มีชั้นดินแทรกอีกหนึ่งชั้นคือชั้น 3A เป็นดินร่วนเหนียวสีแดง (2.5 YR 4/8 RED) ไม่พบโบราณวัตถุใด ๆ เช่นเดียวกัน

ชั้นดินที่ 4 ความหนาเฉลี่ยประมาณ 20 เซนติเมตร ลงไปในระดับล่าง ลักษณะเนื้อดินเป็นดินเหนียว สีน้ำตาลออกแดง (2.5YR 4/4 REDDISH BROWN) ไม่พบโบราณวัตถุใด ๆ

ชั้นดินธรรมชาติหมวดค้ำที่ 2 (แผนผังที่ 17, ภาพที่ 130-133) สามารถแบ่งชั้นดินออกได้ 7 ชั้นดิน และร่องรอยผิควิสัยอีก 1 ร่องรอย คือ

ชั้นดินที่ 1 ความหนาประมาณ 30 - 80 เซนติเมตร เนื้อดินเป็นดินร่วน สีแดงอ่อน (2.5YR 4/2 WEAK RED) ลักษณะชั้นดินเป็นแบบลูกคลื่น (WAVY) ผสมแบบโค้งลึก (IRREGULAR) มีปริมาณของเศษอิฐแตกหัก และรากไม้ค่อนข้างมาก รวมถึงเศษปูนปั้น และเป็นชั้นดินที่มีการก่อสร้างแนวกำแพงวัดด้านเหนืออยู่

ชั้นดินที่ 2 ความหนาเฉลี่ยประมาณ 30 - 40 เซนติเมตร เนื้อดินเป็นดินร่วนสีน้ำตาลออกแดง (2.5YR 4/3 REDDISH BROWN) ลักษณะชั้นดินเป็นแบบลูกคลื่น (WAVY) ในชั้นดินนี้มีเศษอิฐแตกหัก เศษปูน และรากไม้กระจายแทรกตัวอยู่ในเนื้อดิน ด้านล่างของชั้นดิน มีแนวอิฐต่อเรียงตัวหนึ่งชั้น ขนานกับกำแพงวัดด้านเหนือ

ชั้นดินที่ 3 ความหนาเฉลี่ยประมาณ 20 - 100 เซนติเมตร เนื้อดินเป็นดินร่วนสีแดงทึบ (2.5YR 3/2 DUSKY RED) ลักษณะชั้นดินเป็นแบบลูกคลื่นผสมแบบโค้งลึก มีเศษอิฐแตกหักปะปนอยู่ในเนื้อดินในปริมาณน้อยลง ในชั้นดินนี้มีชั้นดินแทรกอีกหนึ่งชั้น คือชั้นดินแทรก 3A เป็นดินร่วนสีน้ำตาลออกแดง (2.5YR 5/4 REDDISH BROWN) มีเศษอิฐแตกหักปะปนในปริมาณที่น้อยลงมาก

ชั้นดินที่ 4 ความหนาเฉลี่ยประมาณ 10 - 40 เซนติเมตร เนื้อดินเป็นดินร่วนสีน้ำตาลออกแดง (2.5YR 4/3 REDDISH BROWN) ลักษณะชั้นดินเป็นแบบลูกคลื่น ไม่พบโบราณวัตถุใด ๆ

ชั้นดินที่ 5 ความหนาเฉลี่ยประมาณ 20 - 40 เซนติเมตร เนื้อดินเป็นดินร่วนสีน้ำตาลออกแดงเข้ม (2.5YR 3/3 DARK BROWN) ลักษณะชั้นดินเป็นแบบลูกคลื่น ไม่พบโบราณวัตถุใด ๆ ในชั้นดินมีชั้นดินแทรกอีกสองชั้นคือ ชั้นดินแทรก 5A เป็นดินร่วนสีแดง (2.5YR 4/6 RED) และชั้นดินแทรก 5B เป็นดินร่วน สีแดงทึบ (2.5YR 3/2 DUSKY RED) ไม่พบโบราณวัตถุใด ๆ ปะปนอยู่ในชั้นดินแทรก

ชั้นดินที่ 6 ความหนาเฉลี่ยประมาณ 50 - 60 เซนติเมตร เนื้อดินเป็นดินร่วนสีแดง (2.5YR 4/6 RED) ลักษณะชั้นดินเป็นแบบลูกคลื่น ไม่พบโบราณวัตถุใด ๆ

ชั้นดินที่ 7 ความหนาเฉลี่ยประมาณ 10 เซนติเมตรลงไป เนื้อดินเป็นดินเหนียวสีแดง (2.5YR 4/8 RED) ไม่พบโบราณวัตถุใด ๆ ในชั้นดินนี้

ร่องรอยผิควิวส์ที่ 1 (FEATURE # 1) ลักษณะชั้นดินเป็นแบบขาดหาย (BROKEN) มีความกว้างประมาณ 2 เมตร ลักษณะคล้ายบ่อน้ำรูปทรงกลม ชั้นดินนี้เริ่มปรากฏตั้งแต่ชั้นดินที่ 2 ทะลุผ่านชั้นดินธรรมชาติชั้นอื่นลงไปจนถึงชั้นดินที่ 7 มีความลึกไม่ต่ำกว่า 2.20 เมตร มีเศษอิฐแตกหัก เศษปูน และรากไม้ปะปนอยู่ในเนื้อดิน

ชั้นดินธรรมชาติหลุมขุดค้นที่ 3 (แผนผังที่ 18, ภาพที่ 134-137) สามารถแบ่งชั้นดินออกได้ 6 ชั้นดิน และร่องรอยผิควิวส์อีก 1 ร่องรอย ดังนี้คือ

ชั้นดินที่ 1 ความหนาเฉลี่ยประมาณ 5 - 15 เซนติเมตร เป็นดินร่วนสีดำออกแดง (2.5YR 2.5/1 REDDISH BLACK) ลักษณะชั้นดินเป็นแบบลูกคลื่น (WAVY) มีรากไม้ และเศษอิฐแตกหักแทรกตัวอยู่ในเนื้อดินบ้าง

ชั้นดินที่ 2 ความหนาเฉลี่ยประมาณ 10 - 60 เซนติเมตร เป็นดินร่วนสีแดงทึบ (2.5YR 3/2 DUSKY RED) ลักษณะชั้นดินเป็นแบบลูกคลื่น (WAVY) ผสมกับแบบโค้งลึก (IRREGULAR) มีเศษอิฐแตกหัก เศษปูน แทรกตัวอยู่ในเนื้อดินในปริมาณที่หนาแน่นและมีรากไม้ขนาดเล็ก กระจายตัวอยู่โดยทั่วไป

ชั้นดินที่ 3 ความหนาเฉลี่ยประมาณ 10 - 50 เซนติเมตร เนื้อดินเป็นดินร่วนสีแดงอ่อน (2.5YR 4/2 WEAK RED) ลักษณะชั้นดินเป็นแบบลูกคลื่น (WAVY) มีเศษอิฐแตกหักกระจายแทรกตัวอยู่ในเนื้อดินในปริมาณที่ลดลง

ชั้นดินที่ 4 ความหนาเฉลี่ยประมาณ 30 - 70 เซนติเมตร เนื้อดินเป็นดินร่วนสีน้ำตาลออกแดงเข้ม (2.5YR 3/3 DARK REDDISH BROWN) ลักษณะชั้นดินเป็นแบบลูกคลื่น (WAVY) ยังคงมีเศษอิฐแตกหักแทรกตัวอยู่ในเนื้อดินบ้าง ในชั้นดินนี้มีชั้นดินแทรกอีก 2 ชั้นคือ ชั้นดินแทรก 4A เป็นดินร่วน สีน้ำตาลออกแดง (2.5YR 4/3 REDDISH BROWN) และชั้นดินแทรก 4B เนื้อดินเป็นดินร่วนสีน้ำตาลออกแดง (2.5YR 4/4 REDDISH BROWN)

ชั้นดินที่ 5 ความหนาเฉลี่ยประมาณ 40 - 100 เซนติเมตร เป็นดินร่วนเหนียวสีแดงทึบ (2.5YR 3/2 DUSKY RED) ลักษณะชั้นดินเป็นแบบโค้งลึก (IRREGULAR) คล้ายการขูดบ่อน้ำ สัมพันธ์กับร่องรอยผิควิวส์ที่ 1 (FEATURE # 1) ในชั้นดินนี้ไม่พบโบราณวัตถุใดๆ

ชั้นดินที่ 6 ความหนาเฉลี่ยประมาณ 30 เซนติเมตรลงไป เนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวสีแดงอ่อน (2.5YR 4/2 WEAK RED) ไม่พบโบราณวัตถุใดๆ

ร่องรอยผิควิวส์ที่ 1 (FEATURE # 1) ลักษณะชั้นดินเป็นแบบขาดหาย (BROKEN) มีความกว้างประมาณ 2 - 3 เมตร ลักษณะคล้ายบ่อน้ำที่ขุดลึกลงไปใตดินโดยไม่ถูกรูปบ่อ ชั้นดิน

นี้เริ่มปรากฏตั้งแต่ชั้นดินธรรมชาติชั้นที่ 5 ลงไปจนถึงชั้นดินธรรมชาติชั้นที่ 6 เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย สีแดง (2.5YR 4/8 RED) ในชั้นดินนี้ยังพบชั้นดินแทรก เป็นร่องรอยผิวดิน 1A หนาประมาณ 5 เซนติเมตร เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายสีแดง (2.5YR 4/6 RED)

4.3 ชั้นดินทางโบราณคดี

เมื่อศึกษาและสามารถแบ่งชั้นดินธรรมชาติของหลุมขุดค้นแล้วจึงทำการศึกษาแบ่งแยกระยะก่อนและหลัง ที่เกิดจากการทับถมของหลักฐานทางโบราณคดีเพื่อแยกชั้นดินทางวัฒนธรรมหรือชั้นดินทางโบราณคดี ออกเป็นชั้นต่าง ๆ และระยะต่าง ๆ ประกอบกับการศึกษาลักษณะและประเภทของโบราณวัตถุ รวมทั้งลักษณะและประเภทการทับถมของหลักฐานทางโบราณคดีในแต่ละชั้นดิน

หลุมขุดค้นที่ 1 (N15W15)

โดยยึดหลักการดังกล่าวข้างต้น สามารถแบ่งชั้นดินธรรมชาติได้ 4 ชั้นดิน และชั้นดินแทรก 6 ชั้นดิน สามารถแบ่งตามระยะที่แสดงร่องรอยกิจกรรมของมนุษย์ได้ระยะเดียว ปรากฏร่องรอยอยู่บริเวณชั้นดินธรรมชาติชั้นที่ 1 - 2 ระดับความลึกประมาณ 0 - 90 เซนติเมตร จากระดับพื้นดิน หรือ 0 - 80 เซนติเมตร จากระดับมาตรฐานสมมุติ ในระยะนี้เป็นการเข้ามาทำกิจกรรมของมนุษย์ในสมัยอยุธยาตอนกลางถึงตอนปลาย ด้วยพบร่องรอยหลักฐานของเศษภาชนะดินเผาประเภทเนื้อดินธรรมดา อันเป็นผลิตภัณฑ์จากแหล่งเตาภายในท้องถิ่น และเศษภาชนะดินเผาประเภทเครื่องเคลือบเนื้อละเอียด จากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์หมิง ราว พ.ศ. 1911 - 2187 และชิงราว พ.ศ. 2187 - 2454 หลักฐานร่องรอยของชุมชนในระยะนี้ น่าจะถูกรบกวนในระดับดินชั้นบน จากชุมชนในสมัยปัจจุบัน โดยการไถพรวนดินสำหรับการทำเกษตรกรรม

หลุมขุดค้นที่ 2 (N15W30)

สามารถแบ่งชั้นดินธรรมชาติได้ 7 ชั้นดิน ชั้นดินแทรกอีก 3 ชั้นดิน และร่องรอยผิวดินอีก 1 ร่องรอย สามารถแบ่งตามระยะที่แสดงร่องรอยกิจกรรมของมนุษย์ได้ 2 ระยะด้วยกันคือ

ระยะแรก ปรากฏร่องรอยอยู่บริเวณช่วงล่างของชั้นดินธรรมชาติชั้นที่ 2 - 3 ในระดับความลึกประมาณ 50 - 120 เซนติเมตร จากระดับมาตรฐานสมมุติ หรือ 50 - 120 เซนติเมตร จากระดับพื้นผิวดินในปัจจุบัน ในระยะนี้เป็นการเข้ามาทำกิจกรรมของชุมชนในสมัยอยุธยาตอนกลาง ราวพุทธศตวรรษที่ 21 - 22 ด้วยพบเครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์หมิง โดยเฉพาะการพบ

กระปุกเคลือบขาว จากแหล่งเตาศรีสังขนาถัย อายุราวพุทธศตวรรษที่ 21 - 22 ชุมชนที่เข้ามาใน
ระยะนี้ คงที่จะได้เริ่มทำการปรับระดับพื้นที่ที่จะทำการก่อสร้างวัด และเริ่มทำการก่อสร้างวัดขึ้น
สัมพันธ์กับงานการก่อสร้างแผนผังวัดระยะแรก

ระยะที่สอง ปรากฏร่องรอยบริเวณชั้นดินธรรมชาติชั้นที่ 1 ถึงช่วงบนของชั้นดินธรรม
ชาติที่ 2 ในระดับความลึกประมาณ 0 - 50 เซนติเมตร จากระดับมาตรฐานสมมุติ และระดับพื้น
ผิวดินในปัจจุบัน ระยะนี้เป็นการใช้งานต่อเนื่องที่สัมพันธ์กับวัด ในงานคราวเปลี่ยนแปลงและ
ปรับปรุงแผนผังวัดระยะที่สอง สัมพันธ์กับงานก่อสร้างกำแพงวัดระยะที่สอง นอกจากนี้ยังพบร่อง
รอยของบ่อน้ำขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 2.5 เมตร ลึกไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร บ่อน้ำที่พบ
อยู่นอกกำแพงวัดด้านเหนือ เป็นงานที่ถูกกระทำขึ้นในระยะนี้ และน่าจะทำขึ้นในสมัยอยุธยาตอน
ปลายราวพุทธศตวรรษที่ 22 - 23 ด้วยพบโบราณวัตถุที่อยู่ในช่วงสมัยอยุธยาตอนปลาย เช่น เศษ
เครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์ชิง ปะปนอยู่ในชั้นดินระยะนี้

หลุมขุดค้นที่ 3 (N15W25)

สามารถแบ่งชั้นดินธรรมชาติออกได้ 6 ชั้นดิน ชั้นดินแทรก 3 ชั้นดิน และร่องรอยผิ
วีสัยอีก 1 ร่องรอย สามารถแบ่งตามระยะที่เกิดร่องรอย กิจกรรมของมนุษย์ได้ 2 ระยะด้วยกันคือ

ระยะแรก ปรากฏหลักฐานบริเวณชั้นดินธรรมชาติชั้นที่ 3 - 4 และร่องรอยผิวดินที่ 1
ในระดับความลึกประมาณ 30 - 120 เซนติเมตร จากระดับมาตรฐานสมมุติ และพื้นผิวดินใน
ปัจจุบัน ในระยะนี้เป็นการเข้ามาทำกิจกรรมของชุมชน ที่สันนิษฐานในเบื้องต้นว่าเป็นชุมชนใน
สมัยอยุธยาตอนกลาง ด้วยพบร่องรอยหลักฐานทางด้านโบราณวัตถุ เช่น กระปุกเคลือบสีน้ำตาล
จากแหล่งเตาศรีสังขนาถัย อายุราวพุทธศตวรรษที่ 21 - 22 ชุมชนในระยะนี้คงได้เข้ามาเริ่มทำ
การก่อสร้างวัดในคราวงานปรับปรุงแผนผังวัดระยะแรก และคงจะได้มีการขุดบ่อน้ำสำหรับการ
อุปโภคบริโภคด้วย บ่อน้ำที่ถูกขุดสันนิษฐานว่าน่าจะมีเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 2.80 เมตร ลึก
ไม่ต่ำกว่า 1 เมตร

ระยะที่สอง ปรากฏหลักฐานบริเวณชั้นดินธรรมชาติชั้นที่ 1 และ 2 ในระดับความลึก
ประมาณ 0 - 30 เซนติเมตร จากระดับมาตรฐานสมมุติและพื้นดินในปัจจุบัน ระยะนี้คงเป็นการ
ใช้งานภายในพื้นที่สืบเนื่องกันมาจนถึงสมัยอยุธยาตอนปลาย ราวพุทธศตวรรษที่ 22 - 23 โดยมี
การนำเศษอิฐแตกหักมาทำการปรับถมพื้นที่ด้านนอก โดยเฉพาะทางด้านทิศเหนือ ให้สูงขึ้นกว่า
ก่อน และบ่อน้ำที่เคยผ่านใช้งานมาก่อนในระยะแรก ในระยะนี้ยังพบว่าชั้นดินด้านบนมีร่องรอย
การทำเกษตรกรรมของชุมชนในยุคปัจจุบันด้วย จึงอาจทำให้พื้นที่บริเวณนี้ถูกรบกวนไปบ้าง

4.4 โบราณวัตถุที่ได้จากการขุดค้น

หลุมขุดค้นทั้ง 3 หลุม พบ โบราณวัตถุที่ไม่มีความหลากหลายมากนัก สามารถแบ่งแยก โบราณวัตถุที่พบ ได้ดังนี้

4.4.1 หลุมขุดค้นที่ 1

4.4.1.1 เศษภาชนะดินเผา

จากการขุดค้น พบโบราณวัตถุประเภทเศษภาชนะดินเผามากที่สุด ในทุกชั้นดิน การศึกษาในรายงานฉบับนี้ ทำโดยการการแยกประเภทเศษภาชนะดินเผาออกตามระดับชั้นดิน สมมติที่กำหนดขึ้นชั้นละ 10 เซนติเมตร แล้วจึงทำการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยตรวจดูเนื้อดิน แล้วจัด แบ่งประเภทของเศษภาชนะดินเผาเป็นประเภท เนื้อดินธรรมดา เนื้อแกร่ง และเนื้อละเอียด หลังจากนั้นจึงแยกส่วนต่างๆของเศษภาชนะ อาทิ ปาก คอ ลำตัว ก้น ในส่วนของลำตัวได้แยกออกเป็น ลำตัวเรียบไม่มีการตกแต่งผิว กับลำตัวที่มีการตกแต่งผิวภาชนะ อีกทั้งยังแยกย่อยลงไปถึงลักษณะ ของการตกแต่งผิว แล้วจึงนำเศษภาชนะที่ได้แยกออกตามการศึกษาในเชิงกายภาพเบื้องต้น มาศึกษา ในเชิงปริมาณ ด้วยการนับจำนวนและชั่งน้ำหนัก (ตารางที่ 4.1)

4.4.1.2 ตะคันดินเผา

ตะคันดินเผาเป็นภาชนะขนาดเล็กใช้ใส่น้ำมันหรือเทียน ตามไฟค้างประทีปใน เวลาค่ำคืน ในหลุมขุดค้นที่ 1 พบชิ้นส่วนตะคันดินเผา ในระดับสมมติ 5 (-60 ถึง -70 CM.DT.) จำนวน 1 ชิ้น สามารถวัดขนาดได้ดังนี้ เส้นผ่านศูนย์กลางปาก 5.9 เซนติเมตร สูง 2.8 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางก้น 3.3 เซนติเมตร

4.4.1.3 ลูกกระสุนดินเผา

ลูกกระสุนดินเผา เป็นก้อนดินทรงกลมขนาดเล็กใช้กับคันยิงกระสุนที่ทำด้วยไม้ เป็นอุปกรณ์ในการล่าสัตว์ขนาดเล็ก และของเล่นเด็กในคราวเดียวกัน ลูกกระสุนดินเผานั้นพบใน ระดับสมมติที่ 6 (-70 ถึง -80 CM.DT.) จำนวน 1 ลูก สภาพสมบูรณ์ มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 2.2 เซนติเมตร

4.4.2 หลุมขุดค้นที่ 2

4.4.2.1 ภาชนะดินเผา

พบในระดับสมมติที่ 7 (-70 ถึง -90 CM.DT.) จำนวน 1 ใบ สภาพชำรุด เป็น ภาชนะทรงกระปุก เคลือบสีขาว เคลือบไม่ถึงก้น ประเภทเนื้อแกร่ง ผลิตจากเตาศรีสังขนาถัย มีขนาด เส้นผ่านศูนย์กลางปาก 3 เซนติเมตร สูง 6.4 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางลำตัว 7.7 เซนติเมตร และเส้นผ่านศูนย์กลางก้น 3.3 เซนติเมตร จัดเป็นภาชนะดินเผาหมายเลข 13 (ภาพที่ 250 , ภาพ ลายเส้นที่ 48)

4.4.2.2 เศษภาชนะดินเผา

ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนอย่างเดียวกันกับที่ใช้ในหลุมชุดคันที่ 1 และจัดแสดง ในตาราง (ตารางที่ 4.2)

4.4.2.3 กระเบื้องมุงหลังคา

พบเศษกระเบื้องมุงหลังคาประเภท กระเบื้องกาบกล้วย และกระเบื้องแผ่นเรียบ ในปริมาณเล็กน้อยในระดับชั้นดินสมมติต่างๆ ส่วนกระเบื้องเชิงชายพบในระดับชั้นดินสมมติที่ S และ 1 (0 ถึง -10 CM.DT.) เป็นกระเบื้องเชิงชายลายเทพนม สภาพชำรุด จำนวน 3 ชิ้น และเป็น กระเบื้องเชิงชายปิดแนวกระเบื้องกาบกล้วย

4.4.2.4 ลูกกระสุนดินเผา

พบจำนวน 2 ชิ้น สภาพชำรุด จากระดับชั้นดินสมมติที่ 1 (0 ถึง -10 CM.DT.) และ ระดับชั้นดินสมมติที่ 8 (-90 ถึง -100 CM.DT.) Section S

4.4.2.5 เบี้ยดินเผา

พบจำนวน 2 ชิ้น สภาพชำรุด ในระดับชั้นดินสมมติที่ 15 (-170 ถึง -180 CM.DT.) Section N ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 4.6 และ 4.9 เซนติเมตร ตามลำดับ เบี้ยดินเผาน่าจะเป็นของเล่นอย่างหนึ่งในสมัยอยุธยา โดยกะเทาะจากภาชนะดินเผาที่แตก ให้เป็นแผ่นกลม แล้วฝน ขอบให้เรียบ

4.4.2.6 เศษโลหะ

มีขนาดเล็ก สภาพสึกกร่อนมาก สนิมจับอยู่ค่อนข้างมาก มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยม คางหมู ยาว 6.8 เซนติเมตร ด้านกว้าง 3 เซนติเมตร ด้านแคบ 0.8 เซนติเมตร

4.4.2.7 ปูนปั้น

พบชิ้นส่วนปูนปั้น จำนวน หลายชิ้นในระดับชั้นดินสมมติที่ 5 - 6 (-40 ถึง -60 CM.DT.) ปูนปั้นที่พบไม่มีลวดลาย ทำให้ไม่ทราบว่าประดับตกแต่งอยู่ส่วนใดของอาคาร อาจจะ เป็นชิ้นส่วนปูนปั้นที่ถูกรื้อนำมาทิ้งบริเวณพื้นที่นี้ก็ได้

4.4.3 หลุมขุดค้นที่ 3

4.4.3.1 ภาชนะดินเผา

กระปุกเคลือบสีน้ำตาล 2 หู ผลิตจากเตาศรีสังฆาถัย บรรจุกระดูกเผาไฟหรืออัฐิ ในระดับชั้นดินสมมติ -82 CM.DT. สภาพก้นทะลุ ปากผายออกเล็กน้อย ลำตัวป่องกลาง เคลือบผิว ถึงก้นด้านนอกและด้านใน ขนาดสูง 11 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางปาก 7.4 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางลำตัว 10 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางก้น 5.2 เซนติเมตร จัดเป็นภาชนะดินเผาหมายเลข 14 (ภาพที่ 138 และ 251, ภาพลายเส้นที่ 49)

4.4.3.2 เศษภาชนะดินเผา

ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนอย่างเดียวกัน กับที่ใช้ในหลุมขุดค้นที่ 1 และ 2 (ตารางที่ 4.3)

4.5 การวิเคราะห์แปลความและสรุป

จากหลักฐานการขุดค้น และการศึกษาชั้นดินทางโบราณคดี สามารถสรุปผลได้ว่า ชุมชนแรกเริ่มที่ได้เข้ามาทำกิจกรรมบริเวณพื้นที่ภายในโบราณสถานวัดโพธิ์เผือก เป็นชุมชนในสายวัฒนธรรมอยุธยา และได้ทิ้งร่องรอยหลักฐานทางด้านโบราณวัตถุไว้ ยังผลให้สามารถทำการศึกษาวิเคราะห์ได้ว่า คงจะเริ่มเข้ามาใช้พื้นที่นี้อย่างน้อยในช่วงสมัยอยุธยาตอนกลาง ราวพุทธศตวรรษที่ 21 - 22 ได้เริ่มทำการก่อสร้างวัดแห่งนี้ขึ้น และน่าจะมีการขุดบ่อน้ำด้านนอกของกำแพงวัดด้านเหนือ 1 บ่อ สำหรับใช้ในการอุปโภคบริโภค ซึ่งอาจสันนิษฐานต่อไปได้ว่าเขตสังฆาวาสของวัดแห่งนี้ อาจอยู่บริเวณเดียวกับที่ตั้งของบ่อน้ำก็ได้ แต่แนวความคิดนี้ ก็ยังไม่มีหลักฐานสนับสนุนมากพอที่จะพิจารณาเช่นนั้น ได้อย่างชัดเจน

ชุมชนที่เข้ามาบริเวณนี้คงได้ทำกิจกรรมบริเวณพื้นที่นี้อย่างต่อเนื่องจนมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัดหลายครั้งหลายระยะ ครั้งสำคัญคงกระทำขึ้นในช่วงสมัยอยุธยาตอนปลาย ราวพุทธศตวรรษที่ 22 - 23 ในระยะนั้นนอกจากจะได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งก่อสร้างภายในวัดแล้ว อาจจะมีการกลบบ่อน้ำที่เคยสร้างขึ้นในสมัยอยุธยาตอนกลาง ด้วยอาจจะตื้นเขิน หรือเกิดเพราะเหตุบางประการที่ไม่สามารถพิจารณาได้อย่างแน่นอน หลังจากนั้นจึงมีการสร้างบ่อน้ำขึ้นอีก 1 บ่อ แทนที่บ่อเดิมที่ถูกกลบฝังแล้ว หลังจากนั้นบริเวณพื้นที่แห่งนี้ รวมทั้งสิ่งก่อสร้างทั้งหมดคงได้ถูกทิ้งร้าง จนชำรุดทรุดโทรมไปตามกาลเวลา โดยการกระทำของธรรมชาติและมนุษย์ จนกระทั่งได้มีชุมชนในยุคปัจจุบันเข้ามาใช้พื้นที่รอบๆ วัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณหลุมขุดค้น เพื่อการทำการเกษตรกรรมจนถึงปัจจุบันนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงรายละเอียดเชิงปริมาณของเศษภาชนะดินเผาที่พบจากหลุมขุดค้นที่ 1

แผ่นที่ 1

ระดับที่	เนื้อดินธรรมดา												เนื้อแกร่ง								เครื่องเคลือบเนื้อละเอียด								รวม				
	ปาก	คอ	ไหล่	ก้น	ลำตัว								ปาก	คอ	ไหล่	ก้น	ลำตัว				ปาก	ก้น	ลำตัว										
					เรียบ	ตกแต่งผิว				เรียบ	ตกแต่งผิว	เรียบ					ตกแต่งผิว	เรียบ	ตกแต่งผิว														
						ลายผสม	ลายจุดขีด	ลายกดประทับ																									
1 (-20) - (-30) CM.DT.	1	10					1	10			8	80			1	70	2	70	1	5	1	10			1	40			1	5	17	300	
2 (-30) - (-40) CM.DT.	1	40								4	60					1	20			2	90					1	30					9	240
3 (-40) - (-50) CM.DT.	1	10								11	120							1	20	3	50					1	30					18	250
4 (-50) - (-60) CM.DT.										3	40	1	20																			4	60
5 (-60) - (-70) CM.DT.	2	70					1	30						1	20			1	20	1	10	1	10	1	10	1	10	1	50	9	220		
126 (-70) - (-80) CM.DT.										2	20			1	20					1	30					1	30					5	100
รวม	5	130					2	40			28	320	1	20		1	70	5	130	2	25	8	200	1	10	5	140	1	10	2	55	62	1170

ตัวเลขแสดง จำนวน (ชิ้น) / น้ำหนัก (กรัม)

บทที่ 5

การศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบในเชิงประวัติศาสตร์โบราณคดี และรูปทรงสถนนิยฐาน

ภายหลังการดำเนินงานขุดค้นขุดแต่ง โบราณสถานวัดโพธิ์เผือกเสร็จสิ้นลง ได้พบโบราณวัตถุประเภทต่าง ๆ จำนวนมาก รวมทั้งซากอาคารและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่ปรักหักพังอีกหลายรูปแบบ มีรูปทรง รายละเอียด และสภาพการคงอยู่ของหลักฐานแตกต่างกันออกไปมาก ดังนั้นเพื่อสะดวกกับความเข้าใจ ในการศึกษากลุ่มโบราณสถานทั้งหมดอย่างละเอียด จึงได้แยกกล่าวบรรยายออกเป็นส่วน ๆ ดังนี้คือ

5.1 แผนผังวัด

ลักษณะของแผนผังของวัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดประมาณ 42x34.70 เมตร วางตัวยาวในแนวแกนทิศเหนือ-ใต้ ตามความยาวของกำแพงวัด สิ่งก่อสร้างที่เป็นประธานหรือหลักสำคัญของวัด น่าจะเป็นวิหาร ด้วยปราศจากหลักฐานการก่อสร้างเจดีย์ขนาดใหญ่ขึ้นเป็นประธานของวัด การกำหนดแนวเส้นแกนหลักของวัดแห่งนี้ จึงขึ้นอยู่กับตำแหน่งของวิหารเป็นสำคัญ มากกว่าตำแหน่งของสิ่งก่อสร้างรูปแบบอื่น ๆ ที่มีอยู่ภายในวัด

การพิจารณาตีความในเบื้องต้น ถึงหน้าที่การใช้งานของอาคารที่มีอยู่หลังเดียวภายในบริเวณวัดว่าเป็นวิหาร สืบเนื่องจากการขุดตรวจหาตำแหน่งของฐานในเสมา และเหตุที่ไม่พบเศษแตกหักของเสมาในระหว่างและหลังการขุดแต่ง ทำให้ไม่สามารถระบุอย่างแน่ชัดว่ามีพระอุโบสถอยู่ในวัด ความนิยมในการสร้างวิหารมากกว่าพระอุโบสถ เป็นความนิยมสำหรับแบบแผนวัดในแคว้นสุโขทัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะแรกของสมัยสุโขทัย¹ นอกจากนี้จากการขุดแต่ง ได้พบชิ้นส่วนแตกหักของประติมากรรมรูปสัตว์ประดับสถาปัตยกรรม (ดูรายละเอียดในบทที่ 3 โบราณวัตถุและนิเวศน์วัตถุที่พบจากการขุดแต่ง) ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่นิยมนำไปตกแต่งอาคารในตำแหน่งของช่อฟ้า และป้านลมเป็นต้น² ซึ่งแสดงให้เห็นแนวความคิด และการส่งผ่านอิทธิพลในศิลปะสุโขทัย ลงมายังบริเวณพื้นที่แห่งนี้ ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 19 กลายมาเป็นความนิยมใน

¹ สันติ เล็กสุขุม. ศิลปะเชียงแสน (ศิลปะล้านนา) และศิลปะสุโขทัย. (นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2534), หน้า 161.

² เรื่องเดียวกัน. หน้า 213.

สมัยอยุธยา เพียงแต่มีระเบียบที่แตกต่างกันไปบ้างบางประการ กล่าวคือ แผนผังวัดในสมัยอยุธยาตอนต้น มีระเบียบเด่นชัดมากกว่า นิยมสร้างปราสาทเป็นประธานของวัด วิหารอยู่ด้านหน้าทางตะวันออก ส่วนพระอุโบสถอยู่ด้านหลังทางทิศตะวันตกของปราสาทประธาน มีระเบียบยกก่อปราสาท ครอบส่วนท้ายของวิหารและพระอุโบสถ อาจมีลักษณะทางด้านรายละเอียดของระเบียบที่แปลกแยกออกไปบ้างบางประการ ตัวอย่างวัดสำคัญที่สร้างขึ้นในยุคนี้ได้แก่ วัดพุทธไสยาสน์พระราม และวัดราชบูรณะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น³

สำหรับลักษณะแผนผังวัดในสมัยอยุธยาตอนกลาง พระอุโบสถเริ่มมีความสำคัญมา ในขณะที่วิหารมีความสำคัญลดน้อยลง ตำแหน่งของวิหารยังคงนิยมสร้างอยู่ด้านหน้า ทางตะวันออกของเจดีย์ประธานบนแนวเส้นแกนหลักเดียวกัน ในขณะที่ตำแหน่งของพระอุโบสถนิยมวางตัวอยู่บนแนวเส้นแกนหลักเดียวกัน ตัวอย่างสำคัญของวัดในยุคนี้ได้แก่ วัดวรเชษฐา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น⁴

ในส่วนของแผนผังวัดสมัยอยุธยาตอนปลาย นิยมสร้างพระอุโบสถเป็นหลักสำคัญข้อมากกว่าวิหาร และจะนิยมมากขึ้นในช่วงสมัยรัตนโกสินทร์ ลักษณะแผนผังวัดในช่วงระยะเวลายังมีรูปแบบใหม่ ๆ เกิดขึ้นเสมอ จนยุ่งเหยิง และห่างไกลจากการระเบียบลักษณะของแผนผังวัดสมัยอยุธยาตอนต้นและตอนกลาง⁵

ลักษณะระเบียบแผนผังของวัดโพธิ์เผือกเป็นลักษณะพิเศษ เนื่องจากไม่ปรากฏการสร้างเจดีย์ประธาน ซึ่งนิยมทำการก่อสร้างไว้บริเวณกลางหรือค่อนข้างไปทางพื้นที่ส่วนใน ซึ่งอยู่ด้านตะวันตก และอยู่ด้านหลังของวิหารทางทิศตะวันตก เป็นแบบประเพณี พบเสมอในงานแผนผังของวัดในสมัยสุโขทัย⁶ และสมัยอยุธยา

แม้ว่าแผนผังของวัดจะมีความแปลกแยกออกไป แต่โบราณวัตถุที่พบในระหว่างกาแต่งศึกษา ก็มีอายุอยู่ในช่วงสมัยอยุธยาตอนกลางถึงตอนปลาย ทำให้สามารถพิจารณาได้ว่า มีระเบียบและลักษณะอยู่ในช่วงสมัยอยุธยาตอนกลางถึงสมัยอยุธยาตอนปลาย ราวพุทธศตวรรษ 21 - 23 สามารถแบ่งแยกลักษณะของแผนผังวัดออกได้ 2 ระยะด้วยกันคือ

³ ศิลปากร, กรม. วัดหน้าพระธาตุ. (โครงการขุดแต่ง ขุดค้น และออกแบบเพื่อการบูรณะ โบราณสถานวัดหน้าพระธาตุ ต.จักรีสิทธิ์ อ.เมือง จ.สิงห์บุรี. (เอกสารอัดสำเนา, 2542), หน้า 278 และ 301.

⁴ สันติ เล็กสุขุม. ศิลปะอยุธยาช่างหลวงแห่งแผ่นดิน. (กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2542.), หน้า

⁵ ศิลปากร, กรม. เรื่องเดิม., หน้า 276.

⁶ สันติ เล็กสุขุม. ศิลปะเชิงแกน (ศิลปล้านนา) และศิลปะสุโขทัย. หน้า 160.

แผนผังวัดระยะแรก (แผนผังที่ 36)

ลักษณะของแผนผังวัดระยะนี้ ประกอบด้วยวิหารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดประมาณ 21.50x10 เมตร วางตัวยาวตามแนวแกนทิศตะวันออก - ตะวันตก ตั้งอยู่บนแนวเส้นแกนหลักทิศตะวันออก - ตะวันตก แนวเส้นแกนหลักยังประกอบด้วยแนวเส้นแกนรองด้านเหนือ และด้านใต้ ขนาบทั้งสองข้าง มีเจดีย์รายหมายเลข 2.1 ตั้งอยู่บริเวณมุมทิศตะวันออกเฉียงเหนือของวิหาร และแนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหมายเลข 7 ตั้งอยู่บริเวณมุมด้านตะวันตกเฉียงเหนือของวิหาร สิ่งก่อสร้างทั้งสองตั้งอยู่บนแนวเส้นแกนรองด้านเหนือ สำหรับแนวเส้นแกนรองด้านใต้ ประกอบด้วยเจดีย์รายหมายเลข 2.2 ตั้งอยู่มุมด้านตะวันออกเฉียงใต้ของวิหาร ด้านหน้าทางทิศตะวันออกของวิหาร ยังประกอบด้วยตำแหน่งของแนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหมายเลข 4 แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าหมายเลข 5 และแนวอิฐหมายเลข 6 ตำแหน่งของแนวอิฐทั้งสามซึ่งตั้งอยู่ด้านหน้าของวิหาร เหลือเพียงแต่ฐานรากเตี้ย ฝังอยู่ใต้ระดับพื้นที่ทำกิจกรรมรวมสมัย จึงเป็นการยากที่จะสันนิษฐานว่าเป็นงานก่อสร้างร่วมสมัยกับงานแผนผังวัดระยะแรก หรือระยะที่สอง เนื่องจากสภาพของโบราณสถานเอง รวมถึงระดับการใช้งานพื้นที่ภายในวัด ไม่เคยมีการเปลี่ยนแปลงระดับเลย แม้จะผ่านงานปรับปรุงหลายครั้ง แต่เนื่องจากการพบแนวอิฐเหลือเพียงฐานราก แสดงให้เห็นถึงการเลิกใช้งาน และถูกกลบฝังในคราวเปลี่ยนแปลงแผนผังวัดระยะที่สอง ซึ่งแตกต่างกับการใช้งานอย่างต่อเนื่องจนถึงระยะสุดท้ายของเจดีย์รายหมายเลข 2.1 และ 2.2 จึงอาจจะอนุมานและสันนิษฐานได้ว่า แนวอิฐทั้งสามซึ่งตั้งอยู่ด้านหน้าของวิหารทางทิศตะวันออก คงอยู่ร่วมสมัยกับงานแผนผังวัดระยะแรก

สิ่งก่อสร้างทั้งหมดถูกก่อสร้างด้วยกำแพงวัดขนาด 42 x 34.70 เมตร วางตัวยาวตามแนวแกนทิศเหนือ - ใต้ ทำให้กลุ่มโบราณสถานทั้งหมดที่ตั้งอยู่บนแนวเส้นแกนหลักและแนวเส้นแกนรอง ไม่ได้ตั้งอยู่ ณ ตำแหน่งจุดศูนย์กลางจริงของวัด แต่กลับตั้งอยู่บริเวณส่วนด้านทิศใต้ของจุดศูนย์กลางวัด ทำให้พื้นที่ด้านเหนือของวิหาร มีอาณาบริเวณกว้างขวางกว่าพื้นที่ส่วนด้านใต้ของวิหาร

สำหรับในเรื่องการกำหนดอายุงานแผนผังวัดในระยะนี้ เป็นเรื่องลำบากเนื่องจากสภาพพังทลายของโบราณสถาน รวมถึงประเภทของโบราณวัตถุที่จะใช้ในการประกอบการสันนิษฐาน แต่อย่างไรก็ดีการพบพระพิมพ์ดินเผาองค์หนึ่ง บนพื้นการใช้งานวิหารระยะแรก ซึ่งเป็นงานสร้างในสมัยอยุธยาตอนกลาง⁷ ผนวกกับการพบเครื่องปั้นดินเผาประกอบสถาปัตยกรรมของอาคารที่มีหลังคาคลุม และนิยมทำขึ้นสำหรับติดประดับตกแต่งอาคารที่สร้างขึ้นในสมัยสุโขทัย หรือได้รับ

⁷ คุราชละเอียลเรื่องพระพิมพ์องค์ที่ 3 ในบทที่ 3 โบราณวัตถุและนิเวศน์วัตถุที่พบจากการขุดแต่ง

อิทธิพลจากศิลปะสุโขทัย จึงสามารถพิจารณาได้ว่างานแผนผังวัดระยะนี้ น่าจะสร้างขึ้นในช่วง สมัยอยุธยาตอนกลาง ราวพุทธศตวรรษที่ 21 ถึงปลายพุทธศตวรรษที่ 22

แผนผังวัดระยะที่สอง (แผนผังที่ 37)

ระเบียบแผนผังของวัดในระยะนี้ ยังคงเหมือนกับงานแผนผังวัดระยะแรก เพียงแต่ได้มีการก่อสร้างเจดีย์รายหมายเลข 2.3 ขึ้นอีก 1 องค์ ตั้งอยู่ทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ของวิหาร บนแนวเส้นแกนรองด้านใต้ และมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงขนาดและรูปแบบของวิหารอย่างต่อเนื่องกันมาอีกหลายครั้ง จนยากที่จะทำการศึกษาได้อย่างชัดเจน เพราะงานเปลี่ยนแปลงได้มีการทำลายรูปแบบของวิหารในระยะแรกไปด้วย รวมถึงงานก่อสร้างที่แล้วเสร็จในระยะสุดท้าย ก็เหลือเพียงฐานอาคารเท่านั้น แม้แต่ฐานชุกชีในระยะสุดท้ายก็ไม่เหลือสภาพแล้ว

การกำหนดอายุงานแผนผังของวัดในระยะนี้ จึงกำหนดจากโบราณวัตถุส่วนหนึ่ง ตัวอย่างเช่น พระพุทธรูปสำริดแบบลอยตัว และเศษภาชนะดินเผา เป็นต้น และโดยการสันนิษฐานจากงานก่อสร้างหลังจากงานแผนผังวัดระยะแรก จึงสันนิษฐานว่างานแผนผังของวัดในระยะนี้ น่าจะมีอายุอยู่ในช่วงสมัยอยุธยาตอนปลาย ราวพุทธศตวรรษที่ 22 - 23 เป็นอย่างน้อย

5.2 วิหารหมายเลข 1

ภายหลังการขุดแต่ง ปรากฏร่องรอยหลักฐานของงานก่อสร้างในระยะแรกและระยะหลัง เกิดจากการเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงสร้างซ้อนทับปรับเปลี่ยนลักษณะของแผนผังรูปแบบ รายละเอียด และขนาดของอาคารออกได้ 4 ระยะ ดังนี้คือ

งานก่อสร้างวิหารระยะแรก (แผนผังที่ 38 , ภาพที่ 60-62 และ 64-66)

มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดประมาณ 21.50 x 10 เมตร วางตัวยาวตามแนวแกนทิศตะวันออก - ตะวันตก ประกอบด้วยมุขหน้ายื่นยาวออกไปทางด้านทิศตะวันออก และมุขหลังยื่นยาวออกไปทางด้านทิศตะวันตก องค์กรประกอบของส่วนฐานประกอบด้วยฐานเชิงเรียงซ้อนลดหลั่นกันสองชั้น หน้ากระดานล่าง เส้นลวด บัวคว่ำ เส้นลวด ท้องไม้ มีบัวลูกฟักสองเส้นคาคที่ท้องไม้ ตามลำดับจากส่วนล่างขึ้นสู่ส่วนบน องค์กรประกอบที่ต่อเนื่องขึ้นไป พังทลายลงทั้งหมด แต่สามารถสันนิษฐานได้ว่าน่าจะประกอบด้วยเส้นลวด บัวหงาย เส้นลวด และหน้ากระดานบน เป็นอย่างน้อย และอาจมีพนักเคี้ยวๆ กันเป็นขอบโดยรอบเหนือฐานปัทม์ มีลูกฟักคาคประกอบอยู่ที่ท้องไม้ แต่หลักฐานในส่วนบนนี้ก็ไม่หลงเหลืออยู่ ทำให้อาคารในลักษณะนี้น่าจะเป็นอาคารโถงสำหรับเสนาในประธานไม่สามารถตรวจพบ คงพบแต่รูปหลุมเสารูปแปดเหลี่ยม เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 35 เซนติเมตร (ภาพที่ 57) กับพบส่วนของผนังหนาประมาณ 35 เซนติเมตร จึงอาจ

สันนิษฐานได้ว่าคงจะใช้เสาไม้ในการรับน้ำหนักของหลังคาส่วนบน โดยมีการก่อผนังหรือผนังเตี้ยคั่นเสาแต่ละคั่น ผนังที่กล่าวถึง อาจมีการประดับลายปูนปั้น เป็นรูปกรอบช่องสี่เหลี่ยม เช่นเดียวกับฐานชุกชีในงานระยะเดียวกัน ซึ่งจะ ได้กล่าวอย่างละเอียดต่อไป

ด้านหน้าของวิหาร ควรจะหันไปทางทิศตะวันออก แม้ไม่พบร่องรอยของช่องประตูทางเข้าออก แต่ตำแหน่งของฐานชุกชีซึ่งอยู่ทางส่วนท้ายด้านทิศตะวันตก และตำแหน่งของบันไดทางขึ้นลงที่อยู่ทางด้านหน้า เป็นบันไดหน้าข้างเหนือ และบันไดหน้าข้างใต้ ประกอบด้วยชุกชีบันไดชุกชีสามชั้น

ภายในอาคารมีพื้นปูด้วยอิฐฉาบปูนไว้ ก่ออย่างไร้ระเบียบ ด้วยเหตุที่ต้องฉาบปูนปิดทับ จึงไม่เห็นระเบียบในการก่อเรียง การเตรียมพื้นนั้น พบว่ามีการถมอัดดินภายในให้ได้ระดับ และก่อแกนหรือเอ็น หนาประมาณ 20 เซนติเมตร ถมอัดด้วยเศษอิฐแตกหักขนาดเล็กและเศษปูน จึงก่อเรียงพื้นหนาหนึ่งชั้นอิฐ

สำหรับฐานชุกชีในงานระยะนี้ (แผนผังที่ 40 , ภาพที่ 67-72) ตั้งอยู่ตรงกลางส่วนท้ายด้านตะวันตกของพื้นที่ภายในวิหาร เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดประมาณ 5.60 x 2.70 เมตร วางตัวยาวตามด้านขวางของวิหาร สภาพของฐานชุกชีพังทลายมาก ยังคงเหลือสัดส่วนขององค์ประกอบจากส่วนล่างขึ้นสู่ส่วนบน ประกอบด้วยชั้นฐานเชิง เรียงซ้อนลดหลั่นกันสองชั้น เหนือชั้นฐานเชิงปั้นปูนประดับเป็นเส้นลวดเรียงซ้อนกันสองเส้น ทำเป็นรูปลักษณะของช่องสี่เหลี่ยมเรียงต่อเนื่องกันไปตามฐานทั้งสามด้าน เว้นแต่ฐานด้านตะวันตกเท่านั้นที่มีองค์ประกอบแตกต่างกันออกไป เนื่องจากเป็นส่วนที่อยู่ด้านหลัง และอาจอยู่ติดกับผนังด้านหลังก็เป็นได้ จึงไม่ได้ประดับลวดลายลงไป นอกจากนี้ยังพบร่องรอยการเขียนเส้นร่างด้วยสีแดง ทำเป็นกรอบรูปสี่เหลี่ยมล้อมส่วนของเส้นลวด ที่ป็นเป็นกรอบสี่เหลี่ยมเช่นเดียวกัน ส่วนที่อยู่ต่อเนื่องขึ้นไปของฐานชุกชีไม่สามารถพิจารณาได้ เนื่องจากการพังทลายอย่างมาก

ถัดจากฐานชุกชีทางด้านตะวันออก ห่างประมาณ 70 เซนติเมตร เป็นตำแหน่งของฐานพระอันดันดับรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด 110 x 90 เซนติเมตร (ภาพที่ 73-77) สภาพของฐานพระอันดันดับภายหลังการขุดแต่งก็พังทลายมากเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามจากสภาพที่เหลือ สามารถพิจารณาส่วนองค์ประกอบของฐานชุกชีได้ว่า ประกอบด้วยฐานเชิงหนึ่งชั้นรับฐานปัทม์หรือฐานบัว ประกอบด้วยเส้นลวดคั่นระหว่างลวดบัวต่าง ๆ ในส่วนของท้องไม้ เป็นท้องไม้แบบเรียบไม่มีการตกแต่งลวดบัวอย่างอื่น

ฐานชุกชีและฐานพระอันดันดับที่กล่าวถึงทั้งหมด เป็นการก่อสร้างระยะแรก ของการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงฐานชุกชี ซึ่งมีถึง 5 ระยะด้วยกัน ในงานก่อสร้างวิหารระยะแรก ยังได้พบงานปรับปรุงฐานชุกชีในระยะที่สองอีกครั้งหนึ่ง (ภาพที่ 78) โดยการขยายฐานชุกชีออกไปทางด้านเหนือ

และใต้ ทำให้ฐานชุกชีมีขนาดเปลี่ยนเป็น 7.50 x 2.70 เมตร มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเช่นเดิม แต่มีแนวยื่นล้ำของขอบฐานด้านข้างทั้งสองออกมาจากขอบฐานด้านหน้าทิศตะวันออกประมาณ 55 เซนติเมตร องค์ประกอบของส่วนฐานชุกชีที่เพิ่มเติมในระยษนี้ คล้ายคลึงกับงานก่อสร้างฐานชุกชีระยะแรก เพียงแต่ได้เพิ่มเส้นลวดอีกหนึ่งเส้น ล้อแนวเส้นลวดเดิมของกรอบรูปช่องสี่เหลี่ยม เพื่อขยายฐานให้ยาวขึ้น กรอบรูปช่องสี่เหลี่ยมจึงมีการทำล้อของเดิมในงานระยะแรกยาวต่อเนื่องกันไป แต่ทำให้เกิดการลดระดับของช่องกรอบรูปสี่เหลี่ยมในงานก่อสร้างระยะที่สองให้ลดระดับลง เกิดความไม่ต่อเนื่องขององค์ประกอบโดยรอบฐานชุกชี ลักษณะความไม่ต่อเนื่องขององค์ประกอบโดยรอบเช่นนี้ เหมือนกับองค์ประกอบของส่วนฐานวิหารในงานระยะเวลาเดียวกัน จึงอาจเทียบได้กับองค์ประกอบที่ขาดความต่อเนื่องของฐานวิหารวัดกุฎีป่าค่อม วัดหนานช้าง อ.สารภี จ.เชียงใหม่ แสดงให้เห็นถึงการรับอิทธิพลบางประการทางการก่อสร้างในศิลปะสมัยล้านนา และสุโขทัย เป็นผลให้สามารถกำหนดอายุงานก่อสร้างวิหารระยะแรก รวมถึงงานก่อสร้างฐานชุกชีระยะแรก และระยะที่สอง ว่าคงสร้างขึ้นในช่วงสมัยอยุธยาตอนกลาง ราวพุทธศตวรรษที่ 21-22 (แผนผังที่ 40)

งานก่อสร้างวิหารระยะที่สอง (แผนผังที่ 38 , ภาพที่ 45-50)

งานก่อสร้างวิหารในระยะนี้ นับเป็นการก่อสร้างครั้งใหม่ ได้ทำการก่อสร้างพาไลข้างด้านเหนือ และด้านใต้ เพิ่มเติมขยายจากฐานด้านข้างทิศเหนือและใต้ให้ยาวออกไปอีกด้านละประมาณ 2 เมตร ทำให้ความกว้างของวิหารขยายตัวเพิ่มขึ้น แต่ความยาวยังคงเดิม โดยไม่ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงใดๆ ทำให้อาคารมีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด 21.50 x 14 เมตร

ระดับการใช้งานของพื้นที่ภายในอาคาร เสาอาคาร และพนักรหรือผนังเดี่ยว ๆ ที่เชื่อมเสาอาคารแต่ละต้น สันนิษฐานว่ายังคงรักษาสภาพเช่นงานก่อสร้างวิหารระยะแรก เพียงแต่มีหลักฐานบางประการที่อาจพิจารณาได้ว่ามีการก่อสร้างเพิ่มเติมขนาดของบันไดให้กว้างขึ้นอีก 75 เซนติเมตร จากงานก่อสร้างระยะแรกทำให้บันไดมีความกว้างรวมประมาณ 2 เมตร

ในส่วนองค์ประกอบของฐานข้างด้านเหนือและใต้ ที่ทำการก่อสร้างขึ้นใหม่ มีลักษณะขององค์ประกอบทั้งหมดเหมือนกับการก่อสร้างวิหารระยะแรก

สำหรับฐานชุกชีนั้นมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะ ขนาด และองค์ประกอบของส่วนฐานเพิ่มเติมอีก 2 ระยะ กลายเป็นงานก่อสร้างฐานชุกชีระยะที่สาม (แผนผังที่ 40 , ภาพที่ 82) ทำโดยการก่อสร้างขอบฐานชุกชีใหม่เชื่อมต่อก่อออกมาจากฐานพระอันดับด้านเหนือและใต้ ครอบทับงานก่อสร้างฐานชุกชีระยะแรก และ สอง ขอบฐานที่สร้างขึ้นใหม่มีความหนา 45 เซนติเมตร เมื่อก่อต่อ

เนื่องยาวออกมาจากฐานพระอันคับ ได้สร้างให้มีลักษณะย่อมุมด้านละสามมุม สภาพที่พังทลายมากของส่วนฐาน ที่เหลือแต่เพียงขอบฐานด้านตะวันออกบางส่วนของงานคร่าวเดียวกัน ถ้ามีการสร้างย่อมุมทุกมุมของฐาน จะกลายเป็นฐานสี่เหลี่ยมผืนผ้าย่อมุมไม้สิบสอง ขนาดประมาณ 7.50 x 4.25 เมตร ภายในระหว่างขอบฐานที่สร้างใหม่และฐานชุกชีในงานก่อสร้างระยะแรกและระยะที่สอง ถมอัดด้วยดินปะปนกับเศษอิฐแตกหัก และเศษปูนเพื่อทำให้เกิดความมั่นคงแน่นอนหาในการรองรับน้ำหนัก สำหรับองค์ประกอบของฐานเหมือนกับองค์ประกอบของฐานพระอันคับ คือประกอบด้วย ฐานเชิงหนึ่งชั้น รองรับชุกฐานปัทม์ที่ประกอบด้วยหน้ากระดานล่าง เส้นลวดบัวคว่ำ เส้นลวด ท้องไม้ เส้นลวด บัวหงาย เส้นลวด และหน้ากระดานบน ตามลำดับจากส่วนล่างขึ้นสู่ส่วนบน องค์ประกอบที่ต่อเนื่องขึ้นไปพังทลายลงหมดจนยากลำบากต่อการพิจารณาสันนิษฐาน

เมื่องานก่อสร้างฐานชุกชีระยะที่สามสำเร็จลงในช่วงเวลาหนึ่ง ระยะต่อมาได้มีการก่อสร้างฐานชุกชีระยะที่สี่อีกครั้ง (แผนผังที่ 40 , ภาพที่ 83) โดยก่อเป็นขอบฐานหนา 30 เซนติเมตร ห่างจากขอบฐานชุกชีในงานก่อสร้างระยะที่สามออกมาประมาณ 1 เมตร ทำให้ฐานชุกชีในงานก่อสร้างคราวนี้มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีขนาดประมาณ 7.50 x 5.25 เมตร สำหรับองค์ประกอบส่วนฐานมีลักษณะคล้ายคลึงกับงานก่อสร้างฐานชุกชีระยะที่สาม แต่เหลือส่วนของฐานเชิงจนถึงตำแหน่งของท้องไม้เท่านั้น

สันนิษฐานในเบื้องต้นว่างานก่อสร้างวิหารระยะที่สอง และงานก่อสร้างฐานชุกชีระยะที่สามและสี่ น่าจะมีช่วงระยะเวลาไม่ห่างกันมากนัก จากงานก่อสร้างวิหารระยะแรก งานก่อสร้างฐานชุกชีระยะแรกถึงระยะที่สอง จึงน่าจะอยู่ในช่วงสมัยอยุธยาตอนกลาง ราวพุทธศตวรรษที่ 21-22

งานก่อสร้างวิหารระยะที่สาม (แผนผังที่ 38)

งานก่อสร้างในคราวนี้ เป็นงานปฏิสังขรณ์เพียงเล็กน้อย ขาดความเป็นระเบียบและไม่ค่อยชัดเจน อาจเกิดจากการพังทลายอย่างมากของหลักฐานหรือการเปลี่ยนใจหรือเปลี่ยนแบบการก่อสร้างกระทันหัน จนยากแก่การสันนิษฐานถึงขนาด และสัดส่วนองค์ประกอบ แต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธหลักฐานบางส่วนของงานก่อสร้างในระยะนี้ จึงเพียงบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

สำหรับฐานชุกชี มีร่องรอยการเปลี่ยนแปลงฐานชุกชีในระยะที่ 5 โดยการก่ออิฐปิดช่องว่างระหว่างฐานชุกชีกับผนังอาคารเท่านั้น (แผนผังที่ 40 , ภาพที่ 84)

งานก่อสร้างวิหารระยะที่สี่ (แผนผังที่ 38 , ภาพที่ 39-44)

งานก่อสร้างในคราวนี้เป็นงานก่อสร้างครั้งใหม่ ทำให้วิหารมีขนาดประมาณ 24 x 14 เมตร โดยการก่อสร้างเชื่อมพาไลทั้งสองด้านของงานก่อสร้างวิหารระยะที่สองออกไปโดยรอบอาคาร จนสามารถเดินวนได้โดยรอบ และปิดทับร่องรอยหลักฐานของงานก่อสร้างระยะที่สาม ผนังของอาคารมีการขยายขนาดให้หนาขึ้น หนาประมาณ 50 เซนติเมตร สำหรับองค์ประกอบของส่วนฐานอาคาร เมื่อก่อสร้างเพิ่มขนาด น่าจะมีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบเป็นชั้นฐานเชิงหนึ่งชั้น เส้นลวด บัวคว่ำ และเส้นลวด ตามลำดับจากส่วนล่างขึ้นสู่ส่วนบน องค์ประกอบที่ต่อเนื่องขึ้นไปพังทลายลงหมด จนไม่สามารถพิจารณาได้อย่างชัดเจน

ในส่วนของพื้นวิหาร (ภาพที่ 51-52) ได้มีการยกระดับให้สูงขึ้น โดยการถมอัดดินปะปนกับเศษอิฐแตกหัก เศษกระเบื้องมุงหลังคา และเศษปูน รวมกันหนาประมาณ 70 เซนติเมตร ทับลงไปบนพื้นวิหารในคราวงานก่อสร้างระยะแรก ถึงระยะที่สาม และปิดทับงานก่อสร้างฐานชุกชีระยะแรกถึงระยะที่ห้า เมื่อถมดินให้แน่นหนาแล้ว ก่อเรียงอิฐปูพื้นใหม่แล้วฉาบปูน เสาในประธานของอาคารเป็นเสาสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดประมาณ 60 x 60 เซนติเมตร (ภาพที่ 54-56) ทำให้วิหารมีขนาดห้าห้อง บันไดทางขึ้นลงของงานก่อสร้างก่อนหน้านี้ ถูกปิดทับฝังใต้พื้นพาไลที่ก่อสร้างขึ้นใหม่ จึงต้องย้ายชุดบันไดไปอยู่ในตำแหน่งด้านข้างของอาคาร (ภาพที่ 58-59)

สำหรับฐานชุกชีไม่เหลือหลักฐานงานก่อสร้าง แต่ตามปกติของระเบียบงานก่อสร้างอาคารในพระพุทธศาสนา ก็น่าจะมีอยู่ในตำแหน่งที่ส่วนท้ายด้านตะวันตกภายในตัวอาคาร จากหลักฐานทางด้านโบราณวัตถุประกอบรูปแบบของอาคาร สามารถพิจารณาได้ว่า งานก่อสร้างวิหารในคราวนี้น่าอยู่ในสมัยอยุธยาตอนปลาย ราวพุทธศตวรรษที่ 22 - 23

5.3 เจดีย์หมายเลข 2.1 (แผนผังที่ 29 และ 39 , ภาพที่ 92-95)

มีลักษณะเป็นเจดีย์ฐานแปดเหลี่ยมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 5.70 เมตร ภายในก่อแกนรูปแปดแฉก เชื่อมยึดขอบฐานของเจดีย์ ภายในระหว่างแกนถมอัดดิน สำหรับรองรับน้ำหนักขององค์ประกอบส่วนบน องค์ประกอบส่วนฐานที่เหลือหลักฐานอยู่ จากส่วนล่างขึ้นสู่ส่วนบนประกอบด้วย ชั้นฐานเชิงสามชั้นเรียงซ้อนลดหลั่นกัน หน้ากระดานล่าง เส้นลวด บัวคว่ำ เส้นลวด ท้องไม้ มีลวดบัวประเภทลูกฟูกประกอบด้วยเส้นลวดที่ส่วนล่างของท้องไม้ แสดงให้เห็นว่าส่วนที่อยู่ต่อเนื่องขึ้นไป แม้จะไม่เหลือหลักฐาน แต่ก็สามารถพิจารณาได้ว่าประกอบด้วยเส้นลวดคาดอีกหนึ่งเส้นที่ตำแหน่งส่วนบนของท้องไม้ เส้นลวด บัวหงาย เส้นลวด และหน้ากระดานบน ตามลำดับจากส่วนล่างขึ้นสู่ส่วนบน ส่วนที่อยู่ต่อเนื่องขึ้นไปอีกไม่สามารถสันนิษฐานได้ชัดเจน

แต่จากการพบชิ้นส่วนปล้องโหนด จึงสันนิษฐานว่าเจดีย์องค์นี้น่าจะเป็นเจดีย์องค์ระฆังฐานแปดเหลี่ยม และเป็นงานร่วมสมัยกับงานแผนผังวัดระยะแรก จึงควรมีอายุการก่อสร้างในสมัยอยุธยาตอนกลาง ราวพุทธศตวรรษที่ 21 - 22

5.4 เจดีย์รายหมายเลข 2.2 (แผนผังที่ 30 และ 39 , ภาพที่ 99-101)

มีสภาพเหลือเพียงส่วนของฐานเชิงรูปแปดเหลี่ยมหนึ่งชั้น สูงประมาณ 30 เซนติเมตร ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของเจดีย์ประมาณ 4.30 เซนติเมตร

เจดีย์องค์นี้แม้จะเหลือเพียงส่วนฐาน แต่ด้วยรูปแบบของฐานเหมือนกับเจดีย์รายหมายเลข 2.1 ประกอบด้วยที่ตั้ง มีตำแหน่งอยู่ตรงข้ามกับเจดีย์รายหมายเลข 2.1 ตามหลักแห่งความสมดุลในงานแผนผังวัดระยะแรก จึงอาจสันนิษฐานในเบื้องต้นได้ว่า น่าจะเป็นเจดีย์รูปแบบเดียวกับเจดีย์รายหมายเลข 2.1 ถือเป็นเจดีย์รายทรงระฆังฐานแปดเหลี่ยม ในราวสมัยอยุธยาตอนกลาง ประมาณพุทธศตวรรษที่ 21 - 22

5.5 เจดีย์รายหมายเลข 2.3 (แผนผังที่ 31 และ 39 , ภาพที่ 103)

ลักษณะเป็นเจดีย์รายฐานแปดเหลี่ยม สภาพพังทลายมากจึงไม่สามารถสันนิษฐานลักษณะองค์ประกอบทั้งหมดเมื่อคราวสมบูรณ์ได้ อย่างไรก็ตามก็ตีหลักฐานที่เหลืออยู่ขององค์เจดีย์ ประกอบด้วยฐานเชิงในผังแปดเหลี่ยมเรียงซ้อนลดหลั่นกันสองชั้น ภายในประกอบด้วยแนวแกนหรือเอ็นรูปแปดแฉกสำหรับต่อยึดด้านแต่ละด้านของเจดีย์ ในการขึ้นรูปทรงเจดีย์เหมือนกับเจดีย์รายหมายเลข 2.1

แม้ไม่สามารถสันนิษฐานรูปทรงได้ แต่จากตำแหน่งที่ตั้งขององค์เจดีย์ มีความสัมพันธ์กับงานแผนผังวัดระยะที่สอง จึงน่าจะมีอายุในการก่อสร้างอยู่ในช่วงสมัยอยุธยาตอนปลาย ราวพุทธศตวรรษที่ 22 - 23

5.6 กำแพงวัดหมายเลข 3 (แผนผังที่ 32-33 , ภาพที่ 105-112)

สภาพที่พังทลายของกำแพงทั้งสี่ด้าน จนเหลือแต่ฐานเดี่ยว ๆ ทำให้ไม่สามารถทำการศึกษาเปรียบเทียบ และวิเคราะห์ลักษณะทางองค์ประกอบได้ แต่จากลักษณะที่เหลืออยู่ ก็สามารถสันนิษฐานได้ว่า บริเวณกำแพงด้านเหนือและด้านใต้ มีร่องรอยการก่อสร้างช่องประตูทางเข้าออกด้านละหนึ่งช่อง ขนาดประมาณ 1.50 - 1.70 เมตร สภาพที่พังทลายแล้วเช่นเดียวกัน จึงไม่สามารถสันนิษฐานลักษณะขององค์ประกอบของช่องประตูทางเข้าออกได้ อย่างไรก็ตามก็ตีจากการขุด

แต่งศึกษาพบหลักฐานการก่อสร้างกำแพง 2 ระยะเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณกำแพงวัดด้านตะวันตก มีพัฒนาการดังต่อไปนี้คือ

กำแพงวัดระยะแรก

ขนาดของกำแพงมีความหนาประมาณ 80 เซนติเมตร ก่อล้อมสิ่งก่อสร้างทั้งหมดภายในวัด มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดประมาณ 42 x 34.70 เมตร วางตัวยาวตามแนวแกนทิศเหนือ-ใต้ เป็นงานที่สัมพันธ์กับแผนผังวัดระยะแรก และงานก่อสร้างวิหารระยะแรกถึงระยะที่สอง จึงสันนิษฐานในเบื้องต้นว่า น่าจะมีอายุอยู่ในสมัยอยุธยาตอนกลาง ราวพุทธศตวรรษที่ 21 - 22

กำแพงวัดระยะที่สอง

ลักษณะทางด้านแผนผัง ยังคงเหมือนงานก่อสร้างระยะแรก เพียงแต่ได้มีการปรับถมพื้นที่กำแพงบางส่วนที่อาจจะเกิดการทรุดตัวลง โดยการถมอัดดินปะปนกับเศษอิฐแตกหัก หนาประมาณ 10 - 20 เซนติเมตร และก่อสร้างกำแพงขึ้นใหม่ ณ ตำแหน่งเดิม

งานก่อสร้างกำแพงวัดในระยะนี้ มีความสัมพันธ์กับงานแผนผังวัดระยะที่สอง และงานก่อสร้างวิหารระยะที่สามถึงสี่ จึงควรจะมีอายุสัมพันธ์กันในสมัยอยุธยาตอนปลาย ราวพุทธศตวรรษที่ 22 - 23 เป็นอย่างน้อย

5.7 แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหมายเลข 4 (แผนผังที่ 35 , ภาพที่ 113-115)

เหลือเพียงส่วนฐานรากเท่านั้น ตั้งอยู่ด้านหน้าทางทิศตะวันออกของวิหาร ลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส พบสองแนว จากตำแหน่งที่ตั้ง มีลักษณะที่น่าจะเป็นฐานสำหรับตั้งโบสถ์ แต่จากการขุดตรวจด้านข้าง ด้านหลังทางทิศตะวันตกของวิหาร ไม่พบแนวอิฐร่วมใด ๆ ที่จะสนับสนุนว่าเป็นฐานโบสถ์ เพราะโดยปกติทั่วไปงานก่อสร้างพระอุโบสถในสมัยอยุธยา นิยมสร้างโบสถ์วางอยู่รอบพระอุโบสถในตำแหน่งของทิศทั้งแปด ประกอบกับได้พบร่องรอยของอิฐปูพื้นเชื่อมต่อออกมาจากฐานด้านข้างทิศเหนือของวิหาร ไปจรดกำแพงวัดด้านทิศเหนือ มีสภาพของหลักฐานที่ไม่แสดงร่องรอยของฐานโบสถ์ จึงไม่สามารถทำการสันนิษฐานได้อย่างชัดเจนว่าเป็นฐานโบสถ์ในเบื้องต้น

5.8 แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าหมายเลข 5 (แผนผังที่ 35 , ภาพที่ 116)

ไม่เหลือสภาพภายหลังการขุดแต่ง ที่จะสามารถสันนิษฐานหน้าที่การใช้งานและลักษณะองค์ประกอบได้ จึงเพียงบันทึกไว้เป็นหลักฐานการพบเท่านั้น

5.9 แนวอิฐหมายเลข 6 (แผนผังที่ 35 , ภาพที่ 117-119)

ไม่เหลือสภาพภายหลังการขุดแต่ง ที่จะสามารถสันนิษฐานถึงหน้าที่การใช้งานและลักษณะองค์ประกอบได้ จึงเพียงบันทึกไว้เป็นหลักฐานการพบเท่านั้น

5.10 แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหมายเลข 7 (แผนผังที่ 34 , ภาพที่ 120-123)

ลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาดประมาณ 5.20 x 5.20 เมตร ก่อเชื่อมแนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสชั้นในขนาดประมาณ 3.10 x 3.10 เมตร แนวอิฐทั้งชั้นนอกและชั้นใน เหลือเพียงฐานรากเท่านั้น และมีร่องรอยการก่อสร้างซ้อนทับกัน 2 ระยะ สัมพันธ์กับงานปรับปรุงเปลี่ยนแปลง แผนผังของวัดทั้งสองระยะ

แต่เนื่องจากสภาพที่เหลืออยู่ของหลักฐาน จึงไม่สามารถกำหนดหน้าที่การใช้งานได้อย่างชัดเจน เพราะสิ่งก่อสร้างมากมายเนื่องในพระพุทธศาสนา นิยมก่อฐานเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส เช่น เจดีย์ หอไตร และหอรองฆ์ เป็นต้น การสันนิษฐานจากหลักฐานที่เหลืออยู่เพียงส่วนหนึ่ง จึงไม่สามารถพิจารณาได้

อย่างไรก็ดี งานก่อสร้างแนวอิฐก็คงมีอายุสมัยอยู่ในช่วงอยุธยาตอนกลางถึงตอนปลาย ราวพุทธศตวรรษที่ 21 - 23

บทที่ 6

สรุป

การดำเนินงานจุดค้นจุดแต่ง โบราณสถานวัดโพธิ์เผือก ตำบลประจักษ์ อำเภอ
พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้พบ โบราณวัตถุจำนวนมากและมีความหลากหลาย
หลายของประเภทวัสดุที่ใช้ทำ รวมถึงร่องรอยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และสร้างซ้อนทับกัน
หลายครั้งหลายสมัยของสิ่งก่อสร้างจากงานก่อสร้างในระยะแรก จนถึงระยะสุดท้ายที่ทิ้งร้างไป

สิ่งก่อสร้างทั้งหมดสร้างขึ้นภายในบริเวณวัด ที่มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาด
42 x 34.70 เมตร หันหน้าออกไปทางทิศตะวันออก มีกำแพงวัดก่อด้วยอิฐล้อมเป็นขอบเขตทั้งสี่
ด้าน กลุ่มโบราณสถานทั้งหมด ไม่ได้ตั้งอยู่ที่ตำแหน่งจุดศูนย์กลางจริงของพื้นที่ภายในวัด แต่
กลับตั้งค่อนมาทางพื้นที่ส่วนใต้ของพื้นที่ภายในบริเวณวัด ทำให้พื้นที่ส่วนด้านเหนือมีอาณา
บริเวณกว้างกว่าพื้นที่ทางด้านส่วนใต้ สันนิษฐานในเบื้องต้นว่าน่าจะมีการก่อสร้างมาตั้งแต่สมัย
อยุธยาตอนกลาง ราวพุทธศตวรรษที่ 21 และมีพัฒนาการต่อเนื่องมาจนถึงสมัยอยุธยาตอนปลาย
ราวพุทธศตวรรษที่ 23 โดยมีการเพิ่มเติมสิ่งก่อสร้าง และเปลี่ยนแปลงรูปแบบของอาคารบางหลัง
สามารถแบ่งพัฒนาการของวัดออกได้เป็น 2 ระยะเวลาคือ

ระยะแรก ราวพุทธศตวรรษที่ 21 – 22 (สมัยอยุธยาตอนกลาง)

ลักษณะแผนผังวัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด 42 x 34.70 เมตร วางตัวยาวตามแนวแกน
ทิศเหนือ-ใต้ ประกอบด้วยวิหารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเช่นเดียวกัน ขนาดประมาณ 21.50 x 10 เมตร
วางตัวยาวตามแนวแกนทิศตะวันออก-ตะวันตก วิหารมีหลักฐานการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง 2 ระยะ
โดยการก่อเพิ่มพาไลข้างด้านเหนือและใต้ ทำให้วิหารมีขนาดเปลี่ยนแปลงไป มีขนาดประมาณ
21.50 x 14 เมตร สำหรับฐานชุกชี เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงขนาดของวิหาร ย่อมมีการปรับปรุง
เปลี่ยนแปลงฐานชุกชีไปพร้อมกันด้วย ให้มีขนาดใหญ่ขึ้น จนถึงกับก่อครอบทับฐานพระอันดทับ ที่
เคยมีตำแหน่งที่ตั้งอยู่หน้าฐานชุกชีในงานก่อสร้างฐานชุกชีระยะแรกถึงระยะที่สอง ฐานชุกชีมี
หลักฐานการเปลี่ยนแปลงถึง 5 ระยะด้วยกัน และน่าจะได้รับอิทธิพลทางด้านศิลปะและการสร้าง
องค์ประกอบส่วนฐานจากแคว้นล้านนา และสุโขทัย

บริเวณพื้นที่มุมด้านตะวันออกเฉียงเหนือ และมุมด้านตะวันออกเฉียงใต้ของวิหาร ยัง
ประกอบด้วยเจดีย์รายฐานแปดเหลี่ยม มุมละหนึ่งองค์ ทางด้านเหนือของวิหารยังมีรากฐานของสิ่ง

ก่อสร้างบางอย่าง ที่ไม่สามารถทำการสันนิษฐานหน้าที่การใช้งานได้ เนื่องจากสภาพการพังทลายของหลักฐาน

ระยะที่สอง ราวพุทธศตวรรษที่ 22 – 23 (สมัยอยุธยาตอนปลาย)

ลักษณะทางด้านระเบียบแผนผังของวัดมีการเปลี่ยนแปลงบ้าง โดยการเพิ่มเติมเจดีย์รายฐานแปดเหลี่ยมอีกหนึ่งองค์ บริเวณมุมด้านตะวันตกเฉียงใต้ของวิหาร เมื่อมีการเพิ่มเติมสิ่งก่อสร้าง ตัววิหารเองก็มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมอีก 2 ระยะ หรือ 2 ครั้ง ให้มีขนาดใหญ่ขึ้นกว่าเดิม มีขนาดประมาณ 24 x 14 เมตร โดยการก่อพาไลเพิ่มรอบวิหารจากงานในระยะแรก และมีการปรับเปลี่ยนระดับพื้นใช้งานภายในวิหาร ให้สูงขึ้นอีก 70 เซนติเมตร และน่าจะทำการก่อสร้างฐานชุกชีใหม่ ณ ตำแหน่งเดิม แต่ในปัจจุบันก็ไม่เหลือสภาพให้พิจารณาสันนิษฐานลักษณะใดๆ ได้

บรรณานุกรม

- สันติ เล็กสุขุม. ศิลปะอยุธยา งานช่างหลวงแห่งแผ่นดิน. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2542.
- ประทีป เพ็งตะโก. กระเบื้องเชิงชายสมัยอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ภาควิชาโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2540.
- ศิลปากร, กรม. รายงานการขุดค้น ขุดแต่ง ศึกษาวิจัยทางโบราณคดี และเสริมความมั่นคง เพื่อการบูรณะโบราณสถานวัดพระยายมราช อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. เอกสารอัดสำเนา, 2541.
- กฤษฎา พิณศรี และคณะ. เครื่องถ้วยสุโขทัย : พัฒนาการของเครื่องถ้วยไทย. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง, 2535.
- น. ณ ปากน้ำ. ลายปูนปั้นมณฑลศิลปอีสานแห่งสยาม. กรุงเทพฯ : คำนวณสถาปัตย์, 2532.
- ศิลปากร, กรม. รูปและสัญลักษณ์แห่งพระศากยพุทธ. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, 2532.
- ทรงวิทย์ แก้วศรี. พระเครื่อง. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ-ทุติยภูมิ-ตติยภูมิ. นิตยสารศิลปากร. ปีที่ 38 ฉบับที่ 2 มี.ค. - เม.ย. 2538.
- ส. พลายน้อย. เกร็ดโบราณคดีประเทศไทย. กรุงเทพฯ : อักษรพิทยา, 2539.
- ซิมอง เดอ ลาตูแบร์. จดหมายเหตุ ลา ตู แบร์ ฉบับสมบูรณ์ : ราชอาณาจักรสยาม, แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร. พระนคร : โรงพิมพ์ก้าวหน้า, 2510.
- นิโกลาส แซร์แวซ. ประวัติศาสตร์ธรรมชาติ และการเมืองแห่งราชอาณาจักรสยาม, แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร. พระนคร : โรงพิมพ์ก้าวหน้า, 2510.
- ศุภชัย นวการพิศุทธิ์. รายงานวัดสะพานนาค ตำบลประตูชัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. เอกสารอัดสำเนา, 2544.
- สันติ เล็กสุขุม. ศิลปะเชียงแสน (ศิลปะล้านนา) และศิลปะสุโขทัย. นครปฐม : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2534.
- ศิลปากร, กรม. วัดหน้าพระธาตุ (โครงการขุดแต่ง ขุดค้น และออกแบบเพื่อการบูรณะ โบราณสถานวัดหน้าพระธาตุ) ต.จักรสีห์ อ.เมือง จ.สิงห์บุรี. เอกสารอัดสำเนา, 2542.

ภาคผนวก

ทะเบียนโบราณวัตถุ

ที่พบจากการขุดค้นและขุดแต่งโบราณสถานวัดโพธิ์เผือก

ต. ประตู่ชัย อ. พระนครศรีอยุธยา จ. พระนครศรีอยุธยา (AY '03 : WPP)

หมายเลขทะเบียน	หมายเลขดง	ทะเบียนของพิเศษ	ตำแหน่งที่พบ	หมายเลขกล่อง	รายการ
1 /2546	135	SF#7	S20W35	1	เศียรพระพุทธรูปสำริด
2 /2546	264		S20W45	1	เศียรพระพุทธรูปสำริด
3 /2546	184		S25W45	1	เศียรพระพุทธรูปสำริด
4 /2546	182		S25W45	1	เศียรพระพุทธรูปสำริด
5 /2546	147		S25W45	1	เศียรพระพุทธรูปสำริด
6 /2546	315		S25W40	1	เศียรพระพุทธรูปสำริด
7 /2546	181		S25W45	1	เศียรพระพุทธรูปสำริด
8 /2546	233		T.P-7	1	เศียรพระพุทธรูปสำริด
9 /2546	185		S25W45	1	เศียรพระพุทธรูปสำริด
10 /2546	325		S25W45	1	เศียรพระพุทธรูปสำริด
11 /2546	235		T.P-7	1	เศียรพระพุทธรูปสำริด
12 /2546	232		T.P-7	1	เศียรพระพุทธรูปสำริด
13 /2546	231		T.P-7	1	เศียรพระพุทธรูปสำริด
14 /2546	126		S20W20	1	พระหัตถ์พระพุทธรูปสำริด
15 /2546	251		S25W45	1	พระหัตถ์พระพุทธรูปสำริด
16 /2546	347		S15W45	1	พระหัตถ์พระพุทธรูปสำริด
17 /2546	148		S20W45	1	พระวรกายพระพุทธรูปสำริด
18 /2546	320		S25W45	1	พระวรกายพระพุทธรูปสำริด
19 /2546	30		S5W20	1	พระวรกายพระพุทธรูปสำริด
20 /2546	29		S5W20	1	พระวรกายพระพุทธรูปสำริด
21 /2546	63		S10W40	1	พระวรกายพระพุทธรูปสำริด
22 /2546	112		S15W45	1	พระวรกายพระพุทธรูปสำริด
23 /2546	196		S30W50	1	พระวรกายพระพุทธรูปสำริด
24 /2546	9		S5W15	1	พระวรกายพระพุทธรูปสำริด
25 /2546	11		S5W15	1	พระวรกายพระพุทธรูปสำริด
26 /2546	113		S15W45	1	พระวรกายพระพุทธรูปสำริด
27 /2546	177		S25W45	1	ส่วนฐานพระพุทธรูปสำริด
28 /2546	180		S25W45	1	ส่วนฐานพระพุทธรูปสำริด
29 /2546	176		S25W45	1	ส่วนฐานพระพุทธรูปสำริด
30 /2546	298		S25W50	1	ส่วนฐานพระพุทธรูปสำริด
31 /2546	178		S25W45	1	ส่วนฐานพระพุทธรูปสำริด
32 /2546	367		S20W40	1	ส่วนฐานพระพุทธรูปสำริด
33 /2546	31		S5W20	1	พระขานพระพุทธรูปสำริด
34 /2546	265		S20W45	1	ส่วนฐานพระพุทธรูปสำริด

35 /2546	234		T.P-7	1	พระวรกายพระพุทธรูปสำริด
36 /2546	268		S20W15	1	พระบาทพระพุทธรูปสำริด
37 /2546	65		S10W40	1	ส่วนฐานพระพุทธรูปสำริด
38 /2546	77		S15W10	1	พระชานูพระพุทธรูปสำริด
39 /2546	384		T.P-7	1	เบ้าดินเผา
40 /2546	165		S25W35	1	เบ้าหิน
41 /2546	5		S5W15	1	เบ้าดินเผา
42 /2546	341		S20W50	1	เบ้าดินเผา
43 /2546	309		S30W45	1	ห่วงสำริด
44 /2546	319	SF#18	S15W35	1	ห่วงสำริด
45 /2546	203		N15W30	1	ห่วงโลหะ
46 /2546	6	SF#1	S5W15	1	ตะกรุด
47 /2546	259	SF#12	N5W35	1	ตะกรุด
48 /2546	387		N5W40	1	เงินพดด้วง
49 /2546	390		N10W40	1	เงินพดด้วง
50 /2546	15		S5W15	1	แกนพระพุทธรูปดินเผาบุเงิน
51 /2546	14		S5W15	1	แกนพระพุทธรูปดินเผาบุเงิน
52 /2546	316		S35W25	1	แกนพระพุทธรูปดินเผาบุเงิน
53 /2546	311	SF#16	S10W35	1	พระพิมพ์ดินเผา
54 /2546	250	SF#10	S25W20	1	พระพิมพ์ดินเผา
55 /2546	310	SF#15	S15W35	1	พระพิมพ์ดินเผา
56 /2546	228		T.P-5	1	เบ้าหลอมโลหะ
57 /2546	115		S15W45	1	ชิ้นส่วนภาชนะสำริด
58 /2546	357		N5W25	1	เหรียญโลหะ
59 /2546	258		N10W40	1	ลูกเหล็ก
60 /2546	317		N15W35	1	ประติมากรรมดินเผารูปบุคคลนั่งคุกเข่า
61 /2546	278		T.P-12	1	ประติมากรรมดินเผาส่วนหงอน
62 /2546	330		S30W45	1	ส่วนขาสัตว์ดินเผา
63 /2546	66		S10W40	1	ประติมากรรมดินเผารูปสามเหลี่ยม
64 /2546	356		N5W25	1	ประติมากรรมรูปสตรีหุ้มเด็ก
65 /2546	301		S10W45	1	เบ้าจัน
66 /2546	299		S25W50	1	เบ้าจัน
67 /2546	266		S15W35	1	เบ้าจัน
68 /2546	-		-	1	เบ้าจัน จำนวน 12 ตัว
69 /2546	41		S10W15	1	ชิ้นส่วนพระอุระพระพุทธรูปปูนปั้น
70 /2546	396		N15W25	1	กรวยเชิงปูนปั้น
71 /2546	125		S20W15	1	ประติมากรรมดินเผารูปสัตว์
72 /2546	16		S5W15	1	แกนพระพุทธรูปดินเผาบุเงิน

73 /2546	39		S10W15	1	แกนพระพุทธรูปดินเผาบุเงิน
74 /2546	68		S10W45	1	ประติมากรรมดินเผารูปขาศัตว์
75 /2546	259		N10W25	1	ส่วนแฉงคอประติมากรรมดินเผารูปสัตว์
76 /2546	62		S10W45	1	ชิ้นส่วนประติมากรรมดินเผา
77 /2546	348		S10W35	1	ส่วนพระวรกายพระพุทธรูปสำริด
78 /2546	53		S10W35	1	ส่วนฐานพระพุทธรูปสำริด
79 /2546	12		S5W15	1	เศียรพระพุทธรูปสำริด
80 /2546	13		S5W15	1	พระพุทธรูปสำริดสภาพสมบูรณ์
81 /2546	8		S5W15	1	พระพุทธรูปสำริด
82 /2546	105		S15W40	1	พระวรกายพระพุทธรูปสำริด
83 /2546	206		N5W35	3	พระพุทธรูปศิลาทราย
84 /2546	72	SF#3	S10W45	2	ชิ้นส่วนพระบาทพระพุทธรูปสำริด
85 /2546	37		S10W15	2	พระพุทธรูปสำริด
86 /2546	179		S25W45	2	พระพุทธรูปสำริด
87 /2546	141		S20W40	2	พระพุทธรูปสำริด
88 /2546	38		S10W15	2	พระพุทธรูปสำริด
89 /2546	40		S5W15	2	พระพุทธรูปสำริด
90 /2546	230		T.P-7	2	พระพุทธรูปสำริด
91 /2546	17		S5W15	2	พระบาทพระพุทธรูปสำริด
92 /2546	64		S10W40	2	ฐานพระพุทธรูปสำริด
93 /2546	32		S5W20	2	ฐานพระพุทธรูปสำริด
94 /2546	149		S20W45	2	ฐานพระพุทธรูปสำริด
95 /2546	71		S10W45	2	บันพระองค์พระพุทธรูปสำริด
96 /2546	202		N5W30	2	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด
97 /2546	389		N10W40	2	ฝาตลับสำริด
98 /2546	372		S30W15	2	ภาชนะดินเผาหมายเลข 1
99 /2546	371		S30W15	2	ภาชนะดินเผาหมายเลข 2
100 /2546	308	SF#15	S30W45	2	ภาชนะดินเผาหมายเลข 3
101 /2546	247	SF#9	S15W40	2	ภาชนะดินเผาหมายเลข 4
102 /2546	252		N5W35	2	ภาชนะดินเผาหมายเลข 5
103 /2546	78	SF#4	S15W10	2	ภาชนะดินเผาหมายเลข 6
104 /2546	53	SF#11	N5W35	2	ภาชนะดินเผาหมายเลข 7
105 /2546	313		S10W40	2	ภาชนะดินเผาหมายเลข 8
106 /2546	292	SF#14	N5W20	2	ภาชนะดินเผาหมายเลข 9
107 /2546	318	SF#17	S15W35	2	ภาชนะดินเผาหมายเลข 10
108 /2546	101		S15W40	2	ภาชนะดินเผาหมายเลข 11
109 /2546	--		S30W25	2	ภาชนะดินเผาหมายเลข 12
110 /2546			PIT-2	2	ภาชนะดินเผาหมายเลข 13

111 /2546			70-80Cm.DT		
112 /2546	255		PIT-382Cm.DT N10W40	2	ภาชนะดินเผาหมายเลข 14
				2	จุกสำริด
				3	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปหินทราย
				3	พระพาทาพระพุทธรูปปูนปั้น
				3	ชิ้นส่วนสากหินทราย
				3	ชิ้นส่วนครกหินทราย
				3	แท่งหินบดยา
				3	ฐานพระพุทธรูปดินเผา
				3	เม็ดพระศกพระพุทธรูปปูนปั้น
				3	ชิ้นส่วนเตาเชิงกราน
				3	ลูกกระสุนดินเผา
				3	ปัดโลหะ
				3	ตะปูโลหะ
				3	เศษสำริด
				3	เศษแก้ว
				3	เปลือกหอย
				4	กระเบื้องมุงหลังคา
				4	กระเบื้องเชิงชาย
				4	ลวดลายปูนปั้น
				4	อิฐ
				4	ประติมากรรมดินเผารูปสัตว์
				4	เศษศิลาทราย
				4	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปศิลาทราย
				5	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปศิลาทราย
				6	ลวดลายปูนปั้น
				7	ลวดลายปูนปั้น
				8	เศษภาชนะดินเผา
				9	เศษภาชนะดินเผา
				10	เศษภาชนะดินเผา
				11	เศษภาชนะดินเผา
				12	เศษภาชนะดินเผา
				13	เศษภาชนะดินเผา
				14	โบราณวัตถุจากหลุมขุดค้นที่ 1
				14	ตัวอย่างดินจากหลุมขุดค้นที่ 1, 2 และ 3
				15	โบราณวัตถุจากหลุมขุดค้นที่ 2
				16	โบราณวัตถุจากหลุมขุดค้นที่ 2
				16	โบราณวัตถุจากหลุมขุดค้นที่ 3

โบราณสถานวัดโพธิ์เผือก (AY'03:WPP)

แผ่นที่ 1

ศ.ประจักษ์ อ.พระนครศรีอยุธยา

ทะเบียนอุ้งโบราณวัตถุงานชุดแต่งทางโบราณคดี

จ.พระนครศรีอยุธยา

BAG NO. LIST

หมายเลขอุ้ง BAG NO.	ทะเบียนของพิเศษ SPECIAL FIND NO.	วัน/เดือน/ปี DATE	ตำแหน่งที่พบ GRID/SQUARE	คำอธิบายโบราณวัตถุ DESCRIPTION OF ARTIFACT	หมายเหตุ REMARK
001			S5W15	เศษภาชนะ	
002			S5W15	ชิ้นส่วนปูนปั้นประดับอาคาร (บัวลูกฟัก)	
003			S5W15	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปศิลา	
004			S5W15	แท่งเหล็กเจาะรู	
005			S5W15	เบ้าดินเผา	
006	001		S5W15	ตะกรุด	
007			S5W15	พื้น	
008			S5W15	พระพุทธรูปสำริด	
009			S5W15	พระพุทธรูปสำริด	
010			S5W15	พระพุทธรูปสำริด	
011			S5W15	พระพุทธรูปสำริด	
012			S5W15	เศียรพระพุทธรูปสำริด	
013			S5W15	พระพุทธรูปสำริด	
014			S5W15	โกถนพระพุทธรูปดินเผา	
015			S5W15	โกถนพระพุทธรูปดินเผา	
016			S5W15	โกถนพระพุทธรูปดินเผา	
017			S5W15	ชิ้นส่วนประติมากรรมสำริด	
018			S5W15	แผ่นสำริด	
019			S5W25	เศษภาชนะ	
020			S5W25	ประติมากรรมดินเผา	
021			S5W30	เศษภาชนะดินเผา	
022			S5W30	เศษแก้ว	
023			S5W30	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปศิลา	
024			S5W35	เศษภาชนะ	
025			S5W35	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปศิลา	
026			S5W35	แผ่นสำริด	

โบราณสถานวัดโพธิ์เคือก (AY'03:WPP)

แผ่นที่ 2

ค.ประจักษ์ อ.พระนครศรีอยุธยา

ทะเบียนขุดโบราณวัตถุงานขุดแต่งทางโบราณคดี

จ.พระนครศรีอยุธยา

BAG NO. LIST

หมายเลขขุด BAG NO.	ทะเบียนของพิเศษ SPECIAL FIND NO.	วัน/เดือน/ปี DATE	ตำแหน่งที่พบ GRID/SQUARE	คำอธิบายโบราณวัตถุ DESCRIPTION OF ARTIFACT	หมายเหตุ REMARK
027			S5W25	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปปูนปั้น	
028			S5W20	เศษภาชนะ	
029	002		S5W20	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	
030			S5W20	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	
031			S5W20	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	
032			S5W20	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	
033			S5W40	เศษภาชนะ	
034			S5W40	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปศิลา	
035			S10W10	เศษภาชนะ	
036			S10W15	เศษภาชนะ	
037			S10W15	พระพุทธรูปสำริด	
038			S10W15	พระพุทธรูปสำริด	
039			S10W15	โคลนพระพุทธรูปดินเผา	
040			S10W15	แผ่นสำริด	
041			S10W15	ชิ้นส่วนประติมากรรมปูนปั้น	
042			S10W15	เบ้าดิน	
043			S10W20	เศษภาชนะ	
044			S10W20	ชิ้นส่วนศิลา	
045			S10W20	ปูนปั้นประดับอาคาร	
046			S10W25	เศษภาชนะ	
047			S10W25	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปศิลา (พระอุระ)	
048			S10W30	เศษภาชนะ	
049			S10W30	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปศิลา	
050			S10W35	เศษภาชนะ	
051			S10W35	ชิ้นส่วนศิลา	

โบราณสถานวัดโพธิ์เคือก (AY'03:WPP)

แผ่นที่ 3

ด.ประจักษ์ อ.พระนครศรีอยุธยา

ทะเบียนถาวรโบราณวัตถุทางโบราณคดี

จ.พระนครศรีอยุธยา

BAG NO. LIST

หมายเลขถาวร BAG NO.	ทะเบียนของพิเศษ SPECIAL FIND NO.	วัน/เดือน/ปี DATE	ตำแหน่งที่พบ GRID/SQUARE	คำอธิบายโบราณวัตถุ DESCRIPTION OF ARTIFACT	หมายเหตุ REMARK
052			S10W35	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปศิลา	
053			S10W35	ฐานพระพุทธรูปสำริด	
054			S10W35	พระศกพระพุทธรูปปูนปั้น	
055			S10W35	ประติมากรรมดินเผา	
056			S10W35	ชิ้นส่วนปูนปั้น	
057			S10W35	ชิ้นส่วนหน้าตักพระพุทธรูปศิลา	Object
058			S10W35	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปศิลา	Object
059			S10W40	เศษภาชนะ	
060			S10W40	ปูนปั้น	
061			S10W40	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปศิลา	
062			S10W40	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปปูนปั้น	
063			S10W40	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	
064			S10W40	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	
065			S10W40	เศษสำริด	
066			S10W40	ชิ้นส่วนประติมากรรมดินเผา	
067			S10W45	เศษภาชนะ	
068			S10W45	ชิ้นส่วนประติมากรรมดินเผา	
069			S10W45	เศษเหล็ก	
070			S10W45	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปปูนปั้น	
071			S10W45	เศษสำริด	
072	003		S10W45	ชิ้นส่วนประติมากรรมสำริด	
073			S10W45	หน้าตักพระพุทธรูปศิลา	Object
074			S15W5	ปูนปั้น	
075			S15W10	เศษภาชนะ	
076			S15W10	ปูนปั้น	
077			S15W10	เศษสำริด	

โบราณสถานวัดโพธิ์เคือก (AY'03:WPP)

แผ่นที่ 4

ต.ประจักษ์ อ.พระนครศรีอยุธยา

ทะเบียนลugs โบราณวัตถุงานชุดแต่งทางโบราณคดี

จ.พระนครศรีอยุธยา

BAG NO. LIST

หมายเลขลugs BAG NO.	ทะเบียนของพิเศษ SPECIAL FIND NO.	วัน/เดือน/ปี DATE	ตำแหน่งที่พบ GRID/SQUARE	คำอธิบายโบราณวัตถุ DESCRIPTION OF ARTIFACT	หมายเหตุ REMARK
078	004		S15W10	ตลับ	
079			S15W15	เศษภาชนะ	
080			S15W15	ประติมากรรมดินเผา	
081			S15W20	เศษภาชนะ	
082			S15W20	เศษวีตา	
083			S15W20	ปูนปั้น	
084			S15W20	เศษสำริด	
085			S15W20	ประติมากรรมดินเผา	
086			S15W20	เบี้ยจัน	
087			S15W25	เศษภาชนะ	
088			S15W25	กระเบื้องเชิงชาย	
089			S15W25	ปูนปั้น	
090			S15W25	ชิ้นส่วนศิลา	
091			S15W30	ชิ้นส่วนเงิน	
092			S15W40	เศษภาชนะ	
093			S15W30	เศษปูนปั้น	
094			S15W30	เศษศิลา	
095			S15W30	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปศิลา	
096			S15W30	เศษสำริด	
097			S15W30	กระเบื้องฉาบปูน	
098			S15W35	เศษภาชนะ	
099			S15W35	เศษปูนปั้น	
100			S15W35	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปศิลา	
101	005		S15W40	กระปุกดินเผา	
102			S15W40	ชิ้นส่วนเหล็ก	
103			S15W40	เศษภาชนะ	

โบราณสถานวัดโพธิ์เคือก (AY'03:WPP)

แผ่นที่ 5

ค.ประดิษฐ์ อ.พระนครศรีอยุธยา

ทะเบียนจุดโบราณวัตถุงานชุดแต่งทางโบราณคดี

จ.พระนครศรีอยุธยา

BAG NO. LIST

หมายเลขถุง BAG NO.	ทะเบียนของพิเศษ SPECIAL FIND NO.	วัน/เดือน/ปี DATE	ตำแหน่งที่พบ GRID/SQUARE	คำอธิบายโบราณวัตถุ DESCRIPTION OF ARTIFACT	หมายเหตุ REMARK
104			S15W40	ประติมากรรมดินเผา	
105			S15W40	พระพุทธรูปสำริด	
106			S15W40	เศษปูนปั้น	
107			S15W40	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปปูนปั้น	
108			S15W40	กระเบื้องฉาบปูน	
109			S15W45	เศษภาชนะดินเผา	
110			S15W45	ชิ้นส่วนเตาเชิงกราน	
111			S15W45	แขนพระหินทราย	
112			S15W45	พระพุทธรูปสำริด	
113			S15W45	พระพุทธรูปสำริด	
114			S15W45	ชิ้นส่วนลูกแก้วอกไก่ปูนปั้น	
115			S15W45	ชิ้นส่วนขันสำริด	
116			S15W45	ขนาดพระเศียรปูนปั้น	
117			S15W45	ตะปู	
118			S20W10	เศษภาชนะดินเผา	
119			S20W10	เศษปูนปั้น	
120			S20W10	ชิ้นส่วนหินทราย	
121			S20W10	กระสุนดินเผา	
122			S20W15	เบ้าจัน	
123			S20W15	เศษภาชนะดินเผา	
124			S20W15	เศษปูนปั้น	
125			S20W15	ชิ้นส่วนประติมากรรมดินเผา	
126			S20W20	ชิ้นส่วนประติมากรรมสำริด	
127			S20W25	เบ้าจัน	
128			S20W25	ชิ้นส่วนปูนปั้นอาคาร	
129			S20W30	เศษภาชนะดินเผา	

โบราณสถานวัดโพธิ์เผือก (AY'03:WPP)

แผ่นที่ 6

ค.ประตู่ชัย อ.พระนครศรีอยุธยา

ทะเบียนขุดโบราณวัตถุงานขุดแต่งทางโบราณคดี

จ.พระนครศรีอยุธยา

BAG NO. LIST

หมายเลขขุด BAG NO.	ทะเบียนของพิเศษ SPECIAL FIND NO.	วัน/เดือน/ปี DATE	ตำแหน่งที่พบ GRID/SQUARE	คำอธิบายโบราณวัตถุ DESCRIPTION OF ARTIFACT	หมายเหตุ REMARK
130	006		S20W30	เศษปูนปั้น	
131			S20W30	ประติมากรรมปูนปั้น	
132			S20W30	ประติมากรรมหินทราย	
133			S20W30	ครกหิน	
134			S20W35	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปหินทราย	
135			S20W35	พระพักตร์พระพุทธรูปสำริด	
136	007		S20W35	ขมวดพระเกศาปูนปั้น	
137			S20W35	เศษภาชนะดินเผา	
138			S20W35	หน้าตักพระพุทธรูปศิลา	
139			S20W40	เศษภาชนะดินเผา	
140			S20W40	ขมวดพระเกศาปูนปั้น	
141			S20W40	พระพุทธรูปสำริด	
142			S20W40	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	
143	008		S20W40	แผ่นสำริด	
144			S20W40	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปศิลา	
145			S20W45	เศษภาชนะดินเผา	
146			S20W45	ขมวดพระเกศาปูนปั้น	
147			S20W45	พระพุทธรูปสำริด	
148			S20W45	พระพุทธรูปสำริด	
149			S20W45	พระพุทธรูปสำริด	
150			S25W25	เศษภาชนะดินเผา	
151			S25W25	ประติมากรรมดินเผา	
152			S25W25	ตะปู	
153			S25W25	เศษปูนปั้น	
154			S25W25	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปศิลา	
155			S25W25	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปศิลา	

โบราณสถานวัดโพธิ์เผือก (AY'03:WPP)

แผ่นที่ 7

ต.ประจักษ์ อ.พระนครศรีอยุธยา

ทะเบียนลงโบราณวัตถุงานชุดแต่งทางโบราณคดี

จ.พระนครศรีอยุธยา

BAG NO. LIST

หมายเลขถุง BAG NO.	ทะเบียนของพิเศษ SPECIAL FIND NO.	วัน/เดือน/ปี DATE	ตำแหน่งที่พบ GRID/SQUARE	คำอธิบายโบราณวัตถุ DESCRIPTION OF ARTIFACT	หมายเหตุ REMARK
156			S25W30	เศษภาชนะดินเผา	
157			S25W30	เศษปูนปั้น	
158			S25W30	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปศิลา	
159			S25W30	เศษศิลา	
160			S25W35	เศษภาชนะดินเผา	
161			S25W35	พระอุระพระพุทธรูปศิลา	
162			S25W35	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปศิลา	
163			S25W35	เศษศิลา	
164			S25W35	ปูนปั้น	
165			S25W35	เนื้อดินเผา	
166			S25W40	เศษภาชนะดินเผา	
167			S25W40	เศษแก้ว	
168			S25W40	หน้าตักพระพุทธรูปศิลา	
169			S25W40	หน้าตักพระพุทธรูปศิลา	
170			S25W40	ประติมากรรมดินเผา	
171			S25W40	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปศิลา	
172			S25W40	ปูนปั้น	
173			S25W45	เศษภาชนะ	
174			S25W45	ปูนปั้น	
175			S25W45	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปศิลา	
176			S25W45	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	
177			S25W45	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	
178			S25W45	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	
179			S25W45	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	
180			S25W45	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	

โบราณสถานวัดโพธิ์เคือก (AY'03:WPP)

แผ่นที่ 8

ค.ประจักษ์ อ.พระนครศรีอยุธยา

ทะเบียนขุดโบราณวัตถุตามจุดแต่งทางโบราณคดี

จ.พระนครศรีอยุธยา

BAG NO. LIST

หมายเลขขุด BAG NO.	ทะเบียนของพิเศษ SPECIAL FIND NO.	วัน/เดือน/ปี DATE	ตำแหน่งที่พบ GRID/SQUARE	คำอธิบายโบราณวัตถุ DESCRIPTION OF ARTIFACT	หมายเหตุ REMARK
181			S25W45	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	
182			S25W45	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	
183			S25W45	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	
184			S25W45	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	
185			S25W45	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	
186			S25W45	ประติมากรรมดินเผา	
187			S25W45	ขมวดพระเกศาปูนปั้น	
188			S25W45	ตะขอเหล็ก	
189			S25W45	เศษศิลา	
190			S30W15	เศษภาชนะ	
191			S30W15	ชิ้นส่วนประติมากรรมดินเผา	
192			S30W25	เศษภาชนะ	
193			S30W30	เศษภาชนะ	
194			S30W30	เศษภาชนะ	
195			S30W30	เศษสำริด	
196			S30W50	ชิ้นส่วนขั้วมงคลสำริด	
197			S35W30	เศษภาชนะ	
198			S35W30	แท่งหินบด	
199			N5W30	เศษภาชนะ	
200			N5W30	เศษศิลา	
201			N5W30	ประติมากรรมดินเผา	
202			N5W30	ชิ้นส่วนพระพุทธรูปสำริด	
203			N5W30	ห่วงเหล็ก	
204			N5W30	เศษแก้ว	
205			N5W30	กระเบื้องเชิงชายลายพันธุ์พฤกษา	
206			N5W35	ประติมากรรมหินทรายรูปบุคคล	

โบราณสถานวัดโพธิ์เผือก (AY'03:WPP)

แผ่นที่ 9

ค.ประจักษ์ อ.พระนครศรีอยุธยา

ทะเบียนถุโบราณวัตถุงานชุดแต่งทางโบราณคดี

จ.พระนครศรีอยุธยา

BAG NO. LIST

หมายเลขถุ BAG NO.	ทะเบียนของพิเศษ SPECIAL FIND NO.	วัน/เดือน/ปี DATE	ตำแหน่งที่พบ GRID/SQUARE	คำอธิบายโบราณวัตถุ DESCRIPTION OF ARTIFACT	หมายเหตุ REMARK
207			N5W35	เศษภาชนะ	
208			N5W35	ขมวดพระเกศาปูนปั้น	
209			N5W35	แขนพระพุทธรูปปูนปั้น	
210			N10W25	เศษภาชนะ	
211			N10W25	เศษศิลา	
212			N10W35	เศษภาชนะ	
213			N10W35	ปูนปั้น	
214			N10W35	ตะปู	
215			N10W35	เศษแก้ว	
216			N10W35	เศษศิลา	
217			N10W40	เศษภาชนะ	
218			N10W40	เบ้าจั่น	
219			N10W40	กระสุนดินเผา	
220			N10W40	เศษศิลา	
221			TP.1	เศษภาชนะ	
222			TP.2	ชิ้นส่วนสำริด	
223			TP.3	เศษภาชนะ	
224			TP.3	ชิ้นส่วนประติมากรรมดินเผา	
225			TP.4	เศษภาชนะ	
226			TP.5	เศษภาชนะ	
227			TP.5	ปูนปั้น	
228			TP.5	เบ้าดินเผา	
229			TP.6	เศษภาชนะ	
230			TP.7	พระพุทธรูปสำริด	
231			TP.7	พระพุทธรูปสำริด	
232			TP.7	พระพุทธรูปสำริด	

โบราณสถานวัดโพธิ์เผือก (AY'03:WPP)

แผ่นที่ 10

ด.ประจักษ์ อ.พระนครศรีอยุธยา

ทะเบียนอุ้งโบราณวัตถุงานชุดแต่งทางโบราณคดี

จ.พระนครศรีอยุธยา

BAG NO. LIST

หมายเลขอุ้ง BAG NO.	ทะเบียนของพิเศษ SPECIAL FIND NO.	วัน/เดือน/ปี DATE	ตำแหน่งที่พบ GRID/SQUARE	คำอธิบายโบราณวัตถุ DESCRIPTION OF ARTIFACT	หมายเหตุ REMARK
233			TP.7	พระพุทธรูปสำริด	
234			TP.7	พระพุทธรูปสำริด	
235			TP.7	พระพุทธรูปสำริด	
236			TP.8	เศษภาชนะ	
237			TP.8	เศษภาชนะใต้พื้นพาไล	
238			TP.8	ปูนปั้น	
239			TP.8	เศษปูนปั้น	
240			TP.9	เศษภาชนะ	
241			TP.10	เศษภาชนะ	
242			TP.11	เศษภาชนะ	
243			TP.11	เตาเชิงกราน	
244			TP.12	เศษภาชนะ	
245			TP.12	ปูนปั้นประดับอาคาร	
246			S15W30	กระเบื้องมุงหลังคา	
247	009		S15W40	ตราประทับดินเผา	
248			TP.12	ชิ้นส่วนประติมากรรมดินเผา	
249			TP.12	เบ้าดิน	
250	010		S25W20	พระพิมพ์ (จำรูญ)	
251			S25W45	พระหัตถ์สำริด	
252			N25W35	ฝากระปุก	
253	011		N25W35	ด้าย	
254	012		N25W35	ตะกรุด	
255	013		N10W40	หัวเม็ดสำริด	
256			N5W40	พระอุระพระพุทธรูปศิลา	
257			TP.12	ชิ้นส่วนเหล็ก	
258			N100	เหล็กทรงกลม	

โบราณสถานวัดโพธิ์เผือก (AY'03:WPP)

แผ่นที่ 11

ด.ประจักษ์ อ.พระนครศรีอยุธยา

ทะเบียนถุ โบราณวัตถุงานชุดแต่งทาง โบราณ

คดี

จ.พระนครศรีอยุธยา

BAG NO. LIST

หมายเลขถุ BAG NO.	ทะเบียนของพิเศษ SPECIAL FIND NO.	วัน/เดือน/ปี DATE	ตำแหน่งที่พบ GRID/SQUARE	คำอธิบายโบราณวัตถุ DESCRIPTION OF ARTIFACT	หมายเหตุ REMARK
259			N10W25	จีนส่วนประติมากรรม	
260			N10W25	จีนส่วนกระสุนดิน	
261			N10W25	เปลือกหอยเจาะรู	
262			S5W45	เศษภาชนะ	
263			S5W45	ขมวดพระเกศาปูนปั้น	
264			S20W45	เศียรพระพุทธรูปสำริด	
265			S25W45	จีนส่วนพระพุทธรูปสำริด	
266			S5W35	เบี้ยจีน	
267			S20W45	ปูนปั้น	
268			S20W15	จีนส่วนพระพุทธรูปสำริด	
269			S25W35	กระเบื้อง	
270			TP.7	เศษภาชนะ	
271			S5W25	จีนส่วนสำริด	
272			S5W25	หินบด	
273			S30W45	เศษภาชนะ	
274			S30W45	กระเบื้อง	
275			S30W50	หินบด	
276			S30W50	เศษภาชนะ	
277			S30W50	กระเบื้อง	
278			S20W45	จีนส่วนเหล็ก	
279			S20W45	ปูนปั้น	
280			S20W40	หน้าตักพระพุทธรูปหินทราย	
281	012		S25W35	พระวรกายพระพุทธรูปหินทราย	
282	013		N25W40	หน้าตักพระพุทธรูปหินทราย	
283			S10W35	หน้าตักพระพุทธรูปหินทราย	

โบราณสถานวัดโพธิ์เมือก (AY'03:WPP)

แผ่นที่ 12

ค.ประจักษ์ อ.พระนครศรีอยุธยา

ทะเบียนวัตถุโบราณวัตถุงานชุดแต่งทางโบราณคดี

จ.พระนครศรีอยุธยา

BAG NO. LIST

หมายเลขถุง BAG NO.	ทะเบียนของพิเศษ SPECIAL FIND NO.	วัน/เดือน/ปี DATE	ตำแหน่งที่พบ GRID/SQUARE	คำอธิบายโบราณวัตถุ DESCRIPTION OF ARTIFACT	หมายเหตุ REMARK
284			S5W20	เศษศิลา	
285			S15W35	ขมวดพระเกศาปูนปั้น	
286			S15W35	เบ็ยจั่น	
287			N15W40	เศษภาชนะ	
288			S35W25	ปูนปั้น	
289			S5W5	เศษภาชนะ	
290			S5W5	ชิ้นส่วนดินเผา	
291			N5W20	เศษภาชนะ	
292	014		N5W20	ตะครันดินเผา	
293			N5W20	กระสุนดินเผา	
294			N5W20	เศษศิลา	
295			N5W20	เศษแก้ว	
296			S25W50	เศษภาชนะ	
297			S25W50	ตะปู	
298			S25W50	พระพุทธรูปสำริด	
299			S25W50	เบ็ยจั่น	
300			S25W50	ประติมากรรมดินเผา	
301			S10W45	เบ็ยจั่น	
302			N5W15	เศษภาชนะ	
303			N5W15	เศษศิลา	
304			S15W40	กระสุนดินเผา	
305			S15W40	เศษศิลา	
306			N10W25	เปลือกหอย	
307			N10W25	เศษหินทราย	
308			S30W45	หม้อทะนันท	
309			S30W45	ห้วงสำริด	

โบราณสถานวัดโพธิ์เผือก (AY'03:WPP)

แผ่นที่ 13

ต.ประจักษ์ อ.พระนครศรีอยุธยา

ทะเบียนอุ้งโบราณวัตถุงานชุดแต่งทาง โบราณคดี

จ.พระนครศรีอยุธยา

BAG NO. LIST

หมายเลขอุ้ง BAG NO.	ทะเบียนของพิเศษ SPECIAL FIND NO.	วัน/เดือน/ปี DATE	ตำแหน่งที่พบ GRID/SQUARE	คำอธิบายโบราณวัตถุ DESCRIPTION OF ARTIFACT	หมายเหตุ REMARK
310	015		S15W35	จุดตรวจหน้าฐานชุกชี พระพิมพ์	
311	016		S10W35	บริเวณฐานชุกชี ชั้นส่วนพระพิมพ์	
312			S10W35	บริเวณฐานชุกชี เบื้องัน	
313			S10W40	ทิศตะวันออกของฐานชุกชี ถ้วยขนาดเล็ก	
314			S15W35	ทิศตะวันออกของฐานชุกชี ชั้นส่วนสำริด	
315			S20W40	ชั้นส่วนเศียรพระสำริด	
316			S35W25	แกนในฐานพระดินเผา	
317			N15W35	ตุ๊กตาดินเผารูปเด็กนั่งพับเพียบ	
318	017		S15W35	กระปุกเนื้อดินขนาดเล็กพบร่วมกับ Bag : 319	
319	018		S15W35	ห่วงสำริด พบร่วมกับ Bag : 318	
320			S25W45	พระวรกายพระพุทธรูปสำริด	
321	019		S10W35	ชั้นส่วนพระพุทธรูปปิดทอง ฐานชุกชี	
322			S35W15	ชั้นส่วนประติมากรรมดินเผา	
323			N5W15	ปูนปั้นรูปบัวหงาย	
324	020		S35W30	คัวหมากruk (เรือ)	
325			S25W45	เศียรพระพุทธรูปสำริด	
326			S15W25	ปูนปั้นประดับอาคารพบเหนือบันไดข้างของ วิหารสมัยแรก	
327			S15W40	ปูนฉาบทาสีแดงของฐานชุกชีระยะแรก	
328			S10W40	เศษภาชนะดินเผาพบใต้ฐานชุกชีด้านทิศเหนือ	
329			S30W45	เศษภาชนะดินเผา	
330			S30W45	ชั้นส่วนประติมากรรมดินเผา	
331			S30W45	เศษโลหะ	
332			S10W40	เศษภาชนะดินเผา	
333			S15W30	เศษภาชนะดินเผา	

โบราณสถานวัดโพธิ์เมือก (AY'03:WPP)

แผ่นที่ 14

ค.ประจักษ์ อ.พระนครศรีอยุธยา

ทะเบียนลงโบราณวัตถุงานชุดแต่งทางโบราณคดี

จ.พระนครศรีอยุธยา

BAG NO. LIST

หมายเลขถุง BAG NO.	ทะเบียนของพิเศษ SPECIAL FIND NO.	วัน/เดือน/ปี DATE	ตำแหน่งที่พบ GRID/SQUARE	คำอธิบายโบราณวัตถุ DESCRIPTION OF ARTIFACT	หมายเหตุ REMARK
334			S15W40	เศษภาชนะดินเผา	
335			S15W40	เศษกระเบื้องมุงหลังคาแผ่นเรียบ	
336			S15W40	ขมวดเกสาปูนปั้น	
337			S15W40	เศษภาชนะดินเผาพบจากหลุมขุดตรวจของ ฐานชุกชีด้านเหนือ	
338			S15W45	กลุ่มภาชนะดินเผาและฝา	
339			S20W35	เศษภาชนะดินเผา	
340			S20W50	เศษภาชนะดินเผา	
341			S20W50	เบ้าดินเผา	
342			S20W50	ขมวดเกสาปูนปั้น	
343			S25W45	บริเวณเจดีย์ราย 2.3 เศษภาชนะดินเผา	
344			S30W25	เศษภาชนะดินเผา	
345			S35W30	เศษภาชนะดินเผา	
346			S35W40	เศษภาชนะดินเผา	
347			S15W45	พระหัตถ์พระตำริด	
348			S10W35	พระวรกายพระตำริด	
349			S10W35	SHERDS	
350			S10W35	ชิ้นส่วนครกหิน	
351			S15W10	SHRDS	
352			S15W10	ชิ้นส่วนตะคันดินเผา	
353			S15W25	SHERDS ในชั้นดินถมสมัยสุดท้าย	
354			S15W25	SHERDS	
355			S15W25	แขนตุ้กดาดินเผาเคลือบ	
356			N5W25	ตุ้กดาดแม่อุ้มลูก	
357			N5W25	เหรียญโลหะ	
358			S10W40	พระพาหาซ้ายพระปูนปั้น	Object

โบราณสถานวัดโพธิ์เมือก (AY'03:WPP)

ด.ประจักษ์ อ.พระนครศรีอยุธยา

ทะเบียนถุ โบราณวัตถุงานชุดแต่งทาง โบราณคดี

จ.พระนครศรีอยุธยา

BAG NO. LIST

หมายเลขถุ BAG NO.	ทะเบียนของพิเศษ SPECIAL FIND NO.	วัน/เดือน/ปี DATE	ตำแหน่งที่พบ GRID/SQUARE	คำอธิบายโบราณวัตถุ DESCRIPTION OF ARTIFACT	หมายเหตุ REMARK
359			S10W40	ชุดฐานบัวคว่ำปูนปั้น	Object
360			S15W30	ภาชนะดินเผาในชั้นดินถมสมัยสุดท้าย	
361			S15W45	เศษภาชนะดินเผา	
362			S15W45	กระเบื้องมุงหลังคามีปูนฉาบติด	
363			S20W15	เศษภาชนะดินเผา	
364			S20W40	เศษภาชนะดินเผา	
365			S20W40	ชิ้นส่วนเตาเชิงกราน	
366			S20W40	ขมวดเกสาปูนปั้น	
367			S20W40	ฐานพระสำริด	
368			S20W40	ปูนฉาบเขียนสีชาด	
369			S20W40	มีดเล็ก	
370			S25W25	เศษภาชนะดินเผา	
371			S30W15	ถ้วยเขียนสีน้ำเงินใต้เคลือบ	
372			S30W15	ถ้วยเขียนสีน้ำเงินใต้เคลือบ	
373			S30W15	เศษภาชนะดินเผา	
374			S30W35	ชิ้นส่วนประติมากรรมประดับอาคาร	
375			(Trench ตาม ทิศทาง	เศษภาชนะดินเผา	
376			ตะวันออก- ตะวันตก)	ชิ้นส่วนเตาเชิงกราน	
377			S30W45	เศษภาชนะดินเผา	
378			S35W25	อิฐถากมีปูนฉาบติด	
379			S35W25	ชิ้นส่วนประดับสถาปัตยกรรมปูนปั้น	
380			S35W25	เหล็กปลายแหลม	
381			S35W25	เศษภาชนะดินเผา	
382			S35W25	ชิ้นส่วนเตาเชิงกราน	
383			TP.13	เศษภาชนะดินเผา	
384			TP.13	เบียดินเผา	

โบราณสถานวัดโพธิ์เมือก (AY'03:WPP)

แผ่นที่ 16

ค.ประจักษ์ อ.พระนครศรีอยุธยา

ทะเบียนของโบราณวัตถุงานชุดแต่งทางโบราณคดี

จ.พระนครศรีอยุธยา

BAG NO. LIST

หมายเลขถุง BAG NO.	ทะเบียนของพิภพ SPECIAL FIND NO.	วัน/เดือน/ปี DATE	ตำแหน่งที่พบ GRID/SQUARE	คำอธิบายโบราณวัตถุ DESCRIPTION OF ARTIFACT	หมายเหตุ REMARK
385			S5W30	เศษภาชนะดินเผา	
386			N10W40	เศษภาชนะดินเผา	
387			N5W40	เงินพดด้วง (เล็ก)	
388			N5W40	แท่งสำริดขนาดเล็ก	
389			N10W40	ฝาตลับโลหะลายไทย	
390			N10W40	เงินพดด้วง	
391			N15W40	โอ่งดินเผา	
392			S35W30	หม้อดินเผา	
393			S20W20	เม็ดสำริด	
394			N5W45	ชิ้นส่วนฐานพระหินทราย	
395			N15W40	เบี้ยจันพบในโอ่ง	
396			N15W25	กลีบบัวปูนปั้น	

โบราณสถานวัดโพธิ์เผือก (AY'03:WPP)

แผ่นที่ 2

ต.ประจักษ์ อ.พระนครศรีอยุธยา

ทะเบียนถุโบราณวัตถุงานขุดค้นทางโบราณคดี

จ.พระนครศรีอยุธยา

BAG NO. LIST

หมายเลขถุ BAG NO.	ทะเบียนของพิเศษ SPECIAL FIND NO.	วัน/เดือน/ปี DATE	ตำแหน่งที่พบ GRID/SQUARE	ระดับ LEVEL	คำอธิบายโบราณวัตถุ DESCRIPTION OF ARTIFACT	หมายเหตุ REMARK
1			PIT.2	5 +40-0 cm.dt	เศษภาชนะดินเผา	
2			PIT.2	5 +40-0 cm.dt	กระเบื้องเชิงชาย	
3			PIT.2	1 0-10 cm.dt	เศษภาชนะดินเผา	
4			PIT.2	1 0-10 cm.dt	กระเบื้องเชิงชาย	
5			PIT.2	1 0-10 cm.dt	ลูกกระสุนดินเผา	
6			PIT.2	1 0-10 cm.dt	ชิ้นส่วนประติมากรรมดินเผา	
7			PIT.2	2 10-20 cm.dt	เศษภาชนะดินเผา	
8			PIT.2	2 10-20 cm.dt	เศษโลหะ	
9			PIT.2	3 20-30 cm.dt	เศษภาชนะดินเผา	
10			PIT.2	4 30-40 cm.dt	เศษภาชนะดินเผา	
11			PIT.2	5-6 +40-60 cm.dt	ลวดลายปูนปั้น	3 ถุ
12			PIT.2	5-6 +40-60 cm.dt	เศษภาชนะดินเผา/กระเบื้องมุงหลังคา	
13			PIT.2	7 60-70 cm.dt	เศษภาชนะดินเผา	
14	SF # 1		PIT.2	8 70-80 cm.dt	ภาชนะดินเผา	
15			PIT.2	9 80-90 cm.dt	เศษภาชนะดินเผา/กระเบื้องมุงหลังคา	
16			PIT.2	10 90-100 cm.dt	เศษภาชนะดินเผา	SECTION S
17			PIT.2	10 90-100 cm.dt	เศษภาชนะดินเผา	SECTION N
18			PIT.2	11 100-110 cm.dt	เศษภาชนะดินเผา	SECTION N
19			PIT.2	11 100-110 cm.dt	เศษภาชนะดินเผา	SECTION S
20			PIT.2	12 110-120 cm.dt	เศษภาชนะดินเผา	SECTION S
21			PIT.2	12 110-120 cm.dt	เศษภาชนะดินเผา	SECTION N
22			PIT.2	14 130-140 cm.dt	เศษภาชนะดินเผา	SECTION N

โบราณสถานวัดโพธิ์เผือก (AY'03:WPP)

แผ่นที่ 3

ด.ประจักษ์ อ.พระนครศรีอยุธยา

ทะเบียนลงโบราณวัตถุงานขุดค้นทางโบราณคดี

จ.พระนครศรีอยุธยา

BAG NO. LIST

หมายเลขถุง BAG NO.	ทะเบียนของพิเศษ SPECIAL FIND NO.	วัน/เดือน/ปี DATE	ตำแหน่งที่พบ GRID/SQUARE	ระดับ LEVEL	คำอธิบายโบราณวัตถุ DESCRIPTION OF ARTIFACT	หมายเหตุ REMARK
23			PIT.2	15 140-150 cm.dt	กระเบื้องมุงหลังคา	SECTION N
24			PIT.2	16 150-160 cm.dt	เศษภาชนะดินเผา	SECTION N
25			PIT.2	16 150-160 cm.dt	กระเบื้องมุงหลังคา	SECTION S
26			PIT.2	17 160-170 cm.dt	เศษภาชนะดินเผา	SECTION S
27			PIT.2	17 160-170 cm.dt	เศษภาชนะดินเผา	SECTION N
28			PIT.2	18 170-180 cm.dt	กระเบื้องมุงหลังคา	SECTION N
29			PIT.2	18 170-180 cm.dt	เศษภาชนะดินเผา	SECTION S
30			PIT.2	19 180-190 cm.dt	เศษภาชนะดินเผา	SECTION N
31			PIT.2	20 190-200 cm.dt	เศษภาชนะดินเผากระเบื้องมุงหลังคา	SECTION N
32			PIT.2		ตัวอย่างดินชั้นที่ 1	
33			PIT.2		ตัวอย่างดินชั้นที่ 2	
34			PIT.2		ตัวอย่างดินชั้นที่ 3	
35			PIT.2		ตัวอย่างดินชั้นที่ 3A	
36			PIT.2		ตัวอย่างดินชั้นที่ 4	
37			PIT.2		ตัวอย่างดินชั้นที่ 5	
38			PIT.2		ตัวอย่างดินชั้นที่ 5A	
39			PIT.2		ตัวอย่างดินชั้นที่ 5B	
40			PIT.2		ตัวอย่างดินชั้นที่ 6	
41			PIT.2		ตัวอย่างดินชั้นที่ 7	

สัญญาจ้าง

สัญญาเลขที่ ๑๐/๒๕๔๖

สัญญาฉบับนี้ทำขึ้น ณ สำนักงานศิลปากรที่ ๓ พระนครศรีอยุธยา

ตำบล/แขวง ประตูลี อำเภอ/เขต พระนครศรีอยุธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา

เมื่อวันที่ ๓๑ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ ระหว่าง กรมศิลปากร

โดย นายบรรจง วงศ์วิเชียร เจ้าหน้าที่บริหารงานโบราณคดี ๘ รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานศิลปากรที่ ๓ พระนครศรีอยุธยา ผู้รับมอบอำนาจตามคำสั่งกรมศิลปากรที่ ๘๐๕/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียก "ผู้ว่าจ้าง" ฝ่ายหนึ่ง กับ นายสุภชัย นวการพิศุทธิ์ ซึ่งจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ณ มีสำนักงานใหญ่อยู่

เลขที่ ๕๔ ถนน สารประดิษฐ์ ตำบล/แขวง บางโพงพาง

อำเภอ/เขต ยานนาวา จังหวัด กรุงเทพมหานคร

โดย นายสุภชัย นวการพิศุทธิ์ ผู้มีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคลปรากฏตามหนังสือรับรองของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท ลงวันที่ (และหนังสือ

มอบอำนาจ ลงวันที่ --) แนบท้ายสัญญานี้ ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า "ผู้รับจ้าง" อีกฝ่ายหนึ่ง คู่สัญญาได้ตกลงกันมีข้อความดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ข้อตกลงว่าจ้าง

ผู้ว่าจ้างตกลงจ้างและผู้รับจ้างตกลงรับจ้างทำงาน จ้างเหมานักโบราณคดีควบคุมงานขุดแต่งโบราณสถานบริเวณสวนสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ วัดโพธิ์เผือก

ณ บริเวณวัดโพธิ์เผือก ตำบล/แขวง ประตูลี

อำเภอ/เขต พระนครศรีอยุธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา

ตามข้อกำหนดและเงื่อนไขแห่งสัญญานี้รวมทั้งเอกสารแนบท้ายสัญญา

ผู้รับจ้างตกลงที่จะจัดหาแรงงานและวัสดุ เครื่องมือเครื่องใช้ตลอดจนอุปกรณ์ต่าง ๆ ชนิดดีเพื่อใช้ในงานจ้างตามสัญญานี้

ข้อ ๒. เอกสารอันเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา

เอกสารแนบท้ายสัญญาดังต่อไปนี้ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญานี้

(ลงชื่อ) ผู้ว่าจ้าง

(ลงชื่อ) ผู้รับจ้าง

(ลงชื่อ) พยาน

(ลงชื่อ) พยาน

เล่มที่ 1556

เลขที่ 13

ใบเสร็จรับเงิน

ในราชการกรม... ทางหลวงที่ทำการ... จังหวัด เชียงใหม่วันที่ 31 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2546ได้รับเงินจาก... ทางหลวง หนทางหลวง

ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

รายการ	จำนวนเงิน
- ค่าเช่าบ้านพักคนงานในโครงการ ของกรมทางหลวงในถนนสาย เชียงใหม่ - ฝาง	17712 -
รวม บาท	17712 -

~~นางสาว นิลปัทมอมร นิลปัทมอมร~~

ไว้เป็นการถูกต้องแล้ว

(ลงชื่อ).....ผู้รับเงิน

(นางแสงเดือน นิลปัทมอมร)

(ตำแหน่ง)...เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี 5.

๒.๑ ผนวก ผังรูปแบบ	จำนวน	๖	หน้า
๒.๒ ผนวก มาตรฐานงานโบราณคดี	จำนวน	๑๐	หน้า
๒.๓ ผนวก ใบเสนอราคา	จำนวน	๒	หน้า
๒.๔ ผนวก บัญชีรายการก่อสร้างหรือใบแจ้งปริมาณงาน	จำนวน	๒	หน้า
๒.๕ ผนวก รายละเอียดการแบ่งงวดงานและการจ่ายเงิน	จำนวน	๑	หน้า

ความใดในเอกสารแนบท้ายสัญญาที่ขัดแย้งกับข้อความในสัญญานี้ ให้ใช้ข้อความในสัญญานี้บังคับ และในกรณีที่เอกสารแนบท้ายสัญญาขัดแย้งกันเอง ผู้รับจ้างจะต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของผู้ว่าจ้าง

ข้อ ๓. หลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา

ในขณะที่ทำสัญญานี้ ผู้รับจ้างได้นำหลักประกันเป็น เงินสดตาม ใบเสร็จรับเงินกรมศุลกากร
เล่มที่ ๑๕๕๖ เลขที่ 13 ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๖

เป็นจำนวนเงิน ๑๗,๗๑๒.- บาท (หนึ่งหมื่นเจ็ดพันเจ็ดร้อยสิบสองบาทถ้วน)

มามอบให้แก่ผู้ว่าจ้างเพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญานี้

หลักประกันที่ผู้รับจ้างนำมามอบไว้ตามวรรคหนึ่ง ผู้ว่าจ้างจะคืนให้เมื่อผู้รับจ้างพ้นจากข้อผูกพันตามสัญญานี้แล้ว

ข้อ ๔. ค่าจ้างและการจ่ายเงิน

ผู้ว่าจ้างตกลงจ่ายและผู้รับจ้างตกลงรับเงินค่าจ้างจำนวนเงิน ๓๕๔,๒๔๐.- บาท
(สามแสนห้าหมื่นสี่พันสองร้อยสี่สิบบาทถ้วน) ซึ่งได้รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม จำนวน - บาท
ตลอดจนภาษีอากรอื่น ๆ และค่าใช้จ่ายทั้งปวงด้วยแล้ว โดยถือราคาเหมารวมเป็นเกณฑ์และกำหนดการจ่ายเงินเป็นงวด ๆ ดังนี้

งวดที่ ๑ เป็นจำนวนเงินร้อยละ ๓๐ ของราคาค่าจ้าง เป็นจำนวนเงิน ๑๐๖,๒๗๒.- บาท (หนึ่งแสนหกพันสองร้อยเจ็ดสิบสองบาทถ้วน) โดยผู้รับจ้างจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๘๐ วัน นับตั้งแต่วันเริ่มสัญญา โดยต้องปฏิบัติงานแล้วเสร็จ ดังนี้

- ควบคุมงานขุดแต่งโบราณสถานตามผังบริเวณวิหารและเจดีย์ ลึกเฉลี่ย ๑.๒ เมตร
พื้นที่ ๗๒๐ ตารางเมตร
- ควบคุมการขุดค้นทางโบราณคดี ขนาด หลุม ๓ X ๓ เมตร ลึกประมาณ ๓ เมตร
จำนวน ๑ หลุม

ตั้งแต่วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๖ - ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๖

(ลงชื่อ) ผู้ว่าจ้าง

(ลงชื่อ) / งวดที่ ๒ ผู้รับจ้าง

(ลงชื่อ) พยาน

(ลงชื่อ) พยาน

งวดที่ ๒ เป็นจำนวนเงินร้อยละ ๓๐ ของราคาค่าจ้าง เป็นจำนวนเงิน ๑๐๖,๒๗๒.- บาท (ทศนหกพันสองร้อยเจ็ดสิบสองบาทถ้วน) โดยผู้รับจ้างจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑๖๐ วัน นับตั้งแต่วันที่เริ่มสัญญา โดยต้องปฏิบัติงานแล้วเสร็จ ดังนี้

- ควบคุมงานชุดแต่งโบราณสถานพื้นที่โดยรอบ ลึกเฉลี่ย ๕๐ เมตร พื้นที่ ๖๘๗ ตารางเมตร
- ควบคุมงานชุดคันทางโบราณคดี ขนาดหลุม ๓ X ๓ เมตร ลึกประมาณ ๓ เมตร จำนวน ๑ หลุม

ตั้งแต่วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๖ - ๑๔ กันยายน ๒๕๔๖

งวดที่ ๓ (งวดสุดท้าย) เป็นจำนวนเงินร้อยละ ๔๐ ของราคาค่าจ้าง เป็นจำนวนเงิน ๑๔๑,๖๕๑ บาท (หนึ่งแสนสี่หมื่นหนึ่งพันหกร้อยเก้าสิบหกบาทถ้วน) โดยผู้รับจ้างจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๒๖๐ วัน นับตั้งแต่วันที่เริ่มสัญญา โดยต้องปฏิบัติงานแล้วเสร็จ ดังนี้

- วิเคราะห์โบราณวัตถุ
- เรียบเรียงรายงานชุดแต่ง ชุดคัน
- จัดทำรายงานชุดคันทางโบราณคดี ต้นฉบับ ๒ เล่ม สำเนา ๒๘ เล่ม
- ตรวจสอบฟิล์มสไลด์ รูปภาพถ่าย

ตั้งแต่วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๖ - ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๖ รวมทั้งทำสถานที่ก่อสร้างให้สะอาดเรียบร้อยตามกำหนดไว้ในข้อ ๑๘

ข้อ ๕. กำหนดเวลาแล้วเสร็จ และสิทธิของผู้ว่าจ้างในการบอกเลิกสัญญา

ผู้รับจ้างต้องเริ่มทำงานที่รับจ้างภายในวันที่ ๘ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๖

และจะต้องทำงานให้แล้วเสร็จบริบูรณ์ภายในวันที่ ๒๓ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

ถ้าผู้รับจ้างมิได้ลงมือทำงานภายในกำหนดเวลา หรือไม่สามารทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลาหรือมีเหตุให้เชื่อว่าผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา หรือจะแล้วเสร็จล่าช้าเกินกว่ากำหนดเวลา หรือผู้รับจ้างทำผิดสัญญาข้อใดข้อหนึ่ง หรือตกเป็นผู้ล้มละลายหรือเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการตรวจการจ้างหรือคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ หรือผู้ควบคุมงาน หรือบริษัทที่ปรึกษา ซึ่งได้รับมอบอำนาจจากผู้ว่าจ้าง ผู้ว่าจ้างสิทธิที่จะบอกเลิกสัญญานี้ได้และมีสิทธิจ้างผู้รับจ้างรายใหม่เข้าทำงานของผู้รับจ้างให้ลุล่วงไปได้ด้วย

การที่ผู้ว่าจ้างไม่ใช้สิทธิเลิกสัญญาดังกล่าวข้างต้นนั้น ไม่เป็นเหตุให้ผู้รับจ้างพ้นจากความผิด ตามสัญญา

(ลงชื่อ) ผู้ว่าจ้าง

(ลงชื่อ) ผู้รับจ้าง

(ลงชื่อ) พยาน

(ลงชื่อ) พยาน

ข้อ ๖. ความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของงานจ้าง

เมื่องานแล้วเสร็จบริบูรณ์และผู้ว่าจ้างได้รับมอบงานจากผู้รับจ้าง หรือจากผู้รับจ้างรายใหม่ในกรณีที่มีการบอกเลิกสัญญาตาม ข้อ ๕ หากมีเหตุชำรุดบกพร่องหรือเสียหายเกิดขึ้นจากงานจ้างนี้ภายในกำหนด - ปี ๖ เดือน นับถัดจากวันที่ได้รับมอบงานดังกล่าว ซึ่งความชำรุดบกพร่องหรือเสียหายนั้น เกิดจากความบกพร่องของผู้รับจ้าง อันเกิดจากการใช้วัสดุที่ไม่ถูกต้อง หรือทำไว้ไม่เรียบร้อย หรือทำไม่ถูกต้องตามมาตรฐานแห่งหลักวิชา ผู้รับจ้างจะต้องรีบทำการแก้ไขให้เป็นที่เรียบร้อยโดยไม่ชักช้า โดยผู้ว่าจ้างไม่ต้องออกเงินใด ๆ ในการนี้ทั้งสิ้น หากผู้รับจ้างบิดพลิ้วไม่กระทำการดังกล่าวภายในกำหนด ๗ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากผู้ว่าจ้าง หรือไม่ทำการแก้ไขให้ถูกต้องเรียบร้อยภายในเวลาที่ผู้ว่าจ้างกำหนด ให้ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะทำการนั้นเอง หรือจ้างผู้อื่นให้ทำงานนั้น โดยผู้รับจ้างต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย

ข้อ ๗. การจ้างช่วง

ผู้รับจ้างจะต้องไม่เอางานทั้งหมดหรือบางส่วนแห่งสัญญานี้ ไปจ้างช่วงอีกต่อหนึ่งโดยไม่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้ว่าจ้างก่อน ทั้งนี้ นอกจากในกรณีที่สัญญานี้จะได้ระบุไว้เป็นอย่างอื่น ความยินยอมดังกล่าวนั้นไม่เป็นเหตุให้ผู้รับจ้างหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ หรือพ้นหน้าที่ตามสัญญานี้ และผู้รับจ้างจะยังคงต้องรับผิดชอบในความผิดและความประมาทเลินเล่อของผู้รับจ้างช่วง หรือของตัวแทน หรือ ลูกจ้างของผู้รับจ้างช่วงนั้นทุกประการ

ข้อ ๘. การควบคุมงานของผู้รับจ้าง

ผู้รับจ้างจะต้องควบคุมงานที่รับจ้างอย่างเอาใจใส่ด้วยประสิทธิภาพและความชำนาญ และในระหว่างทำงานที่รับจ้างจะต้องจัดให้มีผู้แทนซึ่งทำงานเต็มเวลาเป็นผู้ควบคุมงาน ผู้ควบคุมงานดังกล่าวจะต้องเป็นผู้แทนที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้รับจ้าง คำสั่งหรือคำแนะนำต่าง ๆ ที่ได้แจ้งแก่ผู้แทนผู้ได้รับมอบอำนาจนั้นให้ถือว่าเป็นคำสั่งหรือคำแนะนำที่ได้แจ้งแก่ผู้รับจ้าง การแต่งตั้งผู้ควบคุมงานนั้นจะต้องทำเป็นหนังสือและต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าจ้าง การเปลี่ยนตัวหรือแต่งตั้งผู้ควบคุมงานใหม่จะกระทำมิได้หากไม่ได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าจ้างก่อน

ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะขอให้เปลี่ยนตัวผู้แทนได้รับมอบอำนาจนั้น โดยแจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้รับจ้าง และผู้รับจ้างจะต้องทำการเปลี่ยนตัวโดยพลัน โดยไม่คิดราคาเพิ่มหรืออ้างเป็นเหตุเพื่อขยายอายุสัญญา อันเนื่องมาจากเหตุนี้

ข้อ ๙. ความรับผิดชอบของผู้รับจ้าง

ผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบต่ออุบัติเหตุ ความเสียหาย หรือภัยอันตรายใดๆ อันเกิดจากการปฏิบัติงานของผู้รับจ้าง และจะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายจากการกระทำของลูกจ้างของผู้รับจ้าง

(ลงชื่อ) ผู้ว่าจ้าง

(ลงชื่อ) / ความเสียหาย ผู้รับจ้าง

(ลงชื่อ) พยาน

(ลงชื่อ) พยาน

ความเสียหายใด ๆ อันเกิดแก่งานที่ผู้รับจ้างได้ทำขึ้นแม้จะเกิดขึ้นเพราะเหตุสุดวิสัย นอกจากกรณีอันเกิดจากความผิดของผู้ว่าจ้าง ผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบโดยซ่อมแซมให้คืนดีหรือเปลี่ยนให้ใหม่โดยค่าใช้จ่ายของผู้รับจ้างเอง ความรับผิดชอบของผู้รับจ้างดังกล่าวในข้อนี้จะสิ้นสุดลงเมื่อผู้ว่าจ้างได้รับมอบงานครั้งสุดท้าย ซึ่งหลังจากนั้นผู้รับจ้างคงต้องรับผิดชอบเพียงในกรณีชำรุดบกพร่อง หรือความเสียหายดังกล่าวในข้อ ๖ เท่านั้น

ข้อ ๑๐. การจ่ายเงินแก่ลูกจ้าง

ผู้รับจ้างจะต้องจ่ายเงินแก่ลูกจ้างที่ผู้รับจ้างได้จ้างมาในอัตรา และตามกำหนดเวลาที่ผู้รับจ้างได้ตกลงหรือทำสัญญาไว้ต่อลูกจ้างดังกล่าว

ถ้าผู้รับจ้างไม่จ่ายเงินค่าจ้างหรือค่าทดแทนอื่นใดแก่ลูกจ้างดังกล่าวในวรรคแรก ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะเชยเงินค่าจ้างที่จะต้องจ่ายให้แก่ผู้รับจ้างมาจ่ายให้แก่ลูกจ้างของผู้รับจ้างดังกล่าว และให้ถือว่าผู้ว่าจ้างได้จ่ายเงินจำนวนนั้นเป็นค่าจ้างให้แก่ผู้รับจ้างตามสัญญาแล้ว

ผู้รับจ้างจะต้องจัดให้มีประกันภัยสำหรับลูกจ้างทุกคนที่จ้างมาทำงาน โดยให้ครอบคลุมถึงความรับผิดชอบทั้งปวงของผู้รับจ้างรวมทั้งผู้รับจ้างช่วงอันหากจะพึงมี ในกรณีความเสียหายที่ลึกลับอันใหม่ทดแทนได้ตามกฎหมายซึ่งเกิดจากอุบัติเหตุหรือภัยอันตรายใด ๆ ต่อลูกจ้างหรือบุคคลอื่นที่ผู้รับจ้างหรือผู้รับจ้างช่วงจ้างมาทำงาน ผู้รับจ้างจะต้องส่งมอบกรมธรรม์ประกันภัยดังกล่าวพร้อมทั้งหลักฐานการชำระเบี้ยประกันให้แก่ผู้ว่าจ้างเมื่อผู้ว่าจ้างเรียกร้อง

ข้อ ๑๑. การตรวจงานจ้าง

ถ้าผู้ว่าจ้างแต่งตั้งกรรมการตรวจการจ้าง ผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษาเพื่อควบคุมการทำงานของผู้รับจ้าง กรรมการตรวจการจ้าง หรือกรรมการตรวจรับพัสดุ หรือผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษานั้นมีอำนาจเข้าไปตรวจการงานในโรงงานและสถานที่ที่กำลังก่อสร้างหรือที่กำลังทำงานได้ทุกเวลา และผู้รับจ้างจะต้องอำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือในการนั้นตามสมควร

การที่มีกรรมการตรวจการจ้าง หรือผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษาทำให้ผู้รับจ้าง พ้นความรับผิดชอบตามสัญญานี้ข้อหนึ่งข้อใดไม่

ข้อ ๑๒. แบบรูปและรายการละเอียดคลาดเคลื่อน

ผู้รับจ้างจะต้องรับรองว่าได้ตรวจสอบและทำความเข้าใจในแบบรูปรายการละเอียด หรือใบแจ้งปริมาณงานโดยถี่ถ้วนแล้ว หากปรากฏว่าแบบรูปและรายการละเอียดหรือใบแจ้งปริมาณงานนั้นผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อนไปจากหลักการทางวิศวกรรมหรือทางเทคนิค ผู้รับจ้างตกลงที่จะปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของกรรมการตรวจการจ้าง หรือผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษาที่ผู้ว่าจ้างแต่งตั้งเพื่อให้งานแล้วเสร็จบริบูรณ์ โดยจะคิดค่าใช้จ่ายใด ๆ เพิ่มขึ้นจากผู้ว่าจ้างไม่ได้

(ลงชื่อ) ผู้ว่าจ้าง

/ ข้อ ๑๑. การควบคุม...
(ลงชื่อ) ผู้รับจ้าง

(ลงชื่อ) พยาน

(ลงชื่อ) พยาน

ข้อ ๑๓. การควบคุมงานโดยผู้ว่าจ้าง

ผู้รับจ้างตกลงว่า กรรมการตรวจการจ้าง หรือผู้ควบคุมงานหรือบริษัทที่ปรึกษาที่ผู้ว่าจ้างแต่งตั้ง มีอำนาจที่จะตรวจสอบและควบคุมงานเพื่อให้เป็นไปตามเอกสารสัญญา และมีอำนาจที่จะสั่งให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติม หรือตัดทอน ซึ่งงานตามสัญญานี้หากผู้รับจ้างขัดขืนไม่ปฏิบัติตามกรรมการตรวจการจ้าง ผู้ควบคุมงาน หรือบริษัทที่ปรึกษามีอำนาจที่จะสั่งให้หยุดกิจการนั้นชั่วคราวได้ ความล่าช้าในกรณีเช่นนี้ผู้รับจ้างจะถือเป็นเหตุขอย้ายวันทำการออกไปมิได้

ข้อ ๑๔. งานพิเศษและการแก้ไขงาน

ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะสั่งให้ผู้รับจ้างทำงานพิเศษซึ่งไม่ได้แสดงไว้ หรือรวมอยู่ในเอกสารสัญญา หากงานพิเศษนั้น ๆ อยู่ในขอบข่ายทั่วไปแห่งวัตถุประสงค์ของสัญญานี้ นอกจากนี้ผู้ว่าจ้างยังมีสิทธิสั่งให้เปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขแบบรูป และข้อกำหนดต่าง ๆ ในเอกสารสัญญานี้ด้วย โดยไม่ทำให้สัญญาเป็นโมฆะแต่อย่างใด

อัตรากำลังหรือราคาที่กำหนดไว้ในสัญญานี้ให้กำหนดใช้สำหรับงานพิเศษ หรืองานที่เพิ่มเติมขึ้น หรือตัดทอนลงทั้งปวงตามคำสั่งของผู้ว่าจ้าง หากในสัญญาไม่ได้กำหนดไว้ถึงอัตรากำลัง หรือราคาใด ๆ ที่จะนำมาใช้สำหรับงานพิเศษหรืองานที่เพิ่มเติมดังกล่าว ผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างจะต้องตกลงกันที่จะกำหนดอัตราหรือราคารวมทั้งการขยายระยะเวลา (ถ้ามี) กันใหม่เพื่อความเหมาะสม ในกรณีที่ตกลงกันไม่ได้ ผู้ว่าจ้างจะกำหนดอัตรากำลังหรือราคาตายตัวตามแต่ผู้ว่าจ้างจะเห็นว่าเหมาะสมและถูกต้อง ซึ่งผู้รับจ้างจะต้องปฏิบัติงานตามคำสั่งของผู้ว่าจ้าง แต่อาจสงวนสิทธิที่จะดำเนินการตามข้อ ๑๕ ต่อไปได้

ข้อ ๑๕. ค่าปรับ

หากผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จตามเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา และผู้ว่าจ้างยังมีได้บอกเลิกสัญญา ผู้รับจ้างจะต้องชำระค่าปรับให้แก่ผู้ว่าจ้างเป็นจำนวนเงินวันละ ๓๕๕- บาท และจะต้องชำระค่าใช้จ่ายในการควบคุมงานในเมื่อผู้ว่าจ้างต้องจ้างผู้ควบคุมงานอีกต่อหนึ่งเป็นจำนวนเงินวันละ ๒๐๐- บาท นับถัดจากวันที่กำหนดแล้วเสร็จตามสัญญาหรือวันที่ผู้ว่าจ้างได้ขยายให้จนถึงวันที่ทำงานแล้วเสร็จจริง นอกจากนี้ผู้รับจ้างยอมให้ผู้ว่าจ้างเรียกค่าเสียหายอันเกิดขึ้นจากการที่ผู้รับจ้างทำงานล่าช้าเฉพาะส่วนที่เกินกว่าจำนวนค่าปรับและค่าใช้จ่ายดังกล่าวได้อีกด้วย

ในระหว่างที่ผู้ว่าจ้างยังมีได้บอกเลิกสัญญานั้น หากผู้ว่าจ้างเห็นว่าผู้รับจ้างจะไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาต่อไปได้ ผู้ว่าจ้างจะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาและใช้สิทธิตามข้อ ๑๖ ก็ได้และถ้าผู้ว่าจ้างได้แจ้งข้อเรียกร้องไปยังผู้รับจ้างเมื่อครบกำหนดแล้วเสร็จของงานขอให้ชำระค่าปรับแล้วผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะปรับผู้รับจ้างจนถึงวันบอกเลิกสัญญาได้อีกด้วย

(ลงชื่อ) ผู้ว่าจ้าง

(ลงชื่อ) ผู้รับจ้าง

(ลงชื่อ) พยาน

(ลงชื่อ) พยาน

ข้อ ๑๖. สิทธิของผู้ว่าจ้างภายหลังบอกเลิกสัญญา

ในกรณีที่ผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญา ผู้ว่าจ้างอาจทำงานนั้นเองหรือว่าจ้างผู้อื่นให้ทำงานนั้นต่อจนแล้วเสร็จได้ ผู้ว่าจ้างหรือผู้ที่รับจ้างทำงานนั้นต้องมีสิทธิใช้เครื่องใช้ในการก่อสร้างหรือในการทำงานสิ่งๆ ที่สร้างขึ้นชั่วคราวสำหรับงานก่อสร้างหรือการทำงาน และวัสดุต่าง ๆ ซึ่งเห็นว่าจะต้องสงวนเอาไว้เพื่อการปฏิบัติงานตามสัญญาตามที่เห็นสมควร

ในกรณีดังกล่าว ผู้ว่าจ้างมีสิทธิริบหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาทั้งหมด หรือบางส่วนตามแต่จะเห็นสมควร นอกจากนี้ผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบในค่าเสียหายซึ่งเป็นจำนวนเกินกว่าหลักประกันการปฏิบัติงานและค่าเสียหายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรวมทั้งค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นในการทำงานนั้นต่อให้แล้วเสร็จตามสัญญาและค่าใช้จ่ายในการควบคุมงานเพิ่ม (ถ้ามี) ซึ่งผู้ว่าจ้างจะหักเอาจากเงินประกันผลงานหรือจำนวนเงินใด ๆ ที่จะจ่ายให้แก่รับจ้างก็ได้

ข้อ ๑๗. การกำหนดค่าเสียหาย

ค่าปรับหรือค่าเสียหายซึ่งเกิดขึ้นจากผู้รับจ้างตามสัญญานี้ ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะหักเอาจากจำนวนเงินค่าจ้างที่ค้างจ่ายหรือจากเงินประกันผลงานของผู้รับจ้างหรือบังคับจากหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาก็ได้

หากมีเงินค่าจ้างตามสัญญาที่หักไว้จ่ายเป็นค่าปรับและค่าเสียหายแล้วยังเหลืออยู่อีกเท่าใด ผู้ว่าจ้างจะคืนให้แก่ผู้รับจ้างทั้งหมด

ข้อ ๑๘. การทำบริเวณก่อสร้างให้เรียบร้อย

ผู้รับจ้างจะต้องรักษาบริเวณสถานที่ปฏิบัติงานตามสัญญานี้ รวมทั้งโรงงาน หรือสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานของผู้รับจ้าง ลูกจ้าง ตัวแทน หรือของผู้รับจ้างช่วง ให้อยู่ในความสะอาดปลอดภัย และมีประสิทธิภาพในการใช้งานตลอดระยะเวลาการจ้างและเมื่อทำงานเสร็จสิ้นแล้วจะต้องขนย้ายบรรดาเครื่องใช้ในการทำงานรวมทั้งวัสดุ ขยะมูลฝอยและสิ่งก่อสร้างชั่วคราวต่าง ๆ (ถ้ามี) ทั้งจะต้องกลบเกลี่ยพื้นดินให้เรียบร้อย เพื่อให้บริเวณทั้งหมดอยู่ในสภาพที่สะอาด และใช้งานได้ทันที

ข้อ ๑๙. กรณีพิพาทและอนุญาโตตุลาการ

๑๙.๑ ในกรณีที่มีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นระหว่างคู่สัญญาเกี่ยวกับข้อกำหนดแห่งสัญญานี้ หรือเกี่ยวกับการปฏิบัติตามสัญญานี้ และคู่สัญญาไม่สามารถตกลงกันได้ ให้เสนอข้อโต้แย้งหรือข้อพิพาทนั้นต่ออนุญาโตตุลาการเพื่อพิจารณาชี้ขาด

/๑๙.๑๓ เว้นแต่คู่สัญญา

(ลงชื่อ) ผู้ว่าจ้าง

(ลงชื่อ) ผู้รับจ้าง

(ลงชื่อ) พยาน

(ลงชื่อ) พยาน

๑๕.๒ เว้นแต่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายจะเห็นพ้องกันให้อนุญาตตุลาการคนเดียวเป็นผู้ชี้ขาดการระงับข้อพิพาทให้กระทำโดยอนุญาตตุลาการ ๒ คน โดยคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งจะทำหนังสือแสดงเจตนาจะให้มีอนุญาตตุลาการระงับข้อพิพาทและระบุชื่ออนุญาตตุลาการคนที่ตนแต่งตั้งส่งไปยังคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง จากนั้นภายในระยะเวลา ๓๐ วัน นับถัดจากวันที่ได้รับแจ้งดังกล่าว คู่สัญญาฝ่ายที่ได้รับแจ้งจะต้องแต่งตั้งอนุญาตตุลาการคนที่สอง ถ้าอนุญาตตุลาการทั้งสองคนดังกล่าวไม่สามารถประนีประนอมระงับข้อพิพาทนั้นได้ ให้อนุญาตตุลาการทั้งสองคนร่วมกันแต่งตั้งอนุญาตตุลาการผู้ชี้ขาดภายในกำหนดเวลา ๓๐ วัน นับจากวันที่ไม่สามารถตกลงกัน ผู้ชี้ขาดดังกล่าวจะพิจารณาระงับข้อพิพาทต่อไป กระบวนพิจารณาของอนุญาตตุลาการให้ถือตามข้อบังคับอนุญาตตุลาการของสถาบันอนุญาตตุลาการกระทรวงยุติธรรม โดยอนุโลม หรือตามข้อบังคับอื่นที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายเห็นชอบ และให้กระทำในกรุงเทพมหานคร โดยใช้ภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษเป็นภาษาในการดำเนินกระบวนการพิจารณา

๑๕.๓ ในกรณีที่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่แต่งตั้งอนุญาตตุลาการฝ่ายตน หรือในกรณีที่อนุญาตตุลาการทั้งสองคนไม่สามารถตกลงแต่งตั้งอนุญาตตุลาการผู้ชี้ขาดได้ คู่สัญญาแต่ละฝ่ายต่างมีสิทธิร้องขอศาลแพ่งเพื่อแต่งตั้งอนุญาตตุลาการหรืออนุญาตตุลาการผู้ชี้ขาดได้แล้วแต่กรณี

๑๕.๔ คำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการหรือของอนุญาตตุลาการผู้ชี้ขาดแล้วแต่กรณี ให้ถือเป็นเด็ดขาดและถึงที่สุดผูกพันคู่สัญญา

๑๕.๕ คู่สัญญาแต่ละฝ่ายเป็นผู้รับภาระค่าธรรมเนียมอนุญาตตุลาการฝ่ายตน และออกค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาฝ่ายละครั้ง ในกรณีที่มีการแต่งตั้งอนุญาตตุลาการคนเดียวหรือมีการแต่งตั้งอนุญาตตุลาการผู้ชี้ขาด ให้อนุญาตตุลาการหรืออนุญาตตุลาการผู้ชี้ขาดเป็นผู้กำหนดภาระค่าธรรมเนียมอนุญาตตุลาการคนเดียวหรือภาระค่าธรรมเนียมอนุญาตตุลาการผู้ชี้ขาดคนเดียว แล้วแต่กรณี

ข้อ ๒๐. การขยายระยะเวลาปฏิบัติงานตามสัญญา

ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุใด ๆ อันเนื่องมาจากความผิดหรือความบกพร่องของฝ่ายผู้ว่าจ้างหรือพฤติการณ์อันหนึ่งอันใดที่ผู้รับจ้างไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายทำให้ผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จตามเงื่อนไขและกำหนดเวลาแห่งสัญญานี้ได้ ผู้รับจ้างจะต้องแจ้งเหตุหรือพฤติการณ์ดังกล่าวพร้อมหลักฐานเป็นหนังสือให้ผู้ว่าจ้างทราบเพื่อขอขยายเวลาทำงานออกไปภายใน ๑๕ วัน นับถัดจากวันที่เหตุนั้นสิ้นสุดลง

ถ้าผู้รับจ้างไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามความในวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าผู้รับจ้างได้ละสิทธิเรียกร้องในการที่จะขอขยายเวลาทำงานออกไปโดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น เว้นแต่กรณีเหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของฝ่ายผู้ว่าจ้าง ซึ่งมีหลักฐานชัดเจน หรือผู้ว่าจ้างทราบคืออยู่แล้วตั้งแต่ต้น

การขยายกำหนดเวลาทำงานตามวรรคหนึ่ง อยู่ในดุลพินิจของผู้ว่าจ้างที่จะพิจารณาตามที่เห็นสมควร

(ลงชื่อ) ผู้ว่าจ้าง

(ลงชื่อ) ผู้รับจ้าง

(ลงชื่อ) พยาน

(ลงชื่อ) พยาน

ข้อ ๒๑. การใช้เรือไทย

ในการปฏิบัติตามสัญญา นี้ หากผู้รับจ้างจะต้องส่งหรือนำของเข้ามาจากต่างประเทศรวมทั้งเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ต้องนำเข้ามาเพื่อปฏิบัติงานตามสัญญาไม่ว่าผู้รับจ้างจะเป็นผู้นำของเข้ามาเอง หรือนำเข้ามาโดยผ่านตัวแทนหรือบุคคลอื่นใด ถ้าสิ่งของนั้นต้องนำเข้ามาโดยทางเรือในเส้นทางเดินเรือที่มีเรือไทยเดินอยู่และสามารถให้บริการรับขนได้ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมประกาศกำหนด ผู้รับจ้างต้องจัดการให้สิ่งของดังกล่าวบรรทุกโดยเรือไทยหรือเรือที่มีสิทธิเช่นเดียวกับเรือไทยจากต่างประเทศมายังประเทศไทย เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการพาณิชย์ ก่อนบรรทุกของนั้นลงเรืออื่นที่มีใช้เรือไทย หรือเป็นของที่รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงคมนาคมประกาศยกเว้นให้บรรทุกโดยเรืออื่นได้ ทั้งนี้ไม่ว่าการส่งหรือสั่งซื้อสิ่งของดังกล่าวจากต่างประเทศจะเป็นแบบ เอฟไอบี, ซีเอฟอาร์, ซีไอเอฟ หรือแบบอื่นใดที่มีเรือไทยเดินอยู่ และสามารถให้บริการรับขนได้ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมประกาศกำหนด ผู้รับจ้างต้องจัดการให้สิ่งของดังกล่าวบรรทุกโดยเรือไทยหรือเรือที่มีสิทธิเช่นเดียวกับเรือไทยจากต่างประเทศมายังประเทศไทย เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการพาณิชย์ ก่อนบรรทุกของนั้นลงเรืออื่นที่มีใช้เรือไทย หรือเป็นของที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมประกาศยกเว้นให้บรรทุกโดยเรืออื่นได้ ทั้งนี้ไม่ว่าการส่งหรือสั่งซื้อสิ่งของดังกล่าวจากต่างประเทศจะเป็นแบบ เอฟ ไอบี, ซีเอฟอาร์, ซีไอเอฟ หรือแบบอื่นใด

ในการส่งมอบงานตามสัญญาให้แก่ผู้ว่าจ้าง ถ้างานนั้นมีสิ่งของตามวรรคหนึ่ง ผู้รับจ้างจะต้องส่งมอบใบตราส่ง (Bill of Lading) หรือสำเนาใบตราส่งสำหรับของนั้นซึ่งแสดงว่าได้บรรทุกมาโดยเรือไทยหรือเรือที่มีสิทธิเช่นเดียวกับเรือไทยให้แก่ผู้ว่าจ้างพร้อมกับการส่งมอบงานด้วย

ในกรณีที่สิ่งของดังกล่าวไม่ได้บรรทุกจากต่างประเทศมายังประเทศไทยโดยเรือไทยหรือเรือที่มีสิทธิเช่นเดียวกับเรือไทย ผู้รับจ้างต้องส่งมอบหลักฐานซึ่งแสดงว่าได้รับการอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการพาณิชย์ให้บรรทุกของโดยเรืออื่นได้ หรือหลักฐานซึ่งแสดงว่าได้ชำระค่าธรรมเนียมพิเศษเนื่องจากการไม่บรรทุกของโดยเรือไทยตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพาณิชย์แล้วอย่างใดอย่างหนึ่งแก่ผู้ว่าจ้างด้วย

ในกรณีที่ผู้รับจ้างไม่ส่งมอบหลักฐานอย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าวในสองวรรคข้างต้นให้แก่ผู้ว่าจ้าง แต่จะขอส่งมอบงานดังกล่าวให้ผู้ว่าจ้างก่อน โดยยังไม่รับชำระเงินค่าจ้าง ผู้ว่าจ้างมีสิทธิรับงานดังกล่าวไว้ก่อน และชำระเงินค่าจ้างเมื่อผู้รับจ้างได้ปฏิบัติถูกต้องครบถ้วนดังกล่าวแล้วได้

/ ข้อ ๒๒. มาตรฐานฝีมือช่าง

(ลงชื่อ) ผู้ว่าจ้าง

(ลงชื่อ) ผู้รับจ้าง

(ลงชื่อ) พยาน

(ลงชื่อ) พยาน

ข้อ ๒๒. มาตรฐานฝีมือช่าง

ผู้รับจ้างตกลงเป็นเงื่อนไขสำคัญว่า ผู้รับจ้างจะต้องมีและใช้ผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือช่าง จากกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม หรือผู้มีวุฒิปริญญาตรี ปวช. ปวส. และ ปวท. หรือเทียบเท่า จากสถาบันการศึกษาที่ ก.พ. รับรองให้เข้ารับราชการได้ ในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๑๐ ของแต่ละสาขาช่าง แต่จะต้องมีช่างจำนวนอย่างน้อย ๑ คน ในแต่ละสาขาช่าง ดังต่อไปนี้

๒๒.๑ เจ้าหน้าที่ธุรการ

๒๒.๒ ช่างศิลปกรรม

๒๒.๓ --

ผู้รับจ้างจะต้องจัดทำบัญชีแสดงจำนวนช่างทั้งหมดโดยจำแนกตามแต่ละสาขาช่างและระดับช่างพร้อมกับระบุรายชื่อช่างผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือช่าง หรือผู้มีวุฒิปริญญาตรี ปวช. ปวส. และ ปวท. ในวรรคแรกนำมาแสดงพร้อมหลักฐานต่างๆ ต่อคณะกรรมการตรวจการจ้าง หรือผู้ควบคุมงานก่อนเริ่มลงมือทำงานและพร้อมที่จะให้ผู้ว่าจ้างหรือเจ้าหน้าที่ของผู้ว่าจ้างตรวจสอบดูได้ตลอดเวลาการทำงานตามสัญญาของผู้รับจ้าง

สัญญานี้ทำขึ้นเป็นสองฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน คู่สัญญาได้อ่านและเข้าใจข้อความโดยละเอียดตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อ พร้อมทั้งประทับตรา (ถ้ามี) ไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยานและคู่สัญญาต่างยึดถือไว้ฝ่ายละหนึ่งฉบับ

(ลงชื่อ) ผู้ว่าจ้าง

(นายบรรจง วงศ์เวียง)

(ลงชื่อ) ผู้รับจ้าง

(นายสุภชัย นวการพิศุทธิ์)

(ลงชื่อ) พยาน

(นางไพเราะ เพ็ญประไพ)

(ลงชื่อ) พยาน

(นางปราณี ทองดี)

เล่มที่ 1300

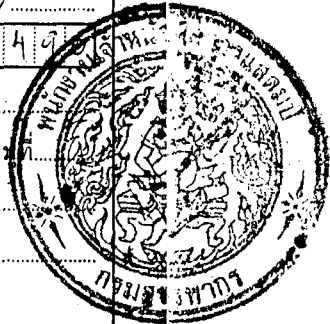
เลขที่ 04 03 64960

ใบสลักหลังตราสาร

อ.ส. 5

วันที่ 2 เม.ย. 2546

ชื่อผู้เสียอากร พงษ์ตังโย หกกาพิศตัก เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 102879349
 ที่อยู่ : เลขที่ 54 ต.รอก/ซอย
 ถนน ถนนระพี แขวง/ตำบล บางโพธิ์
 เขต/อำเภอ เขตหนองแขง จังหวัด กทม.

ได้เสียอากรแสดมปีเป็นตัวแทนสำหรับตราสารตามบัญชีอัตราอากรแสดมปี ข้อ ๑3
 ลักษณะตราสาร กู้ยืม ดังนี้ :

ค่าอากรแสดมปี
 เงินเพิ่ม
 รวมเงิน

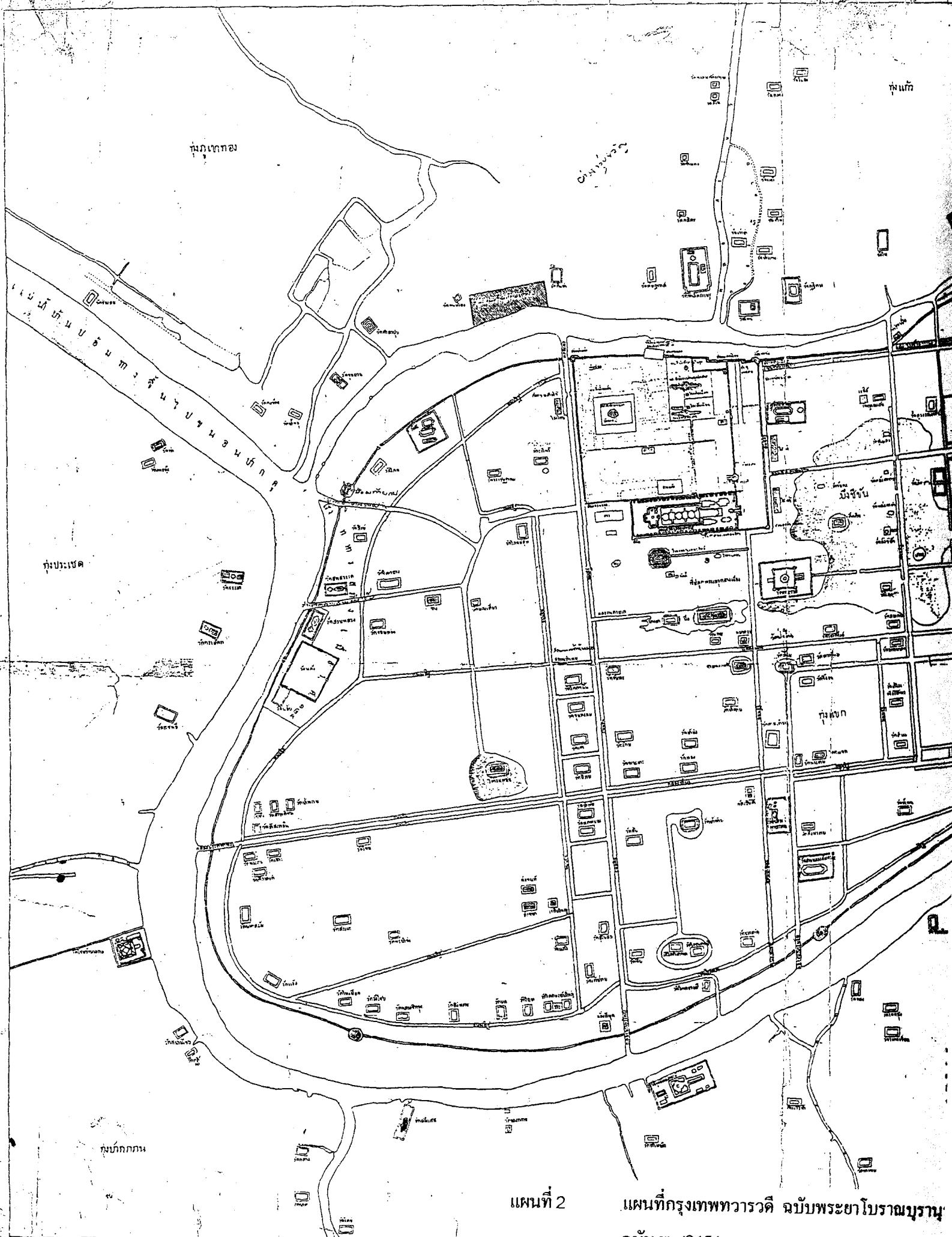
บาท	สต.
5	-
-	-
5	-

(นางสาวณิศ เพ็ชรวง)
 เจ้าหน้าที่บริหารงานสรรพากร 6

ตามใบเสร็จเล่มที่/เลขที่ 030026 ลงวันที่ ๑ / เม.ย. / 46

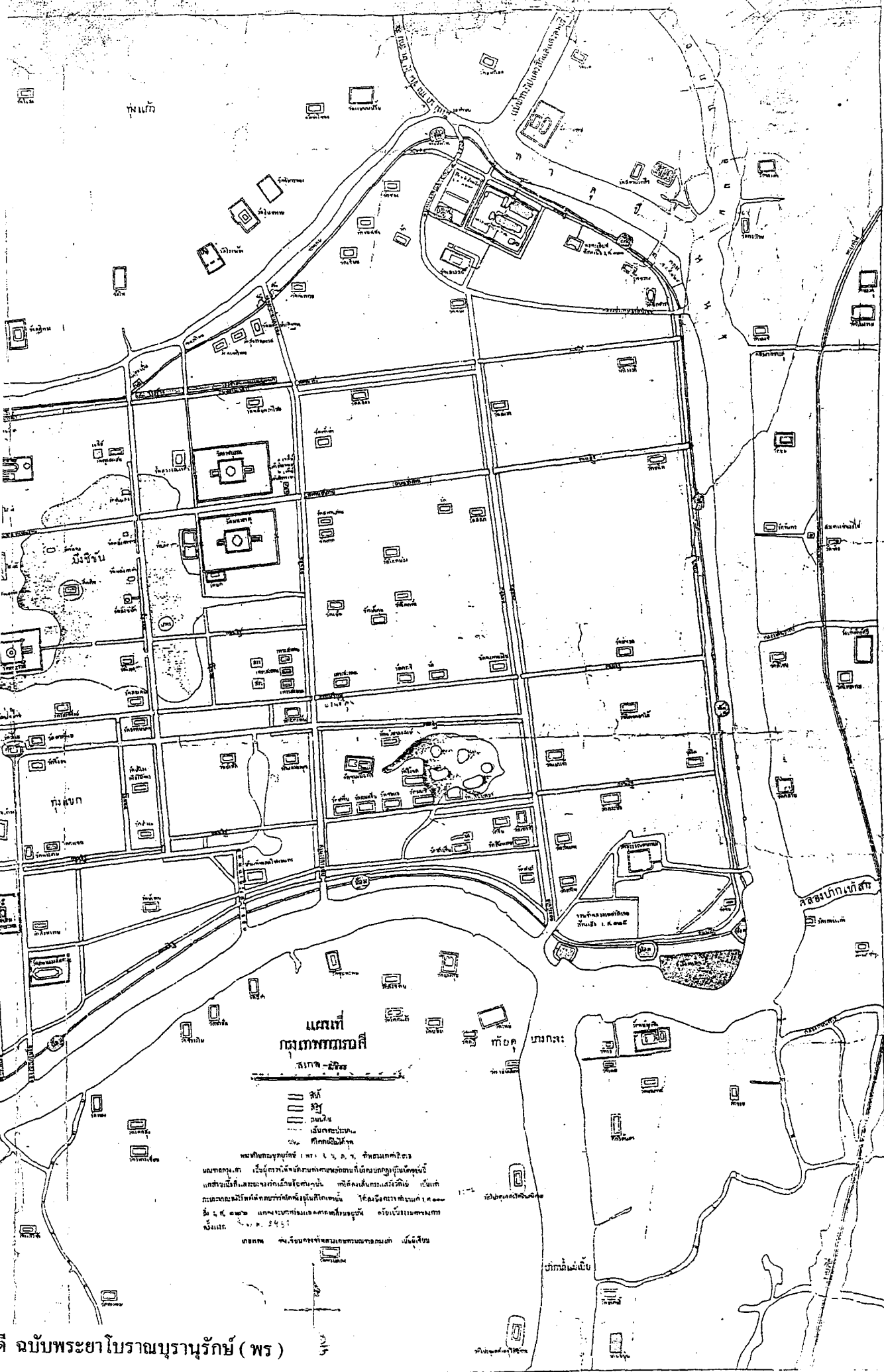
ลงชื่อ
 ตำแหน่ง (นางวรรณิษา แม่ประสพ)
 เจ้าหน้าที่สรรพากร ๕

ใบสลักหลังตราสารนี้จะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่อากรแสดมปีของหน่วยเก็บภาษีอากรได้ลงชื่อและออกใบเสร็จรับเงินเรียบร้อยแล้ว

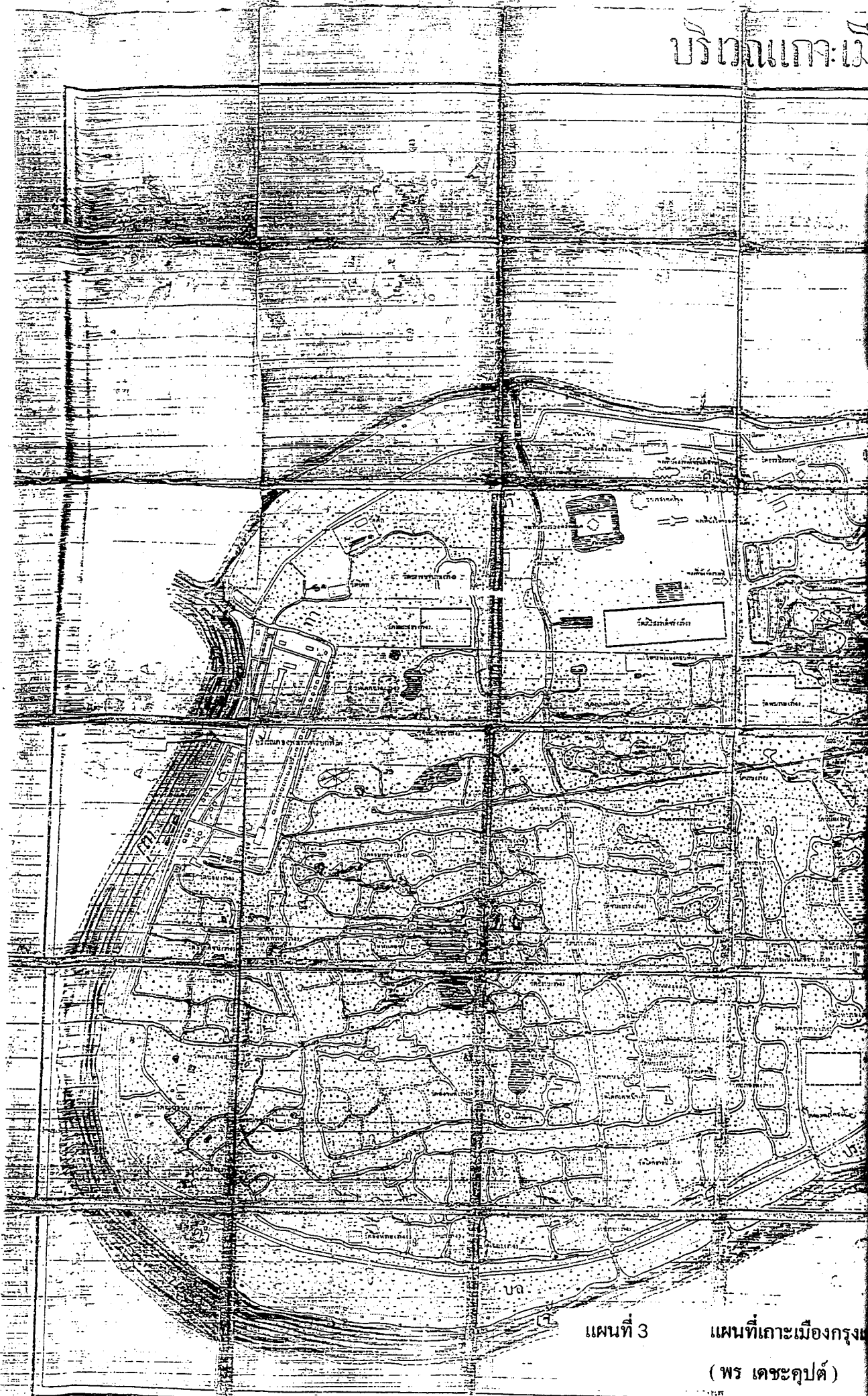

แผนที่ 2

แผนที่กรุงเทพมหานคร ฉบับพระยาโบราณมูราณ
ฉบับ พ.ศ. 2451

ที่ ฉบับพระยาโบราณภานุรักษ์ (พร)

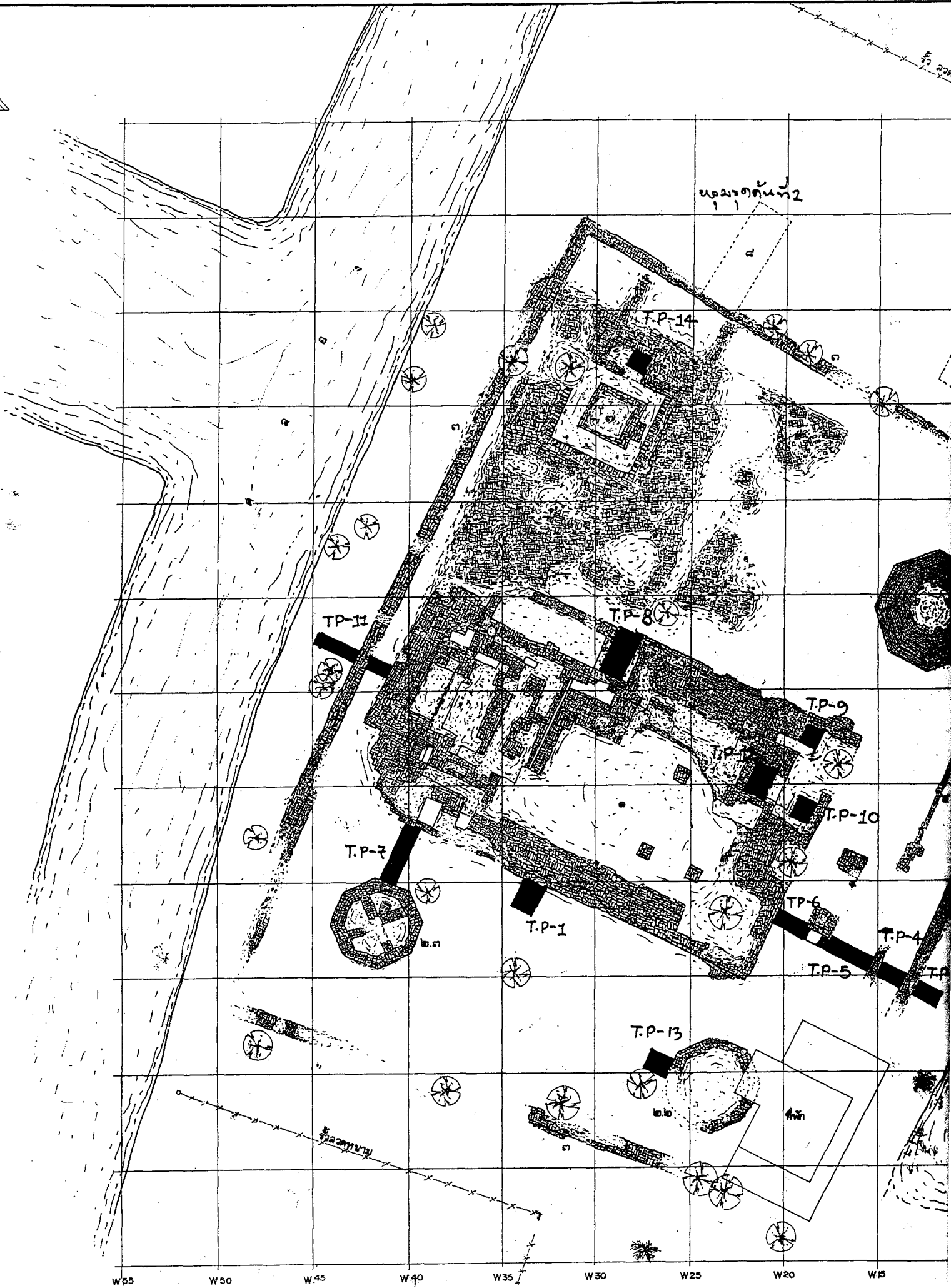

แผนที่ 3

แผนที่เกาะเมืองกรุง

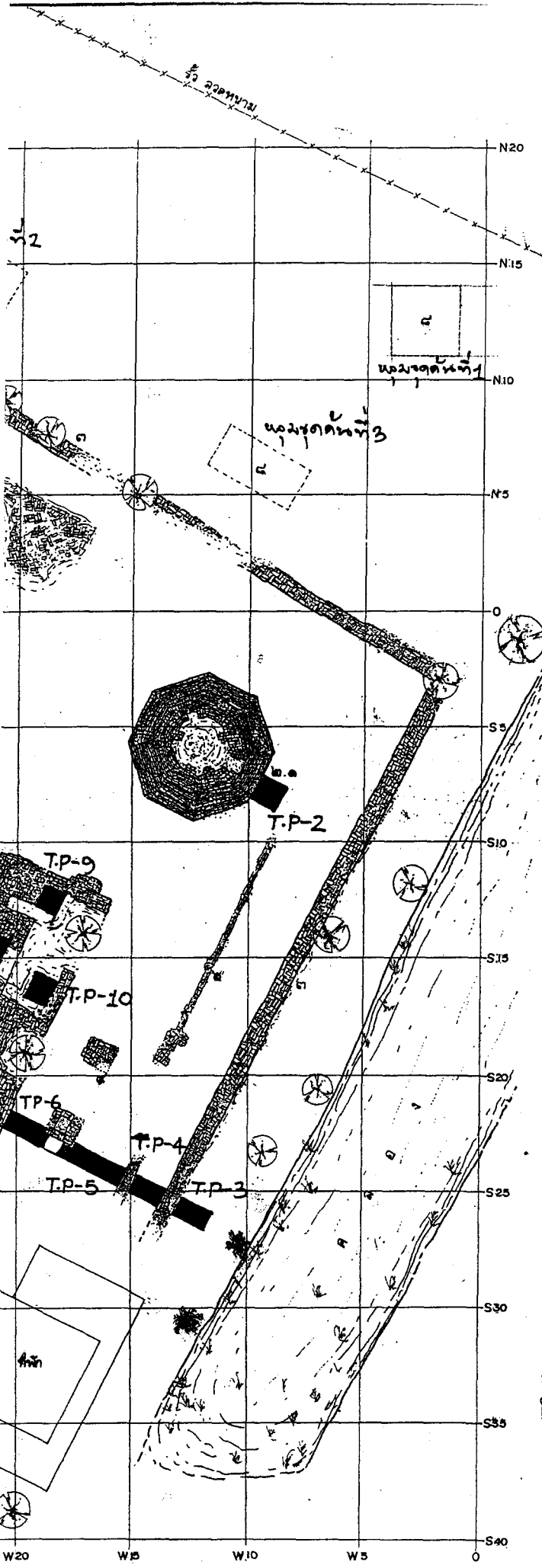
(พร เจริญกุล)

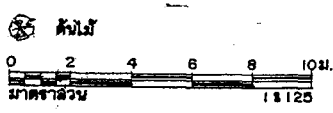

แผนผังที่ 1

ผังแสดงตำแหน่งหลุมขุดทดสอบและหลุมขุด

- รายการ
- ๑. วัดหมายเลข ๑
 - ๒.๑. เจดีย์รายหมายเลข ๒.๑
 - ๒.๒. เจดีย์รายหมายเลข ๒.๒
 - ๒.๓. เจดีย์รายหมายเลข ๒.๓
 - ๓. กำแพงวัด
 - ๔. แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจตุรัส
 - ๕. แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า
 - ๖. แนวอิฐ
 - ๗. แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจตุรัส
 - ๘. หลุมขุดค้นทางโบราณคดี

ผังศิขรี่

ผู้ปฏิบัติ

สำรวจเขียนแบบ

เขียน			

คณะกรรมการตรวจการจ้าง

ประธานกรรมการฯ	นายทรง วงศ์วิเชียร
กรรมการฯ	นายอนันต์ สีหามาศย์
กรรมการฯ	นางสาววิภาณี อยู่คงดี
กรรมการฯ	นายสมชาย แฉวงนิล
กรรมการฯ	นางสาวกัทธาวดี ศิลปนิเทศ
กรรมการฯ	
ผู้ควบคุมงาน	นางสาวฉวีลดา ปิณฑะกุล
ผู้ควบคุมงาน	นายสุทธิเดช ทองจันทร์

ออกแบบ

นายช่างโยธา	
นายช่างศิลปกรรม	
นักวิชาการช่างศิลป์	
สถาปนิก	
ภูมิสถาปนิก	
วิศวกรโยธา	
วิศวกร	
นักวิทยาศาสตร์	

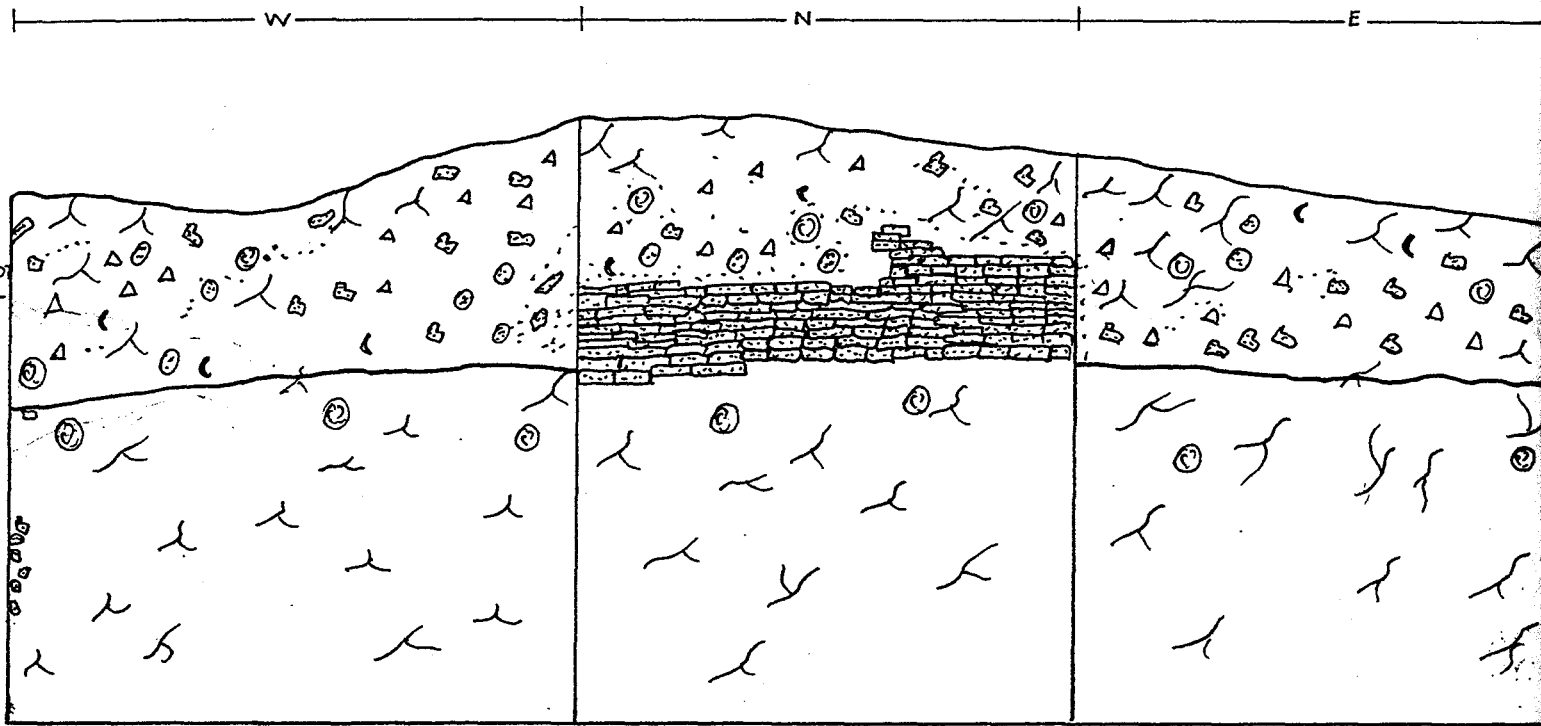
ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก	
วิศวกร	
นักวิชาการช่างศิลป์	
ท.น.ค.ม.วิชาการโบราณคดี	
เจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง	
อ.อ. ฉ.ข.ค.ท.ที่ ๕	
อ.อ. ล.บ.ค.	

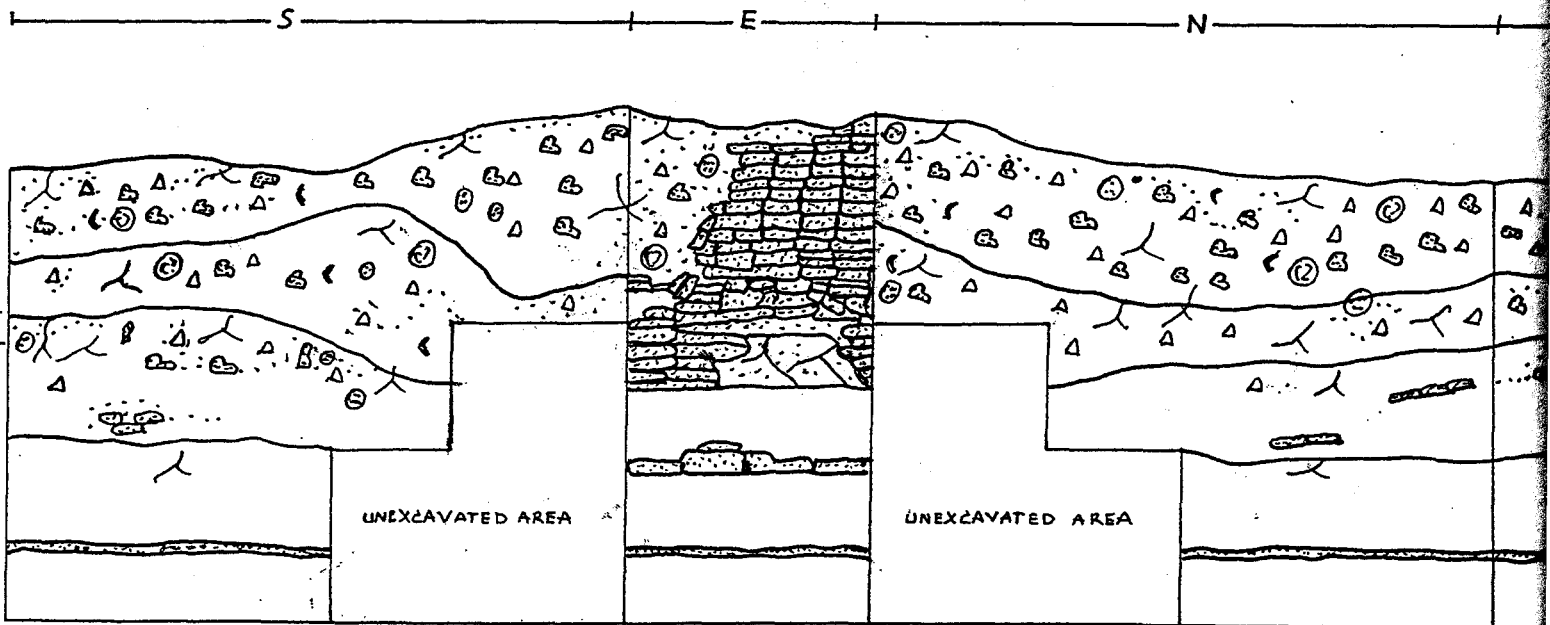
ผู้อนุมัติ

อธิบดี	
แบบ	วัดโพธิ์เผือก (ร้าง)
ดำเนินการ	สำนักประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ผังบริเวณ	หลังการขุดแต่ง

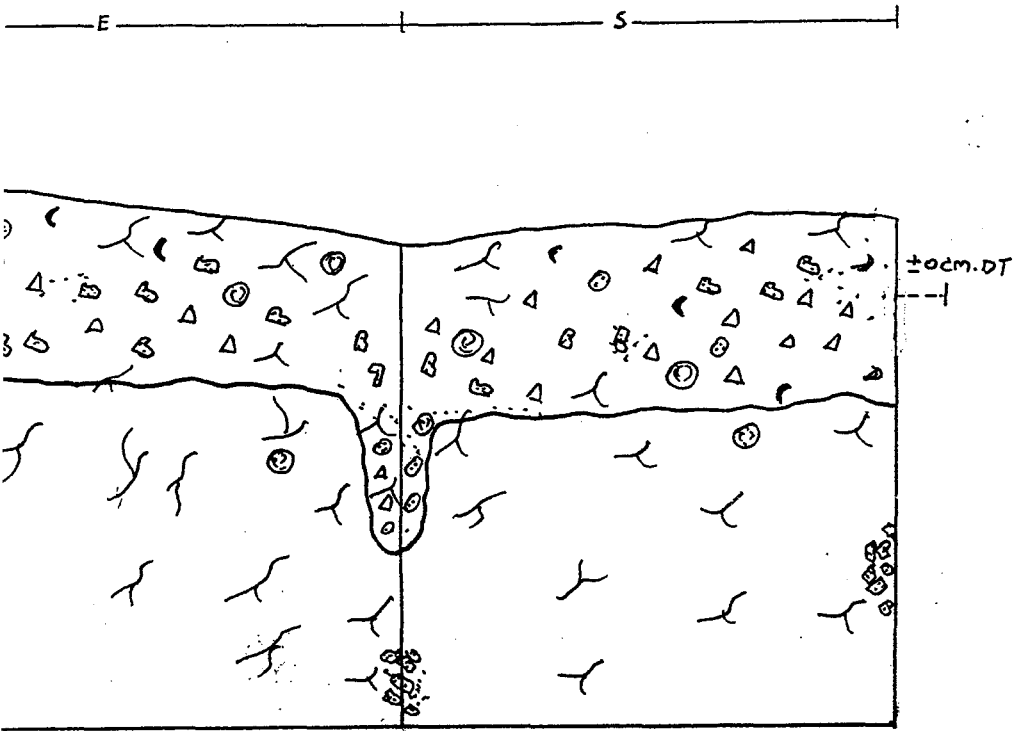
รายได้	มาตราส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	๑ : ๑๒๕	๗	๑๕
สำนักงานศิลปากรที่๓ พระนครศรีอยุธยา			
สำนักโบราณคดี			
กรมศิลปากร			

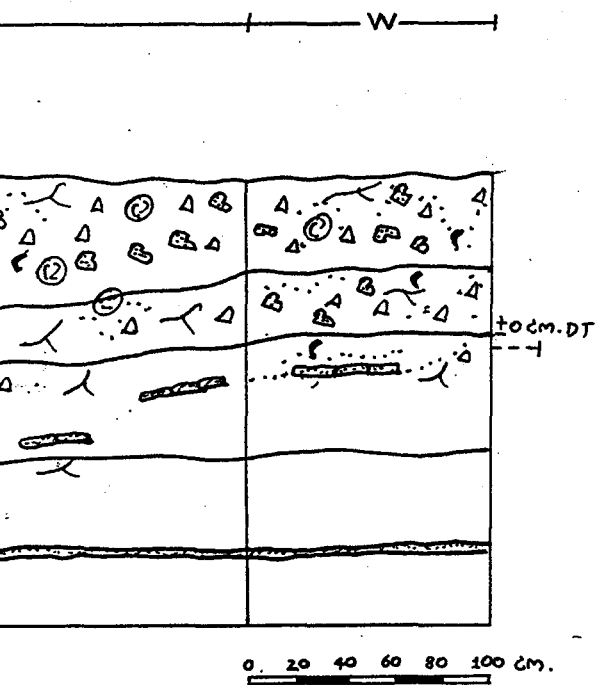
แผนผังที่ 2 ผังแสดงชั้นดินหลุมขุดทดสอบที่ 1

แผนผังที่ 3 ผังแสดงชั้นดินหลุมขุดทดสอบที่ 2

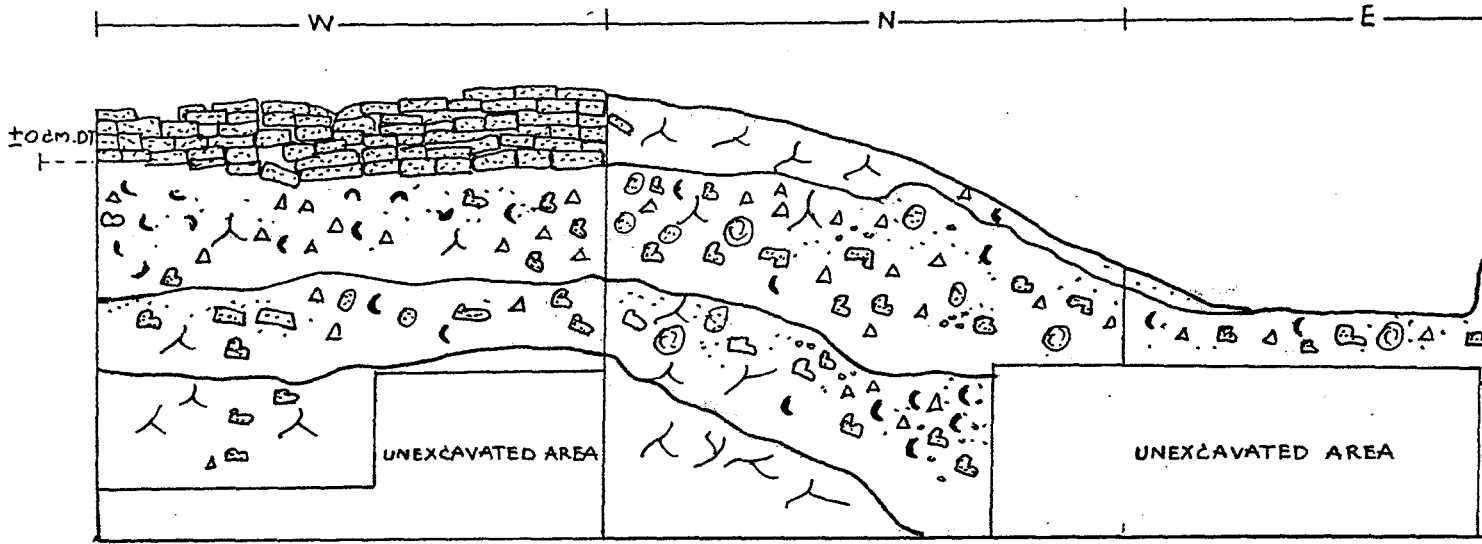

รูปที่ 1

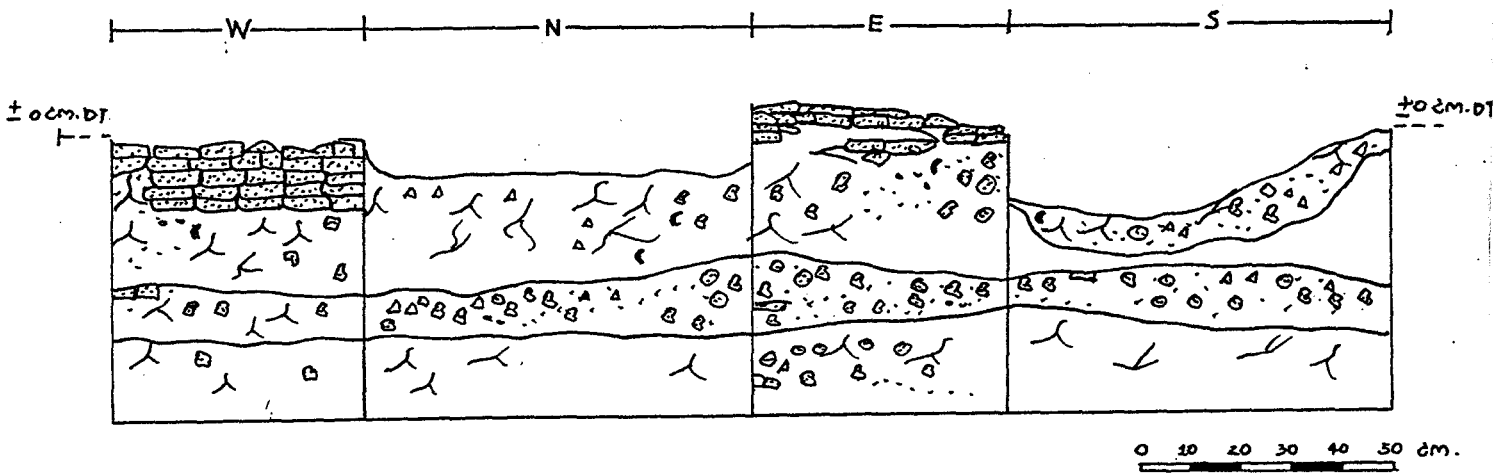

รูปที่ 2

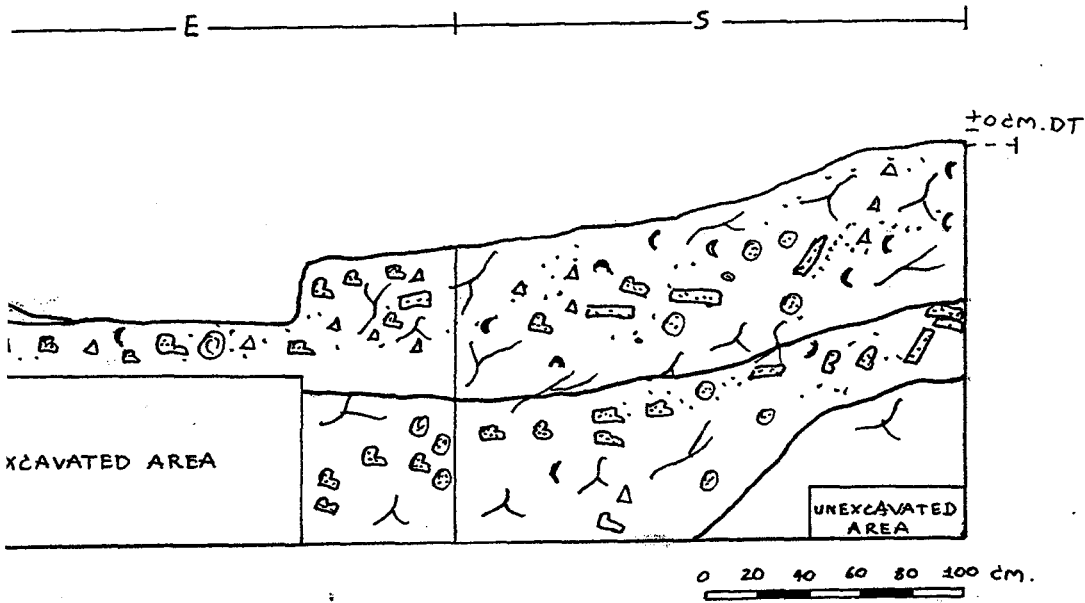
- อฐ
- เศษอิฐ
- ปูนฉาบ
- เศษปูน
- เศษกระเบื้องมุงหลังคา
- เศษภาชนะดินเผา
- ดินปนทราย
- ทราย
- กรวด
- กอนกรวด
- ท่อนไม้
- รูหรือโพรง
- รากไม้
- หลาตึก
- อิฐปน

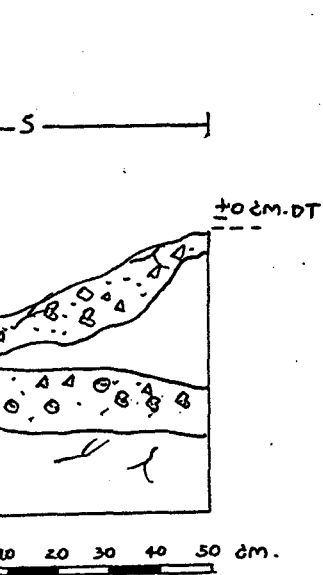
แผนผังที่ 4 ผังแสดงชั้นดินหลุมขุดทดสอบที่ 3

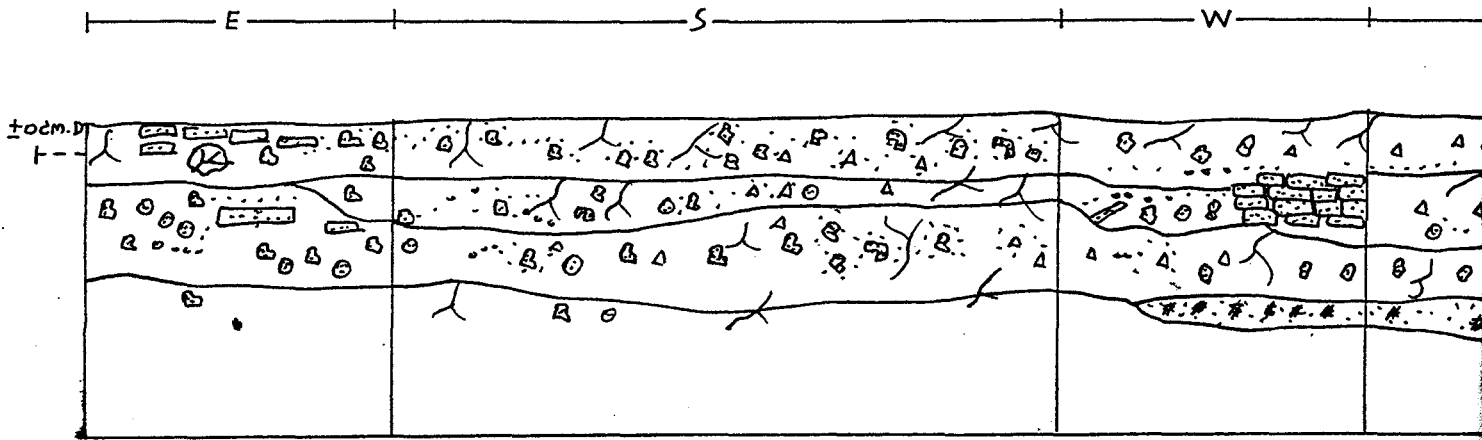
แผนผังที่ 5 ผังแสดงชั้นดินหลุมขุดทดสอบที่ 4

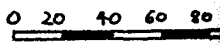
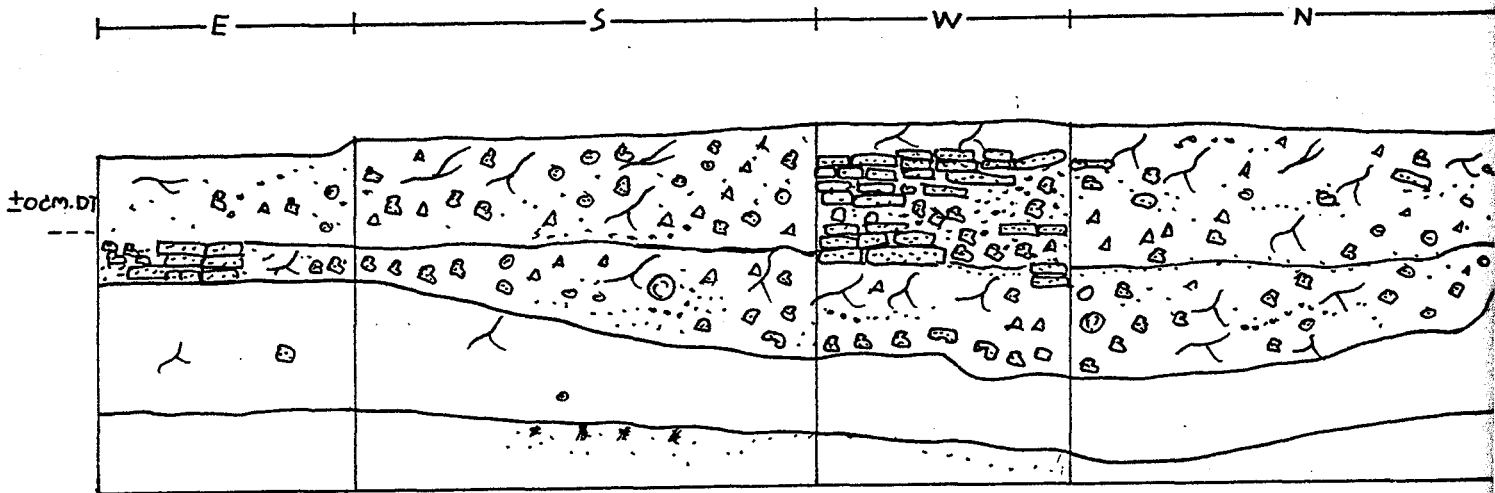
แผนผังขุดทดสอบที่ 3

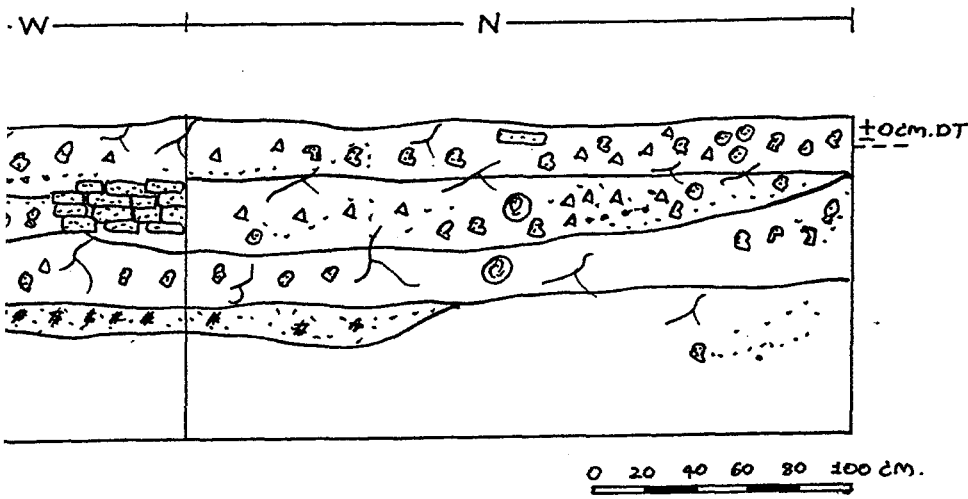
	อิฐ		กรวด
	เศษอิฐ		คอนกรีต
	ปูนฉาบ		ท่อนไม้
	เศษปูน		รูหรือโพรง
	เศษกระเบื้องมุงหลังคา		รากไม้
	เศษภาชนะดินเผา		พลาสติก
	ดินปนทราย		อิฐปน
	ทราย		

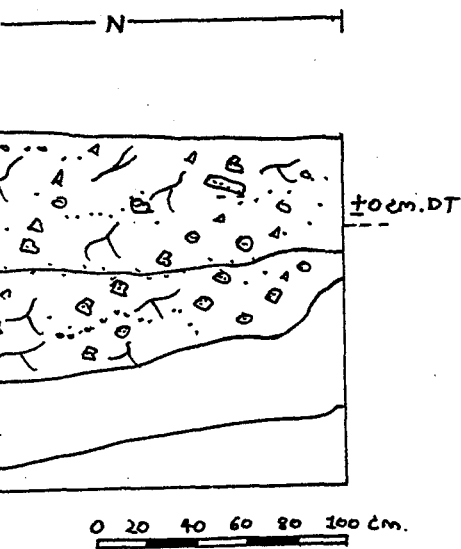
แผนผังที่ 6 ผังแสดงชั้นดินหลุมขุดทดสอบที่ 5

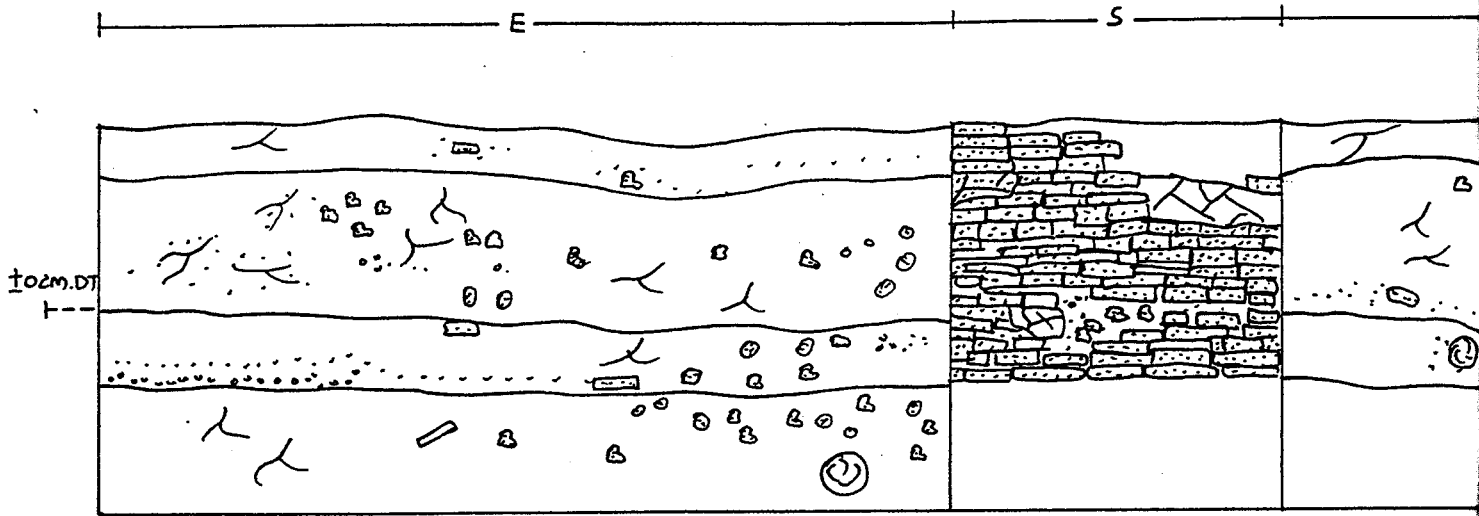
แผนผังที่ 7 ผังแสดงชั้นดินหลุมขุดทดสอบที่ 6

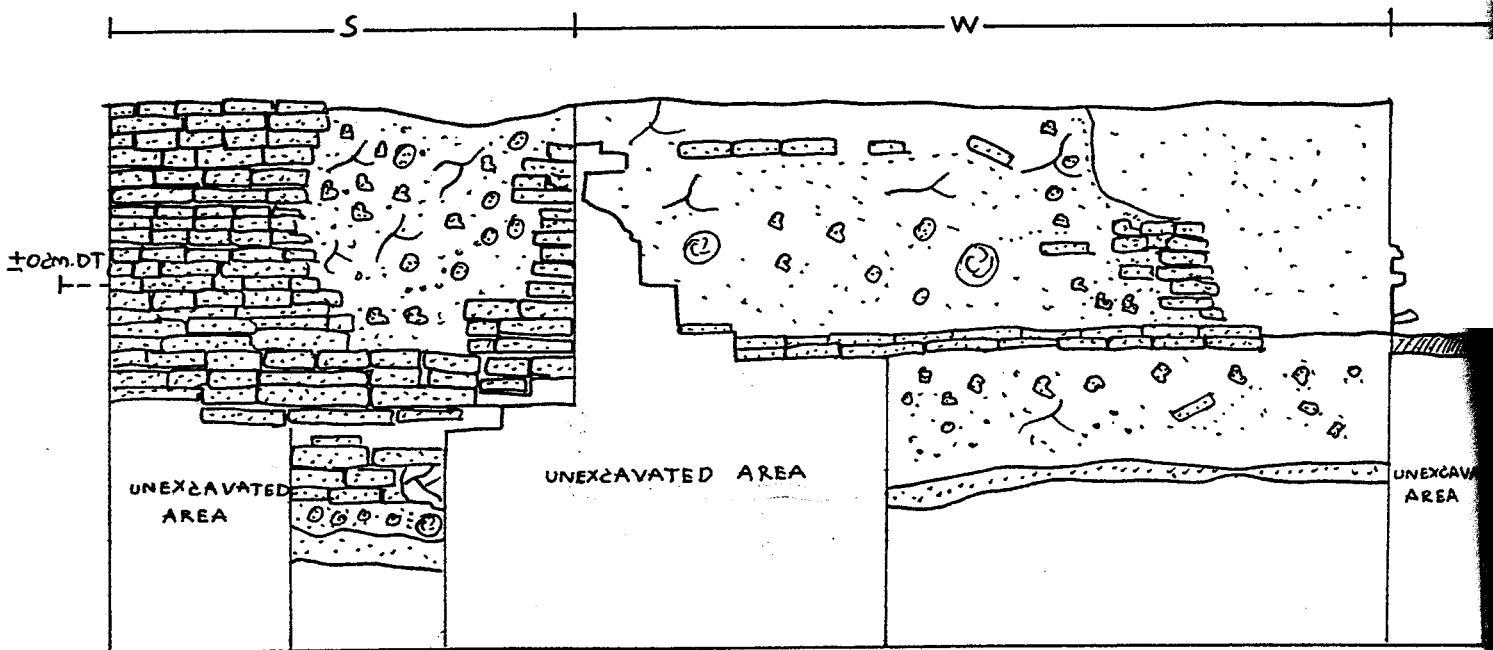
มณฑลคตออบที่ 5

- อิฐ
- เศษอิฐ
- ปูนฉาบ
- เศษปูน
- เศษกระเบื้องมุงหลังคา
- เศษภาชนะดินเผา
- ดินปนทราย
- ทราย
- กรวด
- กอนกริต
- ท่อนไม้
- รุหรือโพรง
- รากไม้
- พลาสติก
- อิฐปน

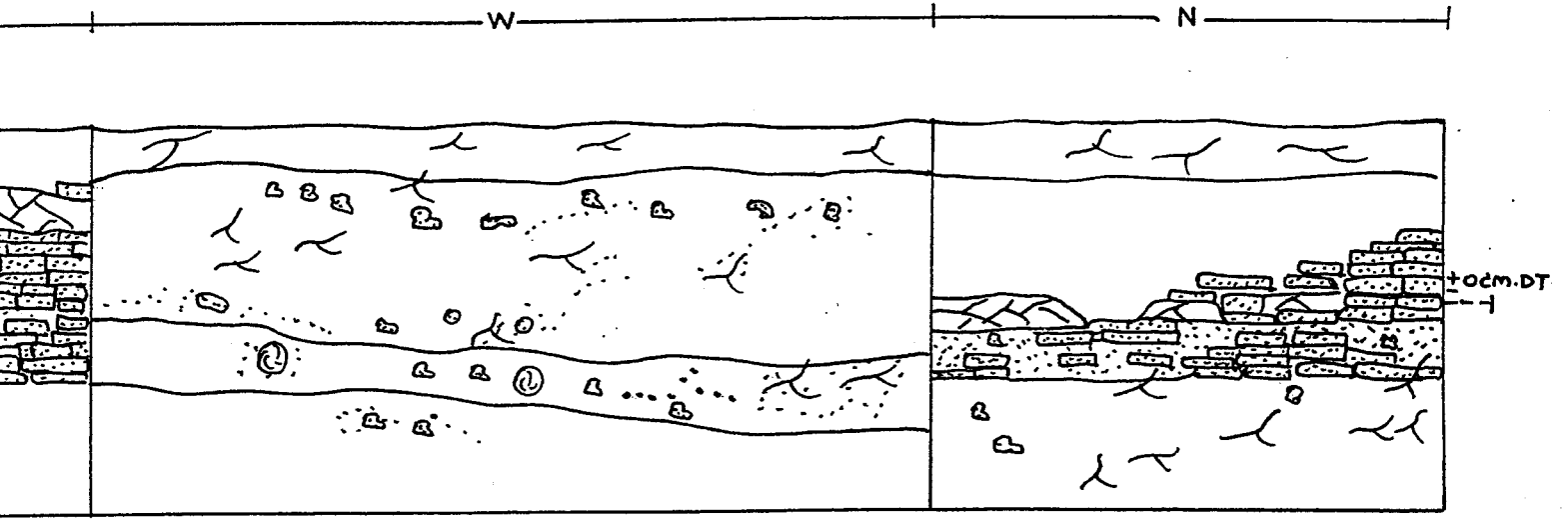

แผนผังที่ 8 ผังแสดงชั้นดินหลุมขุด

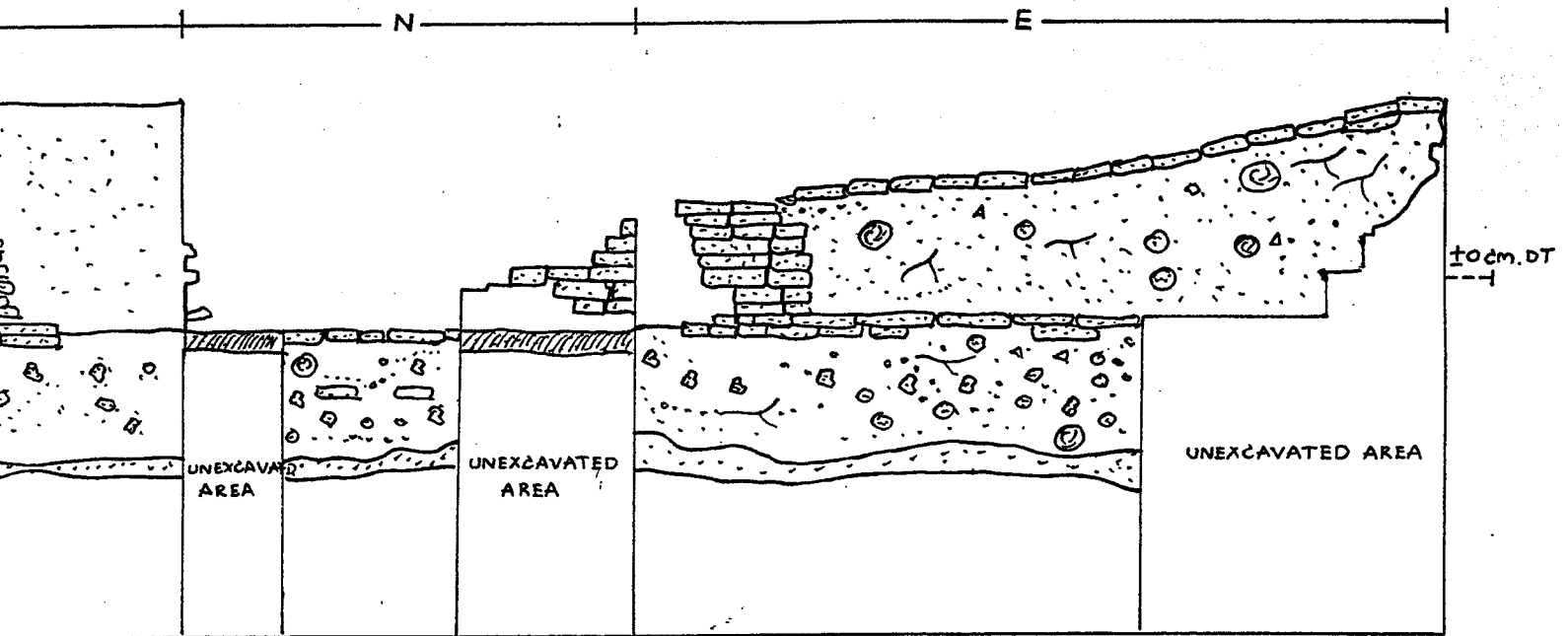

จีซู	เศษกระเบื้องมุงหลังคา	กรวด	รากไม้
เศษจีซู	เศษภาชนะดินเผา	กอนกรีต	ทาสติ
ปูนฉาบ	ดินปนทราย	ท่อนไม้	จีซูปน
เศษปูน	ทราย	รุนหรือโพรง	

แผนผังที่ 9 ผังแสดงชั้นดินหลุมขุด

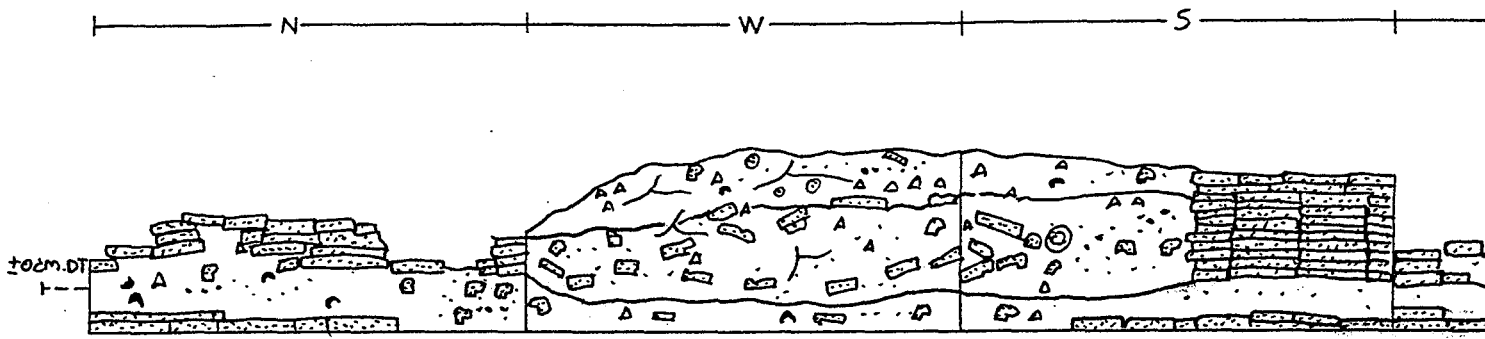
ผังแสดงชั้นดินหลุมขุดทดสอบที่ 7

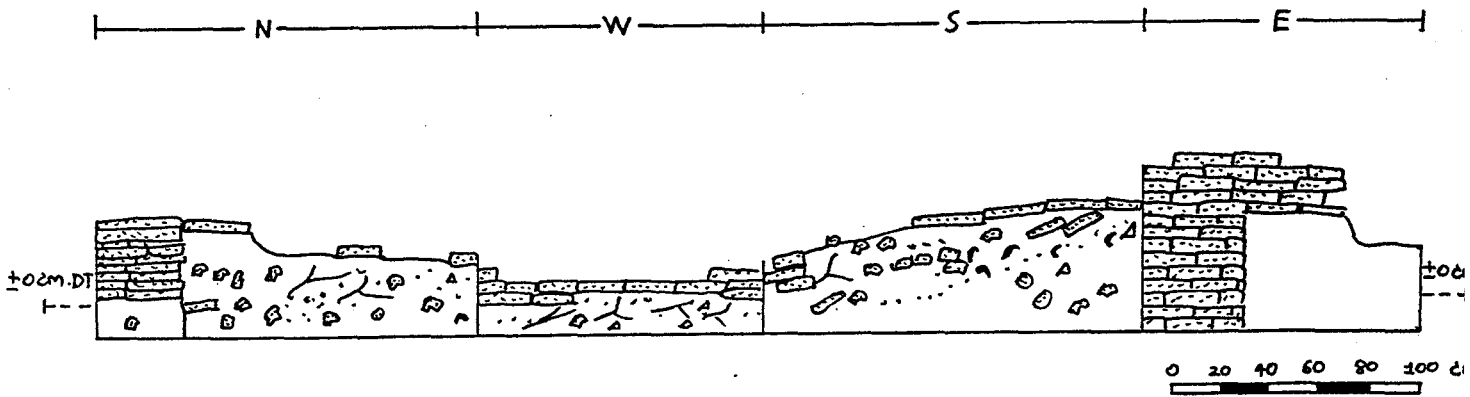
- ∩ รากไม้
- ⊕ ทลาคติ
- ☒ อิฐปน

0 20 40 60 80 100 cm.

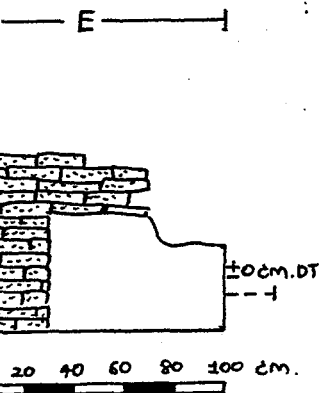
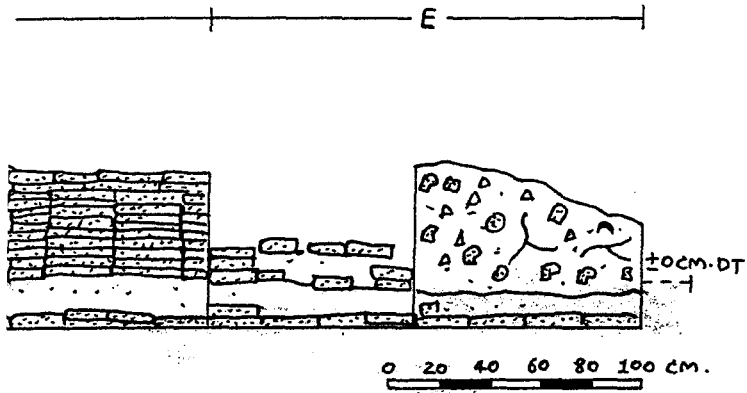
ผังแสดงชั้นดินหลุมขุดทดสอบที่ 8

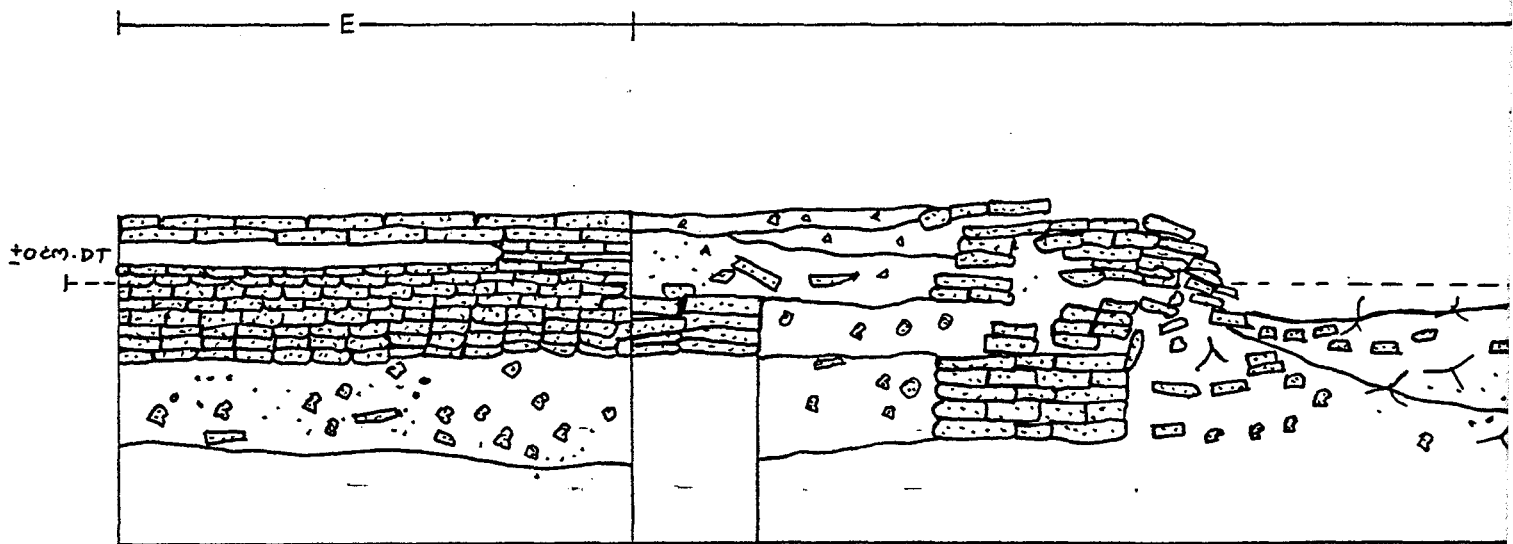
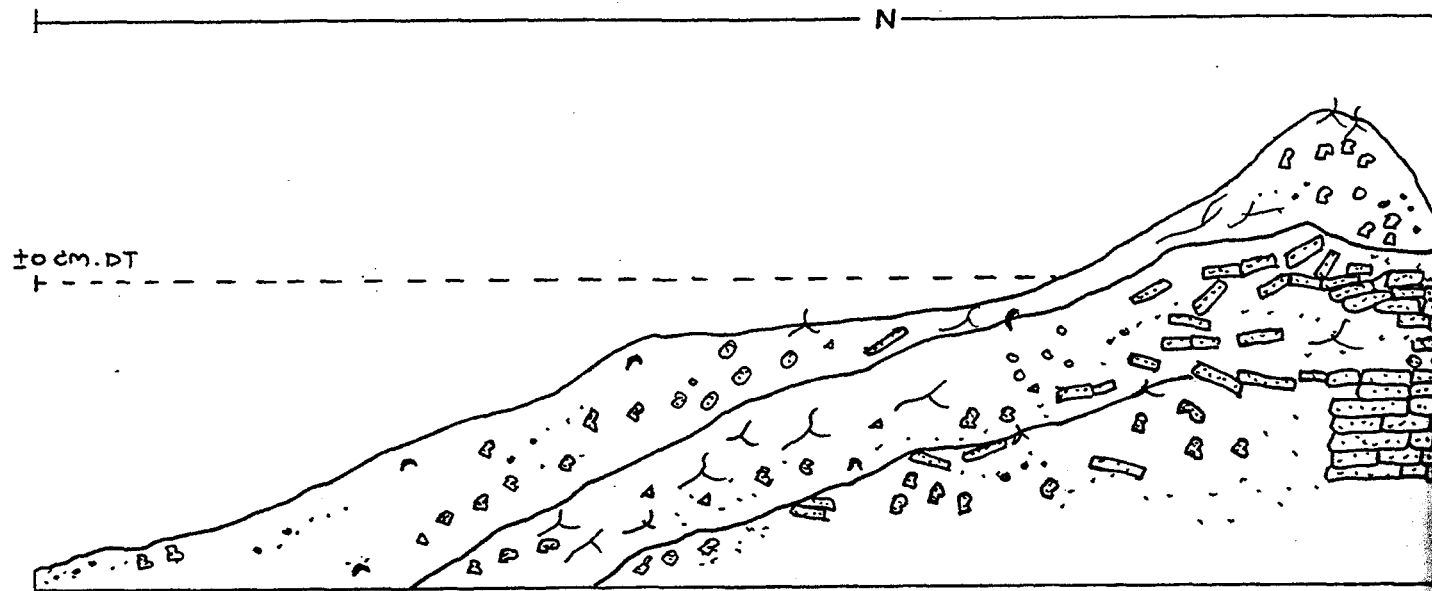
แผนผังที่ 10 ผังแสดงชั้นดินหลุมขุดทดสอบที่ 9

แผนผังที่ 11 ผังแสดงชั้นดินหลุมขุดทดสอบที่ 10

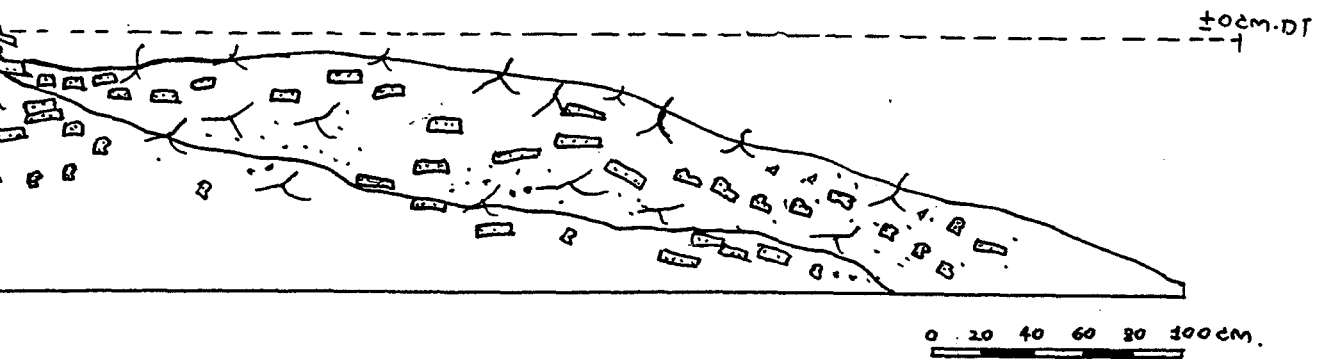
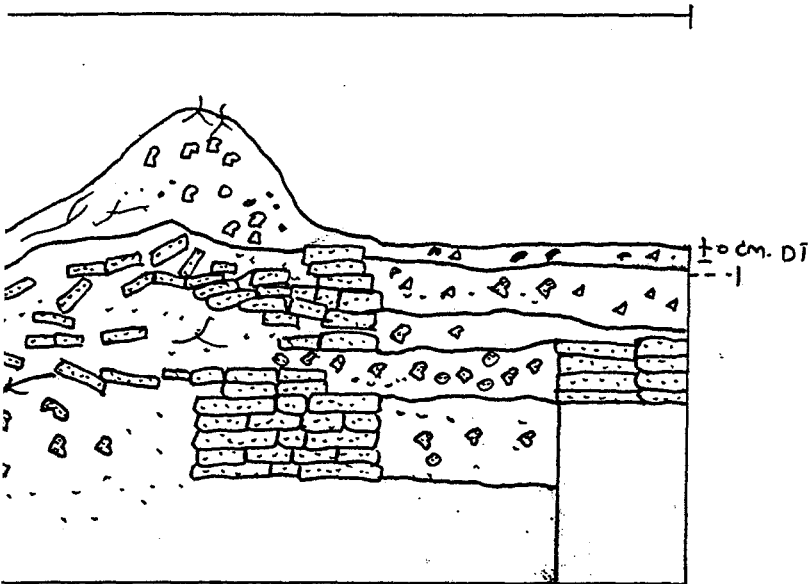

- อีฐ
- เศษอีฐ
- ปูนฉาบ
- เศษปูน
- เศษกระเบื้องมุงหลังคา
- เศษภาชนะดินเผา
- ดินปนทราย
- ทราย
- กรวด
- กอนกรีต
- ท่อนไม้
- รูหรือโพรง
- รากไม้
- พลาสติก
- อีฐปน

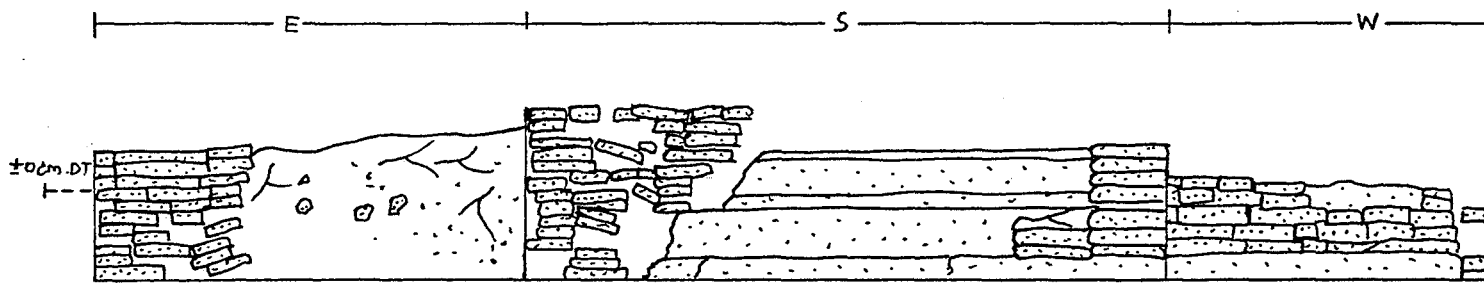

แผนผังที่ 12 ฟังแสดงชั้นดินทฤมชุด

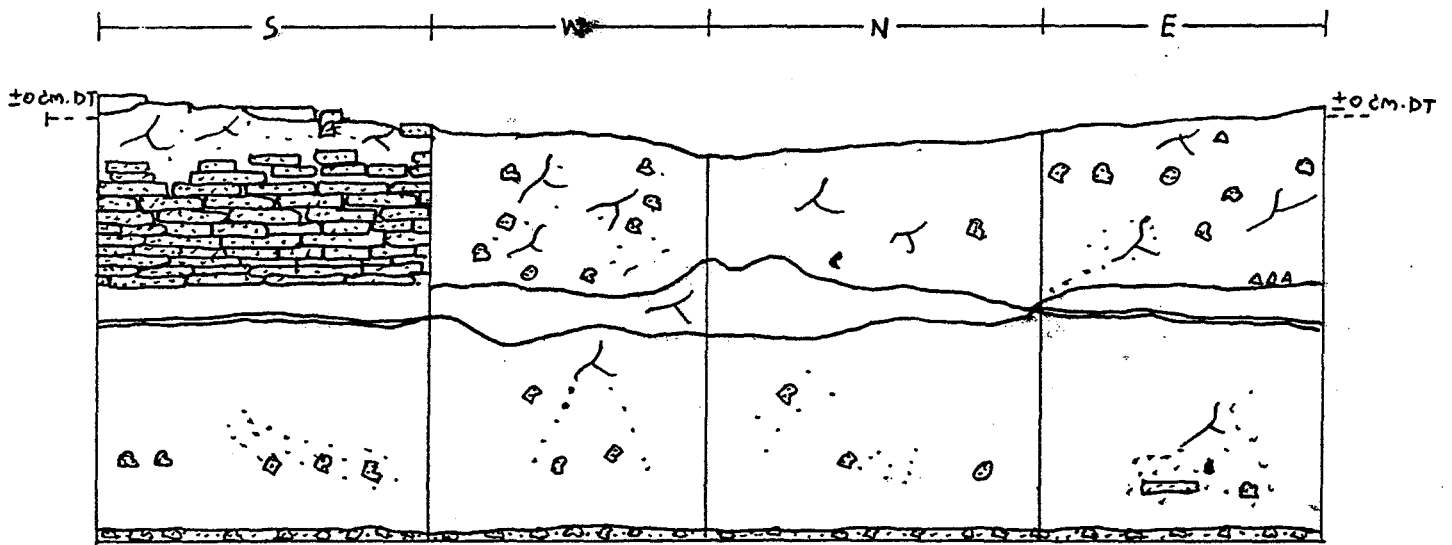
- อีฐ
- เศษอิฐ
- ปูนฉาบ
- เศษปูน
- เศษกระเบื้องมุงหลังคา
- เศษภาชนะดินเผา
- ดินปนทราย
- ทราย
- กรวด
- คอนกรีต
- ท่อนไม้
- รูหรือโพรง
- รากไม้
- พลาสติก
- อิฐปน

ผังแสดงชั้นดินหลุมขุดทดสอบที่ 11

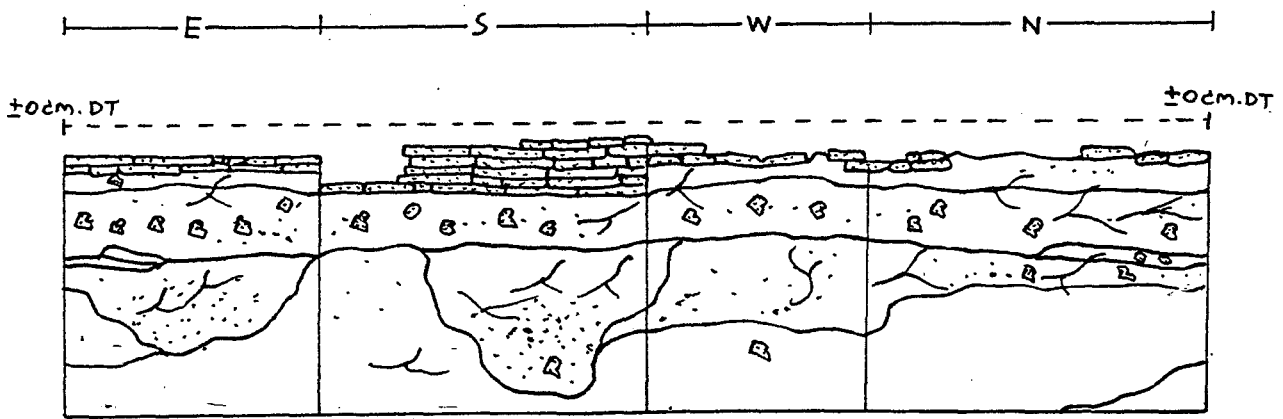

แผนผังที่ 13 ฟังแสดงชั้นดินหลุมขุดทดสอบที่ 12

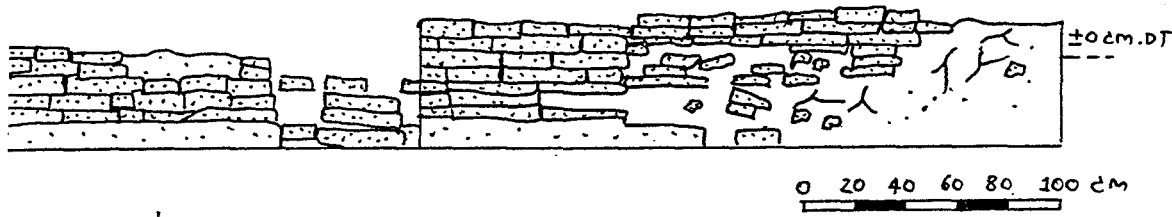
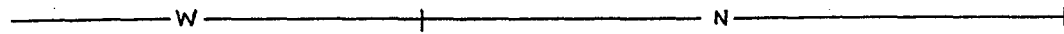
แผนผังที่ 14 ฟังแสดงชั้นดินหลุมขุดทดสอบที่ 13

0 20 40 60 80 100 cm.

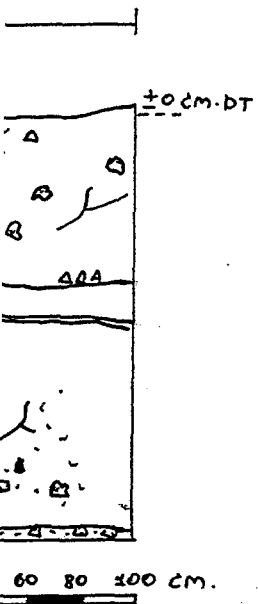

แผนผังที่ 15 ฟังแสดงชั้นดินหลุมขุดทดสอบที่ 14

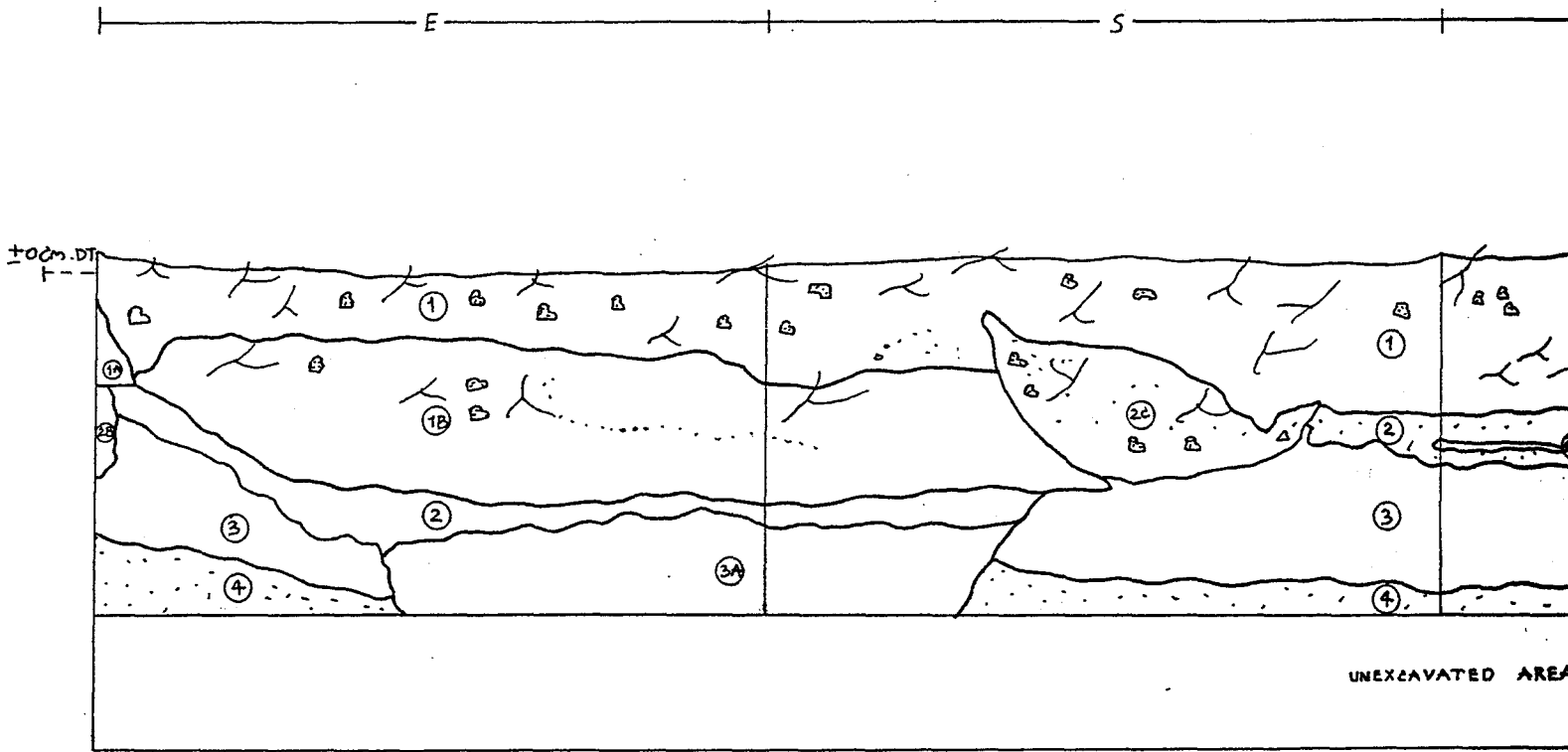
0 20 40 60 80 100 cm.

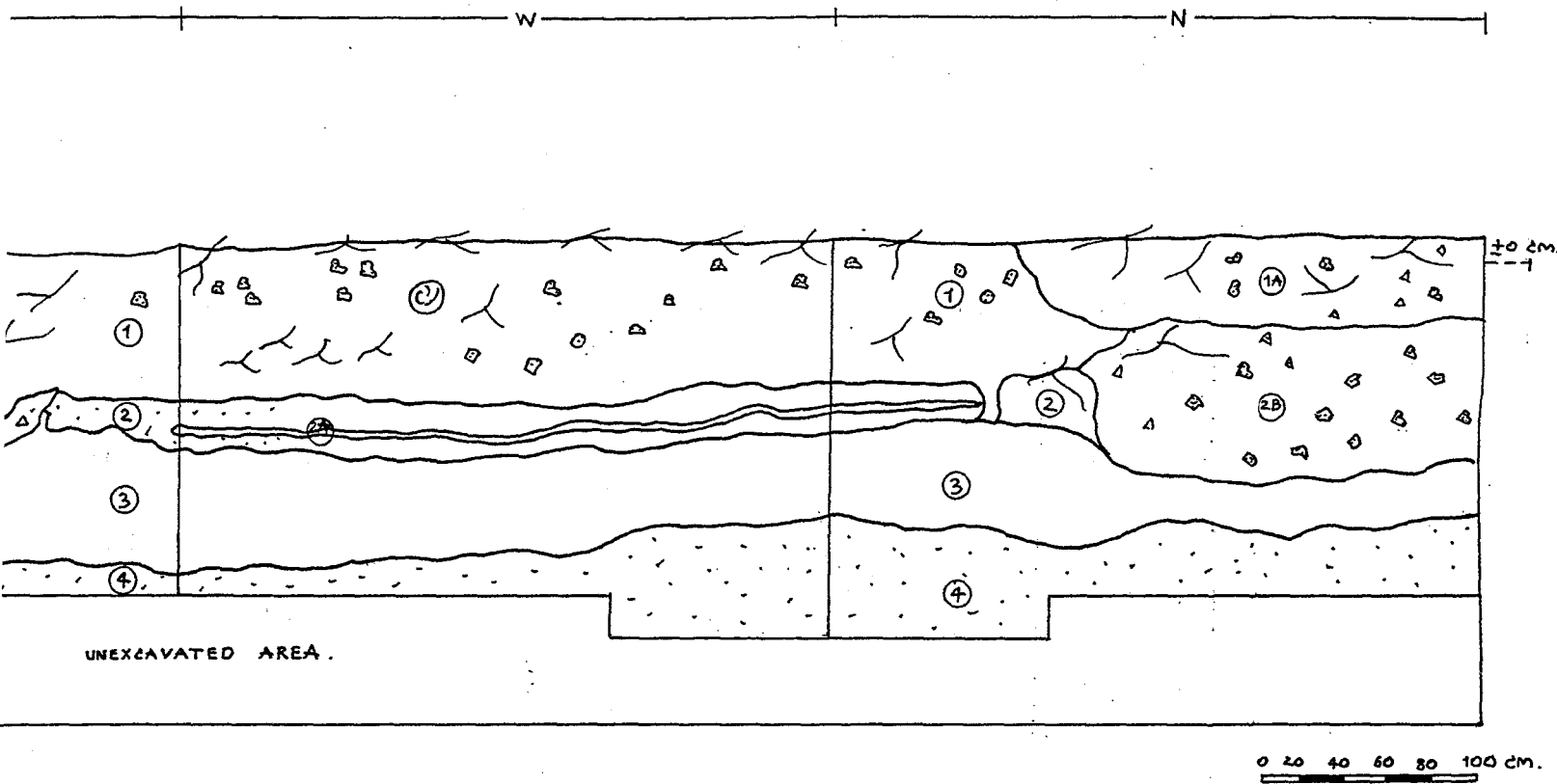
เขตทดสอบที่ 12

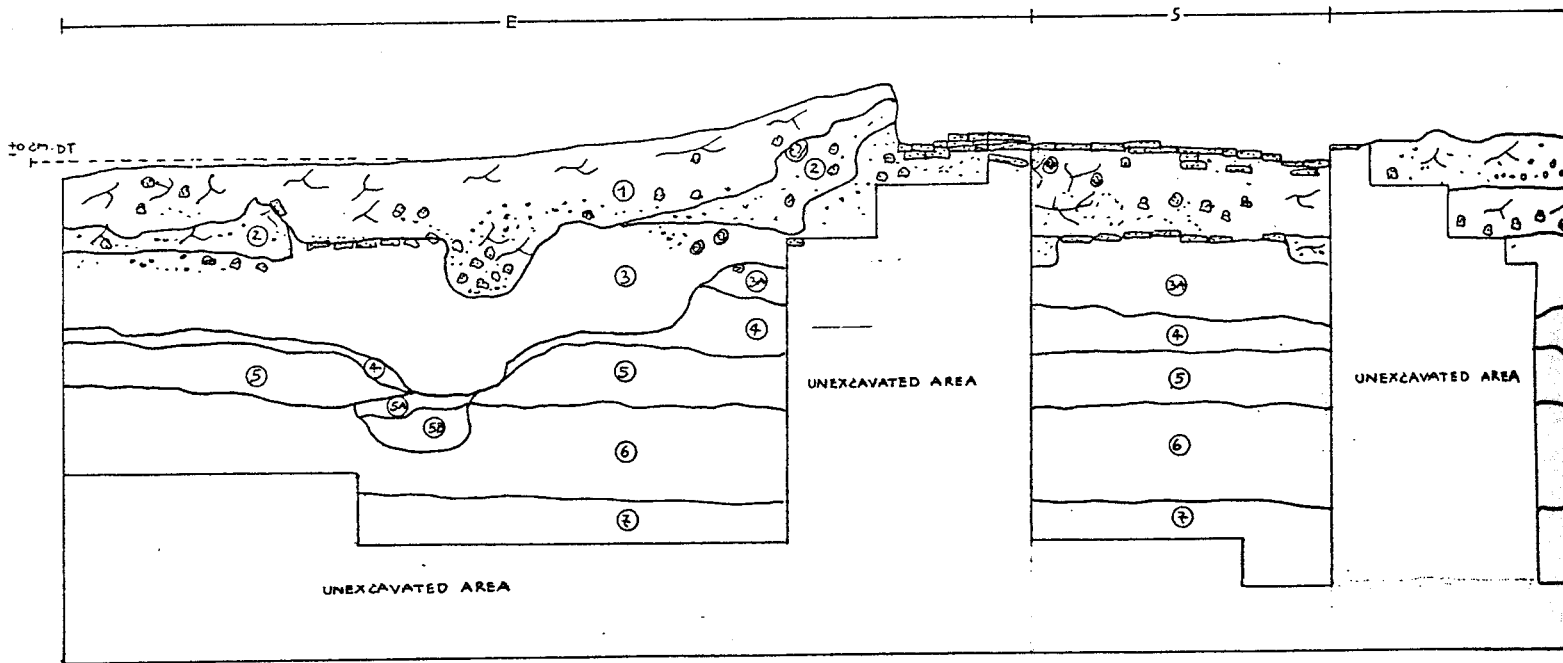
- อิฐ
- เศษอิฐ
- ปูนฉาบ
- เศษปูน
- เศษกระเบื้องมุงหลังคา
- เศษภาชนะดินเผา
- ดินปนทราย
- ทราย
- กรวด
- คอนกรีต
- ท่อนไม้
- รูหรือโพรง
- รากไม้
- หลาเสฉิก
- อิฐปน

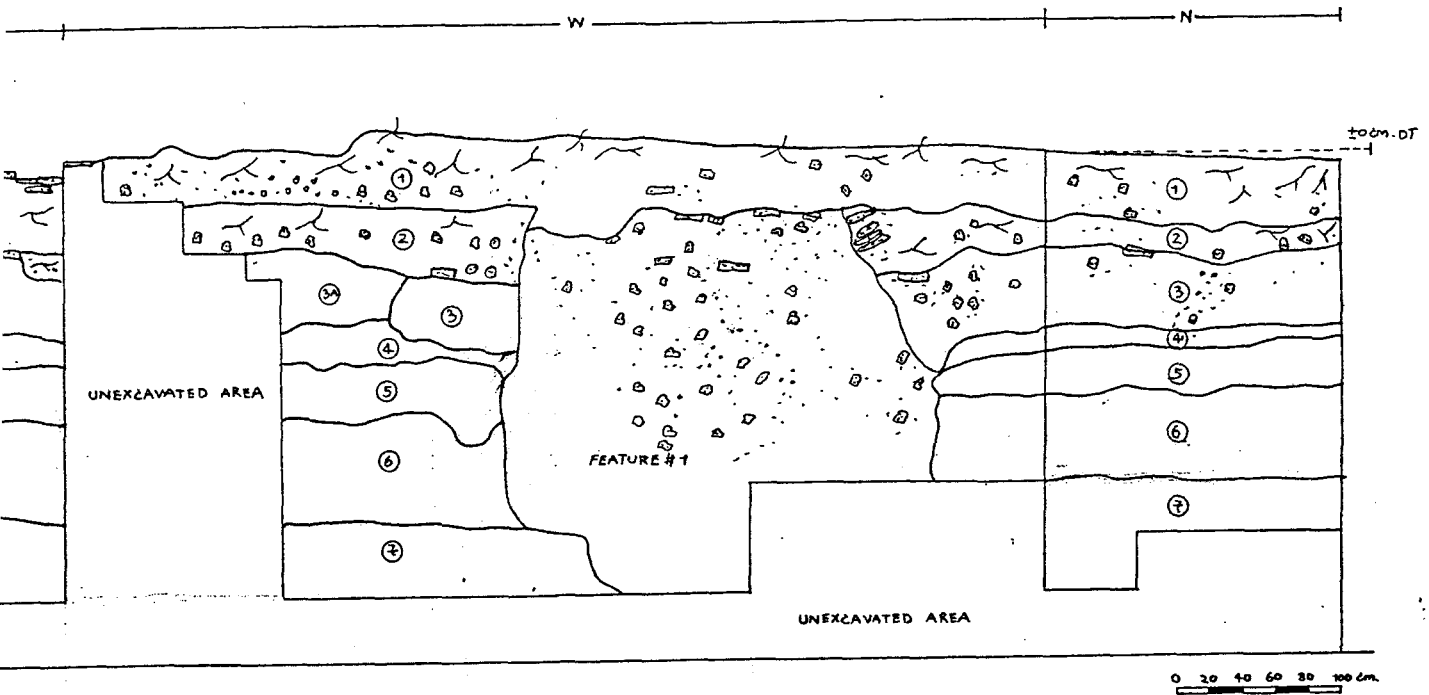
	อูฐ		กรวด
	เศษอิฐ		ท่อนกรวด
	ปูนฉาบ		ท่อนไม้
	เศษปูน		รูหรือโพรง
	เศษกระเบื้องมุงหลังคา		รากไม้
	เศษภาชนะดินเผา		พลาสติก
	ดินปนทราย		อิฐปน
	ทราย		

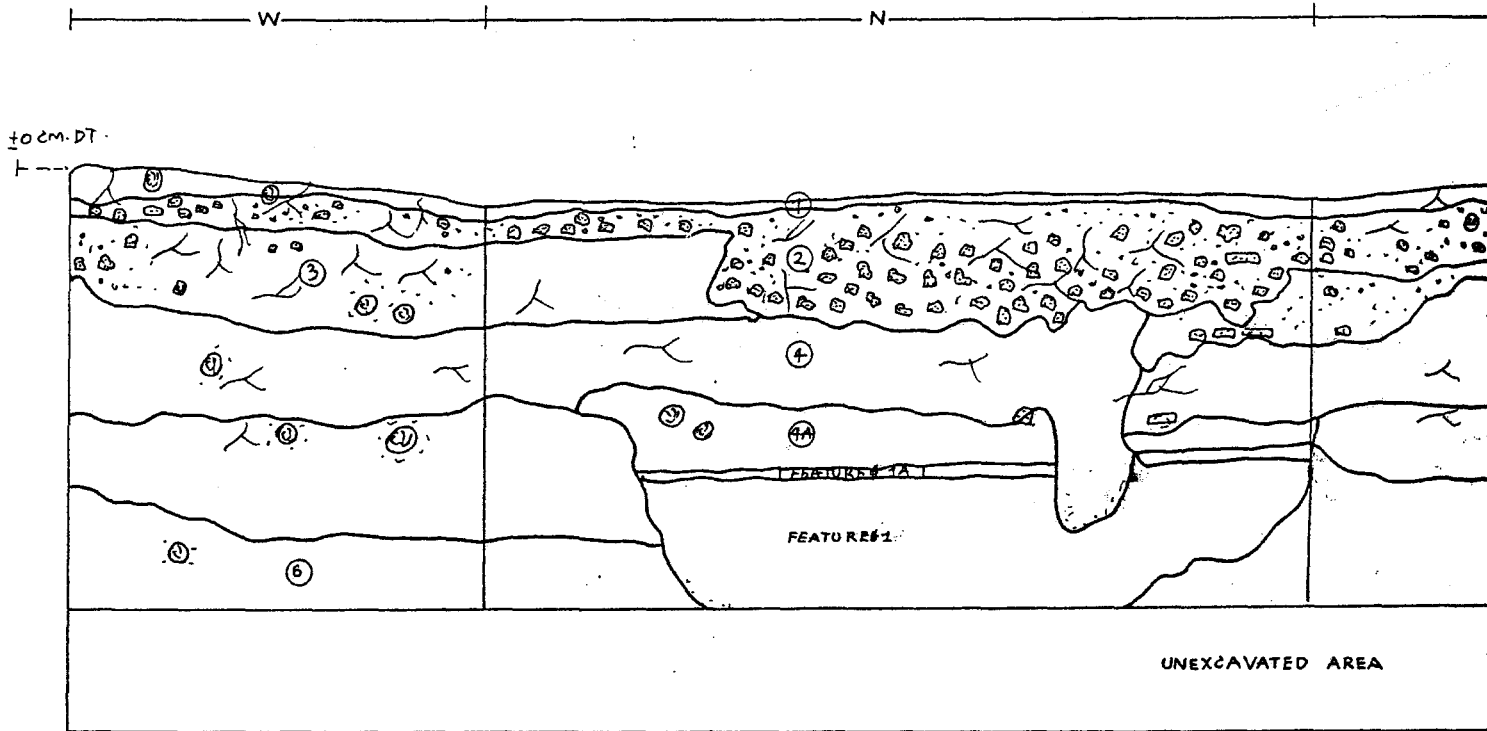
ผังแสดงชั้นดินหลุมขุดค้นที่ 1 (N15W15)

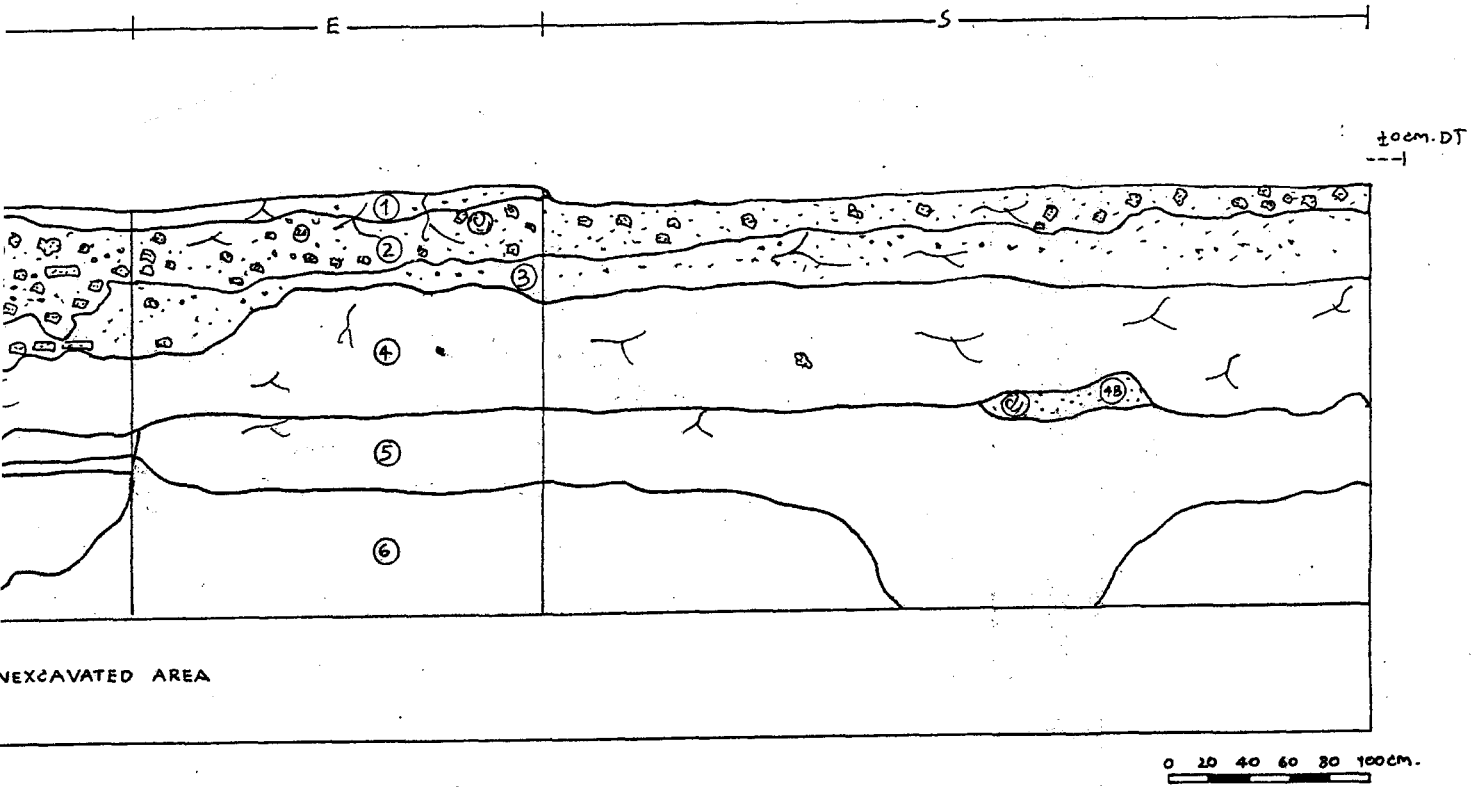
	อิฐ		กรวด
	เศษอิฐ		ท่อนกรวด
	ปูนฉาบ		ท่อนไม้
	เศษปูน		รูหรือโพรง
	เศษกระเบื้องมุงหลังคา		รากไม้
	เศษภาชนะดินเผา		พลาสติก
	ดินปนทราย		อิฐปน
	ทราย		

ผังแสดงชั้นดินหลุมขุดค้นที่ 2 (N15W30)

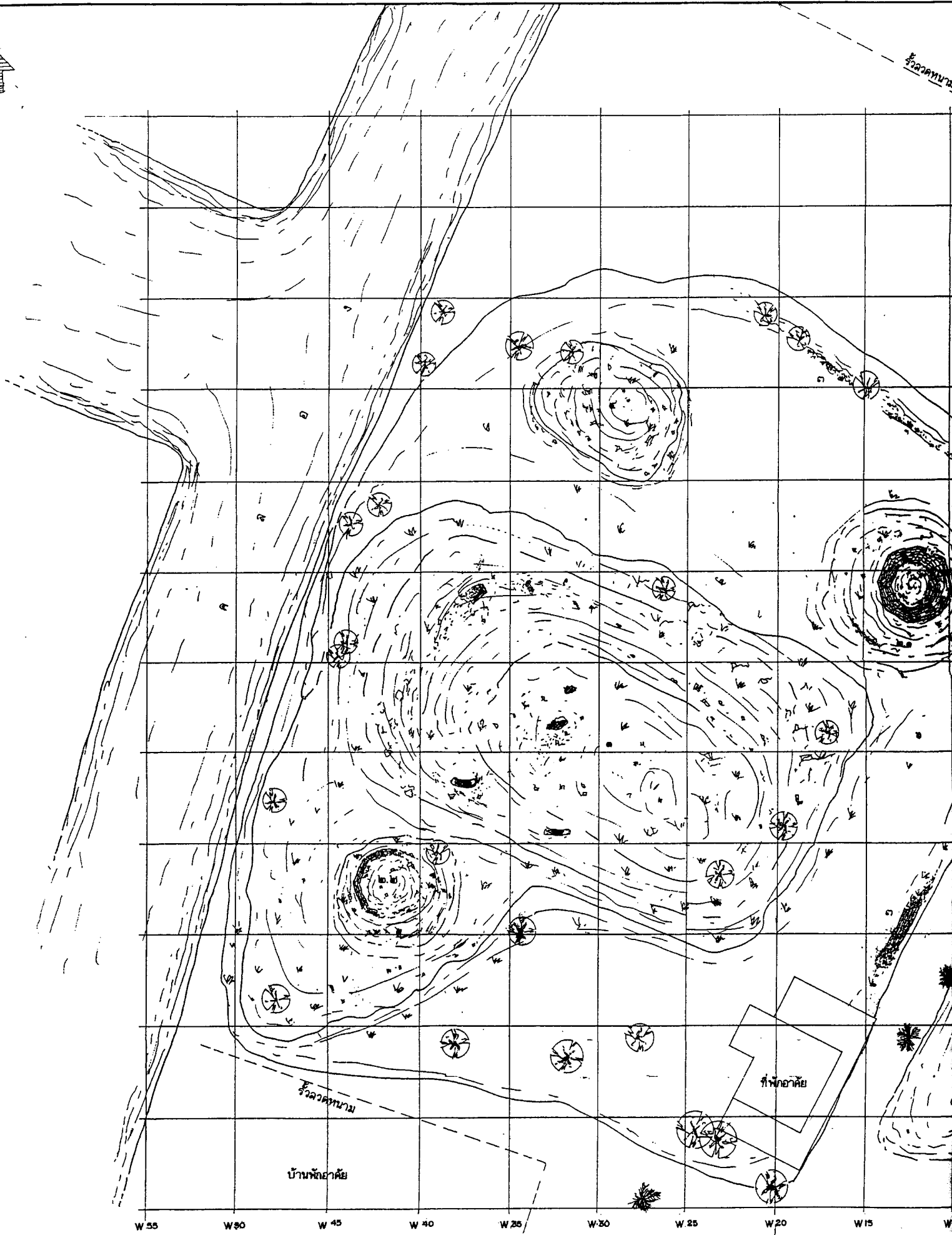
อีฐ	กรวด
เศษอิฐ	กอนกรวด
ปูนอาบ	ท่อนไม้
เศษปูน	รูหรือโพรง
เศษกระเบื้องมุงหลังคา	รากไม้
เศษภาชนะดินเผา	พลาสติก
ดินปนทราย	อิฐปน
ทราย	

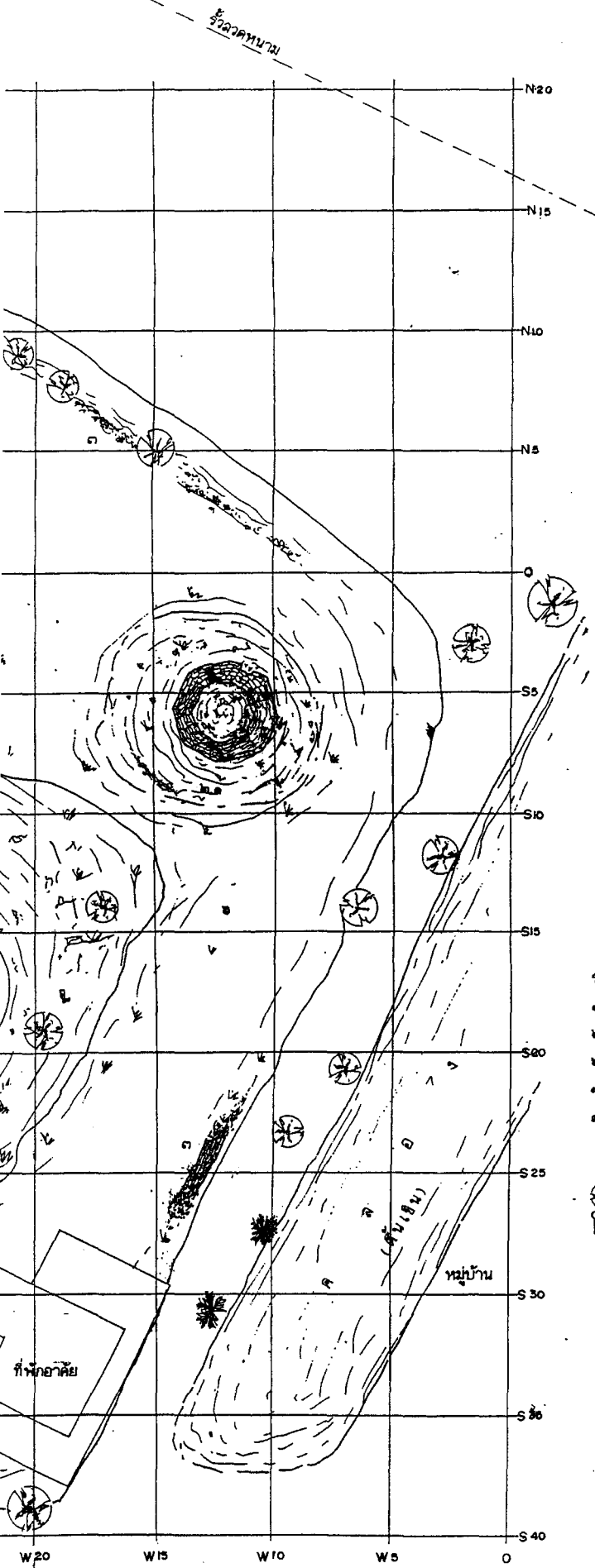
ผังแสดงชั้นดินหลุมขุดค้นที่ 3 (N15W25)

วัดลาดหญ้า

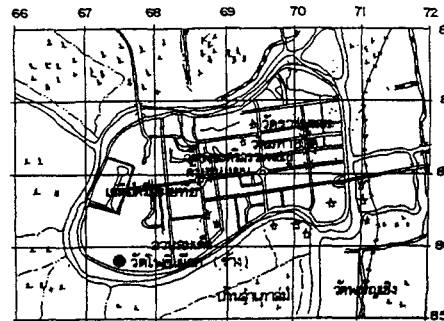
แผนผังที่ 19 ผังบริเวณวัดโพธิ์เพื่อก่อนการขุดแต่งและพิทักษ์รักษา

- รายการ
- วิหาร
 - ๒.๑ เจดีย์หมายเลข ๒.๑
 - ๒.๒ เจดีย์หมายเลข ๒.๒
 - ๓ แนวกำแพง
 - ๔ เข็มโบราณสถาน

ผังคั่น

ผู้ปฏิบัติ

สำรวจเขียนแบบ

สำรวจ			
นายช่างสำรวจ			
เขียน			
คัดลอก			

คณะกรรมการตรวจการจ้าง

ประธานกรรมการ	นายบรรจง วงศ์วิเชียร
กรรมการฯ	นายเอก วิหามาศย์
กรรมการฯ	นางฉานทิพย์ อยู่คงดี
กรรมการฯ	นายสมชาย แฉวงนิล
กรรมการฯ	นางฉานทิพราศี คือเอื้อโต
กรรมการฯ	
ผู้ควบคุมงาน	นางฉานฉิมฉวี ประดิษฐ์
ผู้ควบคุมงาน	นายฤทธิชัย ทองจันทร์

ออกแบบ

นายช่างโยธา	
นายช่างศิลปกรรม	
นักวิชาการช่างศิลป์	
สถาปนิก	
ภูมิสถาปนิก	
วิศวกรโยธา	
วิศวกร	
นักวิทยาศาสตร์	

ตรวจ / เห็นชอบ

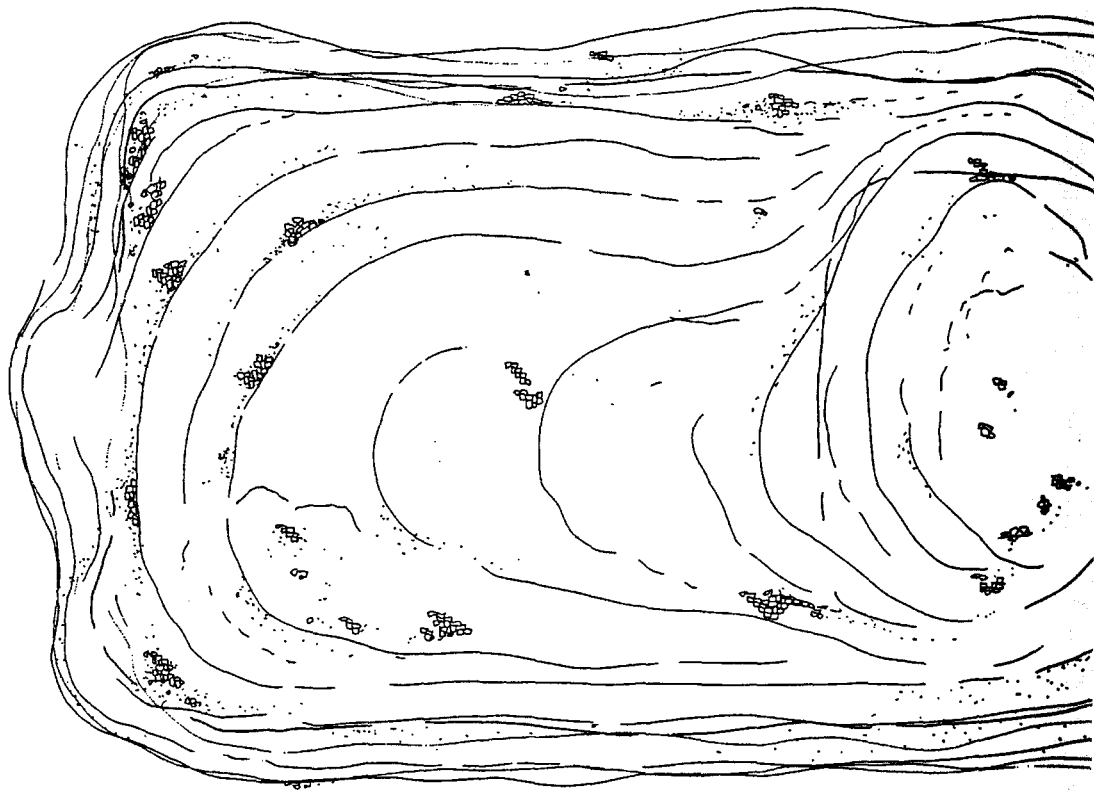
สถาปนิก	
วิศวกร	
นักวิชาการช่างศิลป์	
ทนายคู่พิทักษ์โบราณคดี	
เจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง	
ผอ. อบจ. ก. ที่ ๓.	
ผอ. อบต.	

ผู้อนุมัติ

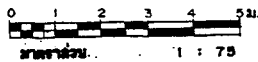
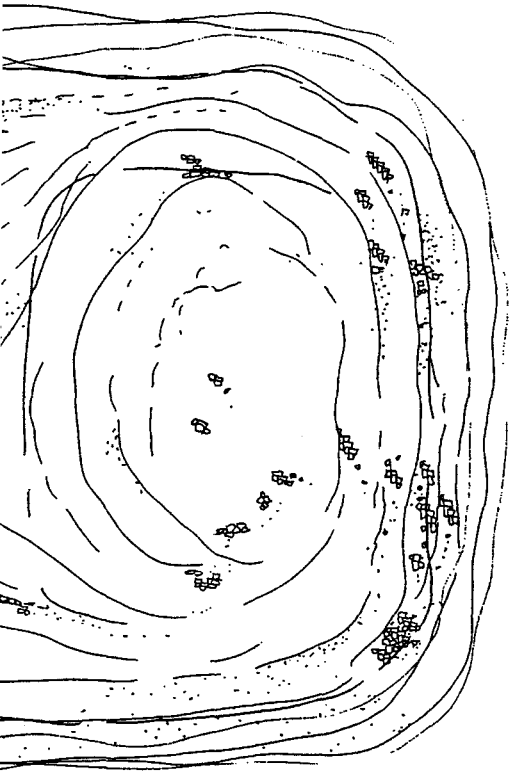
อธิบดี	
แบบ	วัดโพธิ์เมือง (ร่าง)
แผนผัง	ตำบลประจักษ์ อำเภอลพบุรีจังหวัดลพบุรี
แปลง	ผังบริเวณ ก่อนการขุดแต่ง

ชนิด	มาตราส่วน	แผนที่	จำนวนแผ่น
	๑ : ๑๒๕	๑	21

สำนักงานศิลปากรที่๓ พระนครศรีอยุธยา		
สำนักโบราณคดี		
กรมศิลปากร		

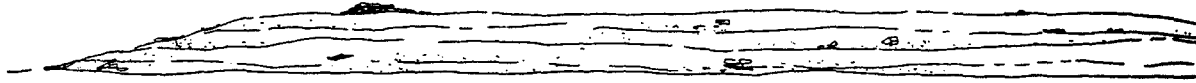

รูปแปลน วิหารหมายเลข 1
มาตราส่วน 1 : 75

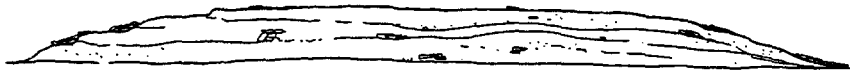

หมายเลข 1 ก่อนการขุดแต่ง

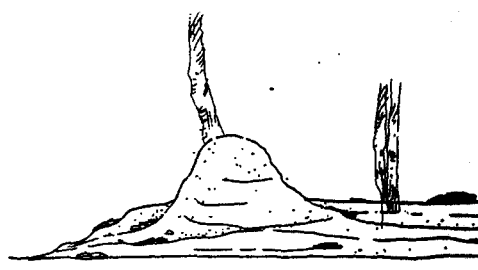
ผังค้ำยัน			
ผู้ปฏิบัติงาน			
สำรวจ			
นายช่างสำรวจ			
เขียน			
คัดลอก			
คณะกรรมการตรวจการจ้าง			
ประธานกรรมการ ๑	นาย บงกช วัฒนวิเชียร		
กรรมการ ๑	นาย เอกภก สีหามาตย์		
กรรมการ ๑	นางสาว วิภาณี อยู่คงดี		
กรรมการ ๑	นาย สมชาย แสงวงษ์		
กรรมการ ๑	นางสาว วิภาณี สีสมโง		
ผู้ควบคุมงาน	นางสาว เจริญสุข ปะวงษ์ภูมิ		
ผู้ควบคุมงาน	นาย สุวิชัย ทองคำภีร์		
ออกแบบ			
นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			
ตรวจ / เห็นชอบ			
สถาปนิก			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม			
ทพ. กลุ่มวิชาชีพโบราณคดี			
เจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง			
ผอ. อุทยาน ๑	นาย เอกภก สีหามาตย์		
ผอ. ฉาง. ศก. ที่ 3.	นาย บงกช วัฒนวิเชียร		
ผอ. ลปค.			
ผู้อนุมัติ			
อธิบดี			
ผังรูปแบบ. วัดโพธิ์เมืง ตำบล ประจักษ์ อำเภอบางบาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา			
แดง. รูปแบบ วิชาการหมายเลข 1. (ก่อนการขุดแต่ง)			
วันที่	มาตราส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1 : 75	2	21
สำนักงานศิลปวิชาการที่ 3			
สำนักโบราณคดี			
กรมศิลปากร			

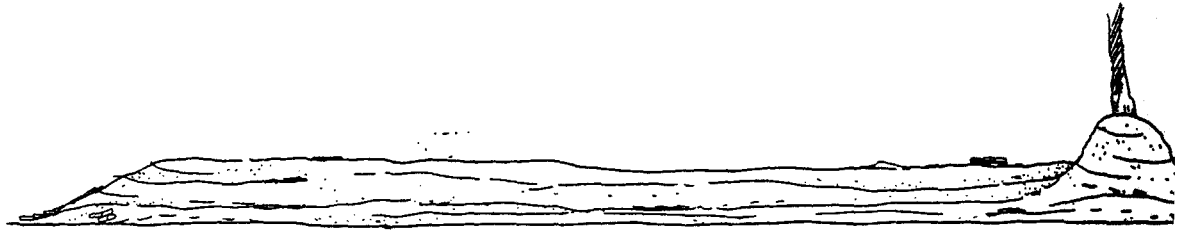
S รูปด้านทิศใต้
มาตราส่วน 1 : 75

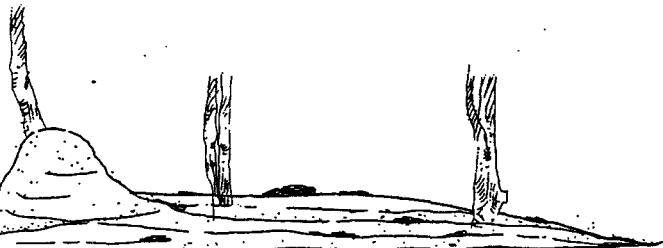
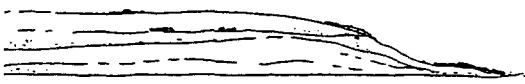
W รูปด้านทิศตะวันตก
มาตราส่วน 1 : 75

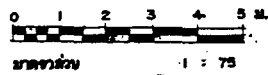
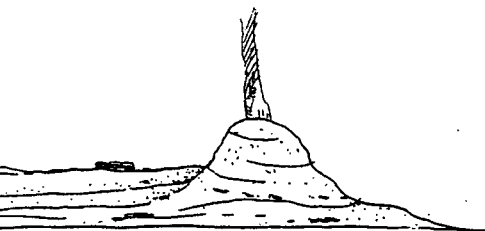
E รูปด้านทิศตะวันออก
มาตราส่วน 1 : 75

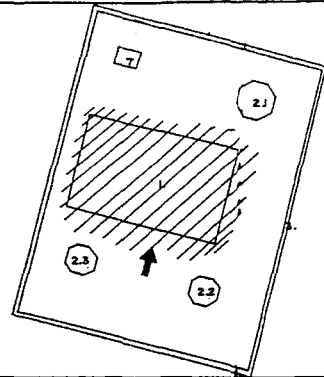
N รูปด้านทิศเหนือ
มาตราส่วน 1 : 75

E รูปด้าน ทิศตะวันออก
มาตราส่วน 1 : 75

ผังชัย

อุปฐิติ

สำรวจ			
นายช่างสำรวจ			
เขียน			
คัดลอก			

คณะกรรมการตรวจการจ้าง			
ประธานกรรมการ	นาย บรมจ วงวิเชียร		
กรรมการ	นาย เสนก สิทธิภรณ์		
กรรมการ	นางสาว วิภาณี อนุวงศ์		
กรรมการ	นาย สมชาย แฉวงใจ		
กรรมการ	นางสาว วิภาณี สิทธิภรณ์		
ผู้ควบคุมงาน	นางสาว เฉลิมสุข ประสงค์		
ผู้ควบคุมงาน	นาย สุทธิพงษ์ ทองจันทร์		

ออกแบบ			
นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
สถาปนิก			
ผู้ดูแลสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			

ตรวจ / เก็บข้อมูล			
สถาปนิก			
วิศวกร			
นักวิชาการช่างศิลป์			
ทน. กลุ่มวิชาการโบราณคดี			
เจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง			
ผู้ควบคุมงาน	นาย เสนก สิทธิภรณ์		
ผ.ล. ส.บ.ค. ที่ 3.	นาย บรมจ วงวิเชียร		
ผ.ล. ส.บ.ค.			

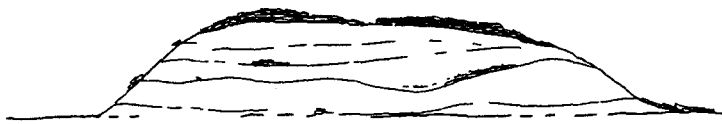
ผู้สนับสนุน			
อุปฐิติ			

ผังรูปแบบ. วัดโพธิ์เมือก
ตำบล ประจักษ์ อำเภอมะนังจังหวัดยะลา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รูปด้าน วิหารหมายเลข 1.
(ก่อนการขุดแต่ง)

วันที่	มาตราส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1 : 75	3	21

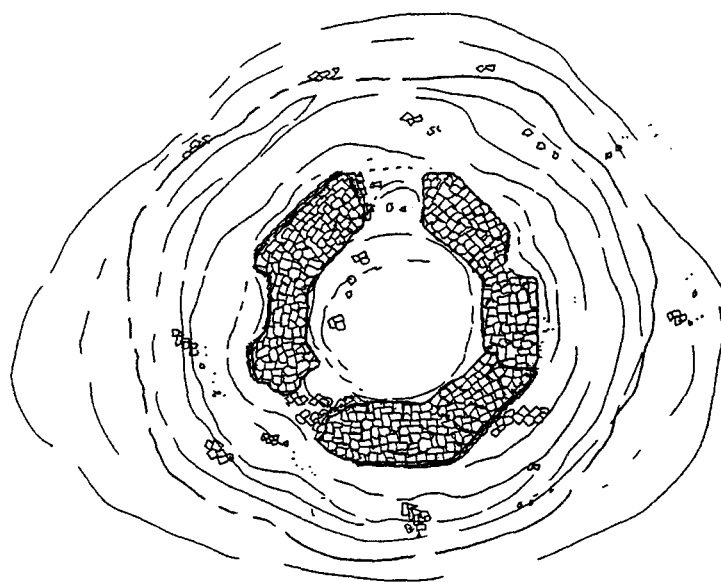
สำนักงานศิลปากรที่ 3.	
สำนักโบราณคดี	
กรมศิลปากร	

รูปด้านทิศใต้
มาตราส่วน 1 : 50

N

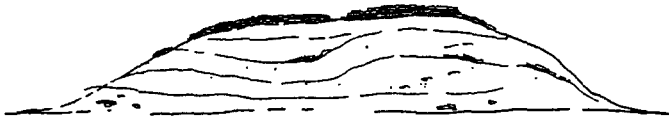

รูปแปลน เจดีย์หมายเลข 2.1
มาตราส่วน 1 : 50

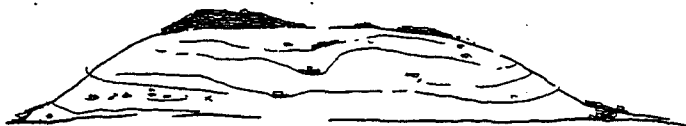

รูปด้านทิศตะวันตก
มาตราส่วน 1 : 50

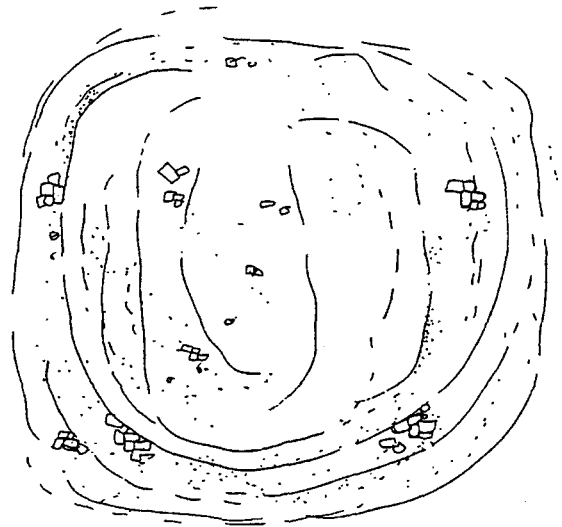
รูปด้าน ทิศเหนือ
มาตราส่วน 1 : 50

รูปด้าน ทิศตะวันออก
มาตราส่วน 1 : 50

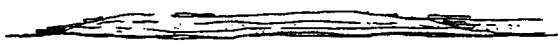
ผังศิลา			
ผู้ปฏิบัติ			
สำรวจ			
นายช่างสำรวจ			
เขียน			
พิมพ์			
คณะกรรมการตรวจการจ้าง			
ประธานกรรมการ ฯ	นาย บวรจ วงวิเชียร		
กรรมการ ฯ	นาย เมฆา สิทธิมาศย์		
กรรมการ ฯ	นางสาว วิภาณี ญู่สุดี		
กรรมการ ฯ	นาย สรชัย แฉวงนิล		
กรรมการ ฯ	นางสาว วิภาณี สิทธิมาศย์		
ผู้ควบคุมงาน	นางสาว เมธิสุดา ปะระณีภูมิ		
ผู้ควบคุมงาน	นาย สุทธิชัย ราชจักร์		
อธิการบดี			
นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			
ตรวจ / เห็นชอบ			
อธิการบดี			
วิศวกร			
นักวิชาการช่างศิลป์			
พ.น. ภูมิสถาปนิก			
เจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง			
ผ.อ. สุรชาน ฯ	นาย เมฆา สิทธิมาศย์		
ผ.ย. ส.น. ศ.ก. ที่ 3	นาย บวรจ วงวิเชียร		
ผ.อ. ส.น.ค.			
ผู้อนุมัติ			
อธิการบดี			
ผังรูปแบบ วัดโพธิ์เผือก			
ตำบล ประจักษ์ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา			
แดง			
รูปแปลน, รูปด้าน เติษอักษรเลข 2.1 (ก่อนการขุดแต่ง)			
จังหวัด	มาตราส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1 : 50	4	21
สำนักกรมศิลปากรที่ 3.			
สำนักโบราณคดี			
กรมศิลปากร			

รูปด้าน ทิศเหนือ
ขนาดส่วน 1 : 50

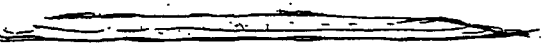

รูปแปลน เจดีย์หมายเลข 2.2
ขนาดส่วน 1 : 50

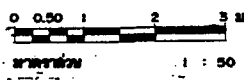
รูปด้าน ทิศตะวันออก
ขนาดส่วน 1 : 50

รูปด้าน ทิศตะวันตก
มาตราส่วน 1 : 50

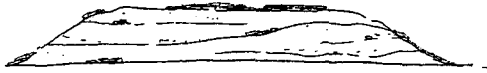

รูปด้าน ทิศใต้
มาตราส่วน 1 : 50

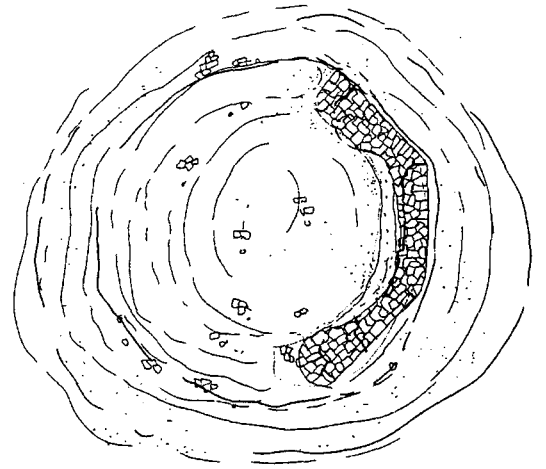

รายละเอียดเลข 2.2 ก่อนการขุดแต่ง

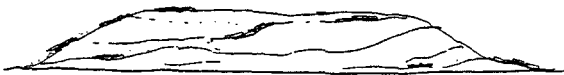
ผังค้ำยัน																			
ผู้ปฏิบัติงาน																			
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td>สำรวจ</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>นายช่างสำรวจ</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>เขียน</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>คิดออก</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>				สำรวจ				นายช่างสำรวจ				เขียน				คิดออก			
สำรวจ																			
นายช่างสำรวจ																			
เขียน																			
คิดออก																			
คณะกรรมการตรวจการจ้าง																			
ประธานกรรมการ	นาย บรจง วงศ์วิเชียร																		
กรรมการ	นาย เสนาะ สิทธิภักดิ์																		
กรรมการ	นายถาวร วัฒนศิริ ฤกษ์ดี																		
กรรมการ	นายสัมพันธ์ แสงวงนิล																		
กรรมการ	นายถาวร ภัททาวดี ศิลปโศก																		
ผู้ควบคุมงาน	นายถาวร เจริญสุข ประภคินภูมิ																		
ผู้ควบคุมหมาย	นาย สุวัฒน์ ทองจันทร์																		
ออกแบบ																			
นายช่างโยธา																			
นายช่างศิลปกรรม																			
นักวิชาการช่างศิลป์																			
สถาปนิก																			
ภูมิสถาปนิก																			
วิศวกรโยธา																			
วิศวกร																			
นักวิทยาศาสตร์																			
ตรวจ / เห็นชอบ																			
สถาปนิก																			
วิศวกร																			
นักวิชาการช่างศิลป์																			
พ.น.กลุ่มวิชาชีพช่างโยธา																			
เจ้าหน้าที่ระดับชำนาญงานช่าง																			
ผ.อ. ฐิตยากร ๑	นาย เสนาะ สิทธิภักดิ์																		
ผ.อ. ศิริสุข ศก. ที่ 3.	นาย บรจง วงศ์วิเชียร																		
ผ.อ. สบต.																			
ผู้อนุมัติ																			
อธิบดี																			
ผังรูปแบบ. วัดโพธิ์เงินเือก ตำบล ประจักษ์ อำเภอบางบาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา																			
แฉ่ง. รูปแบบ, รูปด้าน เติร์ทหมายเลข 2.2 (ก่อนการขุดแต่ง)																			
จ.พ.ด.	มาตราส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น																
	1 : 50	5	21																
สำนักงานศิลปากรที่ 3.																			
สำนักศิลปากรที่ 3.																			
กรมศิลปากร																			

รูปด้าน ทิศเหนือ
มาตราส่วน 1 : 50

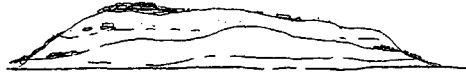
รูปแปลน เจดีย์หมายเลข 2.3
มาตราส่วน 1 : 50

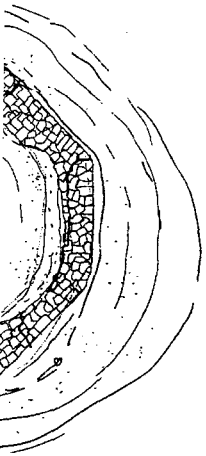
รูปด้าน ทิศตะวันออก
มาตราส่วน 1 : 50

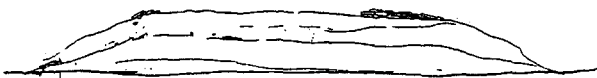
W

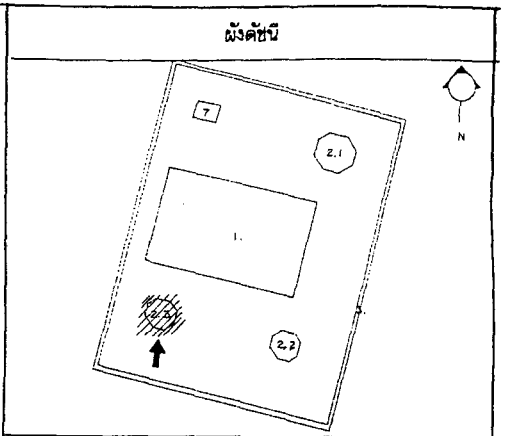
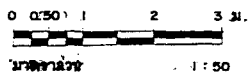
รูปด้านทิศใต้
มาตราส่วน 1 : 50

ช 2.3

รูปด้านทิศตะวันตก
มาตราส่วน 1 : 50

ผู้ปฏิบัติ

สำรวจ			
นายช่างสำรวจ			
เขียน			
คัดลอก			

คณะกรรมการตรวจการจ้าง

ประธานกรรมการ ๑	นายบรรจง วงศ์วิเชียร		
กรรมการ ๑	นาย เอนก ลิขิตมาศย์		
กรรมการ ๑	นางสาว กิ่งกมล ญุงคังดี		
กรรมการ ๑	นาย ฉมพูชัย แฉวงนิล		
กรรมการ ๑	นางสาว กัทธาวดี ตีละโยธ		
ผู้ควบคุมงาน	นางสาว เจริญสุข ประภคัมภีร์		
ผู้ควบคุมงาน	นายฤทธิเดช ทองจันทร์		

ออกแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม			
หน. กลุ่มวิชาการโบราณคดี			
เจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง			
ผอ. อุทยาน ๑	นาย เอนก ลิขิตมาศย์		
ผอ. สบง. ศก. ที่. 5.	นาย บรรจง วงศ์วิเชียร		
ผอ. สบค.			

ผู้อนุมัติ

อธิบดี			
--------	--	--	--

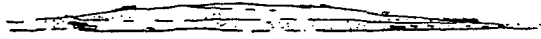
ผู้รับแบบ. วัดโพธิ์เฝ้าปาก
คำบ. ประจวบฯ อำนวยการพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แดง. รูปแปลน, รูปด้าน เจริญทำหมายเลข 2.3
(ก่อนการขุดแต่ง)

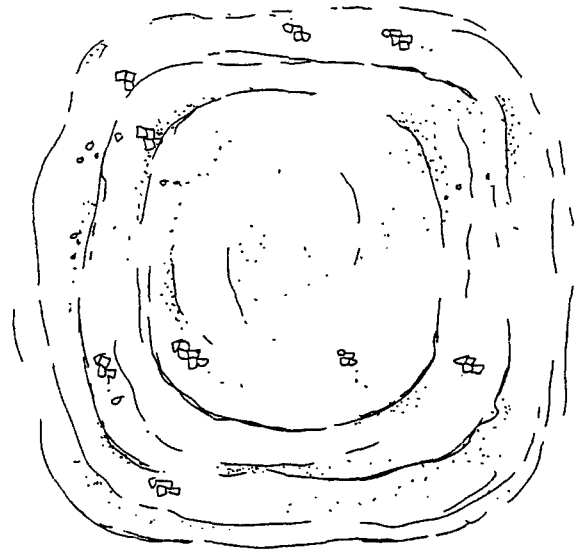
รหัส	มาตราส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1 : 50	6	21

ผู้อำนวยการศิลปากรที่ 3
สำนักโบราณคดี
กรมศิลปากร

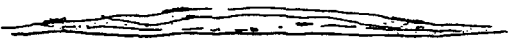

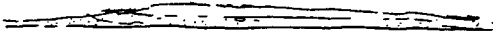
W รูปด้าน ทิศตะวันตก
มาตราส่วน 1 : 50

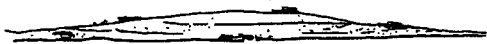
รูปแปลน โบราณสถานหมายเลข 7.
มาตราส่วน 1 : 50

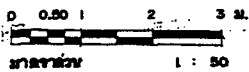
E รูปด้าน ทิศตะวันออก
มาตราส่วน 1 : 50

รูปด้าน ทิศเหนือ
 N
 มาตรฐาน 1 : 50

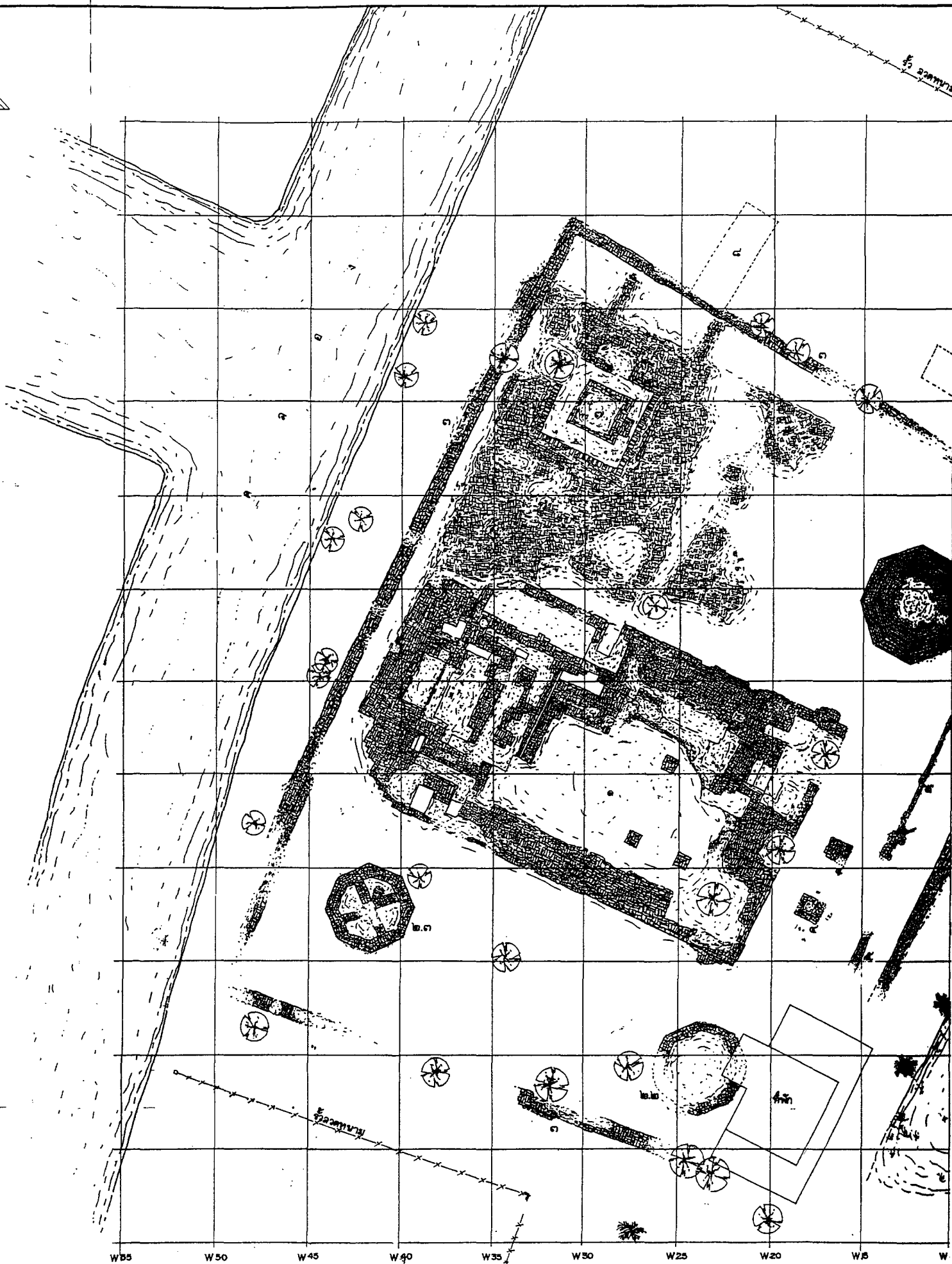

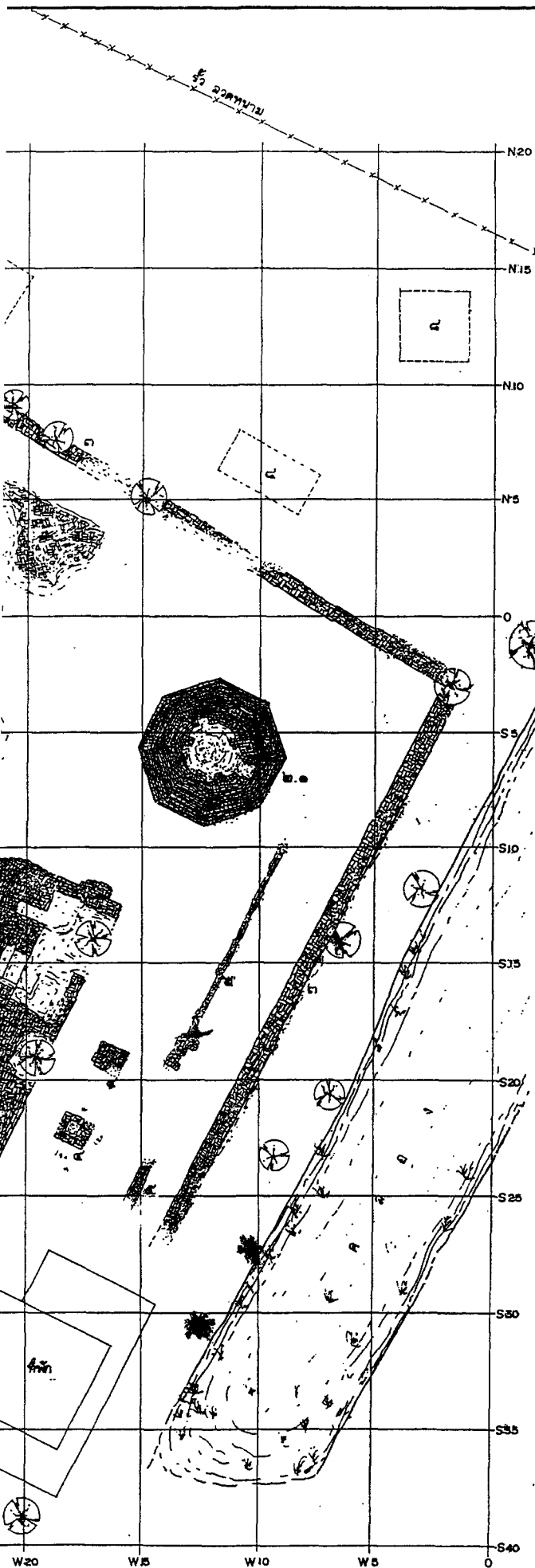
รูปด้าน ทิศใต้
 S
 มาตรฐาน 1 : 50

โบราณสถานหมายเลข 7 ก่อนการขุดแต่ง

ผังค้ำยัน			
ผู้บันทึก			
สำรวจ			
นายช่างสำรวจ			
เขียน			
คัดลอก			
คณะกรรมการตรวจการจ้าง			
ประธานกรรมการ ๑	นาย บรรจง วงศ์วิเชียร		
กรรมการ ๑	นาย เสนาะ สิทนามาศย์		
กรรมการ ๑	นางสาว วิภาณี สุพงษ์ดี		
กรรมการ ๑	นาย สมชาย แสงอนันต์		
กรรมการ ๑	นางสาว วิภาณี สิทนามาศย์		
ผู้ควบคุมงาน	นางสาว เฉลิมแสง ปะภักดีบุญดี		
ผู้ควบคุมงาน	นาย สุทธิชัย ทองจันทร์		
ออกแบบ			
นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			
ตรวจ / เห็นชอบ			
สถาปนิก			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม			
พน. ภูมิสถาปนิกโบราณคดี			
เจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง			
ผ.อ. สุทธิชัย ๑	นาย เสนาะ สิทนามาศย์		
ผ.อ. ส.ศ. ที่ 3	นาย บรรจง วงศ์วิเชียร		
ผ.อ. ส.ศ.			
ผู้บันทึก			
ผู้บันทึก			
ผังรูปแบบ. วัดโพธิ์เมือง ตำบล ปะจันธุ์ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา			
แฉก. รูปแปลน, รูปด้าน โบราณสถานหมายเลข 7. (ก่อนการขุดแต่ง)			
วันที่	อัตราส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1 : 50	7	2
สำนักงานศิลปากรที่ 3.			
สำนักโบราณคดี			
กรมศิลปากร			

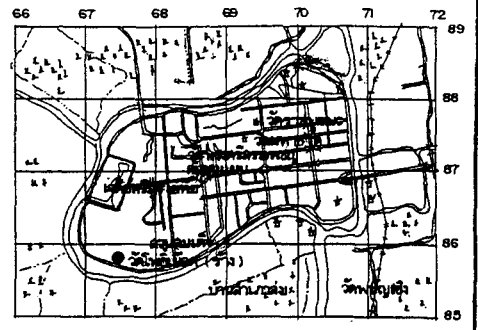

- รายการ
- ๑. วิหารหมายเลข ๑
 - ๒.๑. เจดีย์รายหมายเลข ๒.๑
 - ๒.๒. เจดีย์รายหมายเลข ๒.๒
 - ๒.๓. เจดีย์รายหมายเลข ๒.๓
 - ๓. กำแพงวัด
 - ๔. แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส
 - ๕. แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า
 - ๖. แนวอิฐ
 - ๗. แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส
 - ๘. รอยจุดค้นทางโบราณคดี
๙. คันไม้

ผังศิขิน

ผู้รับผิดชอบ

สำรวจเขียนแบบ

สำรวจ			
นายช่างสำรวจ			
เขียน			
คัดลอก			

คณะกรรมการตรวจการจ้าง

ประธานกรรมการฯ	นายบรรจง วงศ์วิเชียร
กรรมการฯ	นายสมนึก สีหามาศย์
กรรมการฯ	นายสมิทธิพันธ์ อู่ทองดี
กรรมการฯ	นายสมชาย แฉวงนิล
กรรมการฯ	นางสาวนันทาวดี ศิลปวิท
กรรมการฯ	
ผู้ควบคุมงาน	นางฉวีระวิมล ปะธิตินุญ
ผู้ควบคุมงาน	นายสุภกริชัย ทองจันทร์

ออกแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก			
วิศวกร			
นักวิชาการช่างศิลป์			
ทนายความ/นักวิชาการโบราณคดี			
เจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง			
ผอ.ลจ.ศ.ก.ที่ ๓			
ผอ.ลจ.ศ.			

ผู้อนุมัติ

อธิบดี			
--------	--	--	--

แบบ วัดโพธิ์เมือง (ข้าง)

ด้านสถาปัตยกรรม สำนักพระนครคีรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

และ

ผังบริเวณ หลังการขุดแต่ง

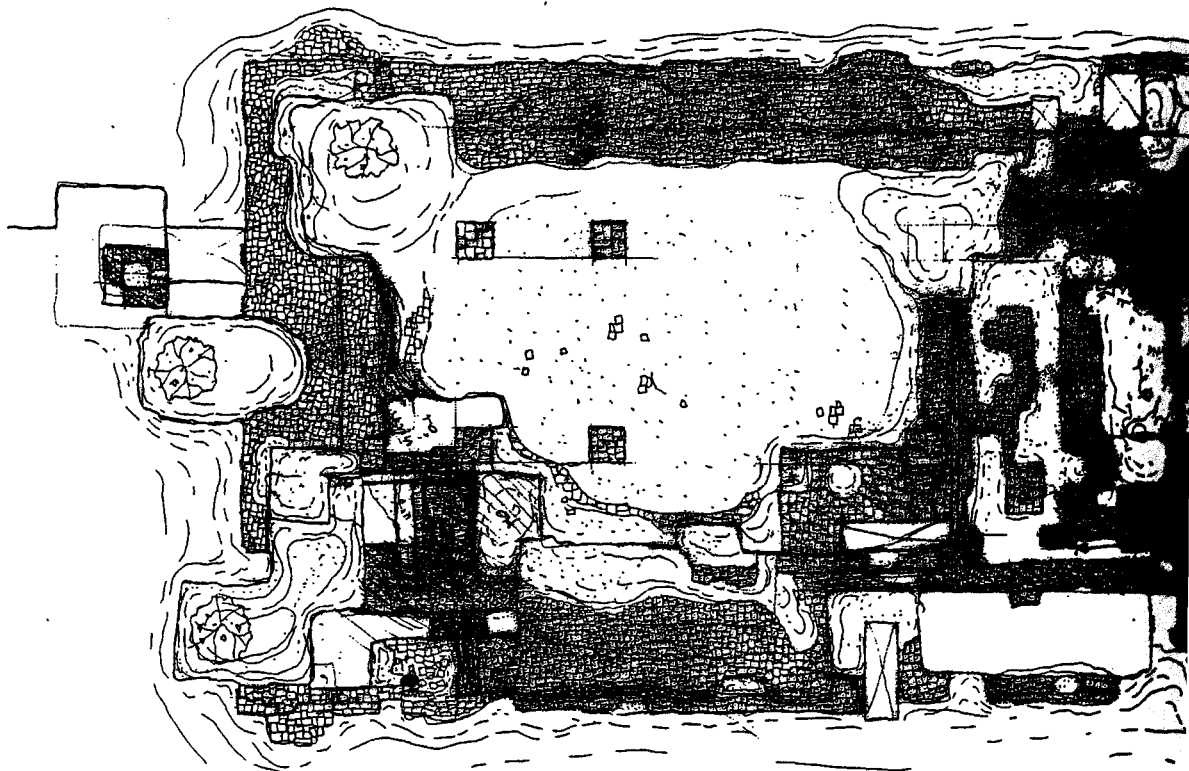
จังหวัด	มาตราส่วน	แผนที่	จำนวนแผ่น
	๑:๑๒๕	๑	๒

สำนักกรมศิลปากรที่๓ พระนครศรีอยุธยา

สำนักโบราณคดี

กรมศิลปากร

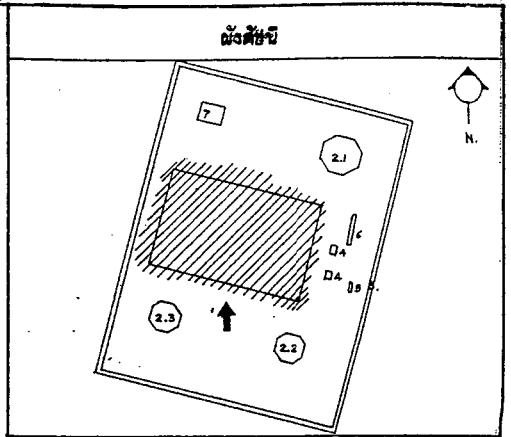
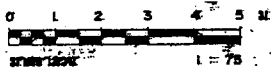
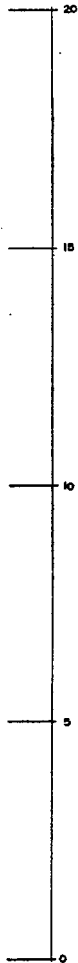
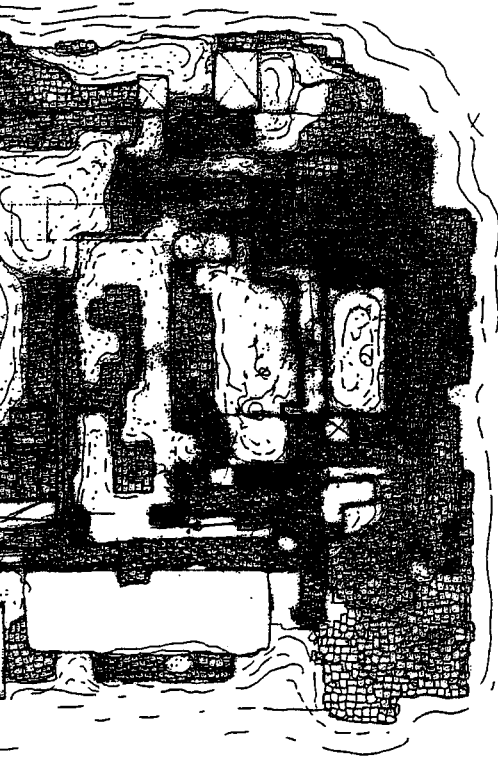

รูปแปลน วิหารหมายเลข 1.

มาตราส่วน

1 : 25

ผู้รับผิดชอบ

สำรวจ			
นายช่างสำรวจ			
เขียน			
ตรวจสอบ			

คณะกรรมการตรวจสอบการจ้าง

ประธานกรรมการ	นายบงคง วงศ์เรือง		
กรรมการ	นาย เสนก สิทธิมาตร		
กรรมการ	นางฉวี วัชรสิทธิ์		
กรรมการ	นาย ฉายา แสงอนันต์		
กรรมการ	นางสาว กิ่งกมล ศิริโชค		
ผู้ควบคุมงาน	นางสาว เสนิษฐา ปิ่นศิริกุล		
ผู้ควบคุมงาน	นาย สุทธิพงษ์ พงษ์สิทธิ์		

อธิบดีแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิทยาศาสตร์			
สถาปนิก			
ผู้ควบคุมงาน			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			
ท.น. ภูมิสถาปัตย์			
เจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง			
ผอ. อุตสาหกรรม	นาย เสนก สิทธิมาตร		
ผอ. ดง. ศก. ที่ 3.	นาย บงคง วงศ์เรือง		
ผอ. ส.ป.ค.			

ผู้รับผิดชอบ

อธิบดี			
--------	--	--	--

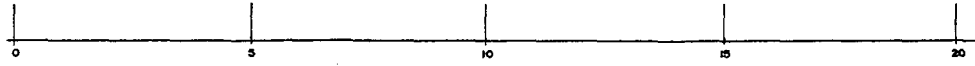
ผังรูปแบบ. **วัดโพธิ์เมือง**
 บ้านปลอญี่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แสดง **รูปแบบ 1. (หลังการขุดแต่ง)**

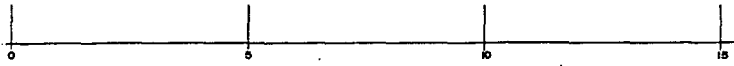
รหัส	มาตราส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1 : 75	9	21

สำนักช่างศิลปกรรมที่ 3
 สำนักศิลปกรรม
 กรมศิลปากร

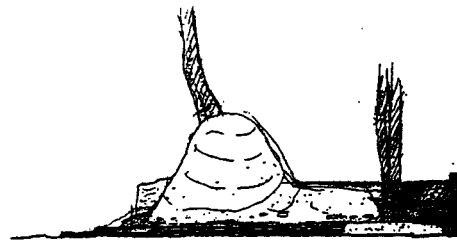

รูปด้าน ทิศใต้
มาตราส่วน 1 : 75

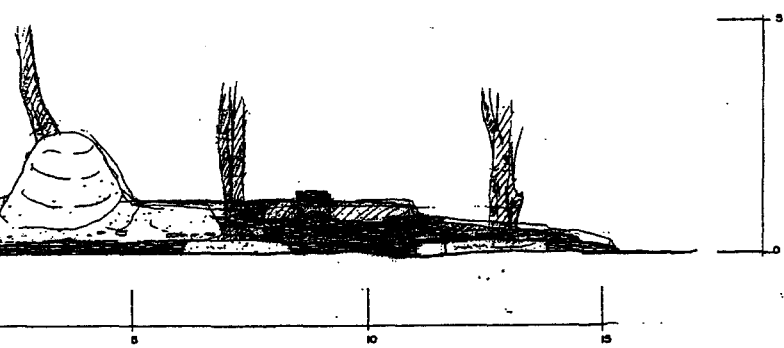
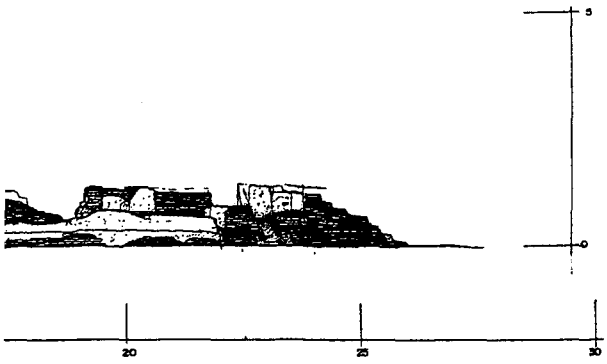
รูปด้าน ทิศตะวันตก
มาตราส่วน 1 : 75

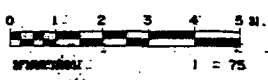
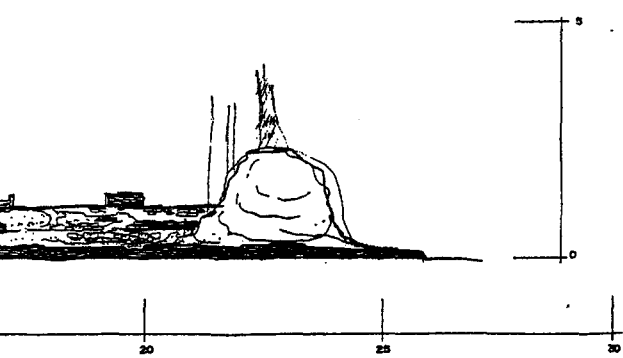
รูปด้าน ทิศตะวันออก
มาตราส่วน

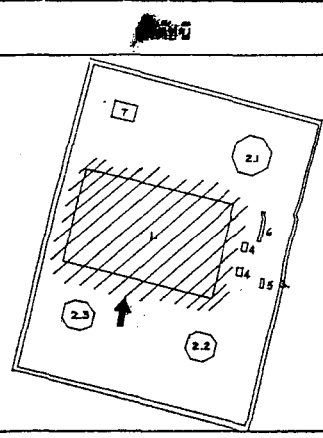
รูปด้าน ทิศเหนือ
มาตราส่วน 1 : 75

รูปด้าน ที่ติดวันออก
มาตราส่วน 1 : 75

หมายเลข 1 หลังการขุดแต่ง

ผู้ปฏิบัติ

สำรวจ			
นายช่างสำรวจ			
เขียน			
คัดลอก			

คณะกรรมการตรวจการจ้าง

ประธานกรรมการ ฯ	นาย บรรณ วรวิเชียร		
กรรมการ ฯ	นาย เอก วิหามาศย์		
กรรมการ ฯ	นางสาว ศิพพิ์ อุดงค์		
กรรมการ ฯ	นาย สมชาย สีนองนิล		
กรรมการ ฯ	นางสาว กัทธาวี สีนองนิล		
ผู้ควบคุมงาน	นางสาว เสด็จสูง ปะราชศิริกุลย์		
ผู้ควบคุมงาน	นาย สุทธิเดช ทองคำภักดิ์		

อธิบดี

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิทยาศาสตร์ดิน			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			

ตรวจ / เห็นชอบ

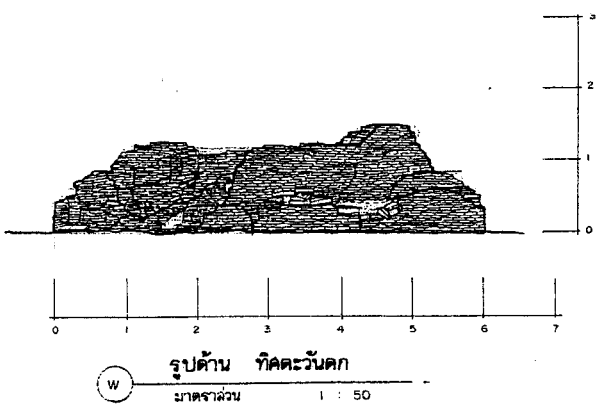
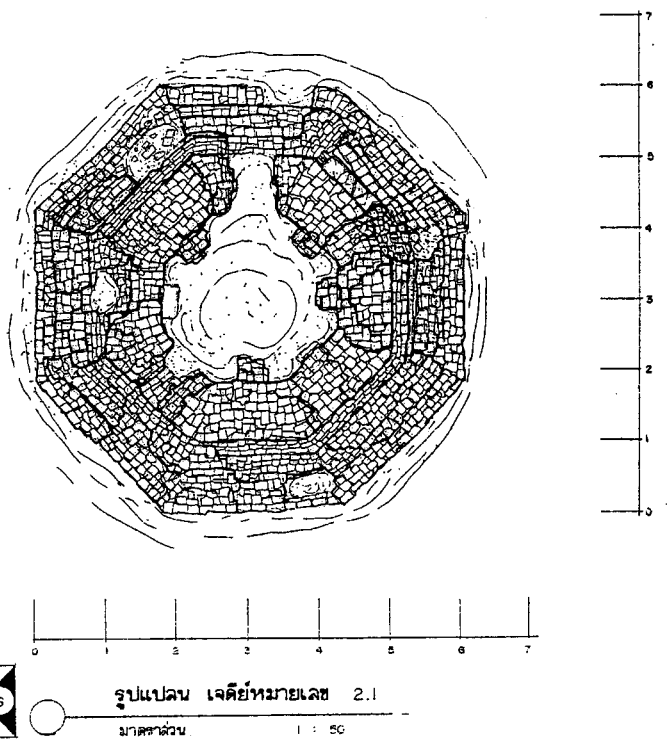
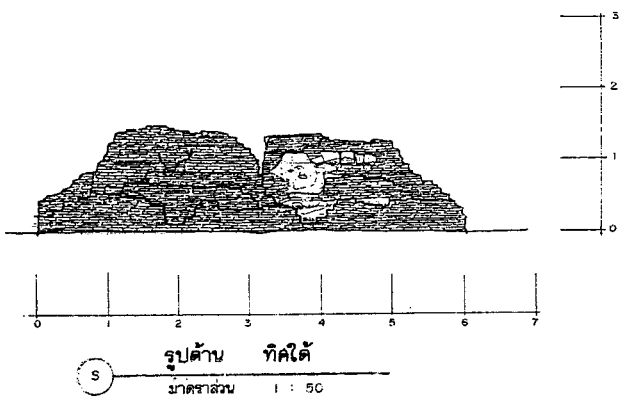
สถาปนิก			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์ดิน			
พัน กลุ่มวิชาการโบราณคดี			
เจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง			
ผอ. อุทยาน ฯ	นาย เอก วิหามาศย์		
ผอ. ดนง. ศก. ที่ 3	นาย บรรณ วรวิเชียร		
ผอ. อ.บ.ค			

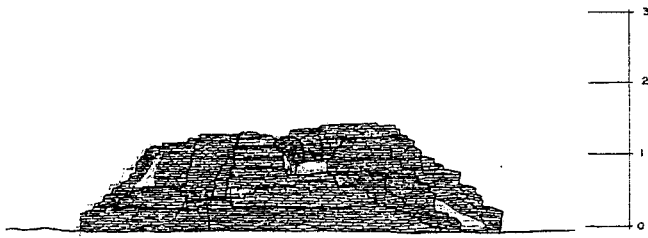
ผู้อนุมัติ

อธิบดี			
ผู้รับแบบ	วัดโพธิ์เดี่ยว		
ตำบลประจักษ์ อำเภอนครหลวงจ.อยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา			
แดง. รูปด้าน วิศวกรรมเลข 1. (หลังการขุดแต่ง)			

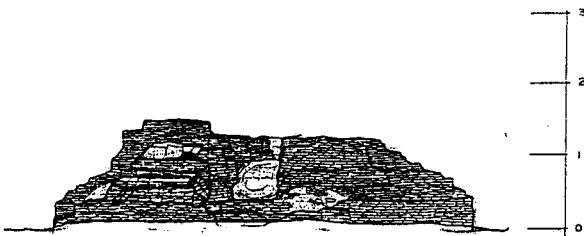
จังหวัด	ภาคส่วน	แผนที่	จำนวนแผ่น
		10	21

สำนักช่างศิลปกรรมที่ 3	
วิเทศนิยกรามาศย์	
กรมศิลปากร	

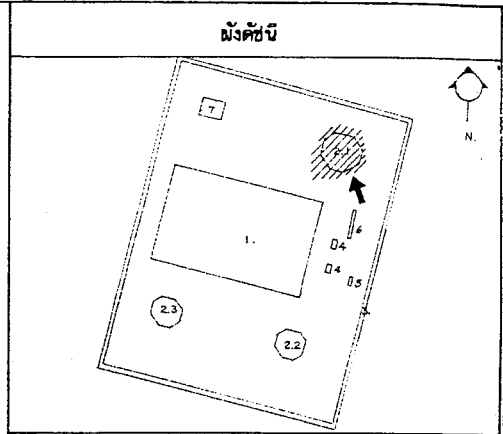
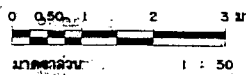

รูปด้าน ทิศเหนือ
มาตราส่วน 1 : 50

รูปด้าน ทิศตะวันออก
มาตราส่วน 1 : 50

ผู้ปฏิบัติ

สำรวจ			
นายช่างสำรวจ			
เขียน			
คัดลอก			

คณะกรรมการตรวจการจ้าง

ประธานกรรมการ ฯ	นาย บรรจง วงศ์วิเชียร		
กรรมการ ฯ	นาย เอกภร สิทฺธิมาศย์		
กรรมการ ฯ	นางสาว ภิกษวดี อยู่คงดี		
กรรมการ ฯ	นาย อัมชาย แฉวงนิล		
กรรมการ ฯ	นางสาว ภิกษวดี สิทฺธิเขต		
ผู้ควบคุมงาน	นางสาว เสริมสุข ประภาณัติภูมิ		
ผู้ควบคุมงาน	นาย ฤทธิเดช ทองจันทร์		

ออกแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก			
วิศวกร			
นักวิชาการช่างศิลป์			
ผ.น. กลุ่มวิชาการโบราณคดี			
เจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง			
ผอ. อุทยาน ฯ	นาย เอกภร สิทฺธิมาศย์		
ผอ. ดนง. ศก. ที่ 3.	นาย บรรจง วงศ์วิเชียร		
ผอ. อบต.			

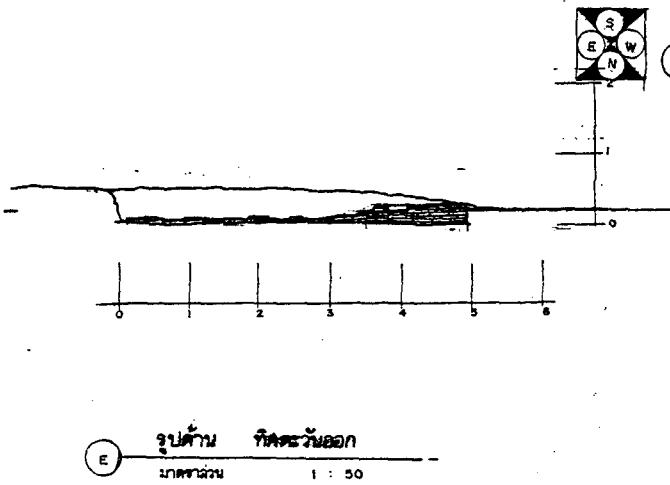
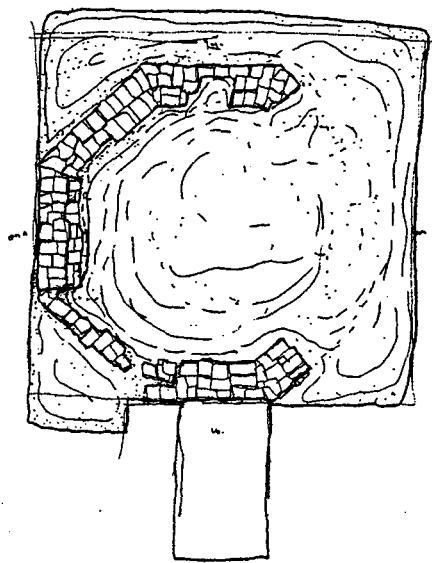
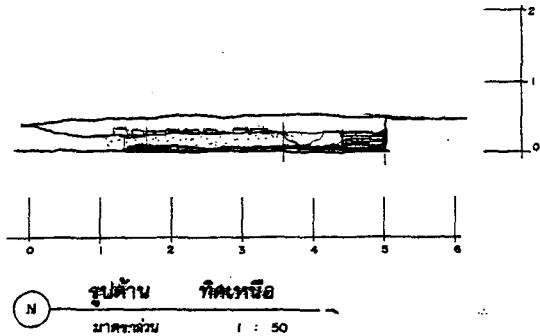
ผู้อนุมัติ

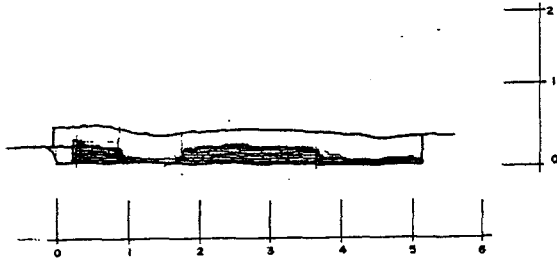
อธิบดี			
ผู้รูปแบบ	วัดโพธิ์เผือก		
ตำบล ประจักษ์ อำเภอบางบาล	พระนครศรีอยุธยา	จังหวัด พระนครศรีอยุธยา	

แดง. รูปแปลน, รูปด้าน เจริญหมายเลข 2.1
(หลังการขุดแต่ง)

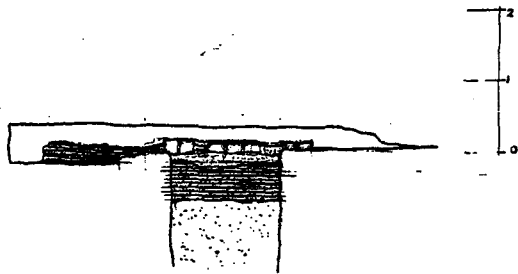
รหัส	มาตราส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1 : 50	11	21.

สำนักงานศิลปากรที่ 3
สำนักโบราณคดี
กรมศิลปากร

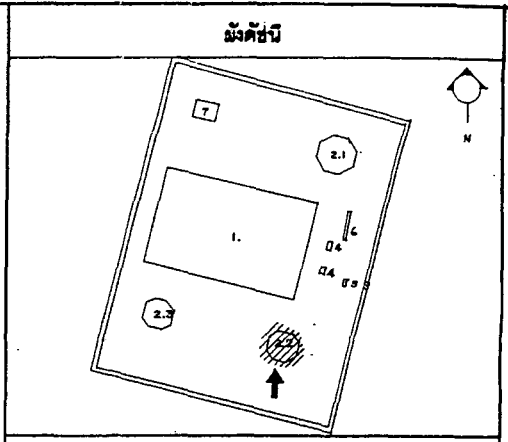
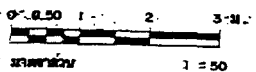
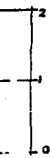

รูปด้าน ทิศตะวันตก
มาตราส่วน 1 : 50

รูปด้าน ทิศใต้
มาตราส่วน 1 : 50

ผู้ปฏิบัติ

สำรวจ			
นายช่างสำรวจ			
เขียน			
สีฉลอก			

คณะกรรมการตรวจการจ้าง

ประธานกรรมการ	นาย บรรจง วงวิเชียร		
กรรมการ	นาย เสนอ ฐิหามภย์		
กรรมการ	นางสาว กิ่งกมล อดุลย์		
กรรมการ	นาย ฉัตรชัย แฉวงษ์		
กรรมการ	นางสาว กิ่งกมล ฐิหามภย์		
ผู้ควบคุมงาน	นางสาว เฉลิมสุด ประสาทบุญ		
ผู้ควบคุมงาน	นาย อุดมศักดิ์ ทองจันทร์		

ผู้ออกแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
สถาปนิก			
ผู้ควบคุมงาน			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			

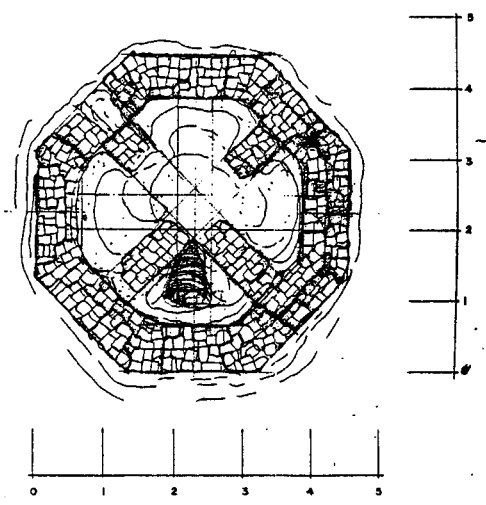
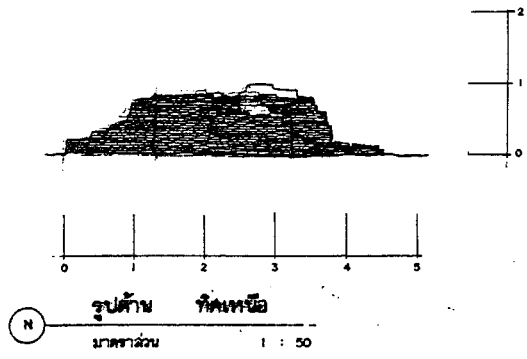
ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก			
วิศวกร			
นักวิชาการช่างศิลป์			
หน.กลุ่มวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์			
เจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง			
ผอ. อุตสาหกรรม	นาย เสนอ ฐิหามภย์		
ผอ. อวท. ที่ 3	นาย บรรจง วงวิเชียร		
ผอ. สบค.			

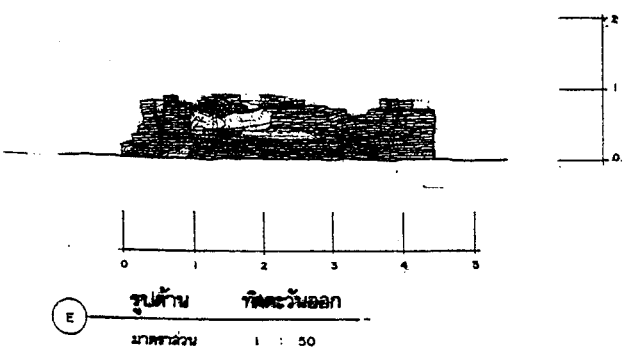
ผู้ยื่นขอมติ

อธิบดี			
ผู้รับแบบ	วัดโพธิ์นิเวศ		
ตำแหน่ง	ประมุข ฝ่ายบริหารเขตเมืองหลวง กรุงเทพมหานคร		
แสดง	รูปแบบ, รูปด้าน เจดีย์หมายเลข 2.2		
	(ทรัพย์สินทางปัญญา)		

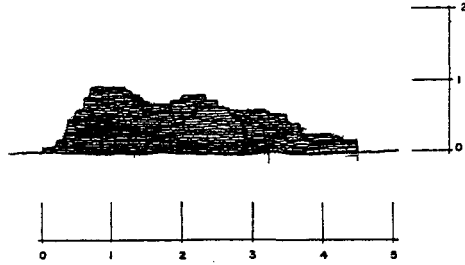
รหัส	มาตราส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1 : 50	12	21
สำนักงานศิลปากรที่ 3			
สำนักโบราณคดี			
กรมศิลปากร			

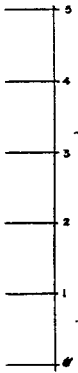
รูปแปลน เจดีย์หมายเลข 2.3
 0 1 2 3 4 5
 S
 E W N
 1 : 50

V →

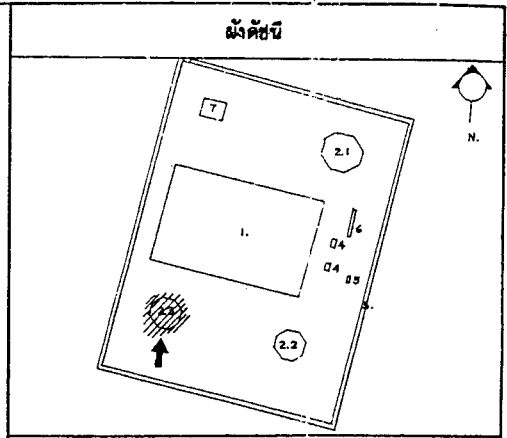
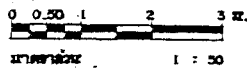
รูปด้าน ทิศใต้
มาตราส่วน 1 : 50

รูปด้าน ทิศตะวันออก
มาตราส่วน 1 : 50

รูปด้าน ทิศตะวันตก
มาตราส่วน 1 : 50

ผู้ปฏิบัติ

สำรวจ			
นายช่างสำรวจ			
เขียน			
คัดลอก			

คณะกรรมการตรวจการจ้าง

ประธานกรรมการ	นาย บรรจง วงศ์วิเชียร		
กรรมการ	นาย เสนอ วิทมาตร์		
กรรมการ	นายถาวร ภัทราดี อุตสาหกิจ		
กรรมการ	นาย สมชาย แฉวงค์		
กรรมการ	นายถาวร ภัทราดี วิจิตร		
ผู้ควบคุมงาน	นายสมาน เสนอสุข ปะจิวส์		
ผู้ควบคุมงาน	นาย สุทธิชัย ทองแก้ว		

ออกแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก			
วิศวกร			
นักวิชาการช่างศิลป์			
พจน. กลุ่มวิชาชีพในราชการ			
เจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง			
ผอ. อุทยาน 1	นาย เสนอ วิทมาตร์		
ผอ. ฉนง. คก. ที่. 3	นาย บรรจง วงศ์วิเชียร		
ผอ. ส.ค.ค.			

ผู้อนุมัติ

อธิบดี			
--------	--	--	--

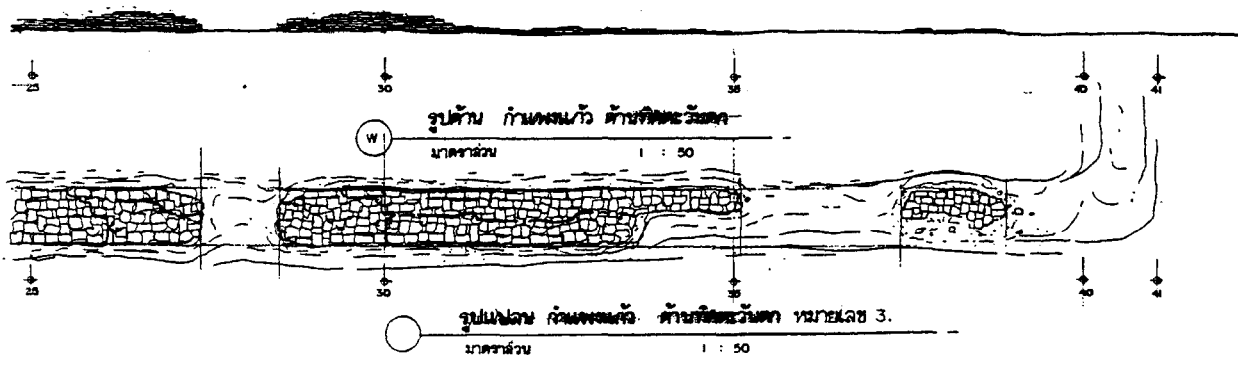
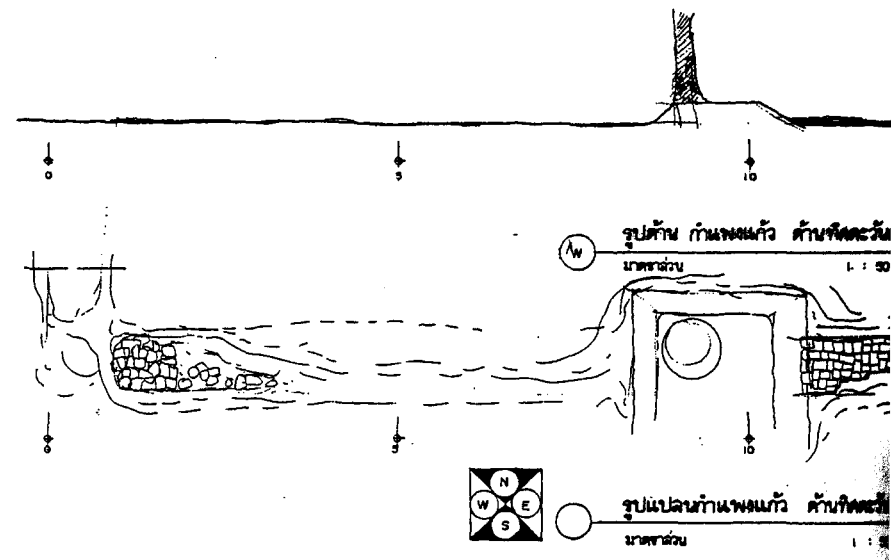
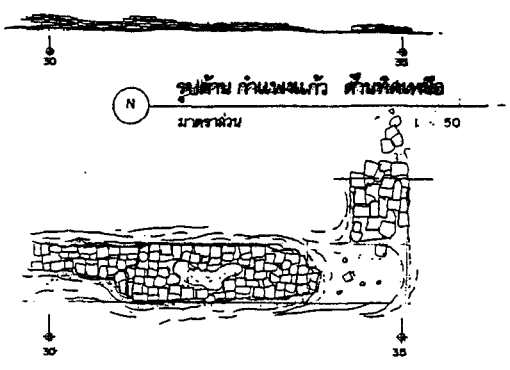
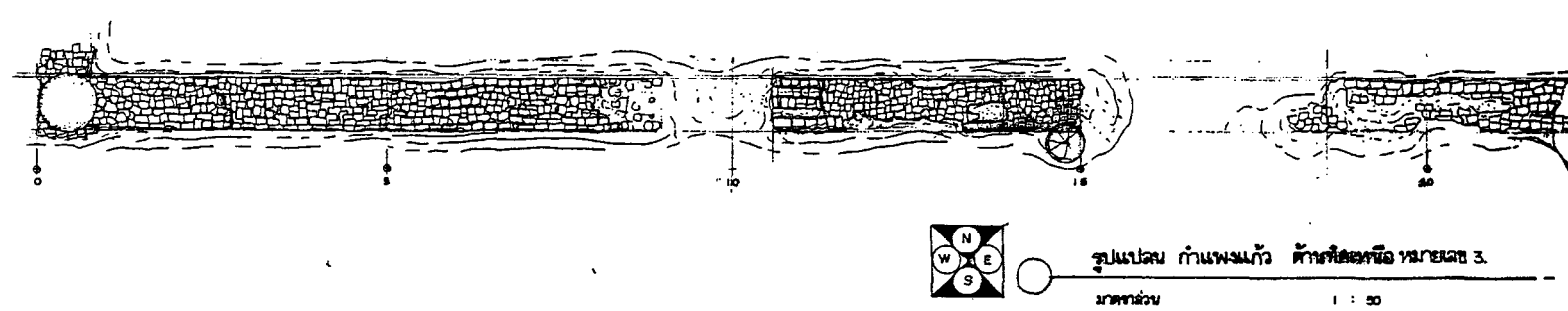
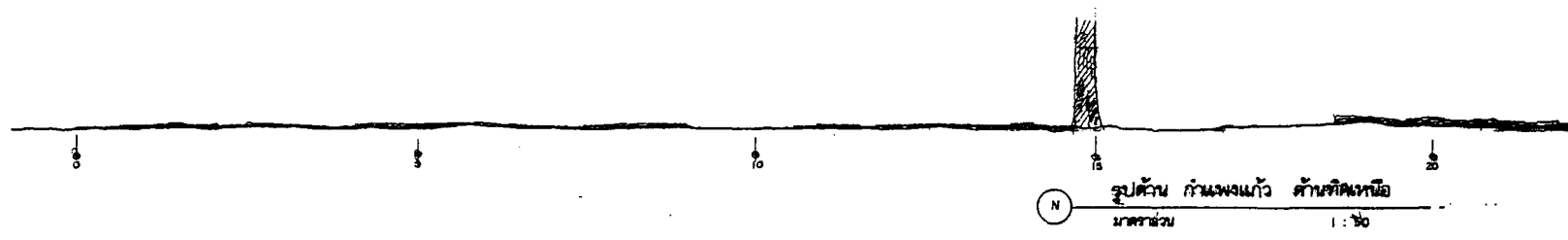
ผู้รับแบบ วัดโพธิ์น้อย
ตำบล ประจักษ์ อำเภอยะนิงค์จังหวัดยะลา

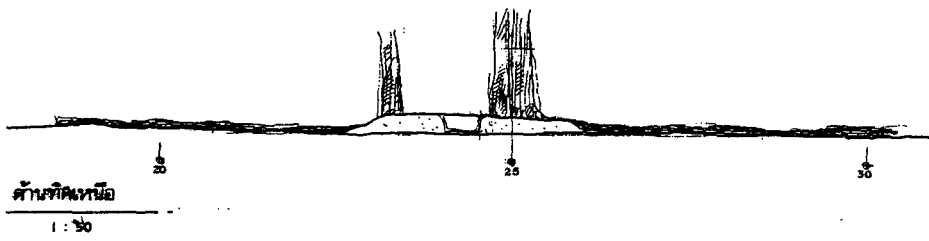
แลตต. รูปแปลน, รูปด้าน เจริญทศกษยเลข 2.3
(หลังการรุดแต่ง)

ร.วัด	มาตราส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1 : 50	13	21

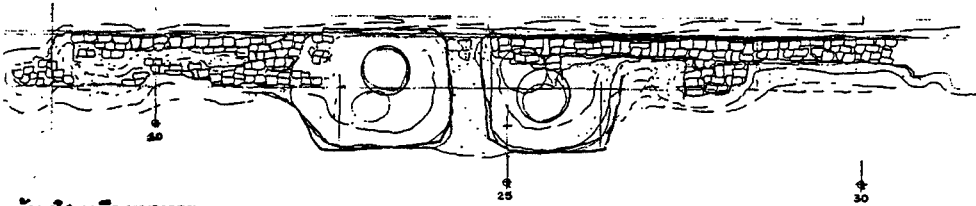
สำนักงานศิลปากรที่ 3
สำนักโบราณคดี
กรมศิลปากร

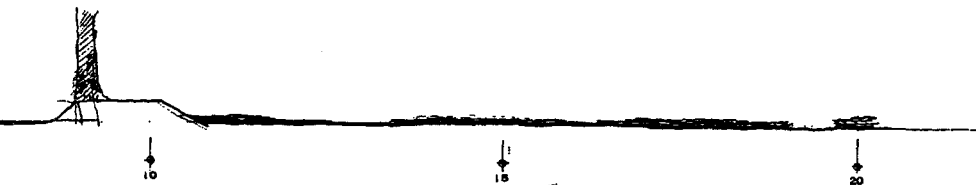

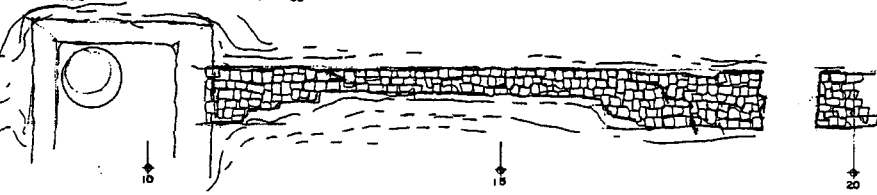
ด้านทิศเหนือ
1 : 50

ด้านทิศเหนือ หมายเลข 3.
1 : 50

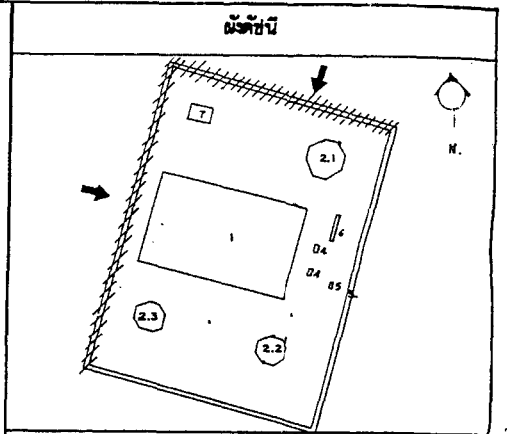
รูปด้าน กำแพงแก้ว ด้านทิศตะวันตก
มาตราส่วน 1 : 50

รูปแปลนกำแพงแก้ว ด้านทิศตะวันตก หมายเลข 3.
มาตราส่วน 1 : 50

มาตราส่วน 1 : 50

ผู้ปฏิบัติ

สำรวจ			
ตรวจสอบ			
เขียน			
คิดออก			

คณะกรรมการตรวจการจ้าง

ประธานกรรมการ	นายบรรจง วงวิเชียร		
กรรมการ	นายเนก สัททมาศ		
กรรมการ	นางสาว วิจิตต์ สุวงศ์		
กรรมการ	นายสมชาย แฉวงดี		
กรรมการ	นางสาว ภัทราณี สิงโต		
ผู้ควบคุมงาน	นางสาว เฉลิมสุข ปะชาดดี		
ผู้ควบคุมงาน	นาย สุวัฒน์ ทองจันทร์		

ออกแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
สถาปนิก			
ผู้เฝ้างาน			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก			
วิศวกร			
นักวิชาการช่างศิลป์			
พ.น. กรมศิลปากรโบราณคดี			
เจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง			
ผอ. อุทยาน	นายเนก สัททมาศ		
ผอ. สบร. ศก. ที่ 3	นายบรรจง วงวิเชียร		
ผอ. สบร.			

ผู้อนุมัติ

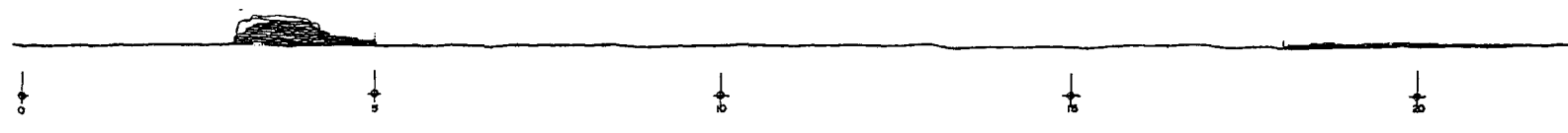
อธิบดี			
--------	--	--	--

ผู้รับแบบ: วัดโพธิ์เงิน
 ตำบล ประจักษ์ อำเภอบางบาล จังหวัด พระนครศรีอยุธยา

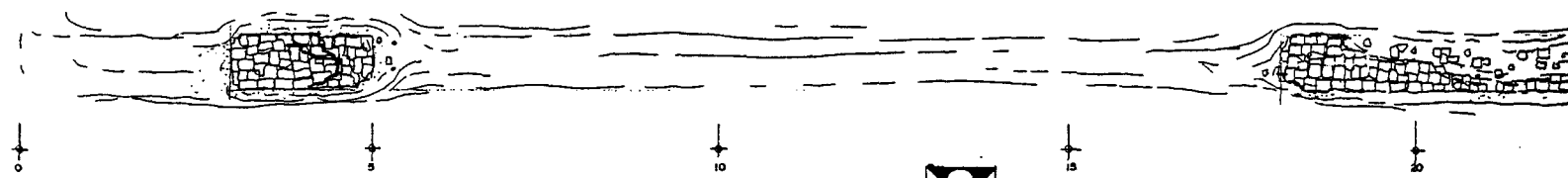
แสดง: รูปแปลน, รูปด้าน กำแพงแก้ว หมายเลข 3.
 (หลังการขุดแต่ง)

วันที่	มาตราส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1 : 50	14	21

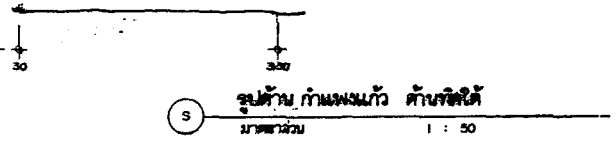
สำนักงานศิลปากรที่ 3.	
สำนักโบราณคดี	
กรมศิลปากร	

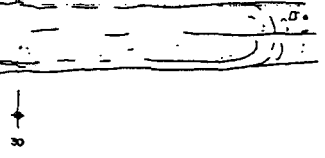
รูปด้าน กำแพงแก้ว ด้านทิศใต้
มาตราส่วน 1 : 50

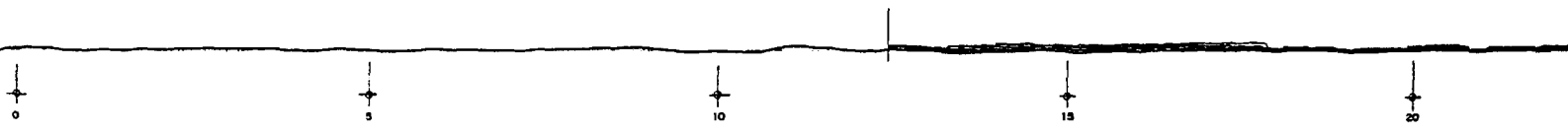
รูปแปลน กำแพงแก้ว ด้านทิศใต้ หมายเลข 3.
มาตราส่วน 1 : 50

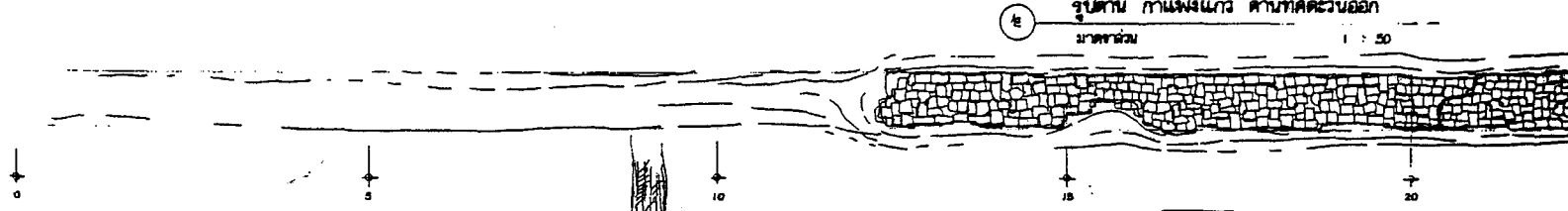
รูปด้าน กำแพงแก้ว ด้านทิศใต้
มาตราส่วน 1 : 50

รูปแปลน กำแพงแก้ว ด้านทิศใต้ หมายเลข 3.
มาตราส่วน 1 : 50

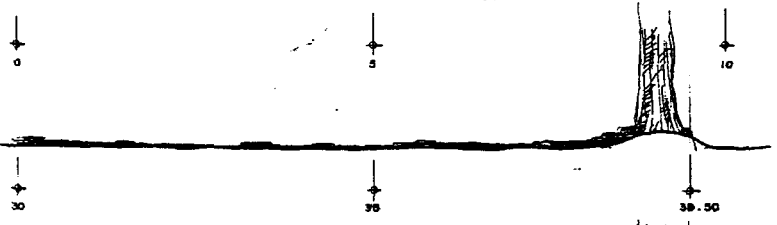

รูปด้าน กำแพงแก้ว ด้านทิศตะวันออก
มาตราส่วน 1 : 50

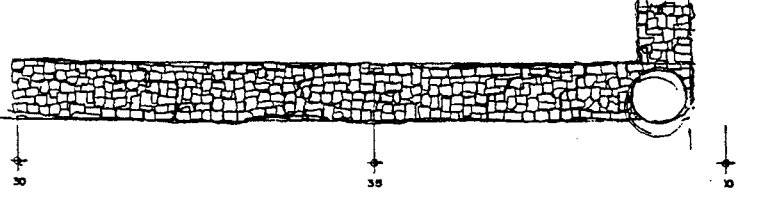

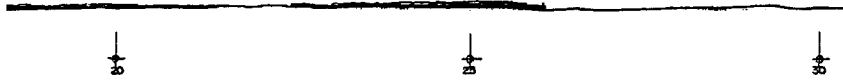
รูปด้าน กำแพงแก้ว ด้านทิศตะวันออก
มาตราส่วน 1 : 50

รูปแปลน กำแพงแก้ว ด้านทิศใต้
มาตราส่วน 1 : 50

รูปแปลน กำแพงแก้ว ด้านทิศตะวันออก หมายเลข 3.
มาตราส่วน 1 : 50

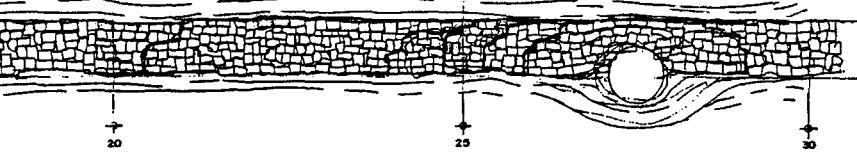
ด้านใน

ด้านใน หมายเลข 3.

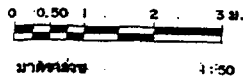

ด้านนอก

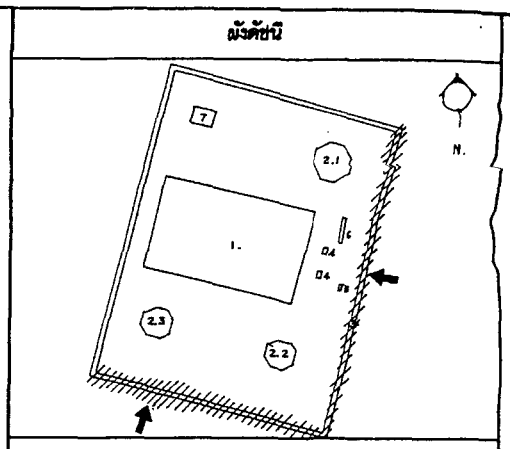
รูปแปลน กำแพงแก้ว ด้านทิศตะวันออก หมายเลข 3

ภาคส่วน 1 : 50

มาตราส่วน 1 : 50

กำแพงวัดหมายเลข 3 ด้านตะวันออกและด้านใน

ผู้ปฏิบัติ

สำรวจ			
นางช่างสำรวจ			
เขียน			
คิดลอก			

คณะกรรมการตรวจการจ้าง			
ประธานกรรมการ ๑	นายบรรจง วงศ์วิเชียร		
กรรมการ ๑	นาย เสนอ สิทธานนท์		
กรรมการ ๑	นางสาว รังษิณี อนุวงศ์		
กรรมการ ๑	นาย สมชาย แลงงนิล		
กรรมการ ๑	นางสาว รังษิณี สิมะโชติ		
ผู้ควบคุมงาน	นางสาว เมธิณี สุขประเสริฐ		
ผู้ควบคุมงาน	นาย สุทธิเดช ทองจันทร์		

ออกแบบ			
นางช่างโยธา			
นางช่างศิลปกรรม			
นักวิชาช่างศิลป์			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			

ตรวจ / เห็นชอบ			
สถาปนิก			
วิศวกร			
นักวิชาช่างศิลป์			
ทน. กรมวิชาการโบราณคดี			
เจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง			
ผอ. อุทยาน ๑	นาย เสนอ สิทธานนท์		
ผอ. มง. ศก. ที่ 3.	นาย บรรจง วงศ์วิเชียร		
ผอ. สปค.			

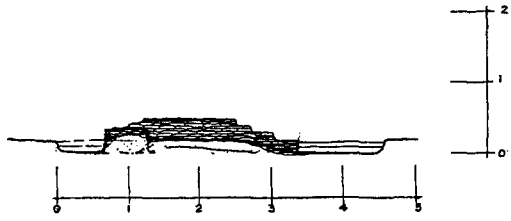
ผู้อนุมัติ

อธิบดี
ผู้รับแบบ.
วัดโพธิ์เงิน
คำบ ประจักษ์ อำนวยการเขตคดีอุทธรณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
และตง.
รูปแปลน , รูปด้าน กำแพงแก้ว หมายเลข 3.
(หลังการขุดแต่ง)

รหัส	ภาคส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1 : 50	15	21

สำนักงานศิลปากรที่ 3
สำนักโบราณคดี
กรมศิลปากร

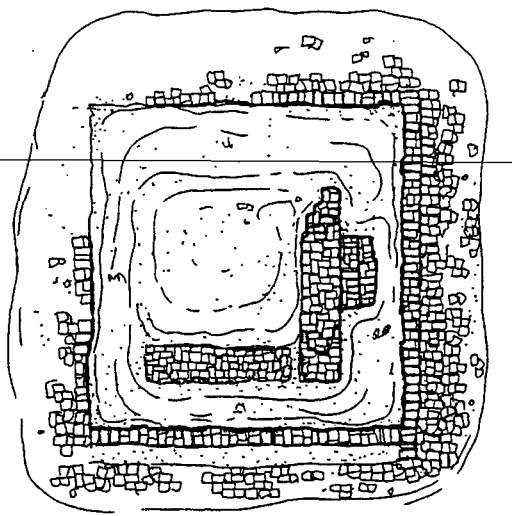

รูปด้าน ทิศตะวันตก
 ๐ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕
 ๐ ๑ ๒

W

รูปด้าน ทิศตะวันตก
 ๐ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕
 ๐ ๑ ๒

รูปแปลน โบราณสถานหมายเลข 7.

๐ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗
 ๐ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗

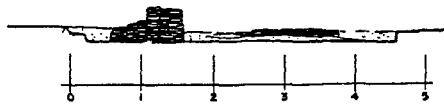
๐ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗

๐ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗

E

รูปด้าน ทิศตะวันออก
 ๐ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕
 ๐ ๑ ๒

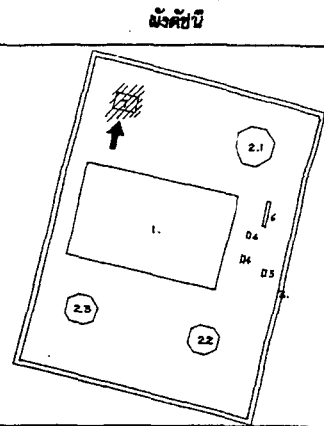
รูปด้าน ทิศเหนือ
มาตราส่วน 1 : 50

รูปด้าน ทิศใต้
มาตราส่วน 1 : 50

รูปด้าน ทิศตะวันออก
มาตราส่วน 1 : 50

ผู้ปฏิบัติ

สำรวจ			
นายช่างสำรวจ			
เขียน			
ตัดออก			

คณะกรรมการตรวจสอบการจ้าง

ประธานกรรมการ	นาย บรรจง วงศ์วิเชียร		
กรรมการ	นาย เอกภร สัททนต์		
กรรมการ	นางสาว ภัทราณี อยู่คงดี		
กรรมการ	นาย สมชาย แสงนิล		
กรรมการ	นางสาว ภัทราณี สอนนิล		
ผู้ควบคุมงาน	นางสาว นงนิจลล ประภคติกุล		
ผู้ควบคุมงาน	นาย สุทธิชัย ทองจันทร์		

ออกแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก			
วิศวกร			
นักวิชาการช่างศิลป์			
หน. กลุ่มวิชาการศิลปกรรมศิลป์			
นักพากย์บริหารงานช่าง			
ผอ. หน่วยงาน 1	นาย เอกภร สัททนต์		
ผอ. หนง. ศก. ที่ 3	นาย บรรจง วงศ์วิเชียร		
ผอ. สกต.			

ผู้อนุมัติ

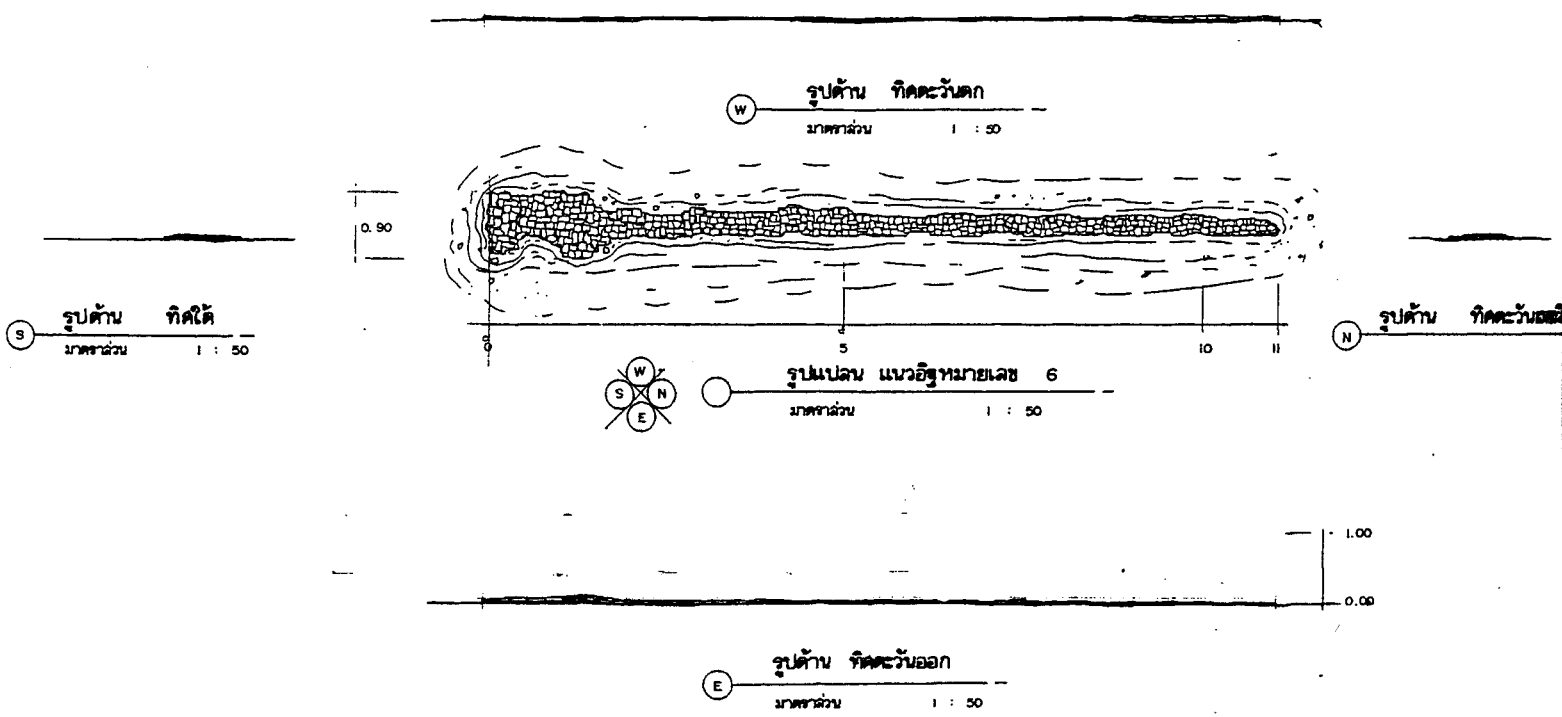
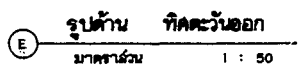
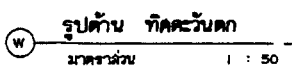
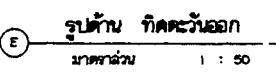
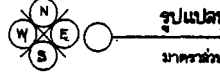
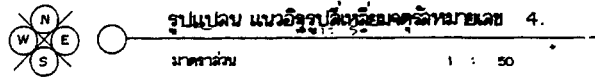
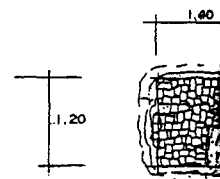
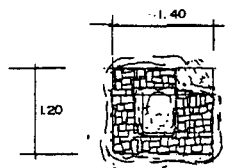
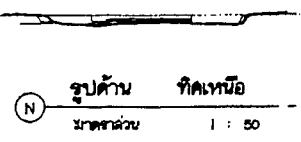
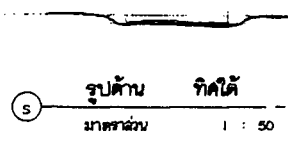
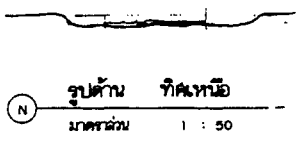
อธิบดี			
อธิบดี	วัดโพธิ์เงิน		
อธิบดี	สำนัก ปชช.ย. อำนวยการเขตกรุงเทพมหานคร		
แสดง	รูปแปลน, รูปด้าน โบราณสถานหมายเลข 7. (หลังการขุดแต่ง)		
จังหวัด	มาตราส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1 : 50	16	21

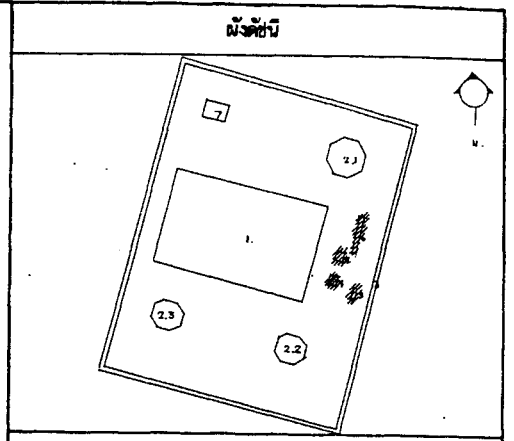
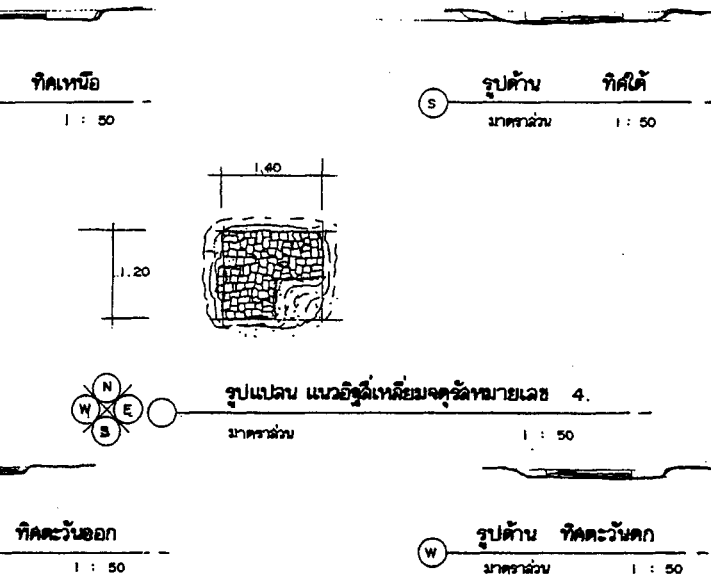
สำนักกรมศิลปากรที่ 3.

สำนักศิลปกรรม

กรมศิลปากร

ผู้ปฏิบัติ

สำรวจ			
นายช่างสำรวจ			
เขียน			
ตรวจสอบ			

คณะกรรมการตรวจสอบการจ้าง

ประธานกรรมการ 1	นาย บรรจง วงศ์วิเชียร		
กรรมการ 1	นาย เสนาะ สิทธิภักย์		
กรรมการ 1	นางสาว กัญจน์ อนุพงศ์		
กรรมการ 1	นาย สมชาย แสงจรัส		
กรรมการ 1	นางสาว กัทธวี ศิริเมธิต		
ผู้ควบคุมงาน	นางสาว เสริมสุข ประภคินันท์		
ผู้ควบคุมงาน	นาย สุทธิพงษ์ ทองจันทร์		

ออกแบบ

นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการช่างศิลป์			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			

ตรวจ / เห็นชอบ

สถาปนิก			
วิศวกร			
นักวิชาการช่างศิลป์			
ทน. กลุ่มวิชาการโบราณคดี			
เจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง			
๑๑. สุวิทยาน 1	นาย เสนาะ สิทธิภักย์		
๑๑. ส.น.ศ. ที่ 3	นาย บรรจง วงศ์วิเชียร		
๑๑. ส.น.ศ.			

ผู้อนุมัติ

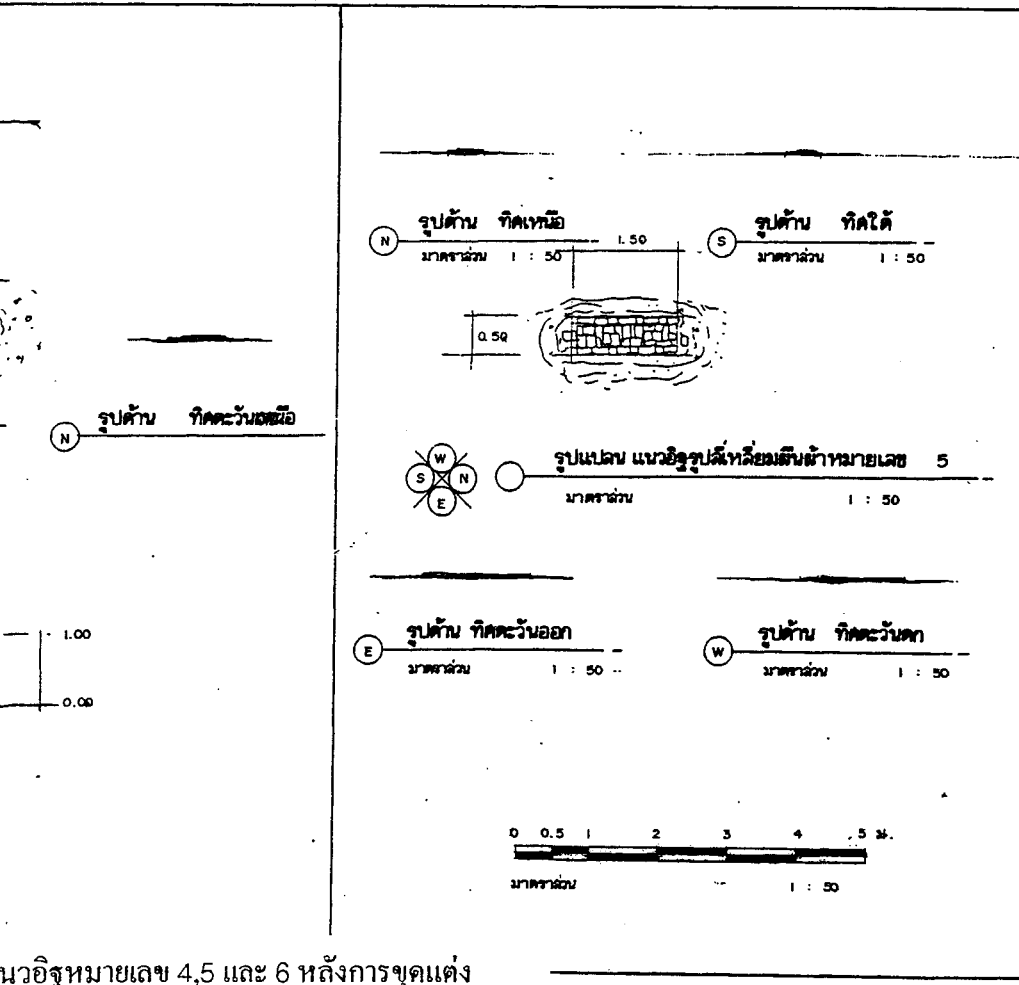
อธิบดี			
ผู้รับแบบ	วัดโพธิ์เชือก		

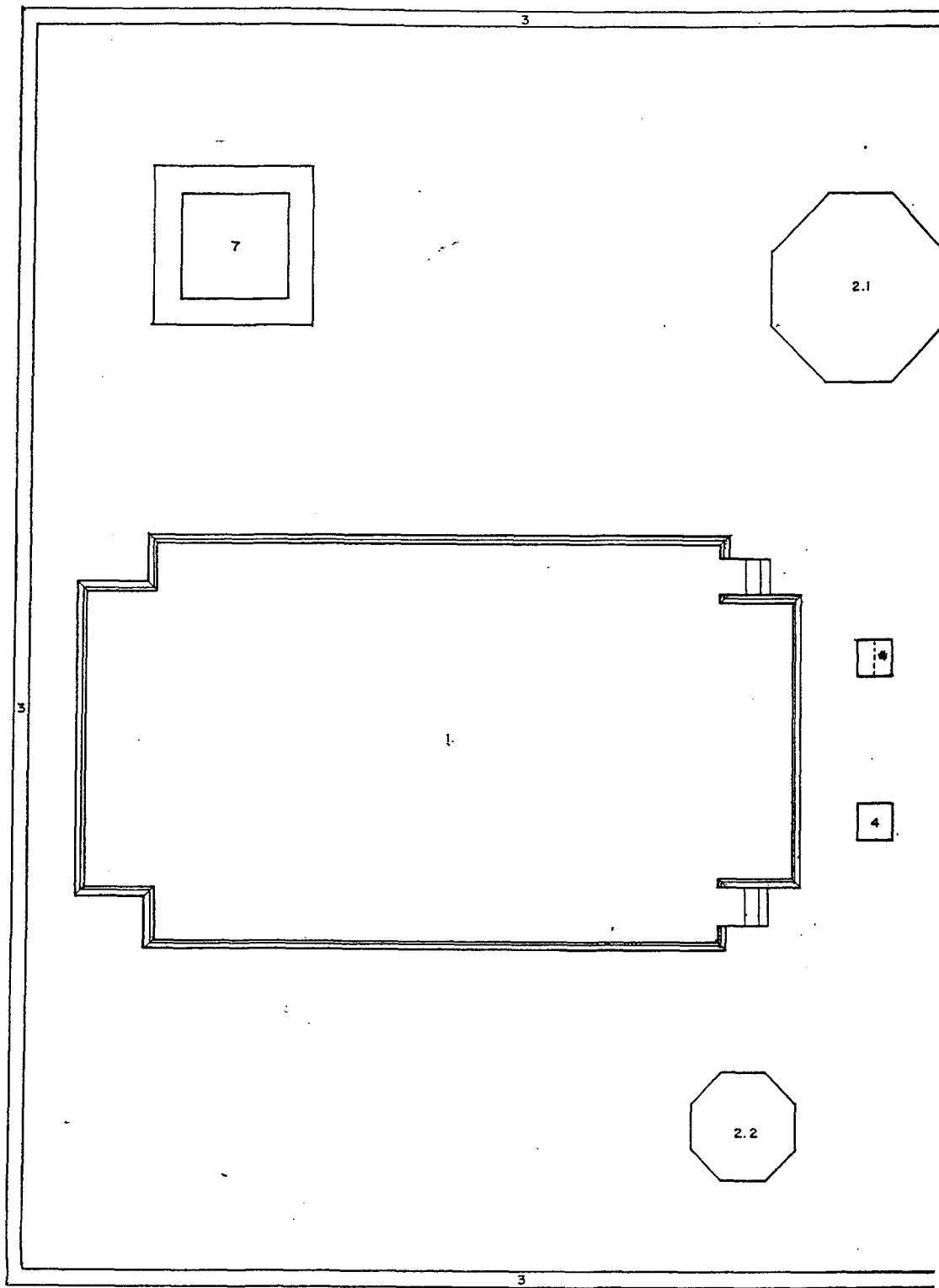
ตำบล ประจักษ์ อำเภอบางพลี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

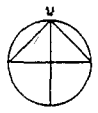
แปลน, รูปด้าน แนวอิฐฉี่เหนียวหมายเลข 4, 5, 6 (หลังการขุดแต่ง)

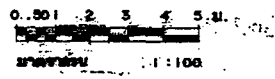
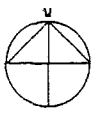
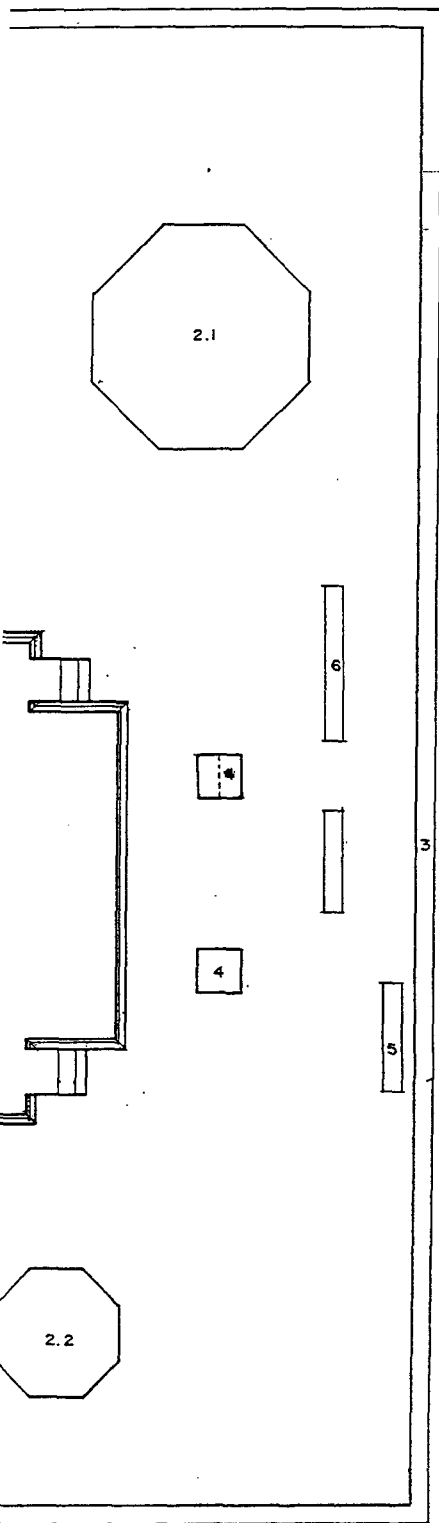
รหัส	มาตราส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	I : 50	17	21

สำนักงานศิลปากรที่ 3.		
สำนักโบราณคดี		
กรมศิลปากร		

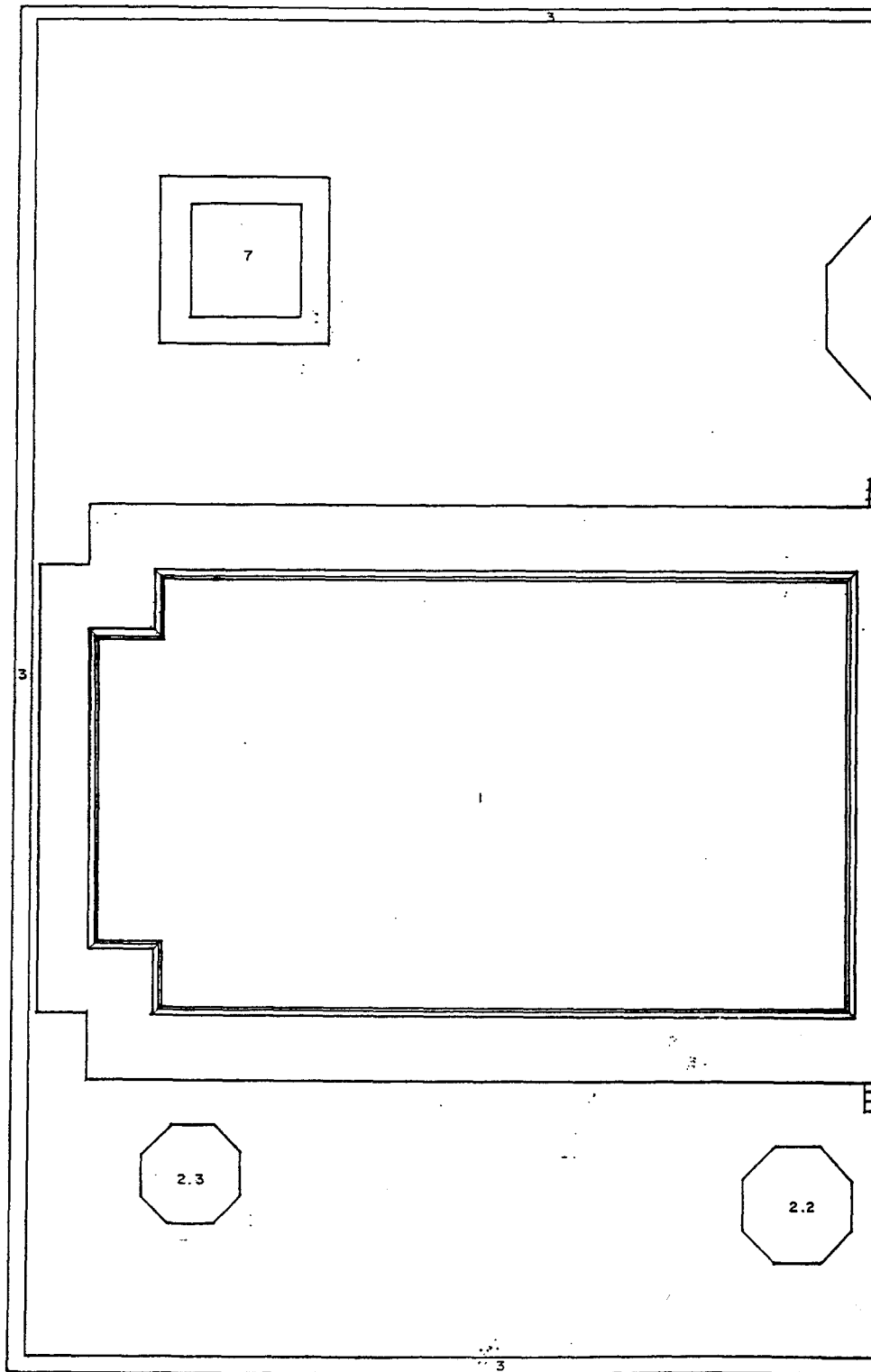

รูปแบบต้นนํ้าฐานผังวัด สมัยที่ 1
 มาตรฐาน 1 : 100

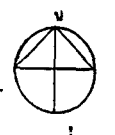

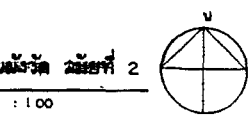
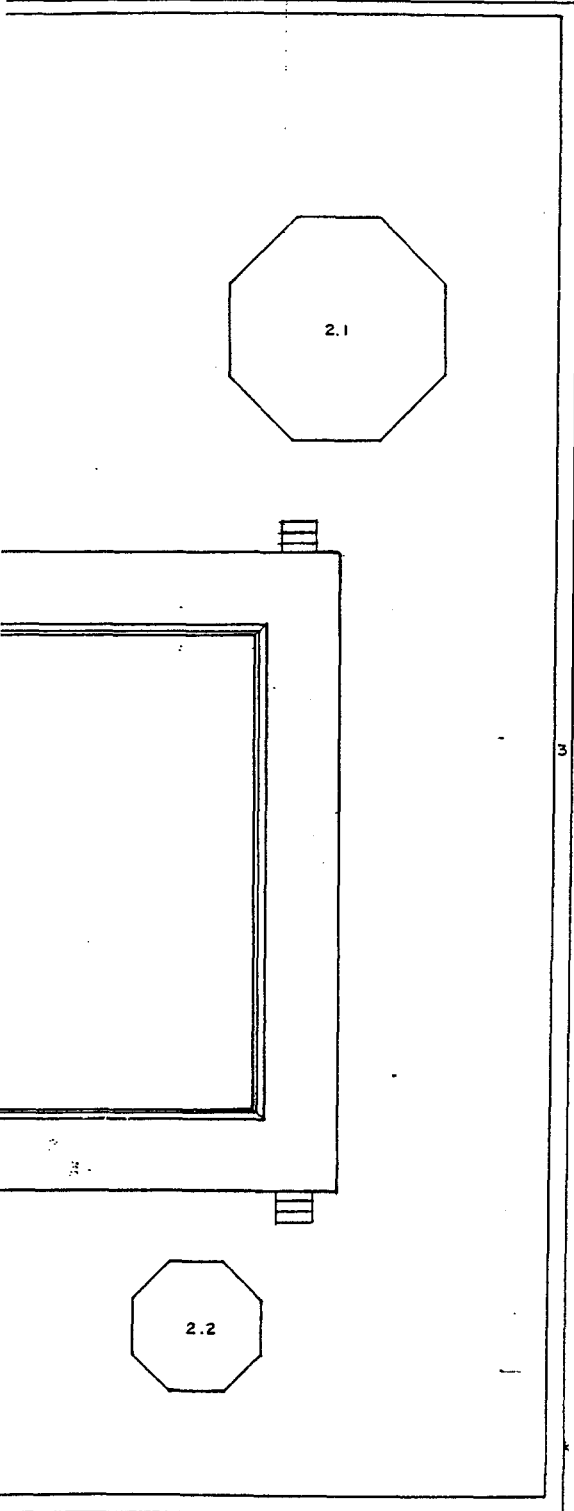
วัดระยะแรก

ผังที่ดิน			
ผู้ขออนุญาต			
สำรวจ			
นายช่างสำรวจ			
เขียน			
คัดลอก			
คณะกรรมการตรวจการก่อสร้าง			
ประธานกรรมการ 1	นาย บรรจง วงศ์วิเชียร		
กรรมการ 1	นาย เสนาะ สิทธิมาศย์		
กรรมการ 1	นางสาว วิฑริศ อุดงศ์		
กรรมการ 1	นาย ฉายา แฉะโน		
กรรมการ 1	นางสาว กัญญาดี ศิลปศิลป์		
ผู้ควบคุมงาน	นางฉวี เจริญพรประสิทธิ์		
ผู้ควบคุมงาน	นาย สุทธิชัย พงษ์จันทร์		
อธิการบดี			
นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			
ตรวจสอบ / เห็นชอบ			
สถาปนิก			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม			
ทนายความประจำมหาวิทยาลัย			
เจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง			
ผอ. อุทยาน 1	นาย เสนาะ สิทธิมาศย์		
ผอ. มทร. ศรีสะเกษ	นาย บรรจง วงศ์วิเชียร		
ผอ. อมส.			
ผู้อนุญาต			
อธิบดี			
ผังรูปแบบ วัดโพธิ์เมืง ตำบลปะเหลียน อำเภอทะเลสาบพิทักษ์ จังหวัดยะลา			
แสดง รูปแบบผังชุมชนวัด ลัทธิที่ 1			
ชนิด	มาตราส่วน 1 : 100	แผ่นที่ 18	จำนวนแผ่น 21
สำนักช่างศิลปกรรม ที่ 3			
สำนักโบราณคดี			
กรมศิลปากร			

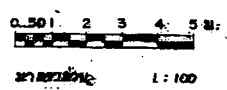

รูปแบบจัดชั้นฐานผนังวัด ชั้นที่ 2
ภาคส่วน 1 : 100

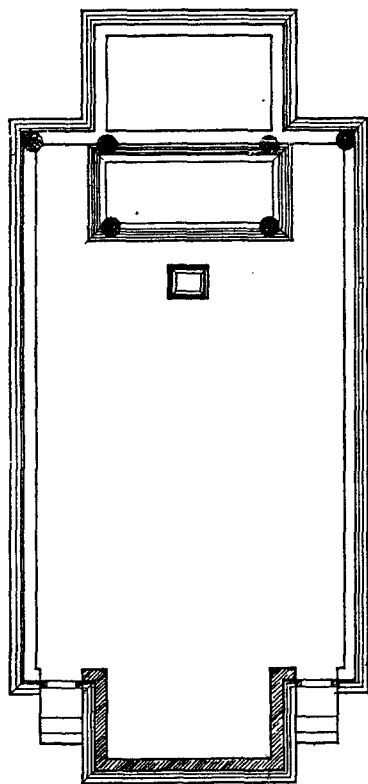

แผนผังวัดระชะที่สอง

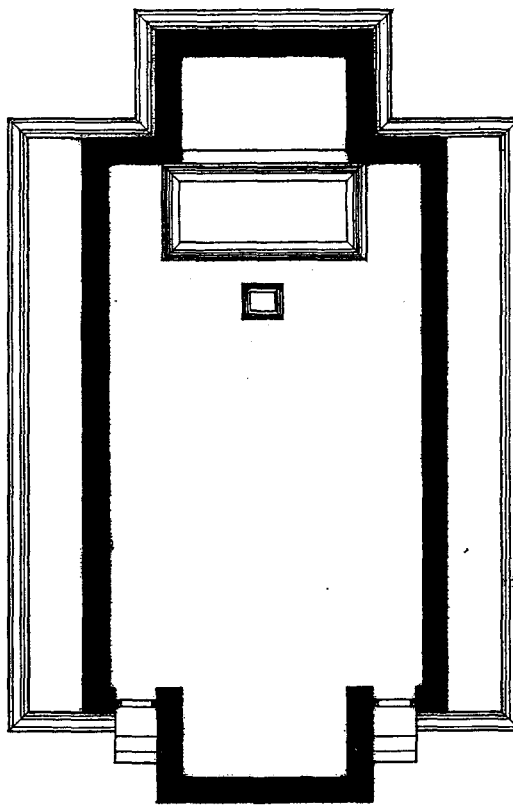
ผังตัวบี			
ชั้นปฏิบัติ			
สำรวจ			
นายช่างสำรวจ			
เขียน			
คิดออก			
คณะกรรมการตรวจการจ้าง			
ประธานกรรมการ	นาย บงคง วงศ์วิเชียร		
กรรมการ	นาย เอก สัทภักดิ์		
กรรมการ	นางสาว กัญจน์ อู่ทองดี		
กรรมการ	นาย สมชาย แฉวงนิล		
กรรมการ	นางสาว กัททาวดี ศิริสัมพันธ์		
ผู้ควบคุมงาน	นางสาว เฉลิมสุข ปะชาศิริบุญมี		
ผู้ควบคุมงาน	นาย สุทธิพงษ์ ทองจันทร์		
สถาปนิก			
นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			
ตรวจ / ศึกษารูป			
สถาปนิก			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม			
พนักงานศึกษารูปแบบคดี			
เจ้าหน้าที่บริหารงานช่าง			
พ.อ. สุทธานันท์	นาย เอก สัทภักดิ์		
พ.อ. สม. ศก. ที่ 3	นาย บงคง วงศ์วิเชียร		
พ.อ. สม.ค.			
ผู้ปฏิบัติ			
อธิบดี			
มีรูปแบบ. วัดโพธิ์เผือก ตำบลบึงบอระเพ็ด อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช แฉก. รูปแบบผังวัดระชะที่สอง ผังตัวบี 2 /			
รหัส	มาตรฐาน 1 : 100	แผ่นที่ 18	จำนวนแผ่น 21
สำนักงานศิลปากรที่ 3			
สำนักโบราณคดี			
กรมศิลปากร			

รูปแบบสันนิษฐานแปลนพื้น ฉลี่ยที่ 1.

มาตราส่วน

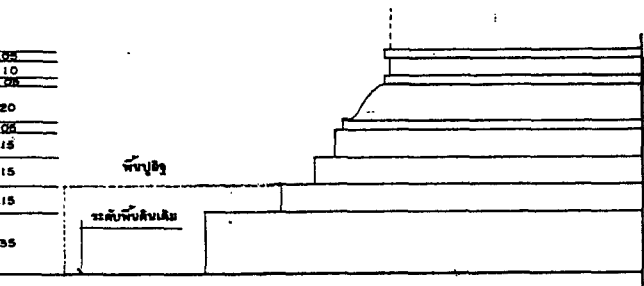
1 : 100

รูปแบบสันนิษฐานฐานแปลนพื้น ฉลี่ยที่ 2.

มาตราส่วน

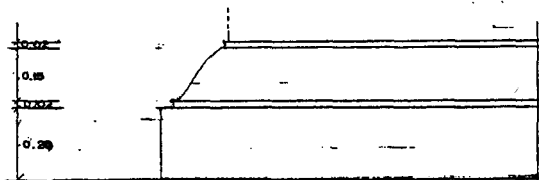
1 : 100

รูปแบบสันนิษฐานฐานอาคาร ฉลี่ยที่ 1-2

มาตราส่วน

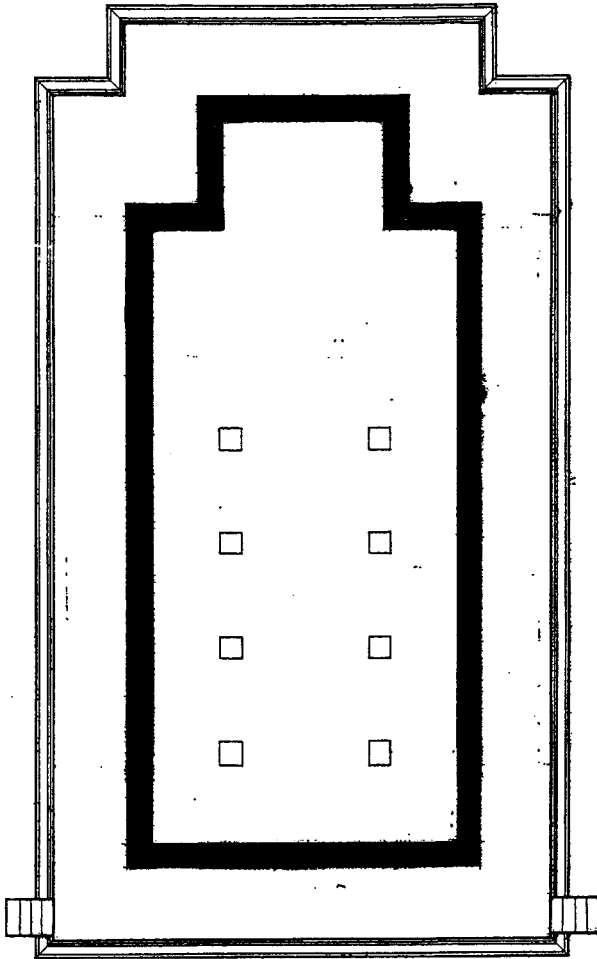
1 : 20

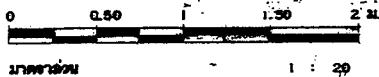
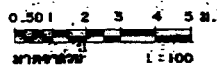
รูปแบบสันนิษฐานฐานอาคาร ฉลี่ยที่ 3-4

มาตราส่วน

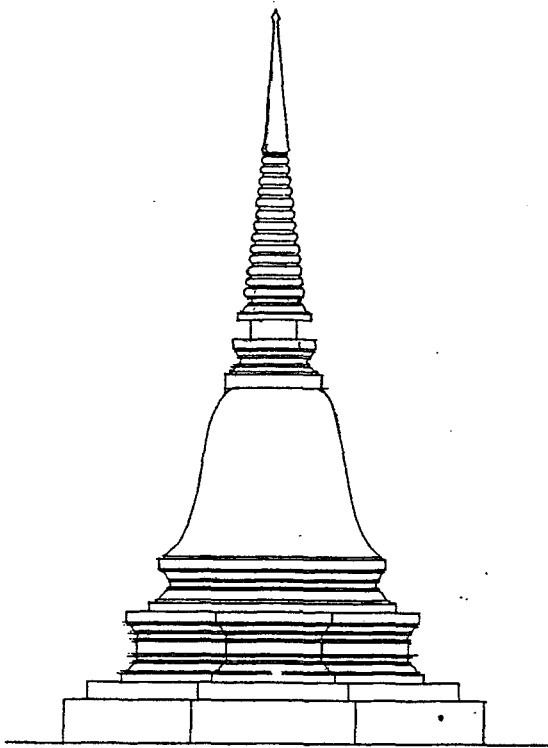
1 : 10.

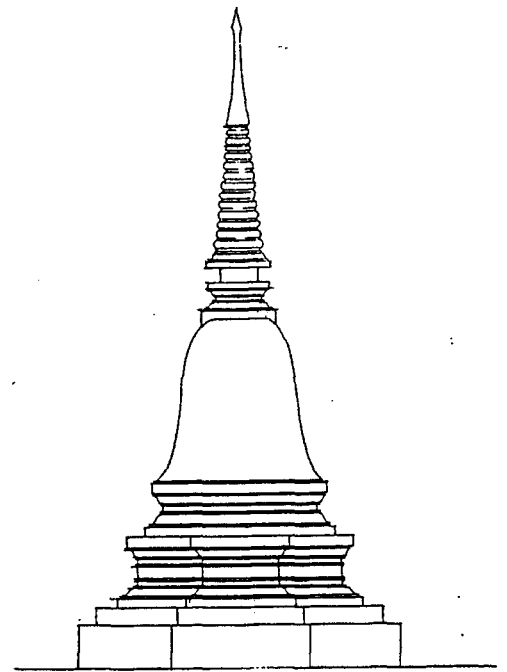
รูปแบบผังนิยฐานแปลนพื้นที่ 3-4
 มาตรฐาน 1 : 100

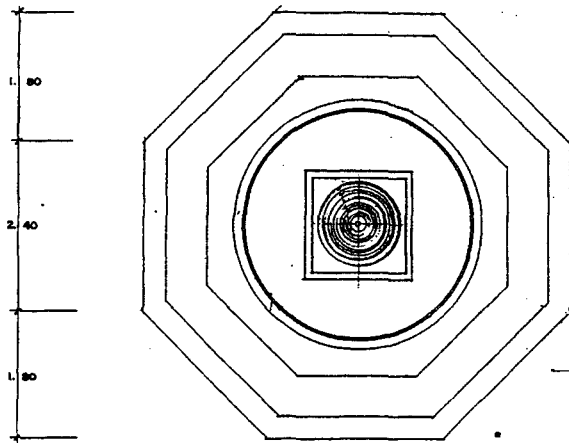
ผังคีย์			
ผู้ปฏิบัติ			
สำรวจ			
นายช่างสำรวจ			
เขียน			
คัดลอก			
คณะกรรมการควบคุมการจ้าง			
ประธานกรรมการ	นาย บจจจ วรวิเชียร		
กรรมการ	นายเอก อภิรักษ์		
กรรมการ	นางสาว มีนดี สุวงศ์		
กรรมการ	นาย สมชาย แสงสิง		
กรรมการ	นางสาว พิทวัสดี สิงห์โต		
ผู้ทรงคุณวุฒิ	นางสาว เสนีย์ ปทุมมา		
ผู้ตรวจการ	นาย สุทธิชัย พลพันธ์		
อธิการบดี			
นายอภัยภู			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาการศึกษา			
สถาปนิก			
ภูมิสถาปนิก			
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
มหาวิทยาลัย			
ตรวจ / อนุมัติ			
สถาปนิก			
วิศวกร			
นักวิชาการศิลป์			
หน.กลุ่มวิชาการบริหาร			
เจ้าพนักงานบริหารงานช่าง			
ผอ. วิทยาเขต 1	นาย เอก อภิรักษ์		
ผอ. มจร. ศก. ที่. 3	นาย บจจจ วรวิเชียร		
ผอ. สวศ.			
ผู้ปฏิบัติ			
อธิบดี			
ผังรูปแบบ. วัดโพธิ์ธิ์			
ตำแหน่งที่ตั้ง อำเภอหนองเสือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา			
แสดง. รูปแบบผังนิยฐานแปลนพื้นที่ 1,2,3,4			
รูปแบบผังนิยฐานแปลนพื้นที่ 1, 2, 3, 4			
รหัส	มาตรฐาน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1:20 / 1:100	28	21
สำนักการศึกษาคณะที่. 3			
สำนักศิลปกรรม			
คณะศิลปกรรม			

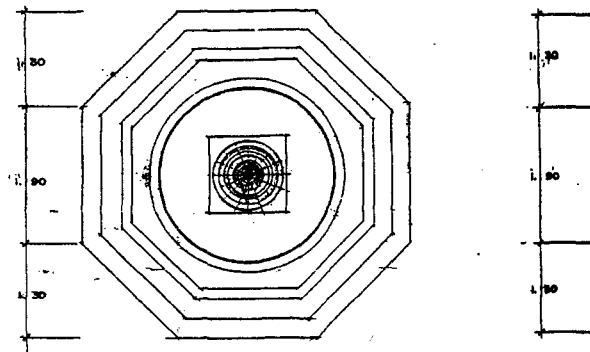
รูปด้าน เจดีย์หมายเลข 2.1 รูปวิเศษะห์
มาตราส่วน 1 : 50

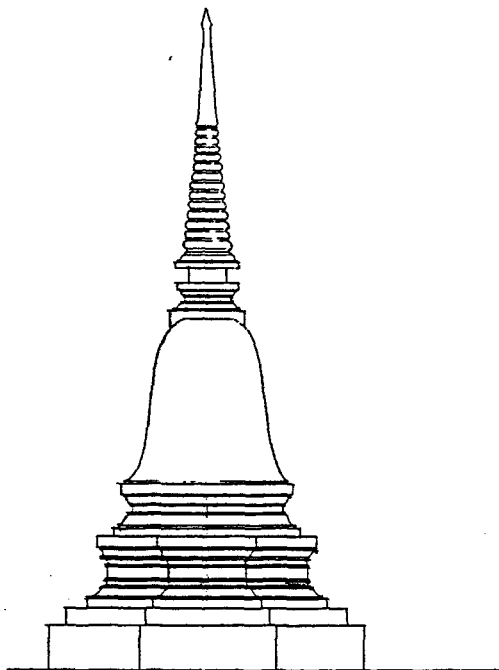
รูปด้าน เจดีย์หมายเลข 2.2 รูปวิเศษะห์
มาตราส่วน 1 : 50

รูปแปลน เจดีย์หมายเลข 2.1 รูปวิเศษะห์
มาตราส่วน 1 : 50

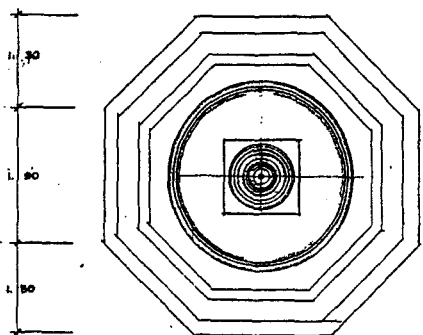

รูปด้าน เจดีย์หมายเลข 2.2 รูปวิเศษะห์
มาตราส่วน 1 : 50

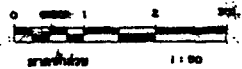
รูปวิเคราะห์
1 : 50

รูปด้านเจดีย์หมายเลข 2.3 รูปวิเคราะห์
ภาคส่วน 1 : 50

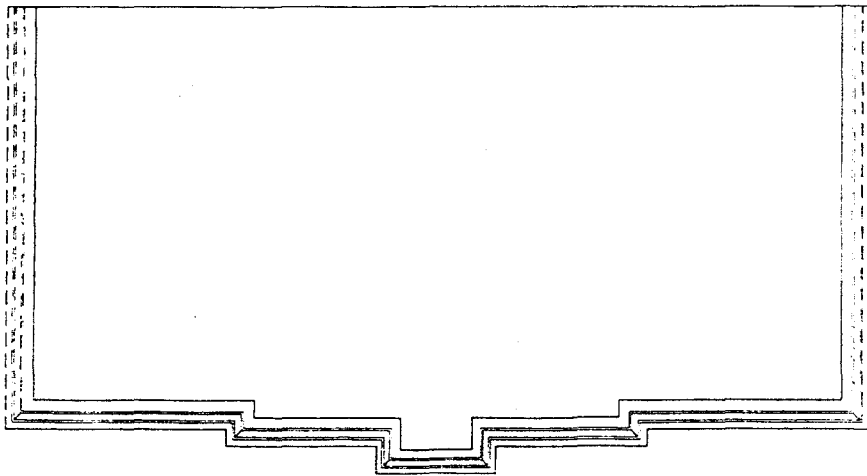

รูปวิเคราะห์
1 : 50

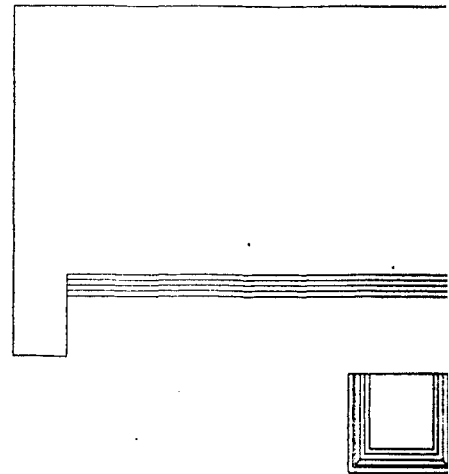
รูปด้านเจดีย์หมายเลข 2.3 รูปวิเคราะห์
ภาคส่วน 1 : 50

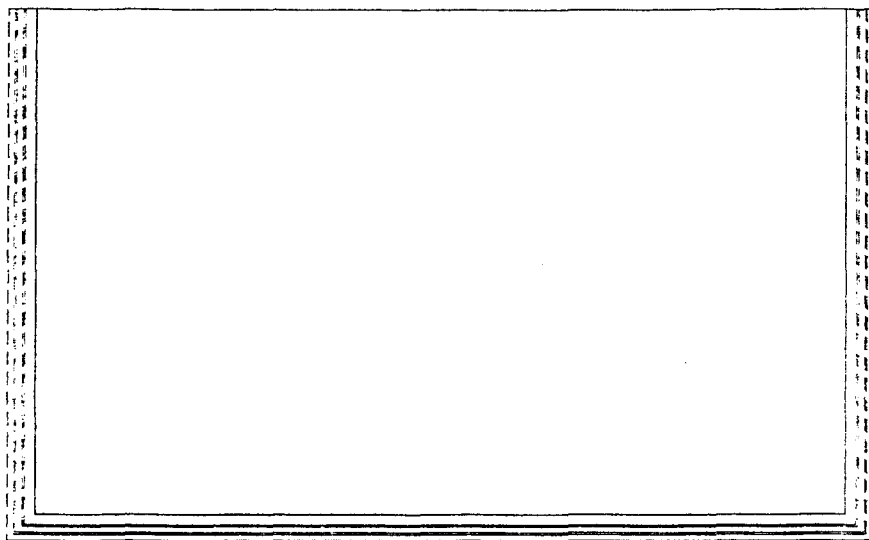
ผังตั้ง			
ผู้ปฏิบัติ			
สำรวจ			
นายช่างสำรวจ			
เขียน			
คัดลอก			
คณะกรรมการตรวจการจ้าง			
ประธานกรรมการ ๗	นาย บรรจง วงศ์วิเชียร		
กรรมการ ๑	นาย เอกภร สิทินานนท์		
กรรมการ ๑	นางสาว วิทิตี อุตุนันต์		
กรรมการ ๑	นาย อธิชาต แฉวงษ์		
กรรมการ ๑	นางสาว วิทิตาดี สิงห์โศภ		
ผู้ควบคุมงาน	นางสาว เจริญสุดาประทีปศิริ		
ผู้ควบคุมงาน	นาย สุทธิพงษ์ ทองสีकर्		
ออกแบบ			
นายช่างโยธา			
นายช่างศิลปกรรม			
นักวิชาช่างศิลป์			
สถาปนิก			
ผู้สถาปนิก	1		
วิศวกรโยธา			
วิศวกร			
นักวิทยาศาสตร์			
ตรวจ / เห็นชอบ			
สถาปนิก			
วิศวกร			
นักวิชาช่างศิลป์			
ทพ. กลุ่มวิชากรมโบราณคดี			
เจ้าพนักงานศิลปกรรมช่าง			
น.ส. สุทธิรักษ์	นาย เอกภร สิทินานนท์		
น.ส. สรจ. ศพ. ที่ 3.	นาย บรรจง วงศ์วิเชียร		
น.ส. ส.น.ศ.			
ผู้อนุมัติ			
อธิบดี			
ผังรูปแบบ วัดโพธิ์น้อย			
ศาลาประดิษฐาน อัญมณีพระศรีอริยเมตไตรย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา			
แบบ รูปแบบ, รูปด้านเจดีย์หมายเลข 2.1, 2.2.,2.3 (รูปวิเคราะห์)			
รหัส	ภาคส่วน	แผ่นที่	จำนวนแผ่น
	1 : 50	21	21
สำนักช่างศิลปากรที่ 3.			
สำนักโบราณคดี			
กรมศิลปากร			

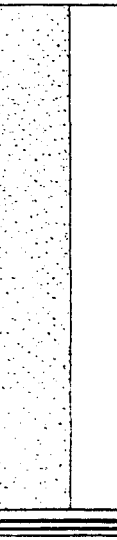
ฐานซุกซีระยะที่ 3

ฐานซุกซีระยะที่ 2

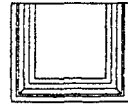
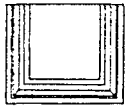
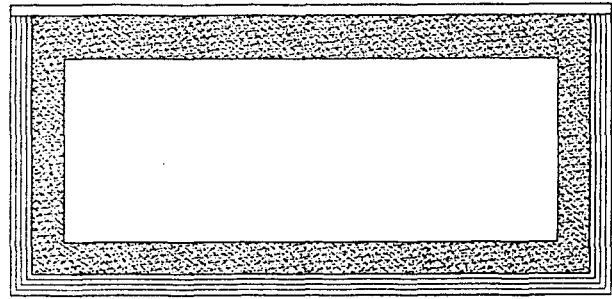
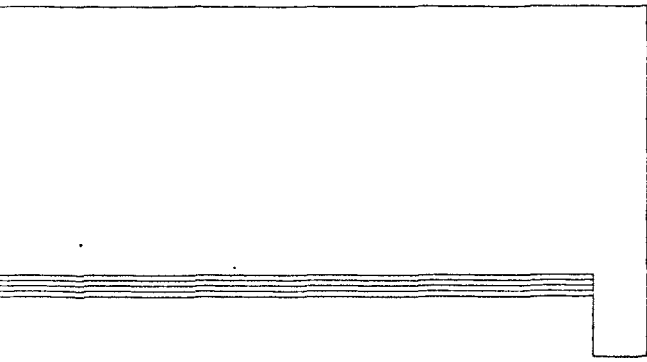

ฐานซุกซีระยะที่ 4

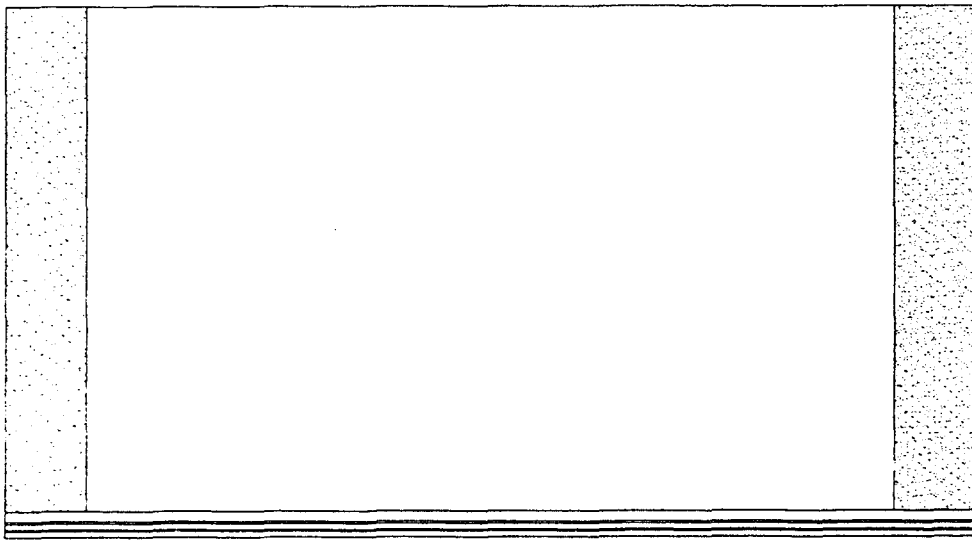
แบบแสดงแปลนฐานซุกซี

มาตราส่วน 1:50
0 0.5 2 m.

ฐานซุกซีระยะที่ 2

ฐานซุกซีระยะที่ 1

ฐานซุกซีระยะที่ 5

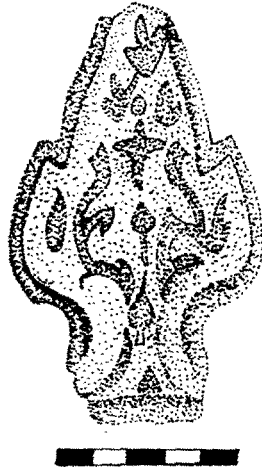
แสดงแปลนฐานซุกซี

1:50

2 ม.

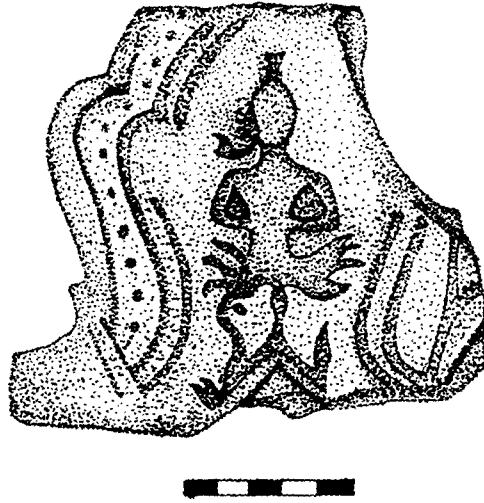
แปลนฐานซุกซีระยะที่ 1 - 5

ภาพลายเส้นที่ 1 กระเบื้องเชิงชายแบบที่ 1

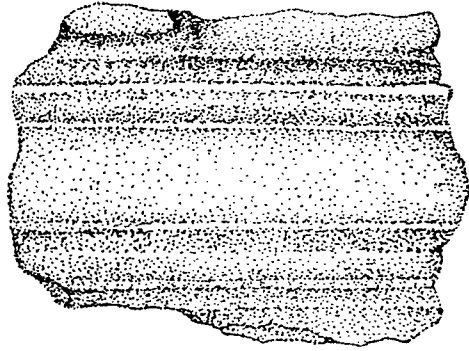
ภาพลายเส้นที่ 2 กระเบื้องเชิงชายแบบที่ 2

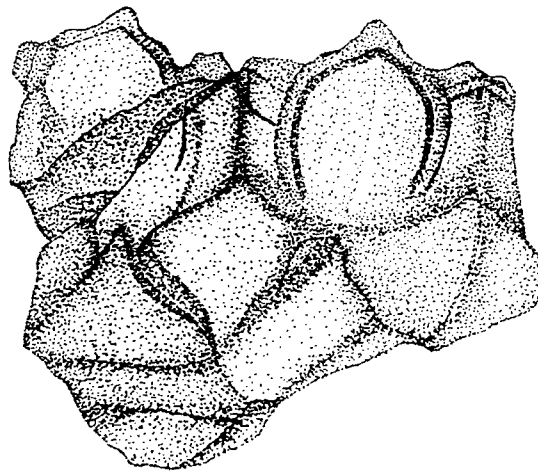
ภาพลายเส้นที่ 3 กระเบื้องเชิงชายแบบที่ 3

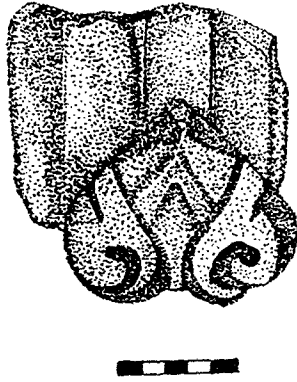
ภาพลายเส้นที่ 4 ประติมากรรมดินเผารูปสัตว์ประดับสถาปัตยกรรม

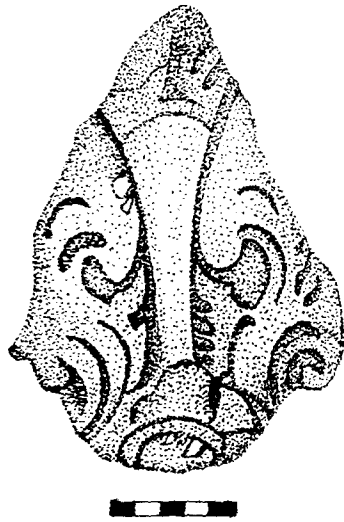
ภาพลายเส้นที่ 5 ลูกฟักปูนปั้นประดับสถาปัตยกรรม

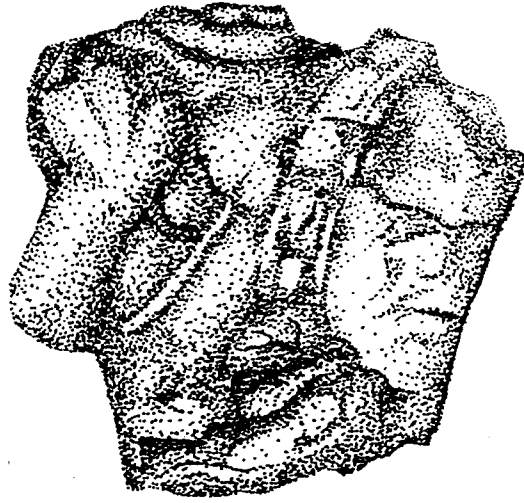
ภาพลายเส้นที่ 6 บั๊กกลุ่มปูนปั้น

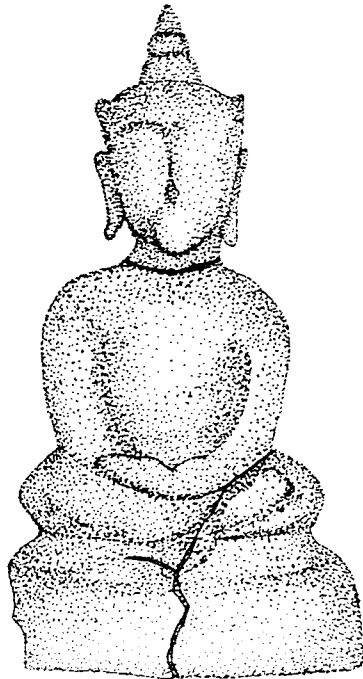
ภาพลายเส้นที่ 7 บัววงหรือบัวหัวเสาปูนปั้น

ภาพลายเส้นที่ 8 เฟืองอุปะหรือกรวยเชิงปูนปั้น

ภาพลายเส้นที่ 9 พระพุทธรูปปูนปั้น

ภาพลายเส้นที่ 10 ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด

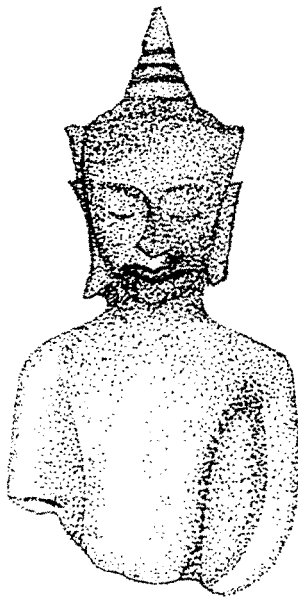
ภาพลายเส้นที่ 11 ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด

ภาพลายเส้นที่ 12 ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด

ภาพลายเส้นที่ 13 ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด

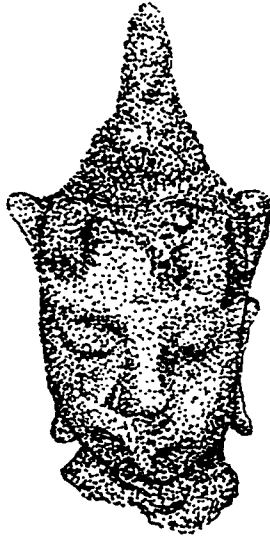
ภาพลายเส้นที่ 14 ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด

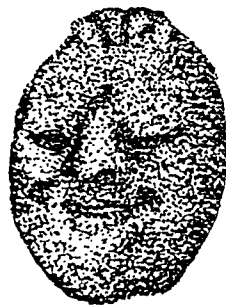
ภาพลายเส้นที่ 15 ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด

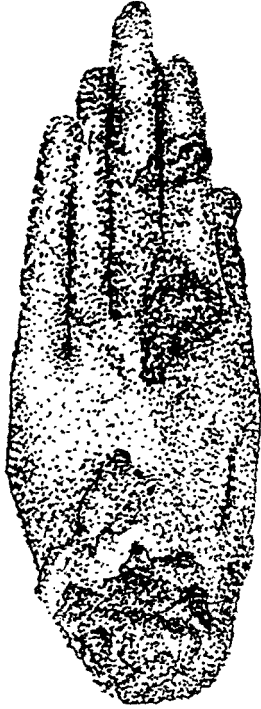
ภาพลายเส้นที่ 16 ตัวอย่างเศียรพระพุทธรูปสำริด

ภาพลายเส้นที่ 17 ตัวอย่างเศียรพระพุทธรูปสำริด

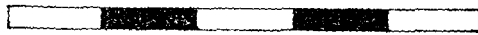
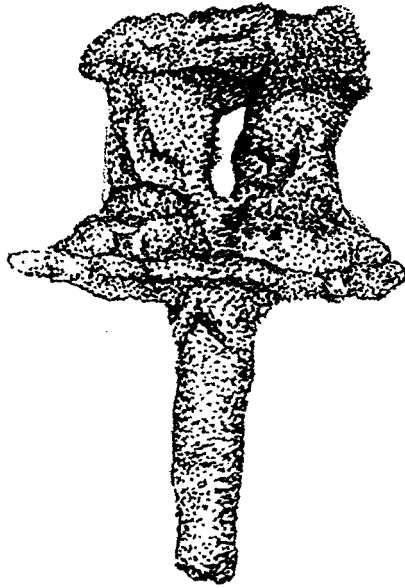
ภาพลายเส้นที่ 18 ตัวอย่างเศียรพระพุทธรูปสำริด

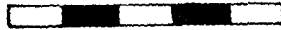
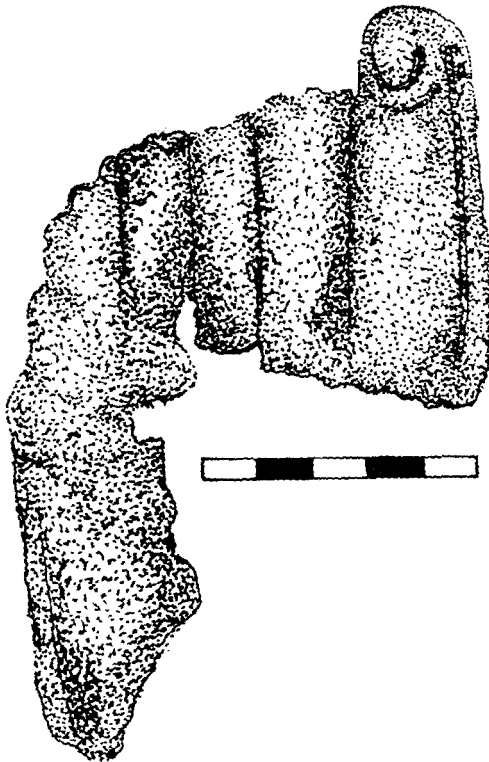
ภาพลายเส้นที่ 19 พระหัตถ์พระพุทธรูปสำริด

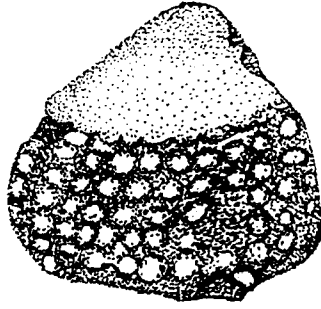
ภาพลายเส้นที่ 20 พระบาทพระพุทธรูปสำริด

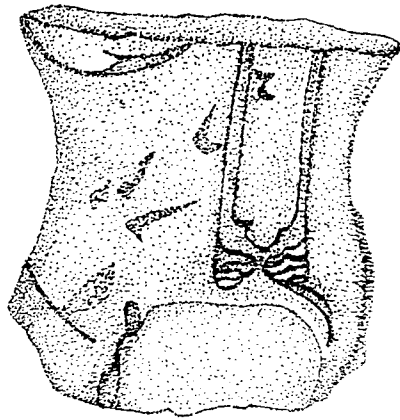
ภาพลายเส้นที่ 21 พระบาทพระพุทธรูปสำริด

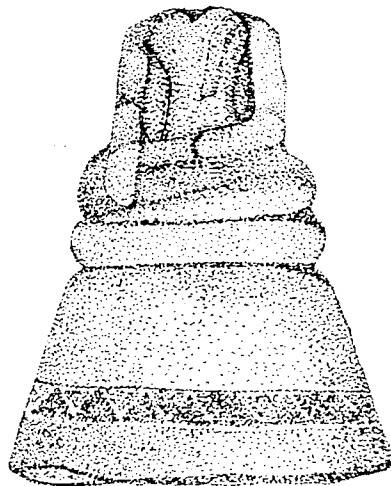
ภาพลายเส้นที่ 22 พระบาทพระพุทธรูปสำริด

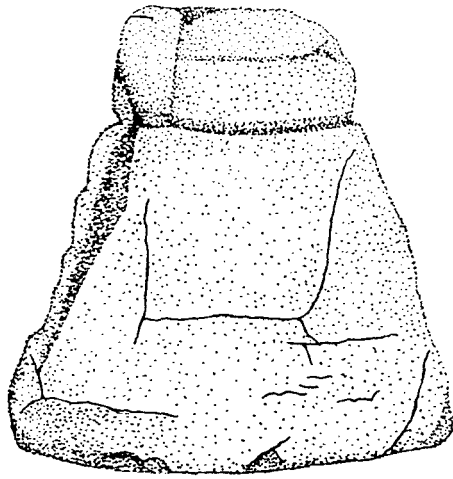
ภาพลายเส้นที่ 23 ชิ้นส่วนแตกหักของเศียรพระพุทธรูปศิลาทราย

ภาพลายเส้นที่ 24 ส่วนพระวรกายพระพุทธรูปศิลาทราย

ภาพลายเส้นที่ 25 ตัวอย่างพระพุทธรูปดินเผาเงิน

ภาพลายเส้นที่ 26 ตัวอย่างพระพุทธรูปดินเผาเงิน

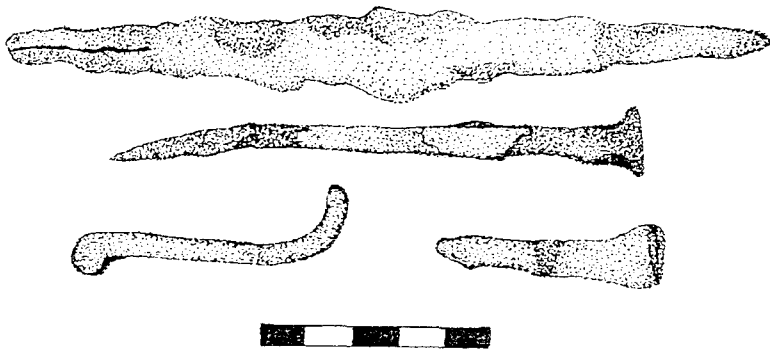
ภาพลายเส้นที่ 27 พระพิมพ์ดินเผาแบบที่ 1

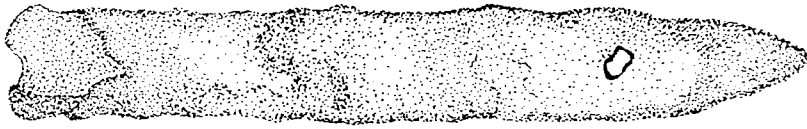
ภาพลายเส้นที่ 28 พระพิมพ์ดินเผาแบบที่ 2

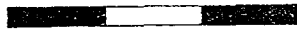
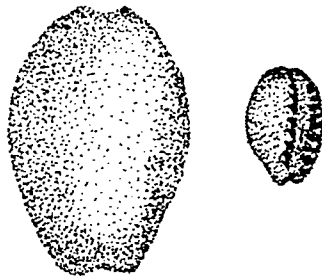
ภาพลายเส้นที่ 29 พระพิมพ์ดินเผาแบบที่ 3

ภาพลายเส้นที่ 30 ตัวอย่างตะปูโลหะ

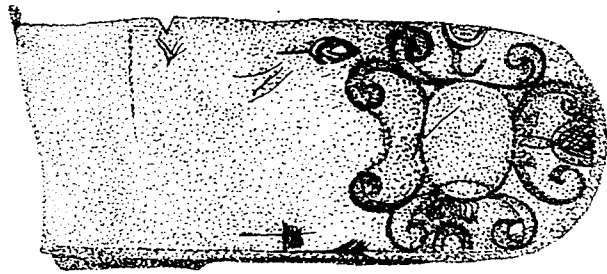
ภาพลายเส้นที่ 31 มีดโลหะ

ภาพลายเส้นที่ 32 เม็ยจัน

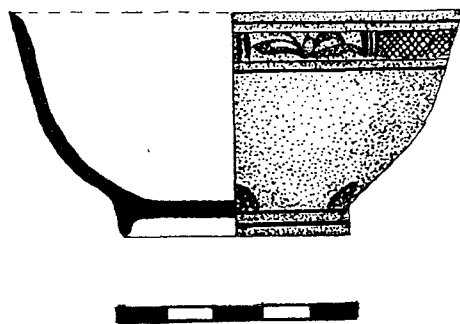
ภาพลายเส้นที่ 33 ตะกรุด

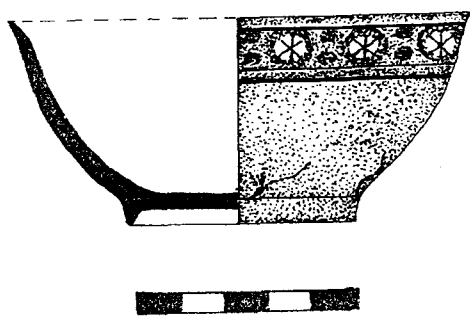
ภาพลายเส้นที่ 34 ฝาดลับสำริด

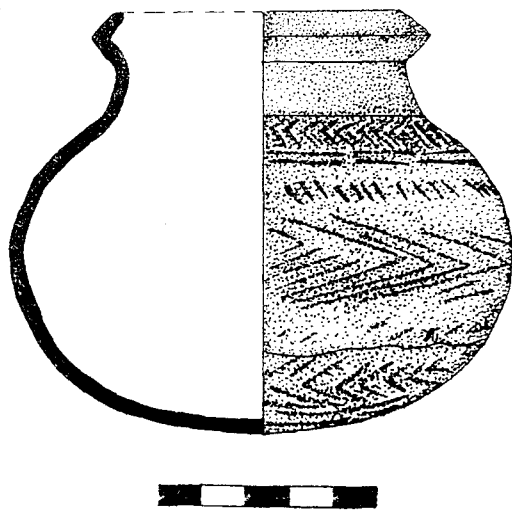
ภาพลายเส้นที่ 35 เงินพดด้วง

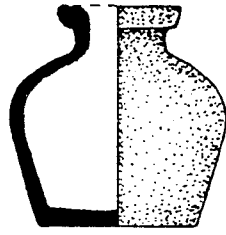
ภาพลายเส้นที่ 36 ภาชนะดินเผาหมายเลข 1

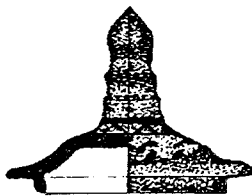
ภาพลายเส้นที่ 37 ภาชนะดินเผาหมายเลข 2

ภาพลายเส้นที่ 38 ภาชนะดินเผาหมายเลข 3

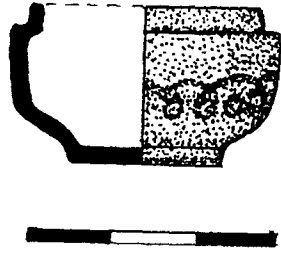
ภาพลายเส้นที่ 39 ภาชนะดินเผาหมายเลข 4

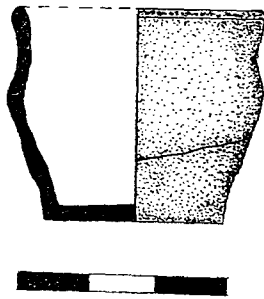
ภาพลายเส้นที่ 40 ภาชนะดินเผาหมายเลข 5

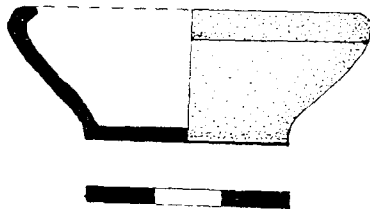
ภาพลายเส้นที่ 41 ภาชนะดินเผาหมายเลข 6

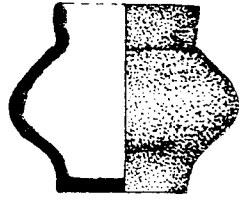
ภาพลายเส้นที่ 42 ภาพขณะดินเผาหมายเลข 7

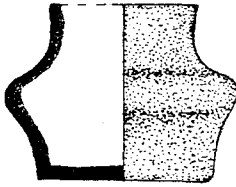
ภาพลายเส้นที่ 43 ภาพขณะดินเผาหมายเลข 8

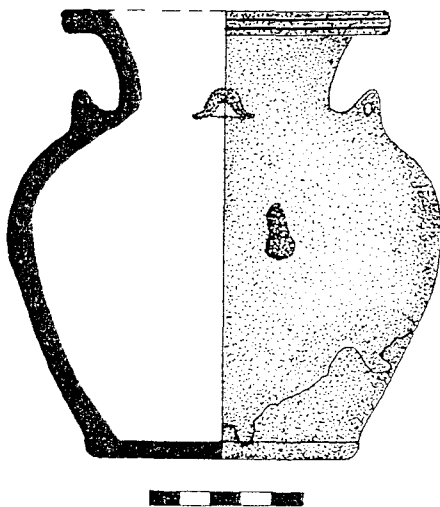
ภาพลายเส้นที่ 44 ภาพขณะดินเผาหมายเลข 9

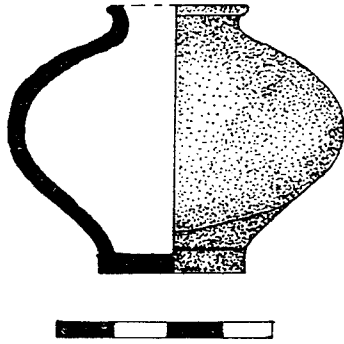
ภาพลายเส้นที่ 45 ภาพกระเบื้องดินเผาหมายเลข 10

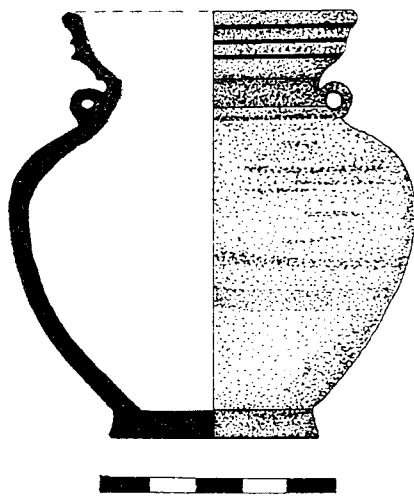
ภาพลายเส้นที่ 46 ภาพกระเบื้องดินเผาหมายเลข 11

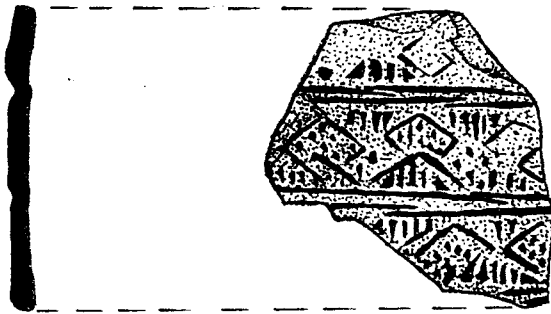
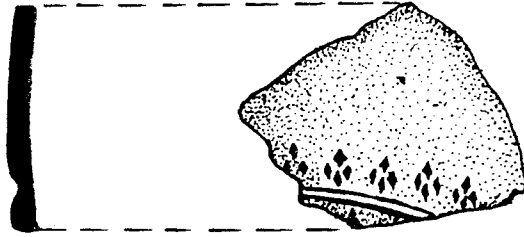
ภาพลายเส้นที่ 47 ภาพกระเบื้องดินเผาหมายเลข 12

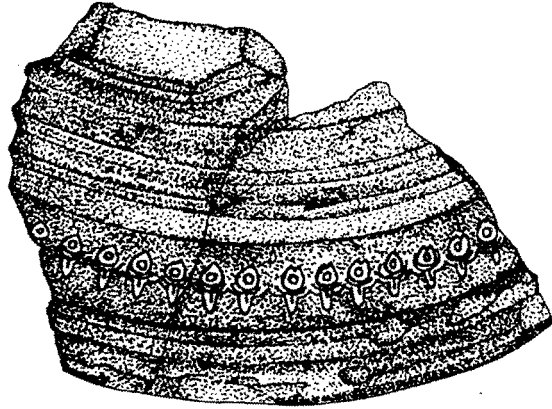

ภาพลายเส้นที่ 48 ภาพกระเบื้องดินเผาหมายเลข 13

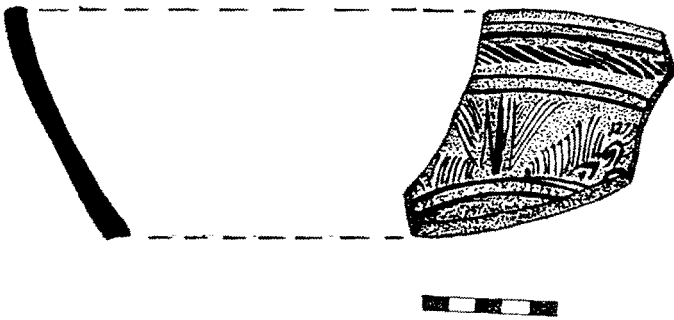

ภาพลายเส้นที่ 49 ภาพกระเบื้องดินเผาหมายเลข 14

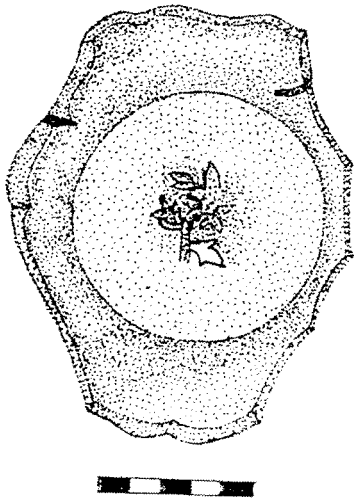

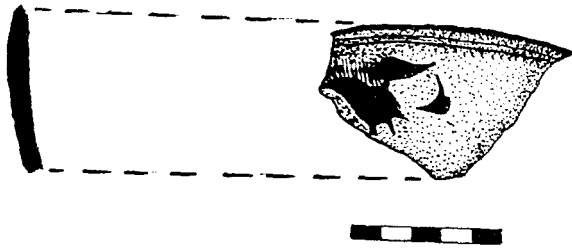
ภาพลายเส้นที่ 51 ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาบ้านบางปูน

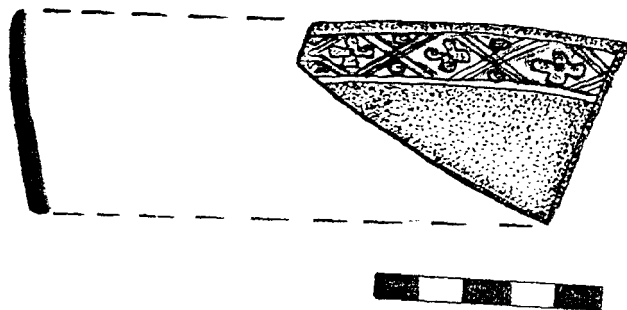
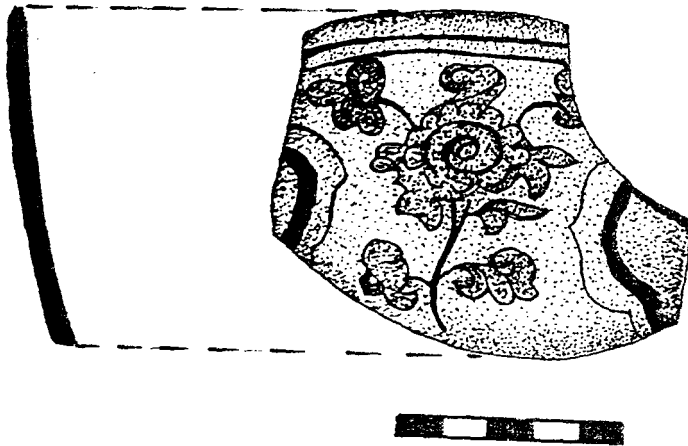
ภาพลายเส้นที่ 52 ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาสู่โขทัย

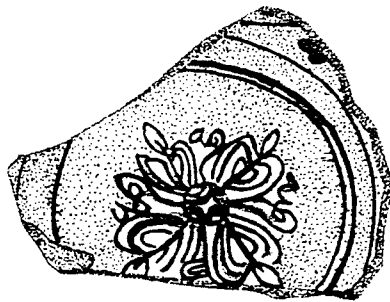
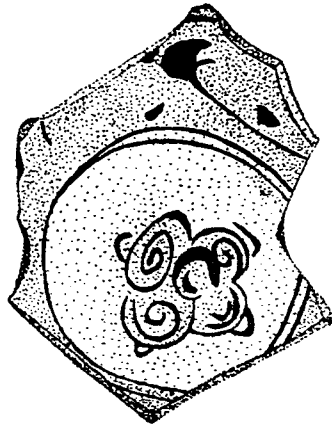
ภาพลายเส้นที่ 53 ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์ถัง

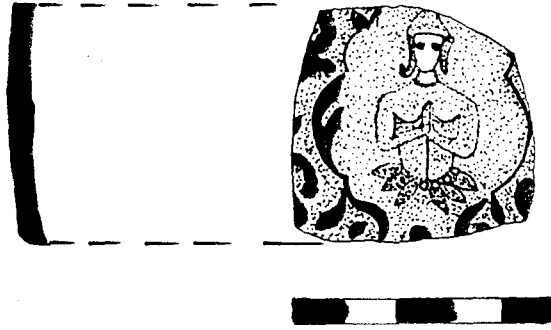

ภาพลายเส้นที่ 54 ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศญี่ปุ่น

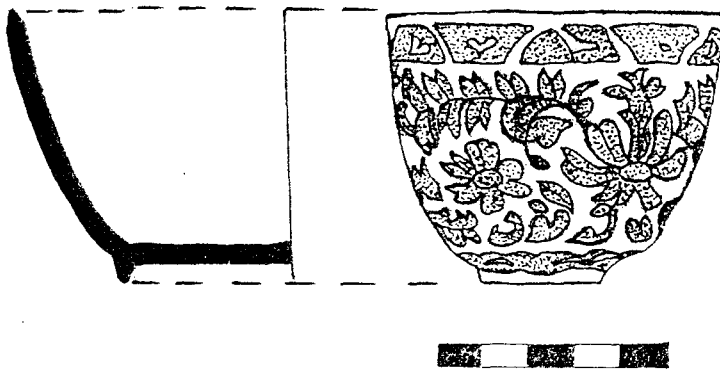

ภาพลายเส้นที่ 55 ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์หมิง

ภาพลายเส้นที่ 57 ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์ซิง

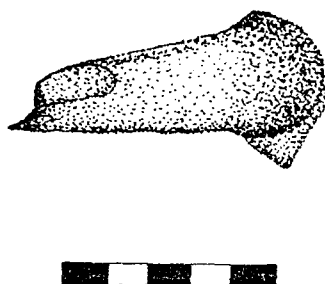
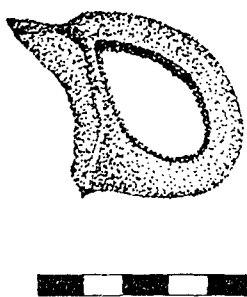

ภาพลายเส้นที่ 58 ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์ซิง

ภาพลายเส้นที่ 59

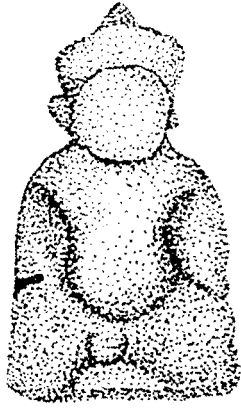
ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์ซิง

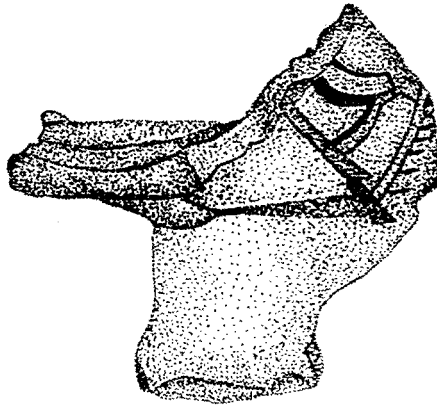
ภาพลายเส้นที่ 60

ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์ซิง

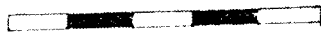
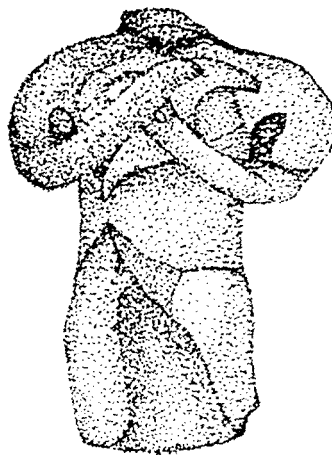
248

ภาพลายเส้นที่ 61 ประติมากรรมดินเผารูปนาคกล

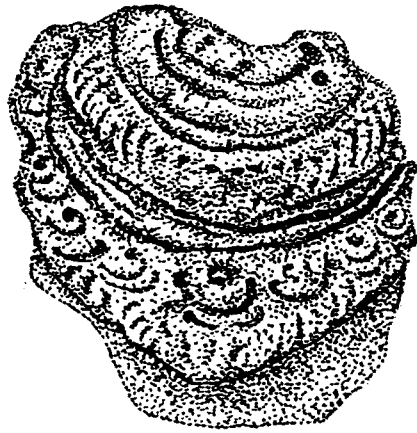
ภาพลายเส้นที่ 62 ส่วนเท้าของประติมากรรมดินเผารูปช้าง

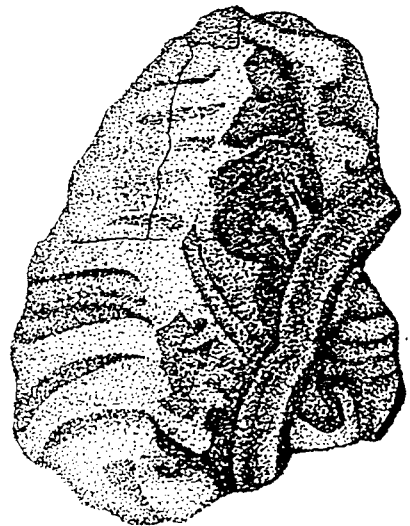
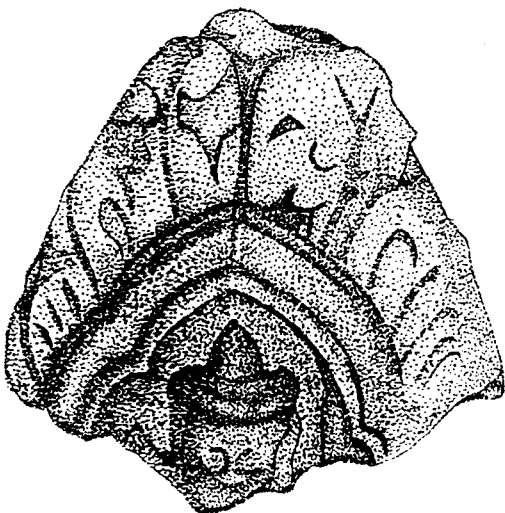
ภาพลายเส้นที่ 63 ประติมากรรมดินเผารูปสตรีผู้มเด็ก

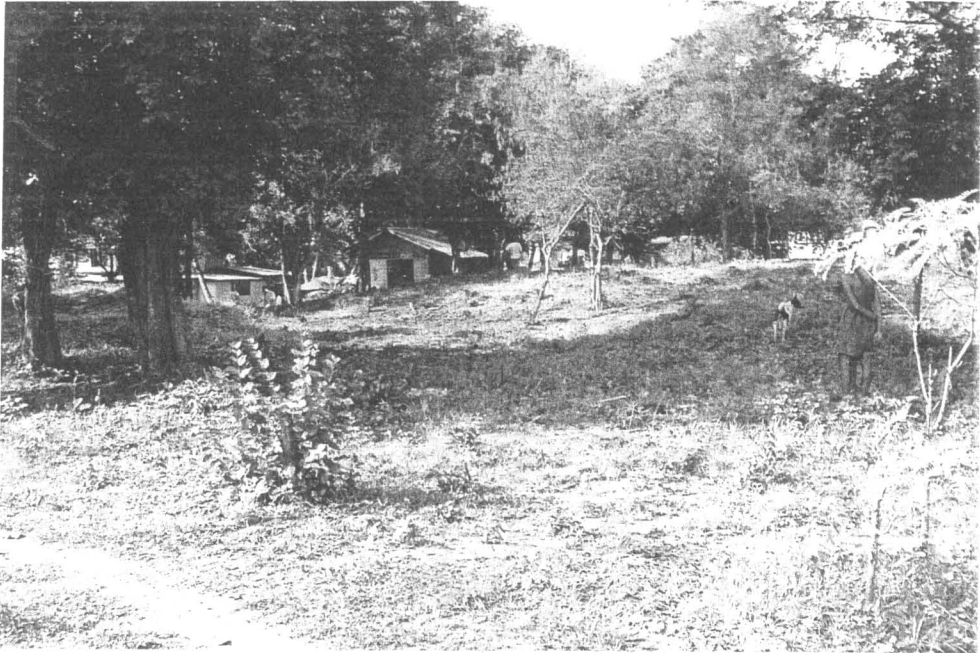
ภาพลายเส้นที่ 64 ประติมากรรมดินเผารูปสามเหลี่ยมโค้ง

ภาพลายเส้นที่ 65 ประติมากรรมดินเผารูปแผงคอสัตว์

ภาพลายเส้นที่ 66 ประติมากรรมหินลาทราเชอรูปบุคคล

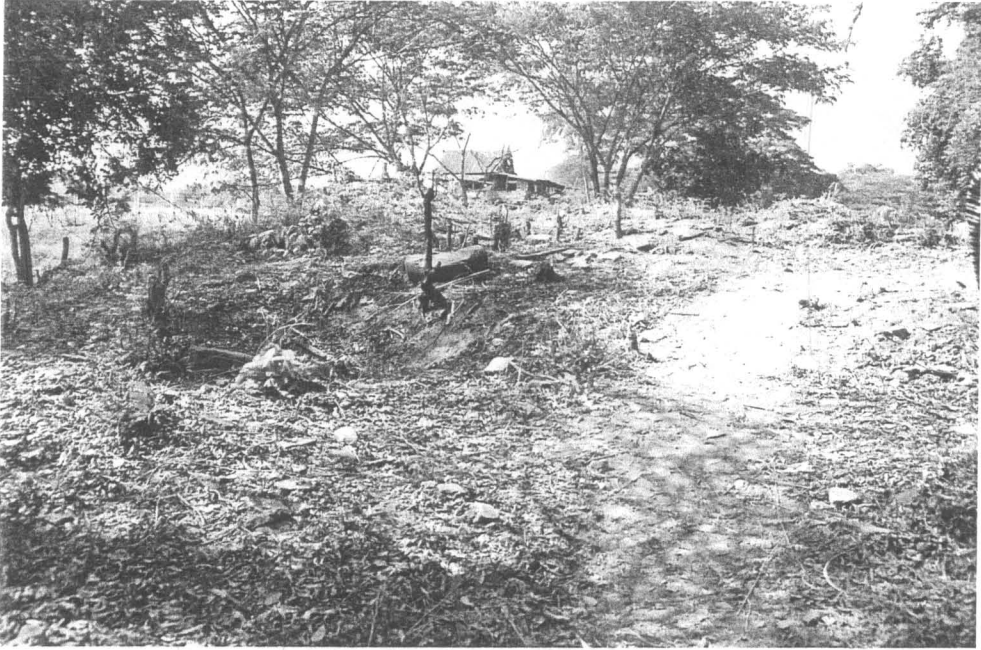
ภาพที่ 1

สภาพเนินดินแรกด้านเหนือก่อนการขุดแต่ง

ภาพที่ 2

สภาพเนินดินแรกด้านตะวันออกก่อนการขุดแต่ง

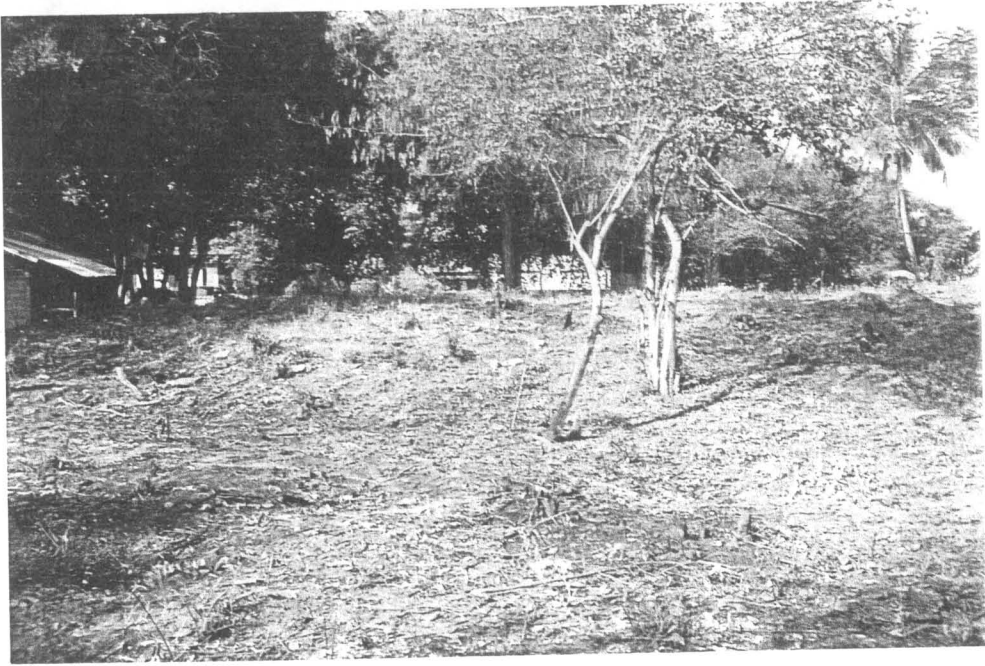
ภาพที่ 3

สภาพเนินดินแรกด้านตะวันออกก่อนการขุดแต่ง

ภาพที่ 4

สภาพเนินดินที่สองด้านใต้ก่อนการขุดแต่ง

ภาพที่ 5

สภาพพื้นที่ด้านตะวันออกของเนินดินแรกก่อนการขุดแต่ง

ภาพที่ 6

สภาพเนินดินที่สามด้านใต้ก่อนการขุดแต่ง

ภาพที่ 7

สภาพเนินดินที่สี่ด้านตะวันออกก่อนการขุดแต่ง

ภาพที่ 8

ขณะกำลังขุดแต่งฐานวิหารด้านใต้

ภาพที่ 9

ขณะกำลังขุดแต่งฐานวิหารด้านใต้

ภาพที่ 10

ขณะกำลังขุดแต่งฐานวิหารด้านตะวันตก

ภาพที่ 11

ขณะกำลังขุดแต่งฐานวิหารด้านตะวันตก

ภาพที่ 12

ขณะกำลังขุดแต่งฐานวิหารมุมตะวันตกเฉียงเหนือ

ภาพที่ 13

ขณะกำลังขุดแต่งฐานวิหารด้านตะวันตก

ภาพที่ 14

ขณะกำลังขุดแต่งพื้นวิหาร

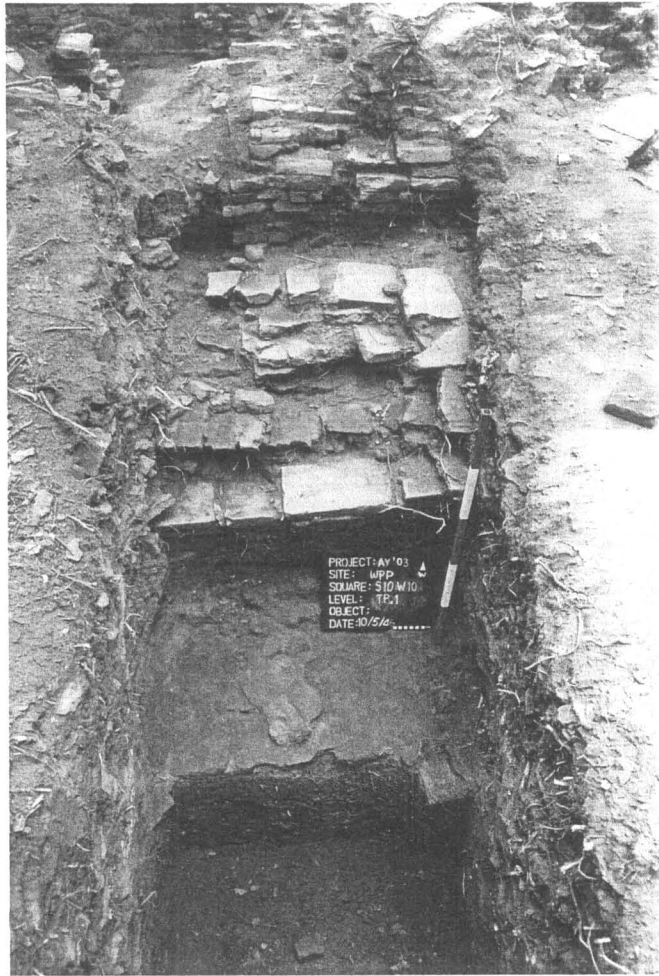
ภาพที่ 15

สภาพหลุมขุดทดสอบที่ 1 ภายหลังจากการขุดทดสอบ

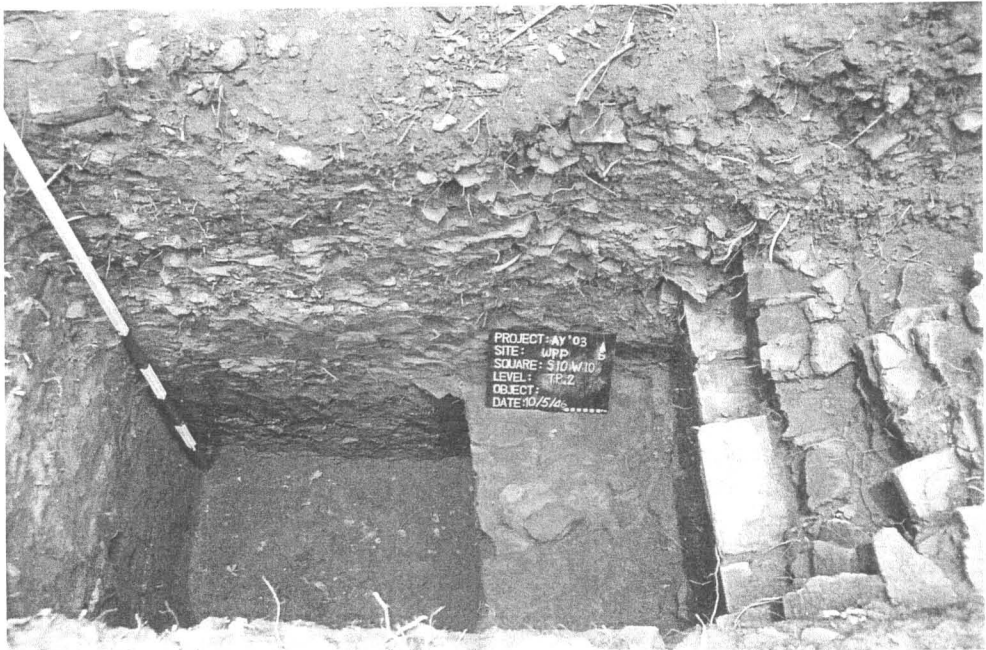
ภาพที่ 16

ผนังหลุมด้านเหนือของหลุมขุดทดสอบที่ 1

ภาพที่ 17

ผนังหลุมด้านตะวันตกของหลุมขุดทดสอบที่ 1

ภาพที่ 18

ผนังหลุมด้านใต้ของหลุมขุดทดสอบที่ 2

ภาพที่ 19

สภาพหลุมขุดทดสอบที่ 3,4และ5ภายหลังการขุดทดสอบ

ภาพที่ 20

ผนังหลุมด้านตะวันตกของหลุมขุดทดสอบที่ 3

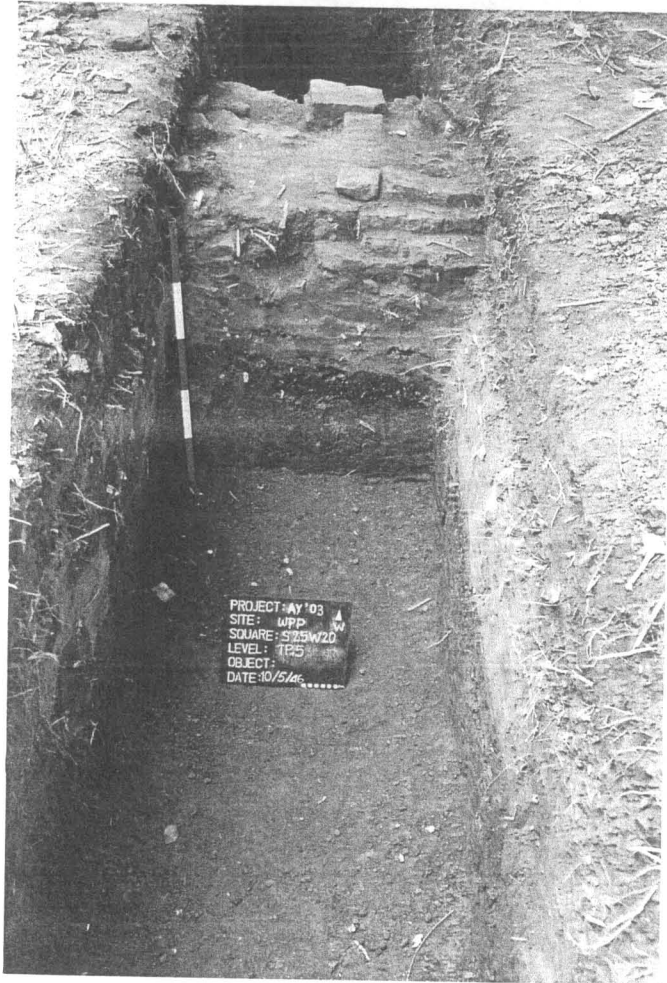
ภาพที่ 21

ผนังหลุมด้านตะวันตกของหลุมขุดทดสอบที่ 4

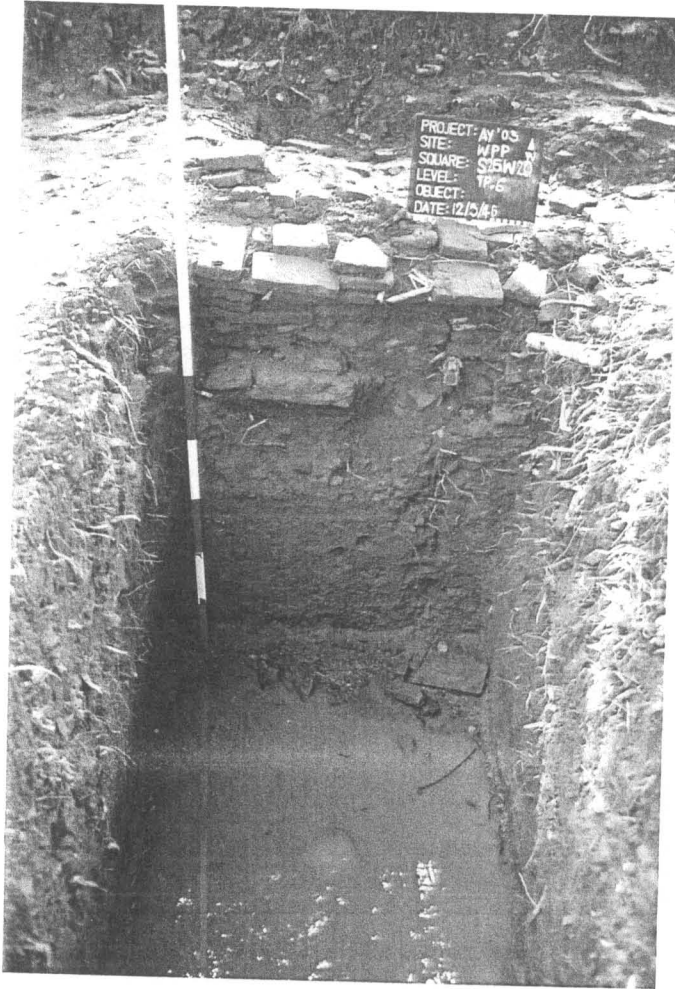
ภาพที่ 22

ผนังหลุมด้านตะวันตกของหลุมขุดทดสอบที่ 5

ภาพที่ 23

ผนังหลุมด้านตะวันตกของหลุมขุดทดสอบที่ 5

ภาพที่ 24

ผนังหลุมด้านตะวันตกของหลุมขุดทดสอบที่ 6

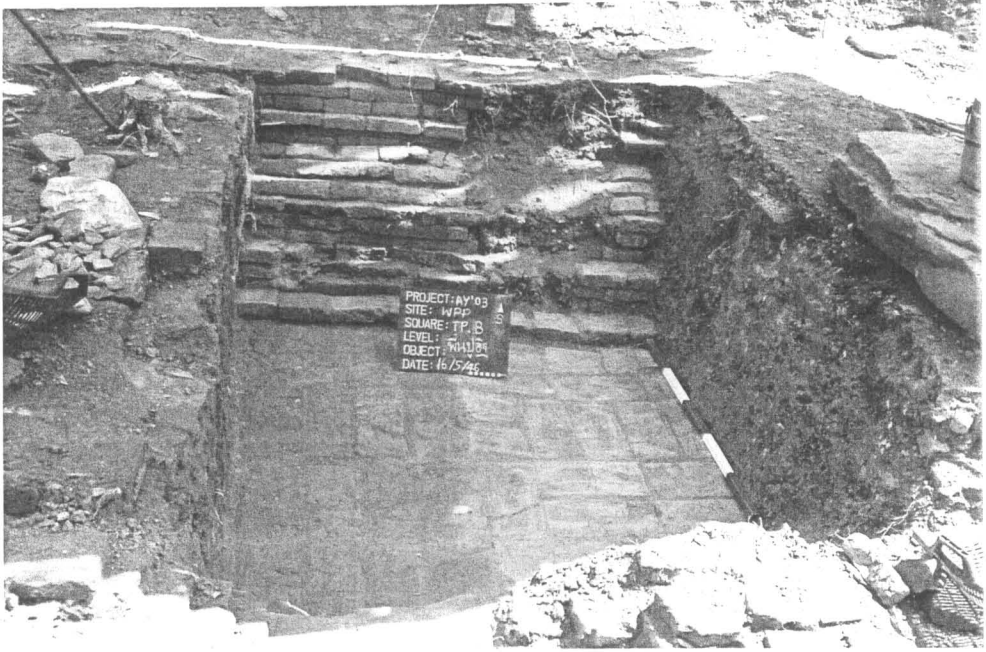
ภาพที่ 25

ผนังหลุมด้านเหนือของหลุมขุดทดสอบที่ 7

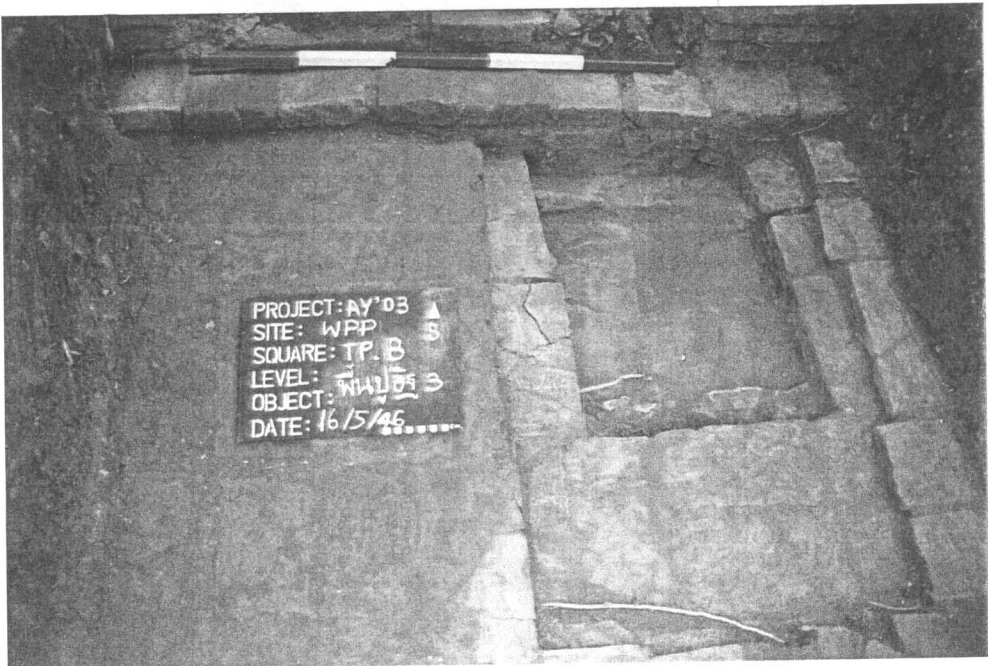
ภาพที่ 26

ผนังหลุมด้านใต้ของหลุมขุดทดสอบที่ 7

ภาพที่ 27

ผนังหลุมด้านใต้ของหลุมขุดทดสอบที่ 8

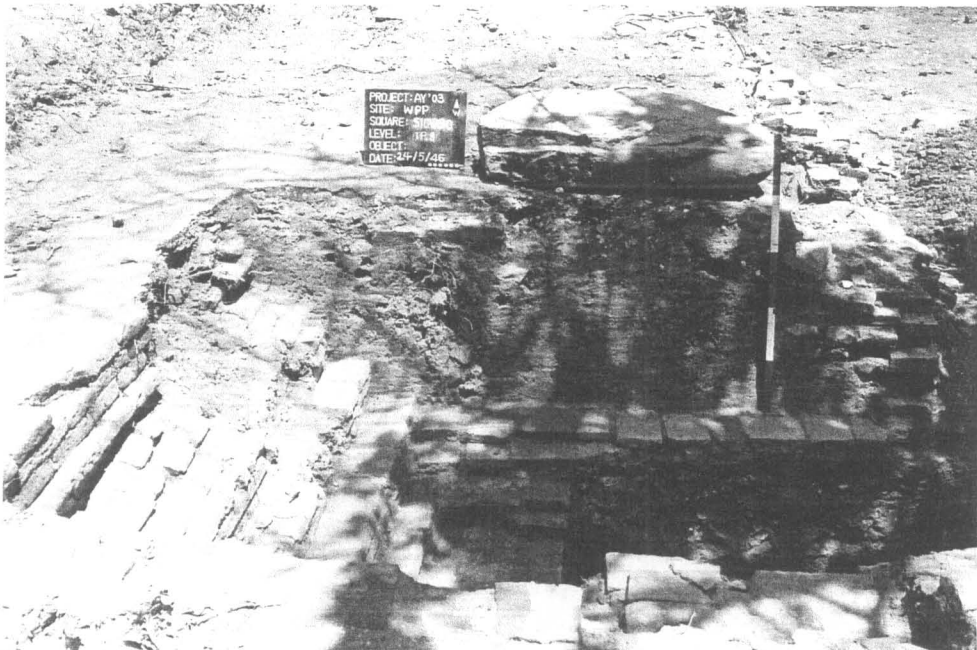
ภาพที่ 28

อิฐปูพื้นภายในหลุมขุดทดสอบที่ 8

ภาพที่ 29

อิฐปูพื้นภายในหลุมขุดทดสอบที่ 8

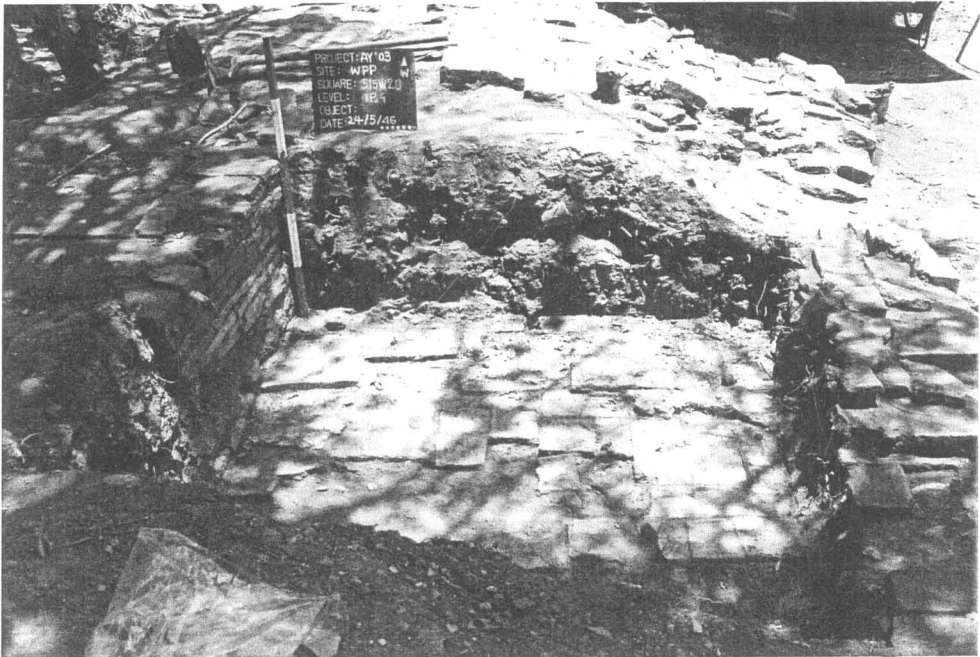
ภาพที่ 30

ผนังหลุมด้านตะวันตกของหลุมขุดทดสอบที่ 8

ภาพที่ 31

ผนังหลุมด้านใต้ของหลุมขุดทดสอบที่ 8

ภาพที่ 32

ผนังหลุมด้านตะวันตกของหลุมขุดทดสอบที่ 9

ภาพที่ 33

ผนังหลุมด้านเหนือของหลุมขุดทดสอบที่ 10

ภาพที่ 34

ผนังหลุมด้านตะวันตกของหลุมขุดทดสอบที่ 10

ภาพที่ 35

ผนังหลุมด้านเหนือของหลุมขุดทดสอบที่ 11

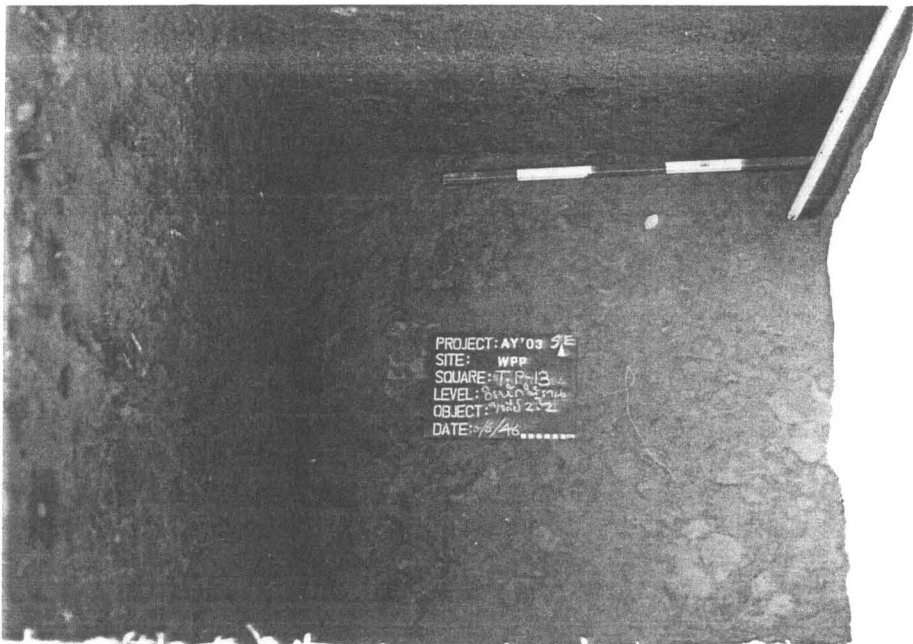
ภาพที่ 36

ผนังหลุมด้านใต้ของหลุมขุดทดสอบที่ 11

ภาพที่ 37

ผนังหลุมด้านใต้ของหลุมขุดทดสอบที่ 12

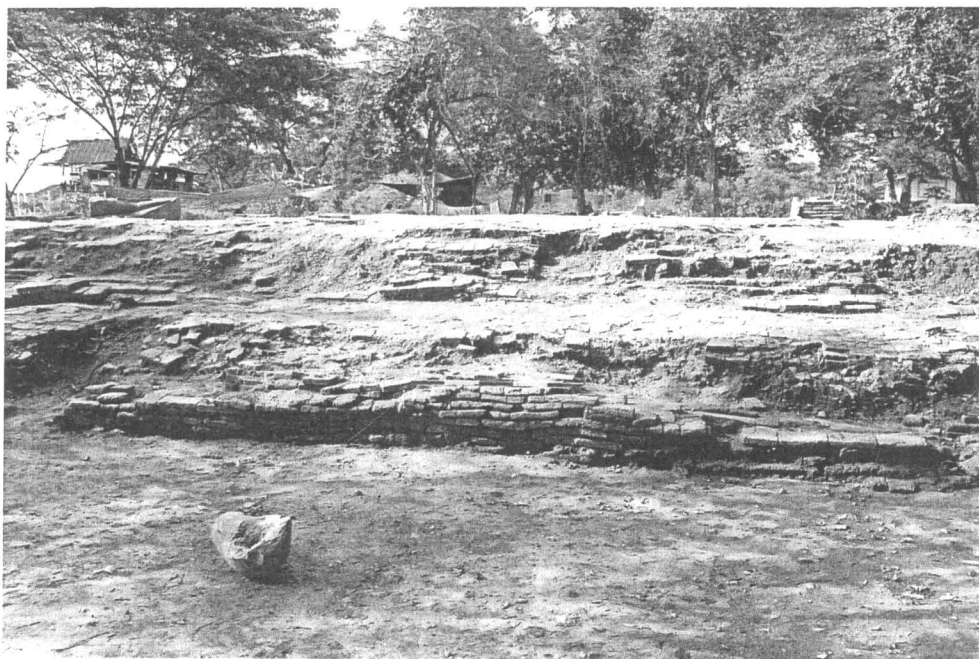
ภาพที่ 38

เศษอิฐแตกหักพบภายในหลุมขุดทดสอบที่ 13

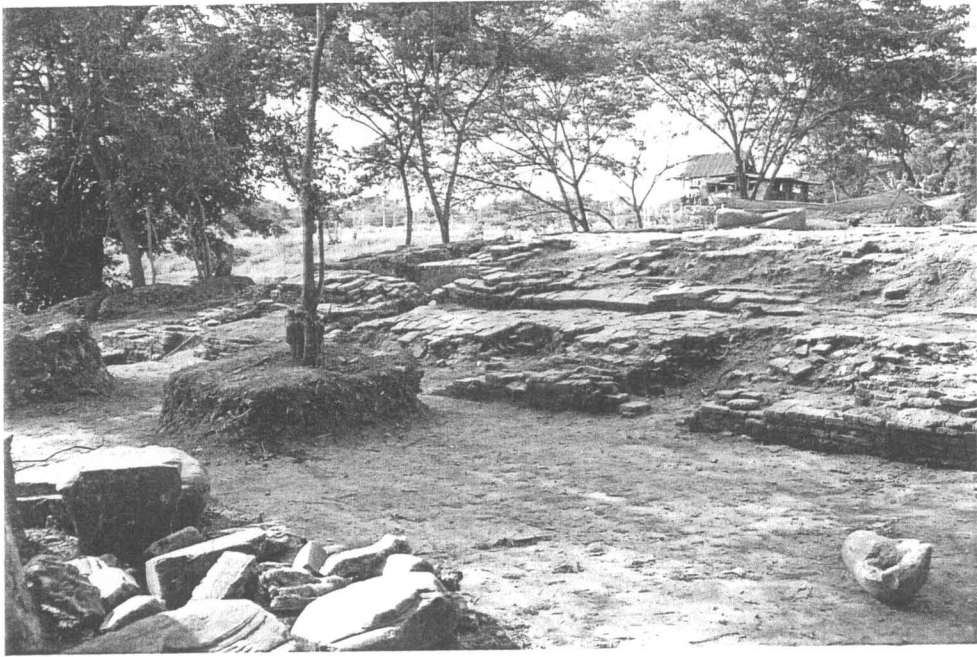
ภาพที่ 39

สภาพวิหารด้านตะวันออกภายหลังการขุดแต่ง

ภาพที่ 40

สภาพวิหารด้านใต้ภายหลังการขุดแต่ง

ภาพที่ 41

สภาพวิหารด้านใต้หลังการขุดแต่ง

ภาพที่ 42

สภาพวิหารด้านใต้หลังการขุดแต่ง

ภาพที่ 43

สภาพวิหารมูมด้านตะวันตกเฉียงเหนือภายหลังจากการขุดแต่ง

ภาพที่ 44

สภาพมุขหลังด้านตะวันตกของวิหารภายหลังจากการขุดแต่ง

ภาพที่ 45

สภาพพาไลด้านเหนือของวิหารภายหลังการขุดแต่ง

ภาพที่ 46

สภาพวิหารด้านเหนือภายหลังการขุดแต่ง

ภาพที่ 47

สภาพพลาไลด้านเหนือของวิหารภายหลังการขุดแต่ง

ภาพที่ 48

สภาพพาไลด้านเหนือของวิหารภายหลังการขุดแต่ง

ภาพที่ 49

สภาพพาไลด้านใต้ของวิหารภายหลังการขุดแต่ง

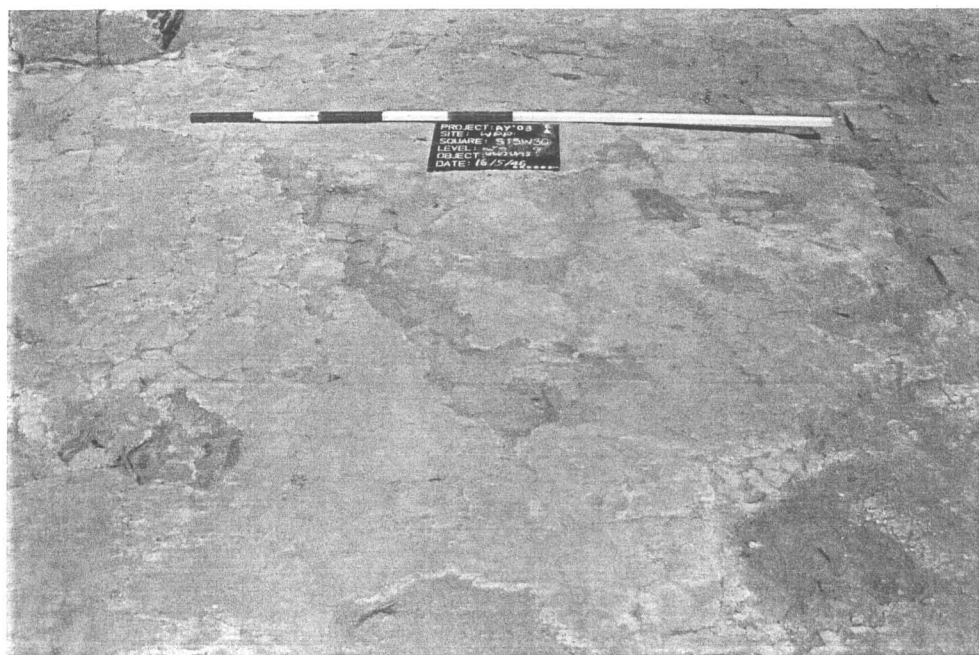
ภาพที่ 50

สภาพพาไลด้านใต้ของวิหารภายหลังการขุดแต่ง

ภาพที่ 51

สภาพพื้นวิหารภายหลังการขุดแต่ง

ภาพที่ 52

สภาพพื้นวิหารภายหลังการขุดแต่ง

ภาพที่ 53

บัวคว่ำมูมนั่งวิหารมุตตะวันตกเฉียงใต้

ภาพที่ 54

เสาวิหารระยะที่สี่

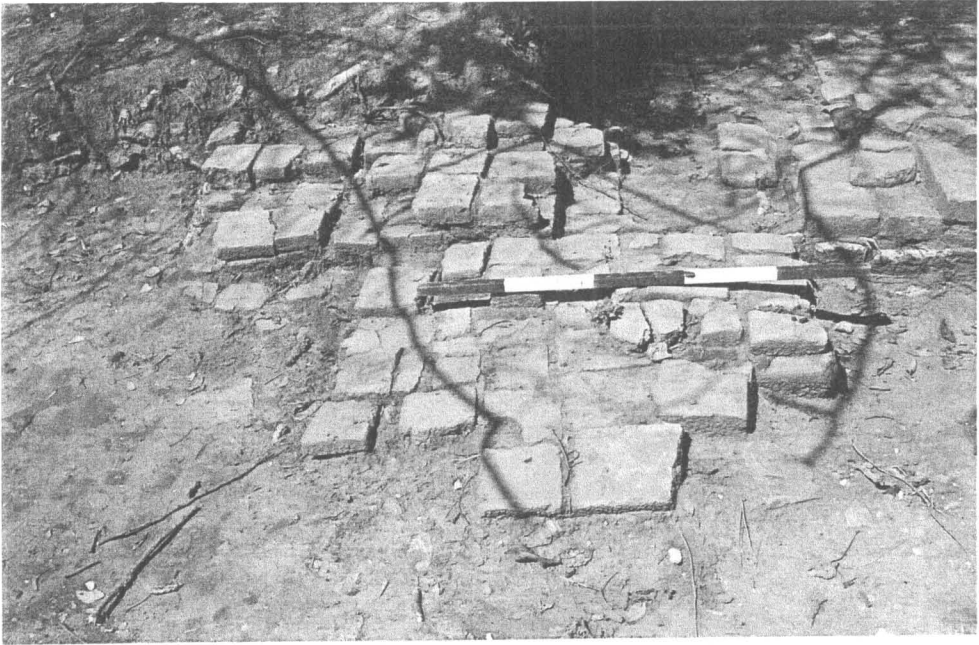
ภาพที่ 57

รูปหลุมเสารูปแปดเหลี่ยมของงานก่อสร้างวิหารระยะแรก

ภาพที่ 58

บันไดข้างด้านใต้ของงานก่อสร้างวิหารระยะที่สี่

ภาพที่ 59 บันไดข้างด้านเหนือของงานก่อสร้างวิหารระยะที่สี่

ภาพที่ 60 ขณะขุดแต่งฐานวิหารระยะแรก

ภาพที่ 61

สภาพฐานและบันไดของวิหารระยะแรก

ภาพที่ 62

ลวดลายปูนปั้นพบบนพื้นวิหารระยะแรก

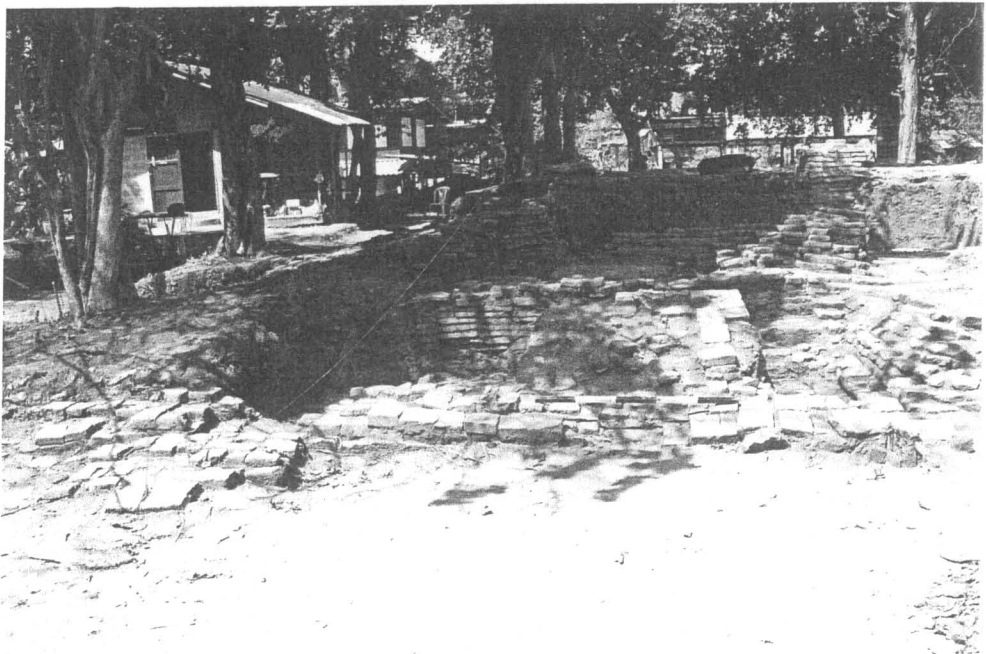
ภาพที่ 63 สภาพเสถียรในประธานของวิหารระยะที่สี่

ภาพที่ 64 ขณะขุดแต่งอิฐปูพื้นรอบวิหารระยะแรก

ภาพที่ 65 สภาพบันไดหน้าปีกเหนือของงานก่อสร้างวิหารระยะแรก

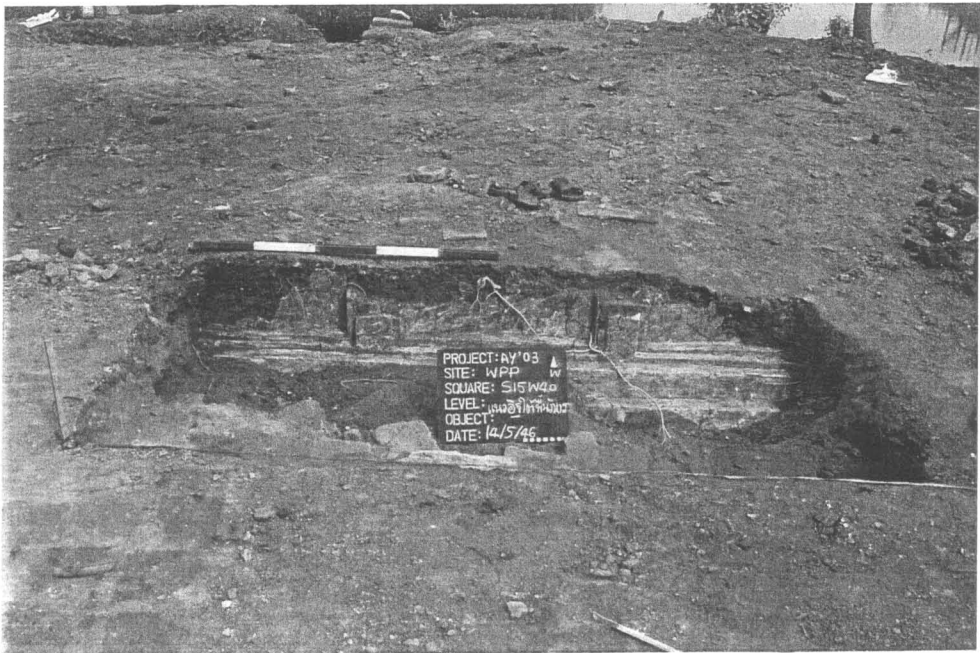

ภาพที่ 66 งานก่อสร้างวิหารระยะที่สี่ซ้อนทับงานก่อสร้างวิหารระยะแรกถึงสาม

ภาพที่ 67

ร่องรอยฐานตึกซึ่งพบใต้พื้นวิหารของงานก่อสร้างระยะที่สี่

ภาพที่ 68

ร่องรอยฐานตึกซึ่งพบใต้พื้นวิหารของงานก่อสร้างระยะที่สี่

ภาพที่ 69

ร่องรอยฐานชุกชีพบใต้พื้นวิหารของงานก่อสร้างระยะที่สี่

ภาพที่ 70

ลักษณะกรอบช่องสี่เหลี่ยมประดับฐานชุกชีระยะแรก

ภาพที่ 71

ร่องรอยการขุดเจาะฐานซุกซีระยะแรก

ภาพที่ 72

ลักษณะของฐานชุกชีระยะแรก

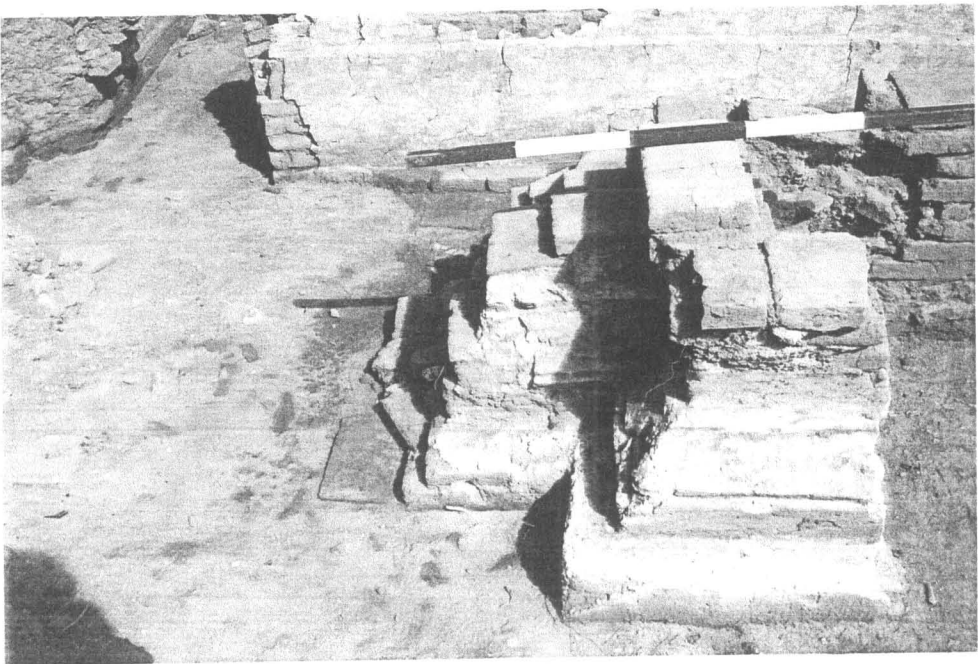
ภาพที่ 73

ขณะขุดแต่งฐานพระอินทร์หน้าฐานชุกชีระยะแรก

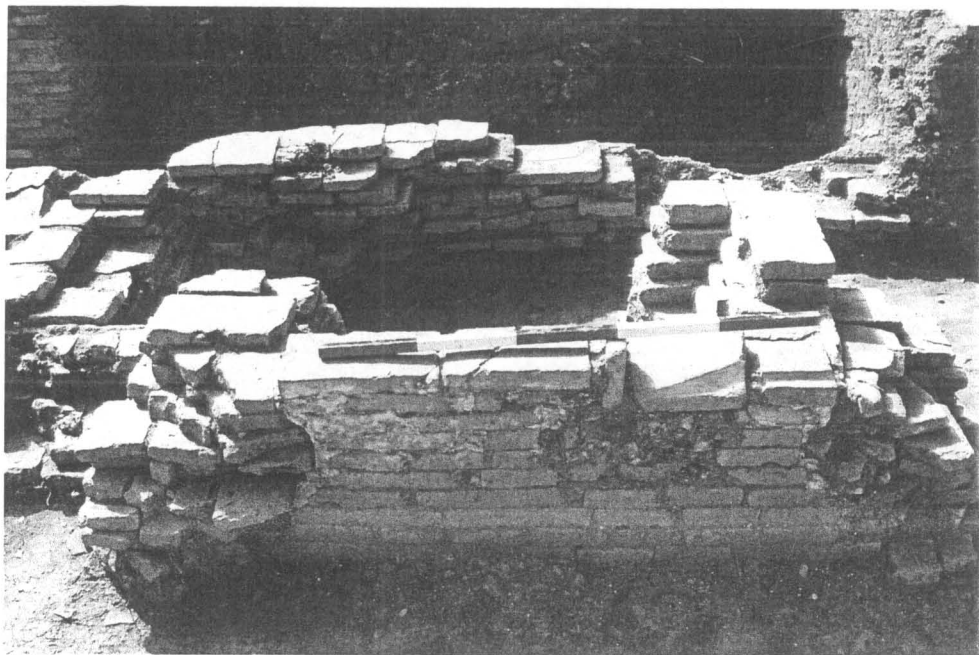
ภาพที่ 74

สภาพฐานพระอินทร์ภายหลังการขุดแต่ง

ภาพที่ 75

สภาพฐานพระอินทร์ภายหลังการขุดแต่ง

ภาพที่ 76

ฐานพระอินทร์ด้านตะวันตกภายหลังการขุดแต่ง

ภาพที่ 77

สภาพฐานชุกชีและฐานพระอินทร์ของงานก่อสร้างวิหารระยะแรก

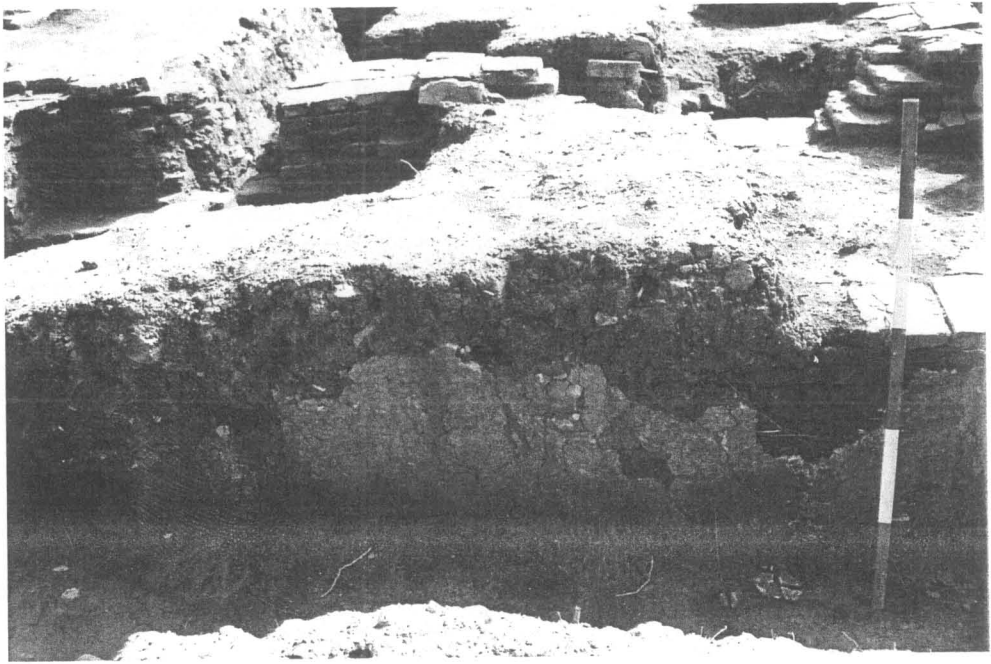
ภาพที่ 78

ลักษณะฐานชุกชีระยะที่สอง

ภาพที่ 79

ลักษณะฐานชุกชีระยะที่สองด้านใต้

ภาพที่ 80

ลักษณะฐานชุกชีระยะที่สองด้านใต้

ภาพที่ 81

สภาพการก่อสร้างชั้นทับฐานชุกชี

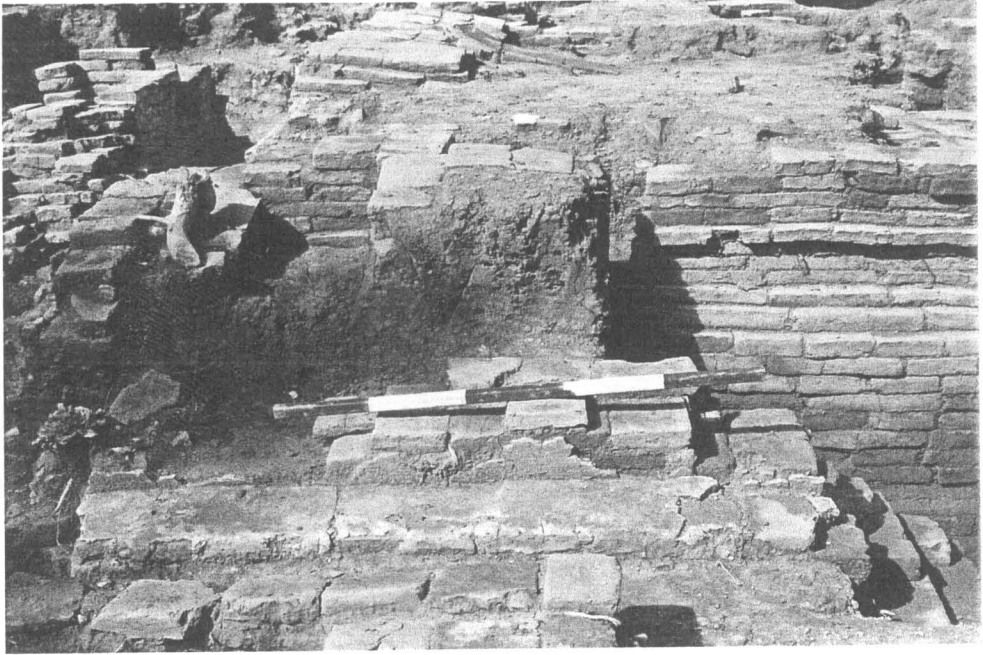
ภาพที่ 82

ลักษณะฐานชุกชีระยะที่สาม

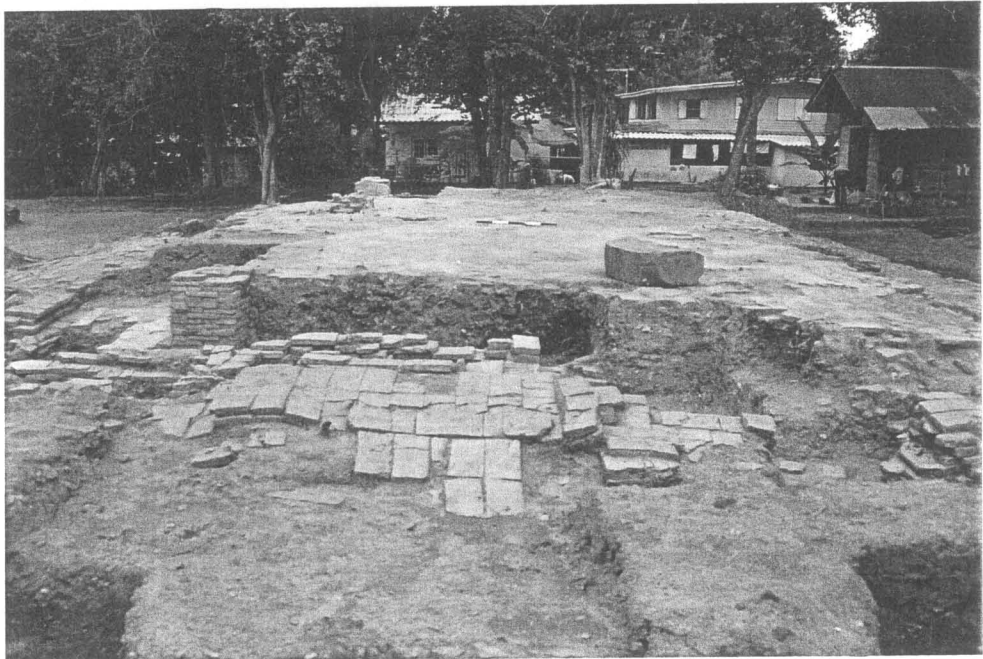
ภาพที่ 83

ลักษณะฐานชุกชีระยะที่สี่

ภาพที่ 84

ลักษณะฐานชุกชีระยะที่สี่

ภาพที่ 85

พื้นวิหารภายหลังการขุดแต่ง

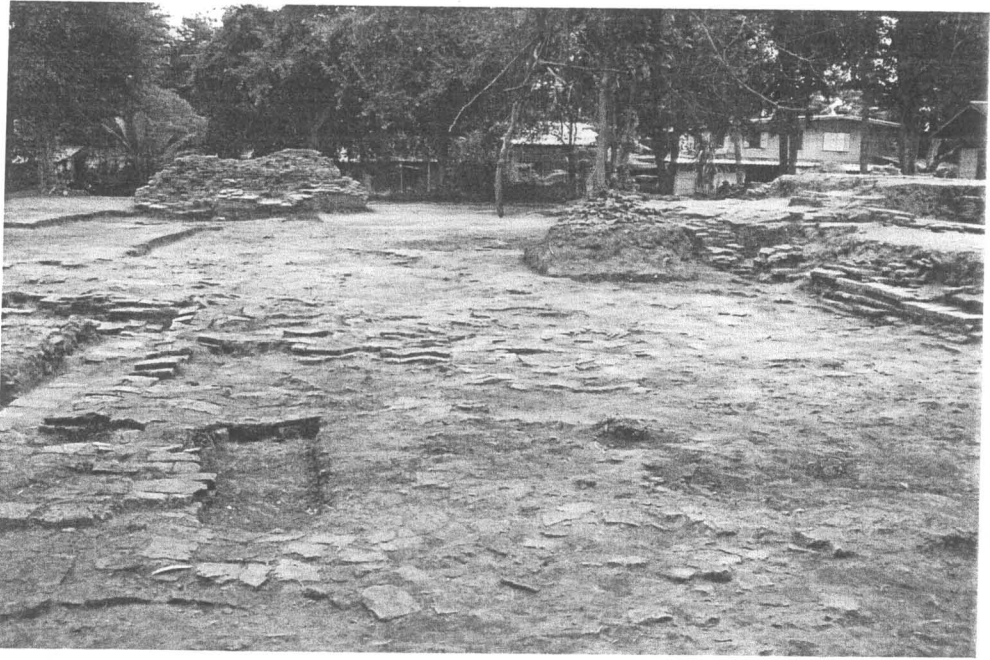
ภาพที่ 86

สภาพพื้นที่ด้านเหนือของวิหารขณะขุดแต่ง

ภาพที่ 87

สภาพพื้นที่ด้านเหนือของวิหารขณะขุดแต่ง

ภาพที่ 88

สภาพพื้นที่ด้านเหนือของวิหารขณะขุดแต่ง

ภาพที่ 89

สภาพพื้นที่ด้านเหนือของวิหารขณะขุดแต่ง

ภาพที่ 90

ขณะชุดแต่งเจดีย์หมายเลข 2.1

ภาพที่ 91

ขณะชุดแต่งเจดีย์หมายเลข 2.1

ภาพที่ 92

เจดีย์หมายเลข 2.1 ด้านเหนือภายหลังจากการขุดแต่ง

ภาพที่ 93

เจดีย์หมายเลข 2.1 ด้านตะวันออกภายหลังจากการขุดแต่ง

ภาพที่ 94

เจดีย์หมายเลข 2.1 ด้านใต้ภายหลังการขุดแต่ง

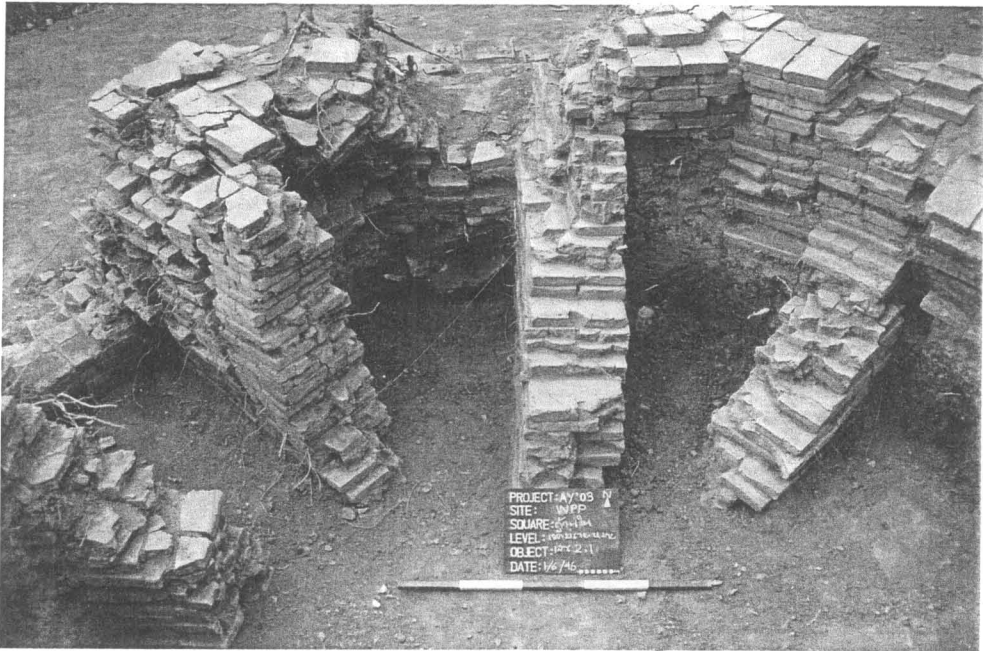
ภาพที่ 95

เจดีย์หมายเลข 2.1 ด้านตะวันตกภายหลังการขุดแต่ง

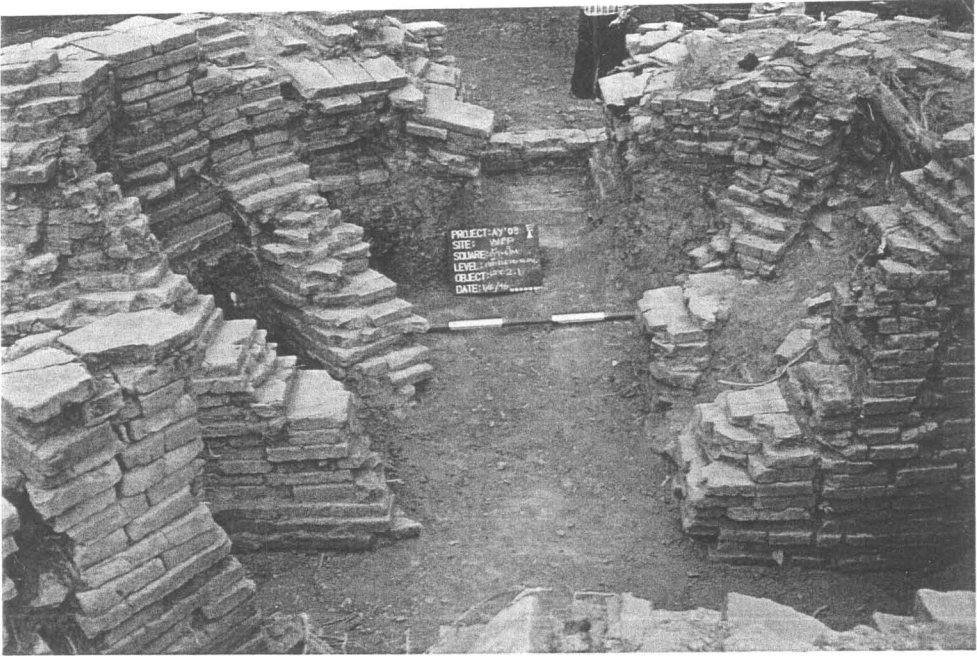
ภาพที่ 96

บัวลูกฟักประดับเจดีย์หมายเลข 2.1

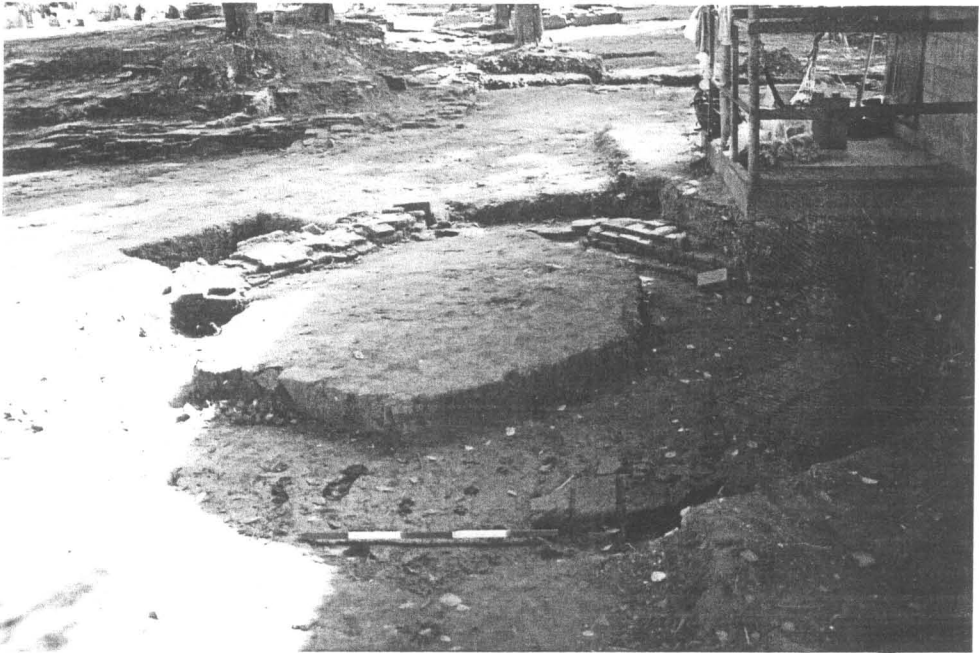
ภาพที่ 97

สภาพแนวแกนแปดแฉกภายในเจดีย์หมายเลข 2.1

ภาพที่ 98

สภาพแนวแกนแปดแฉกภายในเจดีย์รายหมายเลข 2.1

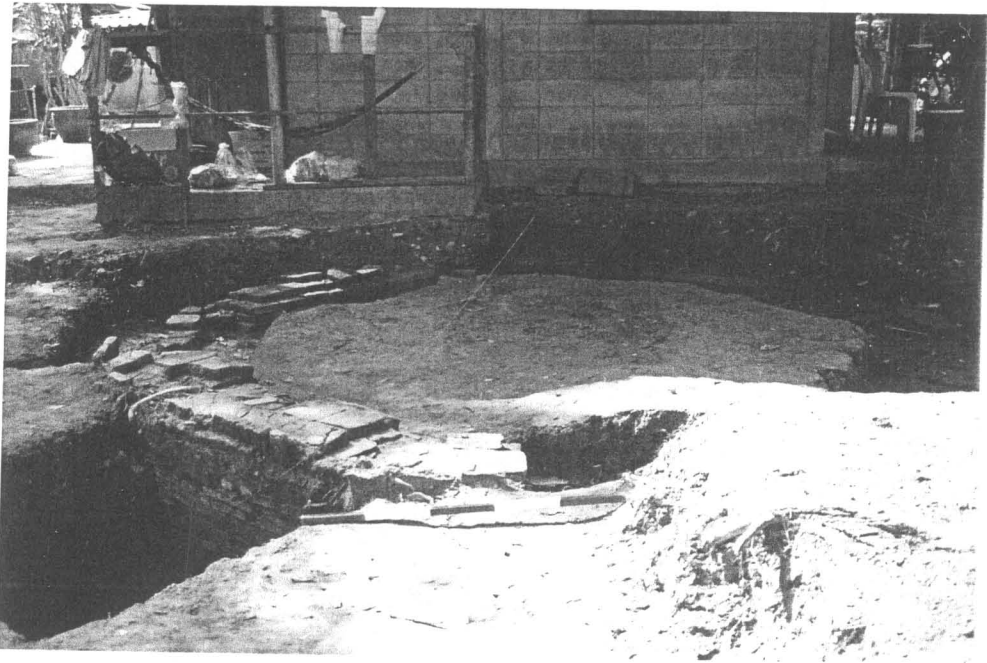
ภาพที่ 99

เจดีย์รายหมายเลข 2.2 ภายหลังจากการขุดแต่ง

ภาพที่ 100

เจดีย์รายนหมายเลข 2.2 ภายหลังจากการขุดแต่ง

ภาพที่ 101

เจดีย์รายนหมายเลข 2.2 ภายหลังจากการขุดแต่ง

ภาพที่ 102 ไหบรรจุอัฐิพบบริเวณฐานด้านตะวันตกของเจดีย์รายหมายเลข 2.2

ภาพที่ 103

เจดีย์รายหมายเลข 2.3 ด้านตะวันออกภายหลังจากการขุดแต่ง

ภาพที่ 104

เสาแปดเหลี่ยมพบภายในเจดีย์รายหมายเลข 2.3

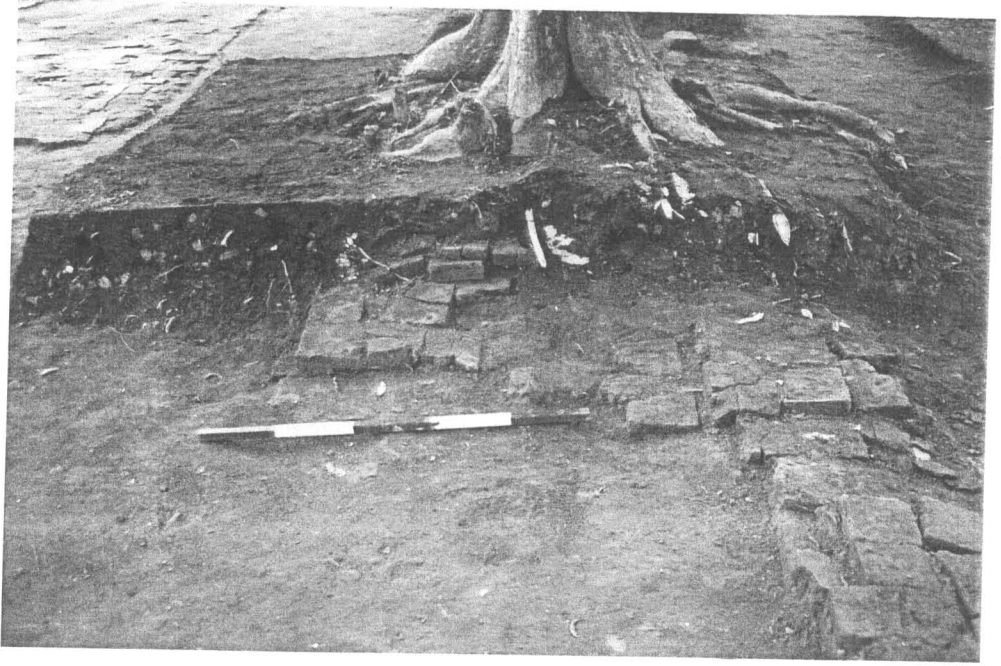
ภาพที่ 105

ขณะขุดแต่งกำแพงวัดด้านตะวันตก

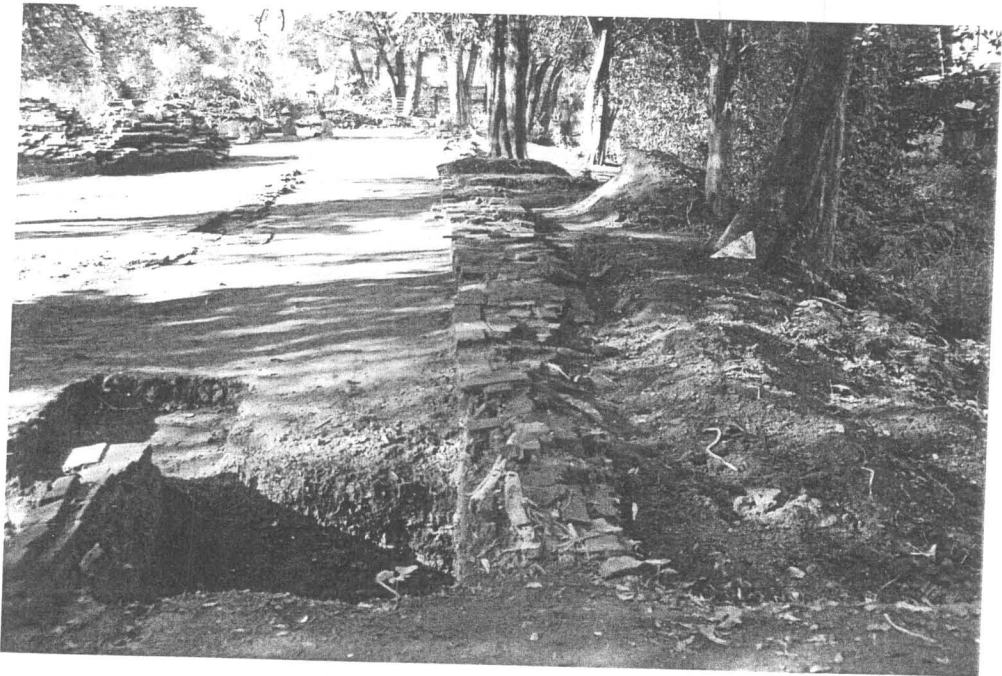
ภาพที่ 106

กำแพงวัดด้านเหนือภายหลังการขุดแต่ง

ภาพที่ 107

สภาพช่องประตูทางเข้าออกของกำแพงวัดด้านเหนือ

ภาพที่ 108

กำแพงวัดด้านตะวันออกภายหลังการขุดแต่ง

ภาพที่109

กำแพงวัดด้านใต้ภายหลังการขุดแต่ง

ภาพที่110

สภาพช่องประตูทางเข้าออกของกำแพงวัดด้านใต้

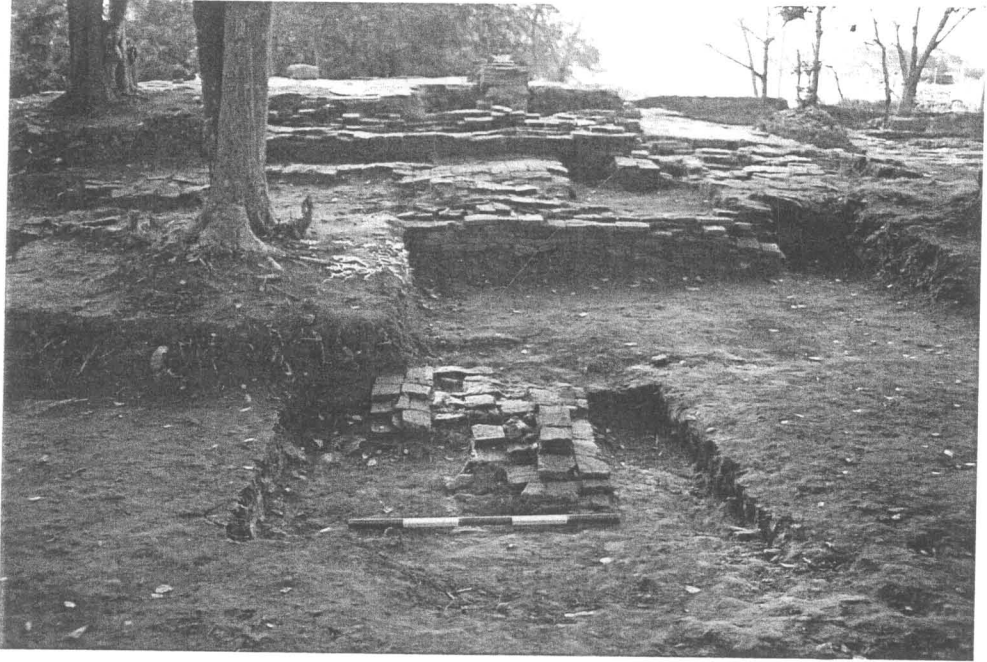
ภาพที่111

กำแพงวัดด้านตะวันตกภายหลังการขุดแต่ง

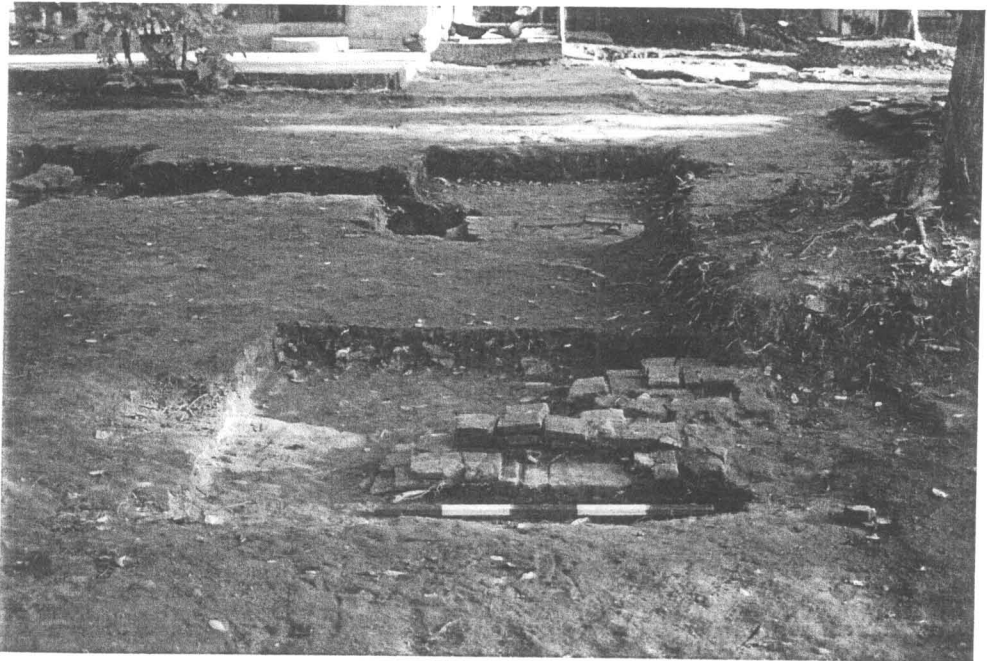
ภาพที่112

กำแพงวัดด้านตะวันตกภายหลังการขุดแต่ง

ภาพที่113

แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหมายเลข 4 ภายหลังจากการขุดแต่ง

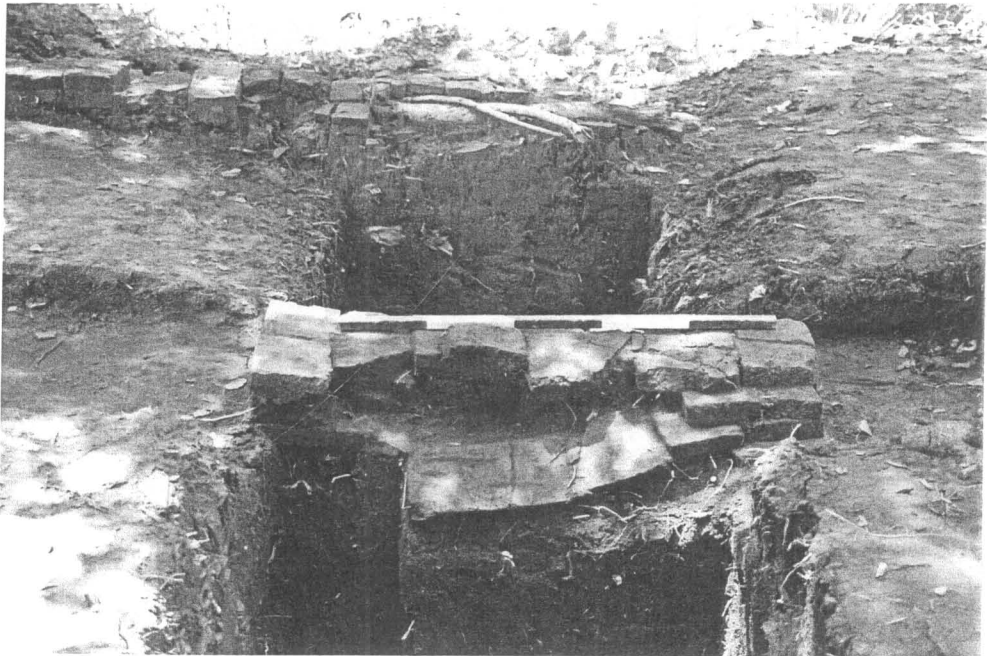
ภาพที่114

แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหมายเลข 4 ภายหลังจากการขุดแต่ง

ภาพที่ 115

แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหมายเลข 4 ภายหลังจากการขุดแต่ง

ภาพที่ 116

แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหมายเลข 5 ภายหลังจากการขุดแต่ง

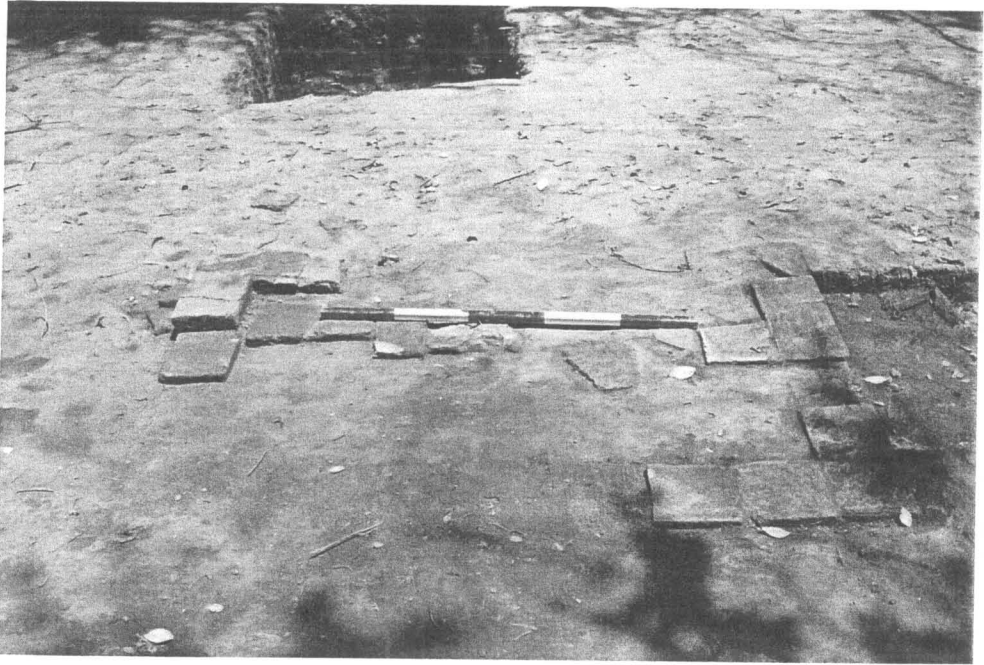
ภาพที่ 117

แนวอิฐหมายเลข 6 ภายหลังจากการขุดแต่ง

ภาพที่ 118

แนวอิฐหมายเลข 6 ภายหลังจากการขุดแต่ง

ภาพที่ 119

แนวอิฐหมายเลข 6 ภายหลังจากการขุดแต่ง

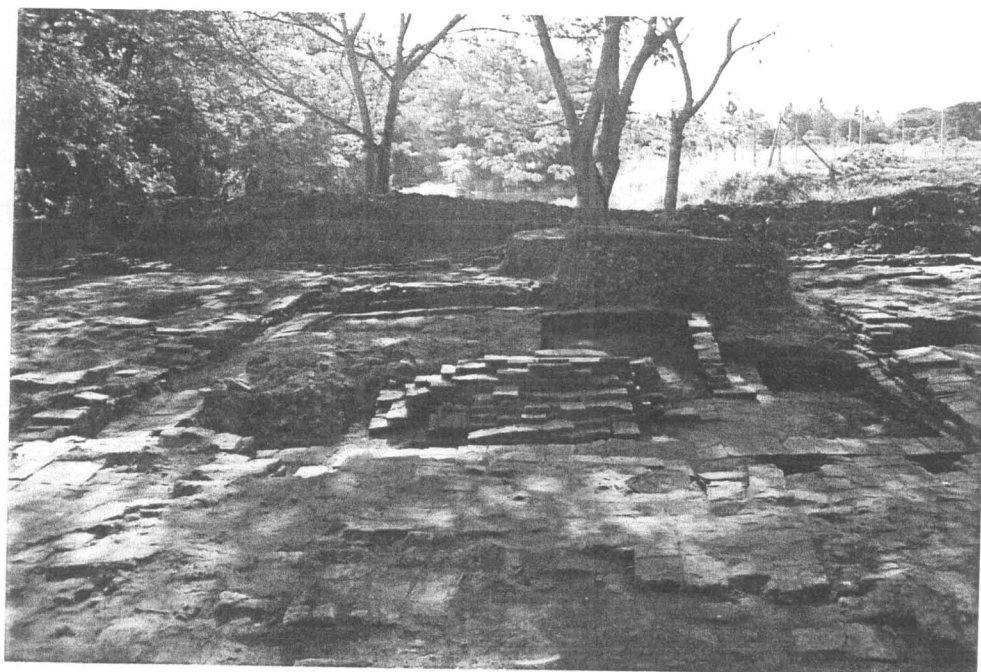

ภาพที่ 120

ขณะขุดแต่งแนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหมายเลข 7

ภาพที่121 แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหมายเลข 7 ด้านเหนือภายหลังจากการขุดแต่ง

ภาพที่122 แนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหมายเลข 7 ด้านตะวันออกภายหลังจากการขุดแต่ง

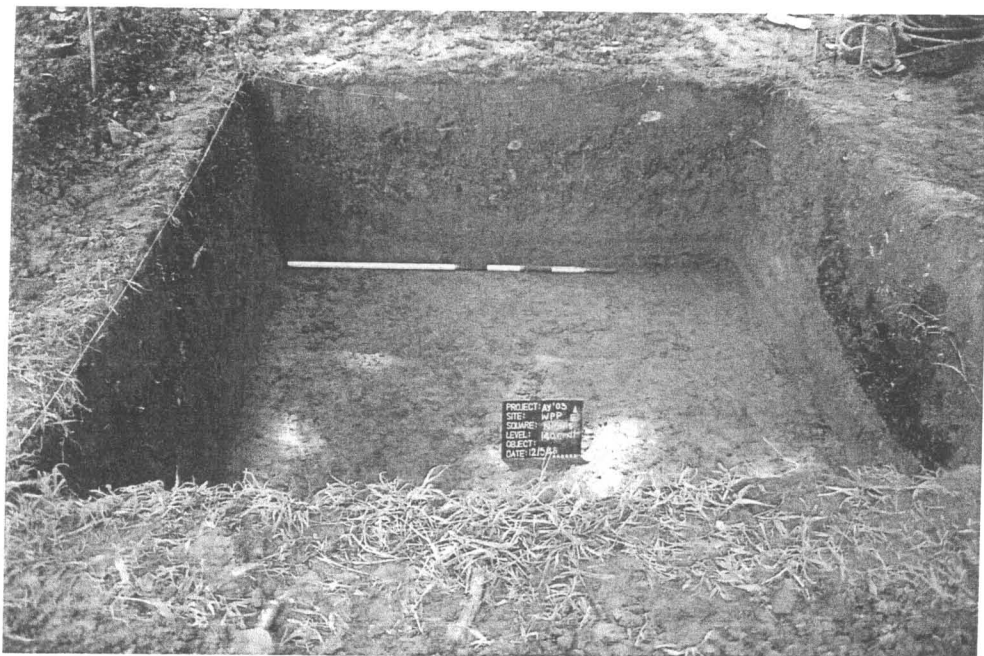
ภาพที่123

แนวอิฐด้านในของแนวอิฐรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหมายเลข 7

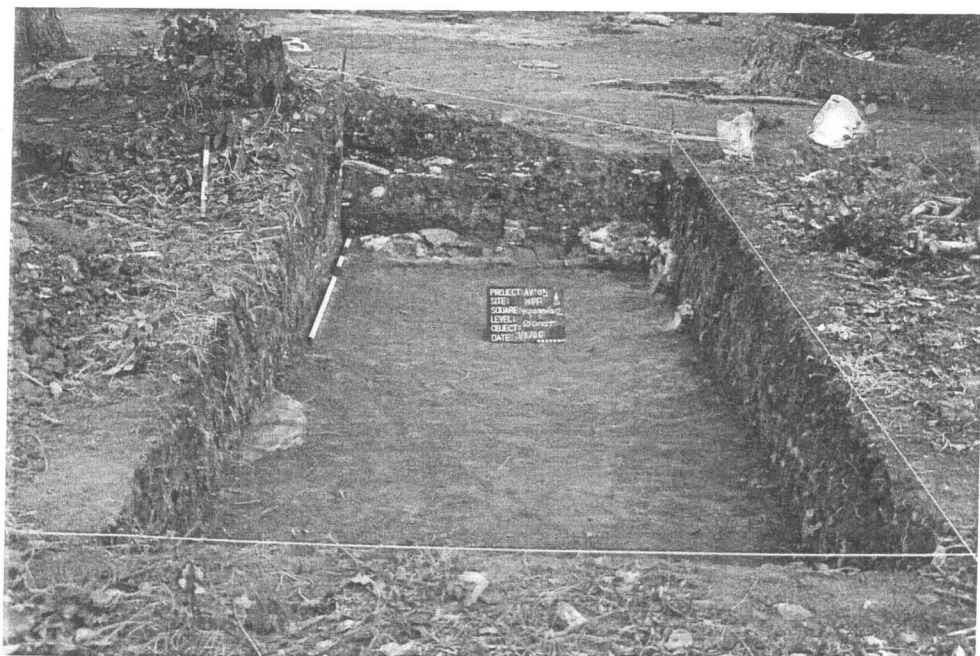
ภาพที่124

สภาพหลุมขุดค้นที่ 1 ด้านเหนือระดับที่ - 120CM.DT

ภาพที่125

สภาพหลุมขุดค้นที่ 1 ด้านตะวันออกระดับที่ - 140CM.DT

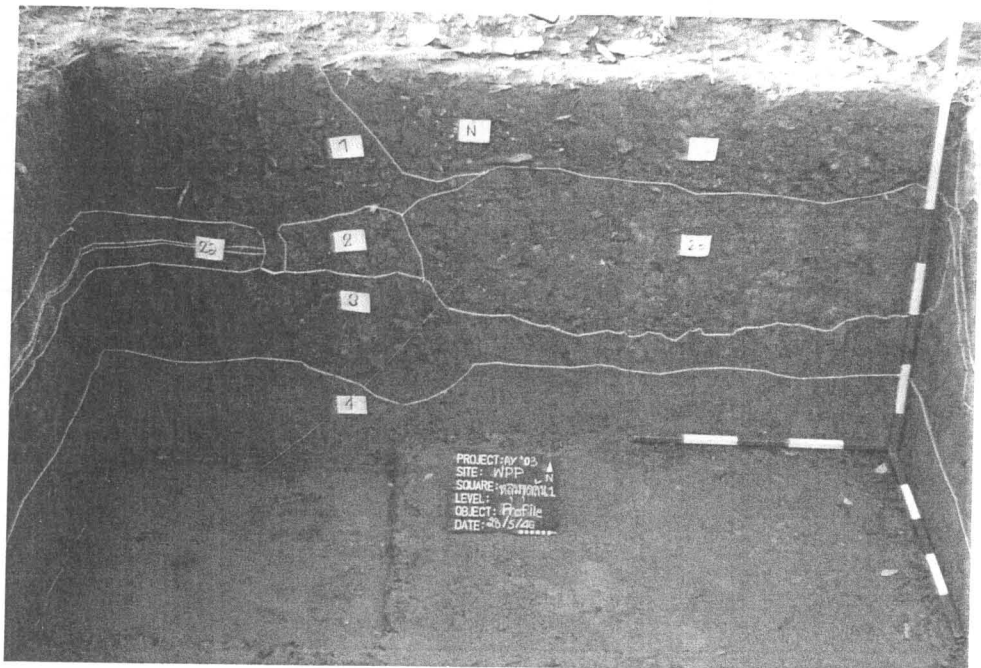
ภาพที่126

สภาพหลุมขุดค้นที่ 2 ด้านใต้ระดับที่ - 60CM.DT

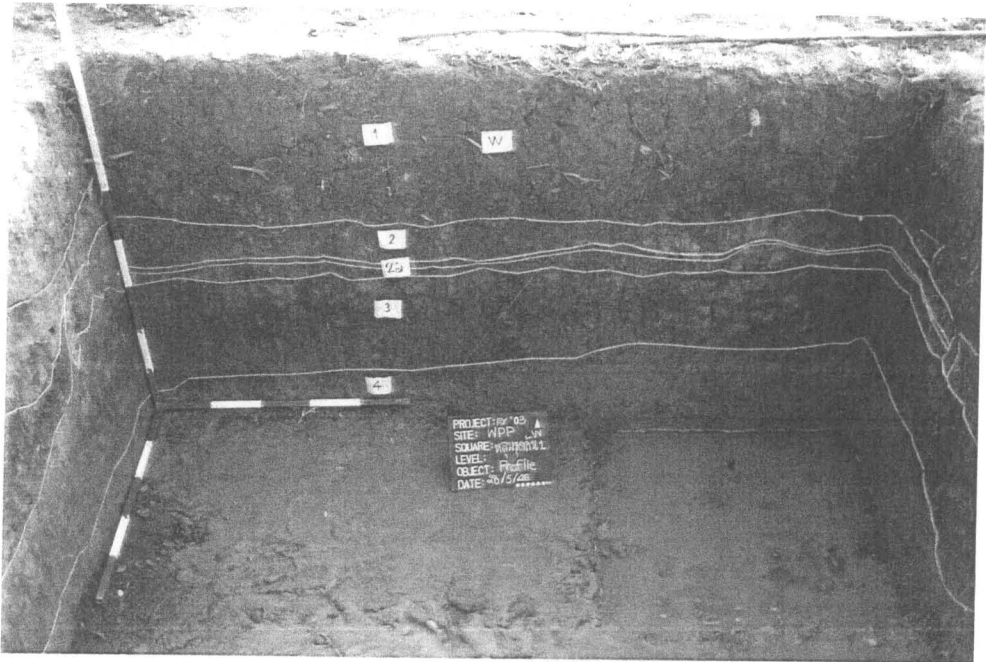
ภาพที่ 127

สภาพหลุมขุดค้นที่ 2 ด้านใต้ระดับที่ -90—100 CM.DT

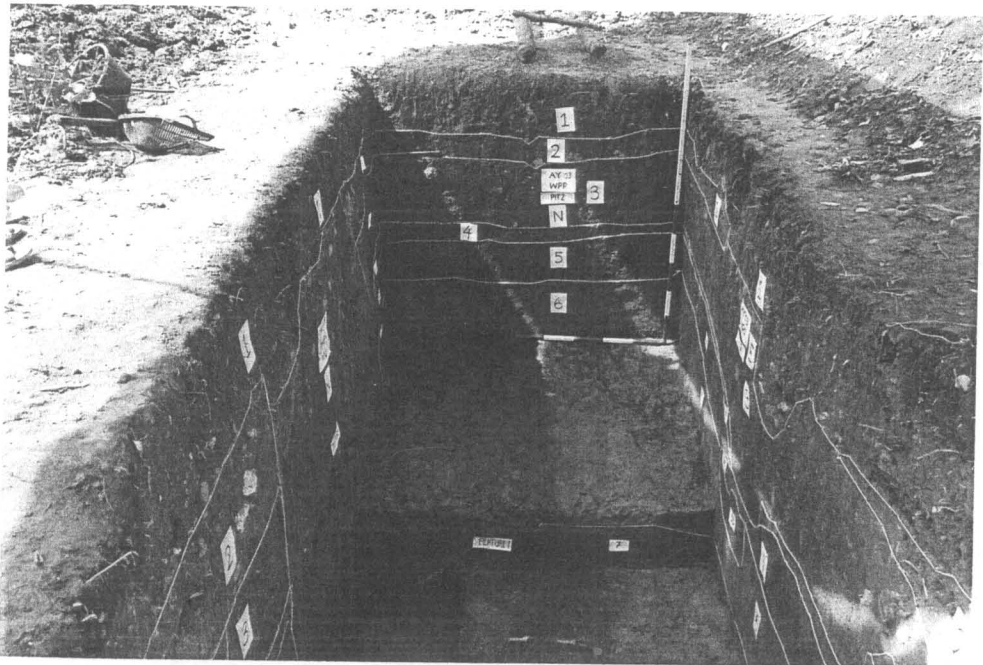
ภาพที่ 128

ผนังหลุมด้านเหนือของหลุมขุดค้นที่ 1

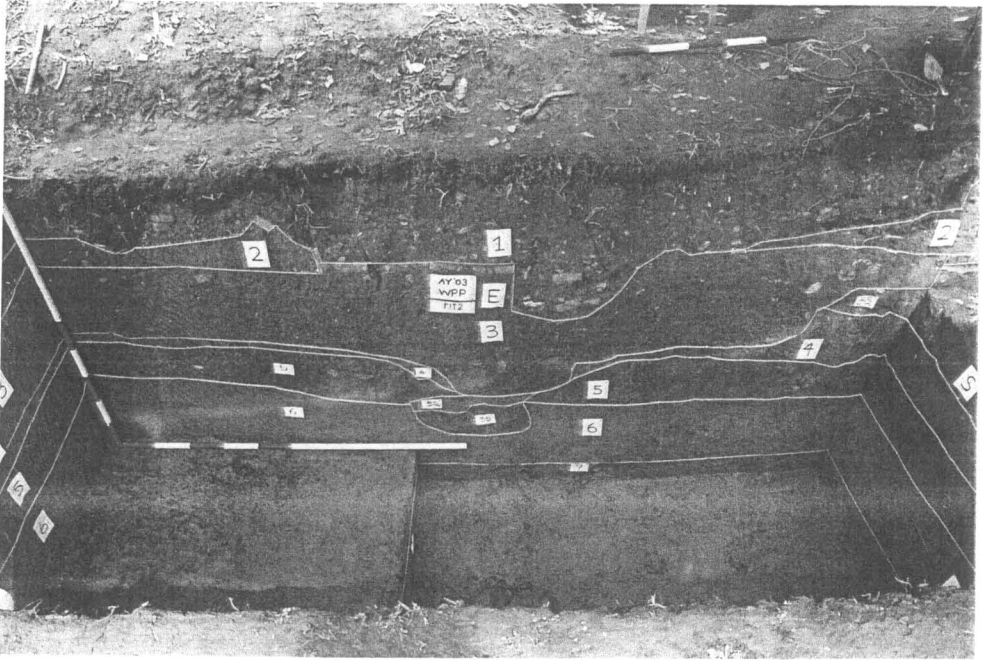
ภาพที่ 129

ผนังหลุมด้านตะวันตกของหลุมขุดค้นที่ 1

ภาพที่ 130

ผนังหลุมด้านเหนือของหลุมขุดค้นที่ 2

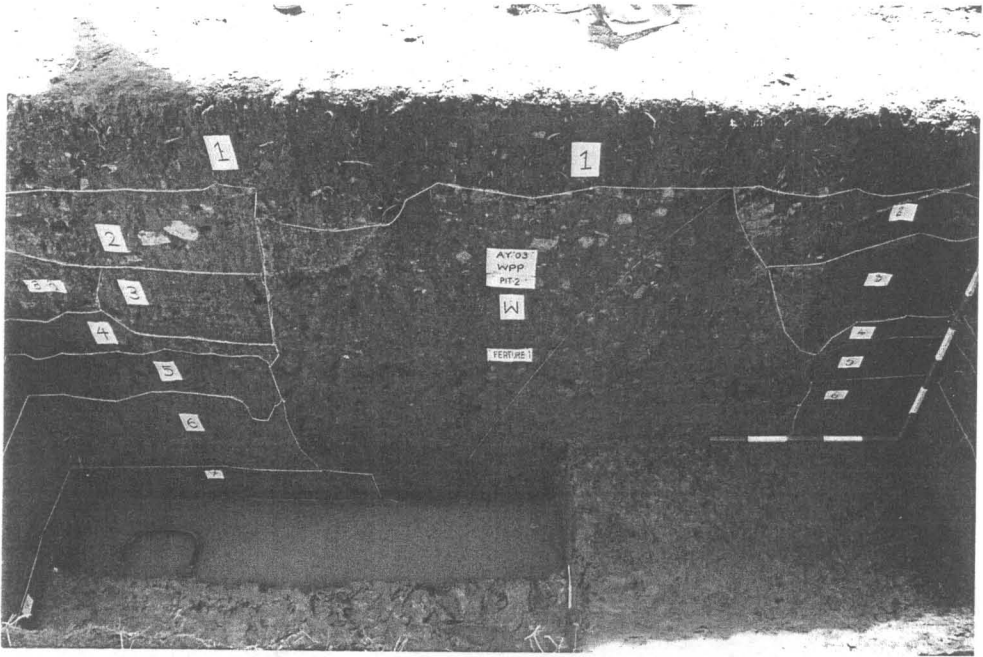
ภาพที่131

ผนังหลุมด้านตะวันออกของหลุมขุดค้นที่ 2

ภาพที่132

ผนังหลุมด้านใต้ของหลุมขุดค้นที่ 2

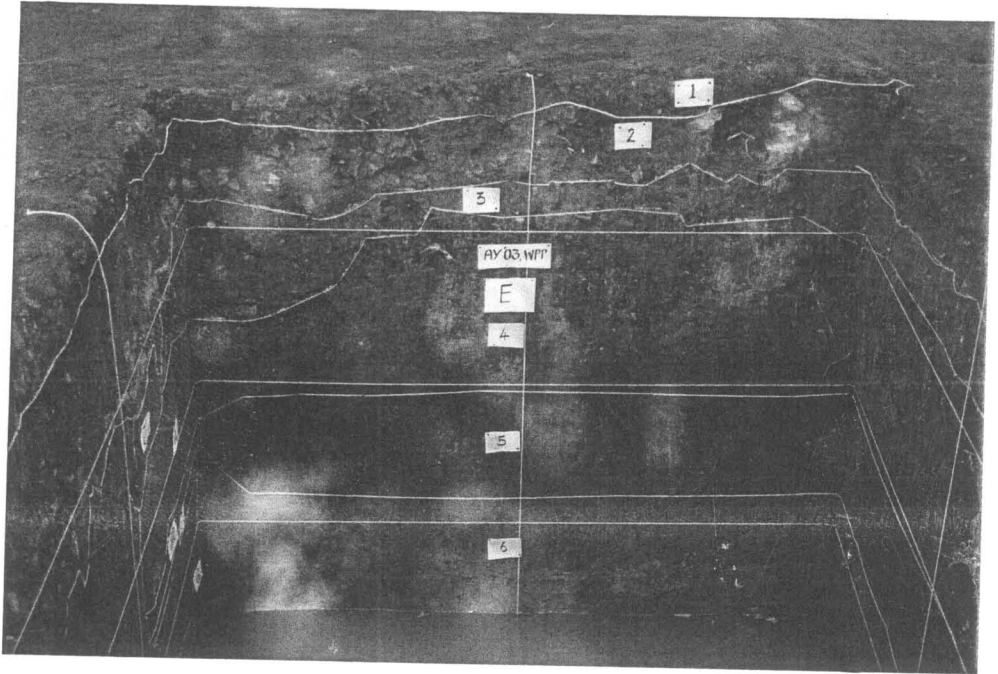
ภาพที่133

ผนังหลุมด้านตะวันตกของหลุมชุดคันที่ 2

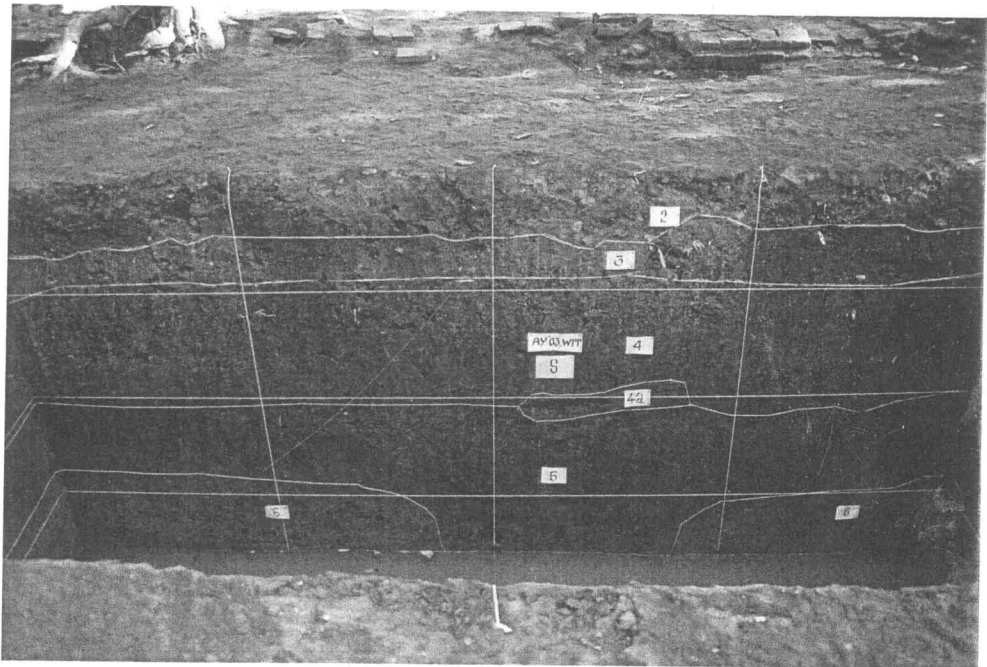
ภาพที่134

ผนังหลุมด้านเหนือของหลุมชุดคันที่ 3

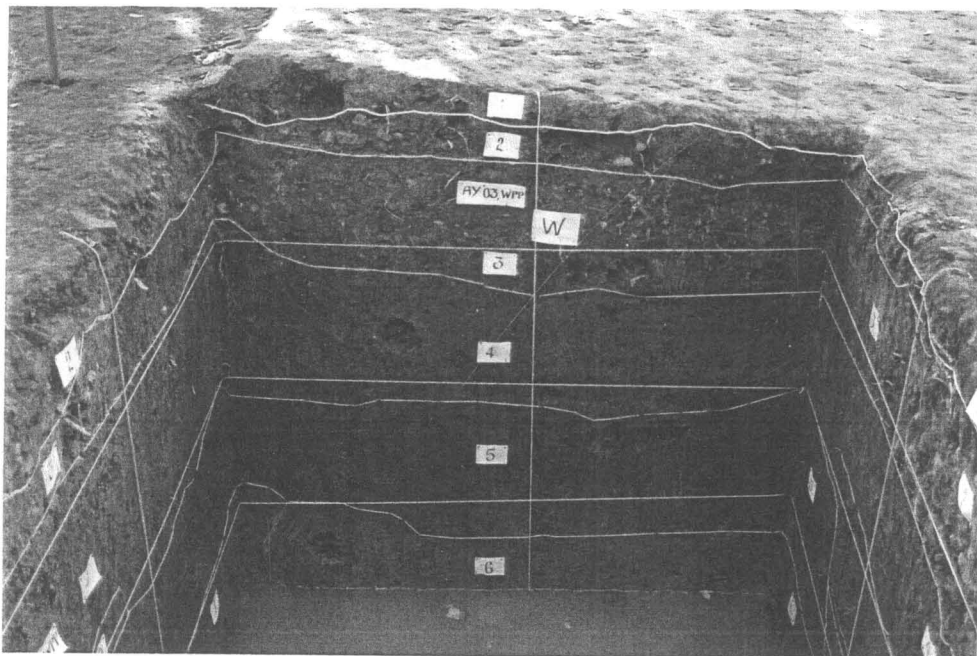
ภาพที่ 135

ผนังหลุมด้านตะวันออกของหลุมขุดค้นที่ 3

ภาพที่ 136

ผนังหลุมด้านใต้ของหลุมขุดค้นที่ 3

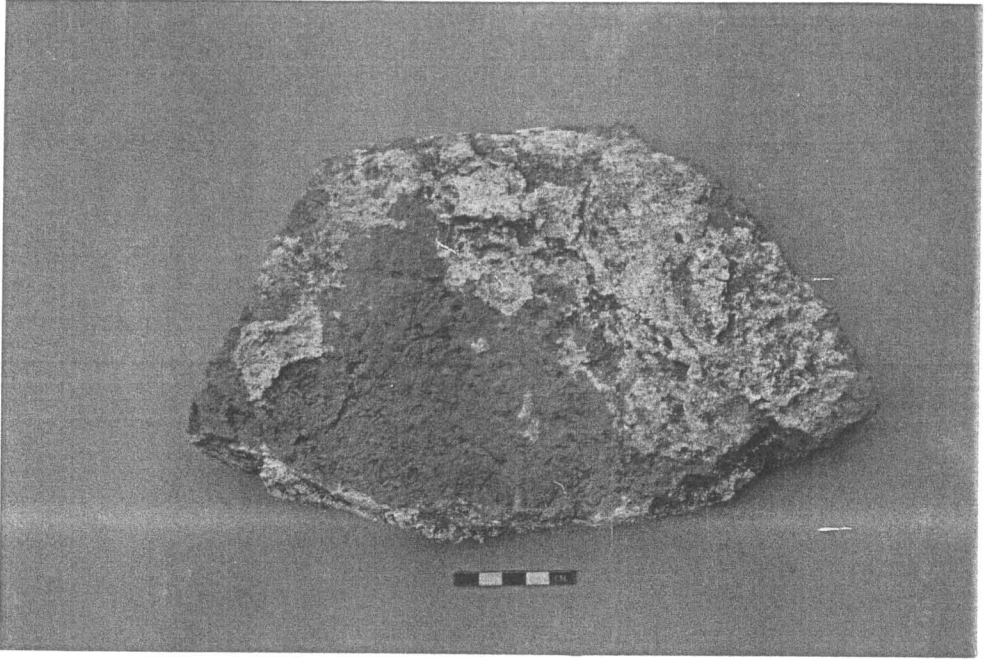
ภาพที่ 137

ผนังหลุมด้านตะวันตกของหลุมขุดค้นที่ 3

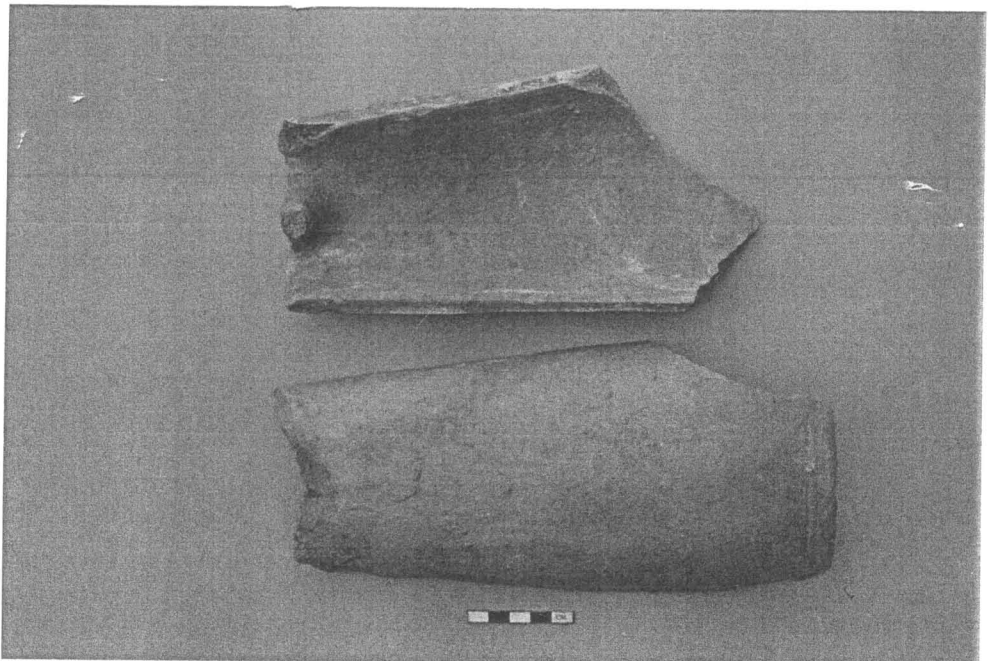
ภาพที่ 138

ภาชนะดินเผาหมายเลข 14 พบในหลุมขุดค้นที่ 3

ภาพที่139

อิฐรูปสี่เหลี่ยมคางหมูโค้ง

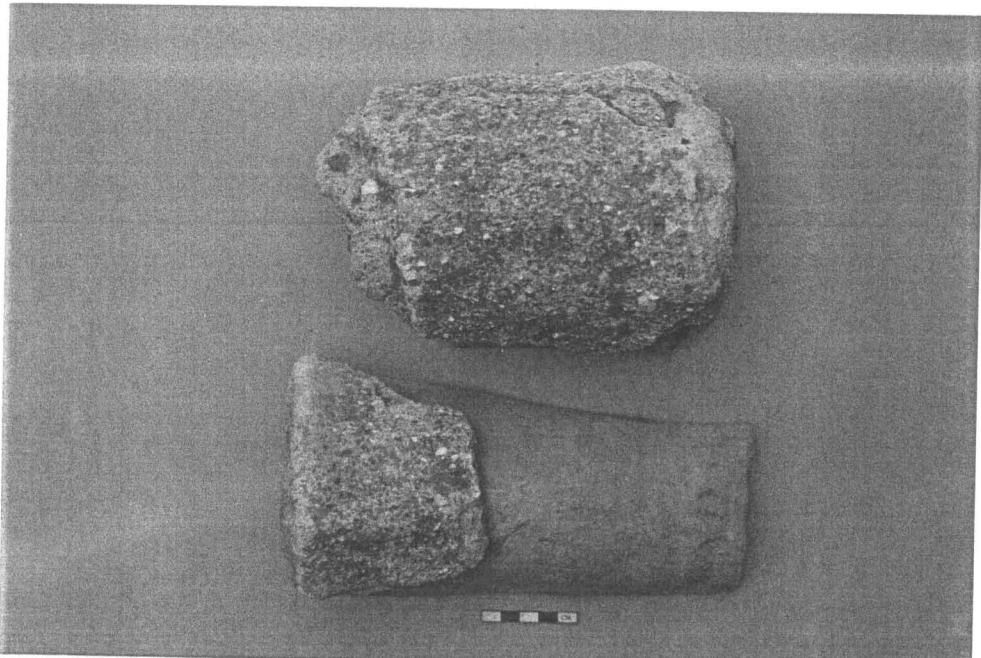
ภาพที่140

ตัวอย่างกระเบื้องมุงหลังคาแบบกาบกล้วยตัวผู้

ภาพที่141

ตัวอย่างกระเบื้องมุงหลังคาแบบกาบกล้วยตัวเมีย

ภาพที่142

ตัวอย่างกระเบื้องมุงหลังคามีร่องรอยการพอกปิดด้วยปูน

ภาพที่ 143

กระเบื้องเชิงชายแบบที่ 1

ภาพที่ 144

กระเบื้องเชิงชายแบบที่ 2

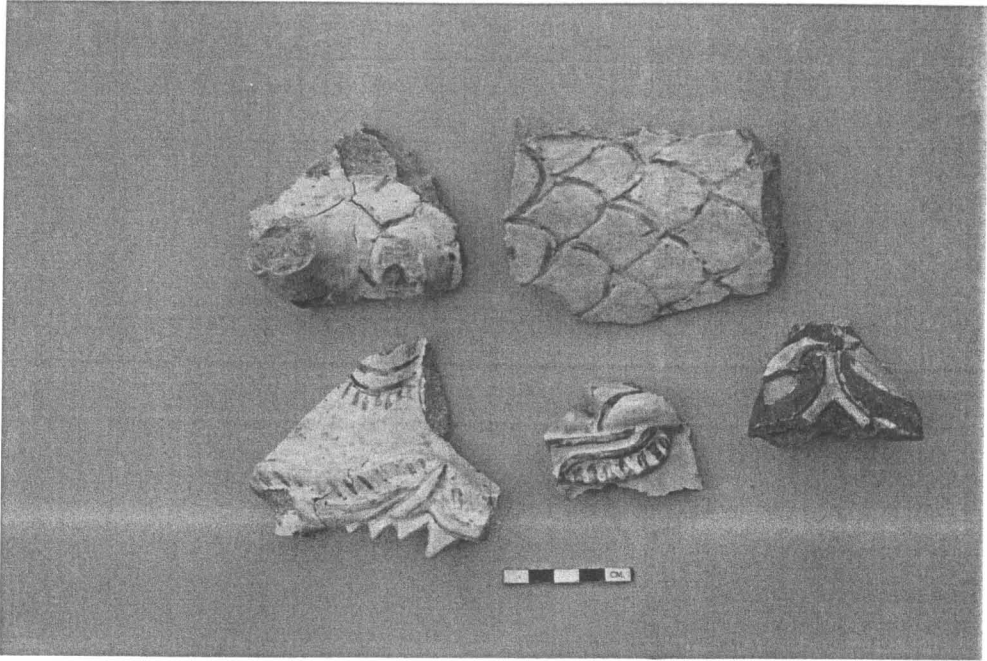
ภาพที่ 145

กระเบื้องเซิงชายแบบที่ 3

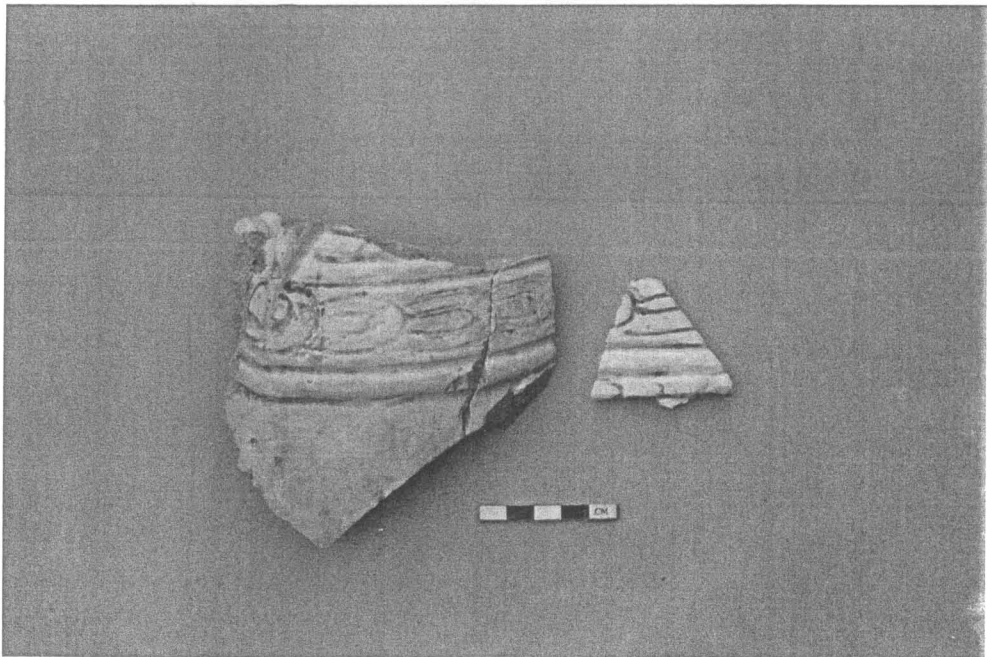
ภาพที่ 146

ประติมากรรมดินเผารูปสัตว์ประดับสถาปัตยกรรม

ภาพที่ 147

ชิ้นส่วนประติมากรรมดินเผารูปสัตว์ประดับสถาปัตยกรรม

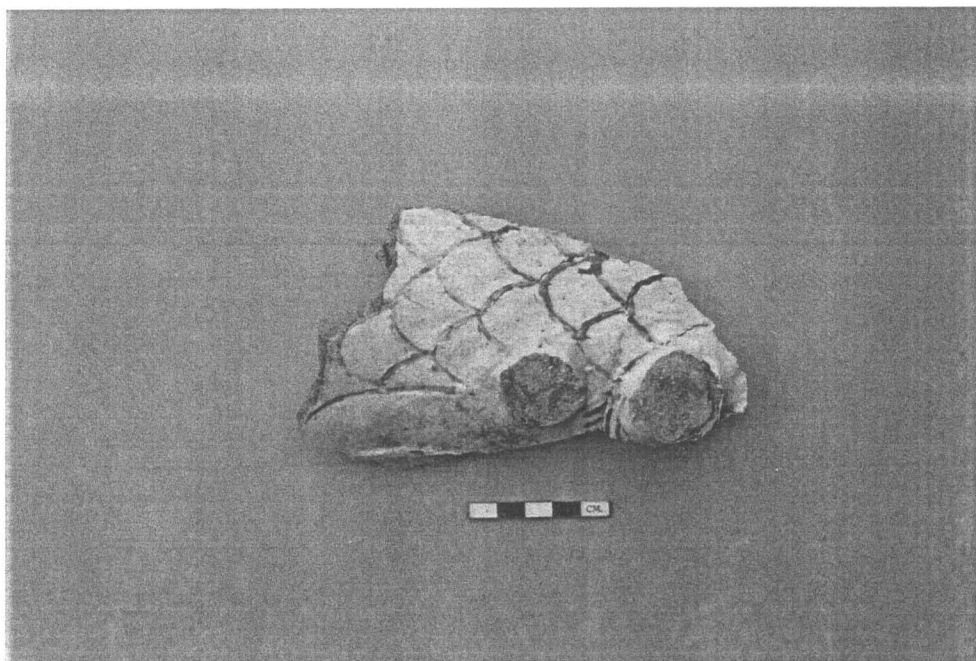
ภาพที่ 148

ชิ้นส่วนประติมากรรมดินเผารูปสัตว์ประดับสถาปัตยกรรม

ภาพที่149

ชิ้นส่วนประติมากรรมดินเผารูปสัตว์ประดับสถาปัตยกรรม

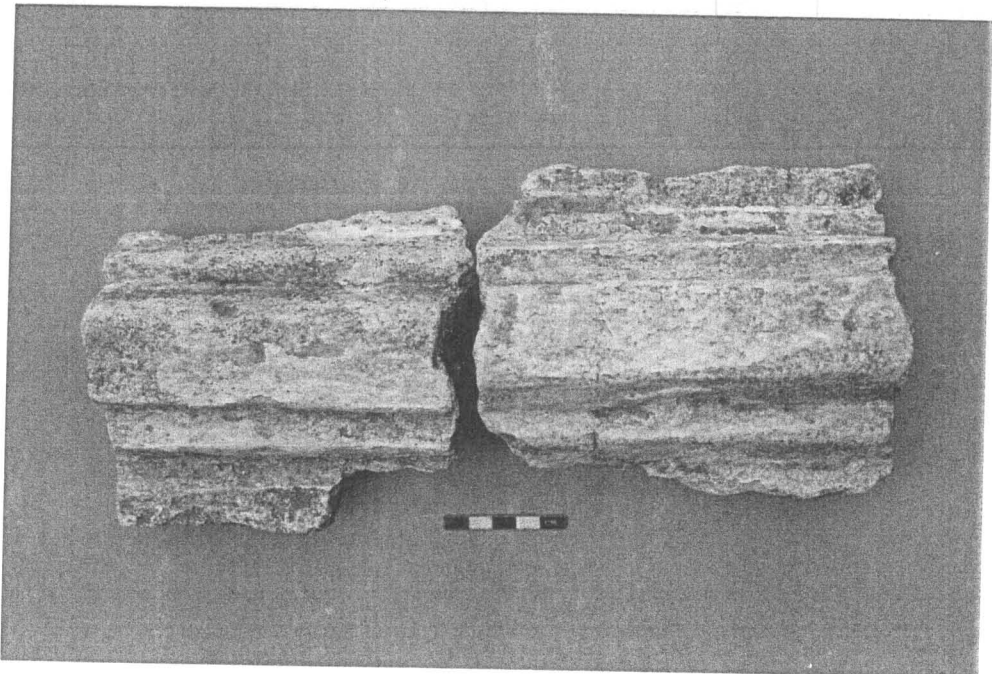
ภาพที่150

ชิ้นส่วนประติมากรรมดินเผารูปสัตว์ประดับสถาปัตยกรรม

ภาพที่ 151

ชิ้นส่วนประติมากรรมดินเผารูปสัตว์ประดับสถาปัตยกรรม

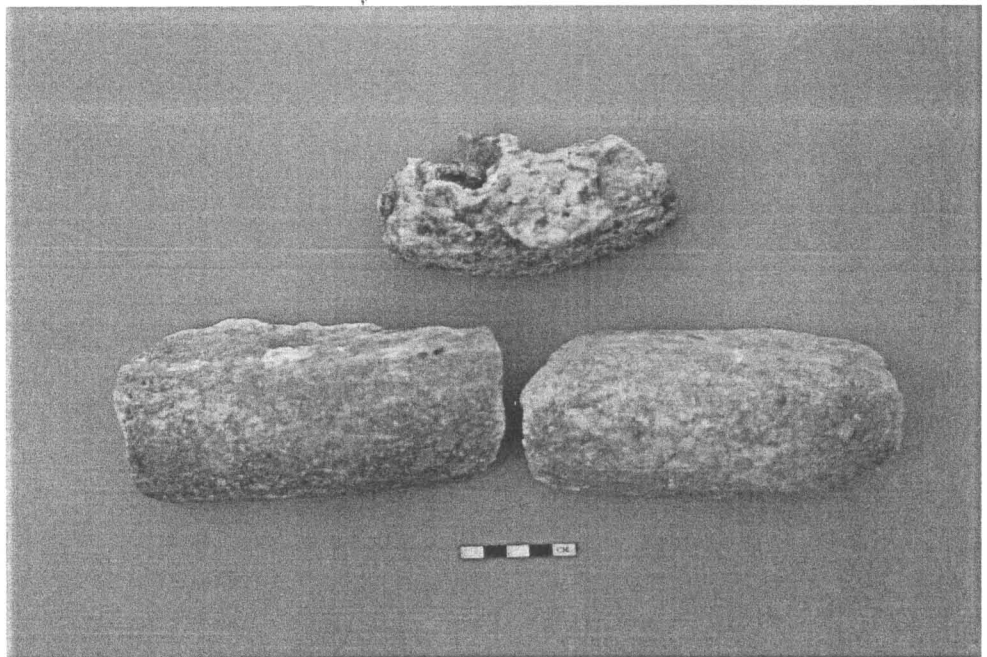

ภาพที่ 152

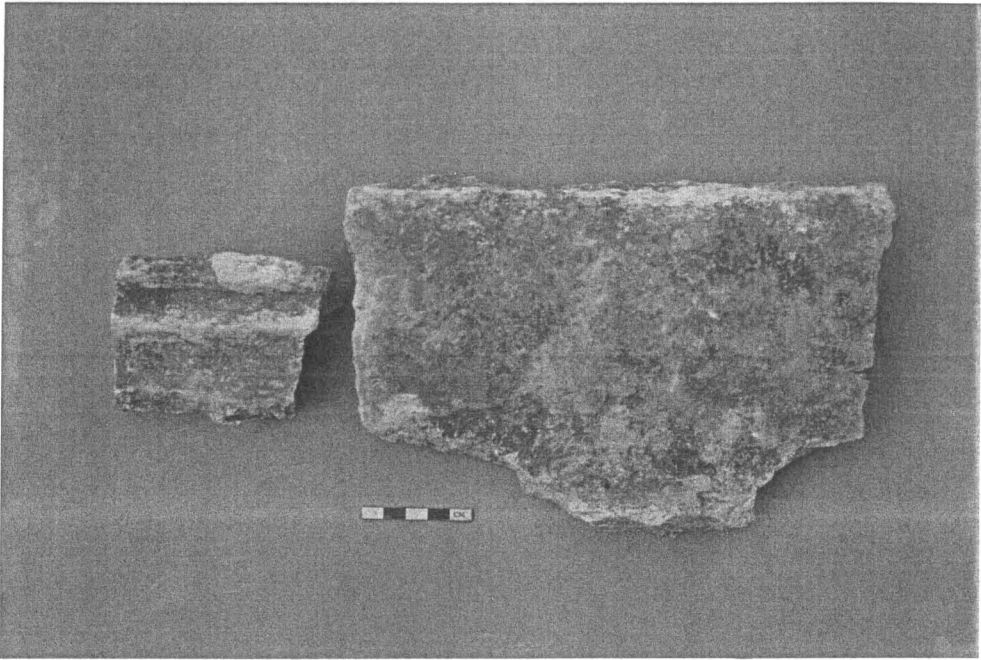
ลูกฟักปูนปั้นประดับสถาปัตยกรรม

ภาพที่153 ตัวอย่างบัวแวงปูนปั้นประดับสถาปัตยกรรม

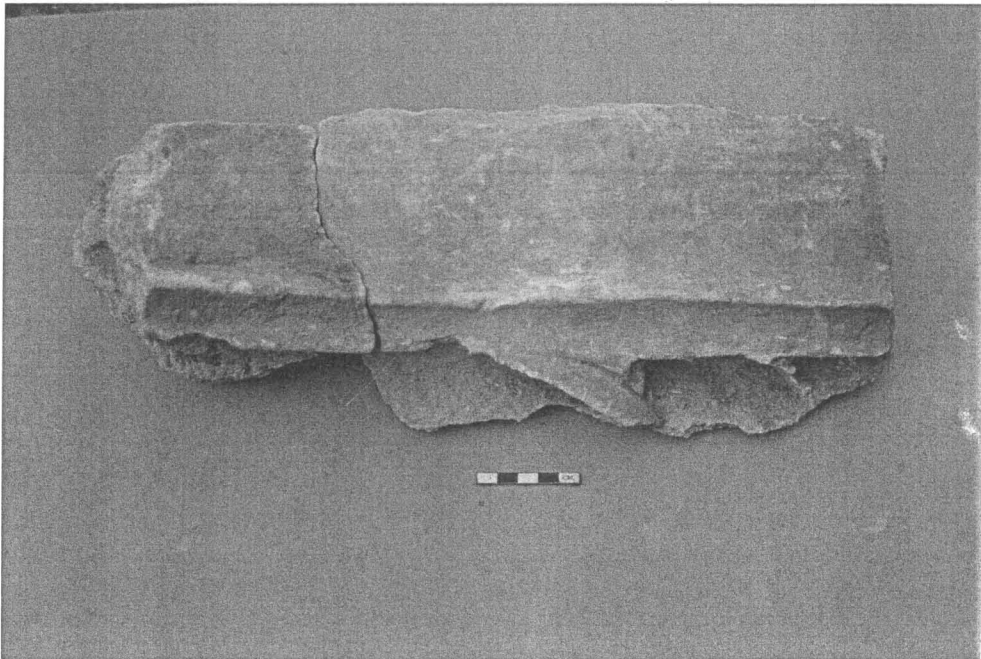

ภาพที่154 ปล้องไฉนปูนปั้น

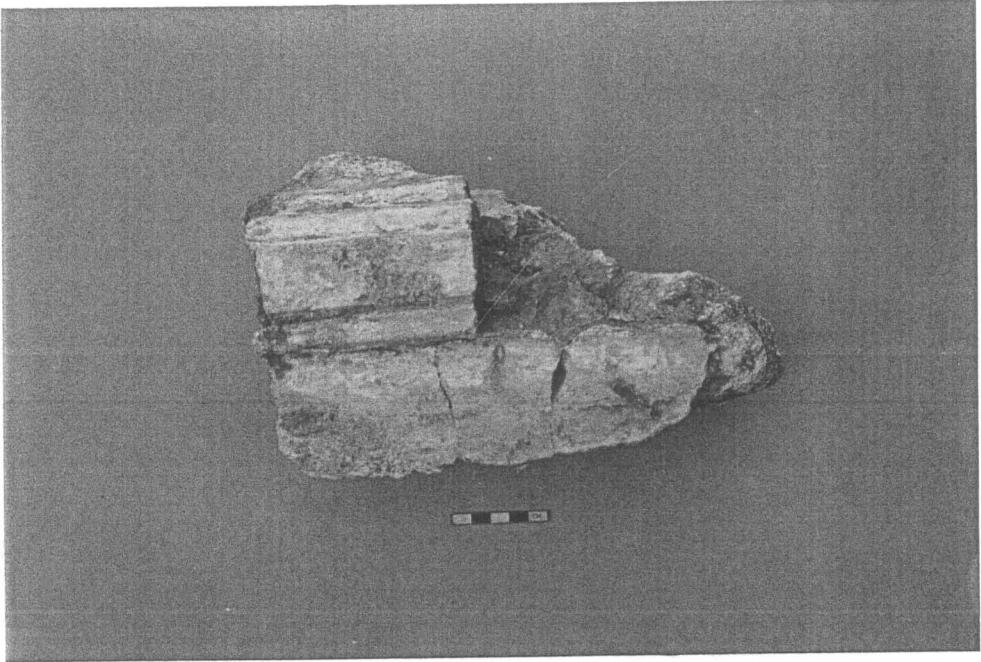
ภาพที่155

ชิ้นส่วนลูกฟักปูนปั้น

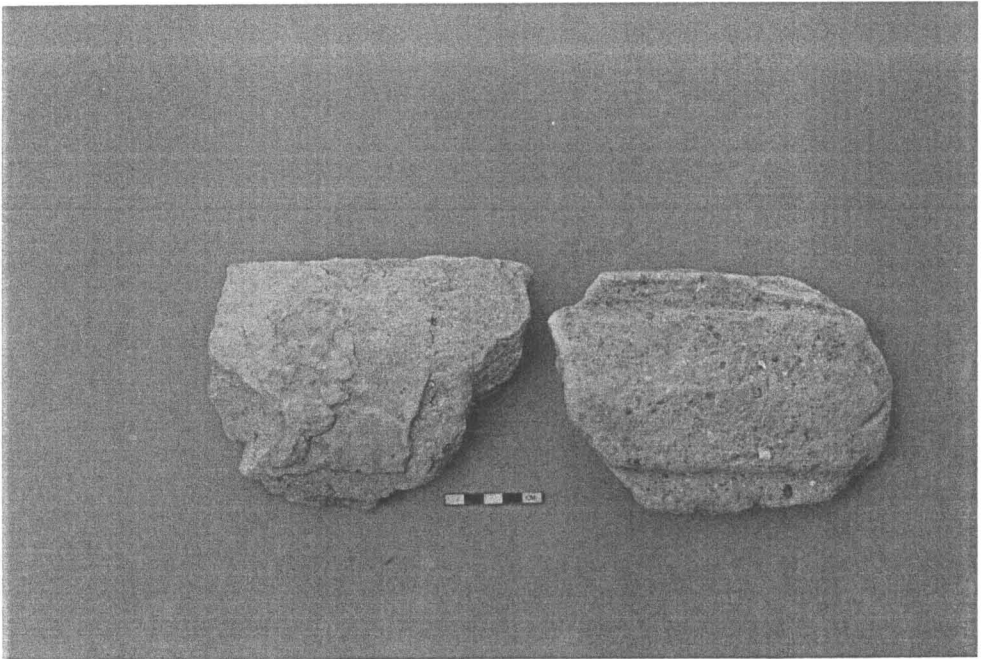
ภาพที่156

บัวคว่ำหรือบัวหงายปูนปั้น

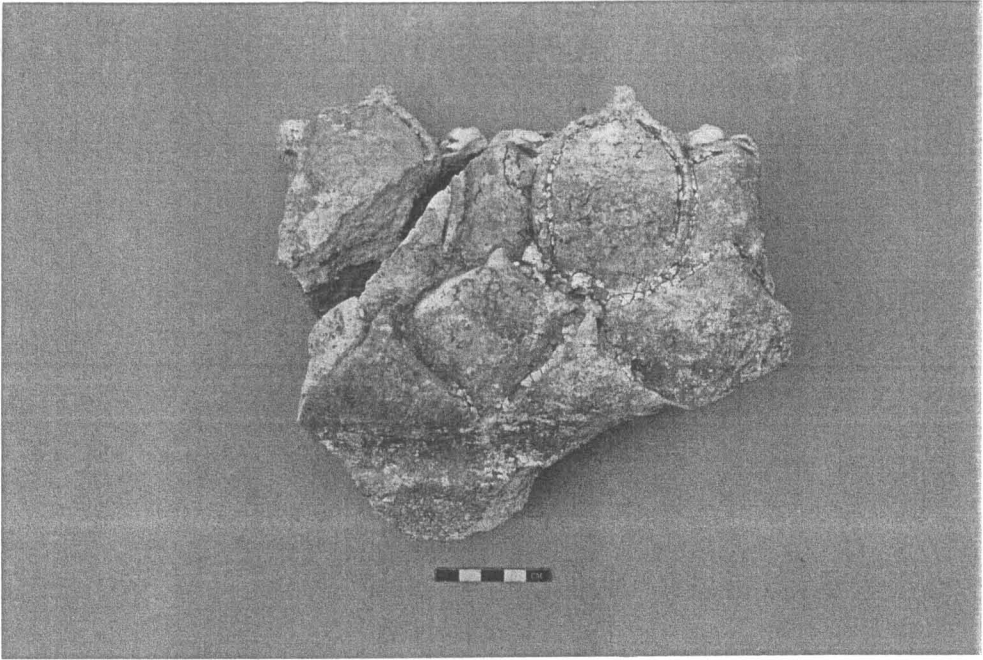
ภาพที่ 157

ลูกฟักปูนปั้น

ภาพที่ 158

ลูกฟักปูนปั้น

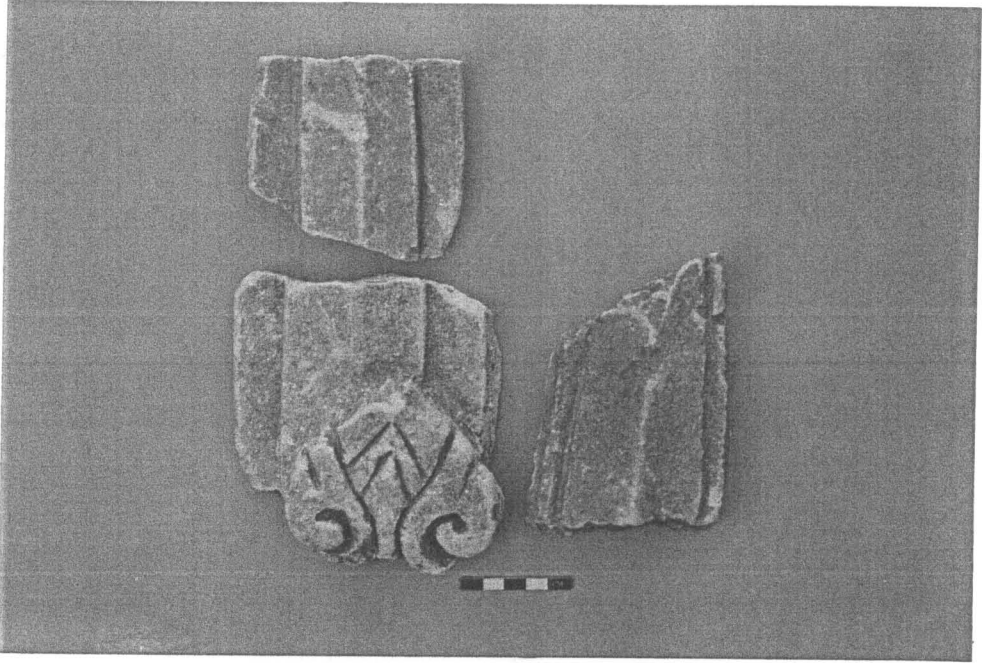
ภาพที่159

บัวกลุ่มปูนปั้น

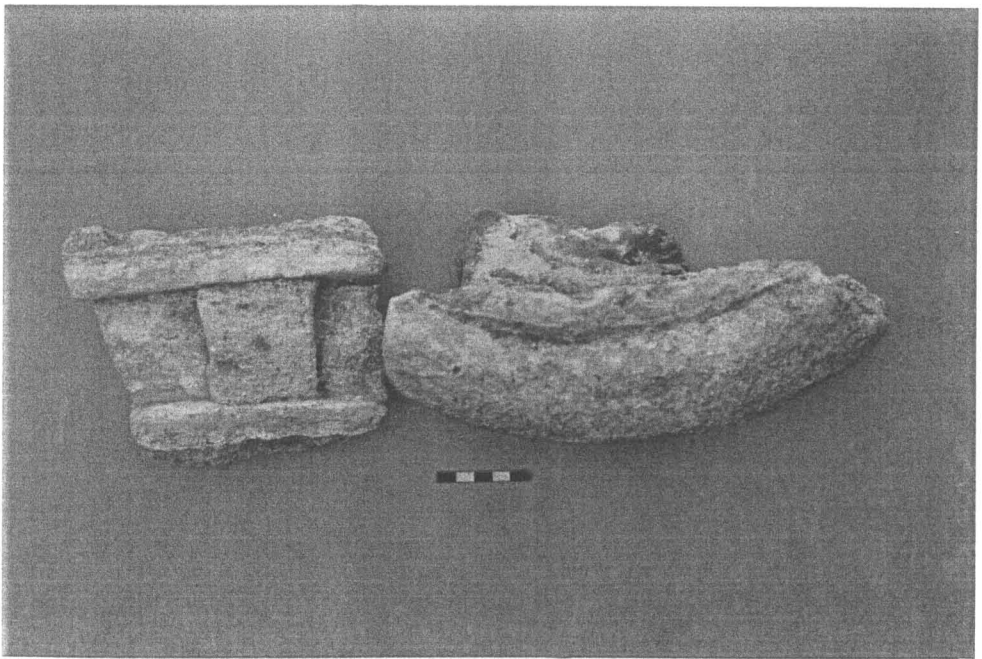
ภาพที่160

ลายกนกปูนปั้น

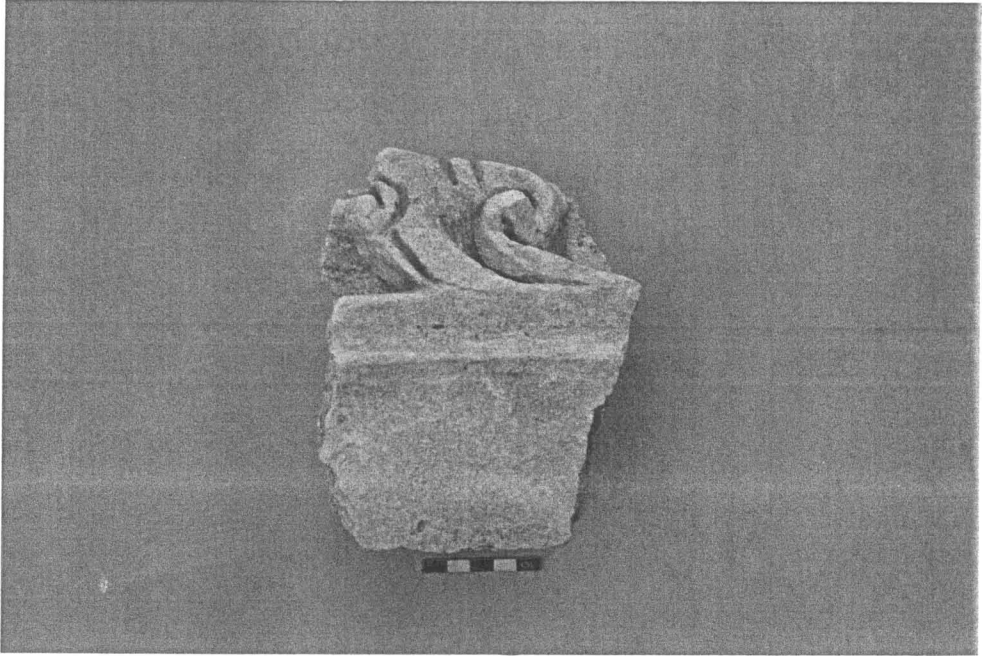
ภาพที่ 161

บัววงหรือบัวหัวเสาปูนปั้น

ภาพที่ 162

ปล้องโฉนปูนปั้น

ภาพที่163

บัวคว่ำหรือบัวหงายปูนปั้น

ภาพที่164

เฟืองอุบะหรือกรวยเชิงปูนปั้น

ภาพที่165

พระพุทธรูปปูนปั้น

ภาพที่166

ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด

ภาพที่167

ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด

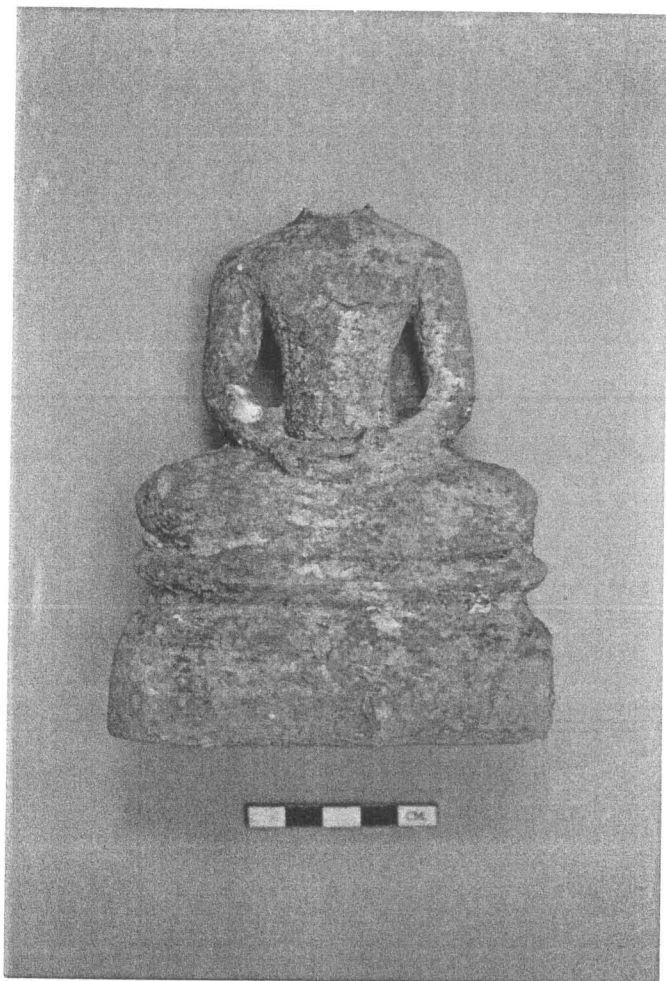
ภาพที่ 168

ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด

ภาพที่ 169

ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด

ภาพที่ 170

ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด

ภาพที่ 171

ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด

ภาพที่172

ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด

ภาพที่ 173

ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด

ภาพที่ 174

ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด

ภาพที่ 175

ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด

ภาพที่ 176

ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด

ภาพที่ 177

ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด

ภาพที่ 178

ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด

ภาพที่179

ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด

ภาพที่180

ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด

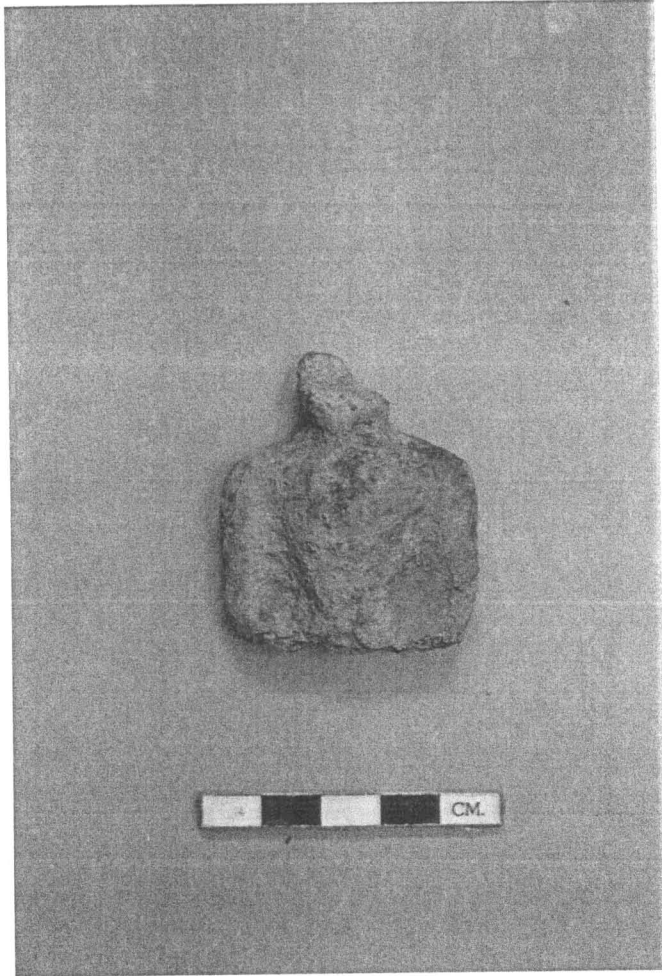
ภาพที่ 181

ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด

ภาพที่ 182

ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด

ภาพที่ 183

ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด

ภาพที่ 184

ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด

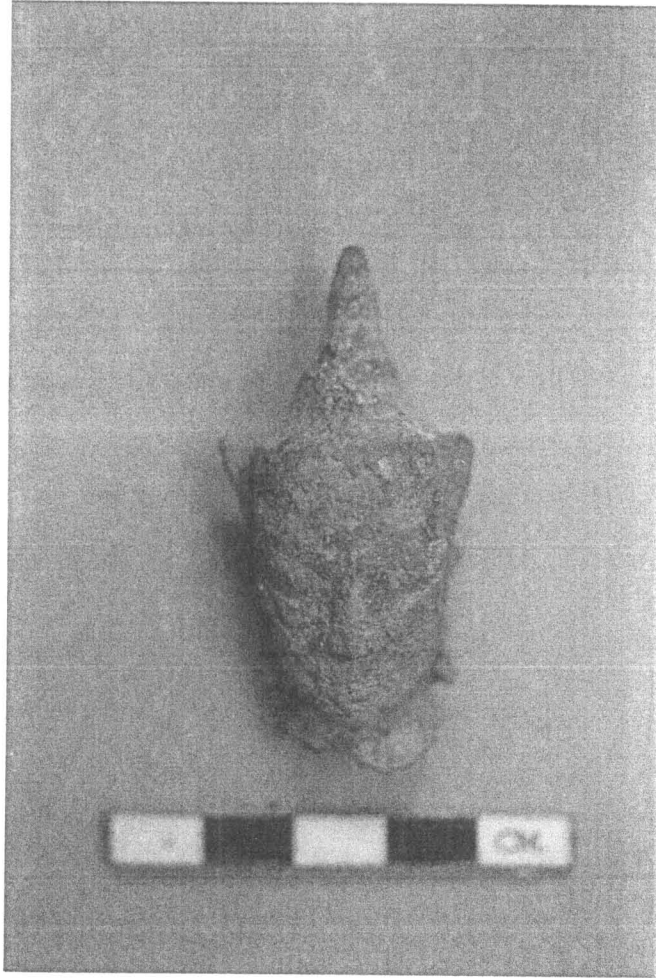
ภาพที่ 185

ตัวอย่างพระพุทธรูปสำริด

ภาพที่ 186

ตัวอย่างเศียรพระพุทธรูปสำริด

ภาพที่187

ตัวอย่างเค็ยรพระพุทธรูปสำริด

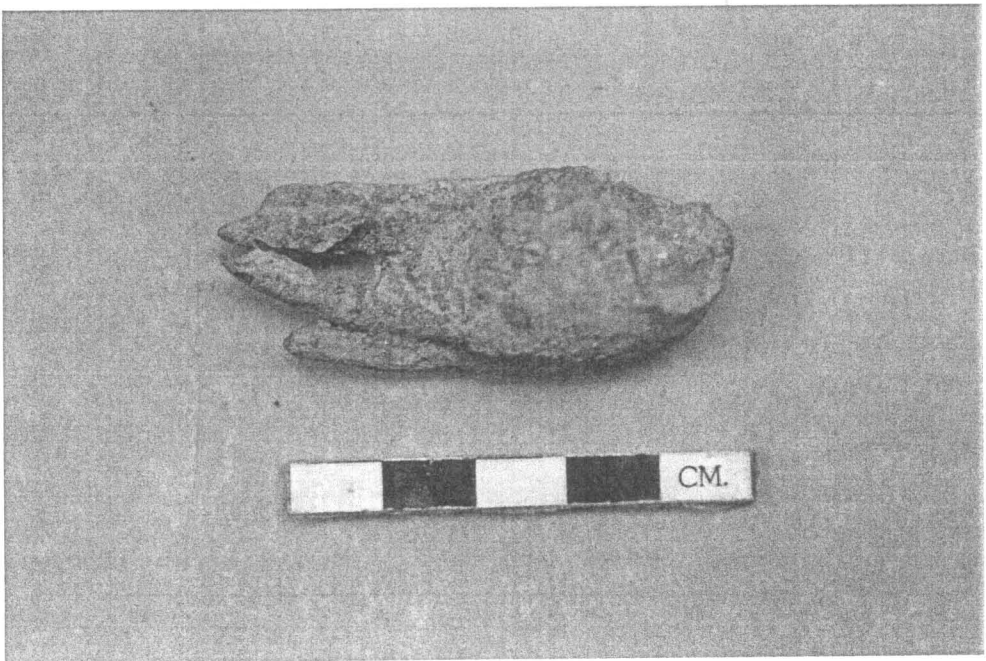
ภาพที่ 188

ตัวอย่างเศียรพระพุทธรูปสำริด

ภาพที่189

พระหัตถ์พระพุทธรูปสำริด

ภาพที่190

พระหัตถ์พระพุทธรูปสำริด

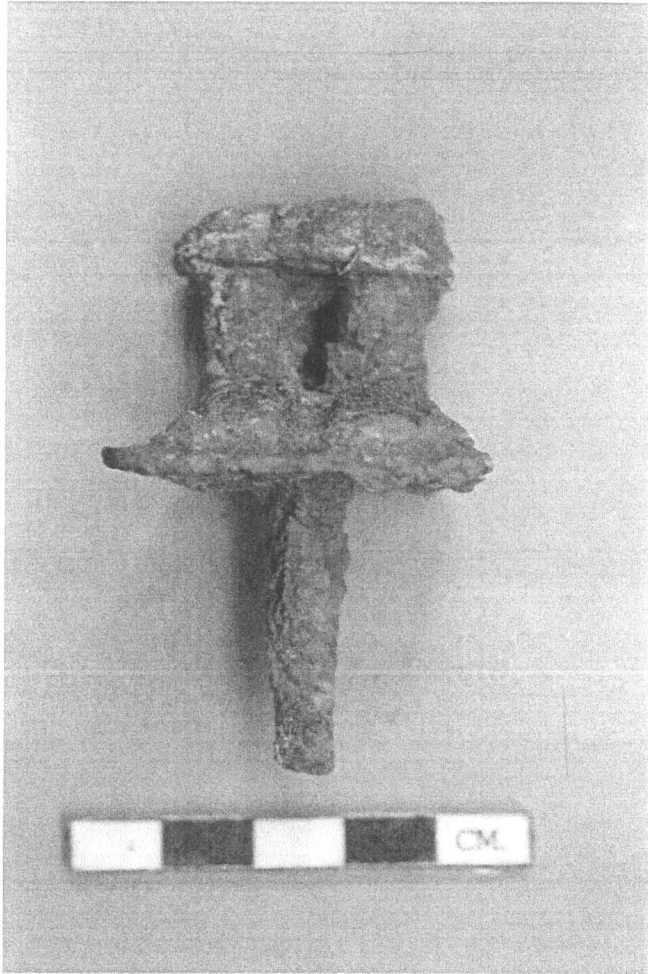
ภาพที่ 191

พระหัตถ์พระพุทธรูปสำริด

ภาพที่ 192

พระบาทพระพุทธรูปสำริด

ภาพที่ 193

พระบาทพระพุทธรูปสำริด

ภาพที่ 194

พระบาทพระพุทธรูปสำริด

ภาพที่195

ส่วนพระศอพระพุทธรูปศิลาทราย

ภาพที่196

ส่วนพระกรพระพุทธรูปศิลาทราย

ภาพที่197

ไรพระศกพระพุทธรูปศิลาทราย

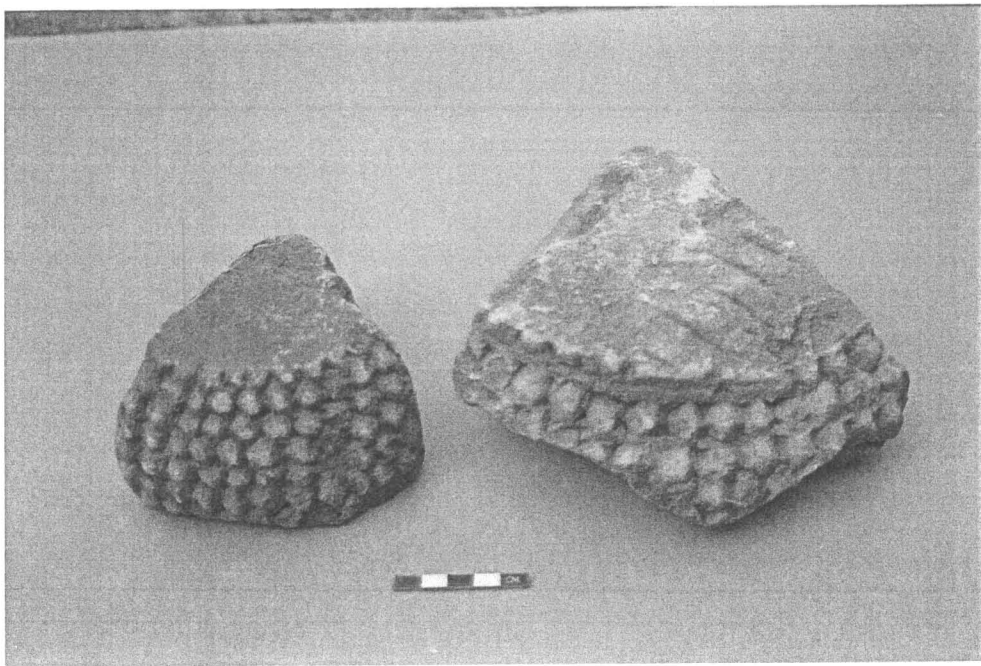
ภาพที่198

ส่วนพระเกตุมาลาพระพุทธรูปศิลาทราย

ภาพที่199

ส่วนพระเกตุมาลาพระพุทธรูปศิลาทราย

ภาพที่200

ชิ้นส่วนแตกหักของพระเศียรพระพุทธรูปศิลาทราย

ภาพที่ 201

ส่วนพระชานูพระพุทธรูปศิลาทราย

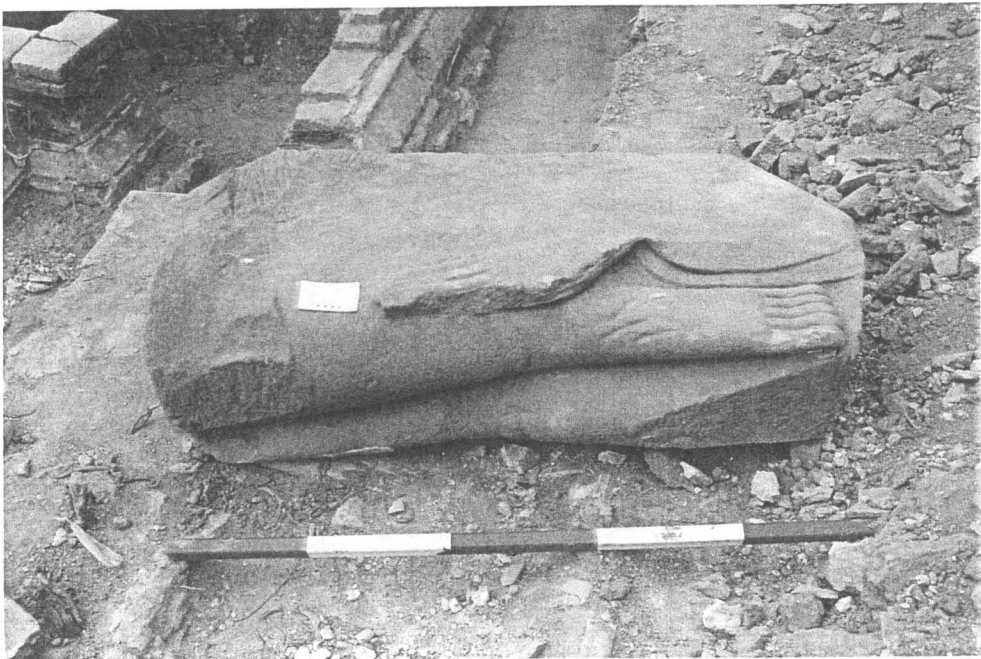
ภาพที่ 202

ส่วนฐานพระพุทธรูปศิลาทราย

ภาพที่ 203

ส่วนพระวรกายพระพุทธรูปศิลาทราย

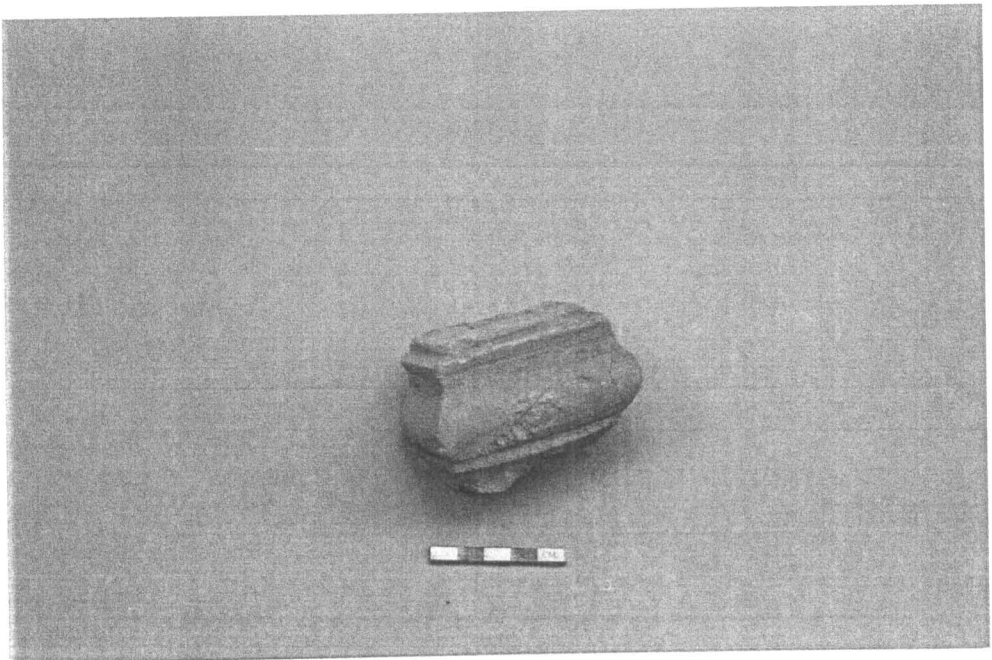
ภาพที่ 204

ส่วนพระเพลาพระพุทธรูปศิลาทราย

ภาพที่ 205

ฐานพระพุทธรูปดินเผา

ภาพที่ 206

ฐานพระพุทธรูปดินเผา

ภาพที่ 207

พระอุระพระพุทธรูปดินเผา

ภาพที่208

ชิ้นส่วนดินเผาทาสีแดงปิดทอง

ภาพที่209

ตัวอย่างพระพุทธรูปดินเผาบุเงิน

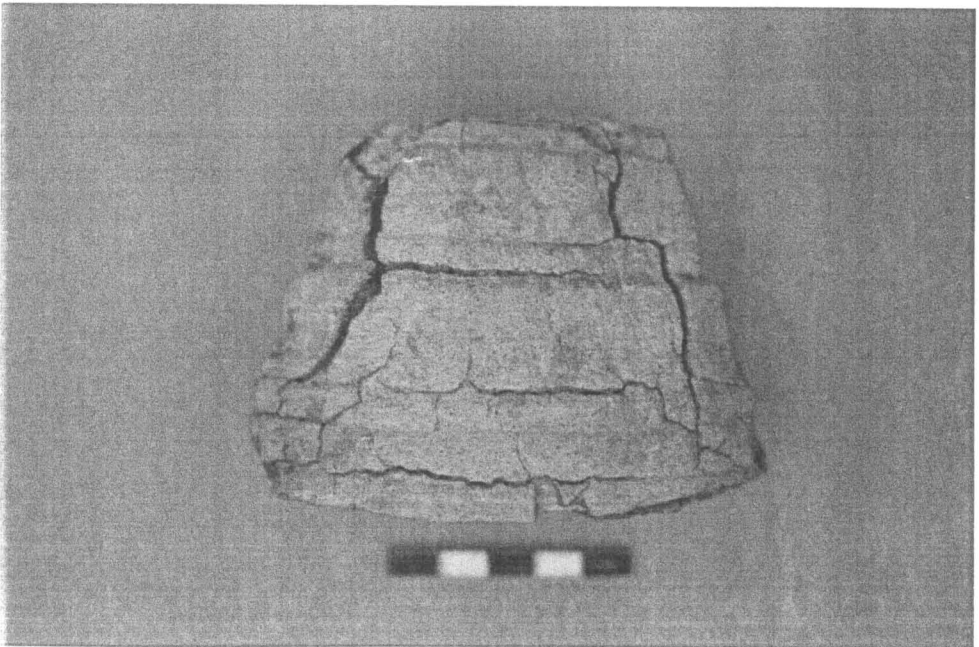
ภาพที่ 210

ตัวอย่างพระพุทธรูปดินเผาเงิน

ภาพที่ 211

ตัวอย่างพระพุทธรูปดินเผาบุเงิน

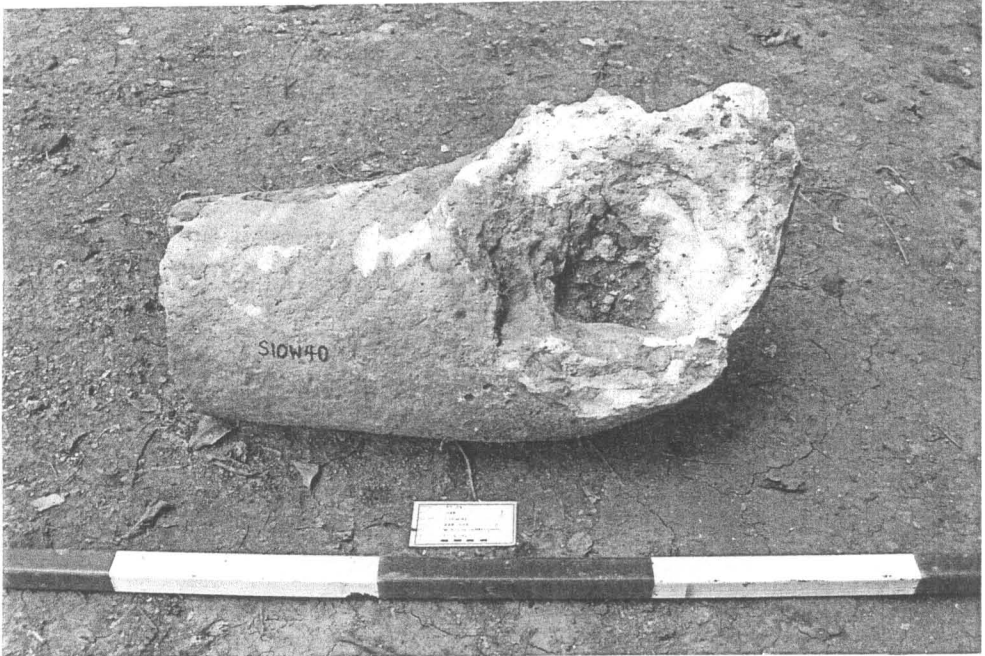
ภาพที่ 212

ตัวอย่างพระพุทธรูปดินเผาบุเงิน

ภาพที่ 213

ตัวอย่างพระพุทธรูปดินเผาเงิน

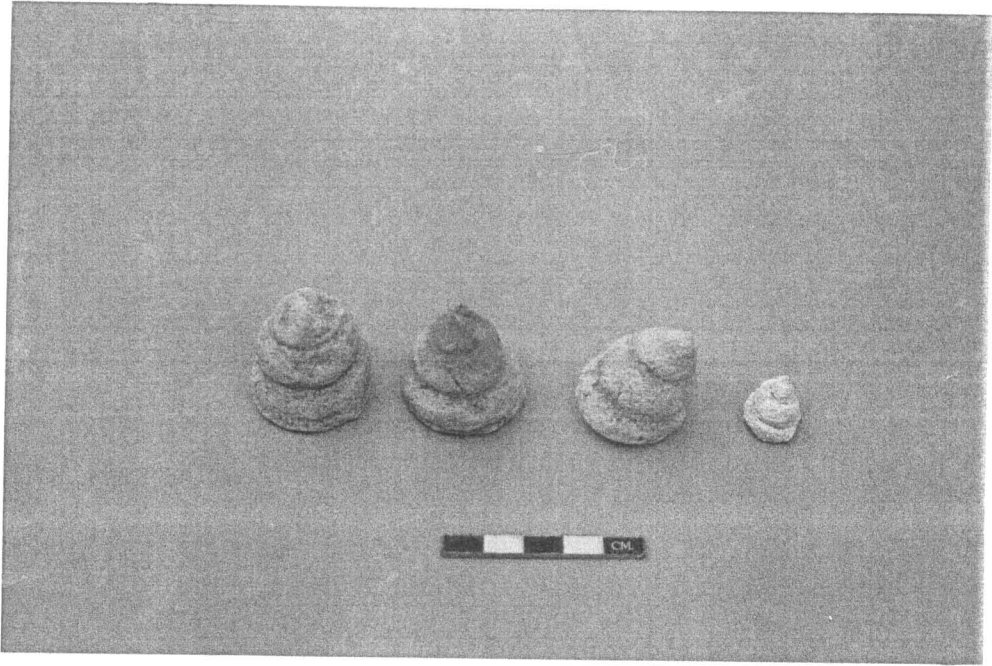
ภาพที่ 214

ชิ้นส่วนพระพาหาพระพุทธรูปปูนปั้น

ภาพที่ 215

ส่วนพระกรรณพระพุทธรูปปูนปั้น

ภาพที่ 216

เม็ดพระศกพระพุทธรูปปูนปั้น

ภาพที่ 217

พระพิมพ์ดินเผาแบบที่ 1

ภาพที่218

พระพิมพ์ดินเผาแบบที่2

ภาพที่219

พระพิมพ์ดินเผาแบบที่3

ภาพที่ 220

ตัวอย่างตะปูโลหะ

ภาพที่ 221

แท่งหินบดยา

ภาพที่222

สากหิน

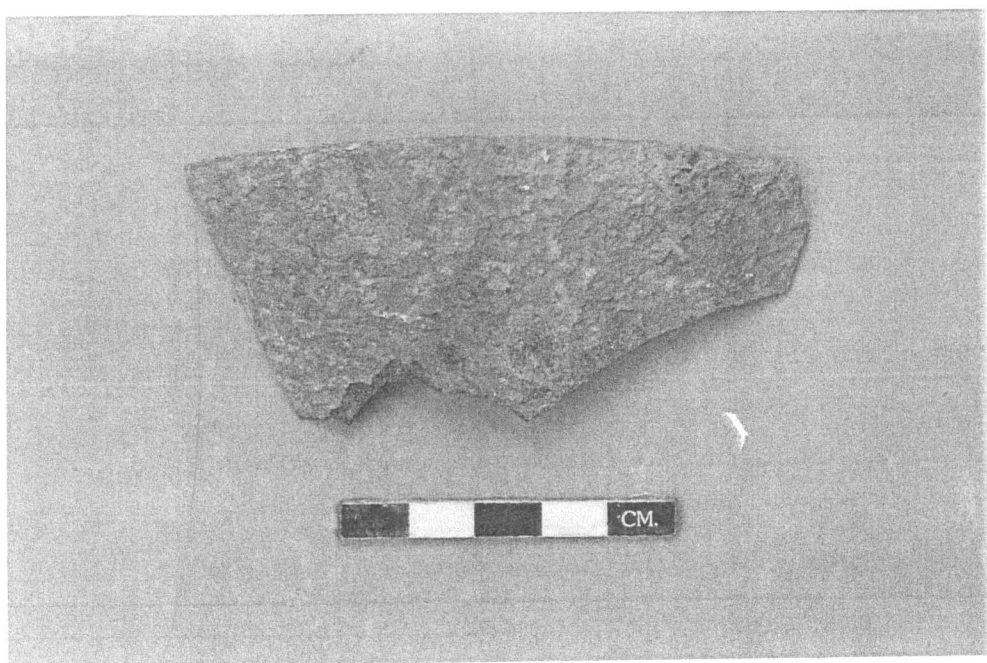
ภาพที่223

เหรียญสำริด

ภาพที่224

มีดโลหะ

ภาพที่225

ชิ้นส่วนภาชนะสำริด

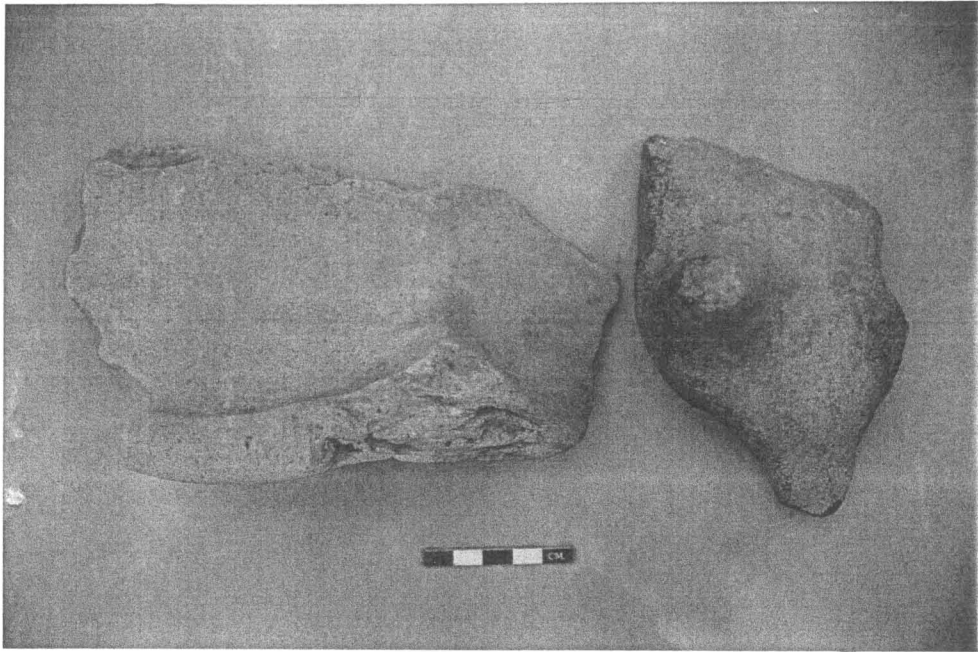
ภาพที่226

เบี้ยจีน

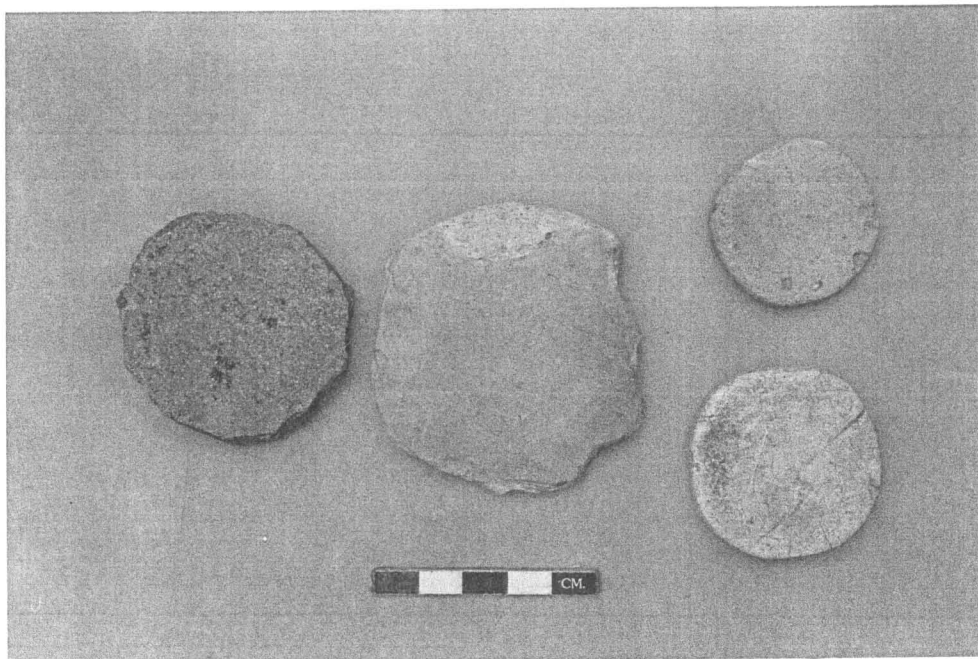
ภาพที่227

ลูกกระสุนดินเผา

ภาพที่228

ชิ้นส่วนเตาเซิงกราน

ภาพที่229

เบียดดินเผา

ภาพที่ 230

เบี้ยหลอม

ภาพที่ 231

ห่วงโลหะ

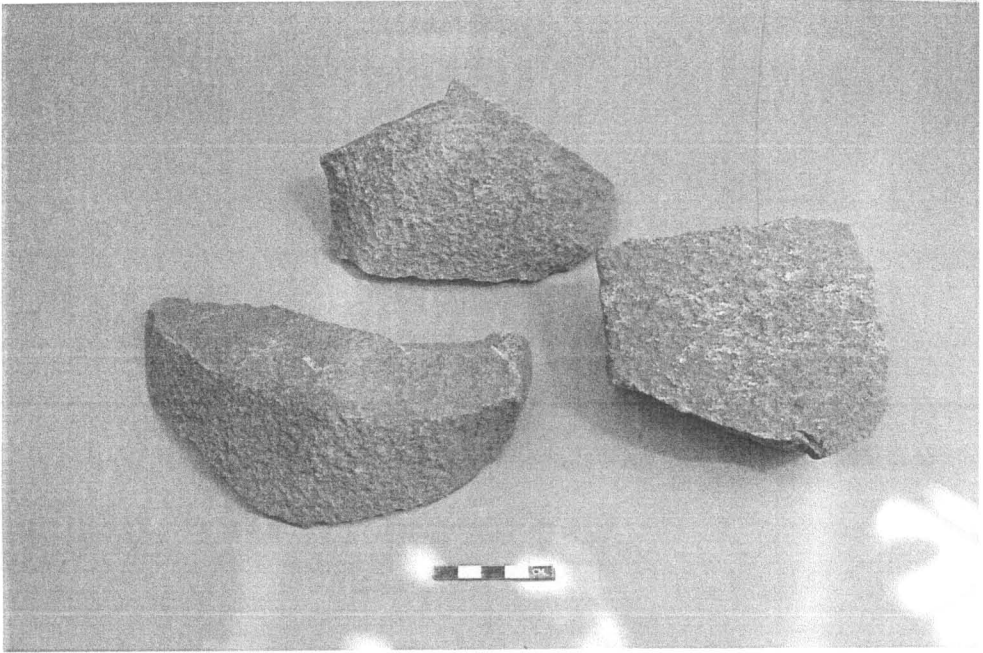
ภาพที่ 232

ลูกเหล็ก

ภาพที่ 233

ตะกวด

ภาพที่234

ชิ้นส่วนครกหิน

ภาพที่235

ฝาดลับสำริด

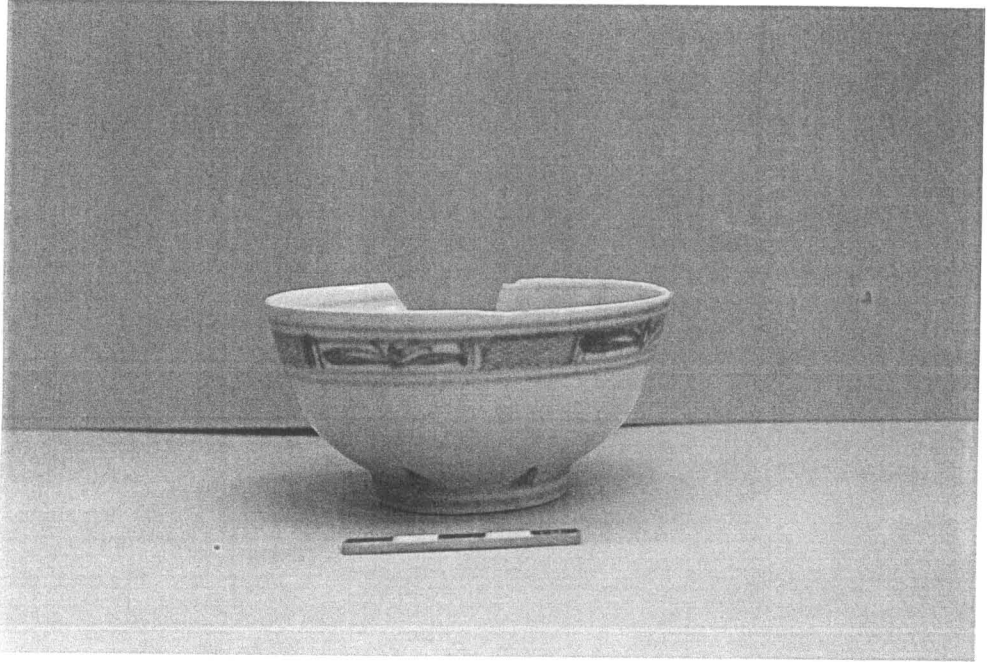
ภาพที่ 236

เงินพดด้วง

ภาพที่ 237

ตัวอย่างเศษแก้ว

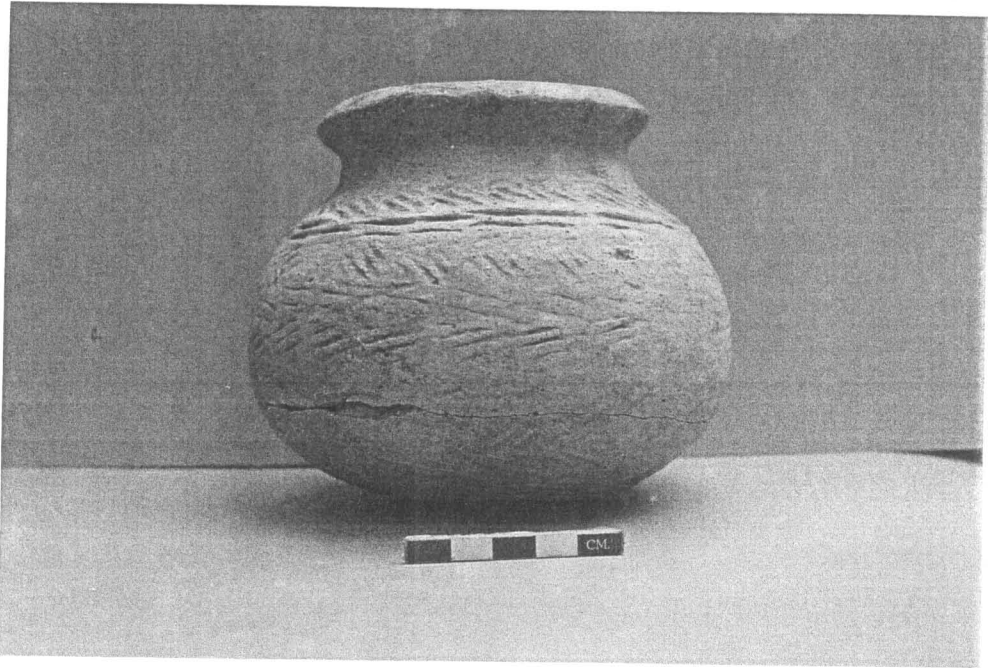
ภาพที่ 238

ภาชนะดินเผาหมายเลข 1

ภาพที่ 239

ภาชนะดินเผาหมายเลข 2

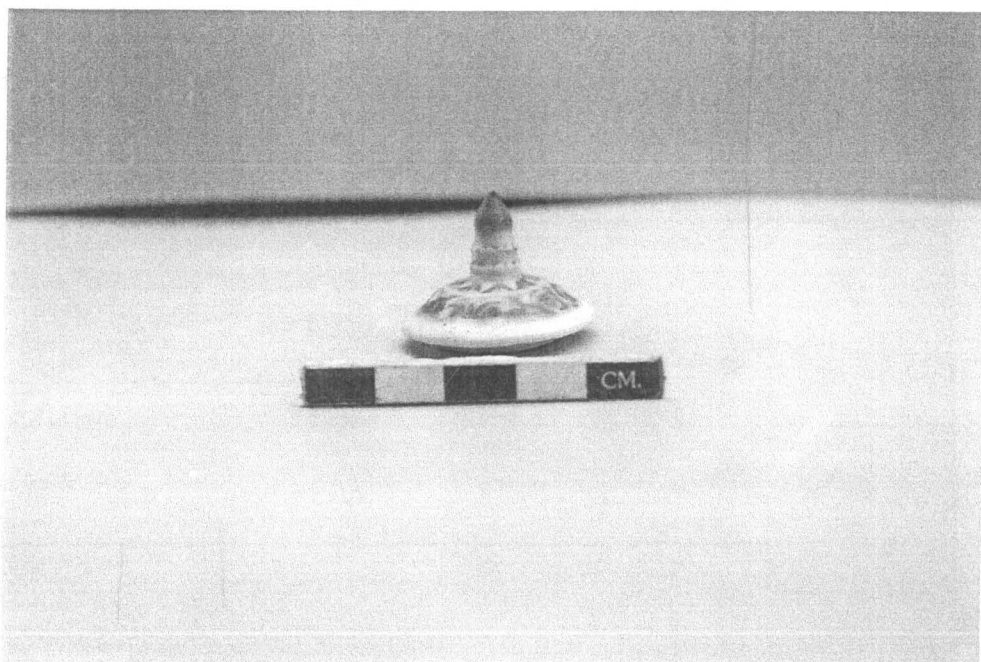
ภาพที่240

ภาชนะดินเผาหมายเลข 3

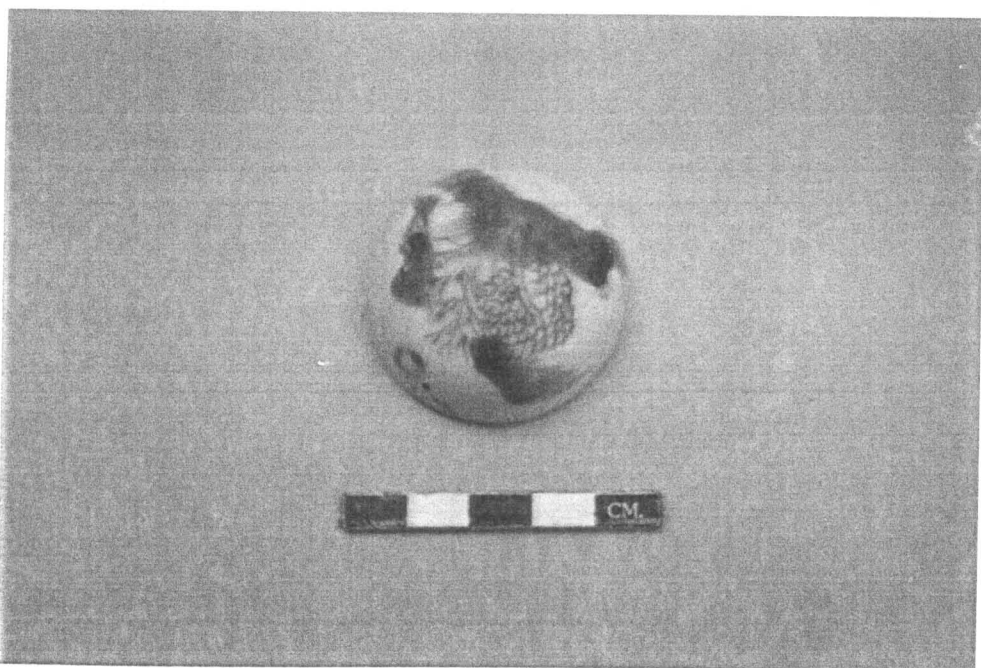
ภาพที่241

ภาชนะดินเผาหมายเลข 4

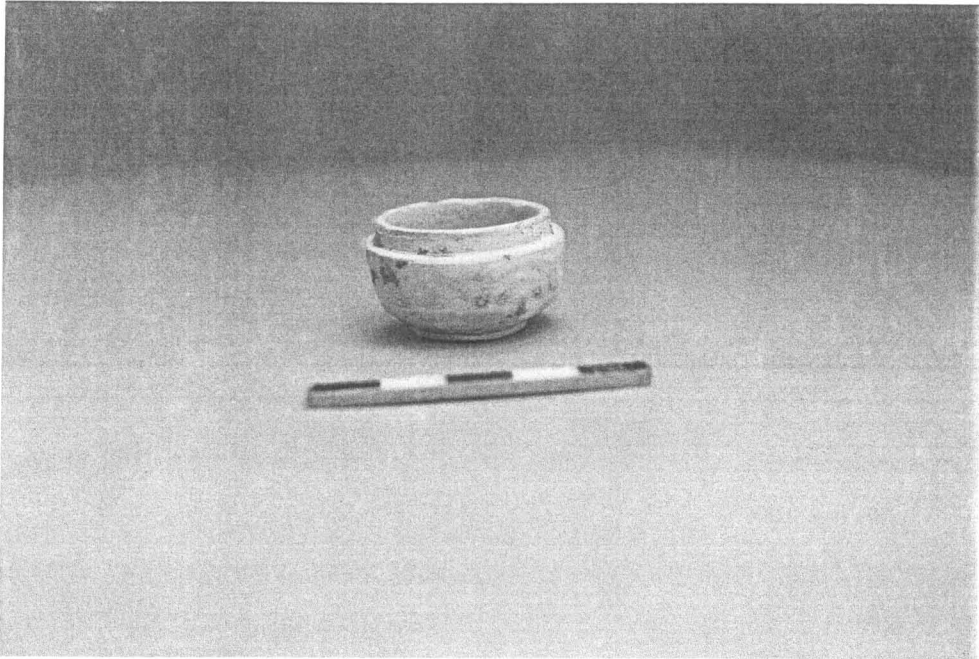
ภาพที่ 242

ภาชนะดินเผาหมายเลข 5

ภาพที่ 243

ภาชนะดินเผาหมายเลข 6

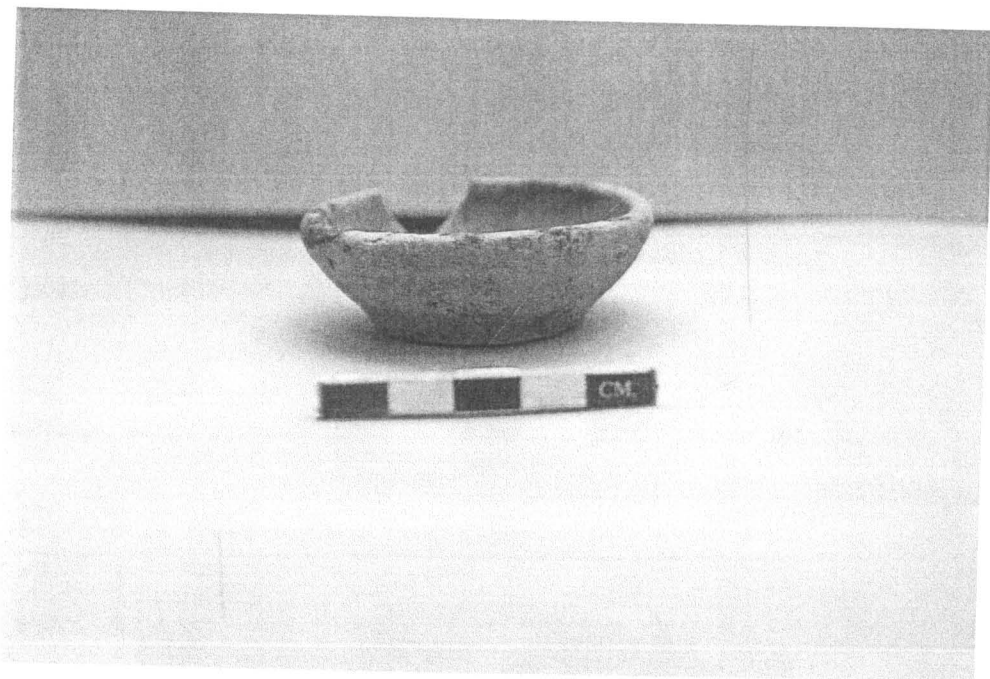
ภาพที่ 244

ภาชนะดินเผาหมายเลข 7

ภาพที่ 245

ภาชนะดินเผาหมายเลข 8

ภาพที่ 246

ภาชนะดินเผาหมายเลข 9

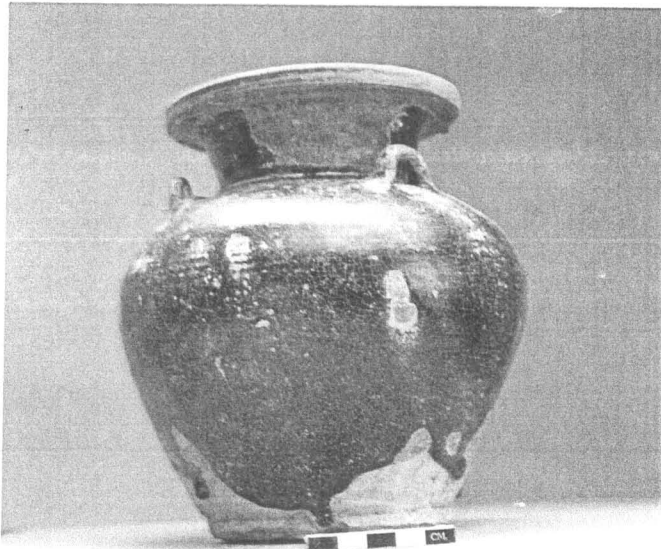
ภาพที่ 247

ภาชนะดินเผาหมายเลข 10

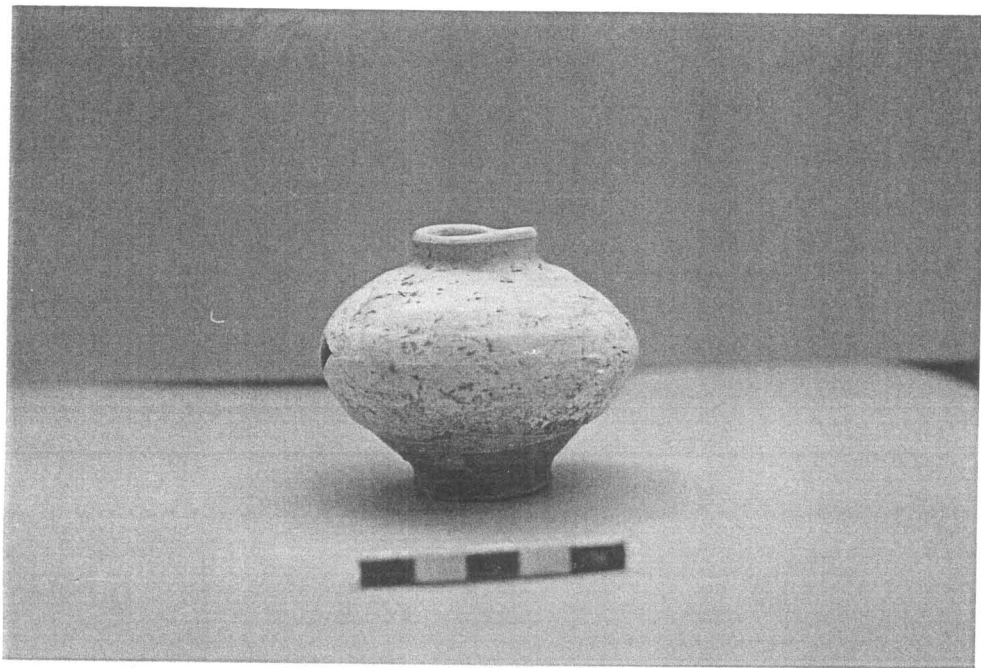
ภาพที่ 248

ภาชนะดินเผาหมายเลข 11

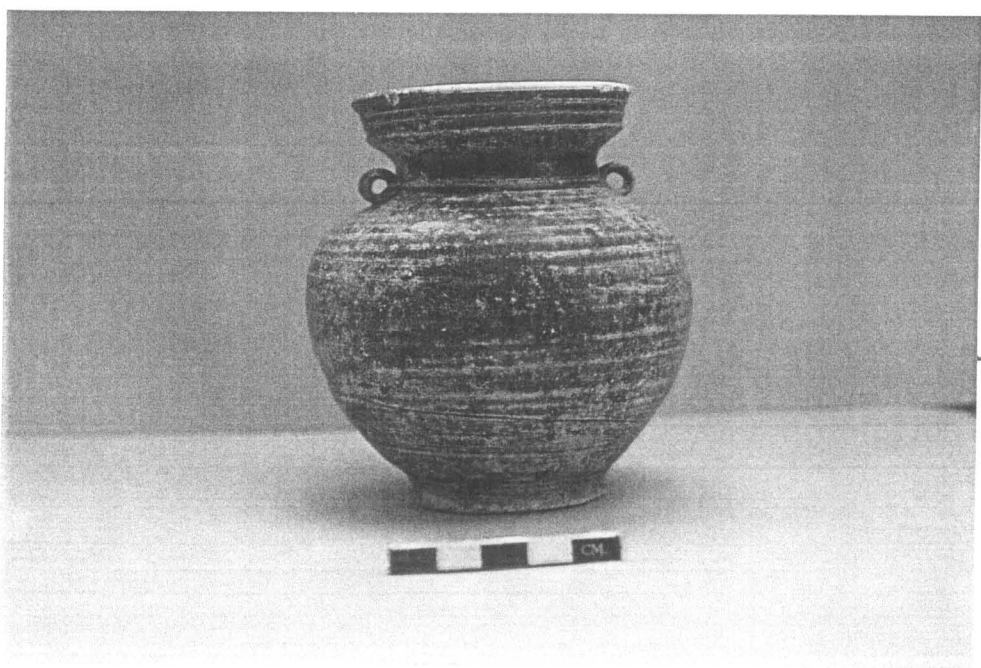
ภาพที่ 249

ภาชนะดินเผาหมายเลข 12

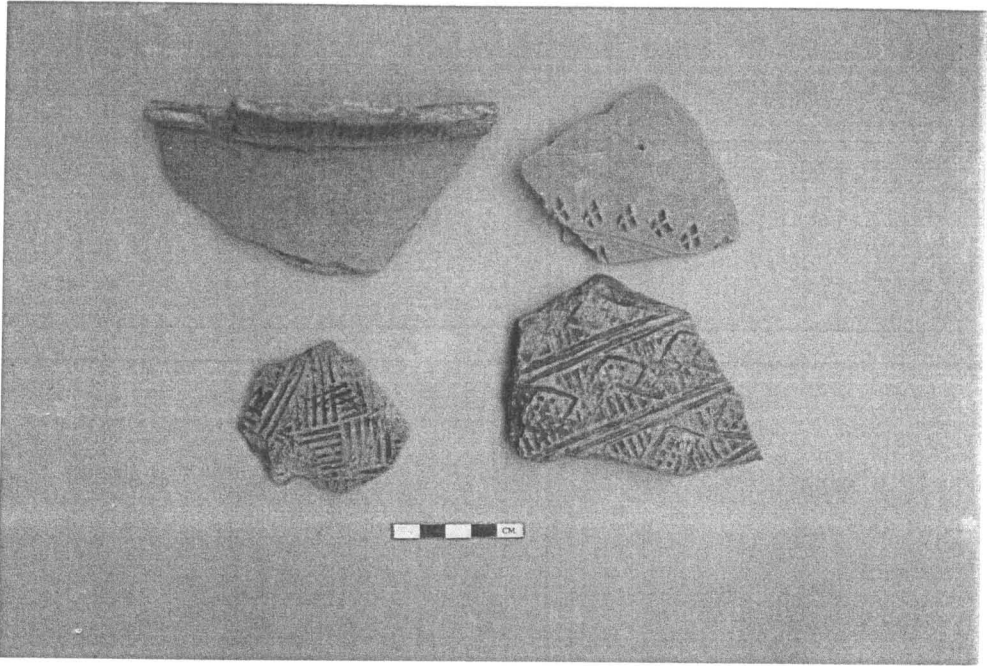
ภาพที่ 250

ภาชนะดินเผาหมายเลข 13

ภาพที่ 251

ภาชนะดินเผาหมายเลข 14

ภาพที่252

ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาภายในท้องถิ่น

ภาพที่253

ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาภายในท้องถิ่น

ภาพที่ 254

ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาแม่ น้ำน้อย

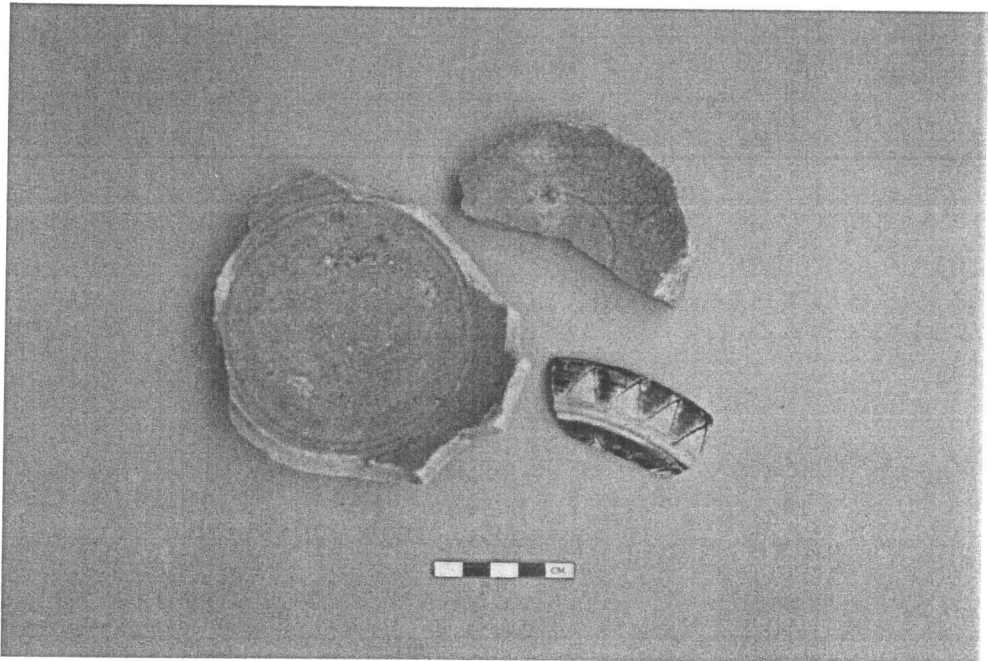
ภาพที่ 255

ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาบ้านบางปูน

ภาพที่256

ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาสุโขทัย

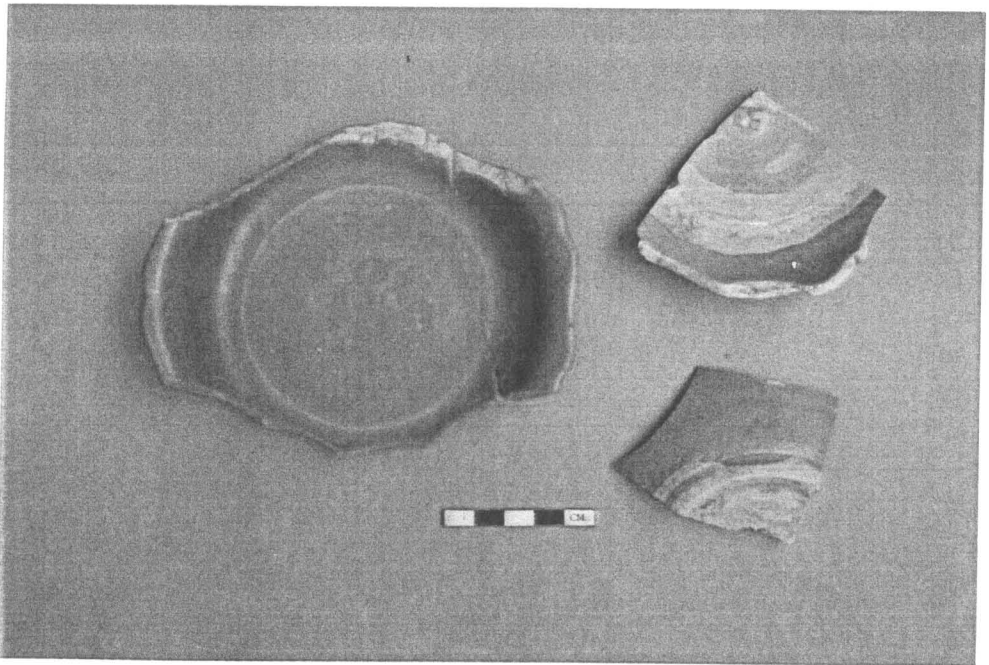

ภาพที่257

ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาศรีสังขนาลัย

ภาพที่258 ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในล้านนา

ภาพที่259 ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์หยวน

ภาพที่260

ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศญี่ปุ่น

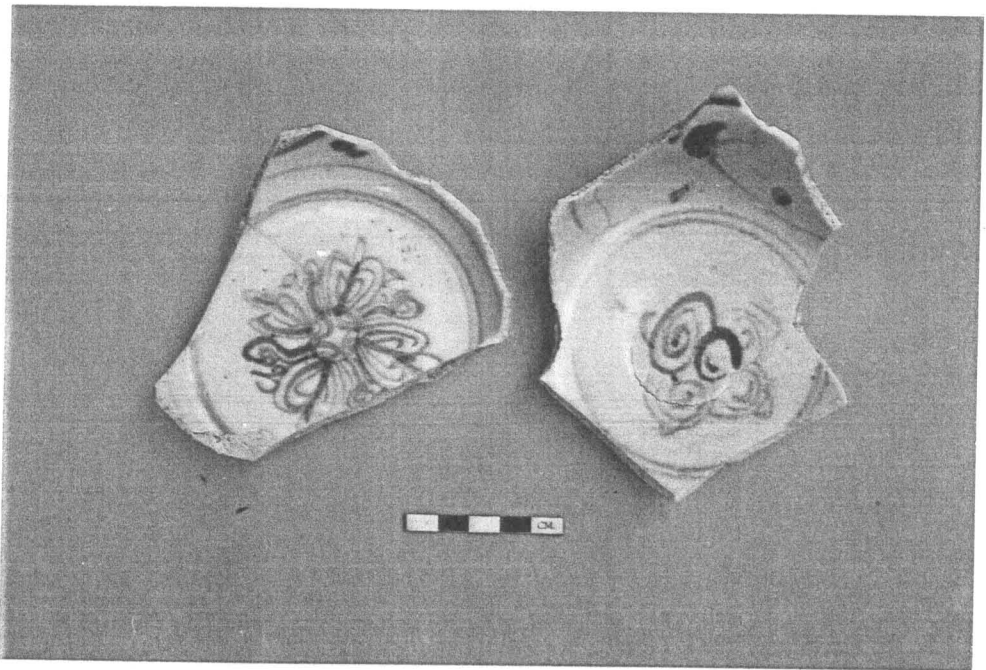

ภาพที่261

ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์หมิง

ภาพที่262 ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์หมิง

ภาพที่263 ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศเวียดนาม

ภาพที่ 264 ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์ชิง

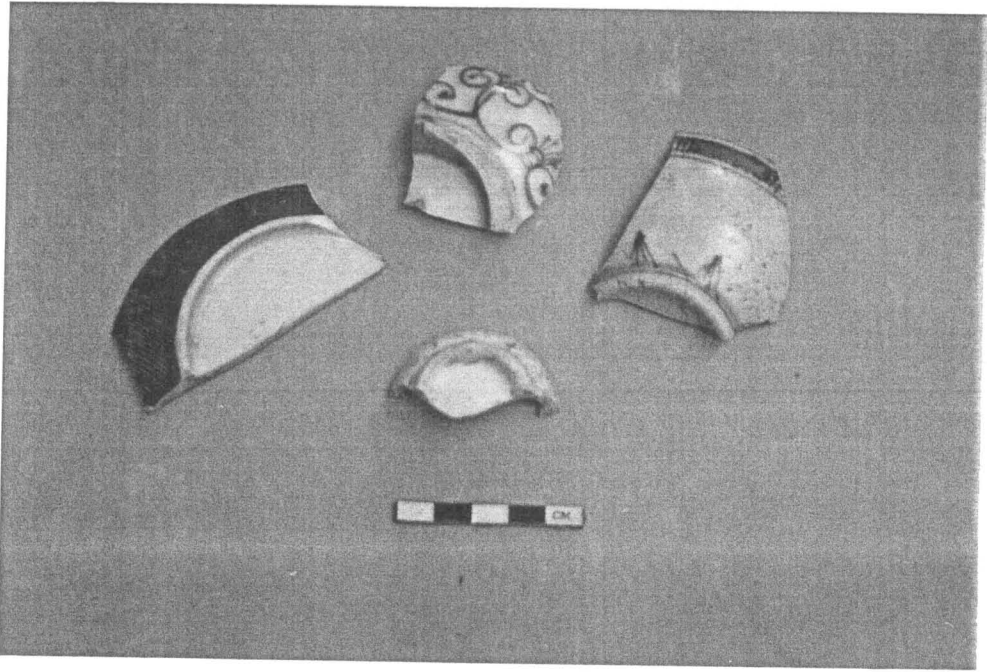
ภาพที่ 265 ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์ชิง

ภาพที่ 266 ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์ชิง

ภาพที่ 267 ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์ชิง

ภาพที่ 268 ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์ซิง

ภาพที่ 269 ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์ซิง

ภาพที่ 270 ตัวอย่างเศษภาชนะจากแหล่งเตาในประเทศจีนสมัยราชวงศ์ชิ่ง

ภาพที่ 271 ขาลัดตัวดินเผา

ภาพที่272

ประติมากรรมดินเผารูปบุคคล

ภาพที่273

ส่วนเท้าของประติมากรรมดินเผารูปช้าง

ภาพที่274

ประติมากรรมดินเผารูปสตรีอุ้มเด็ก

ภาพที่275

ประติมากรรมดินเผารูปสามเหลี่ยมโค้ง

ภาพที่276

ประติมากรรมดินเผารูปแผงคอสัตว์

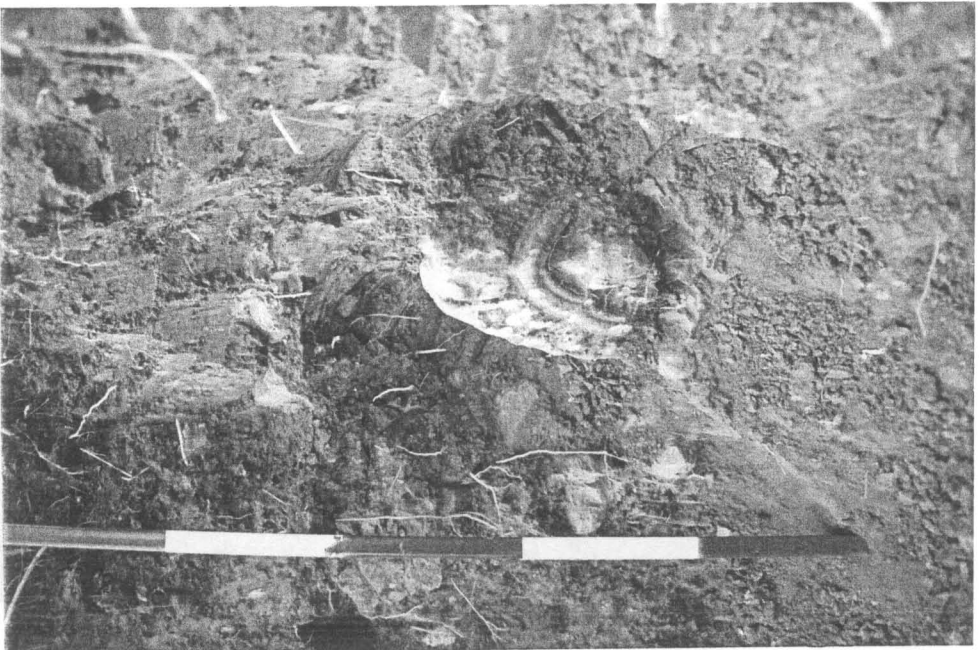

ภาพที่277

ส่วนขาหรือหงอนประติมากรรมดินเผา

ภาพที่ 278 ชิ้นส่วนประติมากรรมดินเผาเคลือบ

ภาพที่ 279

ประติมากรรมศิลาทรายรูปบุคคล

ศิลปกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร 182 ปี พ.ศ.

ภาพที่ 280

ประติมากรรมศิลาทรายรูปบุคคล

ภาพที่ 281

ประติมากรรมศิลาทรายรูปบุคคล